

Crimineel vonnisboek van Gouda 1624-1669

Getranscribeerd en bewerkt door drs. C. Doedeijns

Streekarchief Midden-Holland,
Toegangsnummer 0002, inv.nr. 179

Streekarchief Midden-Holland

fol. 1 *tekstverlies door paperschade en restauratie***Maryken Jans van Hamborch
Godt ende de justitie om vergiffenis [...] te bidden**

Alzoo Maryken Jansdr. geboren van Hamborch¹ weduwe van Willem Marten Walsengelsman out ontrent 41tich jaren jegenwoordich gevangene, voor Schepenen bekent heeft dat zij ontrent Korsmis lestleden van Utrecht gebracht heeft twee stucken runtvlees ende twee stucken worst die zij eerst zeyde aldaer geveylt te hebben om taback ende daarna gecocht te hebben van een soldaet voor vijf ende twintich stuyvers ende een kanne byer. Dat zij noch gecocht heeft zes stucken boter, twee tinne schoteltgens ende een mostertpot van een persoon die dezelve bekende gebedelt te hebben, onder 't dexel dat hij de luyden wijs maecte, dat zijn huysvrouw zwanger van kinde gingh. Dat zij mede voor den zelven persoon noch verscheyden andere goederen alhyer deur de stadt heeft te coop gedragen. Veranderende dickwils ende menichmael in hare woorden. Ende nyet wetende behoerlicke rekenschap te geven van haren handel ende 's levens onderhoudt, 't welcke zaken zijn van quade consequentie ende contrarie de Placaten vanden lande. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. de voorsz. Maryken Jansdr. gecondemneert hebben, ende condemneren haer bij dezen [over] alle 't gunt voorsz. Godt ende de justitie te bidden om vergiffenisse. Ontzeggen haer de stadt ende de jurisdictie vandyen, ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's [daechs] zonneshijn, zonder daerinne wederom te mogen comen [binnen] den tijdt van zes jaren ende condemneren haer voorts [inde] costen vande gevanckenisse, ende [mysen] [van] [justitie]. Actum ende gepronunchieert alhyer [op] [Thyendewechspoort], present den Bailliu, ende alle de [Schepenen] [den] [10en] [february] anno 1600 vyerentwintich.

fol. 1v *tekstverlies door strak inbinden***Andries Aertsz., ende Jacob Bruyn
gecondemneert in 't tuchthuys**

Alzoo Andries Aertsz. lijndrayersjongen out twaelf jaren ende Jacob Bruyn out elf jaren of elx daer ontrent voor Schepenen bekent hebben, zoo met hun beyden als andere hare complicen te hebben gestolen verscheyden [beursen] met gelt uytte luyden haer zacken. Item verscheyden winkelwaren zoo dezelve op de potvensters binnen deser stede [te] coope stonden. Dat zij noch inde groote kercke alhyer [een] kint zijn roccken uytgetogen, 't zelve aen een [uytdraagster] vercocht ende 't gelt metten anderen gedeelt hebben, ende dyergelijcke dyeverijen meer dagelic hebben bedreven. Alle 't welcke zaecken zijn van zeer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en behoren getolereert, maer andere ten exempele gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen, geconsidereert de jonckheyt vande voorsz. [delinquanten] dezelve geordonneert hebben ende ordonneren mits dezen gebracht te werden in 't tuchthuys dezer stede, omme aldaer te wercken tot discretie, ten tijden ende wijlen anders zal wesen geacht, ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert den 25en february anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu ende [alle] de Schepenen dempto Cornelis Adriaensz. Vereyck.

fol. 1v *tekstverlies door strak inbinden***Ritzer Kendel gegeesselt in schepens [camer]**

Alzoo Ritzer Kendel soldaet onder de compaignie vanden colonnel Brock in garnizoen leggende tot Dordrecht out ontrent acht ende veertich jaren geboren uyt [Engelant]

fol. 2

jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekent heeft dat hij eenige weynich dagen geleden binnen dezer stede gestolen heeft een stuck brootsuycker. Item noch uyt een backerswinckel ofte lade de somme van veerthyen stuyvers aen gelt. Dat hij noch met een van zijn cameraets alhier inde lombaert heeft helpen brengen een stuck rasch² bij den zelven alhyer binnen dezer stede mede uyt een winckel gestolen. Alle 't welcke zaken zijn van quade consequentie, die in een lant van justitie nyet en behoren geleden maer andere ten exempele gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. den voorn. Ritzer Kendel gecondemneert hebben ende condemneren bij dezen, alhier in Schepencamer wel strengelic te werden gegeesselt tot heure discretie. Ontzeggen hem de stadt ende de jurisdictie vandyen. Ordonneren hem daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonneshijn, zonder daerinne wederomme te mogen comen dan met consent op pene van meerder correctie. Ende condemneren voorts den voorsz. gevangen inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert den 20en meye anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Adriaen Huygen van Schye.

¹ Hamburg, Duitsland.

² GTB. Rasch, ras; gekeperde wollen stof gebruikt voor eenvoudige kleding.

fol. 2 tekstverlies wegens papierschade en te strak inbinden**Jan Exten ontslagen uyt de
gevangnisse**

Alzoo Jan Exten geboren uyt Engelant out ontrent vyer en dertich jaren jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekennt heeft, dat hij ontrent den tijt van [een] half jaer gedyent hebbende onder den capiteyn [Pi...] inde Reeschans van daer is vertrocken zonder [te] hebben vercregen eenich passeport. Ende dat wel [...]

fol. 2v

een zaeke is van quade consequentie ende ten hoogste strafbaer. Zoo is 't nochtans dat Schepenen gelet 't voorsz. delict is militair, ende dat de voorsz. gevangen in hare presentie, op 't versouck vanden Commissaris Hogenhouck alhier in hechtenisse gedaen brengen, [over] een maend geleden met toezegginge van daarvan aen [den] edele Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant ofte hare edele Mogende Gecommitteerde Raden te zullen rapport doen ende den voorsz. delinquant te recht te doen stellen na behooren, zonder nochtans dat tot noch toe daeromme eenich schrijvens ofte mondelicke requisitie is gedaen nyettegenstaende den Officier zelf daerover aen den Commissaris missive gezonden heeft [gehad] den voorsz. gevangen ontslagen hebben, ende ontslaen bij dezen uytte voorsz. apprehensie. Condemneerende [hem] nyetemin inde kosten vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechspoort den 9en juny anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen demptis Gerrit Balthensz. van Goch ende [Jacob] van Teylingen.

fol. 2v

**Richard Jansz. ende Zuzanna
Jans zijne huysvrouwe,
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Richardt Jansz. gebooren tot Dassertschyer in Engelant¹ out ontrent 44 jaren, ende Zuzanna Jans zijne huysvrouwe mede uyt Engelant out ontrent zes ende twintich jaren beyde gevangenen voor Schepenen bekennt hebben dat zij 't zamen een tijt geleden tot Amsterdam gevangen hebben gezeten ende dat de voorsz. Richart aldaer bij Schepenen gebannen was geweest. Varierende voorts in diversche ende

fol. 3

vele poincten van hare confessie, zonder oock behoorlicke rekenschap te cunnen geven van haren handel ende onderhout, all contrarie de Placaten vanden lande. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. de voorsz. gevangenen gecondemneert hebben, ende condemneren haer bij dezen alhyer in besloten camer wel strengelick te werden gegeesselt tot hare discretie. Ontzeggen haer de stadt ende jurisdictie vandyen, ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonneshijn zonder daerinne wederom te mogen comen binnen den tijt van twaelf jaren. Ende condemneerenden haer voorts inde kosten vande gevanckenisse, ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert den 1en augusti anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu ende alle Schepenen demptis Goch, Schye ende Cinq.

fol. 3 tekstverlies door papierschade**Steven Stevensz.
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Steven Stevensz. geboren tot St. Truyen² out ontrent 19 jaren zijnde een cuyper zijns hantwercks, jegenwoordich gevangen, voor Schepenen bekennt heeft, dat hij maenendach lestleden veerthyen dagen geleden, tot Leyden in 't openbaer gegeesselt ende twee malen gebrantmerct is geweest, met bannissement uyt Hollant ende Westvrieslant, ende dat hij 't zedert all wederom ten platten lande [vagabonds] gewijze heeft gaen bedelen zonder eenich teycken van beternisse, hebbende voorts 't voorsz. zijn bannissement geinfingeert³. 't Welck zaecken zijn van quade consequentie, contrarie den Placaten vanden lande. Zoo is 't dat Schepenen den voorsz. gevangen gecondemneert

fol. 3v

¹ Dorsetshire, Engeland.

² St. Truiden, prov. Limburg, België.

³ *GTB*. Infringeren, overtreden, ergens inbreuk op maken.

hebben ende condemnieren hem bij dezen alhier in besloten camer wel strengelijck te werden gegeesselt tot hare discretie. Ontzeggen hem de stadt ende jurisdictie vandyen, ordonneren hem daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonneshijn, zonder daerinne wederom te mogen comen binnen den tijt van twaelf jaren ende condemnieren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert den 1e augusti anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu, Cornelis Adriaensz. Vereyck, Michiel Daems Vermeul, Adriaen Huygen van Schye ende Govert Aertsz. Hogenberch, Schepenen.

fol. 3v

**Cornelis Jansz., Rijnick Evertsz.,
Bastiaen Henrickz.
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Cornelis Jansz. gebooren van Amsterdam out zeventhyen jaren zeggende te wezen een bootsgezel. Item Rynick Evertsz. van Lieuwerden in Vryeslant out 24 jaren mede varendgezel ende Bastiaen Henrickz. van Rostock¹ out 20tich jaren of elx daer ontrent jegenwoordich gevangenen voor Schepenen bekent hebben dat zij metten anderen gezonts lichaems vagabondts gewijze ten platten lande hebben gaen bedelen, zonder behoerlicke redenen ende rekenschap te cunnen geven van haren handel ende onderhoudt. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. de voorsz. gevangenen gecondemneert hebben ende condemnieren dezelve bij deze d' een na d' ander alhier in besloten camer te werden gegeesselt tot hare discretie. Ontzeggen

fol. 4

haer de stadt ende jurisdictie vandyen. Ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonneshijn zonder daerinne wederom te mogen comen den tijdt van twaelf jaeren. Ende condemnieren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende presenten ut supra.

fol. 4

**Evert Heymenz.
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Evert Heymenz. geboren tot Delft out ontrent 28tich jaeren, zeggende te wezen een smit zijns ambachts jegenwoordich gevangen, voor Schepenen bekent heeft dat hij wel zes of zevenmael is gevangen geweest zoo tot Leyden, Delft, Amsterdam, Goude ende Rotterdam, hebbende aldaer tot diversche tijden, om verscheyden zijne quade feyten ende dyeverijen gecregen vyer brantmercken, waarvan hij het leste bekent gecregen te hebben tot Hoorn². Dat hij voorts met eene Gijsbertgen Corssen van Delft, zijnde een getrouwt persoon ende huysvrouw van Frans Zweersz. (zoo dezelve Gijsbertgen in haer confessie bekent) een tijdt langh in onecht ende overspel heeft gezeten ende geconverseert. Zijnde daer en boven noch onlangs tot Breda (alwaer hij onder den capiteyn Melchior Beveringh³ in garnizoen lag) zonder paspoort uyt zijn compagnie gelopen. Alle 't welke zaecken zijn van quade consequentie, die nyet en behoren geleden maer andere ten exempele gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. den voorsz. Evert Heymenz. (respectivelijck⁴ als in 't voorgaende vonnisse).

fol. 4v tekstverlies wegens te strak inbinden

**Gijsbertgen Corssen
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Gijsbertgen Corssen geboren tot Schiedam ontrent 39 jaren jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekent heeft, dat zij om haer quaet comportement binnen der stede Rotterdam ontrent 14 dagen langh gevangen heeft gelegen, alwaer haer de stadt den tijdt van 20tich jaeren ontzeydt is. Ende comende van quaet tot erger, dat zij met eenen Evert Heymenz. (Zijnde een fameus persoon die om zijne delicten volgens zijne eygene confessie, tot vyermalen toe in 't openbaer geschavotteert ende gebrantmerckt is geworden) ontrent den tijt van een half jaer in onechte ende overspel heeft gezeten ende geconverseert, verlatende haeren [...] getrouden man, die zij zeyt genaemt te zijn Frans Zweersz., wonende tot Delft. Alle 't welke zaecken zijn van quade consequentie die nyet en behooren [geleden] maer andere ten exempele gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen de voorn. Gijsbertgen Corssen gecondemneert hebben, ende condemnieren haer mitzdezen⁵ alhier in besloten camer te werden gegeesselt tot haerluyder [discretie]. Ontzeggen haer de stadt ende jurisdictie vandyen. Ordonneren haer

¹ Rostock, Meckelenburch-Voor-Pommeren, Duitsland.

² Hoorn, prov. Noord-Holland.

³ <http://www.dbnl.org/> Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren; NNBW, deel 7 p. 127-128. De vader van Hieronijmus van Beverningh (Gouda, 25-04 1614 - Oud Teylingen, 30-10-1690), Hieronijmus was oa. diplomaat, Lid van de Staten-Generaal, burgemeester en schepen van Gouda.

⁴ Respectivelijck, afgekort als "rp."

⁵ Sic, mitzdezen, lees: mitsdezen.

daer uyt te vertrecken binnen 's [daechs] zonneshijn zonder daerinne wederom te mogen [comen] binnen den tijt van twaelf jaren, op pene van [meerder] straffe ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende presenten ut supra.

fol. 5

**Metgen Jans, Gryet Andries
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Metgen Jans, haerzelven oock nomende Mary ende Matgen Jans van Coppenhaven in Denemarcken¹ out 25 jaeren ende Gryet Andryes van Emden² out 28 jaeren of elx daer ontrent beyde gevangenen, voor Schepenen bekend hebben. Te weeten de voorsz. Matgen Jans dat zij tot Amsterdam gegeesselt ende den tijt van vijf jaeren drye mijlen in 't ronde gebannen is geweest, vermits datter gestolen goet in haer huys, ofte woonplaetse bevonden was. Item de voorsz. Gryete Andryes dat zij tot Dordrecht, Leyden, Haerlem ende in den Hage tot vyer diversche reysen om haere quaede feyten is gegeesselt ende gebrantmerct geweest is, geleden zijnde 't leste ontrent den tijt van zes jaeren, ende dat ze daerna tot Leyden ende Amsterdam beyde hare ooren door beuls handen verloren heeft, hebbende voorts noch onlangs (nadat zij tot Amsterdam ontrent acht ofte negen weken geleden uyttet tuchthuys was gebroocken) gezonts lichaems gaen bedelen, ende dat zijlyden 't zamen daer en boven in alle ontucht geleef met quaet gezelschap verkeert hebben, zonder eenige behoerlicke redenen te kunnen geven van haers levens onderhoudt. Alle 't welcke nyet en behoort geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. den voorn. gevangenen gecondemneert hebben ende condemneren haer bij dezen d' een na d' ander alhier in besloten camer te werden gegesselt tot

fol. 5v

tot Schepenen discretie. Ontzeggen haer de stad ende jurisdictie vandyen. Ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's daechs sonneshijn, zonder daerinne wederom te mogen comen binnen den tijt dan twaelf jaeren, op pene van meerder straffe. Ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende presenten ut supra.

fol. 5v

**Frederick Tijsz., Jannitgen Henrics,
Carel Lourisz., Commertgen Pieters
Walraven Doetley
in besloten camer gegeesselt**

Alzoo Frederick Tijsz. van Alcmaer out vyerendetwintich jaeren, ende Jannitgen Henricsdr. out 21 jaren, geboren tot Leyden. Item Carel Lourisz. schoemaecker mede van Leyden out 19 jaren ende Commertgen Pieters out mede 19 jaeren van Leytschendam³ geboren, mitsgaders Walraven Doetley [kleyn]garensnyder insgelijcs van Leyden out 20 jaeren of elx van henlyuden daer ontrent jegenwoordich gevangenen voor Schepenen bekend hebben. Te weten den voorn. Frederick Tijsz. ende Jannitgen Henricks, item Carel Lourisz. ende Commertgen Pieters, dat zijlyden respectivelick en tot langh metten anderen in onechte achter landen hebben geloopen, ende voorts den voorn. gevangenen gezamentlick, dat zij metten anderen gezonts lichaems ten platten lande ende elders hebben gaen bedelen ende vagabonderen van d' een plaets in d' anderen, zonder behoerlick rekenschap

fol. 6

te kunnen geven van haren handel ende levensonderhoudt. Alle 't welcke zaken zijn van quade consequentie, die nyet en behooren geleden, maer andere ten exemple gestraft te werden. Zoo is 't dat Schepenen voorsz. de voorn. gevangenen gecondemneert hebben ende condemneren dezelve bij dezen alhyer in besloten camer gegeesselt te werden tot Schepenen discretie. Ontzeggen haer de stad ende jurisdictie vandyen. Ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonneshijn zonder daerinne wederom te mogen comen binnen den tijt van twaelf jaeren op pene van meerder correctie. Ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse, ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechspoort den 2en septembris anno 1600 vyerendwintich, present den Bailliu, Cornelis Adriaensz. Vereyck, Michiel Daemsz. Vermeul, Gerrit Balthensz. van Goch, ende Adriaen Huygen van Schye, Schepenen.

fol. 6

Trijn Barents uyt de stad gebannen

Alzoo Trijn Barents geboren tot [ ] out ontrent [ ] jaren jegenwoordich gevangene voor Schepenen bekend heeft dat zij nu eenen geruymen tijt langh metterwone begeven heeft ten huysen van Tenne Ingroms smockeltapster

¹ Kopenhagen, Denemarken.

² Emden, Nedersaksen, Duitsland.

³ Leidschendam, gem. Leidschendam-Voorburg, prov. Zuid-Holland.

alhyer binnen dezer stede, alwaer zij dagelix gehoort ende gezyen heeft, dat vele verloopen soldaeten, dyeven, vagabonden, quamen drincken ende logeren. Ende met namen drye personen alhier mede gevangen als Frans Willems, Jems Basqueville ende Roger Belly, zijnde zeer fameuse dieven ende quaetdoenders, volgens hare confessie daer van Zijnde, die zij inder

fol. 6v

nacht te voren zoo als zij des morgens alhyer in apprehensie gebracht is geworden, ten huysse van hare slaepvrouwe verscheyden gestolen goederen heeft zyen inbrengen, ende daer ontrent in zekere hoyschuyre verbergen, zulx dat zij daarvan volcomen kennisse ende wetenschap hadde, maeckende voorts zoo voor als na mette voorsz. vagabonden goede chyere. Al zonder 't zelve in 't minste t' openbaren, 't welcke zaken zijn van quade consequentie die in een lant van justitie nyet en behoren geleden, maer andere ten exemple gestraft te werden. Zo is 't dat Schepenen de voorn. gevangene ontzeyt hebben ende ontzeggen haer bij dezen, de stadt ende jurisdictie vandyen. Ordonneren haer daer uyt te vertrecken binnen 's daechs zonnenschijn zonder daerinne wederom te mogen comen binnen den tijt van vyer jaeren. Ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert alhier op Thyendewechspoort den 8en septembris anno 1600 vyerentwintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 7

**Frans Willemsz. Engelsman
gegeesselt ende gebrantmerct**

Alsoo Frans Willemsz. Engelsman out ontrent achthyen jaren jegenwoordich gevangen hem vervordert heeft eenighen tijdt langh gesonts lichaem vagabonts gewijs achter lande te loopen, doende verscheyden dieverijen met sijne complicen daer over hij gevangen wat meer als een jaer geleden geapprehendeert gegeesselt ende gebrantmerct is geweest binnen Zutphen, ende hij gevangen comende van quaet tot erger heeft hem al wederomme bij quaet gheseschap begeven ende oock eenigen tijdt langh inde compaignie ende geselschap vande landtloopers dye haer heydenen laeten noemen waernaer hij gevangen met eenige van sijn complicen gecoomen weesende tot Delfshaven heeft sijn camaraet aldaer deur een venster ofte glasraempt 't welck openstont gestolen een silveren onderriem met een schortecleet. Welcken onderriem sijlyuden tot Rotterdam door hare slaepvrouwe deden vercoopen voor elff ghulden derthien stuyvers daarvan hij gevangen voor sijn deel

fol. 7v

hadde drie ghulden. Heeft noch hij gevangen drye ofte vyer daghen alvooren hij hyer gevangen werdt uyt een boerenhuys staende bij ofte ontrent de Nieupoorte gestolen een leeren holster¹ dye ontrent de deure lach ende de welcke hij gevangen aen Jems Basqueville sijn kammeraet hyer mede gevangen overgaff ende hij gevangen ende hij gevangen met den voorsz. Jems ende Roger Belli alhyer mede gevangen 's daechs te vooren eer sijlyuden gevangen werden, gekomen sijnde van Schoonhoven tot binnen deser stede hebben sijlyuden gaen logeren ten huysse van Tanneken Breyr alias Anne Ringeren alhyer oock gevangen, daer sij noch drye andere dyeven ende vagabunde thuys vonden, mette welcke sijlyuden tot in der nacht de clocke ontrent elff uyren droncken ende goet syer maeckten als wanneer dezelve drye vagabunden t' samen uytginghen op haer bejach, gelijk hij gevangen met den voorsz. Roger Belli oock onlancx daer nae t' samen uytgingen ende wat te becomen ende sij twee ghecoomen sijnde ontrent de

fol. 8

Cappenaersteech is hij gevangen eerst ende sijn cammeraet daer nae over een plancke heyninge geclommen op zeecker erff alwaer hij gevangen een venster met een mes meynde open te breecken, dan het mes in stucken breeckende heeft hij gevangen twee ruyten uyt het glas gesneden daer hij sijnen arm doorstack, ende alsoo het venster opencreech, daer door in huys klom ende daer uyt langhde twee vrouwerocken, een paer coussen, een schortecleet met een vrouwecraech dye hem den voorsz. Rogier Belli affnam ende over de heyninge daer nae t' samen wierpen. Welck goet bij d' andere drye voorgenoemde dyeven dye mede middelertijt aldaer bij haer gecoomen waren onder seeckere wagen wierde verborgen. Waer naer hij gevangen aen een ander huys met op 't voorsz. erff responderende een venster openbrack daer door hij met een Schodtsman sijnde een vande voorsz. drye dyeven in huys clom ende daer uyt langhde een brock, drie cussesloopen, een off twee slaepplaeckens met een swarte muts 't gene sijlyuden daer naer over de

fol. 8v

heyninge wierpen ende besagen watter bij was 't welck haer dyende ende zyende dat de broeck nyet veel en dochte wierpen sij deselve in 't water gelijk zij oock de swarte muts in 't water wierpen ende gingen alsoo met het andere goet naer haer voorsz. logemente toe daer sij wederomme eens gingen om drincken maer sijlyuden eenigen tijdt in huys geweest sijnde hoorden sijlyuden dat de wacht op de beene was ende groot gerucht ende

¹ GTB. Leeren holster; hier: een leren knapzak.

rumoer op straet maeckte daerdoor sijluyden als oock d' vrouwe vanden huysse geheel bevreest ende bange wierden nyet veel raet wetende waer sij het gestoolen goet verbergen soudent 't welck sij eyntelicken in den voorsz. leeren holster staecken ende door den voorsz. Rogier Belli achter uyt in eenen hoyenbergh deden brengen ende verbergen. Alle volgende zijne gevangens eyghen confessien voor Schepenen buyten pijn ende bande van ijsere ghedaen. 't Welck alsoo saecken sijn van quade

fol. 9

consequentie dye in een landt van justitie nyet en behooren gheleden maer wel swaerlicken gestraft te worden andere ten exempele. Soo is 't dat Schepenen doende recht uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt, condemnieren den voorsz. Frans Willems gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is alhyer justitie te doen ende aldaer wel strengelicken te worden gegeesselt ten bloede toe tot discretie van Schepenen voorsz. mitsgaders ghebrantmerct te worden op sijn eene schour. Bannende hem voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. den tijdt van twaelf jaeren, te ruymen den voorsz. lande binnen drie dagen ende de stadt ende jurisdictie vandyen binnen 's daechs zonneshijn, ende verclaren voorts alle zijne goederen ten proffijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende gheconfisqueert. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 14en septembris 1624, present alle de Schepenen dempto Cinq.

fol. 9v

**Rogier Belly Engelsman
gegeesselt**

Alsoe Rogier Belli Engelsman out ontrent achtien jaren 's heeren gevangen bekent heeft dat hij alhyer te lande geweest is ontrent zes ofte zeven weecken in welcken tijdt hij hem vervordert heeft gesonts lichaems achter lande te loopen vagabunts gewijs hem begevende bij quaet geselschap ende onder andere bij Frans Willemsz. ende Jems Basqueville beyde alhyer gevangen sijnde fameuse dieven in welcken geselschap hij gevanghen mede is geweest te tijde als zij ontrent Nieupoort uyt een boerenhuys gestoolen hebben een leeren holster gelijk als hij gevanghen den voorsz. Frans Willemsz. oock vergeselschap ende geassisteert heeft in 't doen vande twee huysbraecken ende het steelen vande goederen in deselve in den eysch op den voorsz. Frans Willems gedaen breeder vermelt. Welcke goederen hij gevangen het gerucht op straete ghecoomen sijnde in den holster heeft helpen steecken volgende sijne ghevanghens eygene confessie voor Schepenen

fol. 10

buyten pijn ende bande van ijsere bekendt. 't Welck alsoo saecken sijn van quade consequentie dye in een landt van justitie nyet en behooren geleeden maer wel swaerlicken gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt, condemnieren den voorsz. Rogier Belli gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is alhyer justitie te doen ende aldaer wel strengelicken te werden gegeesselt ten bloede toe tot discretie van Schepenen voorsz. Bannende hem voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. den tijdt van zes jaeren, te ruymen dezelve lande binnen den tijdt van drye dagen ende dezelve stede ende jurisdictie vandyen binnen 's daechs sonneschijn, ende verclaren alle zijne goederen ten proffijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende geconfisqueert. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 10v

**Jems Basqueville uyt Yerlandt
gegeesselt**

Alsoo Jems Basqueville uyt Yerlandt¹ out ontrent drye en twintich jaren 's heeren gevangen om sijne quade feyten ende delicten in Yerlandt in zijne eene handt ghebrantmerct gheworden ende daer naer hyer in 't landt gecomen wesende den tijdt van thyen ofte elff weecken gesonts lichaems heeft gaen bedelen ende vagabundts gewijse achter lande geloopt. Begevende hem eyntelicken inde compaignie ende geselschap van Frans Willemsz. ende Rogier Belli beyde alhyer mede gevangen, mette welcke hij eerst heeft helpen steelen en leeren holster in de welcke hij gevangen daer naer ten huysse van Tanneken Breyer neffens zijne bovengenoemde complicen heeft helpen steecken, 't goedt 't welck den voornoemden Frans Willemsz. ende Rogier Belli gestoolen hadde breeder in den eysch op haer gedaen gementioneert alles volgens sijn gevangens eygen confessie voor Schepenen buyten pijn ende bande van ijsere bekendt. 't Welck alsoo saecken sijn van quade consequentie die in een landt van justitie nyet en behooren

fol. 11

geleden maer wel swaerlicken gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht uyten name ende van weghen de hooge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt,

¹ Ierland.

condemneren den voorsz. Jems Basqueville gebracht te worden ter plaetsen daer men gewoon is alhier justitie te doen ende aldaer wel strengelicken te werden gegeesseldt ten bloede toe tot discretie van Schepenen voorsz. Bannende hem voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. den tijdt van zes jaeren, te ruymen den zelven lande binnen den tijdt van drye daghen ende deser stede ende jurisdictie vandyen binnen 's daechs zonneshijn, ende verclaren alle zijne goederen ten profijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende geconfisqueert. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 11v

**Tanneken Breyers alias Nenne Ingrums
met roeden te pronck gestaen**

Alsoo Tenneken Breyers alias Nenne

fol.11v

Ingrums jegenwoordich gevangene buyten bande van ijsere voor Schepenen bekent heeft dat verscheyden dieven ende vagabunden tot haren huysen sijn gelogeert geweest ende onder andere mede de jegenwoordighe gevangenen als Jems Basquevill, Frans Willemsz. ende Rogier Belli mitsgaders drye vagabunden ende dieven in den eysch van Frans Willemsz. verhaelt. Dat sij mede in haer huys ontfangen heeft de goederen bij den voorsz. Frans Willemsz. ende Rogier Belli gestoolen in den leeren holster gesteecken ende in 't hoy verborgen, 't welck zij gevangene al 't samen wel geweten ende zelffs ghesyen heeft. Wesende eene saecke van seer quade consequentie die in een landt van justitie nyet en behooren geleden maer wel swaerlicken gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt, condemneren de voorsz. Anne Breyers anders genaemt Nenne

fol. 12

Ingrums gebracht te werden ter plaeste daer men gewoon is alhier justitie te doen met twee roede achter op haer ruggen ghebonden ende aldaer de justitie van haer medeghevangenen aen te zyen vanden beginne ten uyteynde toe. Bannende haer voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. den tijdt van zes jaren, te ruymen den zelven lande binnen den tijdt van dye dagen ende deser stede ende jurisdictie vandyen binnen 's daechs zonneshijn. Ende verclaren alle hare goederen ten profijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende gheconfisqueert. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 14en septembris 1624, present alle de Schepenen dempto Cincq.

fol. 12

**Govert Mathijsz. Godt ende de justitie
om vergiffenis gebeden**

Alsoo Govert Mathijsz. out ontrent 16 jaren cleynwarensnyder geboren alhier ter Goude voor Schepenen bekendt heeft dat hij van eenen Jan Jansz. sijnde een jongen oudt ontrent twaelff jaren mede alhier vander Goude een tijt langh ontfangen heeft verscheyden tapite cussebladen. Item diversche strenen garen soo sijde als sayette mitsgaders eenige pertyen gelts. Alle 't welcke Jan Jansz. voorn. door ingeven ende

fol. 12v

toeraden van hem gevangen sijnen oom daer hij bij woonde dagelicx ter quader trouwen was ondragende ende hem gevangen behandigende die de voorsz. goederen wederomme aen andere wist te vercoopen ende gelt daerop te krijgen dat sij metten anderen eensdeels verspeelden, versnoughten ende andersints verquisten tot groote ende merckelijcke schade van Jan Jansz. sijnen oom voorsz. Alle 't welcke saecken sijn van quader consequentie die niet en behooren geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen geconsidereert de jonckheydt vanden voorsz. gevangen ende alvoren hier op ghehoort 't advys van Burgermeesteren deser stede den selven gevangen gecondemneert hebben, ende condemneren hem bij desen Godt ende de justitie met gebogen knien ende gevouwen handen te bidden om vergiffenisse ende voorts gebracht te werden in 't tuchthuys alhier omme aldaer den tijt van twee jaren te wercken tot discretie vande meesters ende regenten van 't selver huys. Ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert den 7en augusti anno 1600 vier ende twintich, present den Bailliu, alle de Burgermeesteren demto Dirck Maertensz. Westerhout ende alle de Schepenen dempto Govert Aertsz. Hoogenberch.

fol. 13

Jems Hamelton gehangen

Alsoo Jacob Willems alias Jems Hamelton oock genaemt den cleyne Schotsman out ontrent 33 jaren geboren tot Duren in Engelandt¹ 's heeren gevangen hem vervordert heeft eenige jaren herwaerts een seer quaet ende ongeregelt leven te leyden, hem vervougende in 't geselschap van diversche fameuse dyeven doende met deselve vele ende verscheyden dyeverijen ter oorsaecke van welcke hij tot verscheyden plaetsen is geapprehendeert ende gestraft geworden als eerst op den 26en january 1600 dryentwintich binnen Amsterdam daer hij in 't openbaer wel strengelick wyerd gegeeselt ende gebannen den tijdt van vyer achtereenvolgende jaren. Item op den 23en january anno 1600 vyerentwintich binnen der voorsz. stede Amsterdam daer hij wederomme wyerd gegeeselt, gebrantmerckt ende sijn bannissement geprolongeert den tijdt van twee jaren ende daer naer binnen de stadt Middelburch in den voorleden jare 1600 vyer ende twintich daer hij oock werdt gegeeselt den tijdt van thyen jaren omdat hij in 't geselschap van fameuse dyeven was bevonden ende van deselve gestolen goederen hadde gecocht. Alle 't welcke alhoewel hem gevangen wel hadde behooren te dyenen tot volcomen waerschouwinge omme affstandt de doen van vordere quade feyten ende dyeverijen soo heeft hij echter daerinne continuerende ende comende van quaedt tot arger hem nyet ontsyen ontrent een jaer geleden met Eduwart Joons alias Neth Pits tot Delfshaven vande bleyck te stelen, een webbe laeckens langh ontrent dartich ellen, 't welck zij vercochten voor acht stuvers d' elle. Heeft noch hij gevangen met verscheyden zijne complicen hier naer genomineert, op diversche tijden ende stonden, doch alles in der nacht, als de goede luyden waren rustende geopend ende helpen openbreecken, verscheyde huysen, daer zij gestoolen hebben de goederen hyer naer gespecificeert ende bij elcke diverie genoemt als eerstelick met Neth Pits voorsz. ende Andries Barentsse ontrent een

fol. 13v

jaer geleden buyten de stadt Utrecht een pot met boter ende een kleyn tonneken confite zoetichheit daer hij gevangen het touw daer 't venster vande kelder mede toe was aen stucken sneet 't selve opende, met zijne complicen daer door in klommen ende 't voorsz. goet uythaelden, naedat zij eenich bier aldaer ['t soijen] inde kelder hadde gedroncken. Item noch in octobri lestleden binnen de stadt Utrecht met Eduwart Joons, Andries Barents ende mr. Lain² wesende een schoelapper op dye tijdt aldaer woonende, uyt zeecker huys daer zij vande muysen voor aen 't huys affbraecken verscheyde pilaerkens, een ruyt uyt het glas namen, daer door zij 't venster opende, ende also in huys klommen, ende daer uyt haelden een lessenaer daer in was ontrent vijftien hondert guldens aen gelt met noch eenich zilverwerck, 't welck zij onder malcanderen deelden, daarvan hij gevangen bekent voor sijn portie gehadt te hebben dertyen ponden ende elff schellingen steerlinghs meest rijcxdaelders ende Engelsche schellingen. Item noch tusschen twee ende drye maenden geleden met Robbert Houwel, Sam Potter, Robbert Madox ende Morgen Pilps zijne complicen binnen der voorsz. stadt Utrecht uyt een huys daer zij op de leuffle³, het venster dat openstond in klommen, eerst Robbert Madox ende daer nae hij gevangen zelffs, een ofte twee mantels, een heuyck, ende een schort dye zij aldaer vercochten, voor ontrent elff gulden. Item noch met de voorsz. zijne complicen twee nachten nae de voorsz. dieverije binnen Utrecht uyt een huys daer zij het ijsen daer het venster mede toe was gedaen ommedrayden, ende alsoo het venster open crechen, een heuyck, een sayen vrouwenrock, een mantel ongevoert met een tafelleet van Oostindys werck, 't welck Robbert Madox 't venster ingeklommen zijnde aen hem gevangen, ende Robbert Houwel daer uyt langde staende d' ander middelertijdt op de schiltwacht. Welcke goederen zij tot Oudewater hebben gebracht

fol. 14

ende aldaer vercocht. Item noch binnen Utrecht voorsz. met Sam Potter, Jan Corby, ende Jan Willemsz. hyer mede gevangen, uyt een huys, daer zij eenighe ruyten uyt het glas namen, ende de blinden voor 't glas zijnde openbraecken daerdoor zij in klommen, een gekoleurde mantel met fluweel gevoert ende goude passamenten gevoert, een vrouwentabbaert, een armosijnen⁴ mantel, een vrouwen saye schortcleet, een luyrmanden met kindergoet, ende kinderkleeren, die Jan Willemsz. ontrent een steenwerpens van 't huys, in 't water wierp, een silvere lepel met een zilvere zoutvat, 't gene bij hem gevangen gevonden is als hij gevangen wert, daer mede hij van Oudewater (daer zij luyden d' andere goederen hadden gebracht) alhier binnen deser stede was gecomen, naer dat hij het tot Oudewater daer zijne complicen gevangen werden ontlopen was. Alle 't welcke alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie (bij den gevangen buyten pijn ende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekent) die in een landt van goede justitie niet en behooren getollereert off geleden te worden maer swaerlicker gestraft anderen ten exempel. Schepenen doende recht uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheit van Hollandt ende Westvrieslant condemnieren den voorn. Jacob Willemsz. alias Jems Amelton gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer gestraft te worden mette coorde datter de doot navolcht, ende daer nae gevoert te worden aen 't gerechte buyten deser stede omme aldaer te hangen tot exempel van andere. Verclarende alle zijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert tot proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 19en july anno 1600 vijff ende twintich, present Anthonis Cloots, Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 14v

¹ Durham, Engeland.

² mr. Lain, te lezen als McLain ?

³ GTB. Leuffle; luifel.

⁴ *Ibidem*. Armosijn, armozijjn: dunne zijde of satijnachtige stof, vaak als voering gebruikt.

Isaack Willemsz. gehangen

Alsoo Isaack Willemsz. alias Isaack Eijvens geboren binnen Ossestry in Engelandt¹ een schoenmaecker zijns handtwercks (zoo hij zeydt) oudt ontrent 22 jaren 's heeren gevangen buyten pijnje ende banden van ijsere bekent ende² beleden heeft, dat hij op den 16en july lestleden binnen Rotterdam openbaerlick is gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen uyte stad Rotterdam ende Landen van Schyelandt den tijd van twaelf jaeren over twee distincte diverije vermengt met huysbraecken, d' eene binnen Rotterdam ende d' ander in den dorpe van Roon overmaes, die hij aldaer hadde bekent, zonder dat hij aldaer hadde willen bekennen [vere] ende verscheyde dieverien ende huysbraecken hyer naer verklaert, daerover hij derhalven aldaer niet en is gestraft geworden. Als namentlick inde winter lestleden met Jan Korby uyt een boerenhuys in den Dordrechtschen Waert, vyer ofte vijff slaepplaeckens, drie ofte vyer kinderhemden, vijff off zes zevetten, ende drye ofte vyer kragen, dye zij tot Oudewater brachten, ende aldaer verkochten, voor drye gulden, wesende in der nacht tusschen elff ende twaelf uyren, daer den voorsz. Corby met zijn handen ende een mes een veynster openbrack daer door hij met een haeck 't voorsz. goet uyt langhde. Noch uyt een boerenhuys aen gene zijde van Schoonhoven daer de deur openstondt, een swarte linne schort met een paer coussens ende zeven hoenderen, daer bij waren Morgan Philips, ende Robbert Houwel. Item met dezelve 's nachts daeraen uyt een ander boerenhuys, tyen hoenders. Noch mette zelve ende Jan Corby daer zij een ruyt uyt het glas braecken uyt een boerenhuys ontrent de Vijff Sluysen³, vyer off vijff slaepplaeckens, met zes servietten ende drye tinne kannen die zij verkochten tot Rotterdam te weten aen een vrouwe genaemt Franssen [ende't] het linnen voor vyer gulden, ende de tinne kannen aen een Schotsman genaemt Jems 't stuck voor zevenen

fol. 15

twintich stuvers. Item noch met Morgan Pilps ende Robbert Houwel uyt een boerenhuys inde Gorckumsche Waert daer zij met een mes 't venster opbraecken ende uyt langde vyer slaepplaeckens, drie hemden, drye vrouwe mutsen, ende drye vrouwe kragen, die zij tot Schoonhoven aen een Schotse vrouwe genaemt Margriet verkochten. Item met Jan Corby ontrent Paesschen lestleden binnen de stad Utrecht uyt een huys daer een glas gebrocken was ende zijlyuden 't venster daerdoor opende, zes paer servietten, met vier cussensloopen, dye zij aldaer binnen de stad verkochten aen een vrouwe genaemt Moertgen Scheel voor drye gulden. Item noch met Jan Corby ende Jan Willemsz. hyer mede gevangen uyt een huys tot Rotterdam daer hij gevangen eenige ruyten uyt het glas brack ende in huys klom, ende uyt langhde een tafelleet, een vrouwejackgen in der nacht tusschen elff ende twaelf uyren daer zij meer meenden te stelen indien de luyden niet wacker geworden waren, ende 't selve verhindert hadden, welck goet zij verkochten tot een corporael 't kleet voor twee gulden, ende het jackgen voor dertich stuvers. Item noch mette zelve uyt een boerenhuys inde Dortschen Waert door zeecker venster vyer slaepplaeckens ende drie hemden daarvan zij kregen drye gulden. Item noch mette zelve uyt een boerenhuys tegenover Rotterdam daer den zelve Jan Corby op den bock staende, dien hij gevangen vast hielt, den ruyt uyt het glas brack, een heuyck dye zij tot Rotterdam verkochten voor een daelder. Item noch met Morgan Philips ende Robbert Houwel uyt een huys inde Gorckumsche Waert daer zij 't samen een spil die voor 't venster stondt met een groot hout uytbraecken ende in huys klommen, twee en veertich gulden aen gelt daarvan hij gevangen zeyt voor zijn deel te hebben veertien gulden met noch

fol. 15v

een tasch, daer een zilver kettinxken met een pistolet in was de welke hij gevangen gaff aen de vrouwe vanden corporael genaemt Fransge Maertens, zonder dat de voorsz. sware straffe, ende publieque schandale mitsgaders het verswijgen van alle de voorverhaelde menichvuldige dieverien ende huysbraecken die hij als vooren niet en heeft willen bekennen, ende daerover hij de gemeriteerde straffe niet en hadde gedragen ende zulcx noch tot zijne groote beswaernisse was ende staende omme ter dier oorsaecke gestraft te worden. Zoo heeft hij hem in 't alderminste wederomme quame te misgrijpen hem gevangen eenige d' aldermiste afschricke ofte vreesse hebben toegebracht ende beteringe veroorsaect, maer heeft hij gevangen ter contrarie ende in tegendeel vandyen komende van quaet tot arger ende betoonende datter noch schrick noch vreesse, dienvolgende geen hope van beteringe bij hem gevangen en is, hem vervordert op den 23en july lestleden (wesende zeven dagen naer dat hij de voorsz. publieque straffe ende schandale hadde gecregen) in Gouderack jegenover dese stad te stelen met Jan Willems ende Jeremias Jansz. beyde hyer mede gevangen uyt een boerenhuys daer hij met een mes zonder point een ruyt uyt het glas bracken ende hij gevangen zijnen arm door stack de grendel vande deur dede ende deselve alsoo opende, t' samen inghingen, ende hij gevangen een kast open brack, daer hij uyt haelde een neusdouck met ontrent t' zeventich gulden aen gelt met noch een vrouwe wachtegat⁴ ende een paer coussen, welke wachtegat ende koussens zij daer naer op den dijk comende overgaven aen de voorsz. Jeremias Jansz. dye middelertijt ontrent een steenwepens van 't huys op schiltwacht hadde gestaen ende te vooren aen 't huys geweest was ende haer geseyt hadde datter geen volck en was. Over 't plegen van welke diverien ende huysbraecken zijlyuden wierden vervolcht, achterhaelt ende geapprehendeert. Alle 't welke, alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie bij den gevangen buyten pijnje ende bande van ijsere voor Schepenen deser stede bekendt

¹ Oswestry, Shropshire, Engeland.

² Sic, ende ende, lees: ende.

³ Het gebied tussen Schiedam en Vlaardingen even ten noorden van de Beneluxtunnel.

⁴ Vrouwe wachtegat, een soort schort. Zie hiervoor het vonnis van Grietgen Branden op fol. 107 – 107v.

fol. 16

die in een landt van goede justitie, niet en behooren getollereert off geleden te worden maer swaerlicken gestraft andere ten exempele. Schepenen doende recht uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheydt van Hollandt ende Westvrielandt condemnieren den voorsz. Isaack Willemsz. allias¹ Isaack Eyvensz. gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer gestraft te worden mette coorde datter de doot navolcht ende daer nae gevoert te worden aen 't gerechte buyten deser stede omme aldaer te hangen tot exempel van andere, verclarende alle zijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert tot proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 19en july anno 1600 vijff ende twintich, present Anthonis Cloots, Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 16

Jan Jeremias Jans gegeesselt ende gebrantmerct

Alsoo Jan Jermias Jansz. hantschoemaecker oudt ontrent 24 jaren geboren tot Londen 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekend heeft dat hij op den 16en juny lestleden binnen der stede Rotterdam publycklick is gegeesselt ende gebannen den tijdt van zes jaren uyt de stadt Rotterdam ende de Landen van Schyelandt omme dat hij met de dyeven correspondentie hadde gehouden ende van dezelve gekocht ende voor henluyden vercocht hadde verscheyde gestolen goederen ende oock een huys mette zelve verspiet zoo hij aldaer zeyde, doch alhyer bekend heeft dat in plaetse bij 't huys zoude hebben helpen verspieden ende diverije aldaer zelfs heeft helpen plegen ende Jan Willemsz. op zijn schouderen liet staen om het venster in te klimmen daer hij uyt haelde een huyck met ontrent twee dosijn paer hantschoenen, door welcke straffe hij gevangen wel hadde behoort opgeweckt te worden tot beteringe

fol. 16v

ende affstant van zoodanigen gaet, dan hij gevangen daerop niet passende ende comende van quaet tot arger heeft zich noch begeven in compaignie van Jan Willemsz. ende Isaack Willemsz. beyde hyer medegevangen wesende fameuse dieven, met de welke hij op den 23en der voorsz. maent juny zijnde zeven dagen naer zijn voorsz. straffe gecomen is in Gouderack tegenover dese stede alwaer hij gevangen op schiltwacht stondt, terwijlen d' andere zijne voorsz. complice zeecker huys staende aen den dijk openden door 't uytbreecken van een ruyt uyt 't glas in 't selve huys gingen, ende uyt een cas die zij openbraecken haelden een neusdouck met ontrent zeventich guldens aen gelt daerin, met een vrouwe wachtegat ende een paer coussen welke wachtegat ende coussen zij aen hem gevangen staende ontrent een steenwerpens van 't huys, bij hem comende overgaven aen welke huys hij gevangen alvorens geweest zijnde, zijne complicen quam aenseggen datter geen volck in huys was. 't Welck alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie die in een landt van goede justitie niet en mogen geleden maer behoren gestraft te worden andere ten exempele. Soo is 't dat Schepenen doende recht uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheydt van Hollandt ende Westvrieslant condemnieren den voorsz. Jan Jeremias Jansz. gebrocht te worden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeesselt te worden ten bloede toe tot discretie van Schepenen voorseyt, mitsgaders gebrantmerckt te worden op zijn eene schour. Bannende hem voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. den tijdt van tyen jaeren, te ruymen dese stadt ende jurisdictie vandien binnen 's daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen den derden dach sonder den voorsz. tijdt wederom

fol. 17

daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe. Ende verklaren alle zijne goederen indien hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 19en july anno 1600 vijff ende twintich, present Anthonis Cloots, Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 17

Willem Warre Engelsman gegeesselt

Alsoo Willem Warre Engelsman geboren tot Tiairs² oudt ontrent 24 jaren 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekend heeft dat hij met eenen Willem Dimer hyer medegevangen des nachts te vooren als zij hyer gevangen werden binnen de stadt Gorckum gestolen heeft twee gekoleurde mantels beyde met goude passemente geboort, uyt een huys staende in een straet ontrent de Vismarckt daer hij gevangen twee ruyten uyt het glas brack, ende de voorsz. mantels met een stock daer zij een haeck 't eynde aen gebonden hadde uyt haelde welke mantels zijluyden alhyer binnen deser stede hebben gebracht ende een van dezelve deur een vrouwe zijnde de bijsjt van hem gevangen inde Tafel van Leeninge doen brengen daer door zij gemelt, vervolcht ende geapprehendeert werden. Gelijck als hij gevangen metten

¹ Sic. allias, lees: alias.

² Een (nog) niet geïdentificeerde plaats in Engeland.

voorsz. Willem Dimer opten zelven nacht uyt een ander huys daer de deure aenstondt gestolen heeft een kopere mortier die zij door de voorsz. vrouwe binnen de stadt Schoonhoven hebben doen vercoopen voor vier gulden. 't Gene saecken zijn van quade consequentie ende in een landt van goede justitie niet en mogen

fol. 17v

geleden maer andere ten exempele swaerlicken gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht uytten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollant ende Westvrieslant condemnieren den voorsz. Willem Warre gebracht te worden ter plaetse daer men alhyer gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannen hem voorts uyt de voorsz. landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant den tijt van zes jaren, te ruymen dese stadt ende jurisdictie vandien binnen 's daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen den derden dach sonder binnen den voorsz. tijdt wederom daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe ende verclaren alle zijne goederen indyen hij eenige heeft geconfisqueert ende verbeurt ten proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende present ut supra.

fol. 17v

Willem Dimer binnenscamer gegeesselt

Alsoo Willem Dimer Engelsman gebooren tot Suffolcx¹ oudt ontrent 36 jaeren 's heeren gevangen hem vervordert heeft des nachts te vooren als hij alhyer gevangen wert met eenen Willem Warre alhyer mede gevangen binnen de stadt Gorckum gestolen heeft twee gekoleurde mantels met goude passementen geboort uyt een huys staende inde straet bijde Vismarckt daer den voorsz. Willem Warre twee ruyten uyttet glas brack de voorsz. twee mantels met een lange stock daer zij een haeck 't eynde aen gebonden hadde uythaelde ende hij gevangen op schiltwacht stondt welcke mantels zijluyden alhyer binnen deser stede hebben gebracht, ende een van dezelve deur een vrouwe zijnde de bijsit van Willem Warre inde Tafel van Leeninge doen brengen, waer door zij (overmits hij gevangen hem niet en ontzach zelffs

fol. 18

aldaer te comen ende den cassier zijn geweer ten deele uytreckende te dreygen om gelt ofte restitutie vande mantel te hebben) gemelt, vervolcht ende geapprehendeert zijn geworden. Heeft oock hij gevangen met den voorsz. Willem Warre op den zelven nacht uyt een huys daer de deure aen stondt gestolen een kopere mortyer die zij door de voorsz. vrouwe binnen de stadt Schoonhoven hebben doen verkoopen voor vyer guldens, daer hij gevangen voor zijn deel aff gehadt heeft twee guldens. Alle 't welcke zaecken zijn van quade consequentie bij den gevange buyten pijnende bande van ijsere bekent die in een landt van goede justitie niet en mogen werden geleden maer andere ten exempele behooren swaerlick gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht uytten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant, condemnieren hem alhyer in besloten camer wel strengelijcken gegeeselt te worden tot discretie van Schepenen voorseyt. Bannen hem voorts uyt de stadt ende jurisdictie vandien den tijdt van twee jaeren, te ruymen binnen 's daechs sonneschijn sonder daer weder inne te mogen comen geduyrende dezelve tijdt op pene van meerder straffe ende voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thierendewechspoort den 19en july 1625, present ut supra.

fol. 18

Jan de Vaes gebannen

Alsoo Jan de Vaes oudt 19 jaren, ende Willem de Vaes oudt 18 jaren gebroeders gebooren van Luyck jegenwoordich gevangen en voor Schepenen bekent hebben dat zij gesonts lichaems hebben gaen bedelen, ende geene redenen hebben weten te geven waervan zij geleeft

fol. 18v

hebben 't welck alsoe nyet en behoort geleden, maer gestraft te worden. Soe is 't dat Schepenen de voorn. Jan ende Willem Vaes ontseyt hebben ende ontseggen heur mits desen de stadt, ende jurisdictie van dien. Ordonneren hen daer uyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn, zonder daer inne wederom te mogen comen dan met consent. Ende condemnieren de voorsz. gevangen en voorts inde costen vande gevanckenisse ende de misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thierendewechspoort den 8en february 1625, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Schie.

fol. 18v

Maria Corsse gebannen

¹ Suffolk, Engeland.

Schepenen gehoort den criminelen eysch vande Bailliu, op ende jegens Marry Corssen oudt ontrent 26 jaren, jegenwoordich gevangene, ende geleth dat zij de twee mantels, als oock de mortier bij Willem Warre, haer bijsit ende Willem Dimer beyde hyer medegevangen, tot Gorcum gestoolen, uyt de stadt Gorcum heeft helpen dragen, den mortier tot Schoonhoven heeft vercocht, ende den eene mantel alhyer inde lombaert heeft gebracht.

Genegen zijnde tot barmherticheyt ten regarde de gevangene zeydt swanger te wesen, ende al vyer maenden gedragen te hebben, doende recht ontseggen haer de stadt ende de jurisdictie vandien den tijdt van twee jaren

fol. 19

daer uyt te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder weder binnen den voorsz. tijdt daer inne te comen op pene van meerder straffe. Condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie indien zij de macht heeft om te betalen. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechspoort den 11en july anno 1600 vijff ende twintich, present alle de Schepenen, dempto Hoogenbergh.

fol. 19

Anna Sleters binnenscamer gegeesselt

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu, op ende jegens Anne Sleters, alhyer gevangen, ende geleth dat zij bekendt heeft ten platte landen gesondt lichaems te hebben gaen bedelen ende dat zij eenige dagen geleden comende voor de deure van een steenbackers huys, biddende om een stuck etens, ter wijle de meyt in huys is gegaen, om eten te halen, zij gegaen is inde schuyr, ende aldaer gestolen heeft een kalckoen, die jongen hadde, de welcke zij den hals affwrongh. Condemneren haer tot discretie van Schepenen, alhyer in besloote camer gegeesselt te worden, ende ontseggen haer dese stadt ende jurisdictie vandien den tijdt van zes jaren, ende voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechspoort den 23en augusti anno 1600 vijff ende twintich, present den Bailliu, Coch, Schye, Cincq, Vos ende [Bondt] Schepenen.

fol. 19v

Baernt Rijnenburch gebannen

Geseyn bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Seelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens mr. Baerndt Rijnenburch chirurgijn ordinaris ende geedt ijcker vande schepen binnen der voorsz. stede, gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorsz. mr. Baernt Rijnenburch hem vervordert heeft, contrarie zijnen eedt aen diversche schippers, ende specialicken aen Cornelis Cornelisz. vanden Uythooren, ende Dirck Kerssen van Langerae te geven, ende te verleenen valsche billietten ende ijckcedullen, daerinne de schepen ongelick hooger waren gestelt ende op lasten geijkt, als die in effecte groot waren, ende behoorden geijkt te werden, omme door 't selve onbehoorlick middel de schippers veel meerder van 't gemeene lant te doen proffiteren, ende genieten, als zijluyden verdient hadden, ende wel ende behoorlick geijkt geweest zijnde, zonder hebben connen ofte mogen geneyten. Genietende daer vooren van een yder van dezelve schippers, boven het ordinaris ijckloon, eene vereeringe (zoo hij die noempt) bedragende veel

fol. 20

meerder als 't ijckloon selffs. Ende onder ander vande voorn. Cornelis Cornelisz., ende Dirck Kersz., in plaetse van drie ende dertich stuyvers zoo veele 't ijckloon ten hoochsten genoemen, conde bedragen, daer inne hem gedaechde maer d' eene helft, ende den meter d' ander helft was competerende, voor hem gedaechde noch alleen ende buyten weten vanden meter, van een yder van dezelve schippers, noch twee guldens maeckende 't samen vyer guldens. Waermede alsoo den gedaechde begaen, ende gepleecht heeft, notoire valscheyt, ende bedroch, directelick strijdende met sijnen eedt, tot grooten ondienste ende schade van 't gemeene lant. Dienvolgende als een lantdyeff, ende meneydighen behoort gestraft te worden, anderen ten exemple. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren, den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadden doen dachvaerden, in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer, ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffaulte, ende voor 't profijit vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelix gedaen weesende ende hij nyet comparerende, dat tegens

fol. 20v

hem verleendt is tweede deffault, ende voor 't profijit vandyen verleendt een derde citatie met inthimatie, de welcke insgelix gedaen zijnde dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven

is 't derde deffault ende voor 't profijt vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit, mit een vyerde cittie ex super abundantie, mit inthimatie om 't intendit t' anhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareerd, soo dat d' eyscher zijn intendit mitte verificatien daer toe dyenende heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overgewegen hebbende. Alle 't gunt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht in den name, ende van weegen de hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt der voorsz. landen hebben den voorn. mr. Barent Rijnenburch gedaechde ende deffailliant voor 't profijt, ende uyt machte vande voorsz. defaulten versteecken, ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremtoir

fol. 21

defensien, ende weeren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen, ende proponeren. Bannende voort den voorn. mr. Barent Rijnenburch deffailliant uyt de stadt vander Goude, ende vrijdomme vandyen, den tijdt van drye jaeren, ende verclaeren zijne goederen, geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheydt. Gepronunchieert ter vierschaer den 8en septembris anno 1600 vijff ende twintich, present 't volle Collegie vande Magistraet uytgesondert Jacob de Vos, Schepenen.

fol. 21

**Hendrick Jansz. van Harlingen, Daniel
Hendricxsz., Pieter Jacobsz. van Hamburch, Gerrit
Hendricxsz., Pieter Jacobsz. van Harlingen ende Catelij
Pompijn binnens camer gegeesselt**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie op ende jegens Hendrick Jansz. van Harlingen, Daniel Hendricxsz. van Leyden, Pyeter Jacobsz. van Hamburch, Gerrit Hendricxsz. van Leyden, Pieter Jacobsz. van Harlingen ende Catelij Pompijn alhyer gevangenen ende geleth dat zij door 't landt hebben gevagebundert ende gebedelt sonder redenen te connen geven waervan zij geleeft hebben. Ontseggen haer altesamen dese stadt ende de jurisdictie vandyen den tijt van vyer jaren ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende mysse van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechspoort den 18en octobris 1625, present den heere Bailliu, Goch, Schye, Hoogenbergh, Teylingen, Cincq ende Bloncq, Schepenen.

fol. 21v

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vande heere Bailliu op ende jegens Cely Claes van Dockum¹, ende geleth op hare geperpetreerde diverije, condemneren haer alhyer in beslooten camer tot discretie van Schepenen gegeesselt te worden ende ontseggen haer de stadt ende jurisdictie vandyen den tijt van zestyen jaeren te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn, ende voorts inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechspoort den 25en novembris, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 21v

Jaques de Wael gebannen

Alsoo Jaecques La Moer alias Jaques de Wael 's heerendiender gebooren tot Cantelbergh² out ontrent 37 jaren jegenwoordich gevangen hem vervordert heeft tusschen den 4en ende 5en deser maent decembris in der nacht te comen cloppen aen de deure van Piere Dupont soldaet onder de compaignie vanden heere colonel Haulterive³ op die tijt op Tyendewechspoort gevangen sittende, alwaer hij ingelaten zijnde door de moeder vande huysvrouwe vanden voorn. Dupont genaemt Judith Jans die op haer bedde zieck was leggende d' selve Judith Jans op heeft doen staen ende met hem gevangen vandaer in een Engelsmans huys doen gaen 't welck ledich stontd overmits d' selve Engelsman met zijnen vrouwe oock opte poorte was leggende, alwaer hij gevangen deselve Judith Jans zoo verre heeft weten te induceren ende bewegen dat hij haer vleeschelick bekent ende zijnen wille met dezelve gedaen heeft. Alles nyet zonder groote ende merckelicke suspitie dat hij gevangen het zelvige gepractissert te wege gebracht ende gedaen heeft onder pretext ende dexel dat hij last hadde vanden heere Eyscher omme d' voorn. Judith Jans opte poorte

fol. 22

¹ Dokkum, gem. Dongeradeel, Friesland.

² Canterbury in Kent, Engeland.

³ Voor kolonel François de l'Aubepine (ook: l'Aubespine, heer van Hauterive (ook: Haulterive), zie: F.J.G. ten Raa en F. de Bas, *Het Staatse Leger 1568-1795* (Breda, Koninklijke Militaire Academie, 1911-1940) met name de delen 3 en 4.

bij haren man te brengen, alhoewel hij gevangen zulcx nyet en heeft willen bekennen. Het welck alsoo een saecke is van seer quade consequentie die in een landt van goede justitie nyet en behoort geleden maer anderen ten exempel wel swaerlick gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant verclaren den voorsz. Jaques La Moer als eerloos ende meynedich ende metterdaet verbeurt te hebben sijnen dyenst ende wijder incapabel omme eenige staet ofte officie binnen Hollant voorts aen te mogen bedienen, ende bannen hem voorts uyt den voorsz. lande den tijt van twintich jaren, te vertrecken uyt de jurisdictie vander Goude binnen 's daechs sonneschijn ende uyt den lande van Hollandt binnen drye eerstcomende dagen ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer der voorsz. stede den 24en december 1625, present den Baillu ende alle de Schepenen.

fol. 22

Jan van Eeden gebannen

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude, 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout der zelve stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, eyscher in cas van delict, op ende jegens Jan van Eeden saywercker, poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Jan van Eeden, hem nyet

fol. 22v

ontsien en heeft, dienende als vader ende regent in 't aelmoeseniershuyt deser stede in plaetse vande aelmoesen ende penningen der armen wel ende behoorlick (volgende de bevelen Godes) te distribueren ende uyt te deelen, tot meermalen een gedeelte van dezelve penningen naer hem te nemen ende die tot zijnen particulieren profijite te appliceren, ende behouden. Ende specialicken twee de laetste reysen, eens negen ende daer naer noch eens drye guldens twee stuyvers daer over hij gedaegde achterhaelt, ende de saecke aen den dach ende in 't licht gecomen is. Welcke penningen hij gedaechde aen de andere regenten, oick doen restitueren ende wederomme geven heeft. Het welcke alsoe nyet alleen en is eene simple gelddyeverij, maer oick eene berooffvinge der armen, onder schijn van dezelve om Godes wille te dienen, wesende eene saecke van seer quade consequentie, die in een landt van goede justitie, nyet en behoort geleden, maer wel swaerlick gestraft te werden, anderen ten exemple. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelickheyt te bewaren, den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden, in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende, rechterlick ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegeweesen is 't eerste deffault ende voor 't profijt vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welke insgelijx gedaen wesende ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verleent is tweede

fol. 23

deffault, ende voor 't profijt vandyen verleent een derde citatie met inthimatie, de welke insgelix gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde default, ende voor 't profijt vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit, met een vierde citatie ex super abundantie, met inthimatie, om 't intendit te sien verifien, ende sententie t' anhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dien nyet jegenstaende noch nyet gecompareert, soo dat d' eyscher zijn intendit mitte verificatien daer toe dyenende, heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesien ende overgewogen hebbende. Alle 't gunt ter materie mocht dyenen, mitsgaders de getuychenissen, ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt, der voorsz. landen hebben den voorn. Jan van Eeden gedaechde ende deffaillant, voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken, ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoire, dilatoire peremtoire, defensien, ende weeren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen, ende proponeren. Bannende voort den voorn. Jan van Eede deffaillant uyte landen van Hollandt, Zeelant, ende Westvrieslant zijn leven langh geduyrende, ende verclaren alle zijne goederen geconfisqueert, ten profijite van den

fol. 23v

Hooghe Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 16en january anno 1600 ses ende twintich, present den Bailliu, de vier Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 23v

Andryes Dirck Joppen gebannen

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout der zelve stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheyt van

Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Andries Dirck Joppen voerman, poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher, dat den voorn. Andries Dirck Joppen opten 26en januari lestleden eenen Servaes alias Claes Gerritsz. Caetgen mede voerman van levende lijve ter doot heeft gebracht. Ende alsoo sulx nyet en mach, noch behoordt ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren, den voorn. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dyendende rechterlick ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgropen zijnde ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen geaccordeert een tweede citatie. De welcke insgelix gedaen weesende ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verclaert is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen

fol. 24

verleent een derde citatie, mit inthimatie, de welcke insgelix gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vanden hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit, mit een vyerde citatie ex super abundantie, mit inthimatie om 't intendit te sien verifiëren, ende sententie t' anhooren, welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompereerd, soodat d' eyscher zijn intendit mitte verificatiën daertoe dyenende, heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesien, ende overgewogen hebbende. Alle 't gund ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuychenissen ende informatiën bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van weegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelickheydt der voorsz. landen, hebben den voorn. Andries Dirck Joppen gedaechde ende deffaillant voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken, ende versteecken hem mits desen, van alle exceptiën declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weeren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. bannende voort den voorn. Andries Dirck Joppen deffaillant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, den tijdt van hondert jaren, zonder binnen den zelven tijdt daerinne te mogen comen, opte verbeurte van zijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen, indyen hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheyt ende Graeffelickheydt van Hollandt, mits dat men die zal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer, den 6en aprilis anno 1600

fol. 24v

zes ende twintich, present Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout, Pieter Harmensz. Cincq, Aert Gijsbertsz. Hoogenberch, ende Cornelis Adriaensz. Vereyck, Burgermeesteren, Steven Doensz. van Groenendijck, Jacob van Teylingen, mr. Gerardt Cinq, Jacob de Vos ende doctoir Martinus Blonck, Schepenen.

fol. 24v

**Machtelt Jaspers gebannen uyt
de stadt**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu gedaen ende genomen op ende jegens Machtelt Jaspers van Deventer ende geleth dat se zoo hyer als ten platten landen heeft gevagabundeert ende gebedelt onder pretext, dat haer man met quade beenen sieck te bedde lag. Ontseggen haer de stadt ende de jurisdictie vanden tijdt van twaelf jaren te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn, ende dat se Godt ende de justitie zal bidden om vergiffenis ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise vande justitie. Actum den 23en januari 1626, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Vlacq ende Groenendijck, Schepenen.

fol. 24v

**Jan Jansz. van Ham, Arien Pouwels
Pieter Pietersz. binnens camere gegeesselt**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu gedaen ende genomen op ende jegens Jan Jansz. van Ham¹, Aryen Pouwelsz. van Utrecht ende Pyeter Pyetersz. van Haerlem ende geleth dat se ten platten landen bekennen gesonts lichaems lange te hebben gevagebundeert ende gebedelt sonder reckenschap te kunnen geven waervan zij hebben geleefft ende dat specialicken den

fol. 25

voors. Pyeter Pietersz. boven zijn bannissement alhyer in 't lant is gebleven. Condemneren de zelvige hyer in besloten camer gegeesselt tee worden tot discretie van Schepenen ende ontseggen haer de stadt ende de jurisdictie van dyen sonder daer oyt weder in te comen, te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn ende

¹ Hamm, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendeweespoort opten 10 marty anno 1600 zes ende twintich, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen demptis Vlacq ende Minne.

fol. 25

**Davit Jansz. Fore binnens camers
gegeesselt**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu gedaen ende genomen op ende jegens Davidt Jansz. Fore ende geleth op zijne confessie dat hij gesonts lichaems eenige maenden ten platten lande heeft gevagebundeert ende gebedelt zonder reeckeninge te connen geven waervan hij geleeft heeft. Condemneren den zelven hyer in beslooten camer gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen ende ontseggen hem de stadt ende jurisdictie vandien sonder daer wederom in te comen te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn ende voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendeweespoort op den 16en marty 1626, present den heere Bailliu, Minne, Groenendijck, Vos ende Blonck, Schepenen.

fol. 25

Magdaleentgen Aerts gebannen in 't tuchthuys

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu gedaen ende genomen op ende

fol. 25v

jegens Magdaleentgen Aerts ende geleth op haer confessie daer bij blijkt dat zij verscheyde goederen gestolen bij Pieter Thomasz. hyer mede gevangen als oock van soldaten heeft gecocht ende ontfangen. Condemneren deselve Godt ende de justitie om vergiffenisse te bidden ende gebracht te werden in tuchthuys om aldaer te wercken tot discretie van regenten ende daer te blijven tot wederseggens vande heeren Magistraten. Condemnderen haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Xweespoort op den lesten marty anno 1626, present den heere Bailliu, Cincq, Hoogenbergh, Vereyck, Burgermeesteren, Vlacq, Teylingen, Cinq, Vos ende Blonck, Schepenen.

fol. 25v

**Pieter Tomasz. binnenscamers
gegeesselt**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Pyeter Thomasz. ende geleth op zijn confessie daer bij hij bekent verscheyden goederen op diversche tijden ende stonden vande burgers deser stede heeft gestolen ende weder innesiende zijne jonckheyt condemneren denzelve hyer in besloten camer gegeeselt te worden in 't tuchthuys om aldaer te wercken tot discretie vande regenten ende condemneren hem voort inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 25v

Grietje Jans ut supra

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie gedaen ende genomen jegens Gryetgen Jans, Anne Hans, Gryetgen Philips ende Marringgen Jans ende geleth dat zij al t' samen bekennen haer leven lanck met de lantooopers geseyt heydenen ofte Egiptenaeren geloopt te hebben sonder redenen te

fol. 26

hebben waervan zij geleeft hebben. Condemneren dezelve ende yder van haer alhyer in beslooten camer alhyer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ende ontseggen haer de stadt ende jurisdictie vandien haer leven langh geduyrende, te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder daer weder inne te keeren op meerder correctie. Condemneren haer voorts inde costen ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op 10e weespoort op den 15en aprilis anno 1626, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen.

Gryetgen Jans voorn. omdat zij seyt swanger te weesen is de executie gestelt in state, mits Godt ende de justitie biddende om vergiffenisse.

fol. 26

Jan Michielsz. gegeesselt

Alsoo Jan Michielsz. alias Kreupele Jan geboren tot Rotterdam een schoenmaecker zijns hantwercx (zoo hij zeydt) oudt ontrent 23 jaren 's heeren gevangen buyten pijnre ende banden van ijsere bekent ende geleden heeft dat hij ontrent drye jaren geleden ende noch eens ontrent twee jaren geleden binnen Rotterdam gevangen, ende telcken aldaer in schepencamer gegeesselt is geweest ende oock noch ontrent anderhalf jaer geleden binnen Delft alwaer hij gevangen mede in besloten camer gegeesselt is geworden, ende bovendyen zijn bannissement van vijff ende twintich jaren (bij hem aldaer op de 24en octobris anno 1600 vyer ende twintich gekregen) uytten lande van Hollant ende Westvryeslant geprolongiert tot vijftich jaren. Ende ontrent drye weecken daer nae binnen Schiedam alwaer hij gevangen oock gebannen werdt ende dat alles over diversche quade comportementen ende distincte diverijen die hij aldaer hadde bekent, zonder dat hij aldaer

fol. 26v

hadde willen bekennen vele ende verscheyden andere diverijen ende huysbraecken hyer naer verklaert daer over hij derhalven nyet en is gestraft geweest. Als nementlick twee jaren geleden tot Rotterdam met een wel genaemt Collas uyt een huys, daer Collas ontrent middernacht vyer ofte vijff ruyten uyt het glas brack, daer door hij gevangen zijn vuyst stack ende uyt haelde twee stucken geroockt vlees met een ham ende twee 's comijende kaesen welck goet zij vercochten aen een vrouw genaemt Oede, voor acht en twintich stuvers. Noch met den zelven Collas binnen Rotterdam uyt een huys daer de deur onder toestondt vyer Edamse kasen die Collas uyt langde ende hij gevangen hen aender stoup bracht de welcke zij vercochten aen de voorsz. Oede 't stuck voor twaelf stuvers. Item heeft hij gevangen noch metten zelven Collas ontrent den zelven tijdt binnen Rotterdam een gat met een haeck inde muyr van een lackencoopers huys gebroocken daer zij haer arm wel deurstaecken ende het laecken voelden maer nyet verder tot haer voornemen coste komen doordien de wacht quam ende zij gingen loopen. Noch met Pyeter Joriaensz ende Vilekars binnen Amsterdam uyt een schoemaekers huys in den avont daer de deur op de clinck stondt zeven paer nieuwe schoenen ende een paer nieuwe klickers¹ alwaer Pieter de clinck opdrayden ende hij gevangen 't voorsz. goet uyt nam daer voor zij ontrent zes gulden aen byer verdroncken. Item noch alleen binnen Amsterdam een dagh naedat zij de voorsz. schoenen gestolen hadden een stuck groten gansenvogel dat op een veynster lagh ende hij vercocht voor twee gulden. Noch alleen binnen Dordrecht een stuck bombasijn leggende op een veynster dat

fol. 27

hij verkocht voor zes gulden. Item noch twee jaren geleden binnen Dordrecht uyt een huys vergeselschap met eenen inde wandelingh genaemt Blauwen Tabbert in der nacht de clocke ontrent elf uyren, vyer stucken bombasijnen daer Blauwen Tabbert vyer ruyten uyt het glas nam ende hij gevangen de voorsz. stucken daer door uythaelde daervan hij gevangen twee voor zijn deel hadde, die hij vercocht voor vyer guldens zonder dat de voorsz. straffe mitsgaders het versweygen van alle de voorverhaelde veelvoudige dieverien ende huysbraecken die hij als vooren nyet hadde willen bekennen daerover hij de gemeriteerde straffe niet en hadde gedragen ende zulcx noch tot zijne groote beswaernisse waren staende, omme ter dier oorsaecke gestraft te worden. Zoo heeft hij hem in 't alderminste wederomme quame te misgrijpen hem gevangen eenige de alderminste affschrick ofte vrese hebben toegebracht ende beteringe veroorsaect maer heeft hij gevangen ter contrarie ende in tegendeel vandien komende van quaet tot arger ende bethoonende datter noch schrick noch vrese ende dienvolgende [ge.] van hoope van beteringe bij hem en is hem vervordert weynich tijds naedat hij de voorsz. straffe tot Delft hadde ontfangen buyten de stadt aldaer uyte zack van een santkraj² te stelen een douxken met ontrent zes guldens aen gelt daer in. Noch ontrent zeventyen weecken geleden met een Jaecques met een gebrande koon een beurs vande dochter in den Witten Hengst tot Rotterdam die Jaecquens bij avont staende aen den deur, zoo de dochter in huys gingh met zestyen guldens aen gelt daerin, van haer lijff sneet 't welck zij

fol. 27v

t' samen verdroncken in een herberge op Scherloo³. Item noch alleen binnen Rotterdam een stuck swart linden langh ontrent achtyen ellen, leggende op een veynster 't welck hij vercocht voor drye gulden. Noch binnen Hoorn ontrent zestyen weecken geleden alleen een paer gebreyde coussen die voor de deur hingen ende hij vercocht voor vijftien stuvers. Item noch binnen Hoorn alleen ontrent dezelve tijdt tot zeer distincte plaetsen een stuck specx dat hij vercocht voor zes stuvers, een paer nieuwe schoenen van een pothuys daer hij voor kreech eenen gulden, een kaes die hij verkocht voor twaelf stuvers mitsgaders drye gulden uyt een apoteeckerslade noch een paer koussen met een hemde daer hij voor kreech twaelf stuvers ende een halff. Item heeft hij gevangen noch de laetste kermis in den Hage een Engelsmans kraem dye toegespickert was eenige spickers uytgetrocken met meyninge om daer goet uytte halen, 't welck hem beleth worde door de komste vande man. Item noch alleen inde Wijck ontrent vyer weecken voor zijn gevangnisse alhyer twee schortecleen uyt een tresoor dat aen stondt, ende de deur van 't huys open was die hij binnen Haerlem vercocht voor vijff ende twintich stuvers vercocht. Met Jaacques Robbertsz. hyer mede gevangen tot IJselmonde een paer schoenen dye hij verreyden. Ende noch tot IJselmonde, een stuck linden langh ontrent tyen off elf ellen dat hij aen een vrouwe genaemt Lijsbeth langde om

¹ GTB. Klicker, klikker; schoeisel door vrouwen gedragen, met houten hielen die bij het lopen een kleppend geluid maken.

² GTB. Santkraj, zandkraai; zandverkoper.

³ Scherloo; Charlois, gem. Rotterdam, prov. Zuid-Holland.

te vercoopen dye daer mede deur gingh. Noch alleen buyten Leyden twee neusdoucken. Item noch metten voorz. Jaques tot

fol. 28

Oudewater onlancx voor dat hij alhyer gevangen werden uyte lade van een laeckencooper een kroon aen gelt. Noch buyten Oudewater een entvogel met eenige eyeren. Ende buyten Wourden een borstrock met een paer schoenen. Noch alleen binnen Haerlem een paer gebreyde hosen met een [..aes] ontrent 14 dagen voor zijne gevanckenisse die hij t' samen vercocht voor zeven en dertich stuyvers Item noch metten voorn. Jacques uyt een huys aen de Goutcade ontrent De Pijper twee saeplaeckens, een hemde met eenige linne mutsen daer de voorn. Jacques met hulp van hem gevangen van boven door de schoorsteen in huys klom de deur open dede ende 't voorz. goet uyt bracht hij gevangen op schiltwacht stondt ende van Jacques overnam drye mutsen met het hemde daer van hij gevangen de mutsen bij hem hadde doe hij alhyer in apprehensie genomen werde. Item noch metten zelven Jacques een dach vijff ofte zes aeler hij alhyer gevangen werden uyt een huys over IJssel twee slaeplaeckens, twee kussensloopen met een schortecleet daer hij gevangen staende op den rugge van Jacques voorn. een ruyt uyt het glas nam ende de deur open dede ende zoo t' samen in huys gingen ende 't voorsz. goet uythaelde 't welck zij vercochten voor twee en twintich stuyvers. Alle 't welcke alsoo zaecken zijn van zeer quade consequentie bij de gevangene buyten pijnende banden van ijsere bekent die in een landt van goede justitie nyet en mogen werden geleden maer behooren gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheydt ende de Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt condemnieren den zelven gebracht te worden met een strop om den hals ter plaetsen daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeesselt te worden mitsgaders tweemaal gebrantmerckt ende zijn leven langh geduyrende gebannen te worden uyt de voorsz. landen van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslandt met confiscatie van alle zijne goederen ten proffijte

fol.28v

vande hooge Overicheydt. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen op den 16en april anno 1600 zesendetwintich.

fol. 28v

Jaecques Robbertsz. gegeesselt

Alsoo Jaecques Robbrechtsz gebooren tot Delft, een fusteynwercker zijns hantwercx (soo hij zeydt) oudt ontrent 17 jaren 's heeren gevangen, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij vyer jaren achter den anderen tot Uytrecht in 't tuchthuys geseten heeft daerinne hij bij de edele heeren Schepenen der zelve stede gecondemneert was over dat hij aldaer neffens meer andere jongens buyten ordre dagelick langhs de straten liep bedelen. Welcke tuchtinge hem gevangen wel hadde behooren te dienen tot volkomen waerschouwinge omme zich nyet te begeven bij quaet geselschap veel meer hem te onthouden van quade feyten ende dieverijen. Zoo heeft hij gevangen echter hem nyet ontsyen nae zeer weynich dagen dat hij uyt 't voorsz. tuchthuys gesonden was zich te begeven bij quaet geselschap ende verscheyde dyeverijen met eenen Jan Michielsz. van Rotterdam alias Kreupele Jan hyer mede gevangen te plegen. Als eerst buyten Woerden een borsrock met een paer schoenen. Ende tot Oudewater uyt een lade in een laeckencoopers winkel een ende twintich stuyvers. Item buyten Oudewater een entvogel ende een deel eyeren. Noch tot IJsselmonde een paer schoenen. Iten noch over IJssel uyt een boerenhuys twee slaeplaeckens, twee kussensloopen ende ene schortecleet daer Jan Michielsz. voorn. een ruyt staende op den schouder van hem gevangen uyt het glas nam ende 't voorsz. goet uythaelden, 't welck zij vercochten voor twee ende twintich stuyvers, mitsgaders noch aen de Goudtkade ontrent De Pijper uyt een huys twee slaeplaeckens, een hemde (die hij gevangen aen zijn lijff hadde als hij gevangen werde) met een kraegh ende eenige mutsen daer hij gevangen door de hulp van

fol. 29

Jan Michielsz. voorn. van boven door de schoorsteen in huys klom de deur open dede ende 't goet uyt bracht. Alle 't welcke alsoo zijn zaecken van zee quade consequentie bij den gevangen buyten pijnende banden van ijsere geleden voor Schepenen deser stede die in een landt van justitie nyet en behooren getolleert¹ ofte geleden te worden maer andere ten exemple swaerlick gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheydt ende de Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt condemnieren den zelven gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeesselt te werden ende gebannen te worden den tijdt van vijff ende twintich jaren uyt de voorsz. landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt met confiscatie van alle zijne goederen ten proffijte van hooge Overicheydt indyen hij eenige heeft. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 16en aprilis 1600 zes ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

¹ Sic, getolleert, lees: getollereert.

fol. 29

Christyntgen Philips gegeesselt

Alsoo Christyntgen Philips gebooren tot Herst bij Bijlevelt¹ out ontrent 26 jaren, 's heeren gevangen, ontrent drye jaren geleden binnen deser stede gevangen is geweest ende bij de edele heeren Schepenen over hare dieverien gecondemneert werde in schepencamer gegeesselt te werden tot discretie (welcke straffe haer door de bede ende beloffenisse van haer te zullen beteren is geperdoneert) ende haer gecondemneert binnen 's daechs sonneschijn uyte stadt ende jurisdictie vandyen te vertrecken, zonder daer wederomme inne te comen dan met consent op meerder correctie. Ende hoewel zij gevangene daerover nyet alleen wel hadde behooren een eerlick leven te leyden ende haer van quaet geselschap te houden, maer oock van hyer te blijven nochtans haer vervordert heeft t' sedert det zij uyte voorseyde

fol. 29v

hechtenisse ontslagen is geweest een tijdt langh zoo ten platten lande als in steden gesonts lichaems te loopen bedelen ende oock eenigen tijdt zoo bij d' een als d' ander vagebondt een onkuysch leven te leyden ende nu een tijt langh bij Anne Mary Pieters ende eenige dagen met haer in 't geselschap van Jan Willemsz. van Rotterdam alias Kreupele Jan ende Jaecques Robbrechtsz van Delft altesamen hyer mede gevangen geweest is, ende zij gevangene voor dezelve voorn. Anne Mary een zilver kettincxken dat zij gestolen hadde, tot Rotterdam aldaer vercocht heeft ende voor de voorn. Jan Willemsz. ende Jaecques Robbrechtsz twee slaepplaeckens, twee sloopen ende een lap tot een schortecleet dat zijluyden gestolen hadden (zoo haer gevangene wel bekend was) verkocht heeft alhyer binnen der Goude alwaer zij eenige dagen gelogeert is geweest contrarie de voorsz. sententie van ontsegginge ende tot vilpendie ende kleynachtige vande justitie. Alle het welcke alsoo zaecken zijn van zeer quade consequentie bij de gevangene buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekend, die in een landt van goede justitie nyet en behooren getollereert ofte geleden te werden maer swaerlick gestraft andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende de Graefelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt condemnieren dezelve gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeesselt te werden mitsgaders noch gebannen den tijt van twaelf jaren uyt de voorsz. landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte vande hooge Overicheyt indyen zij eenige heeft. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 16en aprilis anno 1626, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 30

**Anne Mary Pyeters alias
[ ]² gegeesselt**

Alsoo Anne Mary Pieters geboren tot Worms in Hoogh Duytslandt³ oudt ontrent achtyen jaren 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere bekend heeft, dat sij ontrent kersmis lestleden tot Delft gevangen ende aldaer ontrent drye weecken in hechtenisse geweest zijnde, in schepencamer gegeesselt werde ende oock gebannen uytten lande van Hollandt ende Westvryeslandt den tijdt van twaelf jaren sonder binnen den zelven tijdt weder daer in te comen op pene van meerder straffe omdat zij met fameuse dieven gelooopen ende als de gestolen goederen vercocht werden daer bij geweest was mitsgaders oock zelfs dyeverijen gepleecht hadde, werdende haer pol⁴ ofte bijsit aldaer gevangen, zonder dat zij daer had willen bekennen dat zij ontrent kersmis lestleden binnen Haerlem gestolen hadde twee guldens uyt een beurs. Noch een rijcxdaelder ende eens drye gulden elcx uyt een lade in een kramershuys daerover zij derhalven alsdoen nyet en is gestraft geworden. Alle 't welke alhoewel haer gevangen wel hadde behoort ten dyenen tot volkomen waerschouwinge, omme nyet alleen alffstandt te doen van verdere quade feyten ende dieverijen maer oock haer te begeven uytten voorsz. landen. Zoo heeft zij gevangene violerende 't voorsz. bannissement ende comende van quaet tot arger haer vervordert in denzelve lande te blijven ende continueren in haer quaet ende boos leven, haer nyet ontsyen tot Rotterdam ontrent 14 dagen te vooren alear zij alhyer gevangen werde te stelen van een Turck een zilver kettincxken dat zij van zijn scheede brack daeraen waren twee zilvere pennincxkens 't welke vercocht werde voor drye gulden twaelf stuvers. Ende ontrent den zelven tijdt noch binnen der zelve stede ten huys daer zij gelogeert was vijff stuvers aen gelt ende eenighe gebacke visch. Item noch binnen deser stede een silvere vingeroet⁵ daer een J met een C opstondt die zij verkocht heeft voor veertyen stuvers. Ende op donderdaechs wesende

fol. 30v

marcktdach als zij alhyer gevangen werde op de marckt uyte zack van een vrouw een blaesgen met ontrent drye gulden aen gelt daer in. Alle het welcke alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie, bij de gevangene buyten pijnende banden van ijseren voor Schepenen deser bekend die in een landt van justitie nyet en behooren getolleert ofte geleden, maer andere ten exemple swaerlick gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen doende

¹ Bad Driburg-Herste, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

² Anne Mary Pyeters alias Moddercontgen gegeesselt, "moddercontgen" doorgehaald.

³ Worms, Rijnland-Palts.

⁴ GTB. Pol; Boel, minnaar.

⁵ Sic, vingeroet, lees: vingerhoet.

recht uyt en name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende de Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt, condemneren de zelvige gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeesselt te werden mitsgaders noch gebannen den tijdt van twaelf tot vijf ende twintich jaren¹ uyt de voorsz. landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt, met confiscatie van alle hare goederen indyen zij eenige heeft ten proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer op den 16en aprilis 1600 zes ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 30v**uyt de stadt gebannen**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie gedaen ende genomen bij den heere Bailliu op ende jegens Louwys de Boy ende gelet op sijn confessie, in de welcke hij bekent tot Rotterdam geleden ontrent drie jaren in besloten camer gegeesselt te sijn, ordonneren hem met sijn vrouwe ende kinderen uyt de stadt te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder daer weder inne te comen als met consent ende condemneren hem inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechspoort den 15en juny anno 1600 ses ende twintich, present en Bailliu, Teylinge ende Vos, Schepenen.

fol. 31**Joris Middeltin binnens
camers gegeesselt**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Joris Middeltin ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt ende gevagabundeert ten hebben sonder redenen te connen geven waervan hij geleefd heeft condemneren hem alhier in besloten camer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vanden sonder daer weder in te comen als met consent. Condemneren hem voort inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechspoort den 1en augusti anno 1626, present den Bailliu ende alle de Schepenen demto Vos.

fol. 31**Rogier Lietel ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Rogier Lietel ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt ende gevagabundeert te hebben sonder redenen te connen geven waervan hij geleefd heeft condemneren hem alhier in besloten camer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vanden sonder daer weder in te comen als met consent. Condemneren hem voort inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 31**Phillips Jansz. ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Phillips Jansz. ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt ende gevagabundeert ten hebben sonder redenen te connen geven waervan hij geleefd heeft condemneren hem alhier in besloten camer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vanden sonder daer weder in te comen als met consent. Condemneren hem voort inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 31v**Andries Lee ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Andries Lee ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt ende gevagabundeert ende een beurs opgeraep te hebben soo se gevallen lach sonder redenen te connen geven waervan hij geleefd heeft condemneren hem alhier in besloten camer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vanden sonder daer weder in te comen als met consent. Condemneren hem voort inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

---

¹ "Twaelf tot", later in de marge bij geschreven.

fol. 31v**Francoys de Meyne ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Francoys de Meyne ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt ende gevagabundeert sonder redenen te connen geven waervan hij geleeft heeft condemneren hem alhier in besloten camer gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vandien sonder daer weder in te comen als met consent. Condemneren hem voort inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 31v**Harmen Jansz. gebannen**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Harmen Jansz. ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent gebedelt te hebben sonder redenen te connen geven waervan hij geleeft heeft condemneren hem een voetval voor de heeren te doen ende deselve te bidden om vergiffenisse ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vandien ende condemneren hem inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 32**Joost Joosten ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Joost Joosten ende gelet op sijne confessie in de welcke hij bekent altemet gebedelt te hebben sonder redenen te connen geven waervan hij geleeft heeft condemneren hem een voetval voor de heeren te doen ende deselve te bidden om vergiffenisse ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie vandien ende condemneren hem inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 32**Oth Jansz. ut supra**

Schepenen gehoorde den criminel eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Oth Jansz. ontseggen hem voort de stadt ende jurisdictie sonder daer weder in te comen als mit consent. Condemneren hem voort inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechspoort den 14en augusti anno 1626. Presenten Vlacq, Minne, Groenendijck, Cinq ende Bloncq, Schepenen.

fol. 32**Abraham Hobosch schoolmeester gebannen**

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Abraham Hobosch schoolmeester poorter deser stede, gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher, dat den voorn. Abraham Hobosch hem vervordert heeft,

fol. 32v

verscheyden jonge ende onnosele kinderen, eerlicke luyden dochterkens wesende, ende bij hem ter schoolen gaende, geheel oneerlick, ontuchtelick ende buyten behooren aen te raecken, voelen ende tasten, in plaetse dat hij d' zelve als haeren schoolmeester zijnde, nyet alleen voor alle oneere, ende ontucht hadde behooren te beschermen, ende bewaeren, maer oick in alle tucht ende eerbaerheyt te leeren ende onderwijzen. Het wecke (als eene seer vuyle, leelicke ende schandaleuse daet zijnde) in een lant van goede justitie, nyet en behoort geleden, maer anderen gestraft te werden ten exemple. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende, rechterlick ter vyerschaer, ende ter peuye van 't stadthuys uytgroepen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen geacordeert, een tweede citatie, de welcke insgelijx gedaen wesende, ende hij nyet comparerende, dat tegens hen verleent is tweede default ende voor 't profijt vandien verleent een derde citatie, met inthimatie, de welcke insgelijx gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit mit een vierde citatie ex super

abundantie, mit inthimatie, om 't intendit te syen verifien, ende sententie t' anhooren, welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, ende is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareerd. Soo dat den eyscher zijn intendit mitte verificatien daer toe dyenende

fol. 33

heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesyen ende overgewegen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht in den name, ende van wegen de hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt der voorsz. landen, hebben den voorn. Abraham Hobosch, gedaechde ende deffaillant, voor 't profijt, ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken, ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weeren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannen voort den voorn. Abraham Hobosch deffaillant uyt der Goude, ende de jurisdictie van dien den tijdt van thien jaren. Condemneren hem mede in een mulcte van vijff ende twintich gulden. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer, den lesten septembris anno 1600 zes ende twintich, present Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout, Pieter Harmensz. Cincq, Aert Gijsbrechtsz. Hoogenberch, ende Cornelis Adriaensz. Vereyck, Burgermeesteren, ende alle de Schepenen dempto Daem Aelbrechtsz. Minne.

fol. 33

**Cornelis Claesz. Vrouchgroet
schuytevourder in een castiments
huysje gebannen**

Gehoordt bij den Gerechte der stede vander Goude den criminelen aenspraeck, eysch ende conclusie van Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede op ende jegens Cornelis Claesz. Vrouchgroet schuytevourder gedaechde. Seyt d' eyscher ende de waerheyt is sulx volgende

fol. 33v

't vyerschaerbouck deser stede op de date vanden lesten septembris anno 1626 fol 29 verso ende daer jegens de defensie van zelve Cornelis Claesz. volgende 't selve bouck fol 53. Mijn Heeren vanden Gerechte pertije gehoordt mitsgaders gesien hebbende de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, als mede des gedaechdens eygen confessie, ende op alles gelet, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, condemneren den gedaechde voor daechs sonneschijn te gaen in een vande castimentshuyskens, dat voor hem open zal staen, ende aldaer te blijven den tijdt van veertien dagen te water ende te broede. Ende daer nae te raetkamer te compareren, ende Godt ende de justitie te bidden om vergiffnisse. Interdicterende ende verbiedende hem, het Amsterdamse Veer den tijdt van een jaer te bevaeren. Ende zoo hij 't gunt voorsz. is nyet naer en compt, bannen hen in sulcken gevalle uyt der Goude, ende de vrijdomme van dien, al zijn leven langh geduyrende, te ruymen binnen drie dagen zonder weder daer inne te comen op pene van meerder correctie. Ende condemneren hem mede inde costen. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 14en octobris anno 1626, present 't volle Collegie vande Magistraet, uytgesondert Hoogenberch, Burgermeester, ende Vos, Schepen.

fol. 33v

Alsoo Jan Wylart Engelsman gebooren binnen Dassisschier¹ out ontrent 42 jaren 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere voor schepenen deser stede bekendt ende beleden heeft dat hij eenige jaren herwaerts verscheyde dyeverijen ende huysbraecken hyer naer verhaelt gedaen ende gepleecht heeft, als namentlick ontrent drye jaren geleden buyten Haerlem in kleyn padeken vijftien ofte sestien guldens aen gelt uyt een huys daer hij gevangen de onderdeur met voeten opliep ende 't gelt uyte kas nam,

fol. 34

**Jan Wylart Engelsman gegeesselt ende
gebrantmerckt met d' strop om den hals**

Noch een daelder aen gelt leggende in een schappay² uyt een huys in Waterlandt tegenover Amsterdam daer hij gevangen een beytel tusschen de deur stack ende alsoo openbrack. Item noch bij Amsterdam geleden ontrent twee jaren uyt een boerenhuys daer den deur openstondt dartich guldens aen gelt dat in een schappay lach daer de sleutel in stack. Noch ontrent anderhalff jaer geleden met Michiel van Londen alias Jan Tack ende Jan Barnaert uyt een huys in den Haech een koffer die zij in 't bosch brachten ende aldaer openden daer zij in vonden dartich rijcxdaelders met drye packen manskleeren ende twee ofte drye mantels dye zij altesamen tot Rotterdam vercocht hebben aen eenen Ritsert Elvers kleermaecker woonende inde Lijnbaenstraet daarvan zij elcx ontvingen

¹ Dorsetshire, Engeland.

² GTB. Schappray, schapraai; plankenkast, provisiekast, pottenrek, pottenkast.

ontrent twintich gulden dye zij onmittelick door brachten dat in der nacht was de clocke ontrent twaelf uyren daer den voorn. Jan Tack met een leer door een venster dat open stondt in huys klom ende de voorsz. koffer uyt langde die den voorn. Jan Barnaert hem affnam ende hij gevangen middelertijt op 't schiltwacht stondt. Mitsgaders noch met Evert Hasselt ende den voorn. Jan Tack eenige nachten daer nae uyt een huys in den Hage staende op de Plaets een doosgen met eenige knoopen daer den voorn. Jan Tack des nachts door een venster dat boven de deur stondt ingeklommen is ende 't voorsz. doosgen met knoopen uythaelde, 't welck zij bij de deur nederzetten ende vandaer gingen door het gewagh van 't volck dat heur gewaer werde. Item noch met Joris Woutkol daechs te vooren eer hij hyer gevangen werde een tas met gelt uyt een boerenhuys in Gouderack daer hij gevangen de deur met een sleutel open dede, welcke sleutel hij uyt een huys daer naest (alwaer hij gevangen de deur met een klinck van een andere deur openbrack genomen hadde) genomen hadde, daer zij t' samen ingingen ende hij gevangen een kist den bodem intradt ende den voorsz. tas met gelt in zijn brouck stack dye hij wederom uythaelde ende overgaff aen de man ende vrouwe vanden huys dye hem aldaer atrappeerden, ende vasthielden. Voorts dat hij gevangen drye keyserssleutels hem verthoont wel siende, ende hem toequamen, ende dat hij dye zelfs met zijn eygen

fol. 34v

vijl gevijlt hadde. Alle 't welcke alsoo zaecken zijn van seer quade consequentie bij den gevangen buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekendt ende beleden die in een landt van goude¹ justitie nyet en behooren getollereert te werden maer swaerlicken gestraft andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyde van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, condemnieren den zelven gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen mette coorde om den hals ende aldaer voor eerst gebrantmerckt, ende daer nae wel strengelick gegeesselt ten bloede toe ende dan noch eens gebrantmerckt te werden. Bannende hem voorts zijn leven langh geduyrende uyt de voorsz. landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, te ruymen deser stede ende de vrijdomme vandyen binnen 's daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drye eerstcomende dagen zonder weder daerinne te comen op pene van swaerder straffe. Ende verklaren alle zijne goederen indyen hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 5en novembris anno 160 zes ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Vos.

fol. 34v

**Maria Hasselt met roede te
pronck gestaen**

Alsoo Marry Hasselt alias Marry Dircxsling gebooren in Engelandt oudt ontrent 34 jaren 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere bekendt heeft dat zij ontrent anderhalff jaer geleden woonde in 's Gravenhage te logeren ende te herbergen verscheyde fameuse dyeven, gelijk als haer man genaemt Evert Hasselt oock was den welcken wat meer als een jaer geleden over zijne dieverijen ende quade feyten in 's Gravenhage beneffens andere zijne medecomplicen oock tot haer gevangens huys mede gelogeert geweest zijnde ende aldaer t' samen uytgehaelt wesende is opgehangen, het welcke alhoewel haer gevangen wel hadde behooren te dienen tot behoorlicke waerschouwinge. Soo heeft zij gevangen echter evenwel continuerende in het zelve quaet, ende comende noch van quaet tot erger haer

fol. 35.

wederomme vervordert (nae zij alhyer binnen deser stede zonder admissie ende jegens d' ordre vande stadt was comen wonen) fameuse dieven opte houden ende te logeren ende onder andere Jan Wylart alhyer mede gevangen die uyt haer huys gehaelt is, mitsgaders Joris Woutcop² mede een fameus dyeff wesende, helpende zij gevangen beneffens ander lichte vrouwen het gelt van dezelve dyeven, dilapiteren³ ende onnuttelick door brengen. Het welcke alsoo zaecken zijn van zeer quade consequentie die in een landt van justitie nyet en behooren getollereert te worden maer wel swaerlicken gestraft andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyde van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant. Condemnieren haer gebracht te werden op het schavot met de roede op haer rugge de justitie alsoo aen te zyen. Bannen haer voorts den tijdt van tyen jaren uyt den voorsz. lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, te ruymen deser stede ende de vrijdomme vandyen binnen 's daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drye eerstcomende dagen zonder binnen dezelve tijdt weder daerinne te comen op pene van swaerder straffe. Ende condemnieren haer voort inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 5en novembris anno 1600 zes ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 35

Cornelis Cornelisz. varentgesell

¹ Sic, goude, lees: goede.

² Joris Woutcop. In vonnis van Jan Weylart wordt hij vermeld als Joris Woutkol.

³ Dilapiteren; delapiter, verkwisten.

gebannen

Alsoo Cornelis Cornelisz. varentgesel borger der voorsz. stede, oudt ontrent twintich jaren, jegenwoordich gevangen, voor Schepenen bekent ende beleden heeft, dat hij opten 10en octobris lestleden in der nacht tusschen elff ende twaelff uyren, beneffens eene Michiel Ariensz., mede varentgesel, geweest is op 's heeren straete binnen deser stede, ende dat zijlyden coemende inde Cleywechssteech d' zelve Michiel Ariensz. aldaer een pertije

fol. 35v

steenen uyte straete ofte eene stoope opgebroocken, ende eenige van dezelve seer moetwillichlijcken door de glasen van twee distincte huysen geworpen hebbende, hij gevangen zoo door aenradinge, ende ophitsinge van den zelven Michiel Ariensz., als oock door dien hij beschoncken was ende nyet wel en wiste wat hij dede (soo hij sey) daer toe mede geholpen, ende oock twee steenen door dezelve glasen geworpen heeft, bedrijffende alsoo notoire petulantie, moetwille, ende glasensmijterie, hetwelcke alsoo eene saecke is van seer quade consequentie, dye in een lant van goede justitie niet en behoort geleden, maer wel swaerlicken gestraft te worden, andere ten exemple volgende de keure deser stede. Soo is 't dat mijn Heeren vanden Gerechte gehoordt hebbende den crimineelen eysch vande heere Bailliu, mitsgaders gesien des gevangens eygen confessie, als mede de getuychenissen ende informatien bij den heere Bailliu genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overichteyt, ende Graeffelickheyd van Hollandt, Zeelant, ende Westvrieslant (stellende gratie voor rigeur van justitie) ordonneren den voorsz. Cornelis Cornelisz. te vertrecken uyt der Goude, ende de vrijdomme vandien, binnen twee mael vier ende twintich uyren, zonder daer weder inne te comen, anders dan met consent ende voorweten vande heeren Magistraten. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gearresteert ter raetkamer den 6en novembris anno 1626, present den Bailliu, de vier Burgermeesteren, ende alle de Schepenen dempto Vos. Ende ten zelve dage gepronunchieert op Thyendewechsport, present den Bailliu, mr. Geraerd Cinq, ende Jacob van Teylingen, Schepenen.

fol. 36

**Janneken Wylaerts, Ursula
gebannen**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu, gedaen ende genomen op ende jegens Janneken Wyelaerts, Ursula Ellerts, Aeltgen Louwe ende Margryet Cincelaer, geleth op hare confessien, in de welcke zij bekennen een tijdt langh gelogeert te zijn geweest ten huysen van eene Marry Hasselt welckers man onlanx in den Hage gehangen is, alwaer oock neffens haer gelogeert is geweest eenen fameusen dyeff genaemt Jan Weylart sonder oock suffisante redenen te cunnen geven waervan zij geleeft hebben. Ontseggen haer de stadt ende de jurisdictie vandyen te vertrecken binnen 24 uyren sonder daer weder inne te mogen comen als met consent ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechsport den 4e novembris 1600 zes ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Vos.

fol. 36

Gijsbert Joosten ut supra

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Gijsberth Joosten ende geleth op zijne confessie daer bij hij bekent gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende op de vetgens vande boeren ten platten lande heeft geloopt ordonneren hem Godt ende de justitie om vergiffenisse te bidden. ontseggen hem de stadt ende de jurisdictie vandyen den tijdt van drye jaren ende condemneren hem inde costen vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendewechsport den 14en novembris 1600 zes ende twintich, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen demptis Groenendijck ende Teylingen.

fol. 36

in de marge: Vide eenige bladen hier nae de sententien van Jan Pietersz. brilleman, Joost Maris, Hendrick Jansz, Pieter Jansz den roedenknecht ende Franchyn Dionys.

Janneken Douws gegesselt

Alsoo Janneken Douws anders genaemt Leugenachtige Janne, out ontrent 24 jaren gebooren tot Deventer, vetspinster, jegenwoordich gevangene, haer vervordert heeft lange tijdt herwerts een zeer detestabel quaet leven te leyden plegende verscheyde dieverijen loopende oock met famaeuse dieven ende licht geselschap laetende haer lichaem tot hoererijs misbruycken

fol. 36v

ter oorsaecke van welck zij tot Dordrecht ontrent zes jaren geleden gegeeselt ende gebrantmerckt is, ende dat zij daer nae tot Wesop¹ geapprehendeert zijnde ende aldaer gegesselt ende gebannen werden. Dat zij mede opten 7en septembris anno 1621 tot Delft gebannen is uyt de stadsbedrijve vandyen ende Bailliuschap van Delflandt den tijdt van 25 jaren. Dat zij vorder continuerende in haer quaet leven om hare dieverijen tot Rotterdam is gegeesselt ende daer naer namelick opten 17en january 1622 binnen Utrecht mede gegeesselt ende geschavotteert, mitsgaders gebannen in 't tuchthuys, aldaer den tijdt van vijff jaren. Ende uyt het zelve tuchthuys comende tot Amsterdam, werde aldaer opten 13en novembris laetstleden om hare delicten gebannen uyt de stadt ende vrijdom vandyen den tijdt van drye jaren zijnde voor ettelicke jaren zij gevangene aldaer mede gebannen geweest ende onlanx als namentlick opten 1en december voorleden weder tot Haerlem om hare dieverijen openbaerlick gegesselt ende gebannen is geworde uyt Rijnlant ende Kennemerlant den tijdt van zes jaren zijnde aldaer opten 12en marty anno 1621 verleden oock openbaerlick geschavotteert ende gebannen is op verscheyden meer andere plaetsen alhyer in Hollandt. Ende alhoewel alle dezelve straffen ende correctie zeer veele in getale haer wel hadden behooren te dienen tot beteringe hares levens, soo heeft zij nochtans op dezelve nyet passende haer eer tot een erger als beter leven begeven want comende herwaerts naer deser stede is sij gaen logeren ten huysen van Visgens alwaer meer andere dieven gelogeert waren mette welcke zij op Sinte Niclaesavont naer Uytrecht gingen, omme te syen off zij daer yet opdoen conden ende daer comende zijn zij gaen logeren totten Amersfoorder zijnde een dievecot alwaer verscheyde andere dieven oock gelogeert waren consequentelicken zij daer oock ontuchtelick leefde, ende vandaer wederomme comende tot Visgens aldaer van eenen Flip een stuk gestolen borat kreegh, dat eene Marry neffens haer

fol. 37

tot Oudewater inde lombert brachten. Dat den zelve Flips haer gevangen daer naer oock gegeven heeft een stuck paers Hontschooten² 't geene sij brachte tot eene Franchyn Dionys alhyer woonende daer voor zij kreech zes gulden ende dat doen zij geapprehendeert werde een ander capgen Hontschoot Visgens dochter overgaff. Dat mede de voorsz. Flip ende Jan de Snijer hyer mede gevangen alhyer binnen deser stede een stuck koussebant lint gestolen hebben ende, aldaer inde herberge omgedeelt wert. Heeft mede zij gevangene noch twee stucken gestolen borat vercocht 't eene tot Wourden voor 10 gulden ende 't andere tot Utrecht door de dochter vande Amersfoorder van acht gulden. Heeft mede zij gevangene haer vervordert gehadt te conferceren onlanx buyten Leyden in 't Witte Cruys, zijnde een dievecot met Yde Gaufres, Cely Augustijns ende Aelbert Dou alle alhyer gevangen ende meer andere alwaer zij sach dat Aelbert een huyc met een brouck inne bracht ende op de banck nederleyde ende dat Yde daerop lyet tappen voor vyerdalve gulden aen byer. Alles breeder blijckende bij de gevangens confessie voor Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent zijnde altesamen zaecken van seer quade consequentie in een landt ende stadt van justitie nyet behooren geleden maer wel swaerlick gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt den voorsz. gevangene gecondemneert hebben ende condemneren haer mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is alhyer justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeesselt te worden ten bloede toe, tot discretie van Schepenen. Bannende haer voorts in 't tuchthuys deser stede den tijdt van acht jaren, omme aldaer te wercken ende haer te reguleren volgende d' ordre dye haer zal werden gegeven. Ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie indyen zij de macht heeft dye te betalen. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer op den 23en january anno 1627, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 37v

Aelbert Douws gegeesselt

Alsoo Aelbert Douws out ontrent 14 jaren een schoemaecker van zijn ambacht zijnde van Bortanghe³ jegenwoordich gevangen om zijn quaet leven wat meer als twee maenden geleden tot Haerlem in 't tuchthuys is gebannen geweest ende aldaer benefens eenigh andere is uytgebroocken naer dat hij daer ontrent vijff weecken ingeseten hadde hem al wederom continuelick bij quaet geselschap heeft begeven gelijk hij te vooren volgende zijne eygene confessie oock gedaen hadde als hebbende eerst gelopen met eenen cramer genaemt Hendrick Jansz. metten welcken hij gevangen tot Amsterdam gestolen heeft gehadt een paer coussen dye voer de deur hingen ende naderhant t' sedert dat hij tot Haerlem uytgebroocken is geweest hem inde compagnie van Yde Gaufres ende Sybille Augustijns alhyer gevangen fameuse dieven heeft begeven omme voor haer te stelen, gelijk hij met Sibille voorn. onlanx voor zijne apprehentie gestolen heeft in 's Gravenhage ten huysen vanden Bailliu aldaer een swarten laeckense mantel gevoert met negentyen coorden ende vol fluweel gevoert met een Amsterdamsche huyc ende een lobbe met cant die hij, alsoe zij viel, opnam ende in zijn brouck stack. Heeft mede hij gevangen aldaer gestolen in 't Westende in een straet een mantel, die hij gevangen aen Sibille staende inde stoepe met een huyc op haer hooft, overgaff ende daer mede henen gingh. Heeft daer en boven hij

¹ Wesop; Weesp in Noord-Holland.

² Ann-Sophie Menschaert, *De Vlaamse handelaar te Lissabon in woelige tijden: de handelsfamilie Clarisse (1568 – 1631)*, (Universiteit Gent, 2012) 45 - 46. Saaien stoffen verwaardigd in Honschoten.

³ Bourtange gem. Vlagtwedde, Groningen.

gevangen in den Hage gestolen een swart laeckens lijffken 't welck hij mede Sybille overgaff die ontrent de deur was. Heeft mede hij gevangen tot Leyden gestolen een paer gebreyde hoosen dien hij vercocht voor vijftien stuver. Heeft mede hij gevangen tot Leyden gestolen een cleyn manteltgen 't welck voor een uydraechsters deur hingh dat Yde ofte Cibille 't selve vercochten voor drye gulden. Heeft mede gestolen aldaer een huyck de welcke hij mede bij Yde ende Cibille brachte inde herberge. Oock heeft hij gevangen tot Leyden gestolen een witte borsrock, die hij Yde overgaff alsoo hij hem voorde deur wachte. Heeft mede hij gevangen noch tot Amsterdam gestolen een paer schoenen die hij vercochte voor achtyen stuvers. Noch heeft hij gevangen in den Hage gestolen een

fol. 38

paer bonte hantschoenen dye hij Ydens zeyt over gegeven te hebben ende noch aen hadde doen hij gevangen wert. Heeft mede tot Leyden uyt een huys over de Vismarckt een silveren degen gestolen dye Yde dye bij hem was oock overgaff. Heeft mede hij gevangen in den Hage gestolen van een veynster een roode pluym, datter noch bij was den hoet ende bant die hij Sybille overgaff ende dat eenen anderen jongen dye der bij geweest was ontfinch eenen schellingh daer van. Heeft daer en boven hij gevangen noch acht dagen te vooren eer hij geapprehendeert werde van een laeckecoopers venster gestolen een lap root plets¹ die hij Sibille die hem voor de deur wachte overgaff ende 't selve in haer slaepstede brachte. Heeft mede hij gevangen gestolen met een Jantge van Leyden in den Hage uyt een linnelaeckenwinkel in een straet daer men nae de Delffse wagens gaet vyer stucken linden daeronder een stucxken Kamerix doeck was 't welck hij Sibille die haer stondt te wachten aen 't Hoff overgaff. Ende comende hij gevangen met Yde Gaukens ende Cibille alhyer binnen der stadt Goude, heeft hem datelick vervordert uyt een huys opte Gouwe te stelen een gecoleurde mantel met een blauwe schorteldouck alwaer hij de deur die op de klick stondt opende, ende naderhadt 't selve aen Sibille overgaff. Noch alhyer bij de Marckt in een tinnegietershuys een kussesloop met eenich ander vuyl linnen dat hij Yde in een kleyn steechgen overgaff, breeder blijckende bij des gevangens eygene confessie bij hem voor Schepenen deser stede buyten pijnne ende bande van ijsere bekent. Alle 't welcke alsoo saecken zijn van seer quade consequentie die in een landt van goede justitie nyet en behoren geleden maer andere ten exemple gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inde name ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyde van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslandt regardt nemende op de jonckheyde vanden gevangen ende op hope van beternisse condemneren hem gebracht te werden ter

fol. 38v

plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelicken gegeesselt te werden ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts in 't tuchthuys deser stede den tijdt van zes jaren omme aldaer te wercken ende hem te reguleren volgende d' ordre dye hem zal werden gegeven, ende condemneren hem mede inde kosten vande gevanckenisse ende mysen van justitie indien hij de macht heeft dye te betalen. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 38v

Jan Jansz. alias Jan Tijssen gegeesselt

Alsoo Jan Jansz. alias Jan Thijsz. gebooren tot Thunder in Rijderlandt² inde wandelinghe genaemt Jan de Snijer out ontrent 17 jaren 's heeren gevangen hem vervordert heeft dagelicx met hoeren ende dieven te converseren met dezelve vleeslicke conversatie te houden ende stelen waerover hij tot Amsterdam drye mael in gevangen geweest ende noch laetst opten 13en november laetstleden dezelve stadt ontseyt den tijdt van twee jaren ende daer naer opten eersten december lestleden, wederomme tot Haerlem om zijn diverije bij hem gedaen neffens Jenne hyer medegevangen ende eenen Philips openbaerlicken is gegeesselt ende gebannen den tijdt van zes jaren ende comende inde jurisdictie deser stede ten huysse van Visges met zijne complycen is gaen logeren. Ende alhyer op eenen avont binnen deser stadt gekomen zijnde heeft aldaer op de Haven met d' voorsz. Philips die het goet uythaelde uyt een winkel helpen stelen, een stuck paers Hontscoten met een lapken, noch vyer lappen swart borat, met noch twee halve breede swarte boratten vande welcke noch twee stucken vermits³ werden dye de luyden nyet weder ter hande gecomen zijn. Is mede met een stuck Honscoten gegaen ten huysse van Franchyn alhyer ende 't selve aen haer vercocht voor zes gulden ende versochte dat zij eenige stucken borat inde lombart zoude brengen. Daer zij mede uyt gingh ende wederom in brachte uyt vreesse dattet uyt zoude comen. Heeft mede den voorsz. Philips tot Leyden in zijn gevangens presentie gestolen een stuck blauw linnen, 't welck zij onderweegen inde herberge achter

fol. 39

Boscoop verdroncken ende in betalinghe gaven. Dat hij gevangen neffens ander zijne medecompliden inde verleden Valckenburger marckt zijn geweest alwaer eenighe beursen wyerden genomen ende onder andere een bij eenen genaemt Nannigh out 20 jaren, daer wel negen off tyen gulden in was daer hij de waerdinne aff gaff zes

¹ GTB. Plets, een soort van grove stof.

² Tündern, Nedersaksen, Duitsland.

³ Sic, vermits, lees: vermist.

of zeven gulden ende de reste behielt. Heeft mede hij gevangen genoten vijff gulden 10 stuyvers van een beurs bij Jantje Kitswichter tot Dordrecht gestolen. Heeft mede hij gevangen gehadt de helft van drye gulden tyen stuyvers van een beurs dye tot Schoonhoven gestolen wiert omdat hij swygen zoude. Heeft mede hij gevangen hem vervordert naedat hij in den nasomer verleden alhyer uytter hechtenisse was ontslagen bij de boeren ontrent drye weecken te gaen schoyen wachtende op de Schoonhoffse kermis alwaer hij gevangen gecomen zijnde gevonden heeft Yde Gaukes ende Sybille met Jantgen Kitswichter die aldaer uyt de sack van een huysman heeft getrocken den snoer van zijn beurs die hij gevangen doen voort uyt trock daer in was ontrent zeven gulden aen gelt daer van hij gevangen de helft behielt ende d' ander Jantgen overgaff. Dat mede hij gevangen onlanx voor zijn apprehentie tot Utrecht uyt een huys gestolen heeft daer Keesgen van Haerlem de deur open gedaen hadde een grauwe mantel die zij in haer logement brachten. Heeft mede daechs daer nae Keesgen een swarten mantel gestolen die outachtich was daer hij gevangen present was welcke mantel zijlyuden tot Amsterdam vercochten de swarte voor drye gulden ende de grauwe voor vijff gulden. Heeft mede Keesgen van Haerlem aldaer in zijn presentie een mantel gestolen met een fluweele beff dye zij vercochten voor drye gulden ende heeft hij gevangen nu onlanx geweest in 't Witte Kruys buyten Leyden zijnde een dievecot met den voorn. Philips, Sybille, Yde Gaukes ende Aelbert ende is hij gevangen 's anderen daechs tot Leyden met Philips gegaen die aldaer uyt een camertgen een mantel

fol. 39v

haelde die hij om zijn schouderen dede ende dat hij gevangen mede ontrent de deur stont ende gingen alsoo nae 't Witte Kruys ende is hij gevangen mede met den voorn. Yde, Philp ende Aelbert naer Leyden gecomen gaende rontsom de stadt maer costen nyet becomen anders dan dat Aelbert aldaer een oude onderbrouck creegh ende zij alsoo wederomme naer 't Witte Kruys gingen. Heeft mede hij gevangen de twee stucken gestolen borat die vermist zijn daer hyervooren aff geseyt is 't eene tot Wourden voor acht gulden ende 't andere tot Utrecht door Leugenachtige Jenne doen vercoopen. Heeft mede hij gevangen tot Visgens deelinghe ontfangen van een stuck cousebantlint dat Philips alhyer gestolen hadde. Oock heeft hij gevangen tot Rotterdam een beurs met sestalve gulden aen gelt daerin gestolen die hij Kees van Haerlem gaff. Heeft mede metten zelve Kees in den Bryele gestoolen sevendalve gulden dye hij Kees van Haerlem gaff. Heeft mede hij gevangen in den voorleden zomer tot Schoonhoven genomen een beurs met dartyen gulden aen gelt die hij oock den voorn. Kees gaff. Heeft daer en boven hij gevangen met den voorn. Kees ende Plips tot haerlem gestolen een swarte mantel met een Franse koorde ende fluweele beff dye Kees uyt het huys haelde ende vercochte voor twaelff gulden, breeder blijkende bij des gevangens confessie buyten pijnende banden van ijsere bekent. Alle 't welke alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie die in een landt van goede justitie nyet en behooren geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt

fol. 40

ende Graeffelicheyte van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslant. Condenmeren den voorn. gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick justitie doet, ende aldaer wel strengelick gegeesselt te werden ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts in 't tuchthuys deser stede den tijdt van ten jaren omme aldaer te wercken ende hem te reguleren volgende d' ordre die hem zal werden gegeven. Ende condemnieren hem inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie indyen hij de macht heeft dye te betalen. Actum, gepronunchieert ende presenten ut supra.

fol. 40

Pieter Abrams gegeesselt

Alsoo Pyeter Abrahamsz alias Pyeter Traraer gebooren tot Amsterdam out ontrent zeventyden jaren 's heeren gevangen hem nyet ontsyen heeft meer als een jaer geleden met dyeven ende beursesnijders te converseren ende verscheyden dieverijen te plegen als namentlick een half jaer geleden tot Amsterdam van een kleyn meysken een beursken met negentyen stuyvers aen gelt daerin die hij gevangen haer aff nam ende is hij gevangen in 't leger in een tent gegeesselt overmits aldaer een beurs daer hij voor stont genomen ende een ketel uyt een tent dye hij gevangen van achter open sach snijen bij eenen Joris zijnde een Engelsman gestolen werde. Ende hij gevangen uyt een beurs dye een vrouw op haer lijff hadde, veertyen stuyvers nam ende noch uyt een tent met Joris voorn. ende Weylack neffens twee andere Engelschen zeven tinne platteelen die zij vercochten het pont tot zeven afte acht stuyvers. Ende alhoewel de voorsz. straffe hem genouchsaem hadde behooren te dienen tot volkomen waerschouwinge omme van zijn voorsz. boos ende quaet leven aff te staen hem echter vervordert heeft binnen Nimwegen metten voorsz. Joris te steelen uyt een huys een mantel die Joris vande capstock nam ende hem gevangen overgaff die zij vercochten voor zeven gulden ende noch een silver mes selffs uyt een vrouwenkoocker te stelen. Dat hij boven 't gelach vercocht voor twaelff stuyvers midsgaders noch vijff off zes dagen voor zijne gevanckenisse binnen Utrecht des avonts

fol. 40v

met welchen de broeder was van Jan Loret drye stucken bombasijn die Willeken uyt een huys haelde dat aen stondt ende een stuck aen hem gevangen overgaff ende is hij gevangen wel twintich mael present geweest als er

beursen gestolen zijn geworden daarvan hij zijn portie genooten heeft. Alles breeder blijkende bij des gevangens confessie buyten pijn ende banden van ijsere bekent. Alle 't welke alsoo zaecken zijn van zeer quade consequentien die in een lant van goede justitie nyet en behooren getollereert maer andere ten exemple swaer gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslandt. Condemneren den voorn. gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeesselt te werden ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts in 't thuchthuys deser stede omme te wercken ende hem te reguleren volgende d' ordre dye hem zal worden gegeven ende aldaer te blijven zulcken tijt als de Magistraet goet vinden zal. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie indyen hij de macht heeft dye te betalen. Actum, gepronunchieert ende presenten ut supra.

fol. 40v

Joost Maris binnens camer gegeesselt

Schepenen gehoord den criminelen eysch ende conclusie vande heere Bailliu op ende jegens Joost Maris alias Cool inde Pot brillecramer geboren tot Munster¹ out ontrent 24 jaren ende geleth op des zelffs gevangens confessie daerbij blijkt dat hij met dyeven ende vagebunden heeft geloopt aen dezelve gelt heeft verstreect ende weder goet daerover aengenomen ende sulcx een quaet ontuchtich ende ergerlick leven heeft geleyt. Condemneren den selven alhyer in besloten camer tot discretie van Schepenen gegeesselt te worden.

fol. 41

Bannende hem uyte stadt ende jurisdictie vandyen den tijdt van zes jaeren, te ruymen binnen 's daechs sonneschijn zonder daer weder inne te comen op pene van meerder correctie. Condemneren hem voorts inde costen ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Tyendeweghspoort, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Jacob de Vrije den 20en january anno 1600 zeven ende twintich.

fol. 41

Hendrick Jansz. ut supra

Schepenen gehoord den criminelen eysch ende conclusie vande heere Bailliu op ende jegens Hendrick Jansz. stoeldrayer gebooren tot Antwerpen out sestyen jaren ende geleth op des zelffs gevangens confessie daer bij blijkt dat hij tot Haerlem gegesselt ende in 't tuchthuys de tijdt van een jaer gebannen geweest zijnde, aldaer was uytgebroocken beneffens noch vijff andere naer dat hij ontrent negen weecken daerin hadde geseten ende sich wederom in 't geselschap van dieven ende vagebunden hadde begeven met dezelve geloopt ende ten platten lande gebedelt. Condemneren den zelve alhyer in beslooten camer tot discretie van Schepenen gegeesselt te worden. Bannende hem uyte stadt ende jurisdictie vandyen den tijdt van zes jaeren, te ruymen binnen 's daechs sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van meerder correctie. Condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum, gepronunchieert ende presenten ut supra.

fol. 41

Pieter Ariensz. den goeden knecht ut supra

Schepenen gehoord den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Pyeter Aryensz den goeden knecht van Lieuwaerden² passamentwercker out sestyen jaren ende gelet op desselffs gevangens confessie daer bij blijkt dat hij een tijt langh een quaet ergerlick leven heeft geleydt ende hem in 't geselschap van dieven ende vagebunden heeft begeven ende met dezelve op straet is geweest alser goederen gestolen werden, vande welke hij mede heeft geteert ende gesmeert³. Condemneren den zelve alhyer in besloten camer tot discretie van Schepenen gegeesselt te werden. Bannende hem uyt de stadt ende jurisdictie vandyen den tijdt van zes jaeren, te ruymen binnen daechs sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van meerder correctie. Condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum, gepronunchieert ende presenten ut supra.

fol. 41v

Franchyn Dionys gebannen

Schepenen gehoord den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu op ende jegens Franchyn Dionys gebooren tot Rijssel⁴ out ontrent 44 jaren, omdat zij al eenige jaren tot Utrecht om hare quade feyten gevangen is geweest ende 't sedert ende specialicken nu noch onlanx dieven ende dieffveeggen in haer huys heeft

¹ Münster in Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

² Leeuwarden, prov. Friesland.

³ GTB. Smeren; hier in de betekenis van verbrassen.

⁴ Lille in dep. Nord, Frankrijk.

ontfangen ende van dezelve gecocht een stuck Honscoten dat gestolen was daervoor zij betaelde zes guldens zijnde oock daer en boven met noch een ander gestolen borat uytgegaen omme 't selve inde lombaert alhyer te brengen. Prefererende gratie voor rigeur van justitie, condemneren haer alhyer in beslooten camer Godt ende de justitie om vergiffenisse te bidden. Bannende haer uyt de stadt ende jurisdictie vanden den tijdt van zes jaeren, te ruymen binnen 's daechs sonneschijn sonder daer w weder inne te comen op pene van meerder corectie. Condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum, gepronunchieert ende presenten ut supra.

fol. 41v

Jan Pietersz. brillecramer ut supra

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu gedaen ende genomen op ende jegens Jan Pyeters van Leyden brillecramer ende geleth op zijne confessie daer mede hij bekent dat hij twee jaren geleden binnen Delft gegeesselt ende zes jaren gebannen is geweest ende middelertijt in 't landt is gebleven zonder pertinente reeckeninge te cunnen geven waervan hij geleeft maer gebedelt heeft. Ontseggen hem de stadt ende jurisdictie vanden ordonneren hem daer uyt te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder weder daer inne te mogen comen dan met consent. Condemneren hem inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op 10e wechspoort den 29en decembris anno 1626, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 42

Huych Gerritsz. Vermij gebannen

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven, bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der selver stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict, op ende jegens Huych Gerritsz. Vermey backer, jongesel, poorter der voorsz. stede, gedaechde om te compareren in persoone, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher, dat den voorn. Huych Gerritsz. hem nyet ontsien en heeft, sich soo groffelijcken jegens Godt ende zijnen evennaesten te misgrijpen, ende besondigen, dat hij opten vijffden novembris laetstleden in der nacht de clocke tusschen elff ende twaelff uyren, eenen Cornelis Aertsz. alias Kees de Meester, sulx te gryffven, wonden, ende quetsen, dat hij van stonden aen daer van gestorven, ende deser werelt is coemen te overlijden, wesende eene zeer grouwelijcke ende schrickelijcke daedt van seer quade consequentie, dye in een lant van goede justitie, nyet en behoort geleden, maer wel swaerlijcken gestraft te werden, andere ten exemple. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren¹, den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden, in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dyenende, rechterlick ter vyerschaer, ende ter peuye van 't stadthuys uytgeropen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault,

fol. 42v

ende voor 't profijt vandyen, geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijx gedaen tegens hem verleent is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen, verleent een derde citatie met inthimatie, de welcke insgelijx gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vandyen, hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit, met een vyerde citatie ex super abundantie, om 't intendit te syen verifieren ende sententie 't aenhoren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareerd. Soo dat d' eyscher zijn intendit mitte verificatien daertoe dyenende, heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, duergesyen ende overgewegen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuychenissen, ende informatie bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt der voorsz. landen, hebben den voorn. Huych Gerritsz. gedaechde ende deffaillant, voor 't profijt, ende uyt machte vande voorsz. deffaulten, versteecken, ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien, declinatoir, dilatoir, peremptoir, defensien, ende weeren van rechten, die hij in desen hadde mogen doen² ende proponeren. Bannende voort den voorn. Huych Gerritsz. deffaillant uyte landen van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, zijn leven langh geduyrende

fol. 43

zonder weder daerinne te mogen comen, op verbeurte van zijn lijff. Ende verclaren alle zijne goederen, indien hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt van Hollandt, mits dat men die zal mogen redimeren, volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den

¹ In de marge "B".

² In de marge "C".

5en february anno 1600 zeven ende twintich, present 't volle Collegie vande Magistraet, dempto Jacob de Vrije, Schepen.

fol. 43

Michiel Ariens gebannen

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude, 't intendit henluyden overgegeven, bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict, op ende jegens Michiel Ariensz. varentgesel, poorter der voorsz. stede gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher, dat den voorn. Michiel Ariensz., hem vervordert heeft, opten 10en octobris laetsleden in der nacht de clocke tusschen elff ende twaelff uyren, beneffens eenen Cornelis Cornelisz. mede varentgesel, te zijn op 's heeren straete, ende coemende inde Cleywechssteech alhyer, een pertije steenen uyte straete te wroeten, ende te breecken, ende daarmede seer moetwillichlijcken door de glazen van

fol. 43v

twee distincte huysen te werpen, sulx datter nauwelijcx een ruyte heel bleef, wesende eene saecke van seer quade consequentie, vermenght met notoire straetschenderie, dye in een lant van goede justitie, nyet geleden, maer swaerlick gestraft behoort te werden, andere ten exemple. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelicheydt te bewaren etc. Ende voorts van B. tot C. Ontseggende voort den voorn. Michiel Ariensz., deffaillant, de stadt ende Vrijdom vandien, zonder daer weder inne te mogen comen, anders dan met consent ende voorweten vande heeren Magistraten. Ende condemnieren hem mede inde costen vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter Raedtcamer, den 5en february anno 1627, present 't volle Collegie vande Magistraet, dempto Jacob de Vrije, Schepen.

fol. 43v

Louwis Philips gebannen

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven, bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt, ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslant Eyscher in cas van delict, op ende tegens Louweris Philipsz. gewoont hebbende in 't Heyligeesthuys der voorsz. stede

fol. 44

gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher, dat den voorn. Louweris Philipsz. hem vervordert heeft, opten vijffden der voorleden maent october onder nacht de clocke tusschen elff ende twaelff uyren seer moetwillichlijcken met steenen te smijten daer de glazen van 't Heyligeesthuys voorseyt, bedrijvende alsoo notoire glasesmijterije ende straetschenderije, zijnde eene saecke van seer quade consequentie, dye in een lant van goede justitie nyet en behoort geleden, mer andere ten exemple wel swaerlijcken gestraft te worden. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren etc. Ende voorts als de voorgaende sententie van B. tot C. Ontseggende voort den voorn. Louweris Philipsz. deffaillant de stadt ende de vrijdom vandien, den tijdt van twee jaeren, zonder binnen dezelve tijdt daer weder in te mogen comen, als met admissee vande heeren Magistraten, mits alsdan Godt ende de justitie op beyde zijn knyen ter camer te binnen om vergiffenisse, ende condemnieren hem mede inde costen vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter Raedtcamer, den 5en february anno 1627, present 't volle Collegie vande Magistraet, dempto Jacob de Vrije, Schepen.

fol. 44

Jacob Claesz. Cramer ut supra

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude, 't intendit henluyden overgegeven, bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schoudt der zelve stede, inden name ende van weegen

fol. 44v

de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt, ende Westvryeslant, eyscher in cas van delict, op ende jegens Jacob Claesz. Cramer cleyngarensnyder, borger deser stede gedaechde, om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Jacob Claesz., opten 19en january lestleden, eenen Coen Claesz., boommaecker¹ van levende lijve ter doot heeft gebracht. Ende alsoo sulcx nyet en mach, noch behoort ongestraft te blijven. Dat hij eyscher

¹ GTB. Boommaecker; iemand die scheepsmasten, riemen, slagbomen, sluitbomen enz. maakt.

daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaeren. etc, ende voorts als de voorgaende sententie van B tot C. Bannende voort den voorn. Jacob Claesz. deffaillant, uyte landen van Hollandt, Zeelandt, ende Westvryeslandt, den tijdt van hondert jaeren zonder binnen den zelven tijdt daer inne te mogen comen, opte verbeurte van zijn lijff, ende verclaren alle zijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, mits dat men die zal mogen redimeren, volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer, den 21en meye anno 1600 zeven ende twintich, present 't volle Collegie vande Magistraet, dempto Geraerdt Adriaens Cool, Burgermeester.

fol. 44v**Jaecques Lamoer gebannen**

Alsoo Jaecques Lamoer eertijds 's heerendyenaer alhyer, jegenwoordigh gevangen hem nyet ontsyen en heeft nyettegenstaende dat hij bij sententie van Schepenen deser stede over zijne quade comportementen, opten 24en decembris anno 1625 gebannen is geworden uyt Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt den tijdt van 20 jaren infringerende het selve bannissement, ende vilipenderende de justitie, nyet alleen

fol. 45

omme binnen deser stede comende, maer oock de 's heerendyenaers die hem poochden te apprehenderen fortselicken te resisteren tot zijne hulpe roepende noch zeecker ander persoon bij hem weesende dye hij zeyt een soldaet te zijn naer dat hij gevangen te vooren geweest was in 't huys van een vande voorsz. 's heeren dyenders, dien hij onbehoorlicken hadde bejegend. 't Gene zaecken zijn van zeer quade consequentie, dye in een stadt ende Landt van goede justitie nyet geleden maer swaerlicken gestraft behooren te werden, andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt. Condemneren denzelve gevangen alhyer in publycke vyerschaer God ende de justitie om vergiffenis te bidden. Ende prolongeren zijn voorsz. bannissement van twintich jaren, noch andere twaelf jaren te vertrecken uyt de stadt ende jurisdictie vandyen binnen 's daechs sonneschijn ende uytten lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt binnen drye eerstcomende dagen. Condemneren hem voort inde kosten vande gevancknisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer opten 19en juny anno 1600 zeven ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 45**Lijsbeth Bastiaens met steenen om den hals door de stadt genaen**

Alsoo Lijsbeth Bastiaens gebooren tot Vlissingen in Zeelandt out ontrent 38 jaren jegenwoordich gevangen haer vervordert heeft ontrent drye maenden geleden alhyer binnen deser stede te comen woonen sonder behoorlicke admissie, contrarie des stadtskeuren ende ordonnantien. Ende dat zij haer alhyer vervordert heeft, veele ende diversche jonge dochters te abuseren, bij te brengen ende te bedreygen mettet lesen vander zelve planeten zoo als zij haer wijsmaeckte ge nyeten daer vooren drye, vyer, vijff ende oock van eenige zes stuyvers aen gelt. Dat zij oock verscheyden onnoosele vrouwen onder pretext ende decxel van waerseggerije, sooverre heeft weten te induceren ende misleyden dat zij haer gevangen geloove gevende d' eenige daer

fol. 45v

daerover in murmureringe ende groote onrusticheydt zijn geraeckt. Ende van andere haer noch meer credit gevende heeft weeten te becomen eenich gelt ende oock eenige huysraet dye zij gevangene vercocht ende 't gelt daarvan gecomen onnuttelick door gebracht heeft. Ende dat zij gevangene comende van quaet tot arger, haer noch vervordert heeft eene arme vrouwe alhyer inde stadt woonende so verre beweecht hebbende dat zij haer gevangene vertrouwt hadde de hooftpeuluwe van haer beddeken daerop zij gevangende beloofde voor dezelve arme vrouwe (dye noch gelt noch broot in huys en hadde omme haer ende harer kinderen hongrigen buyck te vullen) te sullen halen eenich gelt daer voor en zij broot zoude mogen coopen. D' selve hooftpeuluwe heeft verseth gehadt tot eene uytdraechster alhyer voor twee gulden daarvan zij dezelve arme vrouwe nyet meer en gaff als eerst negen ende daer nae noch eens drye, maeckende t' samen twaelf stuyvers, behoudende zij gevangene de reste van 't gelt voor haer zelve. Welcke hooftpeuluwe zij gevangene eenigen dagen daer naer aen de voorsz. uytdraechster vercocht voor vyer guldens ende zulcx alsdoen noch ontfingh twee gulden dye zij gevangene mede voor haer behielt sonder de voorsz. armen vrouwe een deuyt daarvan te geven nyettegenstaende zij wel wiste dat se in groote miserie ende armoede sath, ende naer het zelve gelt met hare kinderens gelijk als was vastende. Waer en boven zij gevangene dezelve arme vrouwe noch vorder heeft weten de beweegen, in der vougen dat zij aen haer gevangene verhuyt¹ heeft gehadt, haer bedeken² voor vyer stuyvers ter weecke dye zij gevangene beloofden telcken aen haer te sullen betalen. Dan heeft zij gevangene in plaetse vandyen 't selve beddeken alsoo met loosheydt ende bedrogh in haren handen becomen hebbende

¹ GTB. Verhuyden, verhuiden; verbergen, verstoppen; geheim, verborgen houden.

² Sic. bedeken, lees: beddeken.

vercocht gehadt aen een vrouwe daer zij eenige tijdt gelogeert hadde, ende drye ofte vyer en dartich stuvers schuldich was, voor de somme van

fol. 46

drye guldens, ontfangen de reste van 't gelt inde hant, 't welck zij mede voor haer behyelt sonder d' voorsz. arme vrouwe yet daarvan te geven bedryegende alsoo d' eene voor d' ander nae. Alle 't welcke alsoo zaecken zijn strijdende beyde mette geestelicken ende wereltlicke wetten ende oversulcx in een landt van goede justitie ende in een Stadt van goede Politien nyet geleden maer wel swaerlicken andere ten exempele behooren gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt. Condemneren haer door de 's heeren dyenaers met twee steenen om den hals gebracht ende geleyt te werden 't stadthuys aff 't Wijtstraet door de Gouwe langes de Groenendael in den Nayerstraet door 't Honscoop ende Turfmarckt langes ende zoo voort nae 't stadthuys toe, ende daer naer alsoo gestelt te worden opte kaeck ende aldaer te blijven staen ten exemple van andere totdat de clocke twaelf uyren geslagen heeft. Bannende haer voorts uyten landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt den tijdt van vijff ende twintich jaeren, te ruymen deser stede ende vrijdomme vandyen binnen 's daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drye eerstcomende dagen zonder in den voorsz. tijdt weder daer inne te mogen comen op penen van meerder correctie. Ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer opten eersten july anno 1600 zeven ende twintich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 46

Dirck Gerritsz. gebannen in 't tuchthuys

Schepenen gehoordt den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu, op ende jegens

fol. 46v

Dirck Gerritsz. nastelinghmaecker poorter deser stede, oudt ontrent achtien jaeren, gesien de informatie bij den heere Bailliu genomen ende geleth op des selffs gevangens confessie daer bij blijkt dat hij groote moetwillicheyte petulantie ende schebulderie¹ heeft bedreven heeft bedreven. Ordonneren den zelve Godt ende de justitie met gebogen knyen ende gevouwen handen om vergiffenisse te bidden, ende daer nae gebracht te worden alhier in 't tuchthuys ter tijt ende wijle toe bij de heeren anders zoude mogen werden gedisponeert, ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ende gepronunchieert in Burgermeesterscamer den 21en february anno 1600 acht ende twintich, present den Bailliu, Crabeth, Cool, ende Steenwijk, Burgermeesters, ende alle de Schepenen dempto Cincq.

Den Bailliu seyt dat zijn fatalia² loopen dat hij nyet te min ende zonder pretentie van deselve om de heeren te believen den gevangen bij provisie zal laten brengen in het tuchthuys deser stede zonder dat hij verstaet daer door de sententie te acquiesceeren.

fol. 47

Jan Gerritsz. droochscheerder gebannen

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit hemlyuden overgegeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout, der stede vander Goude voorsz. inden name ende van wegen, de hooge Overicheyt ende Graeffelickheit van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Gerritsz. droochscheerder, poorter deser stede gedaechde, om te compareeren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voornoemden Jan Gerritsz. hem vervordert heeft benefens Dirck Gerritsz. sijn broeder, op den 22 decembris laetstleden, in den vooravont de clocke tussen seven ende acht uyren, op 's heeren straten, te bedrijven straatschenderije, fortse ende geweld, ende onder andere sulcx aen te vallen met bloote opsteeckers seeckere borgers die haer niet en moeyden, dat hij genoodrucht³ was, sich selven defenderende, achterwaerts te wijcken, ende sijnen mantel hem in 't wijcken ontvallen, ende hem op de vlucht begevende, sij hem noch met steenen wierpen in der vougen dat hij sijnen voorsz. mantel moste verlaaten, den welcken hij gedaegde ofte sijnen broeder opdraepde ende daarmede deur gingen doch des anderen daechs weder ter rechterhand lieten brengen apparentelijck omdat de saecke te ruchtbaer was ende de voorsz. borger wel soude comen bewijsen wye ende wat persoonen hem sulcx als vooren waren aengevallen ende sijnen mantel hadden benoomen, wesende eenne saecke van seer quade consequentie die inne een stad van goede justitie niet en kan werden geleden, maer andere ten exemple behoort gestraft te worden doende hij eyscher daeromme ende ende⁴ omme 't recht vande Graefflijckheit te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder

¹ GTB. Schebulderie, schabullen; lopen donderjagen, ondeugende dingen doen.

² Fatalia, de tijd binnen de welke men moet appelleren.

³ GTB. Genoodrucht, genooddrukt; door nood gedwongen.

⁴ Sic, ende ende, lees: ende.

fol. 47v *tekstverlies door te strak inbinden*

lester woonstede naer costume dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peue van 't stadthuys uytroop[en] sijnde ende niet compareerende dat mitsdien hem toegewesen 't eerste default ende voor 't proffiet vandien geaccordeert een tweede sitatie de welcke insgelijcx gedaen wesende ende hij niet compareerende dat jegens hem verleent is tweede default ende voor 't profiet verleent [vandi...] een derde citatie met inthimatie de welcke insgelijcx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet en compareerden mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde default ende voor 't proffiet van dien hem eyscher geadmiteert de dienen van sijn intendith mit een vierde citatie ex super abundanti mit inthimatie om 't intendit te syen verifiëren ende sententie t' aenhooren welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde ende is hij dien nietjegenstaende noch niet gecompereert soo dat de Eyscher sijn intendit met de verificatie daer toe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesien ende overgewogen hebbende allt 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de getuygenisse ende informatien bij den eyscher genomen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey⁴ der voorsz. landen hebben den voornoemden Jan Gerritsz. gedaechde ende defalliant voor 't proffiet ende uyt machte vande voorschreve defaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exeptie declinatoir, delatoir, [peremptoir] defensien ende weren van rechten die hij in desen hadde mogen dien ende proponeren bannende hem voortaan den voornoemden Jan Gerritsz. deffelgant¹ uyde² Stadt ende

fol. 48

Jurisdicte vandien den tijt van vier jaren, te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder binnen den selven tijt weder daer inne te mogen comen op meerder correctie ende condemneren hem in den costen.

Actum ende gepronunchieert ter vierschaer open³ 3e meye anno 1600 acht ende twintich, present Crabeth, Cool ende Steenwijck, Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 48

Ary Cornelisz. van Berkou gebannen

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis Cloots Balliu ende Schout der selver stede inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey⁴ van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant, Eyscher in cas criminel contra Adriaen Cornelisz. woonende in Berkou⁵ gedaechde om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voornoemden Adriaen Cornelisz. hem vervordert heeft op den 25en july laetstleden benefens Willem Cornelisz. Cool sijnen broeder, ten huysen van Willem Claes Wyertsz. waert in den Jongen Prins alhier te bedrijven soo jegens den selven waert ende sijne huysvrouw als oock verscheyde andere persoonen soodanigen moettwille, fortse ende geweld dat sijluyden beyde daer over in 't voorsz. huys eerst wierden gedetineert ende hij gedaechde daer nae op Thierendewechs

fol. 48v

poorte in gevanckenisse gestelt alwaer hij eenige tijt geseten hebbende met fortse op seeckeren nacht is uytgebroocken ende doorgelooopen violerende also deselve gevanckenisse, wesende saecken van quade consequentien die in een lant van goede justitie niet en connen geleden maer wel swarelijken anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo heeft hij eyscher ende omme 't recht vande Graeffelijckhey⁴ te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ter peue van 't stadthuys uytgeroopen sijnde ende niet compareerende dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste default ende voor 't proffiet vandien geaccordeert een tweede citatie de welcke insgelijcx gedaen wesende hij niet compareerende dat jegens hem verleent is tweede default ende voor 't proffiet vandien verleent een derde citatie met inthimatie de welcke insgelijcx gedaen sijnde dat den gedaechde niet ende compareerende mits 't welcke jegens hem gedaen is 't derde default ende voor 't proffiet vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van sijn intendit mit een vierde citatie ex super abundanti mit inthimatie om 't intendit te verifiëren ende sententie t' aenhooren welck sitatie ende inthimatie gedaen sijnde ende is hij dien nietjegenstaende noch niet gecompereert soo dat den eyscher sijn intendit mette verificatie daer toe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesien ende overgewogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de

¹ Sic, deffelgant, lees: defailliant.

² Sic, uyde, lees: uyt de.

³ Sic, open, lees: opten.

⁴ Sic, Graeffelijckhey, lees: Graeffelijckhey.

⁵ Berkenwoude, gem. Krimpenerwaard, Zuid-Holland.

fol. 49

getuygenisse ende informatie bij den eyscher genomen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyde der voorsz. landen hebben den voornoemden Adriaen Cornelisz. gedaegde ende defailiant voor 't proffiet ende uyt machte vanden voorsz. defalten¹ versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exeptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weren van rechten die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren bannende voort den voornoemden Adriaen Cornelisz. uyt de stadt ende de jurisdictie vandien den tijt van ses jaren sonder binnen den selven tijt weder daer inne te mogen comen op pene van meerder correctie ende condemneren hem inde costen. Actum ende ghepronunchieert ter vierschaer den 3en meye anno 1600 acht ende twintich.

fol. 49

Willem Cornelisz. Cool van Berkouw gebannen

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit hemlyuden overgegeven bij Anthonis Cloots Balliu ende Schout der selver stede inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyde van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant, eyscher in cas van delict Willem Cornelisz. Cool woonende in Berkouw² gedaechde omme te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voornoemden Willem Cornelisz. hem vervordert heeft beneffens Adriaen Cornelisz. sijnen broeder op den 25en july laetstleden ten huuse van Willem Claes Wyertsz. waert in den Jongen Prins alhier te bedrijven soo jegens den selven waert ende de waerdinne vanden huuse als diverse andere persoonen te bedriuen soodanigen grooten moet

fol. 49v

wille, fortse ende geweld dat sijlyuden beyde daerover door des heerendienaers aldaer ten huise in den haert waren gedetineert ende dat op de aenclachten bij dien vanden huuse gedaen uyt welcke detentie hij gedaechde deselve violerende is ontsprongen door de haertglasen ende deurgelopen, wesende saecken van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie niet en mogen werden geleden maer wel swarelijken gestraft te worden anderen ten exemple. Soo heeft hij eyscher daeromme ende om 't recht vande Graeffelijckheyde te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede hadde doen dachvaerden in persoon te compareeren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ter peuye van 't stadthuys uytgeropen sijnde niet compareerende dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste default ende voor 't proffiet vandien geacordeert een tweede citatie de welcke insgelijckx gedaen sijnde ende hij niet comparerende dat jegens hem verleent is tweede deffault ende voor 't proffiet vandien verleent een derde citatie met inthimatie de welcke insgelijckx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet ende compareerden mits 't welcke jegens hem gegeven is 't derde default ende voor 't proffiet vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van sijn intendit mit een vierde citatie ex super abundanti mit inthimatie om 't intendit te sien verifiieren ende sententie te aenhooren welck sitatie ende inthimatie gedaen sijnde ende is hij dien nietjegenstaende noch niet gecompareert soo dat den eyscher sijn intendit mette verificatien daer toe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met ripe deliberatie van rade deurgesien ende overgewegen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de getuygenisse ende informatie bij den eyscher genomen doende recht inden name ende van

fol. 50

wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyde van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant hebben den voornoemden Willem Cornelisz. Cool gedaechde ende defailiant voor 't proffiet ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exeptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weren van rechten die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren bannende voort den voorn. Willem Cornelisz. deffauliant uyt de stadt ende de jurisdictie vandien den tijt van ses jaren, te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder binnen denselve tijt weder daer inne te mogen comen op meerder correctie ende condemneren hem inde costen. Actum ende ghepronunchieert ter vierschaer den 3en meye anno 1600 acht ende twintich.

fol. 50

Willem Gijssen van Leeuwen gegeesselt

Alsoo Willem Gijssen van Leeuwen gebooren tot Boscoop ende nu laest gewoont hebbende in Blommendael out ontrent 40 jaren 's heeren gevangen buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekent ende beleden heeft, dat hij eenige jaren herwaerts in sijnen hoybergh ende huysinge, ontfangen ende gelogeert ende op, off aengehouden heeft, veele ende verscheyden fameuse dyeven ende dyeffweggen, die hij wel ende

¹ Sic, defalten, lees: defaulten.

² Berkenwoude, gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland.

seeckerlick wiste dat geweldadige huysbraeckers waren, van welke hij ende voornamentlick sijne huysvrouwe hyer mede gevangen geaccepteert ende ontfangen heeft, diversche goederen dye sijluyden wel wiste dat de goede luyden ontstolen waren. Ende onder andere geleden ontrent drye jaren twee rocken ende een lijffken met een schortecleet 't welck de voorsz. sijne gevangens huysvrouwe in eenen sack hadde gesteecken om binnen deser stede te brengen, ende voorde dyeven (dye 't selve goet ontrent Nootdorp hadden gestolen) te vercoopen, doch haer onderwegen wiert ontjaecht bij seecker persoon dye suspitie hadde datter gestolen

fol. 50v

goederen in den selven sack waren, sulcx dat deselve goederen daer door in handen vande voorsz. eyscher geraeckten. Ende sij beyde gevanckelicken werden gestelt, ende wederom bij Schepenen uut de hechtenisse wyerden ontslagen, op haer stout ontkennen ende seggen dattet sijne gevangens huysvrouwen clederen waren, aennemende 't selve binnen seeckeren corten tijt te sullen bewijsen, waernaer hij gevangen d' voorsz. gestolen goederen uut des Eyschers handen heeft weten te crygen met seeckere attestatie bij hen valschelicken ende ter quader trouwen becomen soo sij als nu bekent heeft. Waarmede alhoewel sij gevangen hen wel behoort hadde te houden ende van sulcx meer te doen hen te onthouden, soo heeft hij echter daerinne blijven continueren, ende comende van quaet tot erger. Heeft hij gevangen hem vervordert ontrent twee jaren geleden, uut seecker cleyschip dat bij ende ontrent van een van sijn gebuyrens huysse lagh te stelen een schoppe met eenen ryeck, waerbij hij gevangen het noch al nyet laten heeft noch al gestalicken totter tijdt toe, dat hij nu gevangen wyert gecontinueert in 't losgeren ende ophouden vande voorschreve fameuse dyeven ende geweldige huysbraeckers, dyen hij soo wel kende dat hij deselve met name ende toename heeft weten te noemen ende te seggen waer dat eenige van deselve sijn gerecht ende gehangen gewerden, continuelicken soo nu als dan van deselve accepterende de gestolen goederen, latende oock eenige der selver door sijn huysvrouwe vercoopen ende tot gelde maekcen, welck gelt hij gevangen wel wiste ende oock gesyen heeft dat deselve sijne huysvrouwe, de dyeven aentelde ende proffijt daer vooren genoot, levende also te deele van soo een vuyl

fol. 51

ende ongeoorlooft leven, ende de voorschreve fameuse dyeven ende geweldige huysbraeckers stijvende ende voedende in hare dyeverijen ende boose daden. Alle 't welke alsoo saecken sijn van seer quade consequentie dye in een lant van goede justitie nyet geleden maer wel swaerlicken andere ten exemple behooren gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen doende recht inde name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslant, condemnieren den voorn. Willem Gijsen gebracht te werden achter op 't schavoth deser stede ende aldaer wel strengelick gegesselt te worden ten bloede tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts de tijt van twaelff jaren uyt de lande van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant, te ruymen binnen 's daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drye eerstcomende dagen, sonder binnen deselve tijt weder daerinne te comen op pene van meerder straffe. Ende condemnieren hem voorts inde costen vande gevancknisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 9en novembris anno 1628, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 51

Lijsbet Fredricx gegesselt

Alsoo Lijsbeth Fredrixdr. gebooren buyten Wourden huysvrouwe van Willem Gijssen out ontrent 37 jaren 's heeren gevangene buyten pijnende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat zij eenige jaren herwaerts in haeren hoyberch ende huysinge ontfangen, gelogeert, op off aengehouden heeft veele ende verscheyde fameuse dieven ende diefweggen die zij wel ende zeeckere wiste dat geweldige

fol. 51v

huysbraeckers waren vande welke sij gevangene geaccepteert ontfangen ende aengenomen heeft veele ende meenichvuldige goederen dien zij wel wist dat de goede luyden ontstolen waren. Ende onder andere geleden drij jaren twe rocken, een lijffken met een schortecleet die sij gevangene gecregen hadde van seeckere dieven die deselve gestolen hadden ontrent Nootdorp. Ende de welke zij gevangen in zeeckere sack hadde gesteecken ende daer mede quam gaen den wech lancx omme die inde stad te brengen ende vercoopen doch haer affgeworpen ende ontjaecht wierden bij seecker persoon die suspitie hadde datter gestolen goederen in den sack waren in der voegen dat deselve goederen daerover in handen vanden eyscher geraeckten. Ende zij gevangene met haren man gevangen warden nyet te min op haer stout ontkennen ende seggen dattet haer gevangen eygen clederen waren bij Schepenen uyt de hechtenisse sijn ontslagen mits dat sij bewijsen souden binnen corten tijt dattet hare clederen ende geen gestolen goet en was. Welcke goederen zij daer naer met seeckere attestatie bij henluyden valschelick ende ter quader trouw vercregen uyt handen van Eyscher hebben gelicht. Ende in plaetse dat haer gevangene de voorsz. zaecke hadden behooren te dienen tot behoorlick waerschouwinge dien volgens tot beteringe haers levens te begeven. Soo heeft zij echter daerinne blijven continueren ter tijt ende wijlen toe dat zij gevangen is geworden van tijt tot tijdt ende zoo nu als dan vanden voorsz. fameuse dieven ende dieffeggen als wederom accepterende, ontfangende ende aennemende de gestolen goederen, dezelve vercoopende ende tot gelde maekkende voor haer gewin 't geene zij vandezelve dieven ende dieffeggen was treckende daer zij

nochtans wel en zeeckerlick wiste dat se gestolen waren ende deselve persoonen diefen ende geweldige huysbraeckers soo wel kende dat sij die ten tijde vandese hare gevanckenisse heeft weten te noemen ende zegge waer dat eenige der zelve gerecht ende gehangen zijn, stijfvende ende voedende alsoo deselve diefen ende geweldige huysbraeckes in haren boosen handel ende dieverien.

fol. 52

Waer en boven sij gevangen apparentelick omme hare quade ende boose feyten te bedecken te mogen houden hare veel verdiende straffe te ontgaen haer nyet ontsien en heeft op de examineercamer ter presentie ende bijweesen vanden heeren rechteren soe als zij ter scharper examen soude werden gebracht seer Godtlooslick uyt te vaten ende te zeggen dat zij wenste dat Godt de Heere binnen den tijt van een halve hyre¹ een teecken aen deselve rechteren zoude willen doen over 't ongelijck (so zij zeyde) dat men haer aen dede. Wesende eene zaeck van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie nyet en dient noch mach werden gelden maer gestraft behoort te werden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den namen ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyte van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren de voorn. Lijsbeth Fredixdr. gebracht te werden achter op 't schavot deser stede ende aldaer wel strengelick gegeesselt te worden ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Bannende haer voorts den tijt van twaelf jaren uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, te ruymen deser stede ende vrijdomme van die binnen daechs sonneschijn ende de andre landen binnen dry eerstcomende dagen zonder binnen deselve tijt daer weder inne te comen op pene van meerder straffe ende condemnieren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 9en novembris 1628, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 52

**Jan Pieters genaemt ketel
boeter geworcht met de
kooorde**

Alsoo Jan Pyetersz. inde wandelinghe genaempt Ketelboeter gebooren binnen Witsfoort in 't Lant te Holsteyn² hem eerst hebbende genaemt Hans Vredix out ontrent 28 jaren 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede buyten pijnne ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij over den tijdt van zeven jaren hem begeven heeft gehadt bij seer quat geselschap,

fol. 52v

fameuse dieffen ende diefweggen leydende mette selve een seer schandeleus quaet ende boos leven daer over dat hij gevangen ende voornamenlick door de dieverien bij hem gepleecht tot verscheyden tijden ende plaetsen gevangen ende in handen vande justitie gevallen is geweest ende oock publyckelick op eenige plaetse gestraft. Als zijnde onder andere vijff off ses jaren geleden openbaerlick gegeeselt ende den tijt van twaelf jaren gebannen geworden tot Naerden uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders tot Hoorn in augusto voorleden een jaer openbaerlick gegeesselt, gebrantmerct ende gebannen sonder dat hij seyt te weeten hoeveel jaren. Werdende 't selve zijn bannissement eenige tijt daer naer binnen de stadt Amsterdam geprolongiert den tijt van een jaer. Soude nyet te min zijn straffe buyten twijffel aldaer veel hooger ende swaerder sijn geweest indien dat die vanden Gerechte kennis hadden gehadt vande dieverien ende geweldige huysbraecken bij hem gevangen op die tijt al gepleecht ende die hij aldaer met loosheyte wiste te verbergen ende verswygen, doch alhier als nu heeft bekent sonder dat hem gevangen alle deselve gevanckenisse, sware ende schandelicke straffe hebben connen dienen tot behoorlick waerschawinge van meerder quaet te plegen deijen volgens hem tot een beter leven te begeven. Maer heeft hij gevangen ter contrarie daerinne blijven continueren ende comende van quaet tot arger, heeft met verscheyden fameuse dieven veele ende diversche dieverien ende geweldige huysbraecken zulcx ende in der voegen dier hier naer werden gespecificieert enden namentlick geleden wat meer als twee jaren aen den Leckerkerxsen dijck alwaer hij gevangen benevens Jacob Majjaten ende eenen genaemt Euphemia beyde alsnu gevangen zijnde in der nacht de clocke ontrent twaelf uyren present is geweest dat den voorsz. Euphemia met eenen beytel ofte breeckijser een gath brack door de voorgevel aen een huys aen den selven dijck staende daer hij doen inclom de deur open dede daer hij inginck ende sij 't samen daer uyt haelden een kiste daer inne waren twee vrouwen rocken, twee huycken, een mantel met een stuckgen linne laecken. Welck goet sijlyuden door een vrouwe genaempt Willempgen Stinckevuyt lieten brengen

fol. 53

inde lombaert tot Oudewater die hemhuyden³ 't gelt brachte in een boerenhuys tot Hoencoop 't welck zij metten anderen verteerde. Heeft noch hij gevangen geleden ontrent twee jaren met eenen Fredrick de Schoft op zeeckeren nanacht geweest in het Sticht van Utrecht aen een heerenhuys alwaer hij gevangen met eenen beytel zeecker venster open brack ende alsoo de ijsere spilen daer inne stonden haelden zijlyuden eene sparre

¹ Sic, hyre, lees: uyre.

² Witzwort, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

³ Sic, hemhuyden, lees: hemlyuden.

daarmede sijlyuden een spijl uyt bracken ende alsoeden t' samen daer door in clommen ende daer uyt haelden een deel linnewaet met wat tinnerwerx t' welck mede door de voorsz. Stinckevuyl tot Utrecht inde lombaert wiert gebracht voor negen ofte thien gulden daarvan hij gevangen voor zijn deel hadde drye ofte vier gulden. Heeft noch hij gevangen in den voorleden somer een jaer geleden onlanx naer dat hij sijn brantmerck hadde gegregen beneffens eenen Jan de Seeuw in der nacht geweest inde Veenen bij den Hildam¹ alwaer hij gevangen aen een huys dicht aen den selven dan staende met met² een breeckijser een venster openbrack datter den haeck ofte cram aff spronck, dat sij alsoeden een mast vande schuyt haelden daarmede zij een ijsere spil die in t' venster stont uyt braecken daer door den voorsz. de Seeuw inclom ende daer uyt haelden drye packen mansclederen dien hij aen hem gevangen overgaff vermits datter eenich volck naer t' huys toequam gaen mosten zij t' huys verlaten ende doorloopen naer dat hij eenige vrouwen clederen uyt t' selve huys mede gegregen hadde. Van welke packen mans clederen hij gevangen een pack aentrock ende wiert het voort goet behandicht aen den bijsith vande voorsz. de Seeuw genaemt Ida Dickcop die daer mede naer Utrecht ginch om te vercoopen sonder dat hij wederomme bij henlyuden quam maer achter bleef. Heeft noch hij gevangen den voorleden winter een jaer tot Rotterdam onder de compagnie vanden collonnelle Brock in dienst leggende ende uyt de welke compagnie hij daer naer zonder paspoort liep buyten deselve stad Rotterdam beneffens twee gebroeders den eenen genaempt Jan Piet ende den anderen Arien present geweest dat den voorsz. Jan Pyet

fol. 53v

met een beytel in der nacht seecker venster openbrack aen een huys staende ontrent de brugge over de Schye leggende door welck venster den selven Jan Pyet met zijn handen uytlachde een silvere ketench³ met een tasch, twee mantels, een vrouwenlijfken ende een schort welck goet sijlyuden vercochten aen een schoelappersvrouw genaemt Jannitgen alwaer hij gevangen onder een zeeckere kelder logeerden tot welckers huuse zij t' gelt meest verteerde. Heeft noch hij gevangen ontrent de zelfde tijt beneffens de voorsz. twee gebroeders binnen de stad Rotterdam in der nacht present geweest dat den voorsz. Jan Pyet met seeckeren beytel een venster openbrack aen een huys staende inde Santstraet daer hij door inclom ende aen Hem die Spreect als mede aen Arien daer door uytlanchde eenen vrouwenrock ende een lijfgen die sij door den bijsith vanden voorsz. Jan Pyet genaemt Aeltgen tot Dordrecht inde lombaert lieten brengen voor twintich gulden die zij t' samen verteerde. Heeft noch hij gevangen in den voorleden winter een jaer geleden beneffens eenen Schelen Pier ende eenen Abraham die tot Amsterdam onthalt is in der nacht present geweest dat den selven Schelen Pier met een breeckijser een venster openbrack daer hij door inclom ende aen henlyuden daer uytlachde zeeckere kofferken met leer overtrocken beneffens eenen mantel, een taffelcleet ende twee stuckgens catoen doeck die hij mede aen haer uytlancht hadde door den voorsz. Schelen Pyet vercocht wierden binnen deselve stad Amsterdam voor dryehondert gulden aen seeckere Joden die onlanx daer naer banckerot speelde zulcx dat sijlyuden maer tweehondertvijftich gulden daarvan en cregen. Heeft noch hij gevangen wat meerder als een jaer geleden beneffens Jan Pyet in der nacht in den dorpe van Hilleghensberch alwaer den selven Jan Pyet in der nacht met een beytel aen een huys een venster openbrack daer hij inclom ende aen hem gevangen uytlanchde een pack mans clederen als rocken, bouwens⁴, vliegers⁵ ende diergelijcke. Van welck goet hij gevangen

fol. 54

voor zijn deel hadde t' voorsz. pack clederen met een mantel die hij altesamen vercochte aen den voorsz. schoelappers vrouw voor ontrent twintich gulden. Heeft noch hij gevangen beneffens eenen Harmen Lichthart in t' begin vanden lest voorleden winter geweest inde achterbuyrte van Bleyswijck alwaer hij gevangen aen zeecker huys aldaer een venster openbrack met een beytel daer hij door inclom ende daer door aen den voorsz. Lichthart uytlanchde een huyck met eenen nachtabbert ofte lanchgevoerden rock die zijlyuden t' samen door seecker vrouw genaemt Sijtgen alhyer binnen der Goude inde lombaert lyet en brengen die haer op de huyck brachte zeven gulden seggende dat den rock was opgehouden, uyt welck huys hij gevangen noch gelancht hadde een schort met een lijfken doe de voorsz. Sijtgen voor haer behielt. Heeft noch hij gevangen den voorleden winter in den laesten vorst beneffens Jan Domp, Maerten ende de fijne Cornelis in der nacht besich geweest omme te breecken door een venster aen een edelmans huys staende in t' Sticht van Utrecht daer t' volck wacker wiert ende sijlyuden doorlypen. Heeft noch hij gevangen geleden ontrent zeven maenden beneffens de voorsz. Lichthart ende eenen genaemt Arien Mossel geweest op den IJseldijck boven Haestrecht alwaer den selven Mossel met een eechdentant aen seecker huys een venster openbrack. Dat de grendels ende haecken daer affsprongen in welck venster ijsere spijlen stonden die sijlyuden met een stuck houts uytweecten daer doen den selven Mossel ende Lichthart tesamen in clommen ende aen hem gevangen uytlachden een pack mansclederen

¹ <http://bentwoud.langharen.nl/hildam>. De Hildam was een dam ten oosten van Zoetermeer en Benthuizen in de provincie Zuid-Holland. Een deel van deze historische dijk bestaat nog en wordt doorsneden door de Hoefweg (N209), ter hoogte van de fietsbrug over deze provinciale weg, aan de rand van het Bentwoud. De dam was het gevolg van de aanleg van de landscheiding tussen de Hoogheemraadschappen Rijnland en Schieland. Door deze dijk werd de vaarroute door de Vliet bij Leidschendam afgesloten. Ook de vaarroute van de toen bestaande verbinding tussen de Rotte en de Oude Rijn werd afgesneden. Laatstgenoemde blokkade was de Hildam.

² Sic. met met, lees: met.

³ Sic, een silvere ketench, lees: een silvere kettingh?

⁴ GTB. Bouwen, baude, een vrouwenkleedingstuk van kostbare stof, overrok.

⁵ GTB. Vlieger, mannen- en vrouwenkleedingstuk, een lang bovenkleed met een hoge, staande kraag en van boven zeer wijde mouwen. Het stond van voren helemaal open.

ende mantel, een vrouwenrock met noch ontrent veertich gulden aen gelt, welck goet ende gelt hij gevangen voor zijn deel hadde vijff ende twintich gulden. Heeft noch hij gevangen geleden ontrent acht ofte negen weecken voor zijne gevanckenisse alhier benefens eenen Abraham Knoldieff geweest inde gebuyrte tussen Soetermeer ende Benthuisen aen seecker huys alwaer hij gevangen in der nacht met een breeckijser een venster openbrack daer hij doen inclom ende uytlanchede twee packen

fol. 54v

mans clederen met eenen rooden hemtrock dien hij noch aen heeft mitsgaders noch ontrent sestien ofte 17 gulden aen gelt welck sij t' samen verderde treckende de twee andere elcx een pack mansclederen aen. Heeft noch hij gevangen onlanx daer naer met eenen genaemt Isack ende Maerten present geweest in den dorpe van Maersen in den gestichte van Utrecht alwaer den voorsz. Isaack in der nacht aen een huys een ruyte twee ofte drye uyttet glas brack daer hij zijn arm ende hant door stack ende also 't venster opendede daer een ijsere spijl instont die sijluyden met seeckeren boom uytbraecken daer doen in clommen de voorsz. Isack ende Maerten de welcke aen hem gevangen daer uyt lanchde eenen vrouwenbeuyen¹, twee mantels, eenen vrouwenrock, eenen rooden hemtrock met silvere knopen, een swart pack mansclederen, een swarten met een rooden vrouwenrock, eenen gouden rinck, een silveren onderrym met noch eenich ander goet dat hij seyt nyet wel onthouden te hebben van all welck goet hij gevangen voor zijn deel hadde twee mantels met de vrouwenbeuyen dien hij door een vrouwe genaemt Jannitgen tot Schoonhoven inde lombaert liet brengen voor twintich gulden. Heeft noch jii gevangen ontrent vijff weecken voor sijne gevanckenisse alhyer benefens Jan de Seeuw in der nacht aen seecker huys staende dicht bij den dijk ontrent Cortenoorde² alwaer deselven de Seeuw met een breeckijser een venster openbrack datter den haeck ofte cram affspronck in welk venster een ijsere spijle stont die sijluyden met eenen boom uytbracken daer doe inclom den selven de Seeuw die daer uytlanchede aen hem gevangen twee packen mans clederen met een ouden hemtrock dien zijluyden op den wech neder wierpen ende dat hij nyet wel en dochte treckende den voorsz. de Seeuw het eene pack mans clederen aen ende hij gevangen 't andere aen heur lijff behouden de voorsz. de Seeuw voor sijn vrouwe een schorte dien hij uyt het voorsz. huys lanchde. Heeft noch hij gevangen ongevaerlick 14 dagen ofte drye weecken voor zijne gevanckenisse alhyer benefens den voorn. Maerten genaemt Swartgen op seeckeren nacht geweest

fol. 55

op 's Graefwech aen zeeckeren huysmans huys alwaer hij gevangen met hulpe vanden voorsz. Maerten met een breeckijser een gath door de muyr ende voorgevel van 't zelve huys braecken benefens een venster aen een opcamer staende, door welck gath hij gevangen inclom ende op deselve camer zijnde met en vierslach dat hij bij hem hadde licht maecte, ende alsoo omsach ende een sleutel vont van een kiste die aldaer stont de welcke hij gevangen opendede ende daer uyt lanchde ontrent vijfich gulden aen gelt met een scheede off deeker daer messen met silvere hechten in staecken ende een zilver ketinch [tgeenige], 't welcke zijluyden t' samen lieten vercoopen binnen Rotterdam door een vrouwe genaemt Janitgen Steeckganchster, die haer 't gelt tot Boscoop brachten alwaer sij 't selve gelt verteerde. Boven alle geweldige dieverien ende huysbraecken hij gevangen bekent ende geleden heeft dat hij geleden ontrent twee jaren op Puttersdijck in Gelderlant jeegens eenen genaemt den Cleyngen Willem wesende mede een dieff ende vagebunt in gevecht geraect zijnde den selven soodanich heeft gegriefte ende gequest gehadt, eerst in sijn aensicht ende daer naer een steeck in sijn 's linckerborst dat hij datelick ter aerden seech ende doot bleeff. Ende hij gevangen alle vrese van justitie ter siden settende, heeft hem nyet ontsien het sloth waermede hij gevangen inde gevanckenisse alhier aen zijn been gesloten was violentelick in stucken te smiten ende aff te breecken. Alle 't welcke alsoo zaecken zijn van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie nyet en mogen geleden maer wel swaerlick gestraft behooren te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyte van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant. Condemneren den voorn. Jan Pyeter mits desen gebracht te werden achter op 't schavoth deser stede ende aldaer geexecuteert te werden mette coorden datter de doot

fol. 55v

navolcht omme daer naer 't doode lichaem gevoert te werden buyten aen den gerechte der voorsz. stede ende aldaer te blijven hangen andere ten exemple tot dat het geconsumeert sal zijn. Verclarende voorts alle sijne goederen ten profite vanden hooge Overicheyt ende Graefflijckheyte voorsz. verbeurt ende geconfisqueert. Ontseggen den eyscher sijnen voorderen eysch ende conclusie op den gevangen gedaen ende genomen. Actum den 31 marty anno 1629, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 55v

**Willem Gijssen sijn bannissement
voor ses jaren geprolongeert**

¹ beuyen; identiek aan bouwens ?

² Cortenoorde; Kortenoord, een buurtschap en industriegebied in Nieuwerkerk aan den IJssel gem. Zuidplas.

Alsoo Willem Gijssen van Leeuwen voor desen gewoent hebbende in Blommendael out ontrent 44 jaren 's heeren gevangen hem vervordert heeft naer dat hij bij sententie van Schepenen deser stede op den 9en novembris laestleden openbaerlijcken gegeeselt ende gebannen zijnde den tijt van 12 jaren uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant ter oorsaecke van sijn delicten ende quade feyten nyet alleen binnen de voorsz. landen te comen maer in vilipendie ende versmadinge vande justitie sich ganchse dagen ende nachten beneffens sijn huysvrouwe hyer mede gevangen ende ten voorsz. dage openbaerlick gegeeselt ende voer gelicke tijt van jaren gebannen in zijne voorige wooninge in Blommendael te begeven ende verblijffven weesende eene zaecke van seer quade consequentie die nyet geleden maer gestraft te werden anderen ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant hebben 't voorsz. bannissement van 12 jaren geprolongiert gelijk zij prolongeren mits desen noch den tijdt van 6 jaeren, te ruymen deser stede ende jurisdictie vandien binnen 's daechs sonneschijn ende de andere landen binnen dry eerstcomende dagen zonder inde voorsz. landen weder te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemneren hem inde kosten vande gevanckenisse

fol. 56

ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert den lesten marty 1629, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 56

Lijsbet Fredrix ut supra

Alsoo Lijsbeth Fredrix huysvrouw van Willem Gijsen van Leeuwen ont ontrent 37 jaren 's heeren gevangen naer dat zij bij sententie van Schepenen deser stede opten 9en novembris laestleden openbaerlick gegeeselt ende gebannen is den tijt van 12 jaren uyt Hollant, Seelant ende Westvrieslant ter oorsaecke van hare gedaene delicten ende quade feyten haer vervoordert heeft nyet alleen binnen de voorsz. landen te comen maer oock in vilipendie ende versmadinge vande justitie, haer gansche dagen ende nachten beneffens haren man hyer mede gevangen ende ten voorsz. dage mede openbaerlick gegeeselt ende voor gelicke tijt van jaren gebannen in haer wooninge in Blommendael te begeven ende te blijven. Wesende eene zaecke van seer quade consequentie die nyet en behoort geleden maer gestraft te werden anderen ten exempl¹. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant, Seelant ende Westvrieslant hebben 't voorsz. bannissement van 12 jaren geprolongiert gelijk zij prolongeren mits desen noch een tijdt van 6 jaeren, te ruymen deser stede ende jurisdictie vandien binnen daechs sonneschijn ende de andere landen binnen drye eerstcomende dagen zonder inde voorsz. lande weder te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemneren haer inde kosten vande gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert den lesten marty 1629, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 56v

Jan Hendricxsz. Foreest gebannen

Gesyen bij dye vanden Gerechte dre stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthoni Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Hendricxsz. Foreest schipper ende koopman van granen gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. Eyscher, hoe dat den voorsz. gedaegde opten 15en juny lestleden eenen Pyeter Jansz. medeschipper ende koopman, van granen, van levende lijve ter doot gebracht heeft gehad. Ende alsoo sulcx nyet en behoorde nae rechte ongestraft te blijven, dat hij eyscher oversulcx om 't recht vande Graeffelickheyt te bewaren de voorsz. hantdadigen tot sijnder laesten woonplaetse nae custuyme hadden doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen. Maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeroopen wesende, ende nyet comparerende dat mitsdyen hem toegewesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijit vandyen hem geaccordeert een 2e citatie de welke insgelijcx gedaen sijnde, ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verleent is het tweede deffault ende voort proffijit vandyen geaccordeert een darde citatie mit inthimatie d' welke mede gedaen wesende dat den gedaegde noch nyet en compareerde mits hetwelcke jegens hem gegeven is het darde deffault ende voor 't proffijit vandyen hem Eyscher

fol. 57

geadmitteert te dyenen van sijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundantia met inthimatie om 't voorsz. intendith te syen verifiëren ende sententie t' aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde, is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert soodat d' eyscher sijn intendith mette verificatie daertoe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesyen ende overwegen hebbende. Alle 't gene ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den

¹ Sic, exempl, lees: exemple / exempel.

eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslandt, hebben den voorsz. Jan Hendricxsz. Foreest gedaegde ende deffailant voor 't proffijit ende uyt machte vande voorschreve deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoir, peremtoir, defentien ende weren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Jan Hendricxsz. Foreest, deffailant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslandt den tijdt van honderd jaren zonder binnen den zelven tijdt daer inne te mogen comen opte verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten proffijite vande hooge Overicheyt ende Graeffelickheit van Hollandt, mits dat men dye sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Gepronunchieert ter vyerschaer den 21en augusti anno 1600 dartich, present den Bailliu, Cool, Westerhout ende Douw¹, Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 57v

Pieter Hendricxsz. van Leeuwen ut supra

Geseyn bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendith henluyden overgegeven bij Anthony Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheit van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Pieter Hendricxsz. van Leeuwen, schoenlapper inwoonende poorter deser stede gedaegde in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. Eyscher hoe dat den voorn. gedaegde opten 7en meye lestleden eenen Hendrick Jansz. soone van Jan Aryensz voerman van levende lijve ter doot gebracht heeft gehadt ende alsoo sulcx nyet en behoort naer rechte ongestraft te blijven dat hij eyscher oversulcx 't recht vande Graefflickheit te bewaren den voorsz. hantdadigen tot sijnder laester woonstede nae custuyme hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen. Maer ten dage dijnende rechterlicker ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeroopen wesende ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijit vandyen hem eyscher geaccordeert een 2e citatie. De welke insgelicx gedaen sijnde ende hij nyet comparerende, dat tegen hem verleendt is het tweedeffault² ende voor 't proffijit vandyen geaccordeert een 3e citatie mit inthimatie. De welke mede gedaen wesende, dat den gedaegde noch nyet en compareerde, nits het welke jegen hem gegeven is het darde deffault ende voor 't proffijit vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van sijn intendith mit een vyerde citatie ex super abundanti, met

fol. 58

inthimatie om 't voorschreve intendith te syen verifiëren ende sententie t' aenhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen sijnde, is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompereert, soodat d' eyscher sijn intendith mette verificatie daertoe dyenende heeft overgeleverd ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgeseyn ende overwogen hebben alle 't gundt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuygenisse ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt, ende Graeffelickheit van Hollant, Zeelandt ende Westvryeslandt hebben den voorsz. Pieter Hendricxz. van Leeuwen gedaegde ende deffailant voor 't proffijit ende uyt machte vande voorschreve deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoir, peremtoir defentien ende weren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannen voorts den voorn. Pieter Hendricxz. deffailant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant den tijdt van honderd jaren, zonder binnen den selven tijdt, daer inne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten proffite vande hooge Overicheyt ende Graeffelickheit van Hollant, vermits dat men dye sal moge redimeren, volgende het privilegie deser stede. Gepronunchieert ter vyerschaer opten 22en novembris 1628, present den Bailliu, Crabeth, Steenwijck ende Antwerpen, Burgermeesteren, De Vrije, Minne, Cincq, Houtman, ende Herberts, Schepenen.

fol. 58v

Henrick Pouwels gegeesselt ende gebrantmerckt

Alsoo Hendrick Pouwelsz., alias Cleynen Hendrick gebooren tot Delft een fusteynwercker zijns ambachts out ontrent twintich jaren 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij ter oorsaecke van zijne quade comportementen ende ongeregelt leven, den tijt van twee jaren gevangen is geweest ende geseten heeft in 't thuchthuys der stede Amsterdam. Ende dat hij daer uytgebroocken zijnde ende hem alwederomme tot sijn voorich quaet leven begeven hebbende, ongevaerlijck drye vyerendeel jaers geleden aldaer in 't heymelijck over zijne boose daden is gegeeselt geworden ende drye jaren gebannen t' sedert welcken tijt aff hij gevangen en in plaetse van hem te beteren (comende van quaet tot arger) hem al wederomme begeven heeft tot een boos, argerlijck, schandeleus leven, sich zelfven begevende ende vervoegende inde compaigne ende geselschap van fameuse dyeffven ende dyeffeggen, mette welke hij

¹ Walvis, *Deel 1* (1714), p. 92. "Obijt Pieter Franse Douw, Willem Barthoutse Abbesteech gesurrogeert, den 28. juny 1630".

² Sic. tweedeffault, lees: tweede deffault.

gevangen gedaen ende bedreven heeft verscheyden dyeffverijen, eenige der selver vermengt zijnde met fortse ende geweldige huysbraecke, ende onder andere heeft hij gevangen ongevaerlijcken vijf off ses weecken aleer hij alhyer gevangen wiert alhyer binnen deser stede benefens eenen Jan Jansz. cnoopmaecker van Leyen aen seecker huys, met een cuypersdissel in der nacht opengebrocken een veynster staende voor aen de straet daer d' voorsz. Jan Jansz. door inclom, ende daer uyt langheden aen hem gevangen eenen grooten silveren beecker, eene swarte laeckense mansbroeck, een vrouwenjackgien, met eene parthye lindewaet, zoo ongemaect als gemaect ende genaeyt zijnde. Welcke lindewaet zijlyden mosten verlaeten doordyen de luyden vanden huys wacker ende haer gewaer werden daerover sij deurliepen behoudende alleenlijcken d' voorsz. beecker, mansbroeck ende jackgen. Werdende d' selve beecker in den Bryel aen seecker silversmith vercoft voor vijfich guldens door een vrouw genaemt Jannetgen Jansdr. alias Jannetgen Streeckgaenster alhyer mede gevangen, dye oock voorsz. mansbroeck vercofte binnen Rotterdam, voor vyer gulden ende is voorsz. vrouwenjackgen bij den voorsz. Jan Jansz. gegeven aen een

fol. 59

vrouwe genaemt Mary dye mede gestolen goederen heelt. Heeft noch hij gevangen omlanx daer naer, benefens d' voorn. Jan Jansz. in der nacht gegraven onder door den dorpel van seecker huys staende inde Veenen ontrent den dorpe van Nieuwerkerck, 't welck henluyden aangewesen wyert, bij seeckere vrouwe genaemt Marritgen Dammis alias Janne de Legerhoer, ende oock Swarte May, hyer mede gevangen onder welcken dorpel voorsz. Jan Jansz. door in 't voorsz. huys croop, ende daer uyt langheden aen hem gevangen een ronde doose met een root vrouwenlijffken. Welcke goet zijlyden mosten verlaeten vermits de luyden vanden huysen wacker werden ende de gebuyren opte been quamen haer naer loopen heeft. Noch hij gevangen metten voornomden Jan Jansz. opten selven nach soo als hij alhyer gevangen wiert een veynster openbebroocken¹, aen een huys binnen deser stede daer zijlyden niet en conden stelen, doordyen den man vanden huysen wacker geworden zijnde rumoer maecten, de deur open dede ende hem gevangen aengreep, hem brengende ten huys vanden Onderschout dye hem datelijck apprehendeerden. Alle het welcke alsoo saecken zijn van quade consequentie, dye in een lant van goede justitie niet en mogen geleden, maer wel swaerlijcken gestraft behooren te werden, anderen ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt. Hebben den voorsz. Hendrick Pouwelisz gecondemneert gelijk sij hem condemneren mits desen gebracht te werden achter op 't schavot ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden ten bloede toe, tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijn een schoer, bannende hem voorts op de galeyen den tijdt van ses jaren om daerop te royen ende werken volgens de ordre der selver ende condemneren hem voorts inde costen vande gevancknisse ende misen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 22en augusti anno 1600 dertich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 59v

**Jannitgen Jans gegeesselt ende gebrantmerct
mitsgaders haer een oor afgesneden**

Alsoo Jannitgen Jansdr. alias Jannitgen Streeckgaenster en oock het Vuyrwerck gebooren tot Deventer out ontrent twee ende twintich jaren, 's heeren gevangene voor Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat zij t' sedert eenige jaren herwaerts geleeft heeft in groote ontucht haer begevende inde compaignie van verscheyden fameuse dieffven ende geweldige huysbraeckers vande welke zij de gestolen goederen acceptierenden, d' selve vercofte off in den lombart brachte, toestaende daarmede de dyeffverijen ende geweldige huysbraecken, daer zij telcken volcomen kennisse van was hebbende, stijffvende alsoo d' selve dyeffven moetwillichlijcken in haeren boose faecten ende dyeffverijen, ende geweldige huysbraecken, dye zij gevangene toestaende, haer daeraen alsoo punibel straffbaer heeft gemaect als de dyeffven selfs waren, dye daerover wel ter doot gebracht ende gehangen zijn geworden, gemerckt d' selve dyeffven, sonder soodanige vrouwen op haer zijde, ende t' haerder dyenste te hebben, de gestolen goederen niet en souden connen tot gelde maecten, ende dyenvolgende soo goeden occasie tot stelen niet en zoude werden gegeven. Over alle welke quade faecten zij gevangene tot dyversche malen, ende op verscheyden plaetsen gevangen is geweest, ende pablycken gestraft geworden. Ende onder andere is zij gevangene noch laetstelijcken binnen der stede Woerden openbaerlijcken gegeesselt, gebrantmerckt, ende gebannen haer leven lanck geduyrende uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant sonder binnen haren leven wederomme inde voorsz. lande te moegen comen op peyne van mette coorde gestraft te werden datter de doot naer volgen zoude. Welck swaere straffen gansch afschrickelijcke peyne van bannissement haer gevangene wel behoort hadde te dyenen tot waerschouwinge ende beteringe des levens, doch zij alle vreesse Godes te rugge stellende, ende op geenem justitie passende, heeft zij gevangene

fol. 60

(coemende van quaet tot arger) haer al wederomme begeven tot haer voorgaende boos ontuchtich schandaleus leven inde compaignie ende 't geselschap van verscheyden faemeuse dieffven ende geweldige huysbraeckers

¹ Sic. openbebroocken, lees: opengebroocken.

blijffende mette selve in vilipendie vande justitie alhyer in 't landt nietjegenstaende haer sulcx op soo hoogen ende swaren straffe ter doot was verboden. Ende onder andere is zij gevangene in laetst aan tijt lanck geweest in 't geselschap van eenen Jan Jansz. alias Muys inde Meelpoth ende eenen Hendrick Pouwelisz alias Cleyn Hendrick hyer mede gevangen mette welcke zij in ontucht leeft ende van deselve diversche gestolen goederen heeft geaccepteert ende tot gelde gemaect, helpende 't selve verslempen daer zij nochtans wel wiste dat d' selve goederen gestolen waren uyt huysen dye d' selve persoonen met geweld hadde opengebroocken. Alle 't welck alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie dye in een landt van goede justitie niet en moegen geleden maer anderen ten exemple wel swaerlijcken behooren gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den name, ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit, van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslandt, hebben de voorsz. Jannitgen Streeckgaenster, gecondemneert, gelijk sij heur condemneren mits desen, gebracht te werden achter op 't schavot, ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck gegeesselt te worden, ten bloede toe tot discretie van Schepenen, ende daer naer gebrantmerckt op haer een schoer ende haer rechteroor affgesneden te worden, continueeren voorts haer bannissement haer leven langh om haer leven langh geduyrende binnen de landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant niet weder te mogen comen ende te ruymen deser stede ende jurisdictie vandyen binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drye eerstcomende dagen ende dit op alles op peyne vande galge ende condemneeren haer voorts inde kosten vande gevanckenisse, ende misen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 22en augusti anno 1600 dertich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 60v**Maritgen Dammas gebannen**

Alsoo Marritgen Dammis alias Janne de Legerhoer ende oock de Swarte May, gebooren van Nieuwerkerck¹ out ontrent vyer ende twintich jaren 's heeren gevangene, buyten pijnende banden van ijsere voor Schepenen deser stede bekent, ende beleden heeft dat zij binnen den dorpe van Waddincxveen wettelijcken voor Schout ende Schepenen aldaer getrouwt zijnde, van haren man is geloopt, haer begevende inde compaignie ende geselschap van oneerlijcken persoonen, ende oock eyntelijcken bij fameuse dyeffven ende geweldige huysbraeckers levende mette selve een seer ongebonden ontuchtich ende goddeloos leven ende onder andere is zij gevangene nu laetst eenigen tijt geweest in 't geselschap van eenen Jan Jansz. alias Muys inde Meelpoth ende Hendrick Pouwelisz alias Cleyn Hendrick hyer mede gevangen, mitsgaders eene Jannitgen de Streeckgaenster oock mede gevangen mette welcke zij heeft helpen verslempen ende doorbrengen de penningen dye de voorsz. Streeckgaenster ter haer toe brachte vande goederen dye de voorsz. manspersoonen de goede luyden bij nachten ende ontijden door geweldige huysbraecken, ende andersints, hadden bestolen, daarvan dat zij gevangene volcomen kennisse was hebbende, ende 't welck noch vorder gaet, en booser is, heeft zij gevangene, eenige weecken voor hare gevanckenisse, d' voorsz. twee manspersoonen geleyt ende gebracht door 't dorp van Nieuwerkerck tot voor de deure ende huysinge van haer eygen broeder, dye doen ter tijt van huys was, d' selve persoonen aenwijsende het selve haeres broeders huys, omme aldaer te stelen ter wijle hij uyt was, ende zijne huysvrouwe sliep. Daerop dat volchden, dat zij gevangene mette voorn. Streeckgaenster een weynich van 't huys aff, tot op seeckere brugge gegaen wesende, als waer zij wachten d' voorsz. twee manspersoonen onder door de dorpel van 't huys groeffven, ende daer in gingen de deur geopent hebbende, haelende daer uyt eene ronde doose, met een root vrouwenlijffken, 't genen zij mosten verlaeten vermits de vrouwe vanden huys wacker

fol. 61

wier, ende de gebuyren haer te hulpe quamen, wesende een gantsch onatuyrlijcke, ende ongehoorde saecke dye sij zeyt uyt wraeckgiericheyt begaen te hebben, gelijk als zij naer alle apparentie veele andere boose strecken bedreven heeft ende oock verscheyden gestolen goederen, voor de dyeffven vercoft ende inde lombarden gebracht., soo als bij de confessien van diversche gevangens is blijckende, ende 't welck men haer wel zoude hebben doen bekennen, indyen sij ter scharper examene ware gebracht geweest 't gene naergelaeten is, omdat sij seyt swanger te zijn, hebbende oock de heeren met veele leugenen gesocht te abuseren, deselve leugende met hooge ende schrickelijcke eede bevestigen. Alle het welke alsoo saecken zijn van zeer quade consequentie daer mede zij gevangene haer soo punibel ende strafbaer heeft gemaect als de dyeffven selfs ende der wegen in een landt van goede justitie niet en mogen geleden maer wel swaerlijcken behooren gestraft te werden, anderen ten exemple. Soo is 't dat Schepenen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt de voorsz. Janne de Legerhoer alias Swarte May vermits sij seyt bevrucht te sijn gecondemneert gelijk sij condemneeren mits desen gebracht te werden achter op 't schavot ende aldaer met roeden op 't haer rugge gebonden, de justitie te aenschouwen. Bannende haer voorts uyt de landen van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslandt, den tijt van vijff ende twintich jaren, te ruymen deser stede ende jurisdictie vandyen, binnen daechs sonneschijn, ende de voorsz. landen binnen drye eerstcomende daghen, sonder binnende voorsz. vijff ende twintich jaren weder daerinne te mogen comen, op peyne vande galge, ende condemneeren haer voorts inde kosten vande gevanckenisse, ende misen vande

¹ Nieuwerkerck, Nieuwerkerk aan den IJssel, gem. Zuidplas, prov. Zuid-Holland is het meest waarschijnlijk. Verdere mogelijkheden: Nieuwerkerk, gem. Schouwen-Duiveland, prov. Zeeland of Nieuwerkerk, een voorn. heerlijkheid op Walcheren, prov. Zeeland. of Nieuwerkerk (Haarlemmermeer), een verzvolgen dorp in Haarlemmermeer.

justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 22en augusti anno 1600 dertich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 61v

**Tomas Pols Engelsman
binnenscamer gegesselt**

Alsoo Thomas Pols Engelsman operman out ontrent 26 jaren jegenwoordigh gevangen voor Schepenen buyten pijnre ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij opten laesten voorgaende bededach uyt seecker borgers huys binnen deser stede gestolen heeft uyt seeckere lade eenich gelt wesende meest duyten, welck gelt hij gevangen wederom moste geven doordyen de luyden dye het ontstolen was, 't selve gewaer wierden ende hem gevangene aengegrepen. Dat hij oock met seeckere vrouwe eenich tijt gelopen ende met deselve ongetrouwt in hoerdomme geleeft heeft, hebbende daer en boven ten tijde van sijne apprehensie den stedehouder ende 's heerendieners violentelijck geresisiteert ende dezelve aengegrepen, wesende 't selve dye nyet en behoorden ongestraft te blijven. Soo is 't dat Schepenen voornoemt gehoort hebbende den cryminelen eysch, ende conclusie vanden heere Bailliu deser stede nomine officii opten selven gevangen gedaen ende genomen, den selven gecondemneert hebben ende condemneren hem mits desen in besloten camer gegesselt te worden tot discretie. Bannende hem voorts uyt de lande van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslandt den tijt van ses eerstcomende jaeren, te ruymen deser stede ende de jurisdictie vandyen binnen daechs

fol. 62

sonneschijn ende de vordere landen binnen drye eerstcomende dagen sonder daer inne weder te comen op peyne van meerder straffe ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende myse van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendeweespoort den 18en decembris anno 1630, present den Bailliu ende alle de Schepenen demptis Schoonhooffsman ende vander Tocht.

fol. 62

Hendrick Edelendoorn gebannen

Schepenen gehoort den cryminelen eysch ende conclusie bij den heere Officier op ende jegens Hendrick Edelendoorn soldaet onder de compagnie van monseigneur de Hauterive gedaen ende genomen geleth op sijne confessie mitsgaders d' informatien tegens den zelven gevangen genomen, daer bij blijktt, dat hij hem vervordert heeft siecken luyden te imagineren betovert te zijn ende deselve raet daer voor te geven ende aengenomen van dezelve toverije te cureren. Condemneren den zelven is in besloten camer Godt ende de justitie met gevouwen handen ende gebogen knyen bidden om vergiffenisse. Bannende hem voorts uyt de stadt ende jurisdictie vandyen den tijt van drye jaren te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijt weder daerinne te comen op peyne van meerder correctie ende condemneren hem voorts inde costen

fol. 62v

vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendeweespoort den 24en january anno 1600 een ende dertich, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Hogenbergh.

fol. 62v

**Denis Dircx hoedemaecker met
sijn vrouw gebannen**

Mijn heeren vande Gerecht der stede vander Goude gehoort hebbende criminenen eysch ende conclusie vande heere Bailliu op ende jegens Dionys Dircksz. hoedemaecker geboren in 't Lant van Luyck ende Catelij Philips zijn huysvrouw jegenwoordich gevangen wonende binnen deser stede beyde gevangen gedaen ende genomen ende geleth hebbende op haerluyder beyder confessie daerbij blijktt dat den voorsz. Dionys Dircxsz. eenigen tijt sieck geweest ende hem zelven geimagineert hebbende door toedoen van seeckere soldaet, sijnde een barbier van seeckere vrouwe betovert te zijn. Sijluyden haer vervordert hebben deselve vrouwpersoon sijnen huysse te doen comen alwaer de voorsz. Catelij Philips de voorn. vrouwpersoon seer geslagen heeft voor haer neus dat se bloede ende oock haer armen ende lijff seer blauw was, begerende dat deselve vrouw hem Dionys Dircxsz. soude segenen. Hebben deselve gecondemneert

fol. 63

ende condemneren haer mits desen alhyer te camer [judiciele] Godt ende de justitie om vergiffenisse te bidden, ontseggen haerluyden de stadt met jurisdictie vandien daer uyt te vertrecken soo wanneer de voorsz. Dionys Dircxsz. op gaende been sal zijn sonder daerinne weder te mogen comen op peyne van meerder correctie ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ter Raedtcamer ende aldaer

gepronuncieert den 28en januari anno 1631, present 't volle Collegie vande Magistraet demptis Minne ende Hogenberch, Schepenen.

fol. 63

Maritje Jans gebannen

Alsoo Marritgen Jans weduwe wijlen Frans de Canonick hoedemaecker geboren in 't landt van Luyck ende jegenwoordich wonachtich binnen deser stede oudt ontrent acht ende vijftich jaren bij voorgaende appointementen vande laesten decembris voorleden onder cautie juratoir¹ ende side jussoir² ontslagen geweest sijnde van 't allen tijde wederomme in hechtenisse te compareren sub penae confessie et convictie voor Schepenen bekent heeft dat sij gevangene op saterdach wesende den 21en decembris laestleden inde Stooffstech binnen deser stede met een bloot mes is aengevallen Catalijn Philips huysvrouw van Dionys Dircxz. hoedemaecker geven deselve

fol. 63v

een steeck in haer 's linckerborst sonder dat deselve Catelijne haer gevangene aansprackte dan dat sij gevangene alleenlick seyde in Wals: "Gij weet wat gij mij gedaen hebt". 't Welck alsoo den oorsaecke is van quade consequentie van openbaer geweld ende agressie op 's heeren publicque straten, oock in regarde ende ten aensynen van 't gunt haer gevangene bij de voorsz. Catelijne Philips gedaen ende in wederwraecke vandyen bij de voorsz. gevangene gepleecht is. Soo is 't dat mijn Heeren vande Gerechte gehoort hebbende den cryminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu deser stede op de voorsz. gevangene gedaen ende genomen mitsgaders gesyen haer confessie deselve Marritgen Jans gecondemneert hebben ende condemneren haer mits desen alhyer ter Raedtcamer met gevouwen ende gebogen knyen Godt ende de justitie te bidden om vergiffenisse mitsgaders in een mulcte van vijftich Carolus gulden, ordonneren haer deselve somme binnen tweemaal 24 uyren voldoen ende betalen ofte bij faute van langer dilaj ende vertreck bannen haer uyt de stadt ende vrijdomme vandyen den tijt van drye eerstcomende jaren deselve te ruymen binnen daechs sonneschijn ende dat nyet te min ende dyen onvermindert de cautionarissen³ daer voren sullen

fol. 64

wesen verbonden ende executabel. Actum ende gepronuncieert ter raedtcamer den 28en januari anno 1600 een ende dertich, present 't volle Collegie vande Magistraet demptis Minne ende Hoogenbergh, Schepenen.

fol. 64

Pieter van Vrijenes gecondemneert in een boete van 300 gulden

Alsoo Pieter van Vrijenes eertijts gewoont hebbende binnen deser stede latitant⁴ hem niet ontsyen en heeft tusschen den 18en ende 19en decembris 1600 dartich in der nacht, contrarie de keure deser stede, op 's heeren straten, 't aggrasseren ende fortselick aen te vallen de personen van Jacob Govertsz. Croes, Aelbert Ledtmaet, ende Andries Rokusz. timmerman, de welke als schutters de wacht hadden ende de ronden waeren doende (sonder hem latitant in 't minste gemoeyt te hebben) door hem vervolcht sijn geworden, tot aen de Slepersbrugge, alwaer hij henlyuden aenviel voor eerst vattende den voorsz. Ledtmaet met sijn rock seggende onder andere: "Wat is dit voor een hontsvot, ende vagebont", en hoewel hem waerschouwenderwijse geseyt wiert dat sij de wacht hadden en ronden deden, en haer oversulcx met vreden laeten ende sijnnen wech gaen soude, heeft hij 't geweer vanden voorn. Ledtmaet in sijn handen gevat en gepoocht hem 't selve met fortse 't ontledigen en daertoe niet connende comen, vermits den selven Ledtmaet sijn geweer was vasthoudende bedreeff hij latitant sodaniges geweld dat 't geweer aen twee stucken brack ende hij 't puncteynde

fol. 64v

in sijn handen hielt, daermede hij datelicken den voorsz. Andries Rokusz. inschoot om het te grieven, gelijk hij apparentelick gedaen hebben soude, indyen sulcx bij den voorsz. Jacob Govertsz. niet en ware verhindert gewerden met seeckere halve pycque dye hij inde hant hadde ende waermede hij tusschen beyden schoot ende deselve Andries Rokusz. gedeffendeert hadde gelijk hij te vooren oock daer mede hadde gedefendeert den voornoemden Ledtmaet nemende hij latitant daerdoor oorsaecke den voorsz. Jacob Govertsz. met soodanige fortse aen te vallen dat hij genootdruct wiert te rugge te wijcken ende hem selven soo veel mogelijk te defenderen, dewijle hij geen opset hadde hem latitant te grieven, sulcx hij eyntelick gedrongen geweest soude hebben te doen indien de schiltwacht op de peuye van 't stadthuys staende 't rumoer niet en hadde gehoort ende die vande wacht henlyuden niet te hulpe waren gecomen, gemerct hij latitant met groote furie, onder des selfs Jacob Govertsz. pycque socht te comen, om sijn boos opset te volbrengen. Over welck feyt hij latitant bij die

¹ <http://www.betekenis-definitie.nl/> Cautie juratoir, borgtocht, de belofte bij eed van het gewijsde te voldoen.

² <https://rietjevanvliet.wordpress.com/>. Borg cederen vervangen van de schuldeiser, overdracht van een vordering op naam.

³ *GTB*. Cautionaris. Iemand die zich voor een ander aansprakelijk stelt; borg.

⁴ *GTB*. Latitant; een persoon die zich schuilhoudt.

vande wachte geapprehendeert ende op het stadthuys in verseeckeringe gebracht sijnde is hij daer naer door de voorsz. eyscher naerder aen 't block op de gijsselfcamer, alwaer hij ter presentie van Schepenen geexamineert weesende, het voorsz. feyt niet en heeft ontken

fol. 65

maer alleenlick gesocht 't selve t' ignoreren off excuseren, seggende soo droncken geweest te sijn dat hij nergens aff en wiste ende naer dat hij latitant eneige dagen ter voorsz. plaetse in detentie was geweest, is hij op 't instantelick versouck van hem ende sijne vrunden (naer voorgaende appointment van Schepenen) den 28en der voorsz. maent decembris daer uyt ontslagen, onder hantastinge ende belofte van t' allen tijden des vermaent sijnde wederom aldaer in detentie te compareren sub poena confessi et convicti, het welcke alhoewel hij latitant wel behoort hadde naer te comen, ten minsten sijnen geprefigeerden rechte dach waer te nemen is hij echter gebleven in gebreecke niettegenstaende de insinuatien dienthalven aen sijns latitants laeste woonstede, moeder ende vrunden respectie gedaen mitsgaders oock de publicatie ende affixie van billietten daerop gevolcht daervan hij latitant kennisse gehadt heeft, immer hadde comen hebben, houdende alsoo door deselve sijnen absentie 't voorsz. faict voor bekend ende hem selven verwonnen conform de voorsz. sijne beloften, ende acte van ontslaginge. Soo is 't dat Schepenen der voorsz. stede gehoort hebbende den criminelen eysch ende conclusie bij den voorsz. eyscher op den latitant gedaen ende genomen, gesyen het intendit met de informantien bij hem genomen, mitsgaders wel ende rijpelic gelet hebbende op des latitants confessie ende 't gene waer op in desen te letten stondt ende mochte moveren, doende recht, houdende 't faict alvoren voor bekend. Condemneren den voornoemden Vrijnes latitant in een mulcte van dryehondert

fol. 65v

ponden tot 40 groten 't pont mitsgaders inde costen van desen processe tot taxatie ende moderatie van Schepenen voorsz. ontseggen d' Eyscher sijnnen vorderen eysch ende conclusie op den latitant gedaen ende genomen.

Actum ende gepronunchieert den 27en augusti anno 1600 een ende dartich.

fol. 65v

Doorgehaald: Gehoort bij schepenen der stede vander Goude den criminelen aenspraeck eysch ende conclusie bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout der zelve stede op ende jegens Marritgen Christiaens alias Maria Lucas gebooren tot Colcester.

Maritje Cristiaens gebannen

Alsoo Marritgen Christiaens alias Marritgen Lucas gebooren van Kollulcester in Engelant¹ out ontrent dertich jaren 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede vrijwillich bekend ende beleden heeft dat sij in october laetstleden veertyen jaren inde publycque kercke tot Leyden wettelijcken getrouwt is met eenen Jan de Bruyn saywercker ende dat sij (in plaetse met hem in den zelve echten huwelijcken staete eerlijcken en Godtsalichlijcken te leven) haer nyet ontsyen en heeft om over vijff jaren geleden den zelve De Bruyn te verlaten en haer te begeven bij eenen Christoffel Kerten Engelsman hyer mede gevangen geweest zijnde ende onder cautie ontslagen wesende metten selven (onder dexel dat sij weduwe was) haer met trouw ende trouwbelofte nyet alleen verbindende maer oock eyntelicken inde kercke tot Moordrecht trouwende nyet jegenstaende zij wel en seeckerlijcken wiste dat de voorn. De Bruyn noch in levende lijve was, ende dat den zelve De Bruyn seeckere kennisse becomen hebbende dat sij gevangene metten voorsz. Kerten in onechte was levende haer daer over voor Schepenen van Leyden hadde gedaen dachvaerden [gecontemiaceert]² ende eyntelijcken jegens haer op den 28en november anno 1600 dertich sententie geobtineert, waerbij het houwelijck

fol. 66

tusschen haer gevangene ende hem De Bruyn was geannulleert. Eene saecke sijnde van seer quade consequentie dye in een landt van goede justitie nyet geleden maer anderen ten exemple swaerlicken behoort gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen met rijpe deliberatie van rade, gehoort hebbende criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu op ende jegens de voorsz. gevangene gedaen ende genomen ende nochtans meer genegen zijnde tot barmherticheyt als tot rigeur van justitie, doende recht inden name ende van wegen de hoge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt hebben 't voorsz. pretense huwelijck tusschen de voorsz. gevangene ende Christoffel Kerten inde kercke van Moordrecht aengegaen verclaert gelijk sij verclaren mits desen te sijn onwettelijck null ende van onwaerden. Bannen voorts den voorsz. gevangene den tijt van vijff ende twintich jaren uyt den landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt binnen den tijt van van drye dagen te vertrecken sonder binnen den zelve tijt daer wederom in te mogen comen op peyne van meerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen vande gevangenis ende misen van justitie. Actum ende pronunchieert ter vyerschaer den 29en maert anno 1600 twee ende dertich, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Loncq.

¹ Colchester in Essex, Engeland.

² *GTB*. gecontemiaceert, contumaceeren. Het recht ontnemen om zich te verdedigen; ook: bij verstek veroordeelen.

fol. 66

**Pieter de Bruyn gegeeselt gebrantmerckt
en op de galey**

Alsoo Pieter de Bruyn alias Petit Piere geboren tot Bruysel¹ oudt 26 jaren een schoemaecker zijns hantwercx's heeren gevangen voor Schepenen deser stede buyten pijne ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij nu over de vyer jaren geleden binnen Gent in Vlaenderen met eenen genaempt Grootte Jan off Gros Jan ende Joost de Paep alhyer gevangen, gestolen heeft uyt een huys dat open stont twee mantels dyen zij vercochten voor tyen gulden. Dat zij noch binnen Gendt voorsz. mette voorsz. twee personen ontrent deselve tijt gestolen heeft drye ofte vyer stucxkens Camerixx doeck, daervan het eene noch nyet ontgost² maer geheel was, dye zij vercochten aen een ouden cleervercoper aldaer voor negentyen ofte 20 gulden. Item noch aldaer met dezelve personen gestolen te hebben een stuck gestreepte stoffe 't gene zij aen den selven ouden cleervercoper vercochten voor zes gulden. Dat hij gevangen beneffens den voorsz. Gros Jan noch aldaer ontrent dezelve tijt gestolen heeft een zilveren beker dyen zij vercochten voor zes gulden. Item noch

fol. 66v

met hun beyden acht hemden ende zes craegen dye op de bleycke lagen, ende de welcke zij vercochten aen de voorsz. ouden cleercoper (dye mede plat, dat is secreet voor de dyeven was) voor vyer gulden. Heeft voorts hij gevangen mede bekent, dat hij binnen Gent ten voorsz. tijde een vrouwe bij hem hadde genaempt Maria Artus wesende een dieffwegge de welcke op zeeckeren tijt metten voorsz. Gros Jan ende eene Cleynen Jan zijne gevangens complice van Gent naer Brugge was gegaen alwaer zij uyt een zeecker huys gestolen hadden een silveren lampetschotel, daerover zijlyuden vervolcht, achterhaelt ende gevangen wierden. Met Joost de Paep alhyer gevangen mede doen ter tijt bij haer zijnde over welcke ende over verscheyden andere dieverijen bij henlyuden alsdoen bekent de voorsz. Gros Jan binnen Gent voorsz. wyert gehangende ende de voorn. Maria Artus zijn gevangens vrou, beneffens Joost de Paep alhyer gevangen openbaerlijck gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen welcken slach wel verdyende straffe hij gevangen voor dye tijt ontquam, vermits hij deuringh ende uyt de stadt van Gent vluchten 't gene hem gevangen nochtans nyet gedyent en heeft, tot zoodanigen afschrick ende beteringe des levens, als 't behoorde. Maer heeft hij gevangen comende van quaet tot erger hem al wederomme bij de voorsz. Maria Artus begeben, ende mette zelve ontrent den tijdt van een jaer binnen de stadt Antwerpen bordeel ende openbaer hoerhuys gehouden totdat hij hem in dienst onder den treyn³ vanden viant begaff in den jare van 1629 als wanneer sijne Vorstelijcke Genade den heere Prince van Orangien, met zijne krijchsmacht voor de stadt 's Hertogenbosch lach⁴ ende hij gevangen alvooren met de viant op de Veluwe was geweest, over aen dese zijde quam geloopt, nyet zoo 't gebleecken is, omme den landen dyenst te doen, maer omme de goeden ingesetenen door zijne dyverijen te vercorten ende 't hare te benemen, gemerckt hij bekent hem al wederomme terstondt inde compaignie ende geselschap van verscheyden fameuse dieven ende dyeffweggen

fol. 67

sich begevende ende mette selve verscheyde goederen gestolen te hebben, als onder andere eerst met eenen Piere Toulon veele ende verscheyde beursen daerover zij binnen Amsterdam gevangen den tijdt van drye jaren gebannen wyerden. 't Welcke hem gevangen al mede nyet connende dyenen voor goede waerschouwinge, heeft zich al wederom tot stelen soo metten voorsz. Tolon, Charel Cepin ende meer andere begeben, hebben te samen soo eene menichte van beursen hyer en daerop de maercten uyt de goede luyden zacken, mitsgaders sulcke eene quantiteyt goederen ende stoffe uyt diversche winckels gestolen, dat hij gevangen verclaert hem nyet mogelijk te zijn, dye allen te specificeren ende noemen. Daerover zij gevangen neffens de voorsz. Cepijn wederomme in den Haegh werden gevangen werden den zelven Cepijn aldaer in besloten camer gegeesselt ende zijlyuden te saemen de tijt van twaelf jaren gebannen. In plaetse dat hem gevangen deselve heusche waerschouwinge ende soete straffe hem hadde behooren te leyden tot beteringe des levens is hij ter contrarie daerdoor meer ende meer aengelockt gewerden tot quaet doen. In der vouge dat hij des te vrijmoediger zijne oude gangh is gegaen, ende hem al wederomme ter stontt vervolcht heeft gehad, bij verscheyde fameuse dyeven ende dyeffeggen, mette welcke hij gestolen heeft groote menichte van beursen ende andere goederen soo sijde als andere stoffen uyt verscheyden winckels ende onder andere met eenen Fransman genaemt De la Bastilge, eenen Jacoub, Jhan de Bruy, eenen Thomas ende meer andere soo binnen Bergen opden Zoom (alwaer hij gevangen hem in dyenst de landen hadde begeben) als verscheyden andere steden ende plaetsen in Hollandt, alles mede in sodanige menichte dat hij gevangen oock verclaert hem onmogelick te zijn dye alle te specificeren hoewel dat hij der nochtans een goedt deel genomineert ende gespecificceert heeft waer boven hij gevangen nu meer als een jaer eene Mary Schilders alias Duytsche Mary (alhyer

¹ Brussel, België.

² Ontgost ???

³ GTB. Treyn; (Mil.) de gezamenlijke middelen die dienen tot vervoer van datgene wat nodig is voor de gevechtsvoering en om het onderhoud der troepen mogelijk te maken, tezamen met het daarbij ingedeelde personeel; tros.

⁴ Het Beleg van 's-Hertogenbosch in 1629 door prins Frederik Hendrik tijdens de Tachtigjarige Oorlog duurde van april tot half september toen de stad door Frederik Hendrik werd ingenomen.

fol. 67v

mede gevangen van Amsterdam alwaer zij in een hoerhuys was tot zijn bijsit mede genomen ende t' sedert in hoerdom met dezelve heeft geleeft, gelijk hij gevangen hem oock nyet ontzyen en heeft door dese provincie van Hollant, met een carbijn, ende pistool, wesende gelijk als verboden geweeren, te reysen, ende daer mede binnen deser stede, daer het doch veylich ende vrij genouch om reysen is, te comen ende dye des nachts voor ende ontrent zijn bedde (met scherp geladen zijnde) te zetten nyet buyten suspicie omme hem daermede te verweren, soo wanneer eenich Officier hem soude willen apprehenderen, dewijle hij gevangen wel ende seeckeren wiste hoe hooch ende groff hij tegen de justitie misdaen hadde. Alle 't welcke zaecken zijnde, van zeer quade consequentie, dye in een landt van goede justitie nyet geleden, maer wel swaerlijck behooren gestraft te worden andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollant, Zeelandt ende Westvrieslant hebben den voorsz. Pieter de Bruyn gecondemneert gelijk zij hem condemeren mitsdesen gebracht te worden achter op 't schavot deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden ten bloede toe tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op zijn een schoer. Bannen voorts dezelve Pieter de Bruyn op de galey den tijdt van drye jaeren om daerop te roeyen ende wercken volgens de ordre der selver ende condemnieren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert der vyerschaer den 17en juny anno 1632, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Loncq.

fol. 68

Joost de Paep gegeesselt ende op de galey

Alsoo Joost de Paep geboren tot Mechelen¹ oudt ontrent 20 jaeren een cleermaecker zijns hantwercx 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van isere bekent ende beleden heeft dat hij ter zaecke van zijne quade comportementen ende gepleechde dyeverijen, nu al over vyer jaeren geleden binnen de stadt van Gendt in Vlaenderen beneffens eenen genaempt Groot Jan alias Gros Jan ende eenen Maria Artus gevangen is geweest, ende aldaer openbaerlick gegeesselt, gebrantmerckt, ende gebannen is geworden, werdende Gros Jan gehangen, ende dezelve Mary mede gegeesselt gebrantmerckt ende gebannen, ende dat hij gevangen daer door sich nyet alleen begeven heeft tot een beter leven, maer dat hij ter contrarie al wederom gegaen in sijn oude gangen, hem al wederom begevende hebbende in 't geselschap van verscheyde fameuse dyeven mette welcke hij gestolen heeft diversche goederen. Oock dat hij hem voor eenen cleynen tijdt in dyenst begeven hebbende, onder de canonyers aen des viants sijde, sonder paspoorte doorgedaen ende over aen dese sijde is comen loopen, doch nyet om de Vaderlande dyenst te doen, maer veeleer en meer, de goede ingesetenen met stelen te beschadigen, gemerct hij gevangen mede bekent hem al wederom gevoecht te hebben bij quaet geselschap, fameuse dyeven ende dyeffeggen leydende mette zelve een zeer ongebonden, ontuchtich, Godtloos leven, hem oock nyet ontzyende, met eenige der selver de goede luyden te bestelen, daerover hij eyntelijck nu wat meer als twee jaeren geleden, tot Amsterdam wiert gevangen ende den tijt van twee jaeren in het

fol. 68v

tuchthuys gebannen welcken tijdt van twee jaeren hij gevangen aldaer geseten hebbende is hij den 26en marty laestleden daer uyt gelaten, ende in plaetse van soodanigen getuchticht te zijn als 't behoort dyenvolgende hem van doen aen tot een beter leven te begeven, heeft hij comende van quaet tot erger en nyet eenen dach sijn dyeffachtich gemoet connende bedwingen des daechs daeraen een huycke gestolen, daer over hij aldaer binnen Amsterdam weder wiert gevangen ende noch dyen zelven dach voordien tijt van twee jaeren gebannen, het welck hem gevangen alsmede nyet connende afschricken noch dyenen tot eenige de minste beteringe, heef thij hem al wederom tot stelen begeven, 't sulcx dat hij binnen d' eerste acht dagen naer dat hij zijn laetste recht hadde ontfangen in den Hage gestolen heeft gehadt een heuycke, dyen hij aen eenen Joost de Wael bij hem zijnde, overgaff, den welcken dye behyelt, omdat hij gevangen eenigen dagen met hem gegeten ende gedroncken hadde. Dat oock den voorn. Joost binnen Leyden een heuycke gestolen hebben, aen hem gevangen overgaff dyen hij t' samen gaven aen de vrouw van den zelven Joost de Wael om dye dagelicx te dragen. Waer naer hij gevangen hem binnen Utrecht onder de compagnie van capiteyn la [Soude] in dyenst begeven hebben, heeft hij hem nyet ontsyen uyt dezelve compagnie sonder behoorlijck verloff off paspoorte te loopen, reysende ende keerende in diversche steden ende plaetsen soo binnen als buyten dese provintie van Hollant, alwaer hij dan telcken wiste aen te treffen ende te vinden zijne complicen, fameuse dyeven ende dyeffeggen zijnde, mette welcke hij soo hyer als daer diversche goederen heeft gestolen ende onder andere heeft hij gevangen, sich begeven bij eene Elisabeth Hendricx wijens vader dyenaer geweest is tot Rotterdam de welcke hij eenige tijt voor zijn

fol. 69

hoere ende bijsit heeft gehouden, omme voor hem te stelen gelijk hij oock bekent, soo nu als dan, van het gelt bij haer gestolen geleeft te hebben, in 't geselschap van eenen Mattheus de Padde, ende Petit Pyere alhyer

¹ Mechelen, prov. Antwerpen, België.

gevangen met welcken Petit Pierre hij gevangen mede bekent meer als vyer jaren geleden gelopen ende oock eenige goederen gestolen te hebben. Alle te zamen zaecken zijnde van zeer quade consequentie, dye in een landt van justitie nyet geleden maer anderen ten exemple wel swaerlijck gehooren gestraft te worden. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, hebben de voorsz. Joost de Paep gecondemneert gelijk zij hem condemneren bij desen gebracht te worden achter op 't schavot deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden ten bloede toe, tot discretie van Schepenen. Bannen voorts den zelven Joost de Paep op de galey den tijdt van twee jaren om daerop te roeyen ende wercken volgens de ordre der zelve ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol. 69

Marie Schilders gebannen 4 jaren

Alsoo Marie Schilder alias de Duytsche Marry geboren tot Hal in Sacxsenlandt¹ oudt ontrent 21 jaren, 's heeren gevangene voor Schepenen bekent ende beleden heeft, dat sij al over eenen geruymen tijt, haer begeven hebbende in het geselschap van fameuse dyeven ende dyeffeggen ende onder andere bij eenen Sybilla, met welcke zij binnen Hoorn seeckere beurs gestolen hadde daerover zij wierden gevangen ende gecondemneert de justitie (dye over andere wyerde gedaen te aenschouwen, staende met twee roeden op haren rugge) sonder dat haer dezelve straffe eeniger maten

fol. 69v

heeft gedyent tot beteringe haeres levens, dewijle zij mede bekent haer daer naer al wederomme vervoucht te hebben bij fameuse dyeven ende dyeffeggen ende eyntelijck bij Petit Piere alhyer gevangen, metten welcken zij nu wat meer als een jaer geleden, in onecht ende hoerdom geleefft heeft, mede slempende ende dempene. Mitsgaders haer wel laeten voorsyen van cleederen vanden rooff vande beuyt dye den zelven petit Pierre, van tijt tot tijdt, de goede luyden door zijne behendige dyeverijen, heeft weten te ontstelen, behalve dat sij gevangene oock bekent selfs beursen gestolen te hebben, sijnde zaecke van quade consequentie dye in een landt van goede justitie nyet geleden maer andere gestraft behooren te werden ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de hoge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, hebben de voorsz. Mary Schilders gecondemneert gelijk zij haer condemneren bij desen gebracht te worden achter op 't schavot deser stede gebonden met twe roeden op haer rugge ende aldaer de justitie te aenschouwen. Bannende haer voorts uyt de lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van vyer jaeren, te ruymen deser stede ende jurisdictie vandyen binnen drye eerstcomende dagen sonder binnen de voorsz. vyer jaren weder daer inne te mogen comen op peyne van meerder straffe. Condemneren haer voorts inde costen vanden gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ende presenten ut supra.

fol. 70

Leendert Florisz. Cornelis Aldertsz. gebannen

Gesyen bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthony Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, Eyscher is cas van delict op ende jegens Leendert Florisz. ende Cornelis Aldertsz. jonghgesellen poorters deser stede gedaechdens in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat de voorn. gedaechdens haer vervordert hebben op den darden ende vierden mey laetstleden, van des avonts de clocke negen vyer ofte vijff uyren toe, langhs 's heeren straten te bedrijven, over groote moetwille, straetschenderie, fortse ende geweld, mettet bespringen ende aenvallen ende van diversche goede luyden die haer niet en moeyden naer de welke sij gedaechdens met bloote opsteekers gesteecken, gesneeden, ende oock eenige der selver gequest ende inde kleederen geraect hebben, schrappende mette selve hare messen langs de straten. Mitsgaders oock met het innesmijten der goeder luyder glazen, wesende een saecke van soodanige quade consequentie, dat se bij expresse keure deser stede op lijffstraffe selfs ter doot toe is verboden, ende alsoo sulcx niet en behoort naer echten ongestraft te blijven, dat hij eyscher oversulcx om 't recht vanden Graeffelicheyt te bewaren de voorsz. delinquanten t' haerder laetste woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in parsoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende rechterlijcken ter vierschare

fol. 70v

ende op 't peuyen van 't stadthuys uytgropen wesende ende niet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffaut ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geaccordeert een tweede citatie de welke insgelijcx gedaen sijnde ende sij niet comparerende dat tegen haer verleent is het tweede deffaut ende voor 't proffijt van dien geaccordeert een driede citatie met inthimatie de welke mede gedaen wesende, ende dat de gedaechdens

¹ Halle, Saksen-Anhalt, Duitsland.

noch niet en compareerden, mits het welke yegens henluyden gegeven is het darde deffaut ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van sijn intendit met een vierde citatie ex super abundantie met inthimatie om 't voorsz. intendit te sien verifiëren ende sententie t' aenhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen sijnde sij dien niettegenstaende noch niet gecompareert, soo dat d' eyscher sijn intendit mette verificatie daertoe doende heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesien ende overwogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen, mitsgaders de getuygenissen, informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant hebben de voorn. Leendert Florisz. ende Cornelis Aldertsz. gedaechdens ende deffaillianten voor 't proffiten ende uyt machte vanden voorsz. defauten versteecken ende versteecken haer mits desen van alle exceptien decilantoir, peremptoir, defentien ende weren van rechten die sij in desen hadden mogen doen ende proponeren. Bannen voorts de voorsz. Leendert Florisz. ende Cornelis Aldertsz. uyt Hollandt ende de jurisdictie vandien den tijt

fol. 71

den tijt van ses eerstcomende jaren sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op verbeurte van haer lijff. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 19en july anno 1600 twee ende dartich, present den Bailliu, die vier Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 71

**Hendrick Govertsz. glasmaker
gebannen**

Gesyen bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgelevert bij Anthony Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflheydt¹ van Hollant, Zeelant, ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Hendrick Govertsz. glasmaecker jongesel, poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den voorn. gedaegde opten 3en meye lestleden eenen Cornelis Claesz. pottebacker van levende lijve ter doode gebracht heeft gehad. Ende alsoo sulcx nyet en behoort naer rechte ongestraft te blijven, dat hij eyscher oversulcx om 't recht vanden Graefflickheyt te bewaren den voorsz. hantdadigen tot zijnder laester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlicker ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeropen wesende ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegwesen is 't eerste default ende voor 't proffijt van dien hem eyscher geacordeert een tweede citatie, de welke insgelijcx gedaen zijnde ende hij nyet comparerende dat tegen hem verleent is het tweede default ende voor 't proffijt vandien geacordeert een 3en citatie, met inthimatie de welke mede gedaen wesende dat den gedaegde noch nyet en compareerde, mits het welke jegens hem gegeven is het darde default ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijnen intendit met een vierde citatie ex super abundantie, met inthimatie

fol. 71v

om 't voorsz. intendit te zyen verifiëren ende sententie t' aenhooren welke citatie ende inthimatie gedaen zijnde is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert. Soo dat d' eyscher sijn intendit met verificatie daer toe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe delibertatie van rade deurgesyen ende overgewogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen d' hooge Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant hebben de voorsz. Hendrick Govertsz. glaesmaecker gedaegde ende deffailliant voor 't proffijt ende uyt machte vanden voorsz. defaulten verstecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, peremptoir, ende weren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voorst den voorn. Hendrick Govertsz. uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijdt van hondert jaren zonder binnen den zelven tijdt daerinne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle zijne goederen geconfisqueert ten profijte vanden hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant mits dat men dye zal mogen redimeren volgende het privilegie deser stede. Gepronunchieert ter vyerschaer opten 16en augusti anno 1632, present Zas, Westerhout, ende vander Tocht, Burgermeesters ende alle de Schepenen dempto de Lange.

fol. 71v

Lieven Pietersz. gebannen voor 4 jaren

Gesyen bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude voorsz. in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Pieter Lievensz

¹ Sic, Graefflheydt, lees: Graefflickheyt.

soon van Lieven de molenaer, poorter deser stede gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz.

fol. 72

Eyscher dat den voorsz. gedaegde Pyeter Lyvensz. hem vervordert heeft op den voorlaetsten meye lestleden op ende 's langhs 's heeren straete te bedrijven groote moetwille ende straetschenderije. Voor eerst met een blooten opsteecker over de straetsteenen schrappende ende daer mede aenvallende drye personen dye de wacht hadden ende hem gedaegde nochtans nyet en moeyden off eenige de minste oorsaecke gaven, eenen vande welcken soodanich met een steen in 't aensicht worpende datter twee tanden uyt zijn hoofd ter aerde vielen, vattende met eenen desselffs halve pycque hem dye ontweldigende ende daer mede poogende te gryeven ende van leven ter doot te brengen, sijnde een zaecke dye bij expresse keure deser stede op lijffstraffe ter doot verboodt ende in een stadt van goede polityen nyet en can worden geleden, maer andere ten exemple behooren gestraft te worden. Doende hij eyscher de voorsz. delinquant nae costuyme dachvaerden in persoon te compareren op ene van ban ende confisquatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlijck ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeropen wesende nyet comparerende dat mitsdyen hem tegewesen is 't eerste default ende voor 't proffijt hem eyscher geaccordeert een 2e citatie, de welcke insgelijcx gedaen zijnde ende hij nyet comparerende dat tegen hem verleent is het tweede default en voor 't proffijt vandyen verleent een derde citatie mit inthimatie, 't welck mede gedaen zijnde dat den gedaegde noch nyet ende compareerde, mits het welcke iegens hem gegeven is het darde deffault ende voor 't proffijt vandyen hem eyscher geadmitteert, te dyenen van zijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundanti, met inthimatie om 't voorsz. intendit te zyen verifiëren ende sententie t' aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert zoodat d' eyscher zijn intendit mette verificatie daertoe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overgewogen hebbende alle

fol. 72v

't gunt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht in den naeme ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graefflickheyte van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, hebben den voorsz. Pieter Lyevensz. gedaegde ende deffailant versteecken ende versteecken mitsdesen, van alle exceptien declinatoir, peremptoir defensien ende werden van rechten dye hij in deser hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voorts den voorn. Pieter Lyevensz. uyt den stadt ende jurisdictie vandyen den tijdt van vyer jaren, sonder binnen den selven tijdt weder daerinne te mogen comen op meerder correctie, ende condemnieren hem voorts inde costen ende mysen vande justitie. Gepronunchieert ter vyerschaer op den 15en augusti, present 't volle Collegie vande Magistraet demptis Antwerpen, Burgermeerster ende de Lange, Schepen.

fol. 72v

Luyt Nanningsz. gebannen

Gesyen bij die vande Gerechte der stede vander Goude 't intendit overgegeven bij Anthony Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude ende Graeffelijckheyte van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Luyt Nanningsz. wonende tot Moordrecht gedaegde bij edicte ende affixie van billetten in persoon op pene van ban ende confiscatie goederen. Proponerende den voorn. Eyscher hoe dat de voorsz. gedaegde opten 26en july lesteleden wesende inde avont ontrent de clocke ses uyren ten huysse ofte voor de herberge van Pieter Pietersz. jonge Piet, wonende onder Brouckhuysen eenen Frans Jansz. gewoonst hebbende in 't Moortsche Veen van levende lijve ter doot gebacht heeft gehad. Ende alsoo

fol. 73

sulcx nyet en behoorde nae rechten ongestraft te blijven, dat hij eyscher oversulcx on 't recht vande Graeffelijckheyte te bewaren den voorsz. hantdaediger bij edicte ende affixien van billetten hadde doen daechvaerden om te compereren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage diende rechterlijcken ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeropen wesende ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandyen hem geaccordeert een 2e citatie, de welcke insgelijcx gedaen sijnde ende hij nyet comparerende, dat tegen hem verleent is het tweede deffault ende voor 't proffijt vandyen geaccordeert een derde citatie mit inthimatie, d' welcke mede gedaen wesende dat den gedaegde noch nyet en compareerde, mits het welcke jegens hem gegeven is het darde deffault ende voor 't proffijt hem eyscher geadmitteert te dyenen van sijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundanti met inthimatie om 't voorsz. intendit te syen verifiëren ende sententie t' aenhoren, welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde, is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert, soo dat d' eyscher sijn intendit mette verificatie daer toe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyte van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, hebben den voorsz. Luyt Nanningsz. gedaegde ende deffailant voor 't proffijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits

desen van alle exceptien declinatoir, delatoir ende peremtoir defensien ende weren van rechten dij hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Luyt Nannixsz. deffaillant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaren sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff ende verclaren

fol. 73v

alle sijne goederen geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer op den 18en october anno 1600 tweende dartich, present den Bailliu, die vyer Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 73v

Mattijs Dyvoort gebannen

Geseyn bij dye vande Gerechte der stede vander Goude 't intendit overgegeven bij Anthony Cloots, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Mathijs Divoort poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den voorsz. gedaegde opten 14en augusti lesteleden in den avont de clocke ontrent negen uyren inde herberge van 't Harthuys van levende lijve ter doot heeft gebracht den persoon van Joris Thomasz. Brasem medepoorter der voorsz. stede ende alsoo sulcx nyet en behoorde nae rechte ongestraft te blijven oversulcx om 't recht vande Graeffelijckheit te bewaren den voorsz. handadigen tot sijnder laesten woonplaetse nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijcken ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgroopen wesende nyet comparende dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault ende voor 't profijit vandyen hem eyscher geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijcx gedaen sijnde ende hij nyet comparende dat tegen hem verleent is twee¹ deffault ende voor 't profijit vandien geaccordeert een 3e citatie mit inthimatie, de welcke mede gedaen wesende ende dat dem gedaegde nyet en compareerde mits het welcke jegens hem gegeven is het darde deffault ende voor 't profijit vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van sijn intendit mit een

fol. 74

vyerde citatie ex super abundantie om 't voorsz. intendit te syen verifiëren ende sententie 't aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompereert, soo dat d' eyscher sijn intendit mette verificatie daer toe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgeseyn ende overwogen hebben alle 't gunt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuygenisse ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, hebben den voorn. Mathijs Divoort gedaegde ende deffaillant voor 't profijit ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, peremtoir defentien ende werden van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Mathijs Divoort deffaillant uyten lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaren sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten proffijte vanden hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt mits dat men dye sal mogen redimeren volgende het privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer open eersten november anno 1600 twee ende dartich, present den Bailliu, Zas, Westerhout ende vander Tocht, Burgermeesteren, ende alle de Schepenen.

fol. 74

Frans Harmensz. ende Jan Jansz. van 't Goy gegeesselt ende op de galey gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen op den persoon van Frans Harmensz. ende Jan Jansz. van 't Goy², beyde alhier gevangen ende gehoort hare confessie waerbij blijkt dat zij hebben loopen vagebonden ende de goede 't haer te benemen, ende noch lestelick dat sij alhier in seecker huys responderende aen 't

fol. 74v

kerckhoff neffens eenen tamboer bij nacht gestolen hebben een mantel, wambays, coussen ende seecker ander goet, zijnde eenige van hen 't venster ingeclommen, 't welck zij zeyden aen te staen 't selve goet brengende in

¹ Sic, twee, lees: het tweede.

² 't Goy, gem. Houten, Utrecht.

seecker huys ende aldaer laeten halen seecker persoon dye 't selve goet datelick van haer cofte, ende haer daer voor gaff tyen gulden ende meer andere hoereriye ende lichtverdicheyte bij haer gepleecht. Sijnde saecke van quade consequentie die in een landt van goede justitie niet en behoort te werden geleden in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyte van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant doende recht. Condemneren den voorn. Frans Harmensz. ende Jan Jansz. beyde alhier op Tyendewechspoort wel strengelick te zullen werden gegeesselt tot discretie van Schepenen, ende bannen haer voorts een jaer op de galeyen. Condemneren haer voorts inde costen van gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert op de Tyendewechspoort den 26en february anno 1633, present alle de Schepenen dempto Ophemert.

fol. 74

**Neeltgen Joosten, gegesselt ende op de
kaeck gestelt, ende gebannen, mitsgaders
Trijtgen Jans gebannen**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op den persoon, van Neeltgen Joosten, alias Gros Pieronel, ende Trijntgen Jans beyde alhier gevangen, ende gehoort haerlyuder confessie, waerbij blijktt, dat de voorsz. Gros Pieronel, heeft drye brantmercken, ende t' sedert haer laetste recht, noch gelopen heeft met dieven, ende vagabunden, ende oock lestelick met Jan Jansz. ende Frans Harmensz.

fol. 74v

beyde alhier gevangen, gevonden is, ten huysen daer zij gevangen wierden, dat zij volcomen kennisse hadden, vande goederen bij de voorsz. delinquanten, gestolen, ende in haer tegenwoordicheyt vercoft. Dat mede de voorsz. Trijntgen Jans, deselve dieven, ende de Gros Pieronel, in haer huys heeft opgehouden ende ontvangen, de gestolen goederen, die aldaer in haer huys wierden gebracht, present zijn geweest. Zijnde zaecken van quader consequentie, etc. Doende recht uyt den name ende van wegen, de hooge Overicheyt van Hollant ende Westvrieslant, condemneren de voorsz. Neeltgen Joosten, alias Gros Pieronel, alhier op de Poort wel strengelick te werden gegeesselt, ende daarna gebracht op de kaeck, ende aldaer een uyr blijven te staen. Bannende haer voorts den tijdt van twaelf jaren, uyt de landen van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, omme datelick binnen 's daechs sonnenschijn, uyt de stadt ende jurisdictie vandien, te vertrecken, ende twee dagen daer naer, uyt de voorsz. landen, sonder binnen den selven tijdt daer weder inne te mogen comen, op peyne van meerder straffe. Ende de voorsz. Trijn Jans, dat sij alhier Godt ende de justitie, met gebogen knien, om vergiffenisse zal bidden, ende bannen haer voorts den tijdt, van ses jaren uyt de stadt ende vrijdom vandyen, en binnen 2 mael vyer ende twintich uyren deselve te ruymen sonder binnen den selven tijdt daer weder inne te mogen comen, op peyne van meerder straffe. Ende condemneren haer beyde voorsz. inde costen, vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ut supra.

fol. 75

Hendrick Jansz. ende Pleuntgen Geerloffs van Sevenhuysen gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heer Bailliu, gedaen ende genomen, op Pleuntgen Geerloffs, van Sevenhuisen¹, ende Hendrick Jansz. Engelsman, beyde alhier gevangen ende gehoort haere confessien waerbij zij bekennen, gesonts lichaems, ten platten lande te heben gaen bedelen, ende schoyen, contrarie den placcate, van d' edele Hooch Mogende heeren Staten. Doende recht, uyt en naem ende van wegen, de Graeffelicheyt², ende hooge Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant. Bannen haer uytte stadt ende de Jurisdictie, vandyen, den tijdt van drye jaren, datelick bij daechs sonneschijn, daer uyt te vertrecken, sonder daer weder in te

fol. 75v

mogen comen, op peyne van meerder straffe, ende condemneren haer voorts inde costen, vande gevanckenisse ende misen van justitie, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Harberts, den 16en july 1633.

fol. 75v

Iffgen Jans gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie bij den Bailliu gedaen ende genomen op de persoon van Iffgen Jans, alhier gevangen, ende gehoort haere confessie waerbij blijktt dat zij gesonts lichaems heeft gaen bedelen ende schoyen, achter lande ende in ontucht leven met eenen Crijn Jacobsz., alhier gevangen contrarie de placcate van d' Hooch Mogende Heeren Staten van Hollant, ende Westvrieslant geemaneert,

¹ Zevenhuizen, gem Zuidplas, prov. Zuid-Holland ?

² Sic, Graeffelicheyt, lees: Graeffelickheyte.

doende recht uyt den naeme ende van wegen d' hooch Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, bannen de voorsz. Iffgen Jans uyt de stadt ende jurisdictie vandyen den tijdt van vyer achtereenvolgenden jaeren, te ruymen deselve binnen 's daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijdt daer weder inne te mogen comen op meerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Herberts den 21en july 1632.

fol. 75v

Dese zijn mede gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op de persoon van Jan Cornelisz. van Doesburch, Pieter Vasterij geboren van Dyxmuyden¹, Barber Jacobs geboren tot Hamburch, Aeltgen Hendricx uyt 't lant ten Worsten², ontrent Bremen, ende Pieter Jansz. van Rotterdam alhyer gevangen, ende gehoort haere confessie, waerbij zij bekennen gesonts lichaems, te hebben gaen bedelen, ende in ontucht geleeft, doende recht inden name ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, bannen haerlieder

fol. 76

t' samen, ende een yder der zelve, uyt de stadt ende jurisdictie, vanden den tijdt van drye jaren, omme binnen 's daechs sonnenschijn, daer uyt te vertrecken, sonder middeler tijt, daer weder in te mogen comen, op peyne van meerder straffe, ende condemneren haerluyden al t' samen inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum den 2en augusti 1633, present alle de Schepenen dempto de Lange.

fol. 76

Salomon Gillisz. gegeesselt ende in 't tuchthuys gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op den persoon van Salomon Gillisz., geboren van Swol³, alhyer gevangen ende gehoort zijne confessie, waerbij hij bekent, in het tuchthuys deser stede, ontrent vijff jaren geseten te hebben, ende daer uyt gebroken zijn, neffens andere ontrent een weeck voor Paesschen lestleeden. Dat hij wederom nu St. Jacob lestleeden, in 't tuchthuys is gecomen, aldaer de tuchtelingen gereetschap gegeven. Dat hij een hoet heeft gestolen ende voorts heeft gaen bedelen, ende schoyen, gesont lichaems. Doende recht in den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren hem alhyer besloten camer, wel strengelijck gegeesselt te worden, tot discretie van Schepenen, ende bannen hem voorts in 't tuchthuys deser stede, voor den tijdt van vijff eerstcomende jaren, om aldaer den voorsz. tijdt te wercken ende getucht te worden. Condemneren hem voort inde costen, vanden gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol. 76

Soetgen Idis gegeesselt ende gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eyssch op den persoon van Soetgen Ides, geboren in Vrieslant gevangen ende gehoort haer eygen confesie waerbij zij bekent ontrent drye weecken geleden, tot Delft gegeesselt, ende den tijdt van twintich jaren gebannen te zijn, om haere dieverijen ende ongeregelt leven, uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant ende haer man gecondemneert op de galey, dat zij inde Ste. Jacobsmarct lestleeden,

fol. 76v

alhyer op de Haven gestolen heeft zeecker vergult testament met seecker beslach van silver, ende een silver kethinghen, dat sij noch gestolen heeft, seecker heuyck op de marct inde Koestraet. Doende recht uyt den naem ende van wegen, de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren haer alhyer inde besloten camer, wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie van Schepenen ende prolongeren voorts haer voorgaende bannissement, tot Delft, den tijt van tyen jaren, uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, omme binnen 's daechs sonnenschijn, uyt de stadt te vertrecken, ende binnen drye dagen uyt de voorsz. provincien, sonder binnen deselven tijdt daer weder inne mogen comen, op peyne van meerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen, vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol. 76v

Pieter Lievensz alias Piet Scharbyer

¹ Diksmuide, prov. West-Vlaanderen, België.

² Wüsting, gem. Hude (Oldenburg) Nedersaksen, Duitsland. (gelegen tussen Oldenburg en Bremen).

³ Zwolle, prov. Overijssel.

gebannen seven jaren in 't tuchthuys

Mijn Heeren vanden Gerechte der stede vander Goude gehoort den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu, gedaen ende genomen, op den persoon, van Pieter Lievensz, saywercker, van der Goude, alhyer gevangen, ende gelet op zijne confessie, waerbij blijkt dat hij alhyer boven zijn voorgaende banissement, buyten consent inde stadt is gecomen, ende verscheyde moetwille, fortse, ende geweld, op diversche plaetse, bedreven zijnde, zijne moeder met gantsch onbehoorlijck geweld bejegt, dat hij zeer moetwillichlijck gequetst heeft, eenen mr. Pieter zijnde een schoolmeester, in zijn hoofd. Dat hij mede zijn eygen swager, seer waerlick geeft gewont, ende die onverdacht op 't lijff gevallen. Dat hij mede in den Bryel over zijn moetwille, ende straetschenderije, gevangen ende ses jaren gebannen is geweest. Dat hij oock tot Leyden in ontucht ende overspel heeft geleeft met zeeckere jonge dochter. Doende recht uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant. Bannen hem in 't tuchthuys deser stede den tijdt van zeven jaren, om aldaer

fol. 77

getucht te worden, ende wercken tot discretie vanden regenten ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum den sesten augusti anno 1633, present alle de Burgermeesteren dempto Westerhout, ende alle de Schepenen demptis Harberts ende de Lange.

fol. 77

**Cornelis Willemsz. alias Barnetel gebannen
in 't tuchthuys**

D' heeren Magistraten gesyen den criminelen eyssch ende conclusie, bij den Bailliu genomen op den persoon van Cornelis Willemsz. alias Barnetel, alhyer gevangen ende gelet, op zijne confessie waerbij hij bekent, dat hij de neusdoeck, vande meyt inde Coevoet, met een opsteecker aen stucken gesneden heeft, ende deselve meyt als oock de vrouw, van den huuse, gedreycht, ende seer qualicken bejegt met zeer heftige dreygementen van het keetien¹ te willen ledich maecken, dat hij daertoe een nieu mes gecoft heeft. Doende recht in den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant. Bannen hem in 't tuchthuis deser stede, den tijdt van negen maenden, omme den voorsz. tijdt alhyer getucht te worden, ende te wercken tot discretie vande regenten. Condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol. 77

Aeltgen van Boscoop gebannen

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie op den persoon van Aeltgen van Boscoop genomen bij den heer Bailliu, zijnde deselve alhyer gevangen, ende gesien d' informatie jegens haer genomen, waerbij blijkt dat zij in groote ontucht een onnuttelick leven is leydende. Dat mede zij bekent over gelijcke ontuchtich leven, tot Delft, den tijdt van drye jaren, gebannen is. Doende recht, uyt den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvriesland. Bannen haer den tijdt van drye jaren, uyt de stadt ende de jurisdictie vandyen, om binnen 's daechs sonnenschijn daer uyt te vertrecken

fol. 77v

sonder daer weder inne te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemneren haer inde costen vanden gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol 77v *vonnis is doorgehaald*

**Jannitgen Jacobs gebannen voor
6 jaren**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu gedaen ende genomen, op ende tegens den persoon van Jannitgen Jacobs van Delft, alhyer gevangen ende gehoort hare confessie, waerbij sij bekent tot Woerden gevangen, ende aldaer den tijt van vyer jaren, gebannen is geweest. Dat zij voorts daer naer gesonts lichaems, heeft gaen bedelen, vagabunderen ende schoyen ten platten landen. Ende dat zij alhyer noch onlanx gestoolen heeft, een cussesloop ende schortekleet, 't welck zij in dese stadt vercoft heeft. Doende recht uyt den namen ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graefflicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, omme binnen 's daechs sonneschijn te vertrecken uyt de stadt ende jurisdictie vandyen ende binnen drye dagen uyt de voorsz. landen sonder binnen den zelven tijdt daer weder innen te mogen comen op

¹ GTB. Keetien, keet; herberg (drankhuis) van minder alloo; kroeg.

peyne van meerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ut supra.

fol 77v

**Jannitgen Jacobs gebannen voor
6 jaren**

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu gedaen ende genomen, op ende tegens den persoon van Jannitgen Jacobs van Delft, alhyer gevangen ende gehoort hare confessie, waerbij sij bekent tot Woerden gevangen, ende aldaer den tijt van vyer jaren, gebannen is geweest. Dat zij voorts daer naer gesonts lichaems, heeft gaen bedelen, vagabunderen ende schoyen ten platten landen. Ende dat zij alhyer noch onlanx gestoolen heeft, een cussesloop ende schortekleet, 't welck zij in dese stadt vercoft heeft. Doende recht uyt den namen ende van wegen de hooge Overigheyt

fol. 78

ende Graefflickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, condemneren haer alhyer met gebogen knyen ende gevouwen handen Godt ende de justitie te bidden omme vergiffenisse. Bannende haer voorts uyt de landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijdt ses eerstcomende jaren, omme binnen 's daechs sonneschijn te vertrecken uyt de stadt ende jurisdictie vandyen ende binnen drye dagen uyt de voorsz. landen sonder binnen den zelven tijdt daer weder innen te mogen comen op peyne van meerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum ende gepronunchieert op Thyendewechspoort den derden october anno 1633, present den Bailliu, Bloncq, Rhijnevelt, Loncq ende Vossenburch, Schepenen.

fol. 78

Annitje Jooris ut supra

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op de persoon van Annetgen Joris, geboren uyt Zeelant ter Veer¹, Margriet Joris geboren van Brabant te Boxtel. Item Engel Margriets geboren uyt landt van Gylick² alhyer gevangen ende gehoort haere confessie, waerbij blijkt dat zij gesonts lichaems, onder dexel van heydens te zijn, gaen bedelen ende schoyen ten platte lande. Doende recht uit den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, bannen dezelve uyt Hollant den tijdt van ses jaren omme binnen 's daechs sonnenschijn uyt den stadt, ende jurisdictie vandyen, te vertrecken, den voorsz. uyt den voorsz. lande, sonder binnen den selven tijdt daer weder in te mogen comen, op peyne van meerder straffe ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum den 14en october anno 1633.

fol. 78

**Lijsbet Gerrits ende Jannitgen Louris
ut supra**

Schepenen gehoort den criminelen eyssch ende conclusie, bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op de personen van Lijsbeth Gerrits ende Jannitgen Louwris beyde alhyer gevangen, ende gehoort haere confessie waerbij blijkt dat sij gesonts lichaems hebben gaen bedelen ende schoeyen, ende verscheyden dieverijen bedreven, soo met

fol. 78v

inbreckinge van huysen, als anders. Doende recht uyt den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, condemneren denzelve Lijsbeth Gerrits ende Jannitgen Jacobs³ beyde alhyer besloten camer, wel strengelijck gegeesselt te werden, tot discretie van Schepenen, ende bannen haer voorts uyt de stadt ende de jurisdictie vandyen, den tijdt van ses jaren, omme binnen 's daechs sonnenschijn, daer uyt te vertrecken sonder daer weder in te mogen comen op peyne van meerder straffe. Condemneren haer voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum den laetsen octobris 1633.

fol. 78v

Crijn Jacobsz. ut supra

¹ Veere, prov. Zeeland.

² Land van Gulik, regio in Nederlandse prov. Limburg en Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

³ Sic, Jannitgen Jacobs, lees: Jannitgen Louwris.

Schepenen gehoord den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen, op den persoon van Crijn Jacobsz., alhyer gevangen, ende gehoord zijne confessie waerbij blijkt dat hij boven zijne voorgaende ontsegginge wederomme binnen dese stede is gecomen. Doende recht uut den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, bannen hem uut de stadt ende de jurisdictie vandyen, den tijdt van vyer jaren, omme binnen vyer eerstcomende dagen daer uut te vertrecken, sonder binnen dezelve tijdt daer weder in te mogen comen, op peyne van meerder straffe ende condemnieren hem inde costen vande gevanckenisse, ende mysen van justitie. Actum ter raetcamer den 19en novembris 1633.

fol. 78v

**Gecondemneert om Godt ende de justitie
om vergiffenis te bidden**

Schepenen gehoord den criminelen eyssch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen op de persoon van Dirck Willemsz. alias de Caesiaep alhyer gevangen, ende gesyen d' informatien, bij den heer Bailliu tegens den selven genomen, waerbij blijkt dat hij openlick gewelt, op 's heeren straten soude hebben bedreven, 't welck hij gevangen iteratyvelick¹

fol. 79

ontkent niet van te weten, vermits hij seyt beschoncken geweest te sijn. Doende recht uut den naem ende van wegen de Graefflickhey ende hooch Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren hem alhyer in besloten camer met gebogen knien ende gevougen² handen, Godt ende de justitie om vergiffenis te bidden mitsgaders inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Den 26en novembris 1633.

fol. 79

Leendert Pietersz. Meyvogell, gebannen

Gesyen bij die vande Gerechte der stede vander Goude 't intendit overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Leendert Pietersz. Meyvogel alias 't Hoofgen poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den voorsz. gedaegde op den 16en july lestleden nae de middach de clocke ontrent twee uyren inde herberge vande Coevoet, toebehoorende Baeffgen Willems weduwe van Cornelis Jacobsz. Moelaer staende op het Veerstal van levende lijve ter doot heeft gebracht den persoon van Pieter Jansz. Cincq medepoorter der voorsz. stede ende alsoo sulcx nyet en mach noch behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckhey te bewaren den voorsz. deliquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijck ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroopen sijnde ende nyet compareerde, dat mitsdyen hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijcx gedaen wesende ende hij nyet comparende, dat jegens hem verleent is tweede deffault ende voor 't proffijt vandyen verleent een derde citatie met inthimatie, de welcke insgelijcx gedaen sijnde dat den

fol. 79v

gedaegde noch nyet compareerde mits welck jegens hem gegeven is het derde deffault ende voor 't proffijt vandyen hem eyscher geadmiteert te dienen van sijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundanti mit inthimatie om intendit te syen verifiëren ende sententie t' aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde ende is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert, soo dat d' eyscher sijn intendit mitte verificatie daertoe diendende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesyen ende overgewegen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de getuygenisse ende informatien bij den eyscher genomen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrielandt hebben den voorsz. Leendert Pietersz. Meyvogel gedaegde ende deffaillant voor 't proffijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defentien ende weren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende den voorn. Leendert Pietersz. Meivogel deffaillant uyt de landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaren sonder binnen den zelve tijt daer inne te mogen comen op de verbeurte van sijn lijff ende verclaren alle sije goederen indyen hij eenige heeft geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt mits dat men dye sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert den 28en november

¹ GTB. Iteratyvelick, iteratievelijk; herhaaldelijk; bij herhaling; telkens.

² Sic, gevougen, lees: gevouwen.

anno 1600 drye ende dartich, present den Bailliu, Westerhout, Swaenswijck, vander Tocht, Burgermeesteren ende alle de Schepenen demptis Bloncq ende Herbets.

fol. 79v

Cornelis Pietersz., alias Keesien vanden Briel, geworcht ende gebrant

Alsoo Cornelis Pietersz. geboren binnen den Bryel¹ inde wandelinghe genaempt Keesien vanden Bryel oudt ontrent 22 jaren, 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede, buyten pijnne ende banden van issere ende den blauwen hemel

fol. 80

bekent ende beleden heeft, dat hij nu een geruymen tijt van tyen off elff jaren geleden, hem heeft eerst begeven, in 't geselschap van beursesnijders, ende andre licht geselschap, ende dat hij daer nae van quaet tot arger vervallende is geraeckt geweest, in 't geselschap van fameuse dyeven, dye haer selven met huysbraken, ende de luyden ten platten lande te quellen, ende vexeren² waren generende. Dat hij in sijn boos leven meer ende meer toenemende ende continuerende, verscheyden malen, daerover in apprehentie is gebracht geweest, gelijk als drye distincte reysen, in 't tuchthuys tot Amsterdam, ende oock mede in 't tuchthuys binnen Utrecht, dat hij oock tot Dordrecht (alwaer hij in een schip een beurse hadde gestolen) aen de pijnbanck is geweest, doch het selve nyet bekennde omme andre dyeverijen, in besloten camer aldaer gegeesselt is geweest. Dat hij mede tot Hoorn ontrent St. Jacobs lestleden gegeesselt, gebrantmerckt, ende gebannen is geweest, ter zaecke hij buyten de stadt van Hoorn seeckere huysbraecken (benefens eenen Dirck Jansz. inde wandelinghe genaemt de Swaertveger, dye aldaer mede gegeesselt ende gebrantmerckt wyerde) hadde gedaen. Dat hij mede om sijn quade uytnamen, ende het veynster opracken, daer hij gevagnen inclom ende uyt seecker kasgen, daer de slotel instack, uythaelden vijff off ses gulden, met een cleyn silver lepelken. Dat hij noch in het selve dorp twee off drye dagen, daer naer heeft gedaen, een ander huysbraecke, in 't geselschap van Jan Jansz. voorn. Dat Jan Jansz. een gat onder door den dorpel maecte, alwaer hij gevangen doorclom, ende de deur oppdede, dat zij daer uyt gestolen hebben, een graeuw ende een swart pack cleederen, met noch een ander pack, eens mansrijem, met silver beslach, een vrouwenrock, ongemaect, drye hembden, een swarte fluweele mansbeurs, twee paer gebreyde kousen, ende een blaeuw schort. Welcke gestolen goet door een vroupersoon genaemt Gees tot Amsterdam, vercocht is geweest, ende dat hij voor sijne portie heeft genoten, drye rijcxdaelders. Dat hij noch een huysbraeck, heeft gedaen, in 't geselschap, van Jan Jansz. genaemt inde wandelinghe Couse te Langendijck in 't Noorthollandt. Dat sij daer mede en ruyt uyt namen, ende 't venster alsoo opdede, daer hij gevangen inclom, doch alsoo het volck, in huys wacker wierde, ende de kaerse (dye sij ontsteecken hadden) saghen genootsaecht is geweest, te gaen loopen, sonder yets aldaer te stelen ofte

fol. 80v

ofte mede te connen nemen. Bekent mede tot Vlissingen bij avont, in 't geselschap van Jan Jansz. voorn. ende eenen inde wandelinghe genaemt Luyr gestolen te hebben, een roode, een swarte, ende een blauwen rock, dye sij tot Middelburch vercochten, tot een vrouw, genaemt Pleun waerover sij crygen drye ende dertich gulden. Bekent noch tot Rotterdam inde Wijnstraet, tot een wijncooper seekere lade bij avont uyt de winckel genomen te hebben, alwaer nyet meer, als een schelling aen cleyn gelt in was. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben 't Avenhorn⁴ in 't geselschap van eenen Mancken Oloff, dat sij aldaer het veynster openbraecken, doch alsoo het volck wacker wierde, al sij in huys conden coemen, dat sij oversulcx daer nyet en costen stelen. Bekent noch een huysbraecke gedaen te hebben inde Dortsche Waert, achter Ablasserdam⁵, in 't geselschap vanden voorsz. Mancken Oloff, Jan de Snijder, Cathelijn Valdera ende Jannetgen van Delft. Dat den voorsz. Oloff het veynster opbreekten, hij gevangen aldaer inclom, steelende aldaer den geheele wast linnen, soo het op solder hinck, 't welck hij daechs te voren hadde gesien. Bekent mede tot Leerdam, in 't geselschap van Mancken Oloff, Jan de Snijder, Cathelijn Valdera ende Jannetgen van Delft, seeckere venster in een laeckenwinckel opgebroocken te hebben, alwaer den voorn. Jan de Snijder inclom ende dat sij daer uyt anders niet en stalen, als een stuck [bo...en], een stuck blaeu laecken, t' samen ontrent langh twintich ellen, 't welck tot Utrecht inde lombert wierde gebracht, waervoor sij cregen een ofte twee ende twintich gulden. Dat sij meede aldaer meendende te stelen,

¹ Den Briel, prov. Zeeland.

² *GTB*. Vexeren; kwellen.

³ Nibbinxwoud, gem. Medemblik in Noord-Holland.

⁴ Avenhorn, gem. Koggenland in Noord-Holland.

⁵ Ablasserdam, prov. Zuid-Holland.

door het schoon opcomen vanden dach, wierden belet. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben, achter den dijk, tusschen Vianen ende Culenburch, nyet verre vande vaert in 't geselschap van Mancken Oloff, Jan de Snijder, Catelij Valdera, Jannetgen van Delft. Dat sij aldaer een glas uytnamen, het veynster opdede, ende met een balck de isere tralien inde venster staende sulcx verbogen, dat Jan de Snijder daer door in huys is geclommen. Dat sij aldaer staelen een swarten, blauwen, ende paerschen rock, een silveren onderriem, met een pack swarte cleeren. 't Welck de vrouwen voorn. tot Utrecht brachten, ende aldaer vercochten. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben tot Langendijck¹ tot Caspel, in 't geselschap van Dirck Jansz. Swaertveger voorn. Doch dat 't selve als is geweest, eer hij te Hoorn wierde gegeesselt, gebrantmerckt, ende gebannen, maer

fol. 81

dat hij 't selve aldaer nyet en heeft bekend, dat hij aldaer oock nyet en heeft gestolen, nyet jegenstaende het gath inde muyr bij Dirck Jansz. gebroocken, al door was, ende hij gevangen daer al door was geclommen. Dat het volck wacker wierden, ende hij genootsaecht was, hem te retireren. Bekent mede noch een huysbrake gedaen te hebben, in Outcaspel² op het eynde van 't dorp, doch dat hij daer mede nyet en heeft gestolen. Hebbende dese huisbraecke gedaen, voordat³ hij te Hoorn, gegeesselt, gebrantmerckt, ende gebannen wyerde, doch dat hij 't selve gelijk 't voorgaende tot Hoorn, nyet en heeft bekend gehad. Bekent noch wijders een huys tot Utrecht bij de Neue in 't geselschap van Jan Jansz. van Hamburch opgebroocken te hebben, alwaer hij gevangen door het veynster inbrack, selfs inclom, ende daer uyt haelde drye heuycken, twee rocken, met vijff ende twintich gulden aen gelt. Bekent noch een huisbraeck, in 't Sticht van Utrecht, te Houten, gedaen te hebben, in 't geselschap van Mancken Oloff, Jan de Snijder, Cathelij Valdera, ende Jannitgen van Delft. Dat hij gevangen het venster opbrack, daer Mancken Oloff inclom, dat sij aldaer stalen een deel linden, dat sij mede de kussens van 't bedde opseden, dye sij aldaer stalen, ende de tijcken tot Hilversen vercochte. Bekent noch seeckere linnen tot Rotterdam, bij het gasthuys 't 's avonts vanden bleyck gestolen te hebben. Soo veel hij gevangen, Jan Jansz. van Hamburch ende eenen inde wandeling genaemt Luyer met haer drien conden dragen. Bekent mede noch een huysbraeck gedaen te hebben in Ottelant, in 't geselschap van eenen Herman Kitnat, ende Jan de Snijder, dat sij bracken deur de muyr met een beytel, aldaer Herman Kitnat voorn. inclom ende daer uyt stal, een deel linne, een schort, een rock, ende een roode deecken, dat de vrouwen dye bij haer waren, de rock ende schort behyelden, dat het linne, alhyer ter Goude inde lombert wiert gebracht, daer sij seven gulden aen gelt voor cregen, ende dat sij 't roo deecken voorn. (vermits 't selve vol mottegaten was) voor twee gulden hebben vercocht. Bekent mede wel te kenen een vrouwpersoon, inde wandeling genaemt Schoulou Lijs, mede alhyer gevangen, dat hij bij deselve is gecomen in Gelderlant, vindende in haer

fol. 81v

geselschap, een vrouwpersoon genaempt Engel, ende een manspersoon genaempt Blinde Oth, dat sij t' samen sijn gecomen uyt Gelderlant, na den Rijndijck toe, ontrent de Goutsche Sluys. Dat Schoulou Lijs hem gevangen wees seecker huys daer sij seyde veel goets inne te wesen, sijnde de vrouw genaempt de Boere Joffer. Dat hij in 't geselschap vanden voorn. Blinde Oth, daer nae toe is gegaen. Dat sij daer in braken, maer alsoo het volck wacker wierde, verhindert sijn geweest, aldaer yet te stelen. Dat hij gevangen aldaer beleth sijnde, wederomme terugge is gecomen, na de voorn. Schoulou Lijs, dye hem gevangen onderwegen in een hoyberch met Cathelij Valdera, hyer voren genaemt lach, ende wachten, ende hij gevangen aen deselve Schoulou Lijs ende Cathelij Valdera vertelt hebbende, hoe sij tot de Boere Joffer waeren gevaren. Dat sij aldaer niet en hadde connen stelen. Dat Schoulou Lijs tegen hem gevangen alsdoen seyde: "Ick weet hyer bij noch een huys", daer sij alsdoen gesamenlick noch naer toe gingen, ende hij gevangen de glasen willende uyt nemen om alsoo in huys te breken, heeft den man van 't huys, de veynster opgestoten, sulcx sij aldaer mede verhindert sijn geweest, haere dieverie te pleghen ende genootsaecht wech te loopen. Bekent mede tot Amsterdam op de Truffmarct in een herberge, een tobbe met linnen, de welcke wech was geset, in 't geselschap van Jan Jansz. van Hamburch ende een vrouw genaemt Meys, sijnde de vrouw van Jan Jansz. voorsz. ende noch een vrouwpersoon genaemt Barber, gestolen te hebben. Bekent vorders noch op de Goutcade, bij Boscoop, in 't geselschap van Blinden Oth, Cathelij Valdera, Engel, ende Schoulou Lijs gepoocht te hebben deur de muyr van seecker huysinge aldaer op de Goudtcade te breken, doch dat haer gereetschap te swack sijnde, sij onversichte saecke, ende sonder aldaer yet te connen stelen, daer van daen hebben moeten wijcken. Bekent mede dat hij gevangen, tot Ablasserdam boven de huysbrake, hyer voren bekend, op den selven nacht als hij dye dede noch de door⁴ muyr van een huys, aldaer geboocken te sijn, doch dat hij aldaer, vermits op de solder geen goet en was, mede niet en heeft cunnen stelen

fol. 82

Bekent op 's Graeffwech mede noch een huysbraeck gedaen te hebben, waerop hij gevangen is geapprehendeert geworden, sijnde bij hem als doen in 't geselschap van Mancken Oloff, Jan de Snijder, Cathelij Valdera, ende Jannetgen van Delft. Dat Mancken Oloff voorn. een ruyt uyt nam ende de grendel alsoo los maecte. Dat eenmael tot vorder verhinderinge noch isere spijlen inde venster stonden ende dat hij gevangen met den voorsz. Oloff, ende Jan de Snijder, omme die selve uyt te breecken, twee huysen vandaer op de werff,

¹ Langedijk in Noord-Holland.

² Oudkarspel, gem. Langedijk in Noord-Holland.

³ Sic, voordat, lees: voordat.

⁴ Sic, de door, lees: door de.

hebben vonden leggen seecker balckgen, 't welck sij tusschen de ijsere spijlen ingecregen hebbende, deselve sulcx met geweld hebben doen wijcken, dat de voorn. Jan de Snijder daer door in huys is geclommen, ende hem gevangen, ende ander sijne complicen, hyer voren genoemt, uyt deselve huysinge heeft gereijckt, twee heuycken, een swarte ende neerschijne rockgen, twee [schaemen] deeckens, een jack, vyer cusseslopen, drye ofte vyer neusdoecken, een off twee mutsen, een [luykse] [mant.en], twee geravelde cragen, twee halsdoecken, twee boratten, ende een blauwe schortecleet, een gedruet laecken sijnde over 't bedde gespreyt, een linnen laecken, een sabel met een blauwe sijde pluym. Alle welcke gestolen goederen, de voorn. vroupersoonen mede hebben genomen, omme deselve tot Utrecht inde lombart te brengen. Gelijck hij mede bekent ende beleden heeft, dat hij noch voor ende aleer, hij zijn recht tot Hoorn heeft ontfangen, in Vrieslandt gedaen heeft, vyer distincte huysbraken, daarvan hij gene tot Hoorn, voorsz. heeft bekent. Waervan 't eerste hij gevangen aen Bilt in Vrieslandt¹ in 't geselschap van Dirck Jansz. genaempt de Swaertveger heeft gedaen openbreecken seecker veynster omme alsoo in huys te comen. Doch dat sij in huys sijnde ende met seeckere beytel dye sij daertoe hadden, eenen cas wilde openbreecken, den beytel aen stucken is gebroken, sulcx sij voor de hant niet vindende, vandaer sonder yet mede te dragen, hebben moeten scheyden. Bekent noch een huysbraeck tusschen Sneeck ende Bolswaert, gedaen te hebben in 't geselschap vanden voorsz. de Swaertveger, ende daer hij mede met een beytel, het venster opbraken, ende uythaelde

fol. 82v

ontrent anderhalff pont silver, acht off negen rijcxdaelders, een silvere scheede, een halsbant met silver beslach, met sijde frangien, een gout ringetgen steeckende in een fluweele tas met noch seven ofte acht hemden. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben tusschen Leuwaerden ende Sneeck, in 't geselschap van Dirck Jansz. Swaertveger voorn. Ende dat sij aldaer een venster opbraken alwaer hij gevangen inclom, vindende de casten ende kisten opp, doch niemendalle daerinne sulcx sij almede sonder yet aldaer te stelen, hebben moeten scheyden. Bekent noch een huysbraecke te Franiker gedaen te hebben, mede aldaer opbreeckende een venster, alwaer hij gevangen inclom, doch dat hij overmits 't volck wacker wierde, mede aldaer nyet en heeft connen stelen. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben, met 't opbreecken van een venster, binnen de stadt van Enchuysen in 't geselschap vanden voorn. Swaertveger, doch alsoo 't volck, mede aldaer wacker wierde, dat sij sonder yets te stelen, vandaer hebben moeten wijcken. Bekent noch een huysbraeck gedaen te hebben, te Woglen², in 't geselschap van eenen Joachim Thonisz. van Alcmaer, dye aldaer is gehangen ende eenen Slaperige Thijs, dye mede buyten Amsterdam is gehangen, alwaer den voorsz. Joachim, door de muyr brack, daer hij gevangen door inclom, ende uyt seecker kist dye sij aldaer in huys vonden staen, een paersen rock, een pack kleederen, sijnde een bombasijne rockgen, met een paerse brouck, een hoet et een paer cousen, ende eenige neusdoecken, dat sij de rock vercochten tot [Meulebeuck] achter [Nu...] ende dat Joachim het rockgen ende de coussens aentrock, ende den hoet opsette, ende bij hem gevangen gehouden wierde de voorsz. neusdoecken. Bekent noch een huysbrake gedaen te hebben buyten Schorel, gelegen aen duynen in 't geselschap van Joachim Thonisz., inde wandeling genaemt den Perfecten Breker, alwaer den

fol. 83

selven Jochen, een gath onder door de dorpel groeff, daer door hij gevangen croop, ende dat hij gecomen sijnde tot inde huysinge, een hont ofte [.on.] aldaer op den stoel leggende tegens seeckere ketel is gesprongen, dat van 't geraes de goede luyden in 't voorhuys slapende wacker wierden, in der vougen dat hij gevangen, bij Joachim voorsz. gath weder te rugge wierde getrocken, ende 't samen alsoo vandaer liepen, sonder yets mede te connen nemen. Ende bekent laetstelick noch een huysbraeck gedaen te hebben, te Thuytgenwijnckel in Noorthollant, alwaer den voorn. Joachim door de muyr brack, met een beytel daer hij gevangen inclom, ende uythaelde twee beursen met gelt, een cleyne ende een groote, in welcke grootste beurse naer de voorn. Joachim seyde, waren vyer rijcxdaelders, daarvan hij gevangen twee voor zij deel genoot, ende in 't cleyne beursgen twee ofte drye schellingen, ende noch een silveren onderriem, een pack swarte cleederen, met een nacht tabbert. Alle 't welcke den voorn. Joachim voor hem behielt ende dat het grouwelicxste onmenschelickste, ende ongehoorste is, bekent nu tusschen de seven ende acht weecken geleden, in 't geselschap van Mancken Oloff, Jan de Snijder ende enen genaempt Lange Claes, in Langerack gecomen te sijn, dat hij aldaer nu ongevaere den tijt van negen, off tyen maenden, geleden op seeckere woninge aldaer geslagen sijnde geweest, ter saecke hij aldaer comende schoeyen, om een stuck eten, den huysman een stuck caes presenterende, ende hij gevangen het selve niet willende hebben, maer een stuck boterenbroot begeerende, den huysman hem sulcx weygerde waerdoor sijluyden in woorden sijn geraeckt, seggende hij gevangen onder andere: "Ghij weygeret mij nu boterenbroot, maer syet toe dattet nu niet affgehaelt en wort", ende de woorden hoe langer hoe meer rijsende, heeft den boer hem vande werff hielp gaen, ende soo hij sulcx niet en dede, dat hij hem daer vandaen soude helpen. Waer op hij gevangen nyet passende, is den huysman uytgecomen ende heeft hem met en vorck, dye hij in sijn hant hadde, geslagen, ende de werff met eenen affgaenden. Waerop hij gevangen resolutie heeft genomen, om het selve huys in brant te steecken, hebbende tot dien eynde Mancken Oloff, een

fol. 83v

¹ Het Bild in Friesland.

² Woglen, vermoedelijk Wognum, gem. Medemblik in Noord-Holland.

pop¹ van ontrent de groote van een cleyn ballekgen gemaect, dye hij gevangen op een donderdachs 's morgens op het aencomen vanden dach, inde schuyr staende tegen het oosten tegen de leer aen heeft geleyt, ende daerbij een stuck brandende lonte vande lengte van ontrent twee vingeren, 't welke eynde gebrant sijnde door 't aengaan vande voorsz. pop. 't achterhuys in brant geraeckt, ende door den selven brant noch andre ses huysen in d' assche sijn geleyt, beginnende den selven brant, ontrent de middach, sijnde hij gevangen met sijne complicen, soo haest deselve poppe was aengeleyt naer het Sticht van Utrecht verrocken, ende aldaer in een hoyberch blijven leggen. Alle 't welke alsoo saecken sijn van seer quade consequentien, dye in een lant van goede justitie nyet en mogen worden geleden, maer andre ten exemple wel swaerlick ende rigoreuselick gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht, uyt den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, doch meerder genegen sijnde tot bermherticheyt als tot rigeur van justitie, condemneren den voorsz. Cornelis Pietersz. alias Ceesien vanden Briel gebracht te werden achter 't stadthuys op 't schavot deser stede, ende aldaer aen een pael gestelt ende gebonden sijnde, met de coorde geworcht, ende metten vyere voort verbrant te worden datter de doot naer volcht, ende dat gedaen sijnde, dat men sijn doode lichaem, buyten aen 't Gerechte brengen ende aldaer aen een pael, op een stellagie vast maecken sal, tot dat 't lichaem aldaer tot een exemple van andre, sal wesen geconsumeert. verclarende voorts alle sijne goederen, indyen hij eenige heeft geconfisqueert ten behoeven vande hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt voorn. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 27en mey 1600 vyer ende dartich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 83v

**Lijsbeth Maertens alias
Schoelouw Lijs geschavotteert
ende gebannen**

Alsoo Lijsbeth Maertensdr. geboren binnen der Goude

fol. 84

inde wandelinghe genaemt Schoelouw Lijs out ontrent twintich jaeren 's heeren gevangene voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat sij drie ofte vyer jaeren geleden van haeren vader is gaen loopen haer eerst neder heeft geslagen hyer ter Goude op den Raem als mede buyten de 10e Wechspoort ende dat sij nu den tijt van twee jaeren langs den dijk geloopt ende om een stuck gaen schoeyen is en dat sij mede soe in Polsbroeck als in Benscoop altemeth comende ende dat als sij 't van doen hadde gestolen heeft een hemdt, een schorteldoek, een mutse ende andere cleynheden aldaer voor de deuren ende huysen der goede luyden hangende ende dat sij gevangene vervallende van quaet tot erger haer begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven daer sij eenige tijt heeft mede geloopt. Gelijck sij onder anderen mede heeft bekent dat sij gevangene mede wel kennisse heeft aen Ceesien vanden Bryel sijnde mede alhyer gevangen ende onder anderen oock dat sij metten selven Ceesien ende eene Blinden Oth daer sij eenige tijt mede hadde geloopt uut Gelderlant is gekomen naer den Rijndijck bij haer hebbende eene vrouw genaemt Engel daer sij gevangene de voorsz. Ceesien vanden Bryel ende Blinden Oth heeft aangewesen seker huys staende aldaer ontrent de Goutsche sluyt ende de vrouwe genaemt de Boere Joffer alwaer sij gevangene seyde veel goets te sijn, blijvende sij gevangene neffens Cathrina Valdra, onderwijlen den voorsz. Ceesien ende Blinden Oth uut waren om 't voorsz. huys opte breecken ende gaen steelen, in seeckere hoijenberch nyet verre vandaer op haer wedercompste wachten. De welke maer dat sij in haer voornemen beleth waren weder haer quamen seggende dat haeren aenslach was misluct daerop sij gevangene seyde: "Ick weet moech een ander huys, daer mede wel avantage sal vallen", daer sij alsdoen gesamentlijck nae toegingen doch alsoo in 't uyt nemen vanden glazen en vorder in huys te breecken den man vanden huysen te selve gewaer wierde een veynster openstiet hebben sij weder sonder yet te connen stelen vandaer moeten vertrecken. Bekent mede dat sij op de Goutcade ontrent het dorp van Boscoop heeft geweest in 't geselschap van Ceesien vanden Bryel, Blinden Oth, Cathrijn Valdra ende eene vrouwe genaemt Engel, dat sij met de voorsz. vrouwspersoon blijvende leggen an den berch de voorsz. Ceesien vanden Bryel ende Blinden Oth besich waren om door de muyren van seeckere huysinge door te breecken doch dat haere instrumenten [altemet] [...back] sijnde sij genootsaect sijn geweest sonder

fol. 84v

iets te stelen vandaer te gaen niet aen haere wille ontbreeckende om de goede luyden schade ende intresse² te doen. Alle 't welke alsoo saecke sijn van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie nyet en mogen geleden, maer andere exemple wel swaerlijcke behoorde gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht uut de naeme ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant doch meer genegen tot barmherticheyt als tot rigeur van justitie, condemneren de voorsz. Lijsbet Maertens alhyer gebracht te werden op 't schavoth deser stede met twee roeden op haeren ruggen ende aldaer 't aenschouwen de justitie die aldaer sal werden gedaen ende daer naer op haer bloote knien Godt ende de justitie te bidden om vergiffenisse. Bannende haer voorts in 't tuchthuys deser stede den tijt van seven jaeren

¹ GTB. Pop; prop van licht brandbare stoffen, bestemd om brand te stichten; brandpop.

² GTB. Intresse, intrest; hier in de betekenis van: schade, verlies.

omme aldaer geduyrende selven yet¹ te wercken ende haer eygen cost ende cleederen met wercken te winnen. Condemneren haer voorts inde costen vanden gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronuncheert ter vierschaer den 27en meye 1600 vyer ende dartich, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 84v**Pieter Joosten Speck de Jonge**

Alsoo Pieter Joosten verscheyden malen ontboden is geweest voor Burgermeesters deser stede, om eedt als schutter neffens sijne medeburgeren te doen hij hem niet ontsyen en heeft, te refuseren ende weygeren, den selven eedt te doen, onder pretext dat hij hem in sijne concientie, soo hij seyde, daerinne beswaert vont, niettegenstaende hij bekent, niet Mennonist maer te doen professie vanden genaempde remonstrante gesinte die wel weten dat men sijne wettelicken Magistraten ende Overheden schuldich is te obedieren, ende gehoorsaem, ende aen haeren handen eedt te doen, in saecken concernerende de politye. Dat oock deselve Pieter Joosten, op den 21en july lestleden, noch wel ernstelick is belast, op de correctie deser stede, deselve eedt te doen, mitsgaders oock tot meermalen gewaerschouwt dat het de heeren Magistraten, soo niet ende conden laten passeren, ten opsiene vande seer nadeelige consequentie, sich daeromme wel soude hebben te

fol. 85

beraden, 't welck hij niet achtende, ende persisterende bij sijne voorige weygeringe, die in effecte niet anders en is, als een seer groote wederspanningheyt, ende vilipendie vande waerdicheyt der Magistraten, die niet en can nochte mach geleden werden, maer gecorrigeert behoort te werden andere ten exemple. Soo is 't dat de heeren Magistraten deser stede genootdruckt werden te maintaineren, 't gunt in den welgestelde republycque, nootwendich dient geconserveert, de voorsz. Pieter Joosten ontseyt hebben de stad ende jurisdictie vandyen, gelijk sij hem deselve ontseggen bij desen. Lastende hem uut deselve te vertrecken, binnen daechs sonneschijn, sonder wederomme daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe, ten ware hij Pieter Joosten geresolveert was, de voorsz. eedt te doen, aen het Collegie vande Magistraet, dye alsdan op sijn versoek disponeren sullen, sulcx sij te rade sullen werden. Actum den 24en july 1635 bij 't Collegie vande Magistraet.

fol. 85²

Gesyen bij dye vanden Gerechte der stede vander Goude het intendit overgegeven bij Anthony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, Eyscher is cas van delict contra Gijsbert van Dorp alias Ghijsgen Ketelaer, poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confisquatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde opten 27en october lestleden van levende lijve ter doot heeft gebracht den persoon van Willem Ariensz. de Gruyter medepoorter der selver stede ende alsoo sulcx nyet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme om 't recht vanden Graeffelickheyt te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede naer custuyme hadde doen dagvaerden in persoon te

fol. 85v

compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeropen sijnde ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijit vandyen geacordeert een 2en citatie de welcke ingelicx gedaen wesende en hij nyet comparerende, dat jegens hem verleendt is tweede deffault ende voor 't proffijit vandyen verleendt een derde citatie mit inthimatie, de welcke insgelicx gedaen zijnde dat den gedaegde noch nyet compareerde mits welcke jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't proffijit vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van sijn intendith met een vierde citatie ex super abundanti met inthimatie om 't intendith te verifiëren ende sententie t' aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert soo dat d' eyscher sijn sijn intendith met de verificatien daer toe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade doorgesyen ende overwogen hebbende 't gunt ter materie dyenende was mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij d' Eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant hebben den voorn. Ghijsbrecht van Dorp gedaegde ende deffailijant voor 't proffijit ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defension ende weren van rechten dye hij in desen hadden mogen doen ende proponeren. Bannende den voorn. Van Dorp deffailijant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant den tijdt van hondert

¹ Sic, yet, lees: tijd.

² in de marge enkele losse, moeilijk leesbare aantekeningen, zonder verwijzingstekens; [...] [.a.] [...]; [Co.] p... [tambour.]; 15 september lestleden; in 't begin der maent junij; [.end] [Dircksz] [Snatg. .li.] en Pieter [N. .cke] [van] [Brugge].

jaren sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op de verbeurte van sijn lijff ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten proffijte vanden hooge Overicheyt van Hollant

fol. 86

mits dat men dye sal mogen redimeren volgens 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert den 26en marty anno 1635, present den heere Bailliu, Vos, Burgermeester, ende sijn genthimeert Abbesteech, Westerhout ende Van Tocht, out Burgermeesteren ende van Schepenen present Schoonhofsman, Vermeul, Ophemert, Vossenburch, Verboom ende Steenwijk.

fol. 86

Gesyen bij den Gerechte der stede vander Goude het intendith overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickhey van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslandt, Eyscher in van van delict contra Jan Harmensz. snijder poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende de voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde op den 23en november lestleden van levende lijve ter doot gebracht heeft den persoon van Aert de speldenmacker medepoorter der selver stede ende alsoo sulcx nyet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme, voorts in forma als ut supra. Actum ende presenten ut supra.

fol. 86

Gesyen bij den Gerechte der stede vander Goude het intendith overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickhey van Hollandt, Zeelant ende Westvryeslant, Eyscher in van van delict contra Thijs Jacobsz. vingerhoetmaecker inwoonder deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende de voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde op den 21en meye lestleden van levende lijve ter doot gebracht heeft den persoon van Hendrick Oliphiersz poorter deser stede, ende alsoo, voorts ut supra. Actum den 13en augusti 1635.

fol. 86v

Jan Bont

Alsoo Jan Ambrosius met een arm inde wandeling genaemt Jan Bout gebooren tot Amsterdam out ontrent een ende twintich jaren 's heeren gevangen voor Schepenen dezer stede buyten pijn ende banden van isere bekent ende beleden heeft dat hij hem van jongs aen qualijcken ende onbehoorlijcken heeft gecomperteert waerover hij in 't tuchthuys tot Amsterdam lange gevangen heeft geseten waer uut hij gevangen geraect zijnde heeft hem begeven in 't geselschap van fameuse dieven in welckers geselschap hij gevonden zijnde daer over bij Schepenen van Rotterdam is gecondemneert geweest in besloten camer gegeesselt te werden ende hem dien volgende de stadt ende jurisdictie vandien ontseyt waerop hij gevange niet passende boven 't voorsz. ontseggen wederom inde stadt gecomen ende alsdoen wederomme gevangen zijnde, is bij deselven heeren Schepenen voorde tweede reyse gebannen voor den tijt van acht jaren uut de stadt ende jurisdictie vandien, mitsgaders de lande van Schyelandt dat hij gevangen noch continuerende in sijn quaat ende boos leven tot Beest in Gelderlandt mede gevangen is geweest alwaer hij met anderen zijne medecomplicen de gevangenisse violerende op een heele [wremde] wijse uutbroken is. Ende dat hij vervallende van quaat tot arger eenige weynige dagen te vooren eer hij alhyer wyerde gevangen in 't geselschap van twee andere, den eenen genaemt Jacob den anderen Frans in seecker dorp genaemt [Roeckenje]¹ met een ladder geklommen is door seker glas op een camer ende dat zij aldaar niet vindende te steelen wederom daaruit zijn geclommen, doorbrekende de voormuyr van het huys in zijn gecomen met een groote clync van een deur alwaer zij dese naevolgende goederen hebben gestolen, een roode syetsen rock met fluweele coorden, een swarten rock met een fluweele coorde, een heuyck halff sleets, een swarte lakense mantel met bay gevoert met een frans coorde buytenom, een heeren sayen broeck hebbende aen 't rechtersijde een linne diefsack die hij gevangen noch aen hadde, een rooden borsrock

fol. 87

met groen pasement overboort, een silveren onderriem, allerley linnewaas aldat in huys was soo groot als clync, een swarte wambas met silveren cnopen. Zijnde alle 't zelve dingen van seer quade consequentie die in een landt van goede justitie niet en mogen werden getolereert maer andere ten exempel wel swaerlijck ende rigoreuselijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht uut den naame ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckhey van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorsz. Jan Ambrosius alhyer gebracht te worden achter op 't schavoth deser stede ende aldaar wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie van Schepenen, ende bannen hem voort uut de landen van Hollandt, Zeelant, ende Westvrieslant den tijt van twaalf

¹ Rockanje, gem. Westvoorne, prov. Zuid-Holland.

jaren sonder binnen deselve tijt daar weder te mogen comen op peyne van meerder straffe, surcheren¹ niet te min 't voorsz. bannissement tot discretie van Schepenen voorn. ende ordonneren hem naar de executie gebracht te worden in 't tuchthuys dezer stede ende aldaer te verblijven tot der selver heeren discretie ende condemneren hem in den costen vanden gevangenisse ende mysen van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer upten 15en mey anno 1635, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 87

**Fop Pietersz. tweemaal ge
geesselt ende gebrantmerct**

Alsoo Fop Pietersz. geboren ter Goude out ontrent 34 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijnende bande van isere bekent ende beleden heeft dat hij hem van joncx aen heeft begeven tot een ledich ende quaat leven gaade ten platte lande schoyen ende bedelen waarover hij gevange tot vijff ofte ses malen in het tuchthuys deser stede gebracht is geworden, waaruit hij oock tot verscheyde reysen is geloopen. Dat hij 't daar noch niet bij latende hem den tijt van ontrent de 15 ofte 16 jaren heeft begeven tot het rooven vande tuynen ende steelen vande vruchten soo in 't geselschap van eenen Thomas Pinsel Engelsman, Jacob Pietersz. zijnen broeder als mede Willem Pietersz. inde wandeling genaamt Vaertgen Willems

fol. 87v

mede alhier gevangen bekent dat hij gevangen ontrent een jaar geleden tot Woerden gevangen is geweest alwaar hij de gevangenisse violerende door de muren van den selven doorbroken is. Bekent inde voorleden winter in dienst gelegen te hebben onder de capiteyn Pouwels Kyes. Dat den voorn. capiteyn hem willen laten brengen over sijn quaat comportement tot den geweldigen², sijns gevangens broeder hem daartegen stelden, nemende een stock uut des capiteyns hant ende in eenen wech treckende zijn rapier 't welck hij gevange ende zijn broeder wetende capitaal te zijn zijn uute de voorsz. compagnie sonder paspoort geloopen. Bekent hij gevangen ontrent drye jaren geleden inde winter, met eenen Aryen Teeuwen ende sijnen broeder tot Stolwijck op een dootmael geweest te sijn, dat den voorn. Aryen Teeuwen ende sijnen broeder haer messen treckende over de dorp schrapten, schrickelijck vlouckende ende sweerende sulcx de huysluyden aldaer hem gevangen ende sijne complicen met stocken ende andere geweer uyt het dorp genootsaecht sijn geweest te [verdrijven]³, waerover hij gevangen ende sijne medecompliyen⁴ vervallende van quaat tot arger met hooge ende diere eede geswooren hebbende het selve te pas te sullen brengen ende te vergelden aen den eersten die haer op den wech soude gemoeten, gelijk oock hem gevangen ende sijne complicen op den selfden dach ontrent het dorp van Stolwijck te gemoet is geworden seecker jongman die sij gesamentlijck aengeranst hebben hem dreygende te snijden ende te kerven sulcx de voorsz. jongman genootsaecht is geweest hem door het water te begeven, omme haere boose handen te ontcomen. Bekent hij gevangen tot Waerder⁵ aen seecker huys een hemde gebedelt te hebben, ende dat den huysman 't selve hem weygerde, hij gevangen den selfden huysman heeft gedreycht 't selve te vergelden ende te pas te brengen. Bekent hij gevangen niettegenstaende hij noch een echte vrouwe ende kinderen heeft, hem tot ontucht ende overspel met verscheyde hoeren te hebben begeven. Bekent hij gevangen in een groote meenichte van tuynen alhyer om de stadt

fol. 88

leggende gerooft ende gestoolen te hebben behalven noch dat hij gevangen bekent tot verscheyde malen in den thuynden lombaert geweest te sijn, ende in den selfden te sijn gebroocken, door het thuynhuysken, in 't geselschap van Vaertgen Willems, dat sij aldaer staelen een houte tresoortgen daer broot ende kaes in was, verscheyden ijswerck ende het slot vande deure. Bekent hij gevangen in 't geselschap van Vaertgen Willems voorn. verscheyden malen de kettinge, slooten ende andere ijswerck vande schepen ende schuyten gestoolen ende gebroocken te hebben ende met deselve bij nachte ende ontijden over de stadtsgraffen tot meer malen te sijn gevaren. Bekent noch in 't geselschap van Vaertgen Willems in een thuynd leggende achter den thuynden lombaert door het glas de vensters vanden voorn. thuynd opgedaen te hebben, ende aldaer verscheyde plancken uyt gestoolen te hebben. Bekent noch in 't geselschap van Vaertgen Willems ende sijnen broeder in een ander thuynd daer ontrent de vensters opgebroocken ende gestoolen te hebben. Bekent hij gevangen drye kalffsvellen te hebben gestoolen, die hij alhyer inde stadt heeft vercoft. Bekent hij gevangen tot meermale soo in 't geselschap van Vaertgen Willems als sijn broeder somtijts met een sack met hoenderen, die sij ten platten landen eertijts hadde gestoolen, in dese stadt gecomen te sijn. Bekent alhyer inde stadt in seecker huys de glaessen ingesmeten te hebben, behalven dat hij oock bekent noch eens aen de Goutcade tusschen Boscoop ende Goutse Cadesluyden in 't geselschap van sijn broeder in een herberge alwaar sij 't samen hadde sitten drincken de glaessen ingesmeten te hebben. Bekent dat Vaertgen Willems op de Nieuwehaven bij avont in sijn geselschap aan mantel heeft gestoolen.

¹ *GTB*. Surcheeren, surceeren. Opschorten, uitstellen, surséance verleen van.

² *Ibidem*. Geweldigen, provoost-geweldiger; ambtenaar die de militaire tucht handhaafde.

³ Opgelost uit inktvlek.

⁴ Sic, medecompliyen, lees: medecompligen.

⁵ Waarder, gem. Bodegraven-Reeuwijk, prov. Zuid-Holland.

fol. 88v

Bekent noch een ketel op den Raem gestoolen te hebben in 't geselschap van Vaertgen Willems. Bekent noch alleen gestoolen te hebben een cooperen blaecker met twee pijpen¹, op de Groenewech, die hij gevangen heeft vercoft tot Rotterdam voor een rijckxdaelder. Bekent noch twee hemden gestoolen te hebben in 't Lant van Steyn vanden bleyck die hij 't Oudewater vercoft voor drye gulden. Bekent noch een blaecker met 2 pijpen gestoolen te hebben op de Nieuwehaven in 't geselschap van sijn broeder ende noch een coopere vierpan² met eem pont vlas 3 ofte 4 bij avont mede op de Nieuwehaven deur een venster in 't geselschap van sijn broeder voorn. Gelijck hij mede bekent nocht twee hemden in 't geselschap van sijn broeder ontrent Rotterdam te hebben gestoolen, die sij tot Delft vercoften, voor drye gulden. Bekent noch in 't geselschap van Vaertgen Willems ontrent drye jaren geleden uyt seecker huys achter de Vismarct gestolen te hebben een mantek met een brouck, dat Vaertgen Willems de deure die op de clinck stont open dede ende het goet daer uyt haelde, dat hij gevangen voor sijn portij niet meer kreech dan drye gulden. Bekent noch een ketel gestoolen te hebben op de Cleywech. Bekent eenen tuyn met een hackmes in 't geselschap van Vaertgen Willems inde Cortacken den voorleden winter open gebroocken te hebbe, dat sij daer niet vonden te stelen dan wat hout, 't welck zij mede namen. Bekent noch een tuyn met een hackmes leggende op de wateringe vande Nieuwe Cortacken door het venster alleen ingebroocken te sijn, alwaer hij het branthout uythaelde. Bekent noch in een tuyn daer ontrent in 't geselschap van sijn broeder door de vensters met het voorsz. hackmes alleen gebroocken te sijn daer sij niet anders en vonden te stelen dat wat hout supra Bekent weynich tijts daer nae noch in eenen anderen tuyn daer ontrent met het voorn. hackmes alleen door de vensteren ingebroocken te sijn, doch dat hij gevange daer niet en vont te steelen. Bekent ontrent acht dagen daernaer noch in een tuyn inde Cortacken in 't geselschap van sijn broeder door het secreet gebroocken te sijn, dat hij de deur

fol. 89

als doen opende doch dat sij daer nae niet en vonden om te steelen. Bekent twee ofte drye weecken daer nae in een tuyn ontrent het Haeswintjen in 't geselschap van sijn broer met sijn hackmes door de vensteren ingebroocken te sijn, alwaer sij eenich houtwerck staelen. Bekent noch in den tuyn vande Starre leggende inde Cortacken met sijn hackmes in 't geselschap van Vaertgen Willems door de vensters ingebroocken te sijn, alwaer sij een ofte twee stoelen staelen. Bekent drye ofte vier dagen daernaer in 't geselschap van Vaertgen Willems voorn. in een tuyn daer ontrent leggende met sijn hackmes door de vensters gebroocken te sijn, alwaer sij een deel houts staelen, gelijck hij mede bekent in een anderen tuyn leggende op de Weteringh met 't voorsz. hackmes door de vensteren in 't geselschap van sijn broeder ingebroocken te sijn, alwaer sij eenich ijserwerck staelen. Bekent wijders drye ofte vyer dagen daernaer in 't geselschap van sijn broeder in een ander tuyn daer ontrent met het voorsz. hackmes door 't venster gebroocken te sijn, alwaer sij eenich houts staelen. Bekent in een anderen tuyn daer ontrent in 't geselschap van sijn broeder drie ofte vier dagen daernaer door het venster met 't voorsz. hackmes ingebroocken te sijn, daer sij hout staelen. Bekent noch in een ander tuyn daer ontrent in 't geselschap van Vaertgen Willems gebroocken te sijn, een ofte twee dagen daernaer, dat sij een deel hout daer uyt staelen, gelijck hij mede bekent in een ander tuyn niet verre van daer in 't geselschap van sijn broeder aan dach ofte twee daernaer door het venster met het voorsz. hackmes ingebroocken te sijn, alwaer sij een deel hout staelen. Bekent in een anderen tuyn daer ontrent twee ofte drye dagen naer de voorgaende braecke in 't geselschap van sijn broeder met 't voorsz. hackmes door de vensteren gebroocken te sijn, alwaer sij een deel houts staelen. Bekent hij gevangen mede twee ofte drye dagen daernaer in een anderen tuyn, door het venster

fol. 89v

in 't geselschap van sijn broeder te sijn gebroocken, alwaer sij een deel hout stalen, gelijck hij mede bekent in 't geselschap van Vaertgen Willems twee ofte drie dagen daernaer in eenen anderen tuyn daer ontrent is gebroocken, alwaer sij mede een deel branthout stalen. Bekent in 't geselschap vanden voorsz. Vaertgen Willems een dach twee ofte drye daernaer in eenen anderen tuyn te sijn gebroocken, alwaer sij mede een deel hout staelen, gelijck hij mede bekent met het voorn. hackmes noch in een tuyn door de vensteren gebroocken te sijn, alwaer sij mede een deel hout staelen. Bekent vier off vijf dagen daernaer in 't geselschap van Vaertgen Willems in een anderen tuyn daer ontrent door de vensteren gebroocken te sijn, alwaer sij een spae met een graeff, ende andere ijserwerck staelen, 't welck sij op den Raem tot Dirck Cornelisz. smith in St. Joris vercofte. Bekent noch 3 off 4 dagen daernaer in 't geselschap vooren verhaelt in een anderen tuyn, door het venster te sijn gebroocken, alwaer sij eenen deel hout staelen. Bekent in 't geselschap van sijn broeder 3 ofte vier dagen daernaer in eenen anderen tuyn door het venster te sijn gebroocken, alwaer sij mede eenich hout staelen. Bekent in 't geselschap als voren in eenen anderen tuyn daer ontrent mede door het venster ingebroocken te sijn twee ofte drie dagen daernaer, alwaer sij een deel hout staelen. Bekent noch in 't geselschap van Vaertgen Willems in een anderen tuyn daer ontrent ingebroocken te sijn, door het venster alwaer sij een deel hout staelen. Bekent wijders in een anderen tuyn daer ontrent in 't geselschap als vooren door het venster ingebroocken te hebben, alwaer sij staelen een deel houts, gelijck hij mede bekent twee ofte drye dagen daernaer in 't geselschap vooren genoempt een

¹ *GTB*. blaecker met twee pijpen, een blaker voor twee kaarsen. Een pijp is hier een hol, cilindervormig buisje waar men een kaars in kan zetten.

² *Ibidem*. Vierpan; Pot of pan, gevuld met een vlammeende, lichtverspreidende stof, (b.v. olie), voor de verlichting in huis of op straat of een pan of pot met vuur erin, voor verwarming.

anderen tuyn opgebroocken te hebben daer sij een deel hout staelen. Bekent nocht een tuyn inde Cortacken open gebroocken te hebben twee ofte 3 dagen naer de doorgaende alwaer sij mede een deel hout staelen.

fol. 90

Bekent ontrent hondert tuynen dan soe in 't geselschap van Vaertgen Willems dan in 't geselschap van sijn broeder opengebroocken te hebben, onder welcken tuynen hij gevangen tien ofte twaelf malen door de deure ingebroocken is. Bekent op den Corten10wech in 't geselschap van Vaertge Willems ende sijnen broeder seecker sijdedeur uytcomende inde Corte Gijsselsteech met haer ruggen, de hiellen tegen de steech geseth hebbende opgebroocken te hebben, waeruyt sij staelen een kopjen met deuyten, daerin was een enckelden stuver, sijnde noch daerbij een paers schortekleet. Bekent met sijn broeder op de Westsijde vanden Haven tot eenen Rottevalle met een bostelschuyt over het water vanden Peperstraet gevaren sijnde ter sijde in een venster, 't welck sij met het hackmes waarmede alle de tuynen hadden opengebroocken gecloppen te sijn, alwaer sij een deel tinnewerck staelen ende 't selve vercofte voor 12 gulden tot Delft sijnde t's avonts ontrent thyen uyren. Bekent noch in 't geselschap van Thomas Pinsel Engelsman ende sijnen broeder dese winter door die glasen achter in den Doelen te sijn gebroocken, alwaer sij deeckenen, cussenen ende [hooftperilen] staelen die den voorsz. Thomas tot Rotterdam vercoft, ende hij gevangen voor sijn deel creech een rijckxdaelder. Bekent noch in 't voorverhaelde geselschap op de Turfmarct tot Adriaen Slimmonts den boom van 't venster te hebben gebroocken, met een breeckijser een arm langh, dat als doen 't venster optrock, alwaer Toom inclom ende daer uyt stal broecken, mantels ende wat linnegoet, sij hem gevangen ende sijnen broeder aenreijckte. Welck goet Toom onder de Engelschen heeft doen vercoopen, ende heeft hij gevangen voor sijn portie genooten twee rijckxdaelders. Bekent noch op de Oostsijde vanden Haven door het venster met een breeckijser in 't huys vanden borgemeester Lonck te sijn gebroocken, dat hij een brandende kaers bij haer hadden, maer overmits de borgermeester

fol. 90v

wacker wierde ende op de been geraeckte, daer niet te hebben gestoelen, Dat hij gevangen 't selve venster wederom uytgeclommen sijn. Bekent noch met een schuyt over het water vande Eyerstraet¹ te sijn gevaren ende gecloppen te sijn over de heyninge Aert den Deuren mede in 't geselschap van Toom ende sijnen broeder daer de hoenderen staelen, dat hij gevangen twee schellingen voor sijn portie van Toom heeft gecregen ende heeft Toom de hoenderen behouden. Bekent noch eenen in 't geselschap als vooren verhaelt op den Raem achter het huys vande Swarte Leeu de hoederen de hebben gestoolen, dat Toom haer hadde geseyt, dat de achterdeur open stondt (alsoo hij daechs daer hadde geoppert). Bekent noch achter in 't huys vanden herberge vande Haven op 't hoeckje vanden Moelewerf, alwaer sij de deure open vonden, in 't geselschap van Vaertje Willems twee extra ordinaris groote aerde kannen te hebben gestoolen, die Vaertgen Willems vercoft voor seven ofte acht stuyvers. Bekent noch bij daech in secker huysmans huys ontrent Delft dat sij open vonden wat speck te hebben gestoolen. Bekent hij gevangen wijders St. Jacob lestleden een jaer, in 't geselschap van Vaertje Willemsz. ende sijn broeder van een wagen ontrent den Dorrecade dartich casen (ijder ontrent wegende sestien ponden) te hebben gestoolen, dat hij sijne caesen vercoft in 't het Clooster tot een pijpmaecker genaemt Adam. Bekent de cleren die hij aenheeft van eenen Jan Blick te hebben gecregen, die deselve op de Haven uyt een schuyt nam, dat hij gevangen middelertijt op straet aldaer bij stonde. Bekent ontrent een jaer geleden in 't geselschap van Vaertje Willems op de Gouwe ontrent Aeltje Backxsteechje bij avont een vrou die seer creet de heuyck van 't hooft genomen te hebben, dat Vaertje Willems deselve vercofte, daer hij voor sijn portie creech een daelder. Bekent tusschen de drye ende vier jaren geleden in 't geselschap van Jacob de Vlies² een heuyck van een vrouwenhooft bij de kercktoorn te hebben gestoolen, Welcke heuyck Jacob de Vries naer hem nam, ende creech hij gevangen een daelder voor sijn portye.

fol. 91

Bekent noch in 't opgaen vanden Sleepersbrugh ontrent drie ofte vier jaren geleden, in 't geselschap van Jacob de Vries ende Vaertjen Willems een andere vrou een heuyck van het hooft te hebben gestoolen, die bij Jacob de Vliesovergaff, ende voor sijn portie daarvan creech twee gulden. Bekent noch een heuyck op den Langen Tiendewech in 't geselschap vooren verhaelt en vrou van 't hooft te hebben gestoolen, sonder dat hij gevangen weet waer de heuyck is gebleven.

Bekent hij gevangen in 't geselschap van Vaertje Willems inde winter voorleden een jaer een kennip loots achter Evert de smith bij Cleywechspoort inde voornacht met haer handen opengebroocken te hebben, soodat sij aldaer niet vonden te stelen. Bekent noch bij de Potterspoort vanden voorleden winter in 't geselschap van Toom den Engelsman ende sijnen broeder in een kenniploots inde voornacht met een breeckijser door het venster te sijn gebroocken, alwaer sij alle drie in clommen, ende daer uyt staelen 50 ofte sestich pont kennip, welck kennip voor een braspenninck³ 't pondt bij haer vercoft wier tot eene vrou genaempt Magdaleen wonende inde Vogelesangh. Bekent noch in 't geselschap van Toom den engelsman inde voorleden winter ontrent middernacht met een breeckijser door de vensters inde loots van Jan Buys te sijn gebroocken, alwaer sij ontrent hondert ende vijftich pont kennip staelen die Toom tot sijnen thuyts bracht, ende naderhant tot de voorn. Magdaleen vercofte, dat hij

¹ A. Scheygrond, "Goudsche Straatnamen", in: Oudheidkundige Kring "Die Goude", Zeventiende verzameling Bijdragen, 1979. 131. Eyerstraet (thans: Naaierstraat), hier vermelding in 1675.

² Sic, Jacob de Vries, lees: Jacob de Vlies of Jacob de Vries?

³ *Van Gelder* (1966). 258. Braspenninck, hier als rekeneenheid van 1¼ stuiver.

gevangen voor sijn portie creech twee rijckxdaelders. Bekent noch in 't geselschap van sijnen broeder inde loots van Jan Arien Cleyzman staende op het Slot te sijn gebroocken geleden te winter een jaer, dat de deure niet en was geslooten als net een haeck die sij met haer handen open trocken, dat sij daer uyt staelen twee sacken met groff werck, die sij tot eenen man op den Raem, die hij niet en kent vercofte voor een halve stuver 't pont, datter ontrent hondert pont in was. Bekent alle sijn gestoolen ijsenwerck tot Dirck Cornelisz. smith in St. Joris op den Raem te hebben vercoft 't pont

fol. 91v

voor een blanck¹. Alle welcke saecken sijn van schrickelijcke gevolge, die in een lant van goede justitie niet en behooren te lijden mochte² getolereert te worden maer andere ten exemple wel ende rigoreuselijcken gestraft.

Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie bij den heer Bailliu gedaen ende genomen op de persoon van Fob Pietersz. vander Goude alhyer gevangen ende gehoort sijne confessie waerbij blijkt dat hij gevangen hem t' sedert den tijt van 15 off 16 jaren herwaerts hem heeft begeven tot een ontuchtich godloos leven, ende nyet jegenstaende hij een wettelijcke huysvrouwe ende kinderen is hebbende, hem echter met hoererije schandelijck heeft verloopen, sijnde hij gevangen over sijne quade ende enorme delicten ende misdaden tot meermalen in 't tuchthuys deser stede daer over gebrocht, waeruyt hij meestendeel is gebroocken ende wech geloopt in plaetse hij wel behoort hadde, daer de tuchtinge hem te hebben gebetert, maer vervallende van quaet tot arger, heeft hem voorts tot stelen, rooven ende geweldich opbreecken van menichvuldige tuynen, tuynhuysen, kenniplootsen ende in andere goede luyden huysen begeven waeruyt hij met sijne complicen seer veel goederen heeft gestoolen, met opsette boosheyt 's heeren wegen ende straten violerende de luyden aenransende ende bespringende, deselve in 't water stootende, oock mede eenige vrouwen bij avont de heuycken van het hooftreckende³ ende meer andere moetwille ende boosheyt bedrijvende, sijnde saecken van seer quade gevolge, die in lande van goede politye niet en mogen worden getolereert, maer wel swaerlijck behooren te worden gestraft, andere ten exemple, nochtans meerder genegen sijnde

fol. 92

tot barmherticheyt dan rigeure van justitie, doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt, Seelandt ende Westvrieslandt, condemnieren den selven Fob Pietersz. alhyer gebracht te werden achter op 't schavot ende aldaer met den strop om den hals wel strengelijck te worden gegeesselt, tot discretie van Schepenen ende een brantmerck op sijn rechter schoer gedrukt, ende daer nae met een hop⁴ appelen, peeren ende out ijsen aen hanght, aen de ijseren balie gebonden om verder justitie ta aenschouwen ende dan wederomme wel strengelijck tot discretie als vooren te werden gegeesselt, ende een brantmerck gedrukt op sijn 's lincker schoer. Bannende hem voorts den tijt van dartich jaren uyt de provincien van Hollandt, Seelandt ende Westvrieslandt, om binnen daechs sonneschijn uyt de stadt ende jurisdictie vandien te vertrecken, ende drye dagen daernae uyt de voorsz. landen te gaen, sonder voor den selven tijt daer in te mogen comen op peyne van meerder straffe. Condemnieren hem voorts inde costen vanden gevanckenisse ende de mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 1en⁵ october anno 1635, present den Bailliu, de vyer Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 92v *Blanco*

fol. 93

Guilliaem Ogiers

Alsoo Guilliaem Ogiers gebooren te Kluysen in 't Lant van Waes⁶ (out inde twintich jaren), hem eerst genoempt hebbende Pieter van Driesen naderhant voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende bande van ijsere heeft bekend sijnen naem te sijn Guilliaem Ogiers. Dat hij gevangene mede ontkennende oyt tot Dordrecht gevangen geweest te sijn, naderhant bekend heeft niet alleen daer gevangen geweest te sijn, maer de gevangnisse (door breeckende door het secreet in den dieffputh⁷) gevioleert te hebben. Dat hij gevangen al voort gaende in sijne leugenen, eerst bekend heeft niet langer in 't lant geweest te sijn, als van meye lestleden, naderhant bekend heeft den tijt van ontrent drye jaren geleden alhyer in 't lant gecomen te sijn, sonder dat hij gevangen perfecte reeckenschap van sijne woninge ten tijde hij alhyer in 't Lant is geweest, weet te geven, als alleenlijck dat hij de provincie van Hollandt, Seelant ende Utrecht heeft door geloopt, weynich tijt op een plaetse verblijvende, hem met coopmanschappen van taback, koussen ende knoopen, soo hij seyt, genererende, die hij telcken sonder paspoort in vianden lant tot Doornick heeft gaen halen. Dat hij gevangen mede eerst ontkent hebbende oyt tot Delft geweest te sijn, naederhant bekend heeft, niet alleen daer geweest te sijn, maer oock gesien te hebben eene

¹ *Ibidem*, 258. Blanck. naam voor diverse 14e-16e eeuwse (goede) zilveren munten. Ook rekeneenheid ter waarde van $\frac{3}{4}$ stuiver.

² Sic, mochte, lees: noch.

³ Sic, van het hooftreckende, lees: van het hooft treckende.

⁴ *GTB*. Hop, hoep; hoepel, houten of ijzeren band.

⁵ Mogelijke datering is 9 october. In "IX" is de X of doorgehaald of gevlekt.

⁶ Kluizen, gem. Evergem, prov. Oost-Vlaanderen, België.

⁷ *GTB*. Dieffputh, diefput. Onderaardse kerker.

Maijke Vermeer (die hij van te vooren noyt en hadde gekent soo hij seyde) aldaer gevangen geworden te sijn, uyt oorsaecke sij eenen silveren sleutelriem genomen hadde, gelijk hij gevangen aldaer hoorde seggen. Hebbende hij gevangen, de heeren Schepenen doogaens met groote ende vileyne leugenen gepaijt in plaetse vanden waerheyte te bekennen, sijnde 't selve niet alleen saecken van seer quade consequentien, maer oock te hoochsten straffbaer andere ten exemple, als niet connende geleden werden in een lant van goede justitie ende polijthije. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naem ende

fol. 93v

van wegen d' hooch Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Seelant ende Westvrieslant prefererende barmherticheyt voor rigoure van justitie den voorsz. gevangene gecondemneert hebben ende condemneren hem bij desen gebracht te werden op 't schavot deser stede om aldaer te aenschouwen den justitie die gedaen sal worden aen den vrosperoon hier mede gevangen, ende voorts gebracht te werden in Burgermeesterscamer deser stede, ende aldaer Godt ende de justitie te binnen om vergiffenisse. Condemneren hem gevangen voorts inde costen vanden gevangenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stede, opten 4en october 1635, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 93v

**Anneken Bruynen, gegeesselt
ende gebrantmerckt**

Alsoo Anneken Bruynen gebooren tot Gorcom out ontrent 28 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijnje ende bande van ijsere heeft bekent dat sij noch jongh van jaren sijnde, haer tot ledich gaen, schoyen ende bedelen, ten platten lande heeft begeven, eerst in 't geselschap van eenen Aryaen Pyetersz. inde wanderlinge genaemt Groote Ary aen, met de welcke sij den tijt van een half jaer heeft gelooopen ontrent de stede van Leyden, ende in haer geselschap verscheyden diverijen gedaen. Dat sij deselve verlatende haer begeven heeft in 't geselschap van eene Anne Engers, Claesje van Stompwijck, ende een jongen genaemt Frederick Pietersz., met de welcke sij ontrent drye weecken heeft gelooopen, ende verscheyde diverije met deselve heeft gedaen. Bekent mede de gestoolen goederen voor de voorn. persoonen te hebben vercoft. Dat sij gevangene daerop bij den schout van Voorchoten betrapt sijnde, daerover met een Engelsche bes¹, ende de voorsz. Frederick tot Voorschoten sijn gegeesselt ende de voorn. Claesjen van Stompwijck ende Anne Engels gegeesselt ende gebrantmerct

fol. 94

sijn geworden. Dat sij gevangene met de voorn. bes vandaer gegaen sijn naer Ouwerschye² haer aldaer genererende met schoyen ende bedelen alwaer sij sijnde in seecker schuyr bij haer sijn gecomen Jaep Seerhooft, Gerrit van Leuwaerden, Geert de Knoictjen³ die tot Vlaerdingen dien selffden nacht waeren uytgebroocken, ende aldaer met haer wierde gevangen, ende nae den Haech gebracht. Dat de voorsz. mans tot Vlaerdingen wierde gehangen, ende de vrou geworcht ende sij gevangene benefens de Engelsche bes in den Haech in 't openbaer gegeesselt. Bekent sij gevange dat sij weynich tijt daer nae vande huysluyden tot Waddinxveen met de voorn. bes wierde gevangen, ende naer Leyden gebracht, alwaer sij gevangene met den voorn. bes in 't openbaer wierde gegeesselt ende gebrantmerckt, ten welcken tijden aldaer mede ses wierden gehangen⁴, waervan sij de justitie aensagen. Bekent als doen gegaen te sijn naer Somersdijk⁵, alwaer sij des winters inde Seeusche steden ginck bedelen, comende dan daer naer Amsterdam alwaer sij vont een vrou genaemt Hendrickjen, Ceesjen vanden Briel, ende Dirck de Swaertveger. Dat de voorn. manspersoonen haer brachten verscheyde gestoolen goederen als rocken, sijde schortcleet, een silveren onderriem, ende noch eenige andre goederen, die sij tot Hoorn, met de voorn. Hendrickjen heeft gebracht, om te vercoopen, waerop sij gevangene is geapprehendeert worden⁶, ende met de voorn. Hendrickjen aldaer openbaerlijck is gegeesselt ende gebrantmerct. Bekent de voorn. Hendrickjen alsdoen te hebben verlaten, ende ontrent Alckmaer ten platten landen te hebben gaen schoeyen

fol. 94v

ende bedelen. Dat sij te Bergen ontrent Alckmaer inde craem heeft gelegen, bevrucht sijnde vanden voorn. Keesien vanden Briel. Dat sij alsdoen soo in Hollant, Seelant als in Sticht haer heeft onthouden, haer al wederomme met schoyen, bedelen ende stelen ten platten lande genererende, tot dat sij gevange eyntelijck bij den drossaert binnen Haerlem is gebracht, alwaer sij wederomme in 't openbaer gegeesselt ende gebrantmerct ende gebannen is geworden uyt Hollant, Seelant ende Westvrieslant op peyne van meerder straffen. Ende

¹ *Ibidem*. Bes, best; grootmoeder, hier in de betekenis van: een oude vrouw.

² Overschie, stadsdeel van de gem. Rotterdam.

³ *GTB*. Knoock, knoictjen; bot, been. Hier vermoedelijk in de betekenis van Geert het botje, Magere Geert.

⁴ vander *Heuvel* (1977-1978) Boek 11, fol. 47 t/m fol. 63v. dd. 20-10-1625. Mogelijk is hier sprake van de 6 personen die op deze datum ter dood worden veroordeeld. Het is de enige vermelding van een dergelijke veroordeling.

⁵ Sommeldijk, gem. Goeree-Overflakkee in Zuid-Holland.

⁶ Sic, worden, lees: geworden.

alhoewel sij gevangne nu soo dick ende menichmael inde hande vande justitie hebbende geweest, haer wel hadde behooren te beteren, soo heeft sij in plaetse vandien, haer wederomme begeven tot haer voorich quaet, ende boos leven gelijck sij gevangne bekent, naer dat sij haer leste recht tot Haerlem had ontfangen, dat sij is gegaen naer Amsterdam alwaer sij stal een rock, een hembt ende borsrock, die sij gevangene noch aen heeft. Bekent noch tot Rotterdam gestolen te hebben een slaepplaecken in 't geselschap van Cathelij van Schoonhoven, 't welck sij gevangene, ende de voorn. Cathelij vercofte voor twaelf stuvers. Bekent in 't geselschap vanden voorn. Cathelij van Schoonhoven gereyst te sijn naer Middelborch, dat de voorn. Cathelij haer selven aldaer generende met beurse te snijden, van welcke diverije sij gevangene tot Middelborch mede heeft geleefd. Bekent sij gevangene tot Middelborch in haer slaepplaets uyt een tresoor gestoolen te hebben tyen gulden aen gelt. Bekent met de voorngenoemde Katelij van daer gegaen te sijn, naer Vlissingen onderwegen schoyende ende bedelende ende in een dorpe niet verre van Middelborch gestolen ten hebben, drye hembden, waervan sij gevangene een aentrock, ende de twee andere vercoft voor eene gulden. Bekent noch gestoolen te hebben een paer schoenen, ende de voorn. Cathelij een beurs daer tien gulden in was, waervan sij gevangene haer gedeelte mede creech.

fol. 95

Bekent noch met de voorsz. Cathelij tot Vlissingen een heuyck gestoolen te hebben die sij t' samen ter Veer vercoften voor tyen gulden. Bekent noch tot Rotterdam achter de kerck gestoolen te hebben een mantel, die de voorn. Cathelij in den Haech vercoft voor vier gulden. Bekent tot Somersdijck noch gestolen te hebben een lijffken, dat sij gevangene vercoft voor een daelder. Bekent aldaer noch gestoolen te hebben uyt een goutsmiths huys een goude suff¹ die sij ende de voorn. Catelij in den Briel aen een goutsmith vercoften voor ses gulden. Bekent met de voorn. Cathelij, hebbende ses brantmercken, gereyst te sijn vanden Briel naer Rotterdam alwaer sij samen stalen een silveren onderriem die de voorn. Cathelij in den Haecht vercoft voor negen gulden, waervan sij gevangene voor haer portye genoot een daelder, sijnde alle 't selve saecken van seer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en behooren geleden te hebben maer andere ten exemple wel ende rigoreuselijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inde name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt, prefererende nochtans barmherticheyt voor de rigeur van justitie, den voorn. gevangene gecondemneert hebben ende condemneren haer bij desen gebracht te werden alhier op het schavot deser stede, ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck te werden gegeesselt, ter discretie van Schepenen, mitsgaders op haer rechter schoer gebrantmerckt te werden, met het wapenijser deser stede, bannende haer gevangene voorts uyt de provincien van Hollant, Seelant ende Westvrieslant, den tijt van vijffentwintich jaren, omme binnen daechs sonneschijn uyt de stadt ende jurisdictie vandien te vertrecken, ende de voorsz. provincien

fol. 95v

binnen den tijt van drye dagen, sonder binnen den voorsz. tijt daer weder inne te mogen comen op pene van swaerder straffe ende condemneren haer voorts inde costen vanden gevanckenisse, ende mise van justitie. Actum ende gepronuncieert ter vierschaer deser stede, opten 4en octobris 1635, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 95v

**Geesien Roeloffs tweemaal
gegeesselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Geesjen Roeloffs gebooren tot Amsterdam out inde twintich jaren inde wandelinghe genaemt Dollen Hartoch voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende bande van ijseren heeft bekent dat sij haer van jonghs aen heeft begeven tot een boos ontuchtich ende ergerlijck leven sulckx sij bij hare vrunden daerover in spinhuys tot Amsterdam is geseth geworden, waer uyt sij gevangen gecomen sijnde in plaetse van haer te beteren, heeft begeven in 't geselschap van vagebonden ende lantloopers loopende met deselve ten platten landen schoyen ende bedelen, sulckx sij gevangene tot Haerlem ende Amsterdam over hare quade feyten gebannen is geworden, dat sij gevangene van quaet vervallende tot arger haer daer naer heeft begeven in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers deselve verscheyde huysen tot dien eynde aenwisende ende de huysen opgebroocken sijnde, de goederen daer uyt gestoolen te gaen vercoopen, gelijck sij oock bekent heeft voor eenen Keesien vanden Briel, sijnde een fameus dieff, ende hyer mette doot gestraft vercocht te hebben tot Amsterdam een paersen

fol. 96

broeck, een ongemaecten rock, een paer koussen ende een bruyn cleet. Voor welcke goederen sij samen heeft gecregen twee ende twintich gulden. Bekent noch vercoft te hebben voor eenen Dirck de Swaertveger, mede een fameus dieff een heuyck, een ofte twee slaepplaeckens, een riem met silver beslach, dat sij voor de heuyck kreech seven gulden. Bekent dat sij gevangene in 't geselschap van Keesjen vanden Briel, Dirck de Swaertveger, ende

¹ GTB. Suf, suff; een dubbele vingerring.

een vrou genaempt Barber geweest is tot Knollendam¹, alwaer de voorverhaelde manspersoonen een venster openbraecken met een breeckijser, alwaer sij staelen verscheyden linde ende wolle klederen uyt een kas die sij opbraecken, dat sij gevangene met de voorn. Berber het linde tot Alckmaer vercoften voor sestien gulden, ende dat de wolle klederen sijnde een paers pack, een grau pack, een swarte mantel, een swarten rock, een kints bouwetgen², ende een swart schortelcleet mede bij haer gevangene, ende de voorn. Barber vercoft wierde tot Alckmaer voor vier ende veertich gulden. Dat de voorn. manspersoonen met hare kennisse noch een huys hebben opengebroomden in Beemster, daer sij door de glazen inbraecken, ende Keesjen vanden Briel daer in climmende, uyttrekten een silveren onderriem, een kettingh, een koecker met silver beslach, een tas met een silvere knoop, verscheyde slaepplaeckens, cussenloopen, hemden. Item een paersen rock, een swarten ende blauwen rock, een mans pack kleedeeren³ sonder coorden, een swarten jack, een borat schortelcleet, twee ofte drye paer koussen. Dat sij gevangene, ende de voorn. Berber het voorverhaelde silver aen een silversmith tot Hooren vercofte voor 44 gulden ende het lindewaet mede vercofte voor 12 a 13 gulden, ende de voorn. wolle cleederen mede voor 22 gulden. Dat de voorverhaelde persoonen noch een mantel bij avont tot Amsterdam

fol. 96v

hebben gestoolen die sij gevangene vercoft heeft voor seven gulden. Bekent noch geloopt te hebben met eenen Frans Moff ende Abraham de Knoopmaecker, ende een vrou genaempt Griet Delffenaers, die de voorn. manspersoonen een huys aengewesen hadde, ontrent drie uren van Amsterdam, gelegen in een langh dorp, daer de voorn. manspersoonen onder door den dorpel inbraecken, ende daer uyt stalen verscheyden linde, soo hembden, laeckens als sloopen, een silver onderriem met een mans pack, een blauwen vrouwen rock, een swarten mantel. Dat sij gevangene ende de voorn. Griet Delffenaers de voorn. goederen vercoften tot Leyden. Dat sij cregen voor den silveren onderriem dartich gulden, voor de mantel veertien gulden, voor 't mans pack tien gulden, voor den rock seven gulden ende voor het lindewaet twaelf gulden. Dat de voorverhaelde persoonen tot Alckmaer bij avont stalen eenich lindewaet in haer bijwesen. Bekent mede dat den voorverhaelden Frans de Moff een kelder oprack binnen Amsterdam, waer uyt hij stal vijff ofte ses mantels, waer op den voorn. de Moff ende sij werden geapprehendeert. Bekent mede met Abraham de Knoopmaecker ende Griet Delffenaer hyer vooren genoempt in Kermerlant⁴ geweest te sijn. Dat den voorn. Abraham aldaer stal een silveren onderriem, die den voorverhaelden Griet Delffenaer tot Alckmaer vercoft voor twintich gulden. Dat sij noch in Waterlant geweest is, in 't geselschap van eenen Heynrick de Vrijes, die uyt seecker huys aldaer stal een silveren beecker, ende wat lindewaet, ende dat sij gevangene den selven beecker vercoft tot Amstelredam voor 3 ofte vierentwintich gulden ende het lindewaet mede tot Amstelredam

fol. 97

bekent mede tot Amstelredam vercoft te hebben een mantel bij een andere vrouwe gestoolen. Bekent sij gevangene mede in het Goy geweest te sijn, met Abraham de Knoopmaecker, Heyndrick de Vries ende Griet Delffenaers alle vooren genoempt. Dat de voorn. persoonen aldaer in een seecker achterhuys inbraecken ende daer uyt stalen eenich linnenwaet, eenich wollen, een silver beecker ende bel. Dat de voorn. bel ende lepel, bij de voorn. Griet Delffenaer tot Naerden werde gebracht inde lombaert waerop sij kreech acht gulden. Dat sij gesaementlijck met het linde ende wolle trocken naer Amstelredam. Dat sij 't linnen aldaer vercoften voor tien gulden, ende de wolle cleederen voor achtien gulden. Bekent sij gevangene dat sij met haer geselschap hyer vooren verhaelt van Amsterdam sijn gereyst naer Waterlant ende de Beemster, dat de voorn. manspersoonen aldaer een huys opbraecken, ende daer uyt staelen eenich lindewaet, wolle cleederen ende eenen silveren onderriem, dat sij gevangene vercofte voor acht gulden ende de wollecleederen voor sestien gulden, den silveren onderriem aen een silversmith voor twintich gulden. Alle tot Amstelredam. Bekent sij gevangene alleen noch tot Amsterdam gestolen te hebben een mantel met een heuyck uyt seecker huys dat open stont, bij de Appelmarct, ende dat sij de mantel ende heuyck vercoft voor 20 gulden. Bekent sij gevangene mede tot Amsterdam uyt een ander huys achter de Oude Kerck, in 't geselschap van eenen Swarte Trijn vanden toonbanck gestoolen te hebben eenen silveren beecker, die sij voor twintich gulden heeft vercoft. Bekent noch aldaer gestoolen te hebben in 't geselschap van Swarten Trijn, uyt een huys bij de Warmoesstraet een mantel, die sij mede hebben vercoft, voor acht gulden. Bekent mede tot Utrecht gestoolen te hebben, uyt

fol. 97v

een cas daer de slootel instack in 't geselschap van een vrou genaempt Sanna van Groeningen ende die tot Amstelredam in 't spinhuys sith eenich lindewaet, ende een mantel, welck lindewaet ende mantel bij een vrou genaempt Sanna van Groeningen vercoft wierde 't samen voor veertien gulden. Dat sij uyt 't selve huys aldaer noch een heuyck stalen, die mede bij de voorverhaelde vrou vercoft wierde voor acht gulden. Bekent noch in 't bij wesen vanden voorn. Sara⁵ uyt seecker huys aldaer gestoolen te hebben, eenen silveren beecker, de welcke Sara vercoft voor sestien gulden. Bekent noch geloopt te hebben met eenen Kees Vos, ende Pieter den

¹ Knollendam, West-Knollendam, gem. Zaanstad, of Oost-Knollendam, gem. Wormerland, beiden in Noord-Holland.

² *GTB*. Bouwen, bouwentgen; een meestal ruim geplooid en met gimpen of passamenten bezette bovenrok van zijde, laken, saai enz., door de vrouwen in de 17e eeuw gedragen.

³ Sic, kleedeeren, lees: klederen.

⁴ Sic, Kermerlant, lees: Kennemerland.

⁵ Sic, Sara; Sanna ?

Thuyman, die tot Amsterdam een huysbraeck hebben gedaen, uyt welck huys sij staelen eenich linden, eenich wolle clederen, twee silvere schotelen, twee goude ringen, dat de vrou van Pieter den Thuyman de silvere schael vercoft voor ses ende dartich gulden ende de twee goude ringen voor twintich gulden, ende sij voorts lijndewaet t' samen vercoften voor veertien gulden ende de wolle clederen sijnde een paers pack, een swarten mantel ende een rooden hemtrock voor dartich gulden. Dat de voorn. manspersoonen, vandien eygen avond noch stalen een mantel ende een heuyck, die sij gevangene mede tot Amstelredame vercofte voor negentien gulden. Bekent wijders dat de voorn. manspersoonen noch een huys op de Oude Biercaije tot Amstelredam opbraecken, breeckende door de deur, waer uyt sij stalen ses silvere lepels, een silveren beecker, twee bloetrale kettinghen, drie goude ringen, eenige linne ende woll. Alle t' wecke silverwerck sij gevangene vercoft tot Haerlem aen een silversmith aldaer voor 2 a drie ende 't sestich gulden. Dat sij het lindewaet tot Amsterdam vercoft voor twee ende twintich gulden ende het wolle goet voor veertich gulden.

fol. 98

Bekent dat de voorn. persoonen tot Amsterdam op seeckeren avond staelen een mande met nat l;indewaet, welcke mande met linnen sij gevangene met eenen Mari tot Amsterdam vercofte voor dartich gulden. Bekent noch de voorn. persoonen tot Amsterdam aengewesen te hebben, seecker schoenmaekers huys alwaer sij door de glazen inbraecken, ende aldaer stael eenich linnewaet ende wolle. Dat sij de wolle clederen vercoften voor vierentwintich gulden. Bekent den voorn. Kees Vos, soo nu en dan wel plaetsen aengewesen te hebben, omme te gaen steelen, ende huysen opte breecken. Bekent dat sij ende Mari de voorn. persoonen noch aengewesen hebben een huys bij de Roompoortstooren¹ daer deselve persoonen aen den sijde vande dorpel doorgrouven in het huys ende daer uytstalen, een silvere schael, twee silvere beeckers, verscheyde slaepplaeckens, hemden ende sloopen, een paersen met een swarten rock, twee swarte mantels, twee silvere lepels. Dat sij gevangene met de voorn. Mari de schael vercofte voor twintich gulden, de beeckers voor 40 gulden, ende de lepels ontrent tien gulden. Dat sij 't wolle goet vercoften tot Haerlem, dat sij creegen voor yder rock tien gulden, ende de mantel dartich gulden. Dat sij gevangene met de voorn. Mary alsdoen wederom verrocken naer Amsterdam naer de voorn. manspersoonen, die naederhant aldaer noch staelen een mantel ende huyck die sij gevangene mede tot Amsterdam vercoft. Bekent alsdoen vanden voorn. persoonen gescheyden te sijn, ende haer alsdoen begeven te hebben in 't geselschap van Jacob Pietersz. inde wandelinghe genaemt Jacob [.ossack] ende eenen Jaep Prijs, die tot Haerlem ontrent een jaer geleden, ter saecke van brantstichtinge bij hem bekend is geworcht geworden. Welcke persoonen verscheyde diverien terwijlen sij met haerluyden

fol. 98v

liepen hebben gedaen. Bekent naer dat sij eenige tijt mette voorn. persoonen hadde gelooopen haer vande selffde affscheydende, gelooopen te hebben met Hubert den Brabander, Piet den Brabander die tot Amsterdam is gegeesselt ende gebrantmerckt, ende Piet de Wael hebbende mede twee brantmercken die in 't Goy eene groote quantiteyt gemunt gout ende silver hadde gestoolen, gelijk sij mede bekend ontrent een halff jaer met de voorn. persoonen te hebben gelooopen, die in die tijt verscheyde diverien ende huysbraecken in haer gevangene bij wesen hebben gedaen, als eerstelijck in Emmenes, daer sij door 't achterhuys inbraecken ende stalen eenich lindewaet, ende eenen blauwen rock, voor welck linnewaet sij gevangene creech ses gulden, ende voor den rock vijff gulden. Bekent noch de voorn. drye persoonen in een ander huys op het sant bij Emmenes met een breeckijser door de deur gebroocken te sijn, alwaer sij stalen eenich linnen, wat wollen met 20 gulden aen gelt. Dat sij gevangene ende Mary vooren genoempt 't lindewaet tot Utrecht vercofte voor dartien gulden ende 't wolle goet, sijnde een mantel, twee rocken ende een pack cleeren voor dartich gulden. Bekent noch dat de voorn. persoonen, door de glazen in seecker huys sijn gebroocken aen Maertensdijck, dat sij daer uyt staelen linne ende wolle clederen, dat sij gevangene het linne vercoft voor twaelf gulden aen een snijder binnen Uytrecht, ende het wolle sijnde een pack swarte, ende een pack paerse clederen met eenen blauwen hemtrock voor vijftien gulden. Bekent sij gevangene van Utrecht naer Amsterdam is gegaen met den voorn. Hubert, Pieter den Brabander, ende Swarte Mari, alwaer de voorn. persoonen bij de Nieuwe Kerck op de middach uyt een huys staelen een brunen mantel, die sij gevangene benefens Swarte Mari tot

fol. 99

Amsterdam vercofte voor tien gulden, dat de selffde persoonen, tusschen licht ende doncker noch een huyck stalen, uyt een huys opten Nieuwendijck, welcke heuyck de voorn. Mari vercofte voor acht gulden. Dat de voorverhaelde persoonen, moch eenich lindewaet tot Amsterdam hebben gestoolen, 't welck mede bij de voorn. Mari vercoft is. Bekent sij gevangene noch ende dat den voorn. Hubert ende Pieter den Brabander gebroocken sijn door de glazen in seecker huys tot Amsterdam bij de Cruyskerck, alwaer sij stalen eenich lindenwaet ende wolle, welck lindewaet sij gevangene, ende Mari vercoften voor tien off elff gulden, ende het wolle voor veertien gulden, beyde tot Amsterdam. Bekent noch gelooopen te hebben met eenen Frederick Jacobsz., ende een jonck quant, genaempt Jochem out ontrent vijftien off sestien jaren, die verscheyde diverie ten tijde sij met haer liepen hebben gedaen, welcke gestoolen goederen sij ten deele oock heeft vercoft. Ende laetstelijck bekend sij gevangene mede ten tijde sij op 's Grevenwech wierde geapprehendeert, nietjegenstaende sij alle de voorverhaelde diverije ende huysbraecken hadde gedaen geseyt te hebben; "Nu wert ick tot mijn ontschult

¹ Roompoortstooren, vermoedelijk wordt hier de Raampoorttoren bedoeld.

gevangen, ende indien ick publyckelijck werde gestraft, sal het in corten tijt soo maecken dat ick aen den galge sal comen". Al welcke saecken sijn van seer quade consequentien, die in een lant van justitie, niet en behooren geleden, maer andere ten exemple wel en rigereusselijcken gestraft te werden. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelicheyte van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt prefererende nochtans barmherticheyt voor rigeur justitie¹, condemneren de voorn. gevangene gebracht te werden alhyer achter op stadthuys op schavot deser stede te werden gebracht, ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck te werden gegeesselt,

fol. 99v

tot discretie van Schepenen voorn. ende daer haer het brantmerck deser stede op de rugge sal worden gedrukt, dat daernaer d' selve gevangene gebonden sal worden aen de ijsere balie ende dan aen te sien de vordere justitie ende daer naer noch andermael tot discretie van Schepenen sal worden gegeesselt, ende noch een brantmerck op haer ugge gedrukt. Bannen haer voorts den tijt van 25 jaren uyt de provincien van Hollant, Seelant, ende Westvrieslant, sonder bij den selven tijt daer weder inne te mogen comen, op pene van meerder straffe, surcherende niet te min 't voorsz. bannissement den tijt van een maent binnen welcken tijt de voorsz. gevangene gebracht sal worden in 't ijuchthuys deser stede, om aldaer getuchticht te werden, ende te wercken tot discretie van Schepenen voorn. Ende condemneren haer voorts inde costen vanden gevangenis ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stede, opten 4en octobris 1635, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 99v

**Willem Pieters inde wandelinghe
genaempt Vaertgen Willems
gegeesselt ende gebrantmerkt**

Alsoo Willem Pietersz. inde wandelinghe genaempt Vaertge Willens gebooren binnen der Goude, ende in het aelmoseniershuis opgevoet sijnde, out ontrent ses en veertich jaren, voor Schepenen deser stede buyten pijnre ende bande van ijseren heeft bekent, dat hij lange jaren geleden ledich op den dijck ende achter landt heeft geloopt, aldaer schoyen, bedelen ende vagebonderen, niet tegenstaende hij clouck ende sterck genoeg was, om met goet ende met eere voor hem ende sijne huyshoudinghe de cost te winnen, behalven dat hij mede

fol. 100

heeft bekent, vervallende van quaet tot erger den tijt van wel van 15 ofte 16 jaren, de goede luyden bestelende ende berovende genoegsaem. Alle de tuynen om de stad leggende, gelijk hij bekent heeft, qualijck ses tuynen van sijne roverie vrij geweest te sijn. Bekent hij gevangen met Fob mede alhyer gevangen in twee tuynen inde Bolcaede over ijs gecloppen te sijn, dat sij aldaer alle het ijswerck affbraecken vanden vensters, ende 't selve mede namen, gelijk sij noch in eenen anderen tuyn aldaer inbraecken, stelende aldaer het ijswerck, ende de vensters, welck ijswerck hij gevangen op de Raem tot Dirck Cornelisz. Smith in 't Ste. Joris heeft vercoft, gelijk hij meest alle sijn gestoole ijswerck aldaer heeft vercoft. Bekent tot verschijde maelen ten platten lande in 't geselschap van Jacob ende Fob, hoenderen ende enden te hebben gestoolen, ende dat hij met Fob mede alhyer gevangen, begonnen heeft te loopen, ontrent 15 ofte 16 jaren geleden ten selven tijden Fob eerst uyt het tuchthuys was gecomen. Bekent drie ofte vier jaren geleden met Fob, door de vensters met een hackmes, in den tuyn vande lombert te sijn gebroocken, alwaer sij eenige stoelen staelen. Bekent noch in den selven tuyn met Fob op een andermael gebroocken te sijn, dat sij daer als doen staelen peren ende appelen. Bekent ontrent 3 jaren geleden op de Turffmarct tot eenen barbier, bij avont vanden capstock, in 't geselschap van Fob, doende hij gevangen de deure open, een mantel gestoolen te hebben, die sij tot Rotterdam op een erffhuys vercoften voor 10 gulden. Bekent op de Nieuwehaven in 't geselschap van Fob, bij avont noch gestoolen te hebben, twee coopere blaeckers met een coopere keteljen, die sij alhyer vercoften op de Vendumarct voor sestien stuvers. Bekent in 't geselschap

fol. 100v

van Fob ende sijn broeder, menichmael de kettingen vande schuyten, schepen ende schouwen affgebroocken te hebben, waermede hij bij nachte ende ontijden over stadtsgrachten in ende uyt de stad is gevaeren, welcke gestolen kettingen hij mede meest tot Dirck Cornelisz. Smith in Ste. Joris op den Raem heeft vercocht. Bekent tot Stolwijck in 't geselschap van Fob, Jacob Moerscheurtje ende Crijn Ariensz., geweest te sijn alwaer Fob droncken sijnde, de pijpen stellende², ende Moerscheurtje ende Crijn Ariensz. met messen vechtende. Dat Fob geslagen wierde vande bode van Stolwijck ende hij gevangen in sijn arm gequetst van eenen Samuel nu onlanckx binnen Iselsteyn onthoofte, sulckx dat de huysluyden overmits gemelt dat hij ende sijne complice aldaer bedreven genootsaecht sijn geweest haer uyt het dorp te slaen ende te verdrijven. Waer op gevolcht is, dat hij

¹ Sic, rigeur justitie, lees: rigeur van justitie.

² DBNL, 'De pijpen stellen'; lawaai, burengerucht te maken.

gevangen Fob ende Jacob voorn. met schrickelijcke vloucken ende sweeren bij haer selven beslooten, dat sij den eersten die haer te gemoet soude comen, door het water soude jagen ende sulckx soude quetsten ende tracteren, als hij vanden boeren waren getraceert, omme al soo op den onnoselen te verhaelen, overmits haere moetwille vande boeren waren geslagen. Gelijck haer oock niet langer daer naer ontrent Stolwijck tegemoet is gecomen een jonckman van 16 ofte 17 jaren ende van wiens broeders sij binnen Stolwijck waren geslagen. Dat Jacob alsdoen sijn mes uyt trock, ende [sij] voorts den jonghman in 't water stieten, welke jonckman om sijn leven te behouden ende haere boose handen te ontcomen heeft hem voort te water moeten beeven. Bekent Ste. Jacob¹ voorleden een jaer van een wagen in 't geselschap van Fob ende Jacob voorsz. eenige kaesen te hebben gestoolen. Dat sij de spickers waarmede de seijlen

fol. 101

over de wagen waren gespickert uyt trock ende dat hij gevangen de gestolen kaessen vercoft tot eenen Adam de pijpmaecker in 't Clooster, welke pijpmaecker plat was². Bekent noch op de Cromme Gouwe in 't geselschap van Fob vanden bleyck drye hembden te hebben gestoolen, ende noch in een ander huys daer sij haer saeten en warmden, op den selfden tijt een keteljen met een aerde [k...tgen] gestoolen te hebben. Bekent noch dat Fob bij avont soo de predicatie uytginck in sijn geselschap een vrouw die huyck van 't hoofd stal op de Gouwe ontrent Ste. Joostbrugge, die sij tot een Martijn Mancken die plat is inde Keijserstraet vercoften geleden ontrent twee jaer. Bekent dat Fop ontrent een jaer geleden, noch een heuyck bij avont van een vrou haer hoofd in sijn geselschap heeft gestoolen, ende dat hij die selve mede vercoften tot den voorn. Martijn Mancken. Bekent mede bij ende present geweest te sijn, ten tijde Fob ende sijn broeder de sijdeure in 't Corte Gijsensteechje met haer ruggen de hielen inde steenen vast gestelt hebbende openbraecken, ende daer uyt staelen een aerde cop met deuyten ende een stuver met een paers schortcleet. Bekent noch achter de Vismarct tot een kleermaecker in den avont een pack cleeren met Fob te hebben gestoolen, dat Fob den ringh omdraide, ende het goet vanden toonbank nam, 't welck hij mede vercofte tot Martijn Mancken, ende daer vooren cregen ses gulden. Bekent noch alleen in Troyen een half pont tobacc daer de deure open stont te hebben gestoolen. Bekent noch in 't geselschap van Fob bij avont op het Hoochstraet uyt het huys, daer den Adelborst uythanght twee groote cruycken te hebben gestoolen, die sij tot Martijn Mancken voorn. vercoften. Gelijck hij gevangen mede bekend met Jacob, bij avont uyt het Schaeckbort op de Cleywech twee ofte

fol. 101v

drie vaenscannen met tinne leden, ende een blau cruyckte gestoolen te hebben, die sij oock mede tot de voorn. Martijntgen Mancken hebben vercoft. Bekent hij gevangen tot het opbreecken vande tuynhuysen een hackmes te hebben gebruyckt, ende dat hij gevangen soo bij avont als bij nacht wel ruym dartich tuynhuysen opgebroocken heeft, in 't geselschap van Fob sijn broeder off andere. Bekent somtijts mede tot het opbreecken vande tuynhuysen eenen bijltgen te hebben gebruyckt. Bekent verscheyde maele soo bij somer als bij wintertijt in den tuyn vanden lombert gebroocken te sijn, ende aldaer naer den tijt van 't jaer peren ende appelen ende iserwerck te hebben gestoolen. Bekent hij gevangen in 't geselschap vanden Fob Pietersz. in een kenniploots, dicht bij de Cleywechspoort achter Evert de houffsmith ingebroocken te sijn, alwaer Fob de deure optreck, dat het sloth daer toen affspronch, doch dat sij daer incomende niet anders en vonden als twee bouten, daer die schijven op draeijen, die sij daer doen ter tijt uyt stalen, ende oock vercoften tot eenen Maertijntgen Mancken voorn. ende dat hij gevangen alsdoen voor sijn portie creech thien stuyvers. Alle 't welke saecken sijn van schrickelijcke gevolgen, die in een lant van goede justitie niet en behooren gelden ofte getollereert te werden, maer anderen ten exempelen wel ende rigereusenlijcken gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Seelant ende Westvrieslant nochtans meerder genegen sijnde tot barmherticheyt dan rigeur van jsutitie den voorn. gevangene gecondemneert hebben ende condemneren hem mits dese gebracht te werden achter op 't schavot deser stede met een hop om den hals daer aen hangen, appelen, peeren ende out

fol. 102

ijser, ende aldaer t aensien de eerste justitie van Fop Pietersz. alhyer mede gevangen, ende dan daer nae met den strop om den hals wel strengelijck tot discretie van Schepenen te werden gegeesselt, mitsgaders een brantmerc op sijn rechter schoer te werden gedruickt, ende dan weder aen de bailie als voren gebonden om de vordere justitie te aenschouwen. Bannende hem voorts den tijt van dartich jaren uyt de provincie van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt, omme binnen daechs sonneschijn uyt de stadt ende jurisdictie vandien te vertrecken, ende drie dagen daerna uyt de voorsz. lande, sonder binnen den selven tijt weder daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe, ende condemneren hem oock inde costen van gevanckenisse ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 15en octobris anno 1635, present den Bailliu, de vier Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 102

¹ Strubbe en Voet (1991) 486. St. Jacob; 25 juli.

² GTB. Plat, plat zijn: iemand die doortrapt is, zich onnozel houdt.

Gesien bij die vande gerechte der stede vander Goude het intendit overgegeven bij mr. Antony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra Dirck Cornelisz. Smith poorter deser stede gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde hem vervordert heeft van diversche fameuse ende geweldige dieven soo huys als tuynbraeckers op verscheyde tijden ende om een geringhen prijs een groote quantiteyt out ijsen te coopen 't gunt hij gedaegde wel wisten ofte immers behoorden te weten dat gestoolen was, sijnde 't selve [praem] diverie contrarie de placcaten vande heeren Staten

fol. 102v

deser landen daer jegens gemaneert, ende alsoo sulckx niet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graefflijckhey te bewaeren, den voorsz. delinquant tot sijnder laetste woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten daghe dienende rechterlijck ter vierschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een 2e citatie, de welke insgelijckx gedaen wesende ende hij niet comparerende, dat tegens hem verleent is tweede deffault, ende voor 't proffijt vandien verleent een darde citatie met inthimatie, de welke insgelijckx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet comparerende mits 't welke jegens hem gegeven is 't darde deffault, ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geadmteert, te dienen van sij intendit met een vierde citatie ex super abundantie met inthimatie om 't intendit te sien verifiëren ende sententie t' aenhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen sijnde is hij dien niet jegenstaende noch niet gecompereert, soo dat d' eyscher sijn intendit met de verificatien daer toe diende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende 't gunt ter materie dienende was, mitsgaders de examinatie bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van weghe de hoogh Overicheyt van Hollant, Seelandt ende Westvrieslandt hebben den voorn. Dirck Cornelisz. smith gedaegde ende deffaliant voor 't proffijt ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken

fol. 103

ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weren van rechten, die hij in desen hadde moge doen ende porponeren. Banne den voorn. Dirck Cornelisz. smith uyt de stadt ende jurisdictie vandien den tijt van drie jaren sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen op pene van meerder straffe. Ende condemnieren hem voorts inde costen van desen processe ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer, den laetsten decembris 1635, present den Bailliu, vier Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 103

Gesien bij die vande Gerechte der stede vander Goude het intendit overgegeven bij mr. Antony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra Willem Claesz. bydrager poorter deser stede gedaegde in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde opten 19en january lestleden van levende lijve ter doot gebracht heeft, den persoon van Tomas Honore van Bergen, tamborijn¹ onder de compagnie vanden colonel heer Auterive, ende alsoo sulckx niet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graefflijckhey te bewaeren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende, rechterlijck ter vierschaer ende peuye van 't stadthuys uytgropen sijnde ende nyet

fol. 103v

ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een tweede citatie, de welke insgelijckx gedaen wesende ende hij niet comparerende, dat jegens hem verleent is, tweede deffault ende voor 't proffijt vandien verleent een darde citatie met inthimatie, de welke insgelijckx gedaen sijnde dat den gedaegde noch nyet compareerde mits 't welke jegens hem gegeven is 't darde deffault ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van sijn intendit met een vierde citatie ex super abundantie met inthimatie om 't intendit te sien verifiëren ende sententie t' aenhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen sijnde en is hij dien nyet yegenstaende noch nyet gecompereert, soo dat d' eyscher sijn intendit, met de verificatien daertoe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende 't gunt ter materie diende was, mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht in den naeme ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt, hebben den voorn.

¹ GTB. Tamborijn; trommelslager.

Willem Claesz. bierdraeger ende deffailiant voor 't proffijt ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir, peremptior defensien ende weeren van rechten dye hij in desen hadden mogen doen ende proponeren. Bannende den voorn. Willem Claesz. deffailiant uyt den lande van Hollant, Seelant ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaren, sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen, op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert, ten proffijte vanden hooge Overicheyt van Hollant, mits dat men die sal mogen redimeren volgens 't privilegie deser stede.

fol. 104

Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 19en meye anno 1600 ses ende dertich. Presenten als in 't vierschaerbouck.

fol. 104 *tekstverlies wegens te strak inbinden*

Jan Jansz. vander Goude

Alsoo Jan Jansz. vander Gouda alias Jan de Wees out 18 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende bande van isere bekent ende beleden heeft, dat hij van jongsaen alhyer in 't weeshuys opgevoet zijnde ende uyt het zelve huys geloopt, bij de regenten van 't voorsz. huys weder gecregen in het tuchthuys deser stede is gestelt geworden, alwaer hij den tijt van ontrent drie jaren ende een halff hebben geseten uut het zelve huys neffens ander sijne medetuchtelingen ontrent een jaer geleden is gebroken. Dat hij daer uut sijnde gebroken in plaetse van hem te beteren gelijk hij voor zulcken correctie wel hadde behoort echter hem vorder ende weder verlopen hem zoo verre heeft vergeten dat hij in 't geselschap van dieven heeft beginnen te converseren ende inde voorleden winter in 't geselschap van eenen Joon eende lade met gelt uut seecker huys op de Turffmarct heeft genomen die zij echter overmits 't volck van 't huys gewaer wyerde hebben moeten quiteren. Dat hij even daer aen op den Raem in 't geselschap van een Jacob Cornelisz. seven slaepelaken heeft gestolen, ende daarvan genoten vijff stuvers, gelijk hij mede bekent dat den voorn. Jacob Cornelisz. in zijn bijwesen drie vlessen met brandewijn in den herberge vanden Drie Molens heeft¹ die zij ten deele droncken ende de reste lieten aen [Druncke] Theus des voorn. Jacob Cornelisz.'s moeder. Bekent mede dat den voorn. Jacob in zijn bijwesen noch genomen heeft op den Thyendewech op den hoeck van het Clooster een lade met 7 ofte 8 stuvers aen gelt, dat zij onder den anderen deelde gelijk hij mede bekent in 't geselschap van Joen hyer vooren genoemt

fol. 104v

op de Gouwe uut zekere huys een lade met 15 ofte 16 stuvers genomen te hebben ende op een ander tijt met Jacob Cornelisz. een benne² met haselnoten. Dat hij gevangen vagebunderende ende was het een op het andere lopende ten platten landen heeft gaen schoyen ende bedelen totdat hij eyntelijck op 's Gravenwech hem een dach drye off vier onthouden hebbende met schoyen ende bedelen bij hem is gecomen Dirck Gerritsz. van Woerden mede alhyer gevangen, Leendert [Creynen], Jan Platvoet ende Jan van Utrecht hem gevangen vragende off hij mede nae der Gouwe [quam] blijvende aldaer noch drie ofte vier dagen schoyen ende bedelen, gelijk zij oock haer in twee verdeelt hebbende, ontrent 's avonts ten seven uyren inde stadt zijn gecomen malcanderen op de Marct gelijk bij haer besloten was ontrent de clocke acht uyren vindende. Dat sij gevangen met Jan van Utrecht door de Groenendael gaende de voorn. Jan tegens hem seyde als vorder de bovendeeure openstont: "Daer zijn veele fraye gebrayde koussen, daer wil ick te nacht inbreken". Gelijk hij gevangen ende zijne andere medecomplicen 't selve goet vonden ende des nachts tusschen elff ende twaelff uren bij de voorsz. huysinge zijn gecomen alwaer den voorn. Jan van Utrecht met een ijsen dat voor [scha...] was, houde hij gevange ende de drie andere zijne medecomplicen schillewachts, door de muyr is gebroken, ende 't gat gemaect zijnde, dat hij gevangen daerdoor is gecropen tot de wijnckel uuttreijckende aen zijne complicen een groote parthije gebrayde ende pletsen hoosen, welcke voorsz. hoosen sij metten anderen deelden aen den Vesten ontrent de Kackmolen. Dat hij gevange hem daer mede noch niet contenterende met den voorsz. Jan van

fol 105

Utrecht ende Leendert Crijnen wederomme [naer] de voorsz. huysinge is gecomen. Dat alsoen de voorn. Leendert Crijnen in het gebrocken gat croop ende haer daer uut langde drie ofte vier packxkens koussen, dat elck van dien zijluyden vier off vijff paer die zij onder haer drien hebben verdeelt seggende tegen haere medecomplicen dat de man wacker geworden zijnde zij niet vorders en hadden connen stelen. Dat hij van zijn medecomplicen 's nachts scheyde hem 's morgens vroech met zijne complicen naer Rotterdam heeft begeven, d' selve ten dele aldaer bij het Goutsche Veer tot een out man hem met gestoolen matten genererende ende ten deele inde Raemstraat tot seeckere Fransman heeft vercocht, niet meer voor d' selve crygende als seven gulden tyen stuvers. Bekent mede eenen vergulden spiegel op de Spieringstraat in 't geselschap van Jacob Cornelisz. hyer voren genoemt ende Kees de Brijer uut seker huys aldaer bij avont genomen te hebben dat die selve spiegel

¹ Sic, heeft, lees: heeft gestolen?

² GTB. Benne; mand.

tot Gryet inde Elantshooren wierde vercocht ende hij gevange voor zijn portie genoot acht ofte negen stuyvers gelijk hij mede bekent noch een vlesse met brandewijn in 't geselschap van Jacob voorn. gestolen te hebben ende meer andere cleyne dieverien gedaen te hebben (die hij gevange alle niet en can specificeren) zijnde 't selve saecken van seer quade consequentien die in een lant van goede justitie niet en behooren te werden geleden maer anderen ten exempel wel ende swaerlijck te werden gestraft. Soo is dat Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Baljou Ratione offitii gedaen ende genomen op ende jegens den persoon van Jan Jansz. inde wandelinghe Jan Wees genaemt binnen

fol. 105v

deser stede geboren alhyer gevange ende geleth op zijne confessie doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graaflijkheyt van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant condemnieren den voorn. Jan Jansz. gebracht te worden achter op het schavot deser stede ende aldaer wel strengelijck te werden gegeesselt ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Bannende hem voort in tuchthuys deser stede den tijt van 12 jaren om aldaer te wercken ende getuchticht te werden tot discretie van regenten vanden selven huuse. Ende condemnieren hem inde costen vande gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum den 22 novembris 1636.

fol. 105v

Dirck Gerritsz. van Woerden

Dirck Gerritsz. van Woerden out 17 jaren voor Schepenen deser stede buyten peyne ende bande van isere bekent ende beleden heeft, dat hij ontrent de drie jaren geleden zij hantwerck van cleermakers hebbende verlaten hem begeven heeft in dienste vanden capiteyn vanden tochtpaerden¹ in welcken dienst hij onder verscheyden capiteyns drie somers zoo voor Leeuwen² als elders heeft gedient. Ende dat hij des winters te huys comende zijn voorsz. hantwerck bij verscheyde meesters heeft gecontinueert, doch dat hij aen het werck niet connende blijven hem ten platten landen omme te schoyen ende bedelen heeft begeven. Ende dat hij vervallende van quaat tot argter eyntelijck is geraect in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers gelijk hij gevangene bekent heeft in 't geselschap van eenen Jan Jansz. die onlanx daer over sijn recht tot Utrecht heeft ontfangen³, Piet de Wael ende eenen genaemt Moses in 't dorp van Tecop in zeker huys aldaer door de muyr is gebrooken te zijn alwaer hij gevange achter aen den deur schiltwacht hyelt ende daer zij aldaer door het ongebrooken gat incrijupende stalen een rooden rock, een schort met twee coorden,

fol. 106

een blauwen rock, een rooden schaerlakense broesrock, een linne schorteldoeck, een silvere ketting die men om het lijff draacht, eenich gelt naer zijn beste onthout vyer gulden ende een scelling. Bekent mede tot camerick in zeecker huys aldaer met een breeckiser, hem gevangen vertoont, in 't geselschap van eenen Frans van Dort ingebrooken te zijn aldaer zij stalen een root schaerlaekense rock met twee fluweele coorden, een boratten rock zonder dat hij gevangen weet wat coorden daarop lagen, twee schorten, een zijde schortecleet, een weyninch gelt, twee hemden, twee slaepplaken, een charlaken hemdrock met silveren knopen, een bombazijnen broeck met gouwe ende zijde lutscoorden⁴. Van alle welcke goederen hij gevange niet meer voor portie heeft genoten als twee gulden aen gelt met een swarten laken broeck, een swart laken wambas, hem bij den gasten vanden Lantdrost uutgetogen ende dat noch schrickelijck is ende alle materie te boven gaet, bekent insgelijckx inde voorsomer voorleden tot Woerden inde Speckstraet, tot eenen Dirck Aryensz paerdencooper zijns gevangen swager in 't geselschap van Pyet de Wael hyer vooren genoemt ende Hubert den Brabander op zijns gevangens aenwijsen ende te kennen gegeven ingebrooken zijn alwaer Piet de Wael eenige ruyten uut het glas nemende ende alsoo 't venster openende door het selven in is geclommen daer uut halende een rooden deecken, een huyck, een rooden hemdrock, een gouden rock, een paer spaens leeren schoenen, twee rooden luyren, een ofte twee nachtmanteltgens ende dat hij gevange aen den poort op schiltwacht stont. Dat zij van daer gegaen zijn naer seeckeren hoyberch alwaer zij het voorsz. gestolen goet overgaven aen seecker vrouwspersoon genaemt Lijsken van Haerlem die de voorsz. goederen in twee reysen tot Coulemburch ging vercoopen ende dat hij gevange ende zijne medecompligen elcx een pont Vlaems voor hare portie daarvan genoten. Bekent eintelijck hij gevangen, dat hij comende op 's Gravenwech

fol. 106v

in 't geselschap van Leendert Crijnen, Jan Platvoet ende Jan van Utrecht aldaer gevonden heeft Jan de Wees alhyer mede gevangen dat zij alsdoen een dach omme naer der Goude te comen onderwege zijnde ten platten landen gingen schoyen ende bedelen. Dat Jan Platvoet ende Leendert Crijnen eerst inde stat quamen ende malcander plaets hebbende gestelt ende op de Marct bijeen te comen, gelijk hij gevangen ende d' andere zijne

¹ *Ibidem*. Tochtpaerden; paarden die men in het leger gebruikte om allerlei krijgsbenodigdheden te trekken.

² Leeuwen, Boven-Leeuwen en Beneden-Leeuwen, gem. West Maas en Waal, prov. Gelderland.

³ <http://www.hetutrechtsarchief.nl/>. Inv. nr. 99-07 Register Criminele sententies 1622-1639, fol 345v-346v, dd. 25-06-1636. Niet alleen Jan Jansz, maar ook Moijjes de Clercq, Piet de Wael en bovenstaand persoon, Dirck van Dam, worden veroordeeld.

⁴ *GTB*. Lutscoorden, luskoorden; een koord tot een oog omgedraaid, gewoonlijk om iets daarin te kunnen steken of het om iets heen te kunnen doen.

medecompligen ontrent het luyden vanden wachtclock malcanderen aldaer hebben gevonden. Dat Jan van Utrecht haer also doen aenwees seecker huys alhyer inde Corte Groenendael waerinne zij door de muyr zijn ingebroken daer uut stelende een groote quantiteyt gebreyde ende pletse cousen. Dat hij gevange daervan genoot voor zijn portie 15 paer gebreyde kousen die hij tot Leyden aen seecker vrouspersoon genaemt Machtelij n vercocht voor vyer gulden min vijff stuyvers, bij welcke vrouspersoon Leendert Crijnen zijne cousen te voore mede hadde vercocht. Zijnde 't selve zaken van zeer quade consequentien die in een land van goede justitie ende policie niet en behooren geleden noch te getollereert te werden, maer andere ten exemple wel swaer ende rigoreuselijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Baljou Ratione officij gedaen ende genomen op ende jegens den persoon van Dirck van Dammen geboren tot Woerden alhyer gevange ende geleth op zijne confessie doende recht inden name ende van wegen d' hooge Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant condemnende d' voorn. Dirck Dirck van Dammen¹ gebracht te werden achter op 't schavot alhyer ende aldaer wel strengelijck te werden gegeesselt ten bloede toe tot discretie van Schepenen. Ende daer naer gebrantmerct te werden met het wapeniser deser stede. Bannende hem voorts in 't tuchthuys alhier den tijt van 12 jaren om aldaer te wercken

fol. 107

ende getuchticht te werden tot discretie vanden regenten van 't selver huys. Ende condemnieren hem inde costen vanden gevanckenisse ende mysen van justitie. Actum den 21en novembris 1638.

fol. 107

Gryetgen Branden

Alsoo Gryetgen Branden van Oucoop voor Schepenen deser stede bekend ende beleden heeft, buyten pijn ende bande van ijsere dat zij huyden ende acht dagen wesende den 12en deser maent 's morgens ten vijff uyren van Oucoop in 't geselschap van haer vader Brant Louwen is gecomen in haer schort ofte wachtgat dragende een kleyn kindeken, 't welc eerst een uyr ofte twee te vooren was gebooren, waarvan moeder is Truytgen Branden haers gevangene suster die op haer versocht hadde 't selve in dese stadt te willen dragen, omme 't selve in 't heyligeesthuys te bestellen, ende in gevalle sulcx niet en conde geschieden, dat sij gevangne als dan 't selve kint voor een rijck mans deure te vondelinghe zoude leggen, stellende daer deur kleyne kindeken in 't gevaer des doot. 't Welck zake zijn van quade consequentie, die in een lant van justitie niet en behooren te werden geleden maer anderen ten exemple wel ende swaerlijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen, doende recht inde name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant, condemnieren de voorn. gevangnene alhyer in opene vyerschaer te vallen op beyde haer bloote knyen ende met gevouwen handen Godt ende de justitie

fol. 107v

te bidden om vergiffenisse. Bannende haer voorts den tijt van een jaer ende ses weecken uut de stat ende jurisdictie vandien, sonder binnen den selven tijt daer weder in te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemnieren haer inde costen vanden gevanckenisse ende myse van justitie. Actum den 18 decembris 1636, present den Baljou ende alle de Schepenen.

fol. 107v

Gesien bij die vanden Gerecht der stede vander Goude 't intendit overgegeven bij mr. Antony vander Wolf, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra Cornelis Cornelisz. boommaecker gedaegde in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde opten 15en september lestleden van levende lijve ter doot gebracht heeft Hendrick Dirckxsz. Smaechdeling. Ende alsoo sulcx nyet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graefflijckheyt te bewaren, den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede naer costuyme hadde doen dachvaerden, in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, amer ten daghe dienende rechterlijcke ter vierschaer ende peuye van 't stadthuys uytgeropen sijnde ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijckx gedaen sijnde, ende hij nyet comparerende, dat yegens hem verleent is 2e deffault ende voor 't proffijt verleent darde citatie mit inthimatie, dewelcke insgelijckx gedaen sijnde, dat den gedaegde noch nyet compareerde mits welcke yegens hem gegeven is 't darde deffault ende voor proffijt vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van intendith, met een vyerde citatie ex super abundanty, met

fol. 108

¹ Sic, Dirck Dirck van Dammen, lees: Dirck van Dammen of Dirck Dirckx. van Dammen?

inthimatie om 't intendith te sien verifiëren ende sententie t' aenhooren, welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde, ende is hij dien noch nyet yegenstaende nyet gecompereert, soo dat d' eyscher sijn intendith, met de verificatie daer toe dienende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende 't gunt ter materie dienende was, mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen d' hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, hebben den voorn. Cornelis Cornelisz. boommaecker gedaegde ende deffailliant voor 't proffijt ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoit, dilatoir, peremptoir defensien ende weren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende den voorn. Cornelis Cornelisz. deffailliant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, den tijt van hondert jaren, sonder binenn den selven tijt daer weder in te mogen comen comen op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten proffijte vanden hooge Overicheyt mits dat men die sal mogen redimeren, volgens 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert den 16en january anno 1637, present 't Hart, vander Tocht ende Vermeul, Burgermeesteren, Houtman, de Lange, Cincq, Crabeth, vander Graeff, Abbesteech, Schepenen.

fol. 108

Gesien bij die vanden Gerechte der stede vander Gouda 't intendith overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Bailliu ende Schout der stede vander Goude inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict bij Cornelis Franchoys tamborijn gedaegde in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher hoe dat den gedaegde in 't begin der maent juny lestleden van levende lijve ter doot gebracht heeft, Pieter Wijcke van Brugge, ende alsoo sulckx nyet en mach noch en behoort ongestraft te blijven, dat hij eyscher daeromme etc. voorts in forma ut supra. Actum ende presenten ut supra.

fol. 108v tekstverlies door strak inbinden

Cornelis Coenen uyt Oucoop

Alsoo Cornelis Coenen uyt Oucoop out ontrent jaeren voor Schepenen deser stede, buyten pijn ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij gevange niet en heeft ontsien, in den jaere negenentwintich, recht voor de belegeringe vanden Bosch, ten huuse van Jan Jansz. Houmes wonende in Rosendael, hem sooverre tegens Godt de Heere ende sijnen evennaesten te vergripen ende te besondigen, dat hij seecker jonckman, wiens naem hij gevange, nyet en kendt, dye den speelknecht¹ was van Claes Jansz. Kock sone van Jan Jansz. Houmes doen ter tijt bruydegom sulckx met een opsteecker te quetsen ende te grieven, dat hij den sesten dach daeraen vanden voorn. quetsuren is comen te overlijden hemselven naer de voorsz. manslach, sonder nochtans eenigen dienst te hebben begeven naer het leger voor 's Hartogenbosch, alwaer hij een dach drye ofte vyer geweest heeft, hem bevegende in dienst op den huuse van Lovesteyn onder de compagnie vanden heere van Langerack in der welcke hij alsoen ok heeft gedient tot Alderheylygen doen eerstcomende, als wanneer sijn vader hem sijn paspoort bij den luytenant de Vrije geeft geprocureert. Bekent hij gevange ontrent de twee jaeren geleden gecomen te sijn ten huuse van Jan Jansz. Houmes voorsz. gewapent met een vyerroer 't 's avonts als wanneer den voorn. Houmes met sijn vrouwe al te bedde was, cloppende hij gevanghe aen de deure ende deselve bij de vrouwe geopent sijnde, seyde hij gevanghe tegens de voorsz. vrouwe dat het ongeluck 't welcke hij 't haren huuse hadde gehadt hem seer swaer viel ende dat haer soon oorsaecke daer van was, dat se hem moste een somme gelts geven, omme sijn pardon te haelen, dreygende hare soonen anders te sullen deurschyeten ende den rooden haen door haere huysinge te jagen, persende de voorsz. vrouwe aff, met de voorverhaelde dreygementen, eerst de soom van hondert ende vijff ende twintich gulden. Dat hij hem daermede noch nyet contenterende, weynich tijts daer naer wederomme is gecomen bij avont aen de voorsz. huysinge gewapent met een vyerroer verhalende sijne voorighe dreygementen van hare soonen, ommeverre te schyeten, ende haere huysinge aen coolen te setten, ingevalle sij hem gevanghe nyet meerder gelt en gaff gelijk sij alsoen oock gedwongen wyerden den selven op dien tijt aen te tellen de somme van elff gulden

fol. 109

maeckende in alles de somme van hondert ses ende dertich gulden. gelijk hij mede bekent (weynich tijts te vooren eer hij tot Houmes het voorsz. gelt hadde aff gedwongen) inde schemeravont gecomen te sijn, ten huuse van Claes Cock sone vanden voorn. Houmes, wonende in Heeckendorp² vanden selven begerende een somme gelts, omme de meester te betaelen vanden quetsure dye hij in 't aensicht hadde gecregen ten tijde hij den persoon vooren verhaelt op sijne Claes Cock bruylofte hadde nedergeleyt, ende dat den selven Claes Cock hem nyet genouch willende geven, hij gevanghe tegen den selven seyde: "Eer ick mij daer mede soude laeten contenteren, soude liever den roon haen door uwe huysinge jagen en u den beck open snijden". Persende den voorn. Claes Cock aff de somme van tyen gulden. Dat hij gevanghe hoe langer hoe meer in sijn boosheyt

¹ GTB. speelknecht; bruidsjonker.

² Hekendorp, gem. Oudewater, prov. Utrecht

voorgaende des anderen daechs wederom is gecomen begerende meerder gelt, deselve wederom dreygende van hare huysinge in brandt te sullen steecken ende deselve omme verre te schyeten hij hem wederom affgeperst heeft de somme van 't negentich gulden gelijk hij oock twee a drye dagen daer naer inde schemeravont is gecomen ten huysen van voorn. Cock ende heeft den selven voor de darde maele met groote ende hooge dreygementen sijnde deselve wederom in substantie dese van het huys aen brant te steecken ende hem ofte yemant vanden sijnen omverre te schyeten affgeperst de somme van ses ende dartich gulden belopende t' samen mede (gelijk als tot Jan Jansz. Houmes) de somme van hondert ses ende dartich gulden, sijnde hij gevange geduyrende dese extorsie ende knevelarie altemets gewapent meer een pols¹ altemets met een vyerroer. Bekent hij gevange wijders inde maent van october lestleden t's avonts ontrent een halff uyr naer sonnenondergangh tegen gecomen te sijn Dirck den Backer, dye onder andere propoosten yegens hem gevange seyde: "Mij comt veel gelts vanden luyden ende ick en can 't nyet crygen, laet het ons t' samen aenstellen op moorden, rooven ende branden, wij sullen wel een goeden benijt becomen", ende dat hij gevange in het eerst daertoe nyet connende verstaen

fol. 109v

eyntelijck met den voorn. Dirck gaende gecomen sijn ontrent de huysinge van Cornelis Symonsz. wonende in 't Lant van Steyn. Den voorn. Dirck den Backer vragende waer woont nu hyer een vanden rijckste boeren. Hij gevange daerop tot antwoordt gaff, dat desen Cornelis Symonsz. wel een vanden rijckste boeren was, seggende hij Dirck den Backer daerop: "Wij sullen vyer maecken ende yet was aen brandt steeken ende dan roepen Brandt, Brandt". 't Welck alsoo bij hem gevange ende den voorn. Dirck besloten sijnde, heeft den voorn. Dirck een wis ofte een hoop met stroo genomen steeckende hij gevange daerinne den brandt ende 't selve leggende yegens eenige oude horde in een vervallen berch staende den selven berch bij eenen anderen grooten berch met hoey. Roepende hij gevanghe in eenen wegen: "Brandt, Brandt", ende cloppende aen den deure vanden voorn. Cornelis Symonsz. die op het roepen ende cloppen uytquam, helpende hij gevange beneffens den voorsz. Cornelis Symonsz. ende sijne vordere uytgesin² den brandt uytgyeten, sijnde middelertijt den voorn. Backer affgeweecken ende doorgedaen, dat den brandt uygegoten sijnde den voorn. Cornelis Symonsz. op hem gevange versocht dat hij dien nacht daer wilde blijven, tappende bij provisie een beecker met goet byer, gelijk hij gevange oock den geheelen nacht is verbleven met den soon van eenen Feys Jansz. dye hooch beschoncken sijnde de kanne over de vloer smeeet ende alle dingen vuyl maeckte, waerover de suster vanden voorn. Cornelis Symonsz. moeyelijck ende ontstelt werde, begeerde dat hij gevange ende den andere uyt den huysen soude gaen, doch in plaetse van daer vandaen te gaen, nam hij gevanghe een bijl slaende met deselve open twee cassen dye met goede sloeten waeren gesloten, nemende uyt deselve twee silvere beeckers, drye rijckxdaelders, ende noch drye verbode stuckgens silvergelt bij waer als oorden van rijckxdaelders³. Gaende hij gevange daermede henen sijnde de sonne nu [alreets] wel twee uyren hooch. Dat hij gevange een weynich daer naer wederom comende, tegens den voorn. Cornelis Symonsz. seyde: "Cornelis, wat wilt ghij mij geven, dat ick uwe silvere beeckers wedergeve", ende dat sij geaccordeert waren op vyer rijckxdaelders, welke vyer rijckxdaelders hij gevange oock hebbende ontfangen seyde: "Ick sal de vyer rijckxdaelders ende silvere beeckers beyde houden", ende is alsoo weder doorgedaen, hebbende hij gevange echter gemeent ende in den sinne gehadt deselve weder te geven, ten ware hem sulckx bij Dirck den Backer waere affgeraeden geweest. Gelijk hij gevangne mede bekent heeft ontrent drye weecken voor meye lestleden ten huysen vande voorn. Cornelis Symonsz. te hebben gedaen

fol. 110

ende naer den selven gevraecht, ende dat den selven nyet thuis sijnde hij gevange hem aen den dijck met een geladen roer is blijven wachten ende den selven siende comen naer hem toe getreden, ende geseyt te hebben: "Ick hoore dat ghij over mij hebt geclaecht, ende indien ick wiste sulckx waer te sijn, ick soude u met dit roer den lenden an stucken smijten", ende bij den voorn. Cornelis Symonsz. daer sijn geantwoort: "Ick heb over u niet geclaecht, ick wilde noch liever voor u spreekken", seyde hij gevangene daerop: "Het is wel dan", seggende verder: "Sout ghij wel een rijckxdaelder voor een soldaet over hebben", ende daerop bij den voorn. Cornelis Symonsz. sij geantwoort: "Ick wil u geen rijckxdaelder geven", seyde hij gevange: "Had ik u wat achter aff, ick soude u met dit roer tusschen hals ende schoeren cloppen", verlatende alsdoen den voorsz. Cornelis Symonsz.. Bekent hij gevange wijders geleden ontrent acht maenden in 't geselschap van Dirck den Backer Hage Jansz. ende eenen Hendrick sijnde sijluyden gewapent met drie vyerroers, ende een houwer⁴ gecomen te sijn aen den Nieuwer Brugge, ten huysen van Gerrit Jan Gerritsz. waert aldaer, dat mede nae naer dat hij een weynich aldaer hadde geseten in haer geselschap is gecomen eenen Symon Maertensz., metten welken hij gevange eenigen tijt te vooren questie hadde gehadt, seggende hij Symon Maertensz. onder andere propoosten: "Nu Cornelis sullen wij onse questie affdrincken, off sullen wij weder vechten". Antwoordende daerop hij gevanghe: "Het is beter dat wij onse questie affdrincken ende nyet en vechten", brengende hij gevange den voorn. Symon Maertensz. een halff byer ende de kanne aen sijn mont settende, sach hij gevanghe dat den voorn. Symon Maertensz. in sijn sack taste ende sijn opsteecker trock, treckende hij gevange mede in eenenwegen sijnen opsteecker, sulckx sij t' samen hantsgemeen wierden, doch dat zij door 't scheyden vanden luyden van malcanderen geraect sijn, sonder

¹ GTB. Pols; polsstok, peilstok of plonssok.

² Uytgesin, ?

³ Van Gelder (1966). Oord; aanduiding voor munten van een kwart van de genoemde waarde. Dus oorden van rijckxdaelders zijn munten met de waarde van ¼ rijckxdaelder.

⁴ GTB. Houwer; zwaard, sabel of degen.

datter yemandt van beyden wierde gequetst. Dat weynich tijts daer naer den voorn. Symon Maertensz. seyde: "Ick moet" er noch bet aen, het is een schelm, ick moet hem noch al bet hebben. Hage Jansz. hyer vooren genoemt sulckx hoorende seyde: "Het is geen schelm, het is een soldaet met eeren", daerop den voorn. Symon Maertensz. datelijck wederom sijnen opsteecker trock, werdende hij alsoo hantsgemeen metten voorn. Hage Jansz.

fol. 110v

doch dat hij mede door de luyden die daer present waeren wierde gescheyden, comende den voorn. Symon Maertensz. met sijn opsteecker inde handt tegens hem gevange indringende sijn roer ('t welck met de andere roers ende houwer bij de waert was opgeslooten geweest yegens d' voorn. Symon Maertensz. heeft gevelt, roepende hij gevange: "Soo ghij mij naeder comt, ick sal daer door schyeten", gelijk hij gevange oock naer dat hij alreede een steecgen in den arm hadde gecregen) los schoot hem sulckx treffende in sijne sijde, dat hij ter neder storte. Dat naer dat de voorsz. schoot was gegaen datelijck daerop is in gecomen eenen Hamson Pietersz. steeckende ende sijndende soo naer hem gevange als naer den voorn. Dirck den Backer nemende hij Dirck den Backer sijn roer met welcke hij den voorn. Hamson Pietersz. sulckx tusschen hals ende schoer inne smeeet dat hij ter aerden neder viel, raeckende hij Hamson alsoo uyt haren handen, maeckende hij gevange ende sijn vorder geselschap haer gereet om van daer te scheyden, als wanneer 't soontgen vanden voorn. Backer haer quam aenseggen: "Dien Schelm", denoterende daermede den voorn. Hamson Pietersz., "is achter inde caetsbaen gelooopen", waerop hij gevange datelijck naer de caetsbaen met sijn roer is gelooopen. Dat den voorn. Hamson hem gewaer wordende daerop sijn opsteecker uyt trock seggende hij gevange tegens den voorn. Hamson: "Steeckt u mes op ick sal u nyet schyeten", doch dat den voorn. Hamson 't selve nyet willende doen, hij gevange op hem los schoot doch nyet en raecte, ladende hij gevange wederom sijn roer ende den voorn. Hamson volgende hem voor de tweede mael een schot bracht ende hem in sijn 's lincker sijde trefte, loopende den voorn. Hamson naer de schoot voor deur, omme hem te salveren, doch dat hij bij hem gevange ende Dirck den Backer sulckx is vervolcht ende bij den voorn. Backer met 't roer geslagen dat hij ter neder storte, dragende hij gevange met sijne andere medecomplien den voorn. Hamson tot inde herberge, alwaer secker persoon den brant vandes selfs cleederen, met een flesse byers uyt goot bluste trappende den voorn. Backer hem Hamson met sijn voet op den buyck, seggende: "Leght daer ghij schelm, ghij hebt het op u hals gehaelt ende wel verdient", sulckx den voorn. Hamson des anderen daechs aen den voorsz. quetsure deser werelt is comen te overlijden. Bekent hij gevanghe ontrent veertien dagen voor Paesschen in 't geselschap van eenden Luloff Jansz. geweest te sijn op Molenaersgraeff ten huuse van eenen genaemt inde wandelighe den Jongen Petoor¹ in welke huysinge den voorn. Luloff

fol. 111

Jansz. te vooren hadde gewoont, seggende dat hij in deselve hadde een eijcken casgen ofte coetsge² die hij daer hadde laeten maecken ende weder daer uyt begeerde, nemende tot dien eynde een bijl hant, omme d' selve aen stucken te smijten. 't Welck hij echter overmits het bidden vande vrouwe (die seyde hem liever te vreden te willen stellen) niet en heeft gedaen, gaende hij gevanghe metten voorn. Luloff in seecker herberch aldaer ontbiende bij haer den voorn. jongen Petoor, metten welcken hij eyntelijcken overquamen ter presentie van ander geselschap aldaer mede vergadert, dat den voorn. Luloff voor 't gebruyck van sijn beststede, als mede dat den Jongen Petoor die soude behouden aen hem Luloff soude uytkeeren eens de somme van hondert gulden, gelijk oock den voorn. de penningen datelijck te borde bracht ende den voorn. Luloff aentelde van welcken penningen de waert vanden huuse naer sijns beste wetenschap nam een ducaton ende berendaelder³ werpende deselve inde armenbossche aldaer hangende. Ende den voorn. Luloff Jansz. sijn gelt tellende ende 't selve te cort vindende seyde tegen hem gevanghe: "Ghij meucht het gelt wederom sien te crygen, ofte ick sal 't u soo weer aen u dardepert ('t welck ick u hebben beloofft) corten", versoekende hij gevange alsoen dat de bosse soude mogen werden geopent ende 't selve niet geschiedende, dat hij d' voorn. arnebosse met een steen ofte ander instrument heeft opengebroomden, nemende daer uyt sijnen ducaton ende berendaelder hyer vooren geroert, tellende hij Luloff Jansz. aen hem gevange voor sij derdepert drye ende dertich gulden, met welck gelt hij gevanghe vandaer is gegaen naer sijn garnisoen tot Heusden. Bekent ontrent de negen maende geleden heel beschoncken gecomen te sijn ten huuse van Poulus Jassz. waert in Oucoop ende dat die vrou hem niet willende tappen, hij mette selve in woorden is geraect, die soo hooch lyepen, dat de voorn. vrou hem gevanghe een clap gaff ende hij gevange 't selve dragende, heeft de voorn. vrou hem de stoel daer hij op sat uyt het lijff getrocken, vattende hij gevanghe de stoel uyt haer handt ende haer mette selve op 't lijff smijgende, tassende den voorn. Poulus Jassz. aldoen in sijn sack, 't welck hij gevange siende ende sijn opsteecker treckende is naer hem toegecomen hem met sijnen opsteecker quetsende in 't aensicht ende handt ende den voorn. Poulus Jassz. op hem aencomende met sijn opsteecker inde handt, seyde hij gevange: "Hout u gerust, ghij hebt nu genoeg, denckt dat dat is voor het ongelijck dat ghij mijn vaer gedaen hebt". Bekent hij gevange wijders ontrent de drye jaeren geleden geweest

fol. 111v

¹ *Ibidem*. Petoor, putoor; roerdomp, Botaurus of Ardea stellaris

² *GTB*. Coets, coetsgen: Leger, legerstede. Niet hetzelfde als ledecant of bedde.

³ *Ibidem*. Beerengeld "Dezen kregen schadevergoeding onder den titel van beerengeld". Hier krijgt de waard dus een daalder als vergoeding.

te sijn in 't geselschap van Willem Ariensz. Coen (alias Boeregen) ende Jan Gerrit Damen die metten anderen questie cregen. Dat den voorn. Jan Gerrit Damen tegens hem seyde: "Wilt ghij mij voor slagen beschutten ofte den anderen van mij houden, dat ick hem een snee in 't aensicht geve, ick sal u ses rijckxdaelders schencken", ende dat hij den selven vanden anderen gehouden hebbende, den voorn. Jan Gerrit Damen tot verscheyde maelen omme den ses rijckxdaelders heeft aengesprocken hem tegencomende nu ontrent twee jaeren geleden in 't Land van Steyn, tegen hem seggende: "Ghij sult mij de ses rijckxdaelders geven, off ick sal u een snee inde beck geven". Bekent oock eenige jaren geleden van eenen Pieter de Wael een geweldich huysbreecker ende dieff die in sijns gevangens presentie een breekijser mede nam, gereult te hebben een paer witte voor een paer taneyte¹ coussen. Gelijk hij gevange mede bekend ontrent de twee jaeren geleden op een kermis gecomen te sijn ten huuse van Neel Clamey vattende de kanne vande taeffel seggende tegen eenen Kees Floren, die daer tegen wilde seggen, nemende hij gevange eerst een bloot mes vanden taeffel: "Wil ick u nu een snee inde beck geven". Bekent wijders weynich tijts te vooren eer hij het ongeluck [daer] aen Nieuwebrugge, in 't geselschap van Cornelis van 't Hoff ende noch twee andere gecomen te sijn aen den huisinge van Dirck swarte Pietersz., cloppende ende stootende sijn geselschap op de deure, omme daerinne te comen, staende hij gevange [middeler] tijt ondert den perenboom, ten welcken tijden uyt de besijdendeur drye persoonen quamen, met vorcken gewapent, quetsende den eenen van denselve hem gevange in sijn bil, 't welck hij gevange voelende seyde: "Sult ghij soo een man quetsen, legt u vercken² aff en comt met gelijk geweer". Doch geen [kan] siende is hij van daer gegaen, comende hij gevange ontrent Alreheyligen laetsleden in 't geselschap van Dirck den Backer ten huise vanden voorn. Dirck swarte Pietersz. jegens den selven seggende: "Ick hebben twee rijckxdaelders van meester Loon gegeven vande quetsure, die ick hyer tot mijn ontschult hebbe gecregen, hij moet mij die weder geven, gelijk hij oock ten selven tijde metten voorn. Dirck swart Pieters overcomen ende geacoordeert is op twaelf schellingen dye hij oock op staende voet ontfingh. Alle 't welcke saecken sijn van quade conequentien ende schrickelijcke gevolge die in een landt van goede justitie nyet en behooren te werden geleden maer andere ten exemple wel swaerlijck ende rigoreuselijck te werden gestrafft. Soo is 't dat Schepenen, doende recht in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheijt van Holland, Zeelant ende Westvrieslant.

fol. 112

Condemenen den voorn. Cornelis Coenen gebracht te werden achterop 't schavot deser stede met den strop om den hals, die hem sal worden affgedaen, ende daer naer aldaer geexecuteert te werden met den swaerde datter de doot naevolcht, ende dat gedaen sijnde, sijn doode lichaem gevoert te werden buyten op de plaetse van 't Gerechte der voorsz. stede ende 't selve te stellen op een rath, ende het hooft op een staeck ander ten exemple, tot het geconsumeert sal sijn. Verclarende voorts alle sijne goederen ten proffijte vanden hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt geconfisqueert ende verbeurt. Actum den 9en july 1737, present alle de Schepenen.

fol. 112

Jacob Davitsz. Wals

Alsoo Jacob Davitsz. Wals, Engelsman out ontrent 50 jaeren voor Schepenen deser stede buyten pijnende bande van ijsere bekend ende beleden heeft, dat hij nu pinxteren geleden een jaer geraeckt is in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbreeckers hebbende mette selve gedaen verscheyde dieverijen ende huysbraecken, waerover hij geraeckt sijnde in apprehentie in den Haege, op den 9en july laetsleden in 't openbaer is gegeesselt geworden ende gebannen den tijt van twaelf jaeren uyt de provincie van Hollant ende Westvrieslandt, ende alhoewel hij hem naer dye straffe hadde behooren te begeven uyt de voorsz. landen omme sijn bannissement te voldoen, soo heeft hij hem daer en boven is vilipendie vande justitie wederomme begeven tot steelen ende openbrecken van goede luyden huysen, waerover hij gevange binnen de stadt van Utrecht geraeckt sijnde in apprehentie, aldaer op den 21en der laetstleden is gecondempeert gegeesselt ende tweemaal gebrant gewerden, met een strop om den hals, ende voorts gebannen sijn leven lanck uyt de provincie van Utrecht. Dat hij vervallende van quaet tot erger, nyet tegenstaende dese correctie hem wederom heeft begeven tot sijn out dissoluyt³ ende quaet leven steelende ende de luyden huysen openbreeckende als te voornens, waerover hij binnen der stadt Hoorn op den 21en marty lestleden met de strop om den hals is gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen geworden

fol. 112v

ten eeuwigen dagen uyt Hollandt ende Westvrieslandt. Blijvende hij echter in vilipendie vande justitie ende tegens sijn bannissement binnen dese lande, sulckx hij binnen deser stede in apprehentie is gebracht geworden alwaer hij bekend heeft t' sedert sijn laetste recht soo in 't Goey als inde quaertieren van Woerden te hebben gaen schoeyen ende bedelen, gelijk hij oock de heeren Schepenen soeckende te abuseren met leugenen. Bekende nyet als in den Haech, Utrecht ende Hoorn gevangen geweest te sijn, naederhant bekend ende belden heeft dat hij noch eens ter Hoorn gevangen is geweest ende aldaer gebanne te ser saecke hij een stuck hadde gaen

¹ *Ibidem*. Taneijt; taankleurig, bruingeel.

² *Ibidem*. Verken, varken; hier spottend bedoeld in de betekenis van borstel.

³ *GTB*. Dissoluyt, dissoluyt; ongeregeld, vol uitspattingen, liederlijk, ongebonden.

bedelen. Sijnde 't selve saecken van seer quade consequentie die nyet en behooren te werden geleden, maer andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen ge hooge Overicheyt ende Graefflijckheyte van Hollant ende Westvrieslant, condemnere den voorn. Jacob Davitsz. gebracht te werden achter 't stadthuys op 't schavot deser stede ende aldaer wel strengelijck mette strop om den hals gegeesselt te werden ten bloede toe tot disccretie van Schepenen. Bannende hem voorts den tijt van hondert jaeren uyt de provincien van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant om binnen daechs sonneschijn uyt de stadt ende jurisdictie vandien te vertrecken ende drye dagen daerna uyt den voorsz. lande, sonder voor den selven tijt daer weder in te mogen comen op pene vanden doot. Verclarende voorts alle sijne goederen ten proffijte vanden hooge Overicheyt ende Graefflijckheyte voorsz. verbeurt ende geconfisqueert. Actum den 9en july 1637.

fol. 112v

Gesyen bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonius vander Wolff, Bailliu ende schoudt der zelve stede inden name ende van

fol. 113

wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Willem Pietersz. Conteley inde wandeling genaemt den Amsterdamschen Backer poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon ende op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Willem Pietersz. hem nyet en heeft ontsien alle eere ende trouwe te buyten gaende die hij 't leprooshuys alwaer hij om zijn loen was backende, zulcx te verongelijcken ende te cort te doen dat hij in plaetse van 't selve wel ende getrouwelijcken te dienen gelijk hij schuldich was 't selve Godthuys in het tegendeel te besteelen, de blommen uyt het meel te siftten, ende die met hem naer huys ofte op andere plaetsen te dragen, besteelende oversulcx den waeren armen, zijnde 't selve eene schrickelicke ende abominable saecke die in een landt van goede justitie nyet en behoort te worden geleden maer andre ten exemple wel swaerlick gestraft dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaeren den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen daechvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepende zijnde ende nyet comparerende, dat mitdien hem toegeweesen is 't eerst deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een tweede citatie de welcke insgelix gedaen werdende ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verleend is tweede deffault ende voor 't profijt vandien verleend een

fol. 113v

derde citatie, met inthimatie, de welcke insgelix gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't profijt vandien hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundanti mit inthimatie om 't intendit te syen verifiëren ende sententie t' aenhooren, welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert soo dat d' eyscher zijn intendit mitte verificatien daer toe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overgewegen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt der voorsz. landen hebben den voorn. Willem Pietersz. gedaechde ende deffaillant voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weeren van rechten die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Ontseggen voort den voorn. Willem Pietersz. deffaillant de stadt ende de vrijdomme vandien den tijdt van zes jaren zonder binnen den zelven tijdt daer inne te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemnere hem mede inde costen vanden processe. Gepronunchieert ter vyerschaer den 9en novembris anno 1600 zeven ende dertich, present den heere Bailliu, Crabeth, Vermeul ende vander Tocht, Burgermeesteren, ende alle de Schepenen dempto Houtman.

fol. 114

Gerard Jansz.

Alsoo Gerardt Jansz. vander Goude out 26 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijseren bekent ende beleden heeft dat hij nu ontrent den tijt van over de twee jaren hem begeben hebbende tot schoyen ende bedelen, ter dier oorsaecke tot Dordrecht is geapprehendeert geworden, ende aldaer in besloten camer gegeesselt, gelijk hij mede bekent heeft dat hij ontrent een maent naer dat hij tot Dordrecht voorsz. was gestraft over sijne bedelarie tot Schoonhoven in hechtenisse is gebracht¹ ende dat naer dat hij aldaer elff dagen hadde geseten is gebannen geworden uyt de stadt Schoonhoven ende den lande van Beloy den tijt van vier jaren, ende alhoewel de voorsz. straffe ende detentien hem wel hadden behooren te doen aennemen aan beter

¹ Voor dit vonnis, zie: SAMH, Schoonhoven, *inv. nr. 1058.83 Criminele Rol 1612-1660*, p. 421, dd. 21-07-1636.

leven soo heeft hij gevangen echter noch al in sijn voorigh quaet leven voorts gaende, hem al wederom gesonts lichaems tot schoyen ende bedelen begeven, sulcx datt hij noch eens tot Rotterdam ende Utrecht¹ is gevangen geweest, uyt welcke gevanckenisse hij sonder eenige straffen is geraeckt, omdat hij waer geapprehendeert, gaende ledich langhs de wech. Gelijk hij gevangene mede bekent heeft dat ten tijde hij bij den Lantdrost is gevath ende alhier in hechtenisse is gebracht geworden, hij beneffens eenen Jan Jansz. hier mede gevangen ten platten lande nieuwe jaersliedekens heeft gaen singen ende voorts gaen schoyen ende bedelen. Sijnde 't selve saecken van quaden gevolge, die in een lant van goede justitie niet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende

fol. 114v

recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant ende Westvrieslant, condemneren den voorn. gevangen gebracht te werden in 't tuchthuys deser stede om aldaer voor den tijt van ses maenden te raspen ende wercken tot discretie vande regenten aldaer. Condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise vande justitie. Aldus gedaen ende gepronunchieert op Tiendewechspoort der stede vander Goude voorsz. den 12en january 1638 bij 't Collegie vande Magistraet.

fol. 114v

Jan Jansz.

Alsoo Jan Jansz. vander Goude out ontrent acht ende twintich jaeren voor Schepenen deser stede buyten pijnje ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij nu ontrent de vier jaren geleden hem eerst begeven heeft tot schoyen ende bedelen ten platten lande, daerover hij beyde Lantdrost opgevat zijnde tot Haestrecht gevangen gebracht is, ende aldaer gebannen den tijt van een halff jaer gelijk hij mede heeft bekent, in plaetse van hem te beteren al wederomme te hebben gaen schoyen ende bedelen als vooren, waerover hij wederomme bij den Lantdrost opgevat zijnde ende tot Schoonhoven eenigen tijt hebbende geseten aldaer uyt den lande van Hollant ende Westvrieslant is gebannen geworden². Daer hij in plaetse van te obedieren ende 't voorsz. bannissement naer te comen inde provincie achter is gebleven, ende hem al wederomme begeven tot schoyen ende bedelen als te vooren, gelijk hij mede bekent nu

fol. 115

ontrent Alpsche kermis lestleden ter saecke hij hem al wederomme tot schoyen ende bedelen ten platten lande hadde begeven als mede dat hij suspect was eenige goederen te Marritje Joosten aen de Goutcade te hebben gestolen waer ontrent hij gevangen in 't velt lach en sliiep naer Dammen³ gevangen is gebracht geworden, waerover hij tot Dammen in 't openbaer is gegeselt geworden. Ende alhoewel hij gevangen hem door die straffe wel hadde behooren te beteren, soo heeft hij hem echter wederomme niet ontsien van nieuws met eenen Gerrit Jansz. mede alhier gevangen hem wederomme ten platten lande te begeven, omme nieuwejaer liedenkens te singen ende te schoyen ende bedelen waerover hij gevangen alhier gebracht is geworden. Zijnde 't selve saecken van quaden gevolge die in een lant van goede justitie niet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollant ende Westvrieslant, condemneren den voorn. gevangen gebracht te werden in 't tuchthuys deser stede om aldaer voor den tijt van ses maenden te raspen ende wercken tot discretie vande regenten aldaer. Condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mise vande justitie. Aldus gedaen ende gepronunchieert op Tiendewechspoort der stede vander Goude voorsz. den 12en january 1638 bij 't Collegie vande Magistraet.

fol. 115v

Bartel Dircksz.

Alsoo Bartel Dircksz. van Coukerck inde wandelinghe genaemt Swartje, hem eerst genoemt hebbende Jan Pietersz. van Utrecht out 22 jaeren, voor Schepenen deser stede buyten pijnje ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij nu ontrent den tijt van vijff jaren soo hij gevangen seyt hem begeven heeft tot een ledich ende dissoluyt leven gaende schoyen ende bedelen ten platten lande. Dat hij gevangen vervallende van quaet tot erger hem tot Hasselt soo veere heeft verlopen dat hij aldaer een silveren onderriem hebbende gestolen daerover is gegeselt geweest, geleden nu ontrent den tijt van vier jaren. Bekent dat hij gevangen in sijn boos leven voortgaende geraeckt is in 't geselschap van een schoonkint⁴ van Lieuwaerden van eenen Enngelsman genaemt Claes ende noch eenen anderen Claes sonder dat hij gevangen deselve anders is kennende, dat hij met sijne

¹ Geen Utrechts vonnis gevonden.

² Zie hiervoor: SAMH, Schoonhoven, *inv. nr. 1058.83 Criminele Rol 1612-1660*, p. 424, dd. 13-09-1636. De baljuw eist strenge geseling (op het schavot), levenslange verbanning uit Holland en Westvriesland en confiscatie van goederen. Hij wordt echter, in tegenstelling tot wat in bovenstaand vonnis vermeld wordt, de door de schepenen van Schoonhoven veroordeeld tot 6 jaar verbanning uit Schoonhoven, Land van Blois en de Krimpenerwaard.

³ Dammen ?

⁴ *GTB*. Schoonkinderen, schoonkint; aanbehuwde kinderen, verg. schoondochter.

medecompligen zijnde inde uysterste schuyt¹ op Amsterdam den voorn. schoonkint van Lieuwaerden uyt een doos die inde voorn. schuyt stont stal de somme van drie ofte vier ende twintich gulden. Dat den voorn. schoonkint van Lieuwaerden hem gevangen 't voorsz. gelt overgegeven hebbende, ende bij hem sijnde bevonden inde schuyt vast is gehouden, ende tot Amsterdam op het gevangenhuis gebracht ende vandaer gevoert naer Ouwerkerck, alwaer hij gezeselt, gebrantmerckt, ende gebannen is geworden den tijt van 12 jaeren uyt Ouwerkerck ende jurisdictie vandien

fol. 116

nu geleden ontrent de twee jaeren. Bekent hij gevangen vervallende van quaet tot erger noch tot Haerlem in besloten camer gezeselt te zijn, ter saecke hij in 't geselschap van eenen Marcus van Vlissingen inde wandeling genaemt Robol een paer fluweele ende een paer boratte mouwen met een jackgen hadde gestolen. Gelijk hij gevangen mede bekend hopende 't eene quaet op het ander, noch eens tot Haerlem gevangen geweest te zijn alwaer hij ter saecke van een bosch kousen daer vijff off ses paer inne waren met noch een paers laecken brouck die hij tot Amsterdam voor vijftien stuyvers vercochte ende bij avont tot Amsterdam in 't geselschap van eenen Piet Out hadde gestolen aldaer gezeselt, gebrantmerckt ende gebannen te zijn uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant zijn leven langh geduyrende. Bekent de bosch kousen vercocht te zijn bij een vrouwe genaemt Mette Apenbackhuys ende dat hij daer van heeft genoten ontrent de vier gulden, gelijk hij gevangen mede aldaer heeft bekent altemet een hemde vanden bleyck te hebben gestolen. Bekent sijn laetste ende darde brantmerck tot Groeningen te hebben gecregen geleden nu ontrent de elff weecken ter saecke hij aldaer een bosch met cousen hadde gestolen, begevende hij gevangen hem naer sijn recht vandaer naer Lieuwaerden, van Lieuwaerden op Harlingen, van Harlingen op Amsterdam gaende den tijt van thien ofte twaelff dagen die hij onderwege was schoyen ende bedelen

fol. 116v

ten platten lande. Bekent hij gevangen comende van Amsterdam alwederomme inde Veenen ende aen den Rhyn te hebben gaen schoyen ende bedelen. Gelijk hij gevangen mede bekend soo hij des morgens bij Maerten Willemsz. Sluuhalsge ende Leendert Crijnen inde wandeling genaemt Zolipot was gecomen, ende zij dien dach metten anderen hadden loopen schoyen ende bedelen, bij de gasten vanden landrost in een huysmans huys daer sij een pot melck saten en aten ontrent den avont gevangen te sijn. Hebbende hij gevangen doorgaende met veele ende grove leugenen omme de handen vande justitie te ontgaen de heeren Schepenen geabuseert, als hem selven in plaetse van Bartel Dirxsz. hebbende genoemt Jan Pietersz. van Utrecht, ende in plaetse van ront uyt te bekennen dat hij sijn eerste brantmerck tot Ouwerkerck, zijn tweede tot Haerlem hadde gecregen, deselve tegen de waerheyt gesecht te hebben, t eerste tot Huysons², ende het andere tot Lier in Emderlant³ te hebben ontfangen behalven noch dat hij al voortgaende in zijne leugenen hem mede niet en heeft ontsien, tegen de waerheyt te seggen (gelijk hij naderhant heeft bekent ende oock in der daet sulcx is bevonden) dat hij t' sedert sijn laetste recht, een huysbraeck tot Leyden, ende een tot Amsterdam benefens andere dieverijen hadde gedaen. Dryvende alsoo sijnen spot mette justitie, sijnde 't selve alle saecken van quader gevolge die in een lant van goede justitie niet en behooren te werden geleden, maer andere ten exemple mette grootste rigeur gestrafft. Soo is 't dat

fol.117

Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollant ende Westvrieslant hebben den zelve gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht te werden achter op 't schavot met een strop om den hals ende aldaer wel strengelijck gezeselt tot discretie van Schepenen ende aldaer naer gebrantmerckt te worden op sijne eene schour. Bannende hem voort uyt de lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van vijff ende twintich eerstcomende jaeren, te ruymen deser stede ende de vrijdomme vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie dagen naer dat hij gerelaxeert sal sijn zonder middeler tijt wederomme daerinne te mogen comen op pene vande galge. Ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronuncheert ter vierschaer deser stede den 16en january anno 1638, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 117

Leendert Crijnen

Alsoo Leendert Crijnen van Leyden hem eerst genoemt hebbende Cornelis Jansz. van Leyden out achtien jaeren inde wandeling genaemt Zolipot voor Schepenen deser stede buyten pijnende bande van ijsere bekent ende geleden heeft, dat hij nu ontrent den tijt van vier jaeren uyt het weeshuys binnen Leyden is gelopen, begevende hem aen den

¹ *Ibidem*. Uiterst; hier: de laatste schuit die op die dag naar Amsterdam vertrok.

² Huysons ???

³ Leer, Nedersaksen, Duitsland.

fol. 117v

dijck ende in quaet geselschap gaende schoyen ende bedelen. Dat hij gevangen vervallende van quaet tot erger hem begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbreeckers ende onder andere in 't geselschap van Robbert de pijpmaecker, Frans van Dort, ende eenen Robbert Schotsman, in welck geselschap hij gevangen bekent tot Rierkerck¹ in seecker huys door de terzijde muyr inne gebroocken te sijn, ende daer uyt te hebben gestolen twee mantels, een rockje, twee cussesloopen, een laecken, een craech, ende een mans hoet. Dat eene vande voorsz. mantels bij Grietje Joris van Alckmaer inde lombert tot Schiedam is gebracht gewerden. Bekent noch in 't voorsz. geselschap aen den Hordijck² tegenover Ysselmonde, door een backhuys te sijn gebroocken ende uyt seeckere crammersmaers die sij aldaer vonden met zijne complicen elcx twee ofte drie paer vrouwenkousen, eenige messen, sijde linten, canten ende andere cramerije te hebben gestolen. Gelijk hij gevangen mede bekent aen de voorsz. Hordijck nog door een ander backhuys inne te sijn gebroken met sijn voorverhaelde geselschap ende daer uyt te hebben gestolen een hoen dat half gaer was, 't welck hij met zijne medecomplicen heeft gegeten sonder dat sij aldaer yets anders hebben gestolen. Bekent wijders alhier binnen der Goude in 't geselschap van Dirck van Dammen inde wandeling genaemt de Magere Snijder, Jan de Wees, Jan Jansz. van Utrecht ende Jan Ariensz. van Leyden in seecker huys alhier inde

fol. 118

Corte Groenendael ter sijden de deur ingebroken te sijn. Bekent hij gevangen ontrent de drie jaeren geleden alhier noch eens gevangen geweest te sijn. Gelijk hij mede bekent noch eens tot Swammerdam gevangen gebracht te sijn. Dat hij over 't gene voorsz. is sijn recht in september laetstleden tot Vlaerdingen heeft gecregen, alwaer hij gegeeselt, gebrantmerckt, ende den tijt van vijffentwintich jaeren uyt Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant is gebannen geworden. Dat hij gevangen t' sedert sijn laetste recht hem wederomme begeven heeft tot schoyen ende bedelen ten platten lande. Gelijk hij gevangen mede bekent t' sedert sijn laetste recht van Vlaerdingen, in 't geselschap van Maerten Willemsz. Sluuhalsje mede alhier gevangen aen 't Verlaet bij Wourden gepoocht te hebben in zeecker huys inne te breecken doch dat zij gestoort werdende haer boos voornemen niet en hebben connen volbrengen, hebbende hij gevangen aldaer de breeckijzers die hij daertoe was gebruyckende laeten leggen. Bekent wijders in 't geselschap vanden voorn. Maerten Willemsz. Sluuhalsje tot Nieucoop een glas uyt seecker huys te hebben gebroocken ende dat den voorn. Sluuhalsje, sijn arm daer door stack, open doende het venster ende daer inne climmende daer uyt stelende twee pack cleeren, daer hij gevangen noch een pack aen heeft, een paersse rock, een saeye schort, een lijffgen met fluweele mouwen, een here say schortcleet, een paer saeye kousen, een hemt 't welck hij gevangen mede noch aen heeft, een swarte borsrock, met noch twee gulden aen gelt die inde broeck stack. Bekent noch in 't geselschap

fol. 118v

van eenen Abraham vander Goude die hem inde wandeling laet noemen Lieven, in Goudriaen uyt een achterhuys waervan hij de clinck met sijn mes open stack ende daer naer de deur open dede, gestolen te hebben uyt een tobbe vijff ofte zes hemden, drie ofte vier laeckens, eenige sloopen, mutsen, ende neusdoucken. Dat zij 't voorsz. goet aen verscheyden persoonen tot Culenburch in het gasthuys hebben vercocht, ende elcx voor haere portie genoten vier gulden. Gelijk hij mede bekent tot Zoetermeer bij avont tot mr. Dirck chirurgijn een rijrock³ uyt den huysse te hebben gestolen twee dagen naer hij de clederen tot Nieucoop hadde gestolen. Dat hij gevangen deselve rijrock vercocht heeft aen eenen Jems van Leyden voor een Rycxdaelder. Bekent hij gevangen mede ontrent Tiel tegen den avont in 't geselschap van Jan van Brabant inde wandeling gebaent Grooten Honger, ende eenen inde wandeling genaemt Cleyn Caereltge een mande met kleeren vanden bleyck te hebben gestolen daer inne waren vijftien off sestien hemden, twee laeckens, vijff off ses kussesloopen, wat neusdoecken ende eenige mutsen. Dat sij 't voorsz. goet tot Thiel aen eenen Thomas zijnde een schoenlapper wonende over 't gasthuys vercochten voor achtien gulden ende dat den voorn. Groten Honger ende hij gevangen elcx daarvan genoten negen gulden. Bekent noch in 't geselschap van Groten Honger ende Cleyn Carelge⁴ hiervooren genoemt aen den Diefdijck⁵ uyt een huys daer niemant in en was bij daech gestolen te hebben twee hemderocken met silvere knoopen, twee hemden, een paer kousen, een paer schoenen. Dat hij gevangen steeckende sijn hant tusschen de horde ende post vanden deure, 't houtjen dat

fol. 119

op de clinck vande deure was gesteecken aff dede de clinck ende deure opende. Dat hij gevangen ende zijne medecomplicen 't voorsz. goet vercocht hebben in een dorp aen de Linge genaemt Coy⁶. Dat sij daer geen gelt voor hebben gecregen, maer dat sij aldaer drie ofte vier dagen op 't selve goet chier hebben gemaect. Bekent hij gevangen met zijne medecomplicen vandaer gegaen te sijn naer Culenburch, alwaer hij gevangen des avonts uyt

¹ Ridderkerk, Zuid-Holland.

² Het bedrijventerrein Hordijck in IJsselmonde, gem. Rotterdam.

³ GTB. Rijrock; een overjas bij het paardrijden gedragen.

⁴ Sic, Cleyn Carelge, lees: Cleyn Careltge.

⁵ Diefdijck; De Diefdijk, waterkering die de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden beschermd bij wateroverlast vanuit de Betuwe tevens grens tussen Holland en Gelderland.

⁶ De Kooi, een buurtschap in de gem. Gorinchem.

een backershuys den ringh omedraeydende ende de clinck open gedaen hebbende in huys is gecomen ende daer uyt gestolen te hebben een tanaite mantel¹. Dat hij gevangen ende zijne complicen de voorsz. mantel door eene Mayken Jans wonende op Vreeburch hebben doen vercopen waer vooren sij cregen acht gulden die sij tot de voorn. Mayken Jans verdroncken. Dat hij gevangen met sijne complicen van Uytrecht op Woerden is gecomen, alwaer sij vanden bleyck stalen vier hemden, met een neusdouck met cant die Grooten Honger voor hem behielt. Dat sij de vier hemden aen eene Neel van Bodegraven vercochten voor een rijcxdaelder. Dat hij met zijne complicen den voorn. rijcxdaelder in den Engel buyten Wourden hebben verdroncken, alwaer hij van sijn geselschap is gescheyden, ende hem alleen begeven naer Bodegraven. Bekent alleene een vles met brandewijn tot Bodegraven te hebben gestolen ende die in seecker huys aen de Nije² daer hij een nacht sliep ten besten te hebben gegeven. Bekent alsdoen in 't geselschap van Maerten Willemsz. Sluuhalsje gecomen te zijn, ende met den zelven de twee voorverhaelde huysbraecken te hebben gedaen. Bekent bij Jannitge Jans

fol. 119v

hier mede gevangen twee nachten te hebben geslapen, ende dat de voorn. Jannitge Jans wel kennisse hadde dat hij gevangen ende den voorn. Sluuhalsje tot Nieucoop de voorverhaelde goederen hadde gestolen, sonder dat deselve yets daer van heeft genoten, anders dan dat zij daerop een vane³ biers vier ofte vijff heeft helpen drincken. Bekent wijders dat hij gevangen ende Sluuhalsje de gestoolen goederen met een schuyt tot Sluuhalsjes vader hebben gebracht, welcke schuyt de voorn. Jannitge Jans ende eene Pietje de suster van Sluuhalsje, om geene suspitite te geven, op sijns gevangens versouck een stuck weechs daer vandaen hebben gebracht. Hebbende hij gevangen eerst de heeren Schepenen met veele ende menichvuldige leugenen gepayt, zijnde 't selve saecken van quade consequentie ende schrickelijcken gevolge die in een lant van goede justitie niet en behoren te werden geleden, maer andere ten exemple wel scharpelijcken gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyte van Hollandt ende Westvrieslandt hebben den selven gevangen gecondemneert ende condemnieren hem mits desen gebracht te werden achter op 't schavot met een strop om den hals ende aldaer wel strengelijck gegeselt tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt te werden op sijn eene schour. Bannende hem voorts uyt de lande van Hollant, Zelant ende Westvrieslant den tijt van vijffentwintich eerstcomende jaeren, te ruymen

fol. 120

deser stede ende vrijdomme vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie daegen sonder middelertyt wederomme daerinne te mogen comen op pene vande galge. Ende condemnieren hem voorts inde costen vande gevancknisse ende misen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stede den 16en january anno 1638, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 120

Jannitge Jans

Alsoo Jannitge Jans van Amsterdam out ontrent 20 jaeren jegenwoordich gevangene voor Schepenen deser stede buyten pijnje ende bande van ijsere bekent ende beleden heeft dat sij haer nu ontrent de twee jaeren aen den dijk tot een ledich leven heeft begeven lopende schoyen ende bedelen ten platten lande, ende dat sij gevangene het daer noch niet bij latende, maer vervallende van quaet tot erger geraeckt is in 't geselschap van eenen Frans Denys een fameus dieff, huysbraker ende brantstichter, die over sijne begaene delicten tot Alcmaer, aen een pael gebrant ende gewurcht is geworden, zijnde den voorn. Frans Denys haer gevangens boel metten welcken sij den tijt dat se met hem heeft gelopen in ontucht heeft geleefd. Bekent haer brantmerck inde Paeschweeck laetstleden benefens Frans Denys die aldaer mede gegeselt ende gebrantmerckt wierde [...] [...] [te] hebben ontfangen [ter] saecke den voorn. Frans Denys⁴ eenich linden, met een rock ende schort hadde

fol. 120v

gestolen, bij denwelcken sij gevangene wierde beschuldigt 't selve te hebben vercocht, gelijk sij gevangen voor den Gerechte van Purmerynt bekent heeft de schort te hebben vercocht voor twee gulden aen gelt. Dat sij gevangene tot Purmerynt vanden voorn. Frans Denys zijnde gescheyden, haer begeven heeft naer Amsterdam daer sij bij seeckere weduwe genaemt Neeltge Pieters heeft gewoont daer generende met appelen te cruyen tot nu ontrent veerthien dagen eer sij alhier bij de lantdrost wierde ingebracht. Dat sij gevangene met de voorn. haere vrouwe woorden hebbende gecregen van deselve is gescheyden, gaende sij gevangene hier omstreecx, als mede in 't quartier van Wourden schoyen ende bedelen ten platten lande. Bekent voor dat sij te Purmerynt is gegeselt ende gebrantmerckt geworden tweemaal tot Leyden gevangen geweest te sijn⁵. Eerst ter oorsaecke sij

¹ Vermoedelijk wordt hier bedoeld de mantel afkomstig was het eiland Ternate, dat tot aan de stichting van Batavia de hoofdzetel van de VOC was.

² De Nije, vermoedelijk wordt hier De Mije bedoeld.

³ Verhoef (1983²), 1127. Vaan, inhoudsmaat, speciaal voor bier, meest 4 mengel (8 pint).

⁴ "mede gegeselt ende gebrantmerckt wierde [...] [...] [te] hebben ontfangen [ter] saecke den voorn. Frans Denys" in de marge geschreven. Tekstverlies door te strak inbinden.

⁵ Geen Leidse vonnissen gevonden.

bij den lantdrost bevonden sijnde te gaen schoyen ende bedelen aldaer gebannen is geworden uyt de stadt van Leyden ende de jurisdictie vandien ende daer naer ter saecke sij wederomme gaende schoyen ende bedelen bij den lantdrost ingebracht is ende tot Leyden puplyckelijck¹ gegeselt ende gebannen den tijt van drie jaeren. Bekent uyt seecker huys daer zij met haren boel Frans Denys hadde geslapen het cleet daer sij op gelegen hadden te hebben gestolen, gelijk sij daer over haere straffe tot Purmerynt heeft geleden. Bekent twee dagen gelopen te hebben met eenen Bastian die geseyt wierde vande Goude te sijn, eenen Jacob

fol. 121

den Brabander ende noch een vroupersoon genaemt Reyns, dat sij ontrent Buycksloot uyt een huys stalen bij daege een blauwen rock, een swart pack cleeren, een schort ende hoet. Bekent met Fop Pietersz. vander Goude, die tot Amsterdam is gehangen gelopen te hebben den tijt van drie dagen. Bekent sij gevangene ontrent de acht dagen geleden ten huysse vande ouders van Maerten Willemsz. Sluuhalsje alhier mede gevangene gelogeert geweest te sijn, ende dat sij gevangene aldaer noch was ten tijde Leendert Crijnen inde wandeling genaemt Zolipoth ende den voorn. Maerten Willemsz. 't goet 't welck sij tot Nieucoop hadden gestolen aldaer inbrachten. Gelijk sij mede bekend de schuyt daerinne de voorn. Maerten ende Leendert Crijnen 't gestolen goet, tot Sluuhalsjes vader hadden gebracht heeft helpen wechbrengen, niet jegenstaende sij gevangene wel wist die goederen te sijn gestolen hebbende deselve door soodanigen manieren van doen helpen heelen, hebbende sij gevangene wijders mede helpen verteeren in goet bier de twee gulden bij 't voorsz. goet bevonden, behalven noch dat sij gevangene de heeren Schepenen doorgaens heeft gepajjt, zijnde 't zelve saecken van quaden consequentie ende schrickelijcken gevolge die in een lant van goede justitie niet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple wel ende rigoreuslijck gestrafft. Soo is't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant ende Westvrieslandt hebben deselve gevangene gecondemneert ende condemnieren haer mits desen gebracht te

fol. 121v

werden achter op 't schavot ende aldaer wel strengelijck gegeselt tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt te werden op haer eene schour. Bannende haer voort uyt de landen van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt den tijt van vijff ende twintich eerstcomende jaeren. Te ruymen deser stede ende vrydomme vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. Landen binnen drie dagen sonder middeler tijt wederomme daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe. Ende condemnieren hem² voorts inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stede den 16en january anno 1638, present den Balliu ende alle de Schepenen.

fol. 121v

Maerten Willemsz.

Alsoo Maerten Willemsz. uit de Meijbuyrt inde wandeling genaemt Sluuhalsje out 19 jaeren voor Schepenen deser stede buyten pijn ende bande van ijsere bekend ende geleden heeft dat hij ontrent de drie jaeren geleden, heeft gelopen in 't geselschap van Heyndrick de Stoelematter ende eenen Cleyn Abraham zijnde een Wael van Leyden, met welcken zijne medecomplien hij bekend eerst binnen de stadt van Amsterdam een huys open gebroocken te hebben ende daer naer noch in 't voorverhaelde geselschap een ander huys op het Hoerepat³ buyten der voorsz. stede Amsterdam behaven noch dat hij een mantel bij avont ende altemet wat linnen met het voorverhaelde

fol. 122

geselschap vanden bleyck heeft gestolen, waerover hij gevangen tot Amsterdam in hechtenis zijnde geraeckt aldaer pubijck gegeselt, gebrantmerckt, ende voordien tijt van vijff jaeren in het tuchthuys is gebannen geworden waer uyt hij gevangen naer hij in 't selve tuchthuys den tijt van eenentwintich weecken hadde geseten beneffens ander zijne mede tuchteling uytgebroocken is. Dat hij gevangen tot Amsterdam uytgebroocken sijnde, hem eerst naer Almeer, ende daer naer naer Utrecht, van Utrecht van Cuydelstaert heeft vervoucht in 't geselschap van Lucas Symonsz., Hansge Rogier, Jan Gerritsz., Jan Cordewagen, ende Dirck Jansz. gaende tesamen schoyen ende bedelen. Dat hij gevangen 't voorverhaelde geselschap aldaer hebbende verlaten hem wederomme heeft begeven naer Utrecht alwaer hij ten huysse vande oude beullinne weduwe van mr. Hans⁴ die hij gevangen seyde mede plat te sijn eenigen tijt sieck heeft gelegen ende naer hij wederomme wel was naer zijne

¹ Sic, puplyckelijck, lees: publyckelijck.

² Sic, hem, lees: haer.

³ http://stadsarchief.amsterdam.nl/archief_10033, afbeeldingsbestand BOMA000050000. Het Hoerepad lag in het stadgedeelte tussen met hedendaagse Muntplein en Rembrantsplein.

⁴ Marichgen Gerrits (? – 1632) was de weduwe van mr. Hans Pruym (ca. 1560/65 – 1621). Hij was onder andere scherprechter van Utrecht van 1604 tot 1621 en voltrok ook de executie van Johan van Oldenbarnevelt. Zie hiervoor: Cornelis R.H. Snijder, 'Het scherprechtersgeslacht Pruym/Pfraum, ook Prom/Praum/Sprong genoemd', in: *Gens Nostra* 69 (2014), deel 1, pag. 488-500 en *Gens Nostra* 70 (2015), deel 2, pag. 14-23.

ouders te sijn getrocken, alwaer hij oock eenigen tijt sieck heeft gelegen, hebbende doorgaens de heeren Schepenen met veele ende verscheyden leugenen gesocht te abuseren, tot dat hij gevangen bekent heeft aen 't Verlaet achter de Meije ontrent twee uyren van Wourden op de wech van Amsterdam in 't geselschap van eenen Leendert Crijnen hier mede gevangen gepoocht heeft te hebben in seecker huys door den dorpel te breecken met twee clincken van deuren die daer toe waren gemaect met welcke hij alreede vier steenen uytgebroocken hebbende ende siende dat sij tot hare meningen niet en conden comen, den voorn.

fol. 122v

Leendert door 't glas pogende in te comen een ruyt uytgenomen heeft, doch dat den huysman haer gewaer werdende, met een halve pieck uyt den huys is comen loopen, ende haer alsoo verhindert in haer boos voornemen voort te gaen. Bekent van Utrecht comende ses eyeren uyt seeckere mande te hebben genomen. Gelijck hij mede bekent in 't geselschap van Gillis van Utrecht ende Phillips Beschuyt een neusdouck te hebben gestolen waer voren sij cregen ses stuyvers, welcke ses stuyvers zij metten anderen verteerden. Bekent hij gevangen wijders ontrent de seven weecken geleden in 't geselschap van Leendert Crijnen voorn. tot Nieucoop des 's avonts ontrent negen uyren een ruyt uyt seecker huys aldaer uyt een glas te hebben genomen ende door dezelve ruyt sijn handt gesteecken te hebben 't venster open gedaen, ende daerinne geclommen te sijn. Dat sij daer uyt stalen een paersse rock, een schort, een schortcleet, twee pack cleeren, twee hemderocken, een lijffgen met fluweele mouwen, twee gulden aen gelt, een paer kousen ende een hemde, hebbende hij gevangen een vande voorsz. hemderocken noch aen 't lijff. Gelijck hij oock bekende dat den voorn. Leendert Crijnen noch een pack vande voorverhaelde clederen was aen hebbende. Dat sij de voorverhaelde goederen brachten ten huysse van sijnes vader ende aldaer gaven aen eene Sant Mary sijnde sijns gevangens bijsith. Bekent noch tot Nieucoop alleen vanden bleyck gestolen te hebben een paer laeckens, drie hemden, een cussesloop, ende 't selve te

fol. 123

hebben vercocht aen eenen Jan Coy wonende op 't eynde vande Meije voor vier gulden acht stuyvers. Bekent noch tot Utrecht eenich witte brood uyt een mande van seecker vencxter te hebben gestolen. Bekent wijders nocht tot Nieucoop voorsz. uyt een schuyr gestolen te hebben eenich linde als neusdoucken, vrouwenhalsjes ende een hemde, 't welck hij gevangen noch aen heeft. Gelijck hij gevangen mede bekent bij schoonen dage tot Utrecht van een venxter twaelf paer witte kousen met root gestreep gestolen te hebben, die een vrouwe genaemt Sara met gecrult haeyr voor hen vercochte voor twaelf schellingen, sijnde 't selve saecken van quaden consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een lant van goede justitie niet en behooren te werden geleden, maer andere ten exemple wel swaerlijck ende rigoreuslijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hoge Overicheyt ende Graefflickheydt van Hollandt ende Westvrieslant hebben den selven gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht te werden achter op 't schavot ende aldaer wel strengelijck gegeselt tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt te worden op sijn eene schour. Bannende hem voort uyt de landen van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslandt den tijt vijff ende twintich¹ eerstcomende jaeren te ruymen deser stede ende vrijdomme vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie dagen sonder middeler tijt daerinne wederomme te mogen comen op pene van meerder straffe. Ende condemneren hem voorts inde costen vande gevanckenisse, ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stede den 16en january anno 1638, present den Balliu ende alle de Schepenen.

fol. 123v

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgeven bij Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schout der selver stede inden name ende van weggen de hooghe Overicheyt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvryeslant, Eyscher in cas crimineel op ende jegens Anthony Willemsz. operman, gedaechde om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Anthony Willemsz. hem nyet en heeft ontsien jegens Godt Almachtich ende zijn evennaesten mensche, zoo verre te verlopen ende te besondigen dat hij den persoon van Symon Willemsz. pottebackersknecht zulk boven het borstbeen inde keel, gaende tot het achter aen het ruggebeen toe, heeft gesteecken, dat hij datelijck ter aerde is geseegen, ende zijnen geest heeft gegeven, wesende 't selve een schrickelijcke horrible ende onmenschelijcke saecke die in een lant van justitie nyet en behoort te werden getollereert nochte geleden, maer andere ten exemple wel swaerlijcken gestraft. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaeren, den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen zijnde ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijx gedaen weesende, ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verleent is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen verleent een derde citatie, met inthimatie, de welcke insgelijcx gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits welcke jegens hem

¹ Sic, den tijt vijff ende twintich, lees: den tijt van vijff ende twintich.

fol. 124

gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit mit een vyerde citatie ex super abundantia mit inthimatie, om 't intendit te syen verfiere ende sententie t' aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompereert, soo dat d' eyscher zijn intendit mette verificatien daer thoe dyenende heeft overgelevert, ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overgeweegen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van weegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheyt der voorsz. landen hebben den voorn. Anthony Willemsz. gedaechde ende deffailliant, voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoire, dilatoire, peremptoire defensiens, ende weeren van rechten, die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Anthony Willemsz. deffailliant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, den tijt van hondert jaeren, sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen opte verbeurte van sijn lijff, ende verclaeren alle zijne goederen geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, mits dat men die sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 5en augusti anno 1638, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen dempto de Langhe.

fol. 124v

Salomon Stoffelsz.

Alsoo Salomon Stoffelsz. hem eerst genoemt hebbende Servaes Thomasz. gebooren van Leyden oudt 26 jaeren voor Schepenen deser stede buyten pijn ende bande van ijsere bekent ende beleeden heeft, dat hij t' sedert zijn veertien ofte vijftien jaeren hem tot een ledich leven heeft begeven, loopende achter lant, met verscheyden gaudieven ende ander quaet geselschap die hij omme de meenichte nyet en weet te noemen. In welcker geselschap eenigen tijt hebbende gelooopen, hij eerst omme zijne begaene delicten binnen de Stadt Leyden voor den tijt van acht jaeren is gebannen geworden uyt Leyden, Rijnlandt, Hage ende Haechambacht¹, welck bannissement (hij gevangen in plaetse van te obedieren) heeft 't selve overtreden, ende is wederomme binnen deselver stede geraeckt in apprehentie, ende aldaer zoo over zijne nieuwe delicten ende misdaden publyckelijck ende in 't openbaer bij den scherprechter gegeeselt geworden ende gebannen van nieuws den tijt van thien jaeren uyt Leyden, Rijnlant, Hage ende Haechambacht. Welcke straffe alhoewel hem die wel hadde behooren te dienen tot waerschouwinge ende verbeteringe van zijn boos ende quaet leven gelijk hij hadde beloofd. Soo is 't echter zulx dat hij omme andere quaede ende enorme feyen ontrent de anderhalff jaer naer zijne ontfangene straffe tot Leyden in Kennemerlandt geraeckt is in detentie alwaer hij bij vonnisse van Leenmannen gecondemneert is geworden te werden gegeeselt met den strop om den hals, gebrantmerct ende gebannen den tijt van vijftich jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt. Dat hij 't voorsz. bannissement al wederomme nyet achtende, ende dies nyet tegenstaende in 't het lant blijvende, zeven ofte acht dagen daer naer tot Amsterdam in het tuchthuys is gebracht geworden voor den tijt van twee jaeren, uyt welcke detentie hij gevangen wederomme zijnde geraect in plaetse van hem te beteren, gelijk hij wel hadde behooren te doen, heeft hij vervallende van 't eene quaet tot het andere hem wederomme begeven in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers, zijne medecompligen die meest alle op verscheyden plaetsen omme

fol. 125 (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

hare begane delicten zijn gehanghen. In welckes geselschap hij verscheyden huysbraecken heeft gedaen. Gelijk hij [...] bekent heeft in 't geselschap van eenen Ritsert zijnde een Engelsman die hij gevangen meent doot te zijn geschoten ende noch eenen Jan la Court die gehangen is, 't glas tot den ontfanger Cincq uyt genomen te hebben [met] meyninge omme aldaer te steelen doch dat het volck wacker geworden zijnde, zij de ladder die zij tot dien eynde waeren gebruyckende hebben moeten laten staen ende alsoo zijn door gelooopen. Bekent noch in 't geselschap van [Isaeq] [Boers], ende Jacob [...]os] ende eenen Willem die eerst uut de galeyen quam geleden nu over de drie jaeren tot Utrecht in een huys te zijn gecloppen door een venster dat versuymt was toe te sluyten ende dat hij gevangen daer uyt haelde uyt seeckere [kiste] een hoop gout ende silverwerck als twee goude braseletten, een goude kettingh, een [t.auringh], twee off drie [ou...rten], een ofte twee schalen, drie zilvere lepels, een hooren met zilver beslach, een silvere beecker, ende noch meer ander zilverwerck, t' samen ten gewichten van negen ofte thien ponden. Gelijk hij gevangen mede bekent tot Rotterdam inde brouwerie van 't Witte Paert in 't geselschap van Frans de Moff, tot Thiel gehangen, Jan Pelgrum, die vande siecte is gestorven, eenen Dirck die hij anders nyet en kent ende noch een ander die gehangen is, deur het venster met een breeckijser ingebroocken te zijn. Dat hij gevangen daer in clom ende de deure opende als die mede inquamen zijne medecompligen. Dat zij uyt seeckere camer drougen een houte kiste met ijsere banden die zij metten anderen aen de Vesten brachten alwaer zij dezelve open breeckende daerinne bevonden ontrent de vierduysent gulden aen gelt, hebbende hij gevangen voor zijne portie achthondert gulden. Bekent noch tot Delft geleden drie ofte vier dagen voor zijne apprehentie alhier in 't geselschap van Thomas [Homs] zijnde een Yersman in seecker

¹ In totaal zijn er vier Leidse vonnissen van hem bekend. Zie hiervoor: *Van der Heuvel* (1977-1978) Boek 11, fol. 113, dd. 11-05-1626 en fol. 231v, dd. 11-12-1627, Boek 12, fol. 95, dd. 26-10-1630 en fol. 104, dd. 29-11-1630.

huys ingebroocken te zijn. Dat hij gevangen met zijne complicen de hengelessen vande veynster affbraecken met een breeckijser ende 't venster alsoo open doende hij gevangen daerinne clom ende daer uyt haelde een deel linnewaet als laeckens, sloopen, speldewerck tot drie betten, een mes met een zilveren hecht, een

fol. 125v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

zilvere kettingh, uyt een coocker een vergulde steel van een [wayer], een spoer met vergulde doppen diemen om het hoofd draecht. Dat het linnenwaet bij Weyn Jacobs ende Sara Jans hoere bijsitten binnen deser stede vercocht is aen een Jode van Amsterdam voor negentien gulden ende dat Thomas Homs de steel, de doppen ende zilvere kettingh hier vooren gemelt bij hem behielt. Bekent hij gevangene wijders tot Leyden in 't geselschap van Gerrit [Huntley] tot Amsterdam gehangen, ende eenen Dirck den Yersman tot Haerlem in 't gasthuys gestorven, in seecker huys aldaer ingebroocken te zijn. Dat hij 't venster met een breeckijser openbraecken, dat den voorn. Dirck den Yersman daerinne clom daer uyt reyckte een cleyn kisge 't welck hij gevangen hebbende geopent, daer uyt haelde ontrent de hondert gulden aen Rycxdaelders, zeven goude ryngen, een roos van gout daer slechte steenen in stonden, een stuck gemunt gout waerdich vijftich gulden ende twee degens, welck stuck gout bij Dirck den Yersman tot Enckhuysen is vercocht voor veertich gulden. Datter noch bij was een gout kettinge dat zij onder den anderen deelde, van welck gout hij gevangen voor zijne portie hadde hondert 't sestich gulden. Bekent noch tot Rotterdam in 't geselschap van Harmen Pollepel tot Amsterdam gehangen, ende Jan Pelgrum hier vooren genoemt, des 's morgens in een vleyshouwers huys zoo als hij uyt den huysse quam daer inne gegaen te zijn ende dat hij gevangen daer uyt stal een roo vrouwenrock die hij gevangen vercocht aen eenen Barent Jansz. voor tien gulden. Bekent hij gevangen wijders de consistoriecamer tot Rotterdam in 't geselschap van Jan la Motte tot Rotterdam gehangen, Claes de Wael, Thomas Homs ende Thoom [Ruth] breeckende met een balck de ijsers uyt opengebroomen te hebben, waeruyt zij haelden acht ofte negen gulden aen gelt, daarvan hij gevangen overmits hij van zijne medecompligen affdwaelde nyet en heeft genoten. Bekent noch tot Amsterdam bij de Westerkerck een huys bij Jan Strick tot Utrecht gehangen, ende [Isaacq] Boers mede tot Amsterdam gehangen, houdende hij gevangen schilwacht opengebroomen te zijn door het vbenster met een breeckijser, dat zij daer uyt staelen thien off twaelf manshemden, een Amsterdamse heuyck ende een blauwen vrouwenrock met coorden. Dat hij gevangen voor zijn portie hadde twee manshemden ende den voorverhaelden rock. Dat hij den rock gaff aen een vrou genaemt Trijn waer vooren hij een nacht bij haer sliep. Bekent binnen deser stede

fol. 126 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

inde brouwerie vande Lelye de tersijde deure in 't geselschap van Thoom Ruth ende Pieter den Yersman met haer ruggen opengdrongen te hebben. Dat Thoom Ruth ende Pieter voorn. in huys ginghen ende daer uyt stalen een root coralen kettinge, een zilver heecht van een mes, een zijde schortcleet ende een cleyn pistooltge dat se van 't reck aff namen. Dat hij gevangen voor zijne portie hadde 't voorverhaelde schortcleet, Thoon Ruth 't silver heecht ende Pieter de reste. Bekent noch den den zelve nacht de glazen tot mr. Adriaen Cool bij de voorverhaelde persoonen ende hij gevangen stond op schildwacht voor boven de veynster uytgenomen te zijn, dat sijne complicen in huys clommen dacht dat de luyden in huys waecker geworden zijnde zij daer uyt quamen zonder yets te hebben gestolen. Bekent noch op den zelve nacht met het voorverhaelde geselschap gepoocht te hebben tot schepen de Lange met twee ijsers door het veynster inne te breecken gelijk zij 't selve opengecregen hebbende haer personagie meenden te spelen [...] waer de man vanden huysse haer gewaer was geworden, ende voor comende zij genootsaecht waren wech te loopen. Gelijk hij mede bekend heeft noch in vijff ofte zes andere huysen dien zelve nacht gepoocht te hebben inne te breecken. Bekent noch in den Haghe in 't Voorhout in 't geselschap van Jaecq Boers ende Claes de Wael van Maestricht die uyt zijn neus doot is gebloet, een veynster opgedrukt te hebben, daer hij gevangen ende Claes de Wael inneclommen, dat zij daer uyt stalen een zilvere leepel, een geborduert beursken met vijff en twintich rosenobels¹, een [christ] kreusken² wert 't sestich gulden, wijders ses fijne hemden met [gevol...] kanten, vijff off zes zilvere ende gouwe hoeybanden², vier paer [...] couleurede hoosen. Gelijk hij mede bekend in 't geselschap van Swarte Jacob in den Hage gehangen ende [Hans] Claesz. van Alckmaer tot Leyden zoe hij gevangen meynt mede gehangen in seecker [...] huys staende in een straet achter het Voorhout met een beytel door de veynsters innegebroomen te zijn. Dat hij gevangen door 't voorverhaelde veynster

fol. 126v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

in huys is gecloppen comende in een besijden camertge alwaer hij een casse vont dienaer zijn beste onthout openstont ende daer uyt nam een sack met ontrent achthondert gulden aen Rycxdaelders die hij met zijne complicen deelde ende voor zijn portie genoot tweehondert ende vijftich gulden, zijnde hij gevangen met het gestoolen gelt ende andere goederen inde twee laetst voorverhaelde huysbraecken gestolen gereyst naer Hamburch. Bekent hij gevangen wijders binnen deser stede ontrent de lombert tot een oudt Schepen doctor Blonck, in 't geselschap van Thoon Ruth ende Pieter den Engelsman³ beyden hier voren genoemt door een glase veynster dat zij opendeden inneclommen alsdan het blint aen de eene zijde openden met een stuck hout innegebroomen te zijn, climmende den voorn. Thoon Ruth daer inne ende het blint openende dat hij gevangen

¹ Van Gelder (1966), 267-268. Nederlandse naam voor de Engelse gouden rijal met de afbeelding van een roos.

² GTB. Hoei, hoede, hoet; hoed, hier hoedenbanden.

³ Sic, Pieter den Engelsman, lees: Pieter den Yersman.

daarmede is ingeclommen. Dat zij daer uyt stoulen een blooten houwer zonder meer alsoo den voorn. Dr. Blonck waecker werdende rumoer maecte, ende haer in 't lande naevolchde zulcx zij verhindert werden verder te steelen. Bekent de huysbraecke tot den Dijkgraeff van Woerden in 't geselschap van Jan la Motte, Jan Pelgrum ende eenen Willem die hij anders nyet en kent ten hebben gedaen. Dat zij voor deur de glazen van 't huys zijn ingebroocken ende de veynsters als doen hebben geopent. Dat hij gevangen ende Jan la Motte daer in huys zijn gegaen ende daer uyt gestoulen hebben twee silvere candelaers, een silvere mostertpot met den lepelen, een goude kettingh als de kinderen om den hals dragen, een silver taillor¹, een silver soutvath ende noch eenich Parijs werck², brengende 't voorsz. silverwerck uyt aen gewichte ontrent de acht ponden. Dat hij gevangen ende Jan la Motte 't voorsz. silver voor den gulden bloot ende de goude kettingh voor eens [v.] seventich gulden. tot Utrecht bij de Wittenvrouwepoirt aen seecker draettrecker van silver hebben vercocht ende dat hij gevangen voot zijne portie daervan hadde ontrent de hondert gulden. Bekent noch alhier binnen deser stede een langen tijt gelegen in 't geselschap van vier Engelschen alhier in garnisoen alsdoen leggende met een groote leer in een veynster tot schepen Vossenburch ingeclommen te zijn ende aldaer uyt gehaelt

fol. 127 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

te hebben drie ofte vier mantels, een ofte twee pack cleeren met meer ander goederen die hij gevangen seyt nyet te hebben gesien. Dat zij 't voorsz. goet vercochten aen eenen Joris den Schotsman wonende inde Nootgotssteech in 't [.pges] huys voor hondert ende vier ofte vijff gulden ende een halff vath bier. Dat hij gevangen voor zijne portie nyet meer en genoot als thien ofte twaelf gulden. Bekent hij gevangen noch binnen deser stede in 't geselschap van Jan Pelgrum, Thoom Ruth ende Pieter den Yersman alle hier vooren genoomt inde brouwerie van 't Gebroocken Ancker door het veynster van 't comptoir mede uytbreeckende de ijsere spijlen ingebroocken te zijn ende daer uyt te hebben gestoulen ontrent de vijftien ofte sestien gulden, van welke gelt hij gevangen voor zijne portie heeft genoten een rijcxdaelder. Bekent noch een huysbraeck in den Haghe te hebben gedaen in 't geselschap van Carel de Wael, Robbert Thomasz., Jan Pietersz. van Amsterdam ende eenen Hendrick zijnde een jongh maetge zonder dat hij gevangen hem anders can. Dat zij 't glas boven uyt namen ende de ijsere spijlen met een helmstock van een roer uytbraecken. Dat hij 't veynster onder open dede ende dat sij [de] [ijsere] spijlen mede uytbraecken. Dat hij gevangen ende Carel de Wael in huys gingen ende daer uyt stalen ontrent de vijffhondert gulden aen gelt ende twee [slechte] mantels. dat zij 't voorverhaelde gelt uyt een comptoir namen dat zij met een breeckijser openbraecken ende hij gevangen daer van voor zijnde portie hadde hondert gulden. Dat de andere zijne medecompliden de mantels behielden. Bekent noch een huys in den Haeghe open te hebben gebroocken staende 't selve ontrent 't Voorhout in 't geselschap van Thoom Ruth ende Pieter den Yersman alle hiervooren genoomt. Dat zij boven 't glase veynster open deden ende d' ijsere spijlen uytbraecken. Dat Thoom Ruth ende Pieter den Yersman daerinne clommen ende daer uyt staelen zilvere blaekers met armen, een silver mandeken ende ander silver gelt ten gewichte van ontrent vijftien pont. dat hij gevangen ende Thoom Ruth 't voorsz. silverwerck vercochten tot den draettrecker

fol. 127 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

hier vooren genoomt het pont voor twee en dertich gulden. Dat zij in alles daarvan cregen vijftalf hondert gulden ende dat hij gevangen voor zijne portie hadde ontrent de hondert daelders. Bekent noch in den Haghe in 't geselschap van Jan Pelgrum ende Dirck Bombeen in 't Noorteynde een huys open te hebben gebroocken. Dat hij gevangen ende zijne complicen 't venster aen 't straet open vinden waerinne hij gevangen clom ende de deure geopent hebbende dat Jan Pelgrum daer mede inne quam. Dat hij gevangen met zijne complicen uyt den huysse drougen een kiste welke geopent zijnde vonden daerinne vijff hondert gulden aen pistolen³, tweehondertvijftich gulden aen goude ryders met noch eenige [b..ten] diamanten daarvan zij maecten vierhondert vijftich gulden, datter noch bij was drie pont gemaect silver als beeckers, leepels, een sleutelraecx⁴, een riem, een roemer ende trou goude ringen. Dat Jan Pelgrum 't voorsz. goet vercocht heeft aen den draettrecker hier voren genoomt behalven dat Dirck Bombeen een pont silver voor hem behielt. Dat hij vande engelse [gout] creech acht ende twintich stuyvers off een daelder ende van 't silver twee ende dertich gulden van 't pont. Bekent noch op twee ofte drie plaetsen in den Hage gepoocht te hebben omme te stelen doch dat hij met zijne comlicen nyet en heeft connen comen tot zijn voornemen. Bekent noch in den Hage ten huysse vanden fiscael Silla (gelijck Robbert Thomasz. hier worden genaemt zijnde een soldaet hem heeft versocht) in 't geselschap vande voorn. Robbert Thomasz. ende Thomas Homs deur een veynster dat zij met een beytel openbraecken ingebroocken te zijn. Dat Thomas Hom daer inne clom ende de deure geopent hebbende, dat hij gevangen daer mede is ingecomen daer uyt stelende drie mans beffen, twee halve hemden, een ofte twee luyren met speldewerck, een schortcleet met linnewerck ende noch enech ander out linnen. Zijnde noch eene vande voorsz. beffen bij hem gevangen bevonden. Dat Robbert hier vooren geroert hem gevangen ende zijne andere complice elc gaff twee rijcxdaelders ende 't voorsz. goet mede nam, behalven twee van drie beffen hier vooren verhaelt die hij gevangen voor hem behielt. Bekent noch tot Utrecht in 't geselschap van Thomas Hom ende Robbert Thomasz. beyde

fol. 128 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

¹ *Ibidem*. Taillor; tafelbord, etensbord, bord.

² *Ibidem*. Parijs werck, een zekere zijden stof met kleine patronen.

³ *Van Gelder (1666)*, 266. Naam voor dubbele Spaanse escudo of voor een dubbele Franse kroon.

⁴ *GTB*. sleutelraecx; sleutelreeks, sleutelbos.

hier vooren genoemt in seecker huys boven door de glasen ingebroocken te zijn, daer hij gevangen inclom de veynsters opende ende daer mede inquam Thomas voorn. Dat hij gevangen met zijne complicen daer uyt stalen een webbe ongebleyct linne laecken, vijftich loot zilver, twee paer zijde kousen daervan een paer bij hem gevangen is bevonden, drie mantels een swarte ende twee coleurde ende noch eenich ander [...]. Dat den [voorn.] Robbert 't selve altemael uitgenomen zijnde [h..ten] vercocht tot den draettrecker voorn. Dat hij van 't loot zilver creech eene gulden maeckende 't vijftich gelijcke gulden ende vande andere goederen, zoo mantels als andere 't sestich gulden. Datter noch bij de voorsz. huysbraecke waren eenen Willem ende [Jaecs] zonder dat hij gevangen die anders kent. Bekent noch tot Amersfoort in 't geselschap van Frans de Moff, Swarte Frans ende Claes de Wael in seecker officiershuys aldaer ingebroocken te zijn. Dat Claes de Wael daerinne clom ende onversiens aen de schelle trechte waerdoor de luyden wacker werdende zij genootsaecht zijn geweest zonder yets te steelen door te gaen. Bekent noch in 't geselschap van Willem Adam inde wandelinghe genaemt Gouverneur, Court Bartel ende Claes de Wael op seeckere avont uyt de herberge vanden Bloyende Boom binnen den stadt Leyden gecomen te zijn omme met den anderen te gaen steelen ende dat zij op een breede straet gecomen zijnde den voorn. Cuert ofte Claes seecker persoon den mantel van het lijff hebben genomen waerop gerucht gemaect zijnde is hij gevangen met zijne complicen doorgelopen werdende bij seecker manspersoon die een degen hadde vervolcht welcken persoon zij metten anderen zulcx hebben bejegend dat hij genootsaecht wiert in een huys te wijcken hebbende hij gevangen ende den voorn. Claes elx een mes inde hant ende de voorn. Cuert een beytel. Dat daerop een ander manspersoon is gecoomen met een houwer in den handt welcken hauwer Cuert den voorn. manspersoon ontweldichde nemende den voorn. Willem Adam den hauwer voor zijne portie ende hij gevangen ende de twee andere sijne complicen voor haer deel de mantel. Bekent hij gevangen wijders wel in 't Land vanden Briel te hebben geweest ende inde

fol. 128v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

meestoven¹ aldaer hebben verkeert ende dat in 't geselschap van Willem Adamsz Gouverneur hier vooren verhaelt ende een ander jongman die sijde voor trompetter te [wesen] zonder dat hij gevangen hem anders can. Dat hij aldaer stoulen een tonneken met brandewijn, eenige hoenderen ende andere [...uyste..ge] die zij inde meestoven gecooct ende gegeten hebben. Bekent noch een huys binnen den Hage opgebroocken te hebben nyet verre van het Leytsche wagenveer in 't geselschap van Thoom Ruth ende eenen Pieter Pietersz. van Rotterdam zonder dat hij gevangen hem ander weet te noemen. Dat hij 't veynster met een breeckijser opengebroomden hebbende de ijsere spijlen met een balck uytwreeckende. Dat hij gevangen ende Thoom Ruth daer inne clommen ende daer uyt staelen twee hechten van goudt steeckende in 't eene een mes ende in 't andere een vorcxken, eenige catoenen doucken diemen om den hals draecht, een gouden haeck ende zevenentwintich ellen goude cant dat hij gevangen ende Toom Ruth 't voorverhaelde goet uytgesondert de goude cant tot Utrecht aen den draettrecker hier voren genoemt hebben vercocht voor ontrent 't seventich gulden daervan hij gevangen zijne portie heeft genoten. Dat hij gevangen een gedeelte vande cant op zijn cleeren heeft geboort ende een gedeelte tot Emden vercocht voor zeventien gulden. Bekent noch in 't geselschap van Sagvelt Thomas ende Toom Ruth tot Delft zeecker huys opengebroomden te hebben doch dat zij daer alsoo 't volck wacker wiert nyet en hebben connen steelen. Bekent tot Delft met Carel de Wael, Jan la Motte ende Frans de Moff het caritaethuys aldaer open gebroomden te hebben met een stuck van een balck daarmede dy de deure openliepen, dat Carel de Wael ende Jan la Motte daer inne gingen ende daer uyt staelen veertien hondert gulden aen gelt. Dat hij gevangen van 't voorsz. gelt voor zijne portie genoot drie hondert vijftich gulden 't welck hij in seecker thuynhuysken buyten Rotterdam daer sij over 't ys in quaemen ende de veynsters openstonden te samen alsoo hebben gedeelt. Sijnde alle 't selve zaecken van zeer quade consequentie ende schrickelijcken gevolge die in een lant van goede justitie niet

fol. 129 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

en behooren te werden geleden, maer swaerlijck ende met gevolge rigereus andere ten exemple gestraft. Soe is 't dat Schepenen doende recht uyt den name ende van wegghen de hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheydt van Hollandt ende Westvrieslant condemneren den voorn. Salomon Stoffelsz. gebracht te worden op 't schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer mette coorde te worden geexecuteert datter de doot naevolge dat daer naer sijn doode lichaem zal wordengebracht ende gehangen buyten aen 't Gerecht der zelve stede om aldaer te blijven hangen andere ten exemple tot dat het zelve vergaen ende geconsumeert zal zijn. Verclarende voorts alle zijne goederen ten profijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende geconfisqueert. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 1en juny anno 1639, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 129 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

Jan Fransz. Laneyn

Alsoo Jan Fransz. Laneyn gebooren in Engelant oudt 55 jaeren poorter deser stede voor den Gerechte der zelve stede buyten pijnje ende banden van ijsere bekendt ende beleden heeft, dat Salomon Stoffelsz. Zijnde een fameus dieff ende geweldighe huysbreecker met zijne medecompligen op verscheyden tijden t' zijns gevangens huys

¹ *Ibidem*. Meestoven; Oven waarin men de wortels van de mede door verwarming droogt voor de bereiding van meekrap.

niet alleen zijns festinge gehadt maer oock haere gestoolen goederen zoo nu ende dan tot zijnen huysse hebben gebracht ende oock somwijlen 't gelt van hunne gestoolen goederen gecoomen tot zijnen huysse gedeelt. Van welck gelt hij gevangen soo nu ende dan sijne portie heeft genooten. Ende dat hij noch daer en boven ten buyten gaende zijne echt, nyet jegenstaende hij gevangen alhier een getroude vrouwe hadde, noch een andere in Engelant heeft getrouwt gehadt, levende met dezelve eenigen tijdt in overspel. Comende hier noch bij dat hij hem nyet en heeft ontsien hoopende het eene delcīt op het ander hem zoo verre te [vergripen] tegens Godt Almachtich ende zijnen evennaesten menschen, dat hij seecker man in Engelant

fol. 129v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

met een mes zulcx in zijn 's linckerborst heeft gequetst, dat hij daer van datelijck op staende voet is gestorven. Ende omme de waerheyte vande voorverhaelde delicten claer ende naectelijck te connen sien heeft hij gevangen bekent ende geleden, eerst dat Salomon Stoffelsz. ende Swarte Jacob t' sijnen huysse zijnde aldaer mede ingecoomen te zijn Jaecq Boers ende Weyn Jacobs alle fameuse dieven ende dieffeggen medebrenghende de voorn. Jaecq Boers ende Weyn Jacobs een somme gelt gecomen zijnde van seecker zilverwerck tot Utrecht bij henlyuden gestoolen ter somme van tweehondert dertich ofte veertich gulden zijnde 't voorverhaelde gelt zulcx bij hem gevangen gepartageert dat den voorn. Salomon ende zijne voorverhaelde complices elx voor haer heeft hadden 't seventich gulden. Dat de deylinge zijnde gescheyt, zij den voorn. gevangen op zijn versouck elx een stuck gelt omme zijne goederen uyt de lombaert te lossen hebben bij geset, behalven noch dat zij metten anderen uyt maecten vier rijcxdaelders die zij aen den voorsz. gevangen mede behandigden, omme dezelve naer de galeye te senden gelijk bij gevangen oock aennam zulx te doen. Bekent noch op een ander tijt van Salomon Stoffelsz. een rijrock met drie ofte vier quart d' escus te hebben gecregen. Gelijk hij mede bekent ontrent de negen jaeren geleden t' sijnen huysse inde Vyverstraet voor een nacht twee ofte drie gelogeert geweest te zijn Salomon Stoffelsz. alhier mede gevangen, ende eenen genaemt inde wandelinghe Padde dat dezelve uyt de stadt gaende hij met hoer luyden is gegaen tot aen Cortenoorde alwaer zij metten anderen een canne bier drie ofte vier hebben sitten drinken, ende dat hij opgestaen zijnde omme te scheyden, de voorn. personen tegens hem seyden, dat zij nyet veel gelts en hadden, segghende hij gevangen daer op: "Compt gaet met mij wederomme, tot den ontvanger is gelts genouch" ende om haer beter te courageren seyde hij gevangen wijders datter maer een man zijnde een weduenaer, een soon ende twee dochters in huys waeren, dat 't comptoir aen de rechterzijde van 't voorhuys stont ende dat het beschoten was geleyt met een plancke vloer, [...siende] hij gevangen

fol. 130 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

echter dat zij daer nyet veel overmits het wel wesen een sterck [...gen] zouden uytrecten op welke aenwijsinge ende vermaeninge van hem gevangen zij metten anderen wederomme naer der Goude zijn gekeert. Bekent noch aen Salomon Stoffelsz. wel geseyt te hebben zo wanneer hij hem claechde dat het alhier sober affliep, ende dat hij nyet veel gelt en hadde, dat hier inde stadt rijcke huysen genouch waeren daer hij zoude cunnen stelen, hem presenterende zo wanneer hij een goede beuyt zoude hebben becoomen, dat zij die dan tot zijnen huysse souden hebben ende dat hij tot dien eynde seecker veynster des 's nachts zoude aensetten, omme de gestoolen goederen door te werpen, ende dat hij 't goet alsdan in leege tabacxpijptonnen soude steecken, legghende op dezelve loose pijpen, dat hij 't selve alsdan zoo zoude vervaeren, hem het venstertge voorsz. toonende, ende met eenen waerschouwende dat hij mette goederen zoude moeten comen vande zuytzijde langhs de Vesten omme vande wacht nyet te werden ontdeckt. Bekent weyders dat ontrent de vijff off zes jaeren geleden t' sijnen huysse is gecoomen eene fameuse dieffegge genaemt Dingnum die hij gevangen voor zulx wel [einde] vervolcht werdende vande vrouwe van Louris den Lijckbidder tegens den voorn. Dingnum segghende: "Ghij hoer, ghij varcken geeft mij 't goet wederomme, 't gunt ghij tot mynen huysse hebt gestolen", dat de voorn. Dingnum uyt vreesse van ontdeckt te werden mette voorn. vrouwe ende hem gevangen is gegaen ten huysse van Joris den Schotsman aen de Holle ende dat den voorn. Dingnum 't goet heeft gerestitueert. Bekent hij gevangen seeckeren brief van Salomon Stoffelsz. daerinne waeren zes rijcxdaelder, omme dezelve aen Weyn Jacobs bijsit van Salomon voorn. te behandigen ontfangen te hebben, dezelve te hebben opengebroocken twee rijcxdaelders daer van te hebben genomen ende de resterende vier aen Weyn voorn. te hebben behandicht, hebbende inde brief de de zes in een vier verandert oock dat Weyn voorsz. tot verscheyden tijden t' sijnen huysse bij haer

fol. 130v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

hebbende gestoolen goederen heeft gelogeert oock haer doos wel heeft opengebroocken omme te sien wat daer inne was. Bekent hij gevangen vorders Salomon alhier mede gevangen in plaetse den zelven tot beteringe, affkeer ende affstant van zijn quaet ende Godtloos leven te vermanen ter contrarie van tijdt tot tijdt tot steelen ende de goede luyden het hare te benemen heeft aengeport oock kennisse aen fameuse dieven die Salomon noyt te voren hadde gesien heeft doen hebben gelijk hij den zelven eerst gebracht heeft in 't geselschap van Jan Strick tot Amsterdam gehangen ende Claes de Wael mitsgaders Mari Cock ende Dingnum voorsz. alhier inde herberge daer Brederode uythanght op den Raem. Bekent ontrent de negen jaeren geleden van Salomon Stoffelsz. ende eenen inde wandelinghe genaemt Padde eenen gebruieneerden degen¹ met een fluweele scheidde te hebben gecregen die hij aen seecker soldaet alhier genaemt Jan Pottagie vercocht heeft voor twee gulden.

¹ GTB. Bruineeren; polijsten. Een gepolijste degen.

Bekent Salomon Stoffelsz., Jaecq Boers ende Weyn Jacobs ontrent de acht jaeren geleden tot sijnen huysse te hebben gelogeert, bij haer hebbende veertien ofte vijftien silvere lepelen met paerdevoetgens ende die aldaer vercocht tot seecker zilversmith ende dat zij wederomme comende 't gelt dat zij daarvan hadde gecregen aen Salomon ende Jaecq Boers voorsz. behandichde. dat hij gevangen van 't zelve genoot een gulden ofte daelder boven 't geene 't sijnen huysse bij de voorverhaelde persoonen was verteert. Bekent seeckeren brief van Utrecht te hebben gecregen zonder dat den zelve bij yemant was onderteyckent inhoudende dat Mari Lacqij tot Utrecht was gevangen ende dat hij Salomon ende Weyn zoude waerschouwen dat zij in dat quartier nyet en zouden comen gelijk hij oock dienvolgende aen Willen de Snijer zijnen swager tot Leyden gegeesselt, heeft geschreven dat hij de voorsz. Salomon ende Weyn daer van zoude waerschouwen. Bekent hij gevangen daerop aen Willem de Snijer weder een brief te hebben ontfangen, omme den voorn. Salomon te waerschouwen dat de poorten tot Amsterdam waren beseth ende dat op zij persoon aldaer wierde geleth. Gelijk hij mede bekent Salomon Stoffelsz., Thom Ruth ende Pieter den Yersman wederomme

fol. 131 (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

vanden dijck te hebben gehaelt zoo zij van meyninge waeren naer Rotterdam te gaen ten tijde zij de huysbraecke tot Dr. Martinus Blonck deden. Hebbende hij gevangen mette zelve tot elf uyren inde nacht sitten drincken als wanneer zij vanden anderen scheydende hij Salomon hier mede gevangen om gelt vraechde die hem een halve rijcxdaelder gaff seggende dat hij nyet veel en hadde, seggende den voorn. Salomon ende zijne complicen: "Wij zullen gaen sien off wij wath connen crygen". Antwoorde hij gevangen daer op: "Jae, doet dat, doet dat". Gelijk hij mede kent wat meer dan een jaer geleden ten tijde Salomon eerst uyt Engelant was was gecomen met den zelve gedancken¹ te hebben inde herberge vande Colff alwaer Salomon 't gelach tot ontrent vijff gulden toe betaelende, hem gevangen heeft gegeven negen ende noch des anderen daechs twee rijcxdaelders met twee engelse messen. Ende laetstelijck zoo nu ende dan op verscheyden tijden van Salomon hier mede gevangen gelt te hebben genooten, houdende hij gevangen doorgaens correspondentie met geweldige dieven ende huysbreeckers. Bekent geleden te wesen ontrent de acht ende twintich jaeren dat hij zijn eerste vrouwe genaemt Lijsbeth Jans tot [s..ker] [vande.] [troude] dat hij wel met dezelve intrent de anderhalf jaer zijnde getrouwt geweest naer Engelant is gevaren ende aldaer den tijt van intrent de negen vierendeel jaers te hebben verbleven, als wanneer hij gevangen thuys comende bevondt dat de voorn. Zijnde huysvrouwe buyten echte een kint bij een ander hadde geteelt. Dat hij gevangen dezelve daerover heeft verlaeten ende alsdoen huysgehouden te hebben met de moeje van Salomon Stoffelsz. hier mede gevangen die hij oock eerst naer het overlijden vanden voorn. Lijsbeth Jans heeft getrouwt. Bekent hij gevangen wijders nyet jegenstaende hij alhier een getroude vrouwe hadde noch eene vrouwe genaemt Nen [Hoggaer] in Engelant te hebben getrouwt binnen den stad van Pleymuyden². Dat hij gevangen den tijdt nyet hebbende omme de gebooden behoerlijcken te laten gelden voor een [vereringe] gaff zevenentwintich engelse schellingen omme daer vooren zonder gebooden te moogen [trouwen]. dat hij uyt Engelant tot Middelburch mette

fol. 131v

voorn. Nen gecomen zijnde, aldaer van Cornelis Coenen schipper hoorde segge, dat zijn vrouw ter Goude noch in leven was. Dat hij daerop den trouwbrief daer mede hij Nen in Engelant hadde getrouwt aen stucken scheurde, nemende echter de de voorn. Nen met hem naer der Goude, alwaer dezelve tot zijnen huysse den tijdt van een half jaer is gelogeert geweest. Ende dat alle menselijckheit te buyten gaet, heeft hij gevangen hem zoo verre tegen Godtalmachtich ende zijnen evennaesten menschen vergeeten ende [vergrepen]. Dat hij gevangen mede bekent heeft ten tijde jy laetst in Engelant was ten huysse van zijn oom questie met de knechts van zijn broeder te hebben gecregen, ende dat hij metten anderen drinckende eenen Thomas Globbert hem gevangen wilde buyten nemende hij gevangen daerop zijn mes daarmede hij rechts te vooren taback hadde gekerft, ende noch op defafel lach waer mede hij den voorn. Thomas Globber zulcx in zijn 's lincker borst quetste, dat hij datelick daarvan is gestorven, werdende hij gevangen daerop ten huysse van zijnen voorsz. oom datelijck geapprehendeert, ende met een clockereep³ gebonden gebracht inde gevanckenisse tot Lansy op 't casteel alwaer hij gevangen heeft geseeten ontrent den tijdt van thien weecken, ende dat hij bij den rechter die alle jaers tweemaal uyt den name vanden coninck compt, omme de gevangenen naer mertiten ende de groote van haere delicten te doen straffen viermaal in twee dagen zijnde geexamineert, des 's nachts daeraen volgende uyt de gevanckenisse is gebroocken, door seecker deurtgen op de walle responderende. Dat nyet als met een maelsloth⁴ ende cleyne eijser ketting was geslooten. Dat hij aldaer uytgebroocken zijnde, zijn broeders hem aldaer te paerde heeft gevonden, hebbende noch bij hem een kos paert daer hij gevangen [opgesch..en] zijnd emetten anderen in aller haest naer een zeestedeken genaemt Fowy in Cornualen⁵ gelegen is gereden alwaer hij hem den tijdt van ontrent een maent verbogen heeft gehouden tot zijn neeff

fol. 132

¹ Waarschijnlijk moet hier "gedroncken" gelezen worden.

² Pleymuyden; Plymouth.

³ GTB. Clockenreep; klokketouw.

⁴ *Ibidem*. Maelsot; hangslot.

⁵ Fowey in Cornwall.

genaemt mr. Jan Bortlee waer van daen hij gevangen hem heeft doen brengen met seecker lichter schip naer Pleymuyden daer hij gevangen logeerde ten huuse vande convoymeester mr. Belman. Dat hij hem daer van daen heeft laeten brengen aen 't boort van Willem Wybrantsz van Ackersloot die hem gevangen heeft gebracht voor de stad van Dordrecht inde maent september ontrent den tijdt van 't overgaen vande stad van 's Hartogenbosch. Zijnde alle 't zelve schrickelijcke abominable ende onmenschelijcke saecken die in een lant van justitie nyet en behooren te worden geleden maer andere ten exemple mette grootste regeur gestraft. Soe is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van weeghen de hooghe Overicheyt ende Graeffelickhey van Hollandt ende Westvrieslant, condemnieren den voorn. Jan Fransz. gebracht te orden op 's schavoth achter het stadhuys deser stede ende aldaer wel strengelijckt werden gegeesselt tot discretie van Schepenen ende daer nae gebrantmerckt te worden op zijn eene schour. Bannende hem voorts uyt de landen van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant den tijdt van vijff ende twintich eerstcomende jaeren te ruymen deser stede binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie dagen eerstcomende zonder binnen dezelve tijdt daer inne weder te mogen comen op pene van meerder straffe, ende verclaren alle zijnde goederen ten profijte vande hooge Overicheyt verbeurt ende geconfisqueert mits dan hij die zal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 1en juny anno 1639, present den Bailliu, de vier Burgermeesteren, ende alle de Schepenen.

fol. 132v

Ariaentie Jans van Tienhoven

Alsoo Ariaentgen Jans van Thienhoven oudt ontrent 23 jaeren jegenwoordich gevangene haer nyet en heeft ontsien eenigen jaeren herwaerts haer tot een ledich boos ende quaet leven te begeven gaende schoyen ende bedelen ten platte lande contrarie de placaten vande edele Hoogh. Mogende heeren Staten deser provincie van Hollandt daer jegens geemaneert. Dat zij vervallende van quaet tot erger haer nyet en heeft ontsien volgens hare confessie voor Schepenen deser stede op den 19en september 1635 gedaen in het Moortsche Veen in seecker huys daer zij des nachts hadde geslapen te steelen een swart laeckens lijffge met linnen gevoert, drie schortecleeden, een with ende twee blauwe, die zij gevangene versleeten heeft, twee mutsen, een ondermuts met een andere, een blauw laeckens meyskens rockie, een paer gebreyde cousen ende een paer clickers, over welke dieverie sij den 1en october daeraen volgende in beslooten camer alhier gegeesselt is geworden ende gebannen uyt de stad ende jurisdictie vandien den tijdt van drie jaeren¹. Welck bannissement zij gevangene nyet achtende wederomme binnen dezelve tijdt alhier is gebannen geworden den tijdt van zes jaeren uyt de provincie van Hollandt ende Westvrieslant. Ende alhoewel zij gevangene haer wel hadde behooren naer het zelve te reguleren ende dienvolgende haer buyten de provincie van Hollandt ende Westvrieslant waer uyt zij gevangene was gebanne te begeven, zoe is sij gevangene echter [gestant] geweest van nyet alleen binnen de voorsz. provincie te verblijven maer zelfs binnen deser stede wederomme te coomen naulix een jaer vande zes jaeren van haer bannissement omme zijnde haer wederomme bij seecker manspersoon begevende metten welke zij in hoerdome heeft geleefd. Bekent zij gevangene laetst tot Schoonhoven gevangen geweest te zijn ter saecke zij daer te vooren aldaer was uytgeseyt². Bekent zij gevangene tot de Schout vande Mije een laecken te hebben gestolen

fol. 133 (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

ontrent de negen jaeren geleden gelijk hij mede bekend bij een getrouwt man die wel zes ofte zeven jaeren van zijn wijff is geweest ende hem voor een vrijer³ uytgaff geslapen te hebben, zijnde 't selve saecken van quade consequentie die in een lant van justitie nyet behooren te werden geleden maer andere ten exemple gestraft. Soe is 't dat Schepenen doende recht uyt den name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelickhey van Hollandt ende Westvrieslant, condemnieren den voorn. Ariaentgen Jans gebracht te worden op het schavot achter het stedehuys deser stede gelegen ende aldaer gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen prolongerende ende verlangende haer voorgaende bannissement den tijdt van vier achtereen [ruymende] deser stede ende den vrijdomme van dien binnen daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drie dagen zonder daer inne weder te mogen comen geduyrende haer bannissement op pene van grooter straffe ende condemnieren haer inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 1en juny anno 1639, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 133

Hendrick Cornelisz. schipper

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schout der zelve stede inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Hendrick Cornelisz.

¹ Geen eerdere Goudse vonnissen bekend.

² Voor deze vonnissen, zie: SAMH, Schoonhoven, *inv. nr. 1058.83 Criminele Rol 1612 - 1660*, p. 436, dd. 12-02-1637 en p. 442, dd. 23-05-1637.

³ *GTB*. Vrijer; hier in de betekenis van: minnaar, man die buiten het huwelijk een sexuele relatie met een vrouw heeft.

schipper poorter deser stede gedaechde on te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Hendrick Cornelisz.

fol. 133v

opten 19en july anno 1638 hem nyet en heeft ontsien hem jegens Godt Almachtich ende zijnen evennaesten zoo verre te verlopen ende te besondigen dat hij den persoon van Marens vanden Castele met een opsteecker zulk boven het borstbeen inde stroot heeft grquatst, dat hij datelijck daervan is gestorven, wesende 't selve een schrickelijcke horrible ende onmenselijcke saecke, die in een lant van goede justitie nyet en behoort te werden geleden, noch te getollereert maer anderen den exemple wel rigereuselijcken gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheit te bewaren den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden, in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer, ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroopen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijx gedaen wesende, ende hij nyet comparerende, dat tegens hem verleent is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen verleent een derde citatie, met inthimatie, de welcke insgelijx gedaen zijnde, dat den gedaechde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vandyen hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit, met een vierde citatie ex super abundanti mit inthimatie om 't intendit te syen verifiëren ende sententie 't aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde en is hij dyen niet jegenstaende noch nyet gecompereert. Soo dat d' eyscher zijn intendit mette verification daer toe dyenende heeft

fol. 134

overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rde ende gesyen ende overgewegen alle 't gundt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuygenissen bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt der voorsz. landen hebben den voorn. Hendrick Cornelisz. gedaechde ende deffailliant, voor 't profijt, ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoire, dilatoire, peremptoire defensien ende weeren van rechten, dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Hendrick Cornelisz. deffailliant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant den tijdt van hondert jaeren, zonder binnen den zelven tijdt daerinne te mogen comen opte verbeurte van zijn lijff, ende verclaren alle zijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande hooge Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt mits dat men die zal mogen redimeren, volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 28en novembris anno 1600 negen ende dertich, present 't volle Collegie vande Magistraet.

fol. 134

Glaude de Wilde

Alsoo Glaude de Wilde alias Glaude Sauvage geboren in Walslant out 29 jaren, voor Schepenen deser stede buyten pijnende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij nu in octobris laetsleeden geleden twee jaeren wettelijck ende naer costume vanden landen, naer dat sijnde geboden inde St. Pieterskerck tot Leyden behoerick waren geaen tot

fol. 134v

Leyderdorp inde kercke, met eenen Griete Leenmans te sijn getrouwt, hij hem nyet en heeft ontsien sijne eere ende trouwe te buyten gaende, deselve Griete Leenmans te verlaten hem begevende alhier binnen deser stede levende in hoererie ende overspel met eene Ariaentge Willems aen de welcke hij oock een soon in overspel heeft verweckt, strijdende 't selve soo tegens de politijcke ordonnantien als ander beschreven rechten, die 't selve wel expresselicken sijn verbiedende als saecken van quaden consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een landt van justitie niet en behoren te werden geleden, maer andere ten exemple swaerlick gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicht, ende Graefflijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant den voorn. gevangen gecondempneert hebben ende condemnieren hem midts desen, gebracht ende gestelt te worden op de caeck ter sijden het stadthuys ende aldaer te blijven staen, tot discretie van Schepenen. Bannende hem voort uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van 25 jaren eerstcomende, sonder daer weder in te comen, op pene van meerder straffe, te ruymen deser stede binnen daechs sonneschijn ende d' ander landen binnen drie eerstcomende dagen ende condemnieren hem mede inde kosten vande gevanckenisse ende myse van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 18en february anno 1640, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 134v

Ariaentie Willems

Alsoo Ariaentgen Willems out ontrent 36 jaeren geboren tot Hontschoten in Vlaenderen, voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat sij haer sooverre vergeten ende de palen van openbaerheit te buyten gaende¹, nu eenen geruymen tijt geleden haer eerst tot Leyden heeft vervought gehadt bij eenen Glaude de Wilde alias Glaude Zauvage ende daer naer metten selven niet jegenstaende sij gevangende seeckerlijck ende wel wiste, dat hij een wettelijcken

fol. 135

getrouwde vrouwe hadde, haer alhier binnen deser stede niet alleen metter woon begevende, maer in hoerderie ende overspel bij den selven levende, oock een kindt aen hem heeft geprocureert, strijdende soo tegens de politijcke ordonnantiën als ande beschreven rechten, die 't selve wel expresselijcken sijn verbiedende, als saecke van quade consequentie ende schrickelijcke gevolge, die in een lant van justitie niet en behooren te worden geleden, maer andere ten exemple swaerlijcken gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant den voorn. gevangene gecondemneert hebben ende condemneren haer midts desen gebracht ende gestelt te werden op de kaecke ter sijde het stadthuys ende aldaer te blijven staen tot discretie van Schepenen. Bannende haer voort uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van 25 jaren eerstcomende, sonder daer weder in te mogen comen op pene van meerder straffe, te ruymen deser stede binnen daechs sonneschijn ende d' andere landen binnen drie eerstcomende dagen. Ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende myse van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 18en february anno 1640, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 135 (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Mouris Pietersz.

Alsoo Mouris Pietersz. Bouleth gebooren tot Utrecht out ontrent ses ende twintich jaeren voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijnende ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft gelijk oock de voorsz. heeren claerlijck ende naecktelijck is gebleecken, dat hij gevangen hem niet niet en heeft ontsien, maer wel stoutelijck vervordert ten tijde de compagnie waertgelders deser stede onder eene vande welcke hij mede als soldaet heeft gedient binnen deser stede uyt haer garnisoen van Nimwegen ende groote moetwillicheyt bij eenen Willem Willemsz. vander Goude dragende een

fol. 135v (tekst **zeer** slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Pieck onder de voorsz. compagnie iegens den sergiandt Morrillon soo met desselfs zoon onbehoorlijck aen te ranssen den sergiant met sijn pieck naer het lijff te stooten als anders wierde gepoocht, hem selven onder den hoop met een steen ofte stuck van een panne inde handt te begeven, de officiers die de moetwille wilden steuyten omme meerder quaet te verhoeden niet alleen qualijcken te bejegenen maer deselve oock te dreygen ende dat sij al te vorder gaende hen mede niet en heeft ontsien met een steen den persoon van Morrillon zeer furieuselijcken op sijn lijff te werpen, sijnde hij noch met twee anderen in sijn handt gewapent, souckende hij gevangen ende andere sijne medecompliden soo met steenen te werpen als den voorn. Morrillon met injurieuse woorden onder de gemeente uyt te krijten den selven te brengen in het uysterste gevaer waardoor eyntelijck gelijk alrede was begonnen een rumulte onder de goede ingesetenen ende gemeente deser stede geschapen [voorts] ontstaen. Sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie die in een landt van goede justitie niet en behooren te werden geleden maer anderen ten exemple met groot rigeur gestraft.

Soo is 't dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant hebben d' zelve gevanghen gecondemneert ende condemneren hem bij desen in opende vierschaer te leggen op beyde sijn knyen ende Godt ende de justitie te bidden om vergiffenisse. Bannende hem voorts uyt der Goude ende de vrijdomme vandien den tijt van drye jaeren eerstcomende te ruymen binnen vier ende twintich uuyren sonder binnen den selven tijt van drye jaeren daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ende condemneren hem inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer opten 8en november anno 1640, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 136 (tekst **zeer** slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden bij Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schout der zelve stede inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Gerrit Gerritsz. Slijp poorter deser stede gedaechde om te compereren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Gerrit Gerritsz. hem nyet en heeft ontdien hem jegens Godt Almachtich ende

¹ GTB. Palen; Bepalen, begrenzen, afbakenen, afpalen, hier: de grenzen van het betamelijke overschreden.

zijnen evennaesten hem zoo verre te verlopen ende te [besondigen] dat hij den persoon van Aert Aertsz. schoelapper op den laetsten meye nu lestleden met een opstecker zulk in zijn 's linckerborst een handtbreet boven de 's lincker tepel gaende de steeck nederwaerts naer het 't herte te quaetsen doet dat hij datelijck ende [...] is gestorven. Wesende het selve schrickelijcke, horrible ende onmenschelijcke saecke die in een lant van goede justitie nyet en behoort te werden geleden noch te getollereert maer anderen ten exemple wel rygoreuselijcken gestrafft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheydt te bewaren den voorsz. delinquant tot zijnder lester woonstede nae costume hadden doen daechvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechtelijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgroepen zijnde ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toe gewesen is 't eerste deffault ende voor 't profijt vandien geaccordeert een tweede citatie de welcke insgelijcx gedaen wesende ende hij nyet comparerende dat tegens hem verleent is tweede deffault ende voor 't profijt vandien verleent een derde citatie met inthimatie de welcke

fol. 136v (tekst **zeer** slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

insgelijcx gedaen zijnde ende dat den gedaechde noch nyet en compareerde mits 't welcke jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't profijt vanden Eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit met een vyerde citatie ex super abundantia met inthimatie on 't intendit te syen verifiëren ende sententie t' aenhoren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde ende is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert. Soo dat d' eyscher zijn intendit mitte verificatie daer toe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deilberatie van rade deurgesyen ende overgewegen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen mitsgaders de getuychenissen ende informatie bij den eyscher genomen, doende recht inden name ende van weegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelijckheydt der voorsz. landen hebben den voorsz. Gerrit Gerritsz. gedaechde ende deffaillant voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoire, dilatoire, peremptoire defensien ende weren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende [voorts] den voorn. Gerrit Gerritsz. deffaillant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijdt van hondert jaeren zonder binnen den zelven tijdt daerinne weder te comen opte verbeurte van zijn lijff, ende verclaten alle zijne goederen indyen hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande hooge Overicheydt ende Graeffelijckheydt mits dat men die zal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 26en novembris anno 1640, present 't volle Collegie vande Magistraet dempto Minne, Burgermeester.

fol. 137 (tekst **zeer** slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluuden overgegeven bij Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schout der zelver stede inden name ende van wegghen den hooge Overicht, ende Graeffelijckheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, Eyscher is cas van delict op ende jegens Jan Cornelisz. jonge Kees, poorter deser stede gedaechde om te compereren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Jan Cornelisz. hem nyet en heeft ontsien hem jegens Godt Almachtich ende zijnen evennaesten mensche zoo verre heeft verlopen ende te besondigen dat hij den persoon van Cornelis Willemsz. Smith met een opstecker zulk in zijn rechterborst heeft gequetst dat hij vande quetsuyre eenigen tijdt daer naer is gestorven, wesende 't selve een schrickelijcke, horrible ende onmenschelijcke saecke die in een lant van goede justitie nyet en behoort te werden geleden noch te getollereert, maer andere ten exemple wel rygoreuselijcken gestrafft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheydt te bewaren etc. etc. voort in forma geextendeert als de voorgaende sententie. Actum ende presenten ut supra.

fol. 137 (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Gehoort bij Schepenen der stede vander Goude den criminelen eysch ende conclusie vanden heere Bailliu der selver stede gedaen ende genomen op ende jegens Marritgen Jacobs gebooren inde schantsche van Littoij ontrent Gent out ontrent 17 jaren yegenwoordich gevangene ende geleth op hare confessie bij de welcke sij bekent heeft ontrent de drye jaeren geschoeyt ende gebedelt te hebben, doende recht ontseggen de voorsz. gevangene de stad vander Goude ende de vrijdomme vandien sonder daer weder in te comen anders als met consent op pene van meerder straffe te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemneren haer inde costen vande gevanckenisse ende myse vande justitie. Actum ende gepronunchieert op 't 10e wechspoort den 24en april anno 1641, present den Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 137v (tekst **zeer** slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Jan Jansz. van Cooten

Alsoo Jan Jansz. geboren tot Coten out 17 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijnje ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij nu geleden den tijt van drye jaeren hem heeft begeben tot schoeyen ende

bedelen ten platten lande gesonts lichaems contrarie de placcaten vanden Groot Mogende heeren Staten vandesse provincie van Hollant daer yegens geemaneert. Dat hij gevangen daer nyet bij latende, maer vervallende van quaet tot erger nu over de drye jaren geleden met Lieven Abrahamsz mede alhier gevangen eerst gestolen heeft een quantiteyt van vijftich eyeren met een mandeken dat men aen den arm draeght, waerinne hij de eyeren hadde verborgen. Dat hij den voorn. Lieven hebbende verlaten geraect is in 't geselschap van eenen Hendrick inde wandeling genaemt de Geele Vinck ende en vrouspersoon genaemt Hendrickje Jans. Dat de voorn. Geelvinck in sijn bijwesen van een solder daer van het venster opent stond ende met een leer inclom inde buerte van Polsbrouck heeft gestolen verscheyde hemdens, laeckens, sloopen, mutsen, neusdoecken als andere linne. Dat hij hem gevange toewierp. Welcke linnen bij de voorsz. Hendrickgen Jans tot IJselsteyn voor de somme van elftalve gulden vercoft is geworden, 't welck sij oock metten anderen hebben verteert. Bekent noch dat den voorn. Geelvinck is sijne presentie op het eynde van Benschop uyt seecker huys deur een venster dat opent stont met een haeck een swarten laeckense brouck heeft gestolen die bij de voorsz. Hendrickje tot IJselsteyn mede is vercoft voor negendalve gulden, welck gelt sij metten andere mede hebben verteert als voorn. Bekent dat den voorn. Geelvinck in sijne tegenwoordicheyt, uyt een huys tot Lopick dat opent stont noch gestolen hebben een paer swarte gebraeyde cousen die hij selfs aentrock. Dat hij alsdoen vanden voorn. Geelvinck is gescheyden aen de Vlist alwaer hij daer ontrent den tijt van ses weecken alleen heeft loopen schoeyen ende bedelen, stelende aldaer uyt seecker achterhuys een [deel] eyeren, 2 neusdoecken ende een ouden hoet. Dat hij gevangen t' eynde den voorsz. tijt geraect is in 't geselschap van eenen genaemt Cleyne Claes metten welcken hij den tijt van seven weecken ontrent Culenborch heeft geloopt ende dat bij de voorsz. Claes noch was een vroumens genaemt Jannitgen Jans van Utrecht. Dat hij den voorn. Claes inde dorpe van Molenaergraef

fol. 138 (*tekst zeer slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

Staende hij gevangen mette voorn. Jannitgen Jans voor de deure uyt het selve huys heeft gesotlen een pack grauwe clederen, 't welck bij de voorverhaelde vrouwe tot Gorcum wierde vercoft voor vierdalve gulden, 't welck gelt sij metten anderen verdroncken ende verteerden. Bekent wijders dat de voorn. Claes uyt seecker achterhuys dat opent stont, staende hij gevangen mette voorsz. vrouw voor de deure, gestolen heeft een mande met vuyl linne 't welck bij de voorsz. vrouwe insgelijcx tot Gorcum is vercoft voor de somme van tien gulden, welck gelt sij oock als het andere met malcanderen hebben verteert. Bekent den voorn. Claes uyt seecker huys in Bleskensgraeff door een venster dat opent stont met een hout gestolen te hebben een hoet die hij selfs opsette ende noch een wambaes tot Dordrecht voor vijff gulden vercofte, welck gelt sij metten anderen mede hebben verteert. Gelijk hij mede bekend dat den voorn. Claes in sijn bijwesen uyt seecker huys staende in Brantwijck een rooden hemtrock met tinne knoopen heeft gestolen, sijnde deselve bij de voorverhaelde vrouwe tot Schoonhoven vercoft voor vierdalve gulden, welck gelt metten anderen insgelijcx verteerden. Bekent noch tot Dordrecht ende Utrecht gevangen te sijn, soo uyt den lande van Zuyt Hollant als de stadt ende gesticht van Utrecht [ ]¹. Ende laetstelijck heeft hij gevangen bekend den tijt van ontrent een maent van sijnen apprehentie alhier met Lieven Abrahamsz mede alhier gevangen geschoeyt, gebedelt ende gestolen te hebben, zijnde alsdoen bij haer in geselschap een vrouwe genaemt Anne Jans van Amsterdam. Dat den voorn. Lieven uyt seecker huys inde Betuwe daer sij des nachts hadden geslapen gestolen heeft een brouck die hij noch tegenwoordich aen heeft, met een laeckense wambais, een paer cousen ende ontrent 24 stuvers aen gelt, welck wambais, cousen ende een ouden brouck die Lieven uytrock bij Anna Jans ende Mary de boerinne t' samen voor vierdalve gulden wierde vercoft, welck gelt sij metten anderen mede verteerde als het voorgaende. Gelijk hij bekend dat den voorn. Lieven mede alhier gevangen met een stock door een venster dat opent stont een laecken ende neusdoeck te hebben gestolen, met welck laecken de voorn. Anne Jans door geloopt is. Bekent wijders dat den voorn. Lieven noch uyt seecker huys, waervan hij de

fol. 138v (*tekst zeer slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

de clinck open dede vier luyeren een paer gebrayde cousen te hebben gestolen, welck goet bij de voorsz. Anna Jans ende Mary de boerinne wierde vercoft. Hebbende hij gevangen doorgaens de heeren Schepenen met veele leugens soecken te abuseren ende te paeyen, sijnde 't selve saecken van quade consequentie, die in een landt van justitie nyet en behooren te worden geleden maer andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den namen ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant hebben den voorn. gevanghen gecondemneert ende condemneren hem midts desen gebrocht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen voorseyt. Bannende hen voorts uytte voorsz. lande van Hollant ende Westvrieslant den tijt van zes eerstcomende jaeren, te ruymen deser stede ende de jurisdictie vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drye dagen sonder binnen d' voorsz. jaeren weder daerinne te mogen comen, op pene van swaerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 2en meye anno 1641, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Cant.

fol. 138v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

¹ Rest van de zin ontbreekt.

Lieven Abramsz.

Alzoo Lieven Abramsz. geboren van Leyden out ontrent 22 jaren voor Schepenen bekend ende beleden heeft, dat hij nu den tijt van over de acht jaren geleden, hem tot een ledoch leven heeft begeven, gaende schoeyen ende bedelen ten platten landen, waer over hij daerop bevonden sijnde bij den Lantdrost alhier gevangen gebracht

fol. 139 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

ende in 't tuchthuys bij vonnisse van Schepenen den tijt van een jaer is gebanden is geworden, uyt welck tuchthuys naer hij aldaer een tijt van ontrent 32 weecken hadde geseten, beneffens meer ander sijne medecompligen violentelijck uytgebroocken ende hem wederom op den dijck begeven heeft gaende schoeyen ende bedelen als te vooren. Dat hij gevangen geleden nu ontrent de drye jaeren vervallende van quaet tot erger gevangen gebracht ende aldaer over het stelen van zeeckere pijs die hij voor vijftalve gulden hadde vercoft, midtsgaders noch over 't stelen van een schuytje gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen is geworden, welcke straffe alhoewel die hem tot waerschouwinge ende beteringe van leven hadde behooren te dienen, soo heeft hij echter inhererende¹ sijn quaet ende boos leven hem al weder begeven in 't geselschap van eenen Claes Jansz. sijnde een fameus dieff ende geweldige huysbraecker metten welcken hij wederom geloopen ende gebedelt heeft tot dat in den dorpe van camerick staende hij gevange voor de deure op schiltwacht sijne voorverhaelde complicen hebbende de achterdeure van zeecker huysmans huys aldaer met een stock opgebroocken ende alsoo in huys gecomen sijnde uyt het selve gestoolen heeft drie vrouwenhemden, een manshemde ende laecken, twee kussesloopen ende meer andere goederen daer over bij den Hove van Utrecht gecondemneert is geworden metten strop om den hals gegeesselt ende gebrantmerckt te werden, sijn leven langh uyt Hollandt ende Westvrieslant, midtsgaders uyt de provintie van Utrecht gebannen. Bekent hij gevangen wijders noch eens tot Schoonhoven gevangen ende met deselve stad ende lande van Belois gebannen te sijn gelijk hij gevange mede bekent noch eens tot Utrecht vijff vierendel jaers te vooren eer hij aldaer wierde gebrantmerckt, gegeesselt ende gebannen te sijn. Bekent hij gevangen wijders geleden nu ontrent een jaer tot Wijck te Duerstede gevangen ende aldaer wederom met den

fol. 139v (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

strop om den hals over sijne begane delicten ende dieverijen gegeesselt, gebrantmerckt ende uyt der selver stede ende vrijdomme vandien sijn leven langh te sijn gebannen. Bekent dat alsdoen beneffens hem aldaer mede gegeesselt is geworden seeckere vrouw genaemt Maria Jans vol pockepuiten. Dat hij met de voorsz. Mary naer sij haer recht hadde ontfangen van Wijck inde Betuwe over gevaren is, alwaer deselve in sijn geselschap van het velt nam een boerenrockje, dat hij gevangen aentrock. Bekent dat Mary voorsz. niet verre van daer sij 't rockje hadde gestoelen noch hemde, slaepplaeckens uyt seecker huys aldaer staende hij gevange aen de deur een stuck biddende² gestoelen ende tot Nimmegen voor een daelder te hebben vercoft. Bekent hij gevangen noch een swarten rock die voor een huys hinck in 't geselschap vanden voorsz. Mary te hebben gestolen, die bij deselve mede te Nimmegen voor vijff gulden vercoft is geworden. Gelijck hij mede bekent mette voorsz. Mary ende Frans Jansz. van Hamburch, die seyde vander Goude te sijn, gestolen te hebben een pack swarte clederen met een roode hemtrock met tinne knoopen uyt een huys dat opent stont, in den dorpe van Neerheusden, dat de cleeren bij den voorsz. Frans Jansz. wierde aengetrocken ende de hemtrock vercoft voor vier gulden, welcke gelt sij metten anderen verteerden. Bekent noch dat de voorn. Mary ten selven dage in sijn presentie vanden bleyck twee laeckens, twee hemden, een ofte twee cussensloopen ende eenige mutsen heeft gestoelen, mede binnen den dorpe van Neerheusden, dat den voorn. Frans Jansz. daer mede bij was ende dat Mary 't voorsz. goet vercoft voor elff gulden, daer van sij drye gulden te samen verteerde ende Mary mette resterende acht gulden wech liep. Bekent alle de voorverhaelde dieverijen binnen tyen dagen naer hij sijn recht tot Wijck hadde gegregen te hebben gedaen. Bekent dat de voorn. Frans

fol. 140 (*tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat*)

Jansz. naderhant noch een beurs gheeft gestoelen metten welcke hij mede noch liep. Bekent wijders een maent voor sijne apprehenise alhier gecomen te sijn in 't geselschap van Jan Jansz. van Coten ende met den selven te hebben gaen schoeynen ende bedelen gelijk hij mede bekent in des selfs geselschap inde Betuwe uyt seecker huys daer sij des nachts hadden geslaepen, de brouck die hij gevangen yegenwoordich aen heeft te hebben gestolen. Dat daer noch bij wairt een rockje van 't selve laecken ende een paer cousen als mede het bombasijne overtrecksel ende een hoet die hij die hij³ gevangen beyde noch aen ende op heeft. Dat het voorverhaelde rockje ende koussen bij een vrou genaemt Mary de borinne binnen Tiel is vercoft voor drye oft vierdalve gulden. Hebbende hij gevangen de heeren Schepenen doorgaens met veele vuyle leugens opgehouden, sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie die in een lant van justitie nyet en behooren te worden geleden maer andere ten exempele wel swaerlijck ende rigereuselijcken gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt ende Westvrieslant hebben den voorsz. gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen

¹ Van Dale; inherent, onafscheidelijk verbonden met, hier in de betekenis van: volharden in.

² Aldaer staende hij gevange aende deur een stuck biddende; terwijl hij daar aan de deur stond te bedelen.

³ Sic. die hij die hij. lees: die hij.

gebracht te worden op het schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer met een strop om den hals wel strengelijck gegeesselt te werden tot discretie ende daer naer gebrantmerckt op sijne eene schour. Bannende hem voort in 't tuchthuys deser stede sijn leven langh geduyrende, omme aldaer te wercken ende te reguleren volgende d' ordere dye hem bij de regenten van 't selve huys sal worden gegeven, ende verclaren alle sijne goederen verbeurt ende geconfisqueert ten behouwe vanden hooge Overicheyt voorsz. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 2en mey anno 1641, present den Bailliu ende alle de Schepenen, dempto Cant.

fol. 140v (tekst slecht leesbaar door beginnende inktvraat)

Maria Jans van Luyck

Alsoo Mary Jans van Luyck out 28 jaren voor Schepenen deser stede buyten pijnende ende bande van ijseren bekent ende beleden heeft, dat sij haer nu geleden den tijt van acht jaren begeben heeft tot een ledich leven gaende schoeyen ende bedelen ten platten landen ende dat sij vervallende van quaet tot arger eerst geraeckt is in apprehensie binnen de stad van Gent, alwaer sij over de acht jaren op het steelen van een beurs gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen is geworden, dat sij van daer sijnde geraeckt haer begeben heeft, naer de stad van Antwerpen alwaer sij gebannen is geworden gelijk sij oock [naderhant] ende een halff haer naer haer vercregen recht tot Gent binnen den voorsz. stad van Antwerpen soo over 't violeren van haer bannissement als over 't stelen van een anderen beurs insgelijckx gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen is geworden. Bekent noch tot Tongeren een vierendel 's jaers, waer haer vercregen recht tot Antwerpen, ter saecke sij twee rocken bij eene Claes van Luyck gestolen inde lombert hadde gebracht, gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen te sijn. Gelijk sij mede bekent voor de vierdemael tot Namen, ter saecke sij een beurs ende silvere sleutelraeckx¹ hadde gestolen, een jaer naer haer recht tot Tongeren ontfangen wederom gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen te sijn. Bekent wijders voor de vijfdemael tot Spaer ter saecke sij een beurs wilde stelen, dat bij een paep wierde gesien ende belet, hem hietende Lieven, als een schelm gegeesselt, gebrantmerckt ende gebannen te sijn, geleden een vierendel jaers naer haer vierde vercregen brantmerck tot Namen, gelijk sij mede bekent op verlooren manendach² nu lestleden, ter saecke sij vijff ofte ses hemden met een stuck wolle laecken bij eenen Piet den Brabander gestolen benefens Jannitgen [Crellerius] van Rotth³ hadde vercoft in den Hage gegeesselt ende uyt den landen van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van zes jaren gebannen te sijn. dat sij drye weecken naer sij in den Haegh gegeesselt was, ter saecke sij twee rijrocken voor een Engelsman genaemt Rijcoop inde lombert hadde gebracht gecondemneert is geworden met roeden in haer arm binnen de stad van Delft gestelt te werden op het schavot omme aldaer aen te schouwen de justitie die aen anderen soude worden gedaen ende voorts gebannen uyt den landen van Hollant ende Westvrieslant den tijt van vijftich jaren ende alhoewel sij haer voorsz. bannissement wel hadde behooren te obtempereren⁴ ende gehoorsamen, haer begevende dien volgende uyt de voorsz. landen. Soo is echter sulckx dat sij in plaetse

fol. 141

ende in vilipendie van justitie binnen de voorsz. landen is gebleven haer al wederom begevende ten platten lande in 't geselschap van fameuse dieven gaende met deselve schoeyen ende bedelen gelijk sij bekent met Lieven Abrahamsz ende Jan Jansz. van Kooten geloopt ende tot Coen den Dieff in Oucoop geslapen te hebben, abuserende doorgaens de heeren Schepenen met veel ende grouwe leugenen. Sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie, die in een landt van justitie nyet en behooren te werden geleden maer anderen ten exemple wel ende rigoreuselijck gestraft.

Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt prefigerende gratie voor rigeur van justitie te regarde de gevangene seyde swanger te wesen, hebben deselve gecondemneert ende condemnieren haer midts desen gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stede met twee roeden op haer rugge ende alsoo aen te sien de justitie die haer medegevangenen sal worden gedaen. Prolongerende haer laetste bannissement den tijt dan zes jaeren, te vertrecken binnen daechs sonneschijn uyt dese stad ende de vrijdom vandien ende binnen drye eestcomende dagen uyt de voorsz. landen, sonder daer inne binnen haeren uytgebanne tijt wederom te mogen comen op peyne van swaerder straffe. Ende condemnieren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie.

Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 2en meye anno 1641, present den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Cant.

¹ GTB. Raeckx, raak; ketting.

² Eg. I. Strubbe en L. Voet, *De chronologie van de middeleeuwen en de moderne tijden in de Nederlanden*, (Brussel, 1991) p. 497-198. Verlooren manendach; Verloren maandag of Verzworen maandag, over het algemeen op de maandag na de zondag na Driekoningen.

³ Rott, buurtschap van Vijlen, gem. Vaals, Zuid-Limburg.

⁴ Obtempéer ; bevredigen, voldoening geven aan. Hier in de betekenis van: voldoen aan.

fol. 141v

Beuyen Leendertsz tabackpijmaecker

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schout der zelver stede, inden name ende van weegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Beuyen Leendertsz tabackpijmaecker, poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Beyer Leendertsz hem nyet ontsien en heeft jegens Godt Almachtich ende zijn evennaesten menschen sigh zoo verre te misgrijpen, overloopen ende besondigen, dat hij opten laetsten february voorleden van leven ter doot gebracht heeft eenen Pieter Jansz. mede tabackpijmaecker vermits seeckere quetsuyre hem in zijn sijde geinfligeert¹, wesende eene horrible, abominable ende seer schrickelijcke saecke die in een lant van goede justitie nyet geleden maer andere ten exemple wel swaerlick behoort gestraft te worden. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren, den voorsz. delinquant tot zijnder laster woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlijck ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgroepen zijnde ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijcx gedaen wesende ende hij nyet compererende, dat tegens hem

fol. 142

verleent is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen verleendt een derde citatie met inthimatie, de welcke insgelijcx gedaen zijnde dat den gedaegde noch nyet en compareerde, mits 't welck jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't profijt vandyen, hem eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit met een vierde citatie ex super abundanti om 't intendit te sien verifien, ende sententie 't aenhooren. welcke citatie ende inthimatie gedaen zijnde, en is hij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompareert. Soo dat d' eyscher sijn intendit mitte verifications daer toe dyenende heeft overgegeven ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesyen ende overgewegen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen, mitsgaders de getuychenissen ende informatie bij den eyscher genomen, doende recht, inden name ende van weegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt der voorsz. landen hebben den voorn. Beuyen Leendertsz gedaegde ende deffaillant voor 't profijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen, van alle exceptien declinatoire, dilatoire, peremptoire defensien ende weeren van rechten dye hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Beuyen Leendertsz deffaillant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijdt van hondert jaeren, zonder binnen den selven tijdt daer inne te mogen comen opte verbeurte van zijn lijff ende verclaren alle zijne goederen geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, mit dat men die zal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 17en juny 1641, present 't volle Collegie vande Magistraet demptis Crabet, Burgermeester ende vander Graeff, Schepenen.

fol. 142v

Maria Jans van Leeuwaarden

Schepenen der stede vander Goude gehoord den criminen eysch ende conclusie vanden heer Bailliu ende Schout der selver stede op ende jegens Maria Jans van Leeuwaarden jegenwoordich gevangen gedaen ende genomen ende op alles geleth hebben deselve gevangen de stat vander Goude ende de vrijdomme vandien ontseyt gelijk sij deselve haer ontseggen bij desen te ruymen binnen daechs sonneschijn sonder daer weder inne te comen anders als met expres consent op pene van swaerder straffe ende condemneren haer mede inde kosten vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Actum den 14en septembris anno 1641, present alle de Schepenen dempto Beuckel ende gepronunchieert ten selven dag op Thierendewechspoort, present den Bailliu, Cant ende Hoensz. Schepenen.

fol. 142v

**Cornelis Jaspersz. molenaer ende
Anna Claes des zelfs huysvrouwe**

Gesien bij den Heeren vande Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der zelver stede, inden name ende van wegen de hoohe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Cornelis Jaspersz. molenaer ende Anna Claes des zelfs huysvrouwe gedaechdens om te te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher, dat den voorsz. Cornelis Jaspersz. ende Anna Claes haer nyet en hebben ontsien, maer wel stautelick vervordert uyt de huysinge van Willem Jansz. de Vrye Raedt ende Vroetschap deser stede nyet alleen seecker coffertje waerinne een mercelijcke

¹ GTB. Infligeeren; aandoen, toebrengen, opleggen, straffen. Hier in de betekenis van toebrengen.

fol. 143

somme gelts was, dieffelijck bij avont te steelen, nemaer noch de penningen uyt het zelve te lichten enige ende potpenningen¹ op verscheyden plaetsen (alsoo zij de waerde nyet en wisten) te lieten sien ende uyt te geven, 't zijnde 't zelve een saecke van quader consequentie, die in een lant van goede justitie nyet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple swaerlijck gestrafft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheit te bewaren de voorsz. delinquanten tot haerder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgropen zijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voor 't profijt vandyen, geaccordeert een tweede citatie, de welcke insgelijx gedaen wesende, ende zij nyet comparerende, dat tegens haer verleendt is tweede deffault, ende voor 't profijt vandyen verleendt een derde citatie, met inthimatie, de welcke insgelijx zijnde, dat de gedaechdens noch nyet en compareerden, mits 't welcke jegens haer gegeven is 't derde deffault, ende voor 't profijt vandyen, de heere Eyscher geadmitteert te dyenen van zijn intendit met een vierde citatie ex super abundantia mit inthimatie om 't intendit te sien verifiseren, ende sententie t' aenhooren, welke citatie ende inthimatie gedaen zijnde en zij dyen nyet jegenstaende noch nyet gecompereert. Soo is 't dat d' heer Eyscher zijn intendit mitte verificatien daertoe dyenende heeft overgelevert ende recht versocht. De heeren Schepenen, met rijpe deliberatie van rade deurgesien ende overgewogen hebbende alle 't gundt ter materie mochte dyenen, midtsgaders de getuychenissen ende informatien bij den heere Eyscher

fol. 143v

genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelicjheydt der voorsz. landen hebben den voorn. Cornelis Jaspersz. ende Anna Claes gedaechdens ende deffaillianten voor 't profijt, ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken haer mits desen van alle exeptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weeren van rechten, dye sij in desen hadden mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Cornelis Jaspersz. ende Anna Claes uyt der Goude ende de vrijdomme van dien den tijdt van twaelff jaren eerstcomende zonder binnen den zelve tijdt daerinne te mogen comen op pene van swaerder straffe. Ende condemneren haer inde costen vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 18en meye anno 1643, present 't volle Collegie vanden Magistraet demptis Swaenswijck, Burgermeester ende van Middelandt, Schepenen².

fol. 143v

Claes Heyndricksz.

Alsoo Claes Heyndricksz. geboren tot Luyck inde wandelinghe genaemt Claes de Wafel out ontrent 32 jaren 's heeren gevangen voor Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij u den tijt van meer als twaelff jaeren hem begeven heeft tot schoeyen ende bedelen ten platten landen ende vervallende van quaet tot arger in 't eerste geraeckt sijnde bij dieven daerover tot Amsterdam tot twee maelen in het tuchthuys gebannen ende binnenscamers gegesselt is geworden, gelijk hij dan oock bekent heeft tot Beyerlanden³ gevangen geweest te sijn, als waer hij gevangen en eenen Jan van Rockange gecondemneert wierde malcanderen te geselen. Bekent wijders noch eens tot Leyden gevangen ende benefens eenen

fol. 144

Hansgen van Hamburch die aldaer wierde gegeesselt, gebannen te sijn. Dat hij gevangen is sijn boos ende quaet leven voortgaende ende continuerende, hem naderhant begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbreeckers in welckers geselschap hebbende gedaen verscheyden dieverijen ende huysbraecken, hij daerover op verscheyden tijden zoo tot Utrecht, Amersfoort, Leeuwerden, Zirckzee als laetstelijck wederomme tot Utrecht den 9en april 1639 met den strop om den hals gegeesselt ende gebrantmerct is geworden. Alle welke straffen ende correctien hoewel hij gevangen wel hadde behooren gebetert ende van sij quaet ende boos leven te hebben doen veranderen. Soo is 't echter sulcx dat hij in 't tegendeel vandien in sijn boos ende quaet leven continuerende ende in het selve voorgaende hem al wederomme heeft begeven tot het opbreecken vande goede luyden haer huysen gelijk hij dan bekent heeft ontrent de twee jaeren geleden in 't geselschap van eenen genaempt [Caenjaer] in seecker huys staende in 't Moort selven door de kelder ingebroocken te sijn, ende uyt 't selve ses rocken eendeel linnen ende een webbe te hebben gestolen. Bekent insgelijcx dese laetste St. Jacobsmarct tusschen de sonnendach ende manendaechs 's nachts gepoocht te hebben met eenen Jan Jansz. die alhier op de Marct soo hij seyde hadden gevonden in seecker huysinge alhier op de Gouwe met geweld inne te breecken, 't welke hem door een vande brouwersknechten wierde verhindert. Bekent hij gevangen wijders in den laetste verleden herfst binnen den Bosch in 't geselschap van Willem Simpson, Robbrecht Story, ende [Omfrebruin] alle drie in den Bosch gehangen, in seecker huys aldaer, door het venster ingebroocken te sijn, ende uyt seecker casgen dat sij mede opbraecken, drie silvere copen, een silvere schael, ende noch eenich

¹ GTB. Potpenning; spaarpenning (evenals potgeld en potstuk) zeer gaaf en daardoor begeerd geld.

² Sic, Middelandt, Schepenen, lees: Middelandt, Schepen.

³ Oud-Beierland en Nieuw-Beierland, gem. Korendijk, Zuid-Holland.

ander zilver dat hem gevangen vergeten is gestoolen te hebben. Dat het voorsz. zilver byde vrou van [Omfrebrain] mede naer Vianen genomen ende vercocht ios geworden, hebbende hij gevangen daarvan voor sijn portie genoten eenentwintich gulden thien stuyvers. Bekent noch binnen deser stede inde St. Jacobsmarct tusschen den sonnendach ende maendenach 's nachtes uyt een venster dat open stont gestolen de hebben een roden hemderock, een vrouwenmanteltgen, een saye schort, ende wat kinder linnewaet. Dat het goet byde vrouwe van Jan Jansz. is

fol. 144v (*tekstverlies door te strak inbinden*)

mede genomen, ende 't linnewaet in 't water [geworpen]. Bekent noch altemet bij avonts ende andere [ontijde] inde huysen gegaen ende uyt deselve mantels ende andere goederen gestoolen te hebben, gelijk hij gevang mede bekent altemet wel linne vanden [bleyc] te hebben gestoolen. Bekent noch ongevaerlijck een jaer [geleden] in 't geselschap van eenen genaempt Kinkelboer tot [Vollenhoven] gehangen vanden belijck buyten Utrecht twee webben linnen laecken gestoolen te hebben, die bij de bijsit vanden Kinkelboer vercocht sijn geworden ende hij voor sijn portie heeft genoten twaelf gulden. Bekent noch in 't selve geselschap [ontrent] Thiel een boerenhuys opengebroomden ende daer uyt gestoolen te hebben een stuck gout van achtien gulden, een gouden rinck ende rijcxdaelder. Welck gelt sij tot Nimwegen verteerden. Bekent noch in 't geselschap vanden Kinkelboer tot Huysen in seecker venster dat open stont dat sij met een ladder op 't erff waeren geraect ingelommen ende daer uyt een deel zilver ende gout gelt sonder [te] connen specifcieren hoe veel gestoolen te hebben, doch dat hij voor sijn portie daer van heeft genoten entrent dertich gulden. Bekent wijders inde hoytyt nu gelden een jaer inde Betuwe in seecker boerenhuys staende in een dorp dat huys niet en can noemen in 't geselschap van Willem Simpson anders genaemt Willem [Tyn], Mary Simpson des selfs bijsit bij nacht met den voorn. Willem Simpson ingelommen te sijn, ende daer uyt [twee] rocken, twee goede ringen, een tas met een silvere [ketting] ende sleutelgen te hebben gestoolen, welck goet [bij] [den] vrouwen vercocht sijnde, hij daer voor sijn portie heeft genoten ontrent veerthien gulden. Bekent noch in 't land van Buyren geleden voorgaende winter een jaer in 't geselschap van Willem Schram hier vooren genoempt Moey Willem ende Joris Affterborn door een venster van een bovencamer daer sij met een [ladder] waeren geclommen met een breeckbeytel door [gebro...] te sijn. Dat hij gevangen Willem Schram ende Joris Affterborn daerinne clommen, ende uyt een kist die sij metten voorsz. breeckbeytel mede openbraecken eenige rocken, een ander tuychte hebben gestoolen. Dat de luyden 't geen behalven een mantel ende tinnen beecker dat sij [...] den anderen verdeelde wederomme cregen ende d' ander mantel vercocht wierde voor ses gulden, welck gelt [sij] metten anderen verdroncken. Bekent noch in 't geselschap

fol. 145

van eenen Jan Jansz. ende eenen Heyn Duyvel inde laetste kermis van Haerlem buyten de Houtpoort tot seecker waert in een venster dat open stont geclommen te sijn. Dat hij gevangen, de besijden deure opende, ende de voorn. Jan Jansz. ende Heyn Duyvel ingelaten heeft waer uyt sij een kist (dien sij met een beytel voor de deure openbraecken) droggen, ende daer uyt staelen een silveren onderriem ende een silvere kettingh, ende drie rocken. Dat het voorsz. goet bij een Rebecca ende Mooien Trijn vercocht wierde tot Amsterdam ende dat hij daarvan voor sijn portie heeft genoten achtien ofte negentien gulden. Bekent noch in 't geselschap tot Amsterdam ontrent de Westerkerck op een burgwal door de deure die sij met haer voeten open drongen ingebroocken te sijn. Dat hij gevangen ende Heyn Duyvel daerinne gingen, ende uyt een cas die op een camer stont ende sij mede openbraecken gestoolen hebben zes silvere ducats, ende ontrent twintich schellingen mitsgaders noch een deel wolgoet. Dat het selve wolle goet byde vrouwen voorn. verhaelt tot Dordrecht, naer dat sij hem gevangen hadden uytgecocht voor vijftien gulden voor sijn portie, op het erfhuys is vercocht geworden. Dat hij gevangen de ducats voor hem behielt ende dat sij de schellingen met malcanderen deelden. Bekent ontrent een half jaer geleden in 't geselschap van eenen Claes tot Thiel gehangen tot Raveswaey in een herberge tegenover Wijck door een ijsere traellie die sij met een boom uytbraecken sijn hoofd gesteecken ende met sijn hant de besijden deure open gedaen te hebben. Dat sij de rocken van 't bedde vande luyden hebben genomen ende in deselve bevonden vier sleutelen ende met eene van deselve een cas open gedaen hebbende, daer uyt gestoolen hebben een silveren riem, met silvere kettingen, twee silveren lepels, een brouck ende een wambas met halve mouwen. Dat sij 't vooren verhaelde goet gesamentlick tot Thiel aen een uytdrager die hij naderhandt verstaen heeft daer uyt gebannen te sijn vercochten voor vier ende dertich gulden, daer van hij gevangen de helft voor sijn portie heeft genoten. Bekent ontrent acht dagen daer naer noch tegenover 't voor verhaelde huys in een venster dat open stont ingelommen te sijn, ende dat hij gevangen in 't bywesen vanden voorn. Claes uyt een cas die sij opbraecken gestoolen heeft vijftien ofte seshien gulden aen gelt

fol. 145v (*tekstverlies door te strak inbinden*)

ende een lap van vijftien ofte seshien ellen linne laecken, waer van hij een hemde maeckte. Bekent noch ontrent een jaer gelden in 't geselschap van Claes den Cinkelboer beyde hier vooren genoempt door een venster waervan hij gevangen den haeck met sijn mes los maeckte, op Suyderveld ontrent Cuylenberch¹ ingebroocken te sijn. dat hij gevangen daerinne clom ende daer uyt stal een roden hemderock met silver knopen, een blauwen rock met een stuckgen bommensijn, doch dat den luyden haer vervolchde ende in een herberge vonden, haer goet wederomme cregen. Bekent noch inde vorleden winter in seecker joncker's huys staende in 't Gooy ontrent

¹ Zijderveld gem. Vianen, Utrecht.

Naerden in 't geselschap van Leendert Crijnen van Leyden ende eenen Isack van Dordrecht, sonder dat hij den selven anders can, door de venster ingebroocken te sijn. Dat hij gevangen ende den voorn. Isack daerinne clommen, ende daer uyt staelen een deel servetten ende laecken beneffens ses silvere lepels waarvan hij voor sijn portie hadde vier silvere lepels die hij daer vercocht voor vijff gulden aen eene Joost de paep. Bekent noch ontrent de twee jaeren geleden niet verre van Hooren in 't geselschap van Thys Potjebeuling door de symuyr van seecker huys aldaer met een ijser gebroocken te sijn. Dat hij gevangen daerinne clom ende uythaelde een cussesloop vol linnen, 't welck bij seecker vrouspersoon genaempt Rein tot Swol inde lombart wierde gebracht, ende daerop gehaelt ontrent dertich gulden, waarvan hij voor sijn portie heeft genoten vijftien gulden ofte sesthien gulden. Bekent noch in 't dorp van Schipluy uyt seecker huys in 't geselschap van Swarte Frans ende eenen Jantgen van Utrecht tot Alckmaer gehangen door en ruyt die zij uyt het glas namen ende Swarte Frans met een haeckge de grendels vande vensters aff dede, daer Jantgen van Utrecht in clom, ende de deure vanden huuse open dede gestoolen ten hebben een deel wollen rocken, een mantel, een heuyck, een silveren onderriem ende een deel gelts dat bij Jantge van Utrecht achter gehoude wierde. Dat hij gevange, Swarte Frans ende een vrou genaempt Mary Caelcut hoer tot Dordrecht inde lombart brachten ende daerop haelde vijff ofte sesendertich gulden. Bekent deselve huysbraecke

fol. 146

al gedaen te hebben eer hij eenich brantmerck hadde. Doch dat hij deselve noyt te vooren en heeft bekent. Bekent noch ontrent twee jaeren geleden in 't dorp van Lexmonde in 't geselschap van Omfrebruin, Willem Story ende Willem Simpson alle drie ter Bosch gehangen, in seecker huys door een cosijn daarvan sij een planck braecken in 't achterhuys gecomen sijnde, ingeclommen te sijn. Dat hij aen een binnedeur van het huys met een mes een dagt in deselve snede de grendel los maecten ende alsoo de deure open dede. Dat hij gevangen ende Omfrebruin daerinne gingen ende daer uyt staelen twee stuckges gout elcx van vijff gulden, die sij achter hielden ende dat hij gevangen noch een hemderock, ende hemde voor sijn portie hadde, met een rijcxdaelder, die uyt 't selve goet viel voor de deure, die hij gevangen mede achter hiel¹. Bekent ontrent deselve tijt met Borre van 't Wael uyt een jonckers huys dat ledich stont [...] voorverhalede geselschap twee tycten² van bedden daer zij de veeren hadden uytgeschut gestoolen te hebben. dat sij de voorsz. tycten vercochte aen de vrou van Omfrebruin vor achtien gulden die sij onder hun vieren verdeelde. Bekent noch ontrent die selve tijt bij 't Heylige Cruys ontrent Swol³, met Willem Schram, in den Bosch gehangen, met geweld een ijsere traellien uyt een hart steene venster met gebroocken te hebben, doch dat de luyden doordien de steenen vielen wacker wierde sulcx sij aldaer niet en hebben connen steelen. Bekent noch dat hij gevangen inde laetste kermis alhier 's nachts ontrent de houck namen uyt de handt van seecker manspersoon die kouck stont en cochte een beurs heeft genomen gelijk hij mede bekent den dienaer vande justitie die op den aengange⁴ quam, ende hem gevangen volgens sijn ampt apprehenderen wilde met een opsteecker seer periculcus in sijn buyck te hebben gequetst, end eover sijn neus gesneden, ende laetstelijck dat hij gevangen bekent beneffens eenen Salomon⁵ alhier gehangen, mede handdadich geweest te sijn aen 't

fol. 146

opbreecken vande consistoriecamer ter Rotterdam ende dat het selve niet jegentaende hem dickwils voorgehouden noyt bij hem en is belden geweest. Sijnde alle 't selve saecken van schrickelijcke gevolgen ende quade consequentie die in een landt van jsutitie niet en behooren te worden geleden maer andere ten exemple met de grootste rigeur gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt hebben den voorn. gevangen gecondemneert ende condemnieren hem bij desen gebracht te worden buyten op 't Gerecht deser stede ende aldaer geexecuteert te worden mette coorde datter de doot naer volgt, ende dat sijn doode lichaem aldaer sal blijven hangen andere ten exempel tot dat het vergaen ende geconsumeert sal sijn. Verclarende voorts alle sijne goederen verbeurt ten proffijte vande Hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey voorsz. Actum ende gepronunchieert den 20en augusti anno 1644, present de heere Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 146v

Mary Beckerman

Alsoo Mary Beckerman gebooren tot Leipsich⁶ ontrent 44 jaeren voor Schepenen deser stede vrijwillich bekent ende geleden heeft dat sij nu den tijt van twee maenden van Vlissingen daer sij ontrent den seven jaeren gewoont heeft gescheyden sijnde haer naer Amsterdam heeft begeven vanwaer sij een weynich verbleven hebbende haer begeven heeft naer Dordrecht ende inde weeck voor St. Jacob Marct⁷ aldaer gestoolen uyt een

¹ Sic. achter hiel, lees: achter hielt.

² GTB. Tijk, tijct; Overtrek van een beddekussen, peluw, verenbed en dergelijke.

³ <http://www.zwolleinbeeld.nl/>. Vermoedelijk wordt hier de oude begraafplaats en/of de kapel Het Heilige Kruis bedoeld. Alleen de begraafplaats is nog overgebleven.

⁴ GTB. Aengange, afgang; hier: plaats waar iets begint.

⁵ Salomon Stoffelsz. Zie: SAMH, Gouda, ORA-179, fol. 124v – 129, dd. 01-06-1639.

⁶ Leipzig, Saksen, Duitsland.

⁷ De week voor 25 juli.

huys de clocke ontrent elff uyren 's morgens een graeuwe mantel, gelijk sij mede bekent in een ander huys gestoolen te hebben een saye schort. Bekent van Dordrecht op Rotterdam te sijn gecomen

fol. 147

ende aldaer uyt seecker huys gestoolen te hebben een bruyne gecoleurde mantel, gelijk sij tot Rotterdam mede bekent te hebben gestoolen een saye mantel ende noch uyt seecker ander huys mede tot Rotterdam een camelotten¹ rock alle welcke goederen sij bekent alhier op de Vendue te hebben vercocht ende daer vooren te hebben genooten twee ende veertich gulden ende eenige stuyvers noch ten deele bij haer bevonden. Bekent alhier een hemtrock uit schippershuys te hebben gestolen die wederomme van haer gestoolen is. Dat de waert van 't schippershuys haer vervolgende sij hem twee Carolusgulden voordien hemdrock heeft gegeven van welcke Carolussen sij wederomme creech twee an drie gulden. Bekent noch inde herberge vande Goutsblom alhier een mantel te hebben gestoolen, doch dat deselve haer wederomme bij de luyden wierde affgenomen. Gelijk sij mede bekent noch een mantel uyt de herberge vande Oyevaer te hebben gestoolen doch dat de luyden op 't slach comende haer dwongen den mantel wederomme ter plaetse te brengen daer sij hem vandaen hadde gehaelt. Bekent noch inde herberge vanden Doelen alhier een saye schort te hebben genomen doch dat sij dezelve mede heeft moeten verlaten. Gelijk sij gevangene mede bekent een saye coleurde voorschoot uyt de herberge vande Roscam te hebben gestolen. Sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie die in een lant den justitie niet en behooren te worden geledeen, maer anderen ten exemple gestraft.

Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt hebben de voorn. gevangene gecondemneert ende condemneren haer bij desen gebracht te worden in het tuchthuys deser stede ende aldaer geconfineert te werden haer leven lange geduyrende ende te arbeyden ende wercken naer de ordre die haer byde regenten vanden selven huys sal werden gegeven. Ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende de mise vande justitie. Ende dat haere vordere goederen en gelt sal blijven ten behouwe vanden voorsz. huys om naer behooren

fol. 147v

verstreckt te worden. Actum den 19en augusti 1644, present alle de heeren Schepenen ende gepronuchieert ten zelve dage op Thiendewechspoort, present den heeren Bailliu, van Beest ende Herberts, Schepenen.

fol. 147v

Hans Mullaer laeckendrapier

Gesien bij den Gerechte der stede vande Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stede inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict, op ende jegens Hans Mullaer laeckendrapier gedaechde om te compareren in persoon, op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Hans Mullaer hem nyet en heeft ontsien, jegens Godt Almachtich ende sijn evennaeste menschen, hem sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen dat hij inde maent van october laetstleden van leven ter doot gebracht heeft eenen Jan Col backer vermits seeckere quetsinge hem in sijn rechter borst geinflingeert² wesende 't selve eene horrible abominable ende seer schrickelijcke saecke, die in een lant van goede justitie nyet geleden maer andere ten exemple wel swaerlijcke behoort gestraft te worden. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheyt te bewaeren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon etc. voort in forme als 't formulier. Bannende voort de voorn. Hans Mullaer deffailiant uyte landen van Hollandt, Seelandt ende Westvrieslant den tijdt van hondert jaren sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten profijte vande

fol. 148

hooghe Overicheydt ende Graeffelickheyt van Hollandt. Actum ende gepronuchieert ter vierschaer den 12 marty anno 1646, present de heeren Bailliu ende alle de Schepenen dempto van Beveringk.

fol. 148

Jan Stevensz. Crul

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stede, inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict, op ende jegens Jan Stevensz. Crul, poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon, op peyne van ban ende confiscatie

¹ *GTB*. Camelot, kamelot. En uit het Oosten afkomstige, fraaie en kostbare stof, in de 16de en de 17de eeuw werd het van Angora-wol vervaardigd.

² *GTB*. Infligeren, inflingeren; aandoen, toebrengen, een straf opleggen, iemand straffen met. Hier: toebrengen.

van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Jan Stevensz. hem nyet en heeft ontsien, jegens Godt Almachtich, ende sijn evennaesten mensschen, hemsooverre te misgrijpen, verlopen, ende besondigen, dat hij op sonnendach den 4en maert laetstleden, hem nyet en heeft ontsien, den persoon van Harmen Jansz. de Koe, sijnen medepoorter soodanich met sijn opstecker in sijn rechterborst te gryven, dat hij op staende voet daervan is gestorven, sijnde 't selve eene horrible, abominable, ende seer schrickelijcke saecke, die in een lant van goede justitie nyet geleden, maer anderen ten exemple wel swaerlijck behoort te worden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren, den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon etc. voort in forma geextendeert¹ als 't formulier. Bannende voort den voorn. Jan Stevensz. deffailiant uyt de landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijdt van hondert jaren sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen, opte verbeurte van sijn lijff, ende verclaeren alle sijne goederen, indyen hij eenige

fol. 148v

heeft geconfisqueert, ten profijte vande hooge Overicheydt ende Graeffelickheydt van Holland, mits dat men dye sal mogen redimeren, volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 2en july anno 1646, present 't volle Collegie van de heeren Magistraten.

fol. 148v

**Wouter Willemsz. Sterre inde wandeling
genaemt Wout Scheel Wilmen**

Gesien bij de heere Gecommitteerde Schepenen der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu der selver stede ende Bloemendael inden name ende van weghe de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, Seelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict, op ende jegens Wouter Willemsz. Sterre, inde wandeling genaemt Wout Scheel Wilmen gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. Eyscher dat den voorsz. Willem Willemsz. hem nyet en heeft ontien, maer wel stoutelijck vervordert ten huysse van Marritgen Joosten herbergierster aen de Goutcade, eerst den persoon van Abraham de Hooch pachter ofte medestander vanden impost op de bieren, mitsgaders Joost Huybertsz van Eyck schoudt van 't suyteynde van Waddinxveen ende Jan Claesz. van Soelen deurwaerder vande Gemeene middelen, nyet alleen met veele stoute, vileyne, iniurieuse ende onbeleeffde woorden te bejegenen, maer dat noch arger is sijn mes te trecken, ende naer den voorn. De Hoogh ende Van Eyck te snijden, ende te kerven sulx

fol. 149

hij den voorn. De Hooch, eene wonde in sijn rechter been heeft geinflingeert, ende den voorn. Van Eyck verscheyde slagen heeft gegeven, sulx sij genootsaect waeren, vandaer te vluchten, sijnde 't selve een saecke van seer quade consequentie openbaer gewelt ende dangereusen gevolge, principalijck ten insichte van des Gemeen Lants middelen, ende oversulx nyet lijbaer, maer ten hoogsten straffe waerdich. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaeren, den voorsz. delinquant tot sijnder lester wanstede², nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op peyne van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende rechterlick ter camer uytgeroepen sijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffault. Ende voor 't profijt vandien etc. voort geextendeert als 't formulier. Gecommitteerde Schepenen met rijpe deliberatie van raden deurgesien, ende overwogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen, mitsgaders de getuygenissen ende informatie bij den heere Eyscher genomen, doende recht inde name ende van weegen etc. als in 't voorsz. formulier. Bannende voort den voorn. Wouter Willemsz. uyt de landen van Hollandt ende Westvrieslandt, den tijdt van twaelf jaren eerstcomende, sonder binnen deselven tijdt daerinne te mogen comen, op peyne van meerder straffe. Ende condemneren hem in een boete van tweehondert gulden mitsgaders inde kosten vanden processe, tot taxatien ende moderatien van Schepenen. Actum ende gepronunchieert in schepencamer, met openen deuren, den 14en novembris anno 1646, present de heeren Bailliu ende alle de Schepenen, demptis Hoogenbergh ende Van Beveringk.

fol. 149v

**Joost Ariensz. Baersbanck hem
selven verhangen hebbende**

Op huyden is geschouwen Joost Ariensz. Baersbanck oudt ontrent 40 jaren, doot leggende in den haert in sijn huysinge staende aen de oostsijde vande Gouwe ontrent St. Joostbrugge welcken Joost Ariensz. hadde een rode strepe rontom sijn hals. Ende is geoordeelt naer voorgaende advys van stadtsdoctor, ende chirurgijn, als mede verclaeringe vande vader, ende andere vrunden, dat den voorsz. Joost Ariensz. hem selven verhangen hadde, 't welck geseyt wierde geschiet te sijn huydenmorgen, de clocke ontrent seven uyren, aen een dryebants koorde off

¹ *Ibidem*. Extenderen, geextendeert; in een bepaalde vorm, in de vereiste vorm uitgewerkt.

² Sic, lester wanstede, lees: lester woonstede.

touw vastgemaect sijnde aen een spijcker inde balck van seecker achterkeucken aldaer, ende gelegen hebbende met gebogen knyen, genouchsaem tegen een cordewagen¹ aen, wesende noch levendich van 't touw affgesneden, soo als de vader ende vrunden voorsz. seyden, ende aennamen te bewijzen. Waer naer 't voorsz. feyt geexamineert sijde, ende bij den heere Bailliu daerop versocht vonnisse van Schepenen, is bij denselve verclaert ende verstaen, dat den heere Bailliu van 't voorsz. feyt gehouden is vonnisse de dragen als naer in der gewoente. Actum ten voorsz. huysen den 11en january anno 1647, present de heere Bailliu ende alle de Schepenen dempto Cant.

De resolutie vande heeren Magistraeten eerst om 't lichaem te mogen kisten staet fol. 5 ende om 't selve te mogen doen begraven bij nacht sonder cermonie vide breeder in 't camerbouck 1647 fol. 5 verso op de date vanden 15en january 1647.

fol. 150

Beuyen Leendertsz poorter deser stede

Alsoo Beuyen Leendertsz poorter deser stede out ontrent 28 jaeren jegenwoordich gevangen buyten pijn end banden van ijser bekennt ende beleden heeft dat hij hem nyet en heeft ontsien sich sooverre te verlopen, misgrijpen ende te besondigen tegen Godt den heere Almachtich, ende sijnen evennaesten menschen, dat hij op den laetsten february 1641 van leven ter doot heeft gebracht eenen Pieter Jansz. de Waert tabacxpipmaecker insgelijcx poorter deser stede vermits seeckere quetsure hem in sijne zijde geinflingeert, van welcke hij oock op den tweeden maert daer aenvolgende is gestorven. Over welcke horrible, abominable ende seer schrickelijcke saecke hij naer voorgaende vier deffaulten ende overleeveringe van 't intendit, bij noncomparitie, uyt den lande van Hollandt, Zeelandt, ende Westvrieslandt, gebannen is geworden den tijt van hondert jaeren, sonder binnen den selven tijdt daer weder inne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff met confiscatie van alle sijne goederen, die bij hem volgens 't privilegie deser stede sijn geredimeert met 't sestich gulden tot 40 grooten 't stuck, hij hem echter alwederomme niet en heeft ontsien, niet alleene tot meermalen binnen deser stede stoutelijck ende sonder eenige vrese van justitie te comen, maer dat noch erger is, den tijt van ontrent drie jaeren continuelijck ende aen den anderen alhier te wonen, sijn hantwerck te doen, ende de publycke herbergen te frequenteren. Zijnde 't selve saecken die in een landt van goede justitie niet en behooren te worden geleden, maer andere ten exemple rigoreuselijck ende swaerlijck behooren te worden gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt hebben den voorn. Beuyen Leendertsz gecondemneert ende condemneren hem bij desen gebracht te worden ter plaetse daer men gewoon is alhier justitie te doen ende aldaer geexecuteert te worden met den swaerden datter de doot naer

fol. 150v

volge. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vyerschaer den 8en july anno 1647, present 't volle Collegie vande heeren Magistraten dempto Marcellus, Burgermeester.

fol. 150v

Willem Morgan

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis² vander Wolff, Bailliu ende Schout der selver stede inden name ende van wegen de hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt³ Eyscher in cas van delict, op ende jegens Willem Morgan gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Willem Morgan hem niet en heeft ontsien jegens Godt Almachtich ende sijn evennaesten menschen hem sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen, dat hij op den 26en meye lestleden hem niet en heeft ontsien den persoon van Hermen Hermensz poorter deser stede soodanich met sijn degen sonder dat den selven Harmen Harmensz. hem eenichsints was moyende ontrent drie vingeren boven sijn 's lincker tepel inde borst te gryven ende steecken, dat hij datelijck daarvan is gestorven⁴ sijnde 't selve eene horrible, abominable, endseer schrickelijcke saecke, die in een landt van goede justitie niet geeden, maer anderen ten exemple wel swaerlijck behoort te worden gestraft⁵. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheit⁶ te bewaeren den voorsz. delinquant tot sijner lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage

¹ *Ibidem*. Crodenwagen, cordenwagen, curdenwagen, cordewagen, curdewagen, crooiwagen; Elke wagen die geduwd wordt en er kan dus zowel een kruiwagen als een tweewielige duw- of schuifkar onder verstaan worden.

² In de marge: "Herbert vander Meij".

³ in de marge: "de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland".

⁴ in de marge: een verwijzingsteken; verwijst naar ???

⁵ Na "gestraft" een verwijzingsteken; verwijst naar ???

⁶ in de marge: "de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland".

diendende rechterlijk ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeropen zijnde ende niet comparerende, dat mits dien

fol. 151

hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een tweede citatie 't welke insgelijcx gedaen wesende ende hij niet comparerende, dat tegens hem verleent is tweede deffault ende voor 't proffijt vandie verleent een derde citatie met inthimatie de welke insgelijcx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet en compareerde mits 't welke jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't proffijt van dien hem Eysscher geadmitteert te dienen van sijn intendit met een vierde citatie ex super abundanty mit inthimatie om 't intendit te sien veriefieren ende sententie 't aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde, en is hydien niet jegenstaende noch niet gecompareert. Soo dat d' Eysscher sijn intendit mette verificatien daer toe diendende heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade deurgesien ende overgewogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de getuychenisse ende informatien bij den Eysscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt der voorsz. landen¹, hebben den voorn. Willem Morgan gedaegde ende deffailliant voor 't proffijt ende uyt machte vanden voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir dfensien ende weren van rechten die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Willem Morgan deffailliant uyte landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen opte verbeurte van sijn lijff, ende verclaeren alle sijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant². Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 5en augusti 1647, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen.

fol. 151v

Samuel Duboys

Alsoo Samuel Duboys out 28 jaeren geboren tot Londen in Engelandt voor Schepenen der stede vander Goude bekent ende beleden heeft dat ontrent den tijt van vijff jaeren geleden hij gevangen binnen Londen voorsz. getrouet is met Cathalijne Burlin van Poperingen ende eenige tijt alhier binnen deser stede gewoonde hebbende dat hij wederom alleen naer Engelandt getrocken wesende hij hem niet en heeft ontsien sijn eere ende trouwe te buyten gaende hem selven sooverre te verlopen, dat hij aldaer vleyschelijck heeft geconverseert met seecker vrouspersoon genaemt Sjaen Becke ende dat noch erger is met deselve te comen ofte te brengen uyt Engelandt binnen de stadt van Rotterdam alwaer hij al wederom deselve vleysechelijck heeft bekent levende alsoo in hoerderie ende overspel, strijdende alle het selve soo tegens de politycque ordonnantie als andere beschreven rechten die 't selve wel expresselijck sij verbiedende als saecken van quader consequentie en schrickelijcke gevolge die in een landt van justitie niet en behooren te worden geleden maer andere ten exenple swaerlijck gestraft. Soo is 't dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den voorn. gevangen gecondemneert hebben ende condemneren hem mits desen in een boete van hondert gulden ende bannen hem voort uyt den landen van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van ses jaeren eerstcomende sonder daer weder inne te mogen comen op peyne van meerder straffe te ruymen deser stede binnen daechs sonneschijn ende de ander landen binnen drie eerstcomende dagen. Condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse

fol. 152

ende myse vande justitie. Doch indien den voorsz. gevangen geen raet en weet om die somme van hondert gulden promptelijck te connen betalen condemneren den selven in soodanigen gevallen gebracht ende gestelt te worden op de kaeck ter sijden het stadthuys om aldaer te blijven staen tot discretie van Schepenen. Actum ende gepronunchieert in schepencamer den 3 september 1647, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen dempto van Beveringh.

fol. 152

Huych ende Isbrant de Pekel haringh

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict, op ende jegens Huych ende Isbrant de Pekelharingh gebroeders gedaechdens in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen ende nu deffaillianten. Proponerende den voorsz. eyscher dat de gedaechdens in persoon haer niet en hebben ontsien maer wel stoutelijck vervordert op den 12en meye lestleden

¹ in de marge: "d'Heeren Staten van Holland ende Westvrieslandt".

² Onderaan op het folio: mits dat men dije sal mogen redimeren, volgende 't privilegie deser stede.

des avonts in 't geselschap van eenen Cornelis Joppenonckel ende meer anderen comende Jan Pietersz. Oosterlaeck benefens Ghijsbert Willemsz. Snoy ende Dieloff Willemsz. Bredae uyt den herberge van Hendrick den Backer op Stolwijckersluys, alwaer sij metten anderen een kanne biers ofte twee voor den dorst hadden gedroncken ende sij gedaechdens in persoon met haer geselschap insgelijcx hadde sitten drincken naer zij gedaechdens in persoon ofte ymant ander van haere medecomplicen, inde voorsz. herberge den voorsz. Oosterlaeck, ende sijn geselschap met onbehoorlijcke ende onbetamelijke woorden hadden bejegent ende den voorn. Oosterlaeck, ende sijn geselschap niet jegenstaende met wensinge van

fol. 152

goeden avont uyt de voorsz. herberge waeren gescheyden de voorsz. persoonen met haer medecomplicen van achteren (elcx gewapent met een blooten opsteecker inde hant) te volgen ende en voorn. Oosterlaeck die met het opbinden van sijn kousebant besich was, ende sulcx een weynich achterwaerts van sijn geselschap was gebleven, met hare bloote opsteekers inde handt te besprongen, ter aerde neder te trecken, ophet lijff met haere opsteekers bloot inde handt te sitten ende soo lange te stooten ende te schoppen, dat den voorn. Oosterlaeck eyntelijck eerst vande brugge wech aff beneden ende daer naer in het water is geraect. Comende hier noch bij dat de voorn. gedaechdens in persoon met horen bloote opsteekers inde handt Ghijsbert Willemsz. Snoy ende Dieloff Willemsz. Breda verhinderden dat sij den voorn. Oosterlaeck niet te hulpe conden comen. Sijnde alle 't selve notoir gewelt ende wechschenderie van 's heeren wegen ende straten, welcke in een landt van goede justitie niet en behoort te worden geleden maer anderen ten exemple swaerlijck ende rigoreuselijck gestraft opdat in toecomende tijden soodanigen foelen¹ ende openbaeren geweld en te beter mogen worden geweert. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelijck² te bewaeren ende voorts in forme als vooren. Doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit der voorsz. landen hebben den voorn. Huych ende Isbrant de Pekelharingh gedaechdens ende deffaillianten voor 't proffijit ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteeckenhaer mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir perempttoir defension ende weren van rechten die sij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voorts den voorn. Huych ende Isbrant de Pekelharingh deffaillianten uyt de stat vander Goude ende de vrijdomme vandien den tijt van ses jaeren eestcomende sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemneren haer mede inde costen van desen processe tot taxatie ende moderatie van Schepenen. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 28en october 1647, present 't volle Collegie vande Magistraet dempto Cant, Schepenen.

fol. 153

**Pieter Leendertsz toebacxpij
maecker**

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij mr. Antony vander Wolff, Bailliu ende Schout der selver stede inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvriesandt Eyscher in cas van delict op ende jegens Pieter Leendertsz toebacxpijmaecker gedaegde in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen ende nu deffaillianten. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Pieter Leendertsz hem niet en heeft ontsien maer stoutelijck vervordert maendach den 13en der voorleden maendt meye des nachts seecker twee ofte drie persoonen 's heeren straeten gebruyckende met gewelt te vervolgen ende tot aen de ende op de baelja³ van 't stathuys te drijven maeckende soo groten rumoer ende geruchte dat de wacht daerop uytgecomen sijnde gesien heeft dat hij gedaegde in persoon alrede bij den wachtmeester hem sijn mes dat hij bloot inde sack hadde heeft ontnomen menende overmits 't groote gewelt bij den selven gedaegde in persoon bedreven hem in het clapmanshuysgen te brengen. Ende door tusschensprecken ende bidden vande wacht noch losgelaten sijnde ende vermaent dat hij naer huys toe soude gaen, 't selve niet alleen te weygeren, seggende dat hij de bruy daarvan hadde, ende dat men hem eerst sijn mes wederom soude geven, ende sulcx bij den wachtmeester sijnde geweygert seggende dat hij des daechs daeraen zoude comen ende dat het hem alsdan soude gegeven worden. Den voorn. wachtmeester niet alleen tot verscheyden reysen te dreygen seggende dat hij hem wel soude waernemen, ende dat hij hem sijn mes 't welck hij noch hadde in 't hart soude ommedrayen, maer selfs de gansche wacht uyt te dagen roupende: "Laet' er yemant affcomen, ick sal'sen voor mijn voeten doen nedervallen ofte sal daer selfs blijven", sijnde 't selve notoir gewelt ende openbare straetschenderie die in een stat van goede justitie niet

fol. 153v

en behoort te worden geleden maer anderen ten exemple swaerlijck ende met groote rigeure gestraft. Sijnde oock tegens de voorsz. straetschenderie bij verscheyden keuren versien ende namentlijck bij der keure gepubliceert den 7en July 1608. Dat hij eyscher daeromme ende voorts in forme ut supra. Actum ende present ut supra.

¹ GTB. Foelen, folen; grappen maken, boerten, stoeien, schertsen, gekheid maken met.

² Sic, Graeffelijck, lees: Graeffelijckheit.

³ GTB. Baelge, hier "baelja"; Plaats waar recht wordt gesproken, rechtbank, balie.

fol. 153v

**Cornelis IJsbrantsz. Verruyt varensman
hem selven verhangen hebbende**

Op huyden is geschouwen Cornelis IJsbrantsz. Verruyt varensman¹ oudt over de 22 jaren, doot leggende op een bovenachterkamer in seeckere huysinge daer hij in woont staende aen de suytsijde vande Doolestraet. Welcken Cornelis IJsbrantsz. hadde een bruynne blaewwe strop rontom sijn hals. Ende is geoordeelt naer voorgaende advys van stadtsdoctor, chirurgijn als mede verclaringe vande vrunden, ende vanden geenen die hem affgesneden hebben, dat den voorsz. Cornelis IJsbrantsz. hem zelve verhangen hadde, 't welck geseyt wierde geschiet te sijn huyden op de middach de clocke ontrent halff een uyren, aen een coorde off touw, vastgemaect sijnde door een carbeel van een gebint, op de voorsz. camer, gehangen hebbende met gebogen knyen, met sijn voeten achterwaerts uyt, hebbende een nauwen witte linne mutse op sijn hoofd, met een wit linne nachtmantel omme sijn schoulers, een wit linne douck voor de borst, ende een blaew mannenschortcleet voir 't lijff, soo als geseyt wierde. Wair nair 't voorsz. feyt geexamineert sijnde, ende bij den heere Bailliu dair op versouck vonnisse van Schepenen is bij deselve verstaen, dat de voorn. doode (volgens d' ordre ende gebruyck

fol. 154

in gelijcke saecken voor desen geobserveert) bij nacht in alle stillicheydt op het kerckhoff sal mogen begraven werden. Actum den 8en meye anno 1648, present de heeren Bailliu, ende alle de Schepenen demptis Beuckel, ende van Beveringk.

fol. 154

Pouwels Fransz. Blecourt

Gesien bij de Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgeven bij mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stede, inden name ende van weeghen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Paulus Fransz. Blecourt, poorter deser stede gedaechde om te compareren in persoon, op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher, dat den voorsz. Paulus Fransz. hem nyet en heeft ontsien jegens Godt de Heere Almachtich, ende sijnen evennaesten mensche hem sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen, dat hij op sonnendach de 2e der voorleden maent february inde voornacht den persoon van Lauris Gijsbertsz. Thort sijnen medepoorter, soodanich met sijn opstecker in den buyck een weynich aen de 's linckersijde ontrent twee vingeren beneden de navel te grieven dat deselve penetrerende door het colon intestinum² des anderen daechs, daarvan is gestorven. Sijnde 't selve een gans horrible, schrickelijcke ende abominable saecke die in een lant van goede justitie nyet geleden maer anderen ten exemple wel swaerlick behoort te werden gestraft. Dat hij heer Eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren

fol. 154v

den voorsz. delinquant tot sijner lester woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in persoon etc. voort in forma als 't formulier. Bannende voort den voorn. Paulus Fransz. deffaillant uyt de landen van Hollandt Seelandt ende Westvrieslandt den tijdt van hondert jaren sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op de verbeurte van sijn lijff, ende verclaeren alle sijne goederen geconfisqueert ten profijte vande hooge Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, mits dat men die sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stede. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 18en meye anno 1648, present de heere Bailliu, Bloncq, Vossenburgh, Burgermeesters, ende alle de Schepenen dempto Cool.

fol. 154v

Symon Desclaer Amsterdamme

Alsoo de heeren Schepenen der stede vander Goude gebleecken is, dat Symon Desclaer geboortich van Amsterdam, jegenwoordich gevangen, hem niet en heeft ontsien, maer wel stoutelijck vervordert, in den jaere 1645 des donderdaechs inde Vastemarckt, sijnde ter herberge tot Marcus Taelman met meer ander geselschap den persoon van Daniel Jacobsz. bierdrager mede in 't geselschap gecomen sijnde ende die hem gevangen niet en moeyde, ter aerden, ende tot in off ontrent 't vier te stooten, seggende: "Hij moet daer oock eens leggen". Waerop bij den vendrich

fol. 155

¹ *Ibidem*. Varensman; zeeman, matroos, varensgezel.

² Colon intestinum; intestinum colon, dikke darm.

Lagarde geseyt sijnde tegens hem gevangen: "Wat heeft hij u gedaen, hij comt eerst in 't gelach", den voorn. vendrich te noemen eenen franschen bougrie¹, hem in eenen wegen bij het lijff vattende ende alsoo onder de voeten geraeckt sijnde, den selven bij het hayr te trecken, totdat sij doort het geselschap aldaer vergdert, vanden anderen sijn getrocken geweest, maeckende den voorn. gevangen stracx wederom nieuwe moyte, tegens Paulus Franssen Blecoert, die hij met een stoel, die hij vande aerde opgenomen hadde met geweld te lijff wilde, ende bij Lambert Servaes Delcourt aen hen gevangen gevraecht sijnde, off hij het al wilde dwingen datter was te insichte vande gewelden bij hem gevangen gepleecht, den selven insgelijcx met een stoel die hij hadde toe te schieten soeckende alsoo 't geheele keetgen (gelijck men gemeenlijck seyt) schoon te maeken, ende het [velt] alleen inne te houden. Doch dat hij gevangen eyntelijck daer vandaen geraeckt sijnde, hem al wederomme niet en heeft ontsien, gelijck hij daer noch in huys sijnde hadde gedreycht, sijn rappier te haelen, ende met het selve gewapent, naer dat hij eerst ten huysse vanden voorn. Blecoert naer den selven hadden wesen draegen, ende den selven niet thuyse en hadde gevonden, wederom te comen voor des selfs huysinge, alwaer den voorn. Paulus Franssen Blecoert, ende mr. Laurens van Voorhout in 't voorhuys, met den anderen een glaesgen ommedroncken, cloppende hij gevangen aen de

fol. 155v

voorsz. deure, die bij de dyenstmaecht vanden voorn. Voorhout geopent sijnde, ende siende den voorn. gevangen gewapent met een degen wederomme haestelijck toegesmeten is geworden, houdende ende steeckende hij gevangen soodanich naer de voorsz. deure, dat het vier uytte steenen spronck, sulcx die vanden huysse, omme van hem ontslagen te sijn, aen den clapman om assistentie genootsaecht waeren te roupen, die oock oversach ende op het feyt gecomen sijnde, hem gevangen vraechde wat hij aldaer dede, in eenen wegen naer hem toe tredende, daerop hij gevangen wegh gelooopen is. Ende ontrent de huysinge vanden fabryckmr. Johan Smith, sijn deegen weghgeworpen heeft, die oock bij den voorn. clapperman opgenomen is geworden, gaende hij gevangen al voort in sijn los ende dissoluyt leven ende raeckende van quaet tot arger, heeft hij hem al wederomme niet ontsien, maer wel stoutelijck vervordert, vrijdach den vierentwintichtsten der voorleder maendt july des avondts ontrent den clocke negen uyren te comen cloppen aen de deure van Jan Claesz. [Brouwer] schout van Gouderack sijnen swager, vragende om en kanne byers getapt te hebben, ende sulcx bij de dienstmaecht vanden huysse sijnde geweygert seggende dat het te laet was ende dat hij bij daech soude comen, seer schandelijck ende Godlooselijck te vloucken, sijnen swager den Schout tot meermaelen uytten huys te dagen, ende niemant uytcomende, de

fol. 156

glaesen, soo voor als ter sijden, met een stock ofte rottingh uyt te smijten, sijnde alle deselve gewelden, in een landt van goede justitie niet te lijden, maer ten hoogsten straffbaer. SOO IS'T dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt. Bannen den voorn. Symon Desclae in het tuchthuys deser stede voor den tijdt van vyer eerstcomende jaeren omme aldaer te wercken ende met sijn handenarbeyt de cost te winnen, tot discretie vande regenten. Ende condemnieren hem mede inde kosten vande gevancknisse ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert op Thierendeweghspoort den 13en augusti anno 1600 acht ende veertigh, present de heeren Bailliu, Jacob Verboom, Pieter van Middelandt, Dirck Fredericxsz. Beuckel ende Aemilius Cool, Schepenen.

fol. 156

Cornelis Willemsz. den Roonhaen

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude, 't intendit overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt deser stede, in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Holland. Eyscher op ende jegens Cornelis Willemsz. den Roonhaen poorter deser stede gedaechde. Proponerenden den voorsz. eyscher dat den voorn. Cornelis Willemsz. hem niet en heeft ontsien maer wel stoutelijck vervordert maenendach den 4en meye laetsteden den persoon van Huych de Coningh, comende gaen de Cleywech langes, die hem niet en moeyde, met sijn opstecker inde handt (sonder dat deselven Huych de

fol. 156v

Coningh eenich geweer over hem hadde, immers niet en hadde getrocken) te bespringen ende den selven te aggresseren, den selven twee senden in het aengesicht ende eene inde hand te brengen, sijnde 't selve een notoir gewelt ende openbare wethschenderije, die in een land van goede justitie nyet en behoort te worden geleden maer anderen ten exemple swaerlijck gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaren den voorsz. delinquant t' sijnder woonstede hadde dien dachvaerden, maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer, in schepencamer uytgesproocken sijnde, ende niet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandie geaccordeert een tweede citatie, d'welcke insgelijcx gedaen wesende ende hij niet comparerende, dat tegen hem verleent is tweede deffault ende voor 't proffijt vandie verleent een derde citatie, de welcke insgelijcx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet en

¹ Bougrie; ???

compareerde, mits 't welcke tegens hem gegeven is derde deffault ende voor 't proffijt vandien hem eyscher geadmitteert te dienen van sijn intendit met een vyerde citatie ex super abundanti, met intimatie om 't intendit te sien verifien ende sententie t' aenhooren, welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde ende is hij dien niettegenstaende noch niet gecompareert, soodat den heere Eyscher mette verificatien daertoe dienende, heeft overgelevert ende recht versocht. Schepenen met rijpe deliberatie van rade, doorgesien ende overgewogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen, mitsgaders de getuychenissen ende informatien bij den heere Eyscher genomen, doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Holland voorsz. hebben den voorn. Cornelis den Roonhaen gedaegde ende deffailliant voor 't proffijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten verstecken ende verstecken hem mits desen van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremptoir defensien ende weeren van rechten, die hij comparerende hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voorts den voorsz. Cornelis Willemsz. den Roonhaen deffailliant uyt de stadt vander Goude ende den vrijdom vandien, den tijd van acht jaeren, sonder binnen deselve tijd daerinne te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende

fol. 157

condemneren hem mede inde costen vanden processe tot taxatie ende moderatie van Schepenen. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 26en octobris anno 1648, present de heeren Bailliu, Harberts, Vossenburch, vander Graeff, Burgermeesters, Verboom, Van Middellandt, Beuckel ende Cool, Schepenen.

fol. 157

**Jan Lambrechtsz cleermaecker ende
Ariaentgen Baltens huysvrouwe van
Arien Willemsz. den Roonhaen**

Geseyn bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stede inden name ende van weghe de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Lambertsz cleermaecker ende Ariaentgen Baltens huysvrouwe van Arien Willemsz. den Roonhaen gedaechdens om te compareren in persoon op pene van ban. Proponerende den voorsz. eyscher dat de voorn. gedaechdens haer selven sooverre hebben vergeten ende verlopen, dat sij nyet jegenstaende aen weder sijnden getrouwt sijnde metten anderen vleeschelijck hebben geconverseert ende de voorn. Ariaentgen Baltens bij hem overgewonnen een jonge soon plegende alsoo notoir overspel strijdende alle het selve directelijck niet alleen tegens de politycque, maer oick geestelijcke rechten, wesende oversulcx ten hoochsten straffbaer. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren de voorsz. delinquanten tot haerder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon

fol. 157v

te compareren, op pene van ban, maer ten dage dyenende rechterlick ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde, ende nyet comparerende, dat mitsdyen hem toegeweesen is 't eerste deffault, ende voort profijt van dien etc. voort in forma als het formulier. Verclaren den voorn. Jan Lambertsz deffailliant eerloos ende myneedich mitsgaders inhabyt om eenigen staet off offitie binnen den lande van Hollandt ende Westvrieslandt voorsz. te mogen bedienen. Bannende hem voort uyt de stadt vander Goude, ende de vrijdomme vandien, den tijdt van ses jaeren eerstcomende ende de voorn. Ariaentgen Baltens mededeffailliant, den tijdt van drie jaeren sonder binnen den selven respectiven tijdt daerinne te mogen comen op peyne van meerder straffe, ende sal de voorn. Ariaentgen Baltens haer voorsz. bannissement mogen redimeren mits gaende binnen vier ende twintich uyren eerstcomende, in een vande castimentshuysken, ende aldaer te blijven te water ende te broode den tijdt van drie dagen. Ende condemneren haer mede inde costen vanden processe tot taxatie ende moderatie van Schepenen voorsz. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 20en augusti anno 1649, present 't volle Collegie vande heeren Magistraten, demptis Felbier ende Cool, Schepenen.

fol. 158

Henrick Ulrichsz. van Bleulandt

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der stede vande Goude in den naem ende van weegen de hooge Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt Eyscher in cas van delict op ende jegens Hendrick Ulrichsz. van Bleulandt poorter deser stede gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. heere Eyscher dat hij gedaegde hem nyet en heeft ontsien maer stoutelick vervordert eerst nu ontrent de twee jaeren geleden te plegen aen den persoon van Jan Willemsz. vander Valck als mede nu op den 4en january laetstleden aen den persoon van Elisens Jansz. slootmaecker groote moetwille ende geweld die in een stadt van rechten ende daer de justitie sijn rigeur heeft nyet lijbaer maer anderen ten exemple wel swaer ende rigoreuselick behoort te werden gestraft. Dat de heere Eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonsteden nae costume hadde doen

dachvaerden te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen goederen maer ten dage dyenende rechterlick ter vyerschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende nyet comparerende, dat mitsdien hem toegewesen is 't 1e deffault ende voor 't profijt vandien etc. Voort in forma als het formulier. Bannende voort den voorn. Hendrick Ukirchsz deffailliant uyte landen van Hollandt den tijdt van

fol. 158v

vyer eerstcomende jaeren sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op peyne van swaerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen van desen processe, ende de mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 28en marty anno 1650, present de heeren Bailliu, Crabeth, ende Vereyck, Burgermeesters, ende alle de Schepenen, demptis van Beveringk.

fol. 158v

Jan Roelen lyndraeyer

Gesyn bij den Gerechte der stadt vander Goude, 't intedit henluyden overgegeven bij mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stadt, in den naeme ende van wegen de hooghe Overicheydt nde Graeffelickheydt van Hollandt Eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Roelen lyndraeyer poorter deser stadt om t compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher dat den voorn. Jan Roelen hem nyet en ontsien, maer wel stoutelick vervordert op den 10en july laetstleden, te plegen groote moetwille, fortse ende geweld, eerst met werpen van cluyten op den dijck, als daer naer met het beneeden trecken vanden dijck ende qualijck handelen aen Lijsbeth Everts gepleecht, breeder vermogens d' informatien. Sijnde 't selve in een stadt van rechten daerinne de justitie is in rigeur nyet lybbaer, maer andere ten exemple ten hoochste straffbaer. Dat hij eyscher daeromme om het recht vande Graeffelickheydt te bewaren den voorsz. delinquant tot sijnder lester woonstede nae costume hadde doen daechvaerden

fol. 159

in persoon te compareren op peyne van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende etc. Voort in forma als het formulier. Bannende hem voort uyt de stadt vander Goude ende de vrijdom van dien, den tijdt van drie eerstcomende jaeren, sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op peyne van swaerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen van desen processe ende de mysen vande vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 16en octobris anno 1651, present 't volle Collegie vande heeren Magistraten.

fol. 159

Cornelis Pietersz. Noorderloos alias Coomen Stier

Gesyn bij den Gerechte der stadt Goude 't intedit henluyden overgegeven overgegeven bij d' heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stadt inden name ende van wegen de hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt Eyscher in cas van delict op ende tegnes Cornelis Pietersz. Noordloos, inde wandeling genaemt Coomen Stier, poorter deser stadt voorsz. gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher dat den voorn. Cornelis Pietersz. hem nyet en heeft ontsien, maer wel stoutelijck vervordert, inde maent vanvan september laetstleden inde voornacht de clocke elf uyren seer moetwillich te [d...] ende moorddadich in 't [ge...] vande [...de] te quetsen ende te griven Jacob Jacobsz. Codde noothulper vande clapwaeckers, sijnde 't selve soodanigen enormen ende moetwilligen straetschenderie die in een stadt van goede justitie nyet en behoort te worden geleden maer anderen ten exemple mette grootste regeur¹ gestraft. Dat hij heer Eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt

fol. 159v

te bewaren den voorsz. delinquant t' sijnder lester woonstede nae costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren op peyne van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende etc. Voort in forma dals het formulier. Bannende voort den voorn. Cornelis Pietersz. deffailliant uyt den landen van Hollandt ende Westvrieslant den tijdt van vijff ende twintich jaeren, sonder binnen den selven tijdt daerinne te mogen comen op peyne van swaerder straffe, ende verclaren alle sijne goederen verbeurt ende geconfisqueert ten profijte vande hooghe Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt, mits dat men die sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stadt daer van sijnde. Actum ende gepronunchieert den 22en january anno 1652, present de heere Bailliu, Vossenburgh, de Lange ende Verboom, Burgermeesteren, Van Swaenswijck, De Vrije, Sas ende De Veth, Schepenen.

¹ Sic, regeur, lees: rigeur.

fol. 159v

**Nanne Jansz. 's heerendienaar
geweest**

Gesien bij de Gerechte der stadt Gouda 't intendit henluyden overgegeven bij de heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stadt inden name ende van weegen de hooge Overicheydt ende Graeffelicheydt van Hollandt Eyscher in cas van delict, op ende jegens Nannen Jansz. gewesenen dienaar vande justitie alhier gedaechde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher dat den voorn. Nanne Jansz. hem nyet en heeft ontsien maer wel stoutelijck vervordert op saterdach den 23en september laetstleden t' sijn Eyschers huysinge te plegen overgroote moetwille,

fol. 160

fortse ende geweld, die in een stadt van justitie nyet en is te lyden, maer tot schrick van anderen rigoreuselijcke ende exemplaerelijcke behoort te worden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren den voorsz. delinquant t' sijnder lester woonstede nae costume hadde doen daechvaerden in persoon te compareren op peyne van ban ende confiscatie van goederen, maer ten dage dienende etc. Voort in forma als het formulier. Bannende voort den voorn. Nanne Jansz. deffaillant uyt de landen van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van ses eerstcomende jaren, sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemneren hem inde costen vande processe, ende de myse vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer op manendach den 18en marty anno 1652, present 't volle Collegie vande heeren Magistraten, demptis Vossenburgh, Burgermeester ende Cool, Schepen.

fol. 160

Jan Bouwensz. Versluys thuyman

Gesien bij de Gerechte der stadt Goude 't intendit henluyden overgegeven bij de heer ende mr. Anthonis vander Wolff, Bailliu ende Schoudt der selver stadt inden name ende van weege de hooge Overicheydt ende Graeffelickheydt van Hollandt Eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Bouwensz. Versluys thuyman gedaechde om te compareren in persoon op peyne van van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heere Eyscher dat de voorn. Jan Bouwensz. hem nyet en heeft ontsien maer stoutelijck vervordert inde maent van november nu laetstleden seer periculcus ende moordadich te quetsen Cornelis Isbrantsz

fol. 160v

thuyman sijnde soodanigen feyt nyet excusabel maer behoort 't selve te werden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelickheydt te bewaren den voorsz. delinquant t' sijnder laetster woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren, op peyne van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende etc. Voort in forma als in 't formulier. Bannende voort den voorn. Jan Bouwensz. deffaillant uyt de lande van Hollandt ende Westvrieslant den tijdt van twaelf jaren eerstcomende sonder middeler tijt daerinne te comen op peyne van meerder straffe, ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten profijte vande hooge Overicheydt ende Graeffelickeyt van Hollandt voorsz. mits dat men die sal mogen redimeren volgende 't privilegie deser stadt¹. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer, op maendanch den 27en meye anno 1652, present 't volle Collegie vande heeren Magistraten dempto vander Graeff, Burgermeester.

fol. 160v

**Willem Jansz. van Schoonhoven
gegeeselt ende gebrantmerct**

**Anthonis vander Wolff, Bailliu ende
Schout vander Goude inden naem ende
van wegen de hoogh Overicheyt ende Graeffelickheydt
van Hollandt ende Westvrieslandt, Eyscher
in cas van delict**

Contra

**Willem Jansz. van Schoonhoven out entrent
vyerentwintich jaeren 's heeren gevangen**

Alsoo Willem Jansz. van Schoonhoven oudt ontrent 24

¹ Gezien de zinsnede mbt. het mogen redimeren van zijn goederen volgens het privilege, zal Jan Bouwensz, evenals de andere personen waarvan geen woonplaats genoemd wordt, maar die wel hun goederen mogen redimeren, poorter van Gouda zijn geweest.

fol. 161

jaeren, hem niet en heeft ontsien, contrarie de placaten vanden Groot Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandts gesondts lichaems te gaen schoyen ende bedelen ende op vetgens loopen, stelende ondertusschen ende beroovende de goede ingesetenen van haere goederen als hij daertoe gelegentheit heeft gesien. Gelijk hij nu bekent eenigen tijt geleden vande bleyck in Gouderack een hemde ende andere kleynicheyt van linden ten hebben gestoolen. Bekent hij gevange mede eenigen tijt geleden in Lopick ontrent Capelle¹, van seecker man een stuck bombasijn te hebben gestoolen. Gelijk hij gevangen mede bekent Jan de Kater herbergier, ter saecke hij hem niet en wilde tappen gedreycht te hebben, ende soo droncken geweest te sijn dat hij niet en weet off hij tot eene Niesgen, herbergh houdende op Stolckersluys, de deur van haere huysinge gesloten sijnde, omme hem gevangen buyten te houden, door het venster inde huysinge gesprongen te sijn, in vervolgen vanden voorn. Jan de Cater. Bekent mede, seecker sijne bijsit op den wegh van Stolwijck, eenich gelt affgenomen, haer emmertgen dat se aen haer arm hadde, aen stucken geslagen ende deselve qualijck getraceert te hebben, gelijk hij oock bekent Reymtgen de dochter van Emme, wonende in Gouderack, ter saecke sij hem niet en wilde tappen, met een mes gedreycht heeft de wange open te snijden, plegende alsoo doorgaens ten platten lande veele moetwille, gelijk hij oock vande huisluyden tot Stolwijck op de kermis byer begerende ende de huysluyden dat niet willende geven, daerover bij den dienaer van Schoonhoven geapprehendeert ende tot onder de gevangenpoorte tot Schoonhoven gebonden sijnde gebracht hemselven heeft weten los te maecken, ende voor die tijt de handen vanden justicie t' ontcomen. Comende hier noch bij dat hij vervallende van quaet tot erger over 't jaer geleden, in 't geselschap van eenen Langen Piet uyt Zeelandt, den dienaer vande justitie van Ouderwater besprongen, geagresseert ende overweldicht hebbende, hem beroovende van sijne soo boven als ondercleder, waervan hij het hemdeselve heeft aengetrocken, sijnde al 't selve publycq geweld, dieverije, roof ende strateschenderije, die in een landt van goede justitie niet en staet te lijden, maerandere ten exemple met d grootste rigeur behoort te worden gestraft. SOO IS'T, dat Schepenen deser stad Goude, doende recht uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicjckheit van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorn. gevangen gecondemneert ende condemneren hem bij desen, gebracht te

fol. 161v

op het schavot achter het stadthuys met de strop om dan hals, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen mitsgaders gebrantmerct. Bannende hem voorts in 't tuchthuys alhier sijn leven langh geduyrende, om aldaer te wercken tot discretie vande regenten van denselve huysende ende verclaren alle sijne goederen verbeurt ten profijte vande Graeffelicjckheit. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den vijffthienden october anno 1600 twee ende vijffthich, present alle de heeren Schepenen, dempto de Veth.

fol. 161v

Aernout Fransz. gegeesselt

Alsoo Aernout Fransz. gebooren in den Hage, onder vagabonden ende geweldige huysbreeckers genaemt Nout, hem eerst hebbende genoemt Hendrick Jansz. van Antwerpen, voor Schepenen deser stede, buyten pijnende ende bande van ijser, bekendt ende beleden heeft, dat hij hem van jongs aen, in plaets van sijn cost eerlijck te winnen, eerst tot ledich gaen, schoyen ende bedelen heeft begeven, ende dat hij vervallende van quaet tot arger, daermnae oock tot steelen ende de goede luyden het haere te benemen, berooven ende besteelen, daerover eerst tot Hoorn, geleden vijff jaeren ofte daerover in beslooten camer, over sijne begaene dieverijen beneffens Gillis Andriesz. alias Crabbe ende eenen Steven Jacobsz. alias Olikouck, beyde fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers gegeesselt ende voor den tijt van vijffentwintich jaeren uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt is gebannen geworden. Welcke straffe alhoewel die hem wel hadde behooren te beteren. Soo is 't echter tegendeel sulcx, dat hij al wederomme in sijn vorige dieverijen voortgaende binnen den stad van Delft in apparentie² is geraeckt, alwaer hij openbaerlijck over 't steelen van verscheyden goederen, in 't geselschap vanden voorn. Gilles Andriesz. Crabbe hier vooren genoemt, Anna Weymans, alhier medegevangen, gegeesselt ende eenen David Maes, inde wandeling genaemt Dobbe Dobbe Dob, aldaer oock gegeesselt ende gebrantmerct is geworden, staende alsdoen mede op het schavot, omme de justitie die aen hem ende sijne medecomplicen soude gedaen worden, te pronck ende met roeden in den arm Cathalijn Frans sijne suster, mede gevangen alhier, beneffens ende met eene Lijs Duyvels ende Dicke Mary hebbende dicke lippen. Alle fameuse dieffweggen, wordende aldaer wederomme gebannen den tijt van vijffentwintich jaeren, uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt. Alle welcke straffe alhoewel die hem wel hadden behooren te beteren, van leven veranderen ende van sijne dieverijen affstandt te doen. Soo is 't echter sulcx dart hij in sijn boos ende quaet leven voortgaende, ende noch niet uyt de detentie van Delft sijnde gelaeten met sijne medecomplicen, aldaer neffens hem gestraft sijnde, overleyt ende besloten heeft, dat sij oock des 's sondachs naer sij de straffe tot Delft hadden ontfangen, met haer sessen. Alle fameuse dieven ende dieffeghen bij den anderen gecomen sijn, gaende hij

¹ Lopikerkapel, plaats en heerlijkheid in de gem. Lopik, prov. Utrecht.

² Sic, apparentie, lees: apprehentie.

gevangen met sijne medecomplicen daegs daeraen naer de Voscuyl in den banne van Oestgeest, begeven hen al wederomme tot steelen ende in sijn voorigh

fol. 162

boos leven continuerende ende voorgaende hij weynich tijts daer nae in den lande van Kennemerlandt gevangen ende tot Haerlem gebracht is geworden, alwaer hij wederomme over sijne begaene diefferije met ende beneffens Gilles Andriesz. Crabbe hier vooren genoemt in 't openbaer gegeesselt ende voor den tijt van dertigh jaeren uytten lande van Hollandt ende Westvrieslandt gebannen is geworden, werdende alsoeden Cathalijn Frans sijne suster alsoeden mede gevangen, in den tuchthuuse aldaer gebannen den tijt van twee jaeren. Ende alhoewel hij hem nu, tot verscheyden reysen getuchticht ende gestrafft sijnde, wel hadde behooren te beteren, soo is 't echter in tegendeel sulcx, dat hij in sijn boos ende diefachtigh leven voortgaende buyten pijnende bande van ijsere voor den heeren Schepenen bekendt ende beleden heeft, dat hij nu in den voorjaere, comen rijden door de Cortackeren sijnde sijnen voerman Frederick Bloos, een pack gestoolen goederen hem hadde, waerinne was een Bruyn pack kleeren ende mantel, bij hem. Ende Crabbe tot Enchuysen gestoolen, 't welck sij tot Dordrecht op 't erffhuys voor twintich ofte 22 gulden hebben vercoft, hebbende hij gevangene voor sijn portie daarvan genoten seven gulden ende dat de reste bij den voorn. Gilles Andriesz. Crabbe genoten is geworden. Bekent noch tot Rotterdam uyt een lae, thien gulden aen gelt te hebben gestoolen, gelijk hij mede bekendt, dat Pieter Pietersz. sijn medegevangen in sijn bijwesen tot Dordrecht een mantel met knopen gestoolen heeft, die bij den voorn. Pieter Pietersz. inde Beyerlandsche marckt vercocht is geworden voor achten gulden, doch dat hij van 't voorn. gelt niet en heeft genoten, maer dat het bij den voorn. Pieter Pietersz. ende sijn broeder Gijsbert Pietersz. gehouden is geworden, die 't selve hebben verteert. Seyt noch tot Gorcum in 't geselschap van Gilles Andriesz. Crabbe twee paer cousen te hebben gestoolen die op den dijck buyten Gorcum aen een speelman genaemt Jan heeft vercocht, 't paer voor vijffentwintich stuyvers. Dat hij gevangen die beneffens sijn broeder Frans, ende Pieter Pietersz. hier medegevangen aldaer verdroncken ende verteert hebben. Bekent noch tot Delft in 't geselschap van eenen Phillips een silver vijseltgen gestoolen te hebben geleden ontrent drie vyerendeel jaers. Bekent wijders noch uyt seecker kaescooperswinckel in 't geselschap ende bij wesen van Gilles Crabbe geleden nu inde maendt van april ofte meye lestleden een mantel tot Middelburgh te hebben gestoolen, hebbende hij gevangen met veele leugenen getracht de justitie te illuderen¹, omme alsoo sijne veel verdiende straffe te ontgaen, sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie, die in een landt van goede justitie niet en behooren te worden geleden, maer andere ten exemple met de grootste rigeur gestrafft. SOO IS'T, dat Schepenen doende recht inden naeme ende van wegen de hooge Overicht, ende Graeffelijcht. van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den selven Aernout Fransz. gevangen gecondemneert ende condemnieren hem mits desen gebracht te worden op het schavoth achter het stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden te discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van vijff ende twintich jaeren, te ruymen deser stede binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie daegen eerstcomende, sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen copen op peyne van meerder straffe. Ende condemnieren hem mede inde costen vande gevangnisse ende misen vande justitie. Actum ende gepronuncieert ter vierschaer, den eersten november 1600 drie ende vijftigh, present de heeren Bailliu, Dirck Fredericxsz. Beuckel, Gerrit Pietersz. van Beest, Hans Felbier, Lucas de Veth, Aelbert Zas, Gerrit Sterre, ende Govert Abelsz. Suys, Schepenen.

fol. 162v

Pieter Pietersz. gegeesselt

Alsoo Pieter Pietersz. gebooren tot Maestricht, oud 20 jaeren, voor Schepenen deser stede buyten pijnende banden van ijsere bekendt ende beleden heeft, dat hij nu ontrent het jaer geleden ofte daer ontrent hem begeven heeft tot ledigh achter het landt te loopen, te schoyen ende bedelen sulcx dat hij daer over ten platten lande opgevath sijnde, in hechnisse tot Dordrecht gebracht is geworden, alwaer hij in 't heymelick ter saecke hij ten platten lande hadde gaen schoyen ende bedelen, gegeesselt is, soo hij seyt. Dat hij in sijn ledigh boos ende quaet leven voortgaende, hem heeft begeven in 't geselschap van Aernout Fransz. mede alhier gevangen, als mede van eenen Phillips Cornelisz. sijnde beyde fameuse dieven, metten welcken hij eenigen tijt heeft geloopen, ende dat hij tot Dordrecht, in 't geselschap van Aernout Fransz. ende Gijsbert Pietersz. sijnen broeder, beyde mede alhier gevangen, eenen bruynen mantel met knopen heeft gestoolen, die hij inde Beyerlandsche marckt aen een speelman vercoft heeft voor sestien ofte achten gulden, welck gelt sijn broeder Gijsbert Pietersz. mede gevangen heeft helpten verteeren. Bekent hij gevangen wijders tot Amsterdam noch een mantel te hebben gestoolen, van welcke mantel hij sijn innocent² noch aen 't lijff hebbende heeft gemaect. Dat hij oock stal vande kapstock uit seecker huys, daer men deeckens vercoopt. Gelijk hij mede bekendt de klederen noch jegenwoordigh aen 't lijff hebbende tot Amsterdam te hebben gestoolen, geleden nu ontrent de ses weecken. Hebbende hij gevangen gesocht de heeren Schepenen met veele leugenen te abuseren, omme alsoo de justitie te illuderen ende sijne welverdiende straffe te ontgaen, sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie, die in een landt van justicie niet en behooren geleden te worden maer andere ten exemple swaerlick gestrafft. SOO

¹ DBNL. Illuderen, bespotten.

² GTB. Innocent; naam voor eene ruime, loshangende kamerjapon, en die hier te lande blijkbaar in de tweede helft van de 17de eeuw óók (of alleen?) door mannen werd gedragen. <https://www.rijksmuseum.nl>. Hier wordt de innocent beschreven als zijnde een zeer korte wambuis.

IS'T dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de Hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den selven Pieter Pietersz. gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht te worden op het schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt den lande van Holland ende Westvrieslandt den tijt van vijffentwintich jaeren, te ruymen deser stede ende de vrijdom vandien, binnen daechs sonneschijn, ende de voorsz. landen binnen drye daegen eerstcomende, sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende misen van justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 162v

Gijsbert Pietersz. gebannen

Alsoo Gijsbert Pietersz. gebooren tot Maestricht oudt achtyn jaeren voor Schepenen deser stede, buyten pijnne ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij in plaetse van sijn handwerck van schoenmaecker te doen, nu eenen geruymen tijt hem heeft begeven tot schoyen ende bedelen ten platte lande, daerover aen den dijk gevonden sijnde tot Dordrecht gevanckelijck is gebrocht, met Pieter Pietersz. sijnen broeder, die oock aldaer in beslooten camer gegeesselt ende voor eeningen tijt gebannen is geworden, werdende hij gevangen, te dier oorsaecke soo hij seyt voor eenigen tijt van jaeren, aldaer mede gebannen, dat hij in

fol. 163

plaetse van hem te beteren ende tot sijn handwerck te begeven, hem al wederom heeft begeven ten platten lande als inde steden, van d' eene plaets op d' andere, heeft gevagabondeert, sijnde hiermede deurgepasseert ontrent 't jaer geleden, gaende vande eene stad ende plaetse op d' andere, ende van hier naer Amsterdam ende vandaer weder naer Gorcul, op welcke beyde plaetsen soo hij zeyt heeft gewrocht. Tot Gorcum inde Witte Laers alsmede inde Wittelaers tot Amsterdam op 't Ruslandt. Bekent hij gevangen wijders, dat ten tijde Pieter Pietersz. sijnen broeder mede alhier gevangen een mantel stal tot Dordrecht aldaer over de straet gewandelt te hebben ende alsoo schillewacht gehouden. Bekent de voorsz. mantel bij Pieter Pietersz. in Beyerlandt te sijn vercoft sonder nochtans te kunnen seggen voor hoeveel, ende dat hij den innocent die sijn broeder aenheeft, nu in october kermis van een mantel tot Leyden gestolen in sijn bijwesen, te sijn geaect, hebbende hij gevangenhem wederomme begeven in 't geselschap van Aernout Fransz., mede lahier gevangen ende eenen Thoon sijnde een leydecker van Maestricht, als oock mede eenen Phillips Cornelisz., Catalin Frans ende Anna Weymans. Alle vagabonden ende dieven ende dieffeggen, metten welcken hij oock eenigen tijt heeft geloopt, tot dat hij beneffens sijne medecomplizen alhier gevangen is gebracht, alwaer hij de heeren Schepenen heeft gesocht met veele leugenen te abuseren ende door dat middel sijne welverdiende straffe te ontgaen, sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie, die in een landt van justitie niet en behooren te worden geleden, maer andre ten exemple gestraft. SOO IS'T, dat Schepenen doende recht, in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefft. van Hollandt ende Westvrieslandt, prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben den selven Gijsbert Pieters gebannen ende bannen hem mits desen, uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van thien jaeren, te ruymen deser stede ende vrijdom vandien, binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie daegen eerstcomende sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Actum, gepronunchieert ende presentibus ut supra.

fol. 163

Anna Weymaerts gegeesselt

Alsoo Anna Simons ofte Anna Weymaerts, geboren van Amsterdam oudt ontrent 20 jaeren, haer eerst genoemd hebbende Grietgen Jans van Amsterdam, buyten pijnne ende banden van ijsere, bekent ende beleden heeft, dat sij in plaetse van met haerer handenwerck de cost met Godt ende met eeren te winnen, sij in tegendeel vandien haer heeft begeven, tot ledigh achter landt te loopen schoyen ende bedelen. Dat sij gevangene vervallende van quaet tot arger haer begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven, ende geweldige huysbreeckers, met welcke sij voor den Gerechte der stad Delft bekent heeft eenige huysbraecken soo in Polsbrouck, als op den Oudwaterschen dijk te hebben gedaen. Bekent aldaer een silvere kommetgen, bij eenen Phillips gestoolen, in den Hage inde lombaert te hebben gebracht, waerover sij aldaer publyckelijck is gegeselt geworden ende gebannen uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van vijffentwintich jaeren. Dat sij gevangene in plaetse van haer te beteren, ende van haer boos ende quaet leven affstandt te doen, maer daerinne voortgaende ende contunuerende haer alwederomme niet en heeft ontsien binnen den stad van Leyden te stelen uyt seker winkel een deel koussen vanden toonbanck als oock eenige linten, alsmede oock een silvere kannetge ende spadel, uyt een

fol. 163v

apotheeckerswinkel, waerover sij tot Haerlem in hechtenis gebracht sijde, daerover weder publycq gegeesselt ende voor den tijt van twee jaeren in 't tuchthuys, ende de voorsz. twee jaeren overstreecken uyt de stad ende

vrijdomme van Haerlem, mitsgaders uyt Rhijnlandt ende Kennemerlandt te sijn gebannen den tijt van thien jaeren, welcke straffe vilipenderende ende niet achtende, is sijn in tegendeel vandien boven beyde haere voorsz. bannisementen soo tot Delft als Haerlem gegeven, wederomme gecomen in den lande van Hollandt, haer all wederomme begevende in 't geselschap van fameuse dieven ende dieffeggen, gaende met deselve schoyen ende bedelen, tot dat sijn eyntelijck alhier gevangen is gebracht geworden. Hebbende de heeren Schepenen met veele ende verscheyden leugenen gesocht te paijen ende abuseren, ende alsoo de justitie te illuderen ende daerdoor haere wel verdiende straffe te ontgaen. Alle 't welcke saecke sijn van quaede consequentie, die in een landt van Justitie, niet en behooren te worden geleden, maer andre ten exemple gestijraft. SOO IS'T, dat Schepenen doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorn. Anne Weymaers gevangen gecondemneert ende condemnieren haer mits desen gebracht te worden op 't schavoth achter het stadthuys deser stede ende aldaer gegeesselt tot discretie van Schepenen. Bannende haer voorts uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van vijffentwintich jaeren, te ruymen deser stede ende vrijdomme vandien binnen daechs sonneschijn, ende de voorsz. landen binnen drye daegen eerstcomende, sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op peyne van meerder straffe. Ende condemnieren haer voorts mede inde costen vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Actum, gepronunchieert ende presentibus ut supra.

fol. 163v

**Catalijn Frans, met roeden te
pronck gestaen**

Alsoo Catalijn Frans gebooren tot Amsterdam oud 18 jaeren haer eerst genoumt hebbende Trijntgen Pieters van Amsterdam, voor Schepenen deser stede, buyten pijnende banden van ijsere, bekendt ende beleden heeft, dat sijn een linnenaeyster sijnde, soo sijn seyde, in plaetse van linne nayen, haer cost met Godt ende met eeren te winnen, in tegendeel vandien, haer tot ledich achter landt te loopen, te schoyen ende bedelen heeft begeben. Dat sijn daer naer vervallende van quaet tot erger geraect is, in het geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers, in welcken geselschap sijn tot meermaelen sijnde gevangen over haere begaende dieverijen in 't openbaer is gestraft geworden. Gelijk sijn dan bekendt ende voor de heeren Schepenen buyten pijnende banden van ijsere beleden heeft dat sijn nu geleden ontrent de drye jaeren in den Hage gegeeselt wordende met haer medecomplicen, waervan d' eene was Lijsbet Jans haere moeder, d' ander Frans Fransz. haeren broeder, mede aldaer gegeeselt ende gebrantmerckt sijn geworden, sijnde aldaer mede noch gevangen seeckere vrouwe laugachtigh van persoon Cathalijn van Meurs, die mede aldaer gegeesselt is geworden. Dat sijn gevangene gegeeselt wiert ter saecke sijn seeckere mantel bij eenen Phillips met een vuystgen gebooren, tot Antwerpen gestoolen vercoft hadde. Gelijk sijn mede bekendt een silvere lamp, bij den voorn. Phillips gestoolen tot Amsterdam op de Jeude Breestraat aen seecker silversmith tot Haerlem wonende inde Damstraat vercoft te hebben, voor twee ende dertigh

fl. 164

gulden. Bekendt sijn gevangene wijders, dat se in haer boos, Godloos ende dieffachtigh leven voortgaende, haer wederomme in plaetse van beterschap, begeben heeft in 't geselschap van andere fameuse dieven ende geweldige huysbreckers, gelijk sijn dan mede bekendt heeft in Delftsche kermis twee jaeren tot Delft gevangen te sijn geweest, alwaer sijn gevangene benefens eene Dicke Mary alias Mary mette lippen ende eenen Lijsbet Jans inde wandeling genaemt Lijs Duyvels met roeden in haer arm te pronck hebben gestaen, werdende Aernout Fransz. haeren broeder, Gilles Andriesz. Crabbe benefens Anna Weymaers mede alhier gevangen, alleen gegeeselt, ende eenen David Maes, inde wandeling genaemt Dobbe Dobberdob, gegeesselt, ende gebrantmerckt, ende sijn altesaemen voor den tijt van vijff ende twintich jaeren gebannen uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt. Ende alhoewel sijn een afschrick hadde behooren gehadt te hebben ende haer leven te beteren. Soo is 't echter sulcx, dat sijn uyt de detentie van Delft sijnde, naer sijn malcanderen plaets ende dagh hadden gestelt, wederomme haer begeben heeft, in 't geselschap van vagebonden, dieven ende huysbraeckers, gaende al wederomme met die selve vagebonden, totdat weynigh tijts maer haer ontslaginge van Delft, in Kennemerlandt gevangen, tot Haerlem gebracht ende aldaer soo over 't steelen van verscheyde goedeen als over 't vercoopen van deselve openbaerlijck gegeesselt is geworden, met haere medecomplicen, Aernhout Fransz., haeren broeder alhier mede gevangen ende Gilles Andriesz. inde wandeling genaemt Crabbe, beyden fameuse dieven. Hebbende de voorsz. gevangende is haer confessien merckelijcken gevarieert ende 't eene tegens het andere bekendt, ende wederomme ontkenet, tot groote kleynachtige vande justitie, souckende deselve alsoo te illuderen haere welverdiende straffe te ontgaen, sijnde alle 't selve saecke van quaede consequentie die in een landt van justitie niet en behooren geleden te worden, maer andre ten exemple gestraft. SOO IS'T, dat Schepenen doende recht in den naeme ende van wegen de Hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorsz. Cathalijn Franss vermits sijn seyde bevrucht te sijn, gecondemneert, gelijk sijn gecondemneert mits desen gebracht te worden op 't schavot achter het stadthuys deser stadt ende aldaer met roeden in beyde haer aermen gebonden te pronck te staen, omme de justitie te aenschouwen die aen haer medecomplicen sal worden gedaen. Bannende haer voorts uyt de landen van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van vijffentwintich jaeren, te ruymen dese stede ende vrijdomme vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drye daegen eerstcomende, sonder binnen denselve tijt daerinne weder te mogen

comen op peyne van meerder straffe. Condemneren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Actum, gepronunchieert ende presentibus ut supra.

fol. 164 tekstverlies door papierschade

Louwys Florisz. manslagh

Gesien bij de Gerechte der stat vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. [Anthonis] vander Wolff Baillui ende Schout der [selver] stat inden name ende van wegen de hooge [Overicheydt] ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict [op] ende jegens Louys Florisz. inwoonder deser [stat] om te compareren in persoon op peyne van ban

fol. 164v

ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Louys Florisz. hem niet heeft ontsien jegens Godt Almachtich ende sijnen evennaesten menschen, hem sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen dat hij op maendach den 10en der maent augusti lestleden hem niet heeft ontsien den persoon van Arien Pietersz. legwercker sijnen mede inwonder soodanich met sijn opsteecker in sijn 's linckersijde gaende tusschen den vierde ende vijffde ribben door te grijven ende quetsen dat hij eenige dagen daer naer daarvan is gestorven. Zijnde 't selve eene horrible abominable ende seer schrickelijcke saecke die in een landt van goede justitie niet geleden maer andere ten exemple wel swaerlijck behoorde te werden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckhey te bewaeren den voorsz. delinquant tot sijner laetse woonstede nae costuyme hadde doen dachvaerden in persoon etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Louys Florisz. deffailliant uyten lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen opte verbeurte van sijn lijff, ende verclaeren alle sijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert tot proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt mits dat men die sal mogen redimeren volgens 't privilegie deser stad. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 16en november 1654, present 't volle Collegie van Magistraten.

fol. 165 tekstverlies door papierschade

Louys Henrixsz. van Wassenburch

Gesyen bij de Gerechte der stad vander [Goude] 't intendit henluyden overgegeven bij mr. [Anthoni] vander Wolff, Bailliu ende Schout der selver [stad] inden name ende van wegen de hooge [Overicheyt] ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelandt ende [Westvrieslandt] Eyscher in cas van delict op ende jegens [Louys] Henrixsz. van Wassenburgh inwoonder deser [stede] om te compareren in persoon op pene van [ban] ende conficatie van goederen. Proponerende [den] voorsz. eyscher dat den voorn. Louys Henrixsz. [van] Wassenburgh, hem niet en heeft ontsyen in 't [v...] vande maent van april lestleden de [glasen] van Erasmus Joosten corporael vanden [heere] landdrost vander Mey inne te slaen ofte in [te] smijten contrarie de keur deser stede [daer] jegens geemaneert. Zijnde 't selve een saecke die in een lant van goede justitie niet geleden, [maer] andere ten exemple wel swaerlijck behooren te worden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't [recht] vande Graeffijckhey de bewaren den voorsz. delinquant tot sijner laester woonstede nae costuyme hadde doen daechvaerden in persoon etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts [den] voorn. Louys Florisz. van Wassenburch uyt den lande van Hollant den tijt van [...] jaren¹, sonder middeler tijt daer weder inne [te] mogen comen op poene van swaerder straffe, ende condemneren hem mede inde costen [vanden] processe ende misen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 21en juny 1655, present 't volle Collegie vande Magistraet.

fol. 165v

Jan vander Hoeft manslagh

Gesyen bij den Gerechte der stad vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Baillu ende Schout der selver stad inden name ende van wegen de hooge Overicheyt, ende Graeffelijckhey van Hollant, Zeelant ende Westvryeslant, eyscher in cas van delict, op ende jegens Jan vander Hoeft gewesen 's Heeren dienaer binnen der voorsz. stede, om te compareren in persoon op poene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Jan vander Hoeft, hem niet en heeft ontsien jegens Godt Almachtich ende sijnen evennaesten menschen hem sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondicgen, dat hij in den beginne vande somer 1654 hem niet en heeft ontsyen den persoon van Jan Ariensz. cleermaker, soodanich met slaen, schoppen, stooten ende met sijn knije op de borst te drucken te tracteren ende mishandelen dat hij daeraen datelijck is gestorven, behalven noch andere quade feyten bij denselve gepleecht, zijnde 't selve eene horrible, abominable ende seer schrickelijcke saeke, die in een lant van goede justitie, niet geleden maer andere ten exempele wel swaerlijck behoorde te werden gestraft. Dat hij eyscher daeromme om 't

¹ Aantal jaren verbanning door papierschade verloren gegaan.

recht vande Graeflijckheit te bewaren den voorsz. delinquant tot sijner laetste woonstede na costuyme hadde doen dachvaerden in persoon te ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Jan vander Hoeft deffaillant uyt den lande van Holland, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaeren, sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen komen op de verbeurte van sijn lijff, ende verclaren alle sijne goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten proffite vande Hooge Overicheyt, ende Graeflijckheit van Holland, mits dat men die sal mogen redimeren volgens 't privilegie deser stad. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 7en juny 1655, present 't volle Collegie vande Magistraet, dempto Vereyk, Burgermeester.

fol. 166 tekstverlies door papierschade

De heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Bailliu ende Schout der [stede] Goude inden name ende van wege de hooge Overicheyt van Holland ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra de naevolgende delinquant 's Heeren gevangens

**Pieter de Lazerus geexecuteert
met de coorde**

Alsoo Pieter Dircks gebooren tot Enchuysen [alias] Caelcop oft Lazerus out 27 jaren in plaets van [hem] tot eenigh handwerck te begeven ende alsoo [eerlijck] sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheit aff hem [tot] een ledich leven heeft begeven loopende [achter] 't landt met verscheyden gaeuwdieven ende quaet geselschap die hij om de menichte niet [weet] te noemen in welcker geselschap geselschap¹ hij eenigen tijt hebbende geloopt om sijn begane delicten soo dieverien als [huysbraecken] op den 20en april 1651 binnen Amsterdam [op't] schavot voort stadthuys aldaer met een [strop] om den hals aen de galge vastgemaect onder deselve is gestelt ende daer naer in 't openbaer strengelijck gegeesselt, gebrantmerckt ende aldaer in 't tuchthuys geconfineert is den tijt van 12 jaren ende [voort] uyt deselve stad ende vrijhey vanden een mijl in 't ronde noch gebannen is den [tijt] van 25 jaeren. Welcke voorsz. straffe alhoewel hij hem wel hadden behooren tot beterschap te dienen, soo is 't echter sulcx dat [hij] om andere quade ende enorme feyten [een] jaer [ ] leden naer sijn ontfangene straffe in Kenmerlant geraeckt is in detentie [al] waer hij bij vonnis van leenmannen [gecondemeert] is gebracht te werden op het schavot staende voor het raedthuys der stat Haerlem ende aldaer met een strop om den hals aen de galge [vastgemaect] onder deselve is gestelt ende daer naer [in't] openbaer wel strengelijck gegeesselt, gebrantmerckt ende geconfineert is in 't tuchthuys der stad Amsterdam [voor] den tijt van 20 jaeren ende naer de expiratie van 't voorsz. confinement gebannen uyt den lande van Holland, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van 20 jaeren

fol. 166v

dat hij gevangen 't voorsz. bannissement niet achtende ende die niet jegenstaende in het lant blijvende ende in plaets van hem te beteren gelijk hij wel hadde behooren te doen vervallende van het een quaet in 't ander wederom sich begevende in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbreackers sijn medecompligen die meest om haer begane delicten op verscheyde plaetsen sijn gehangen, wederom tot Rijswijk in hechtenis geraeckt ende aldaer met een Barentge Maertens alias Groentge mede alhier gevangen strengelijck is gegeesselt. Op alle welcke correctien ende straffen hij noch niet passende nemaer hem wederom begevende in 't geselschap van fameuse dieven ende dieffweggen tot Leyden is geraeckt in detentie alwaer hij op den 6en april 1658 over sijn grove dieverijen ende huysbraecken aldaer op het pleyn van 's Gravensteyn door den scharprechter gebonden sijnde aen een pael met een strop om den hals strengelijck is gegeesselt ende gebrantmerckt mitsgaders aldaer sijn leven langh in het tuchthuys is geconfineert geweest, waeruyt hij benevens eenen Balten Philips alias Domine met de welcke hij gevangen aen eenen kettingh was vastgecloncken ende oock eenen Abraham Keuyteman mede alhier gevangen ende verscheyde andere dieven door seeckere vijlen henluyden clandestine behandicht gebroocken is. Dat hij gevangen in 't plaetse van hem te beteren gelijk hij alsnoch wel hadde behooren te doen, vervallende al wederom van het een quaet in 't ander hem begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijn medecompligen vanden welcke alhier verscheyden sijn in detentie namentijck Jan Andriesz. van Breda, naderhant bekend hebbende sijn naem te zijn Johannes de Nachtegael, Maerten Maertens van Amsterdam naderhant Abraham Keuyteman, Simen Jansz. naderhandt Frans Simens van Soetermeer, Leendert Jorisz. van Enchuysen naderhant Simen Jansz. 't Boertie, Hen-

fol. 167 tekstverlies door papierschade

drick Jansz. van Greuningen naderhand Harmen de Moff ende andere met welcke hij gevangen heeft loopen vagabonderen ende den rechter gedurende sijn detentie met verscheyde leugenen getracht heeft te abuseren ende sijn feyten te bedecken om alsoo sijn wel verdiende straffe te ontgaen niet jegenstaende verscheyde confessionen van sijn complicen ende medegevangenen deselve te ontdekken ende de heeren Schepenen bij onfeijlbaere bewijsen ende verclaringen de medeplegingen ende presentie van verscheyden delicten ende huysbraecken is gebleecken namentijck dat Johan de Nachtegael buyten pijn ende bande van ijsere op den 17en augusti 1658 bekend heeft dat hij met Pieter de Lazarus herwaerts van Oudewater comende ontrent acht

¹ Sic, welcker geselschap geselschap, lees: welcker geselschap.

weecken geleden in [passeren] aen dese sijde vanden IJsel tusschen de Haestrechtse brugge ende Haestrecht 's morgens vroegh terwijl; de luyden molcken van achteren met een mes de penne van een koegroep hebben omhooch gedaen ende geopent. Dat Piet Lazerus hem oplichtende ende soodanigh hielp dat hij daerdoor clom, ende den middeldeur opvindende openende de voordeur ende alsoo buytenshuys op schiltwacht off franck gingh staen. Dat den voorn. Lazerus alsoeden in huys is gegaen ende uyt een kist aldaer gestolen heeft vijff gouden ringen ende negen ducatonen met noch een ducaton ontrent aen kleyn gelt mitsgaders een stuckgen linnen van 15 a 16 [ellen] met een vest off twee 't welck hij in sijn reyssack stack. Dat Pieter Lazarus hem 15 a 16 gulden voor sijn portie heeft gegeven voor de ringen ende het linwaet ende dat hij [hem] oock den helft van 't gelt heeft gegeven. Dat sij oock t' samen in dese stadt sijn gecomen ende een wagen gehuyrt hebbende aen den helm [den] Thiendewegh [heen] [sijn] gereeden naer Utrecht. Dat den voorn. Nachtegael met Pieter Lazerus ende Michiel 't Meysge op Pinxtersondach lestleden des voormiddaghs tot Ameyde uyt [seker]

fol. 167v

boerenhuys hebben gestolen twee bekers ende eenich gelt 't welck soo de luyden seyden ontrent 900 gulden beliep. Dat oock de luyden in huys quamen terwijl sij doende waren ende oversulcx sijluyden achter door den hoff op haer knien kruypende 't voorsz. gelt onder een haselnootenboom hebben versteecken. Dat sij te velde waert insprongen ende de luyden haer vervolgende over slooten ende weteringen sprongen. Dat Piet Lazarus moede sijnde ende seggende: "Ick can niet meer loopen", in een griente sprongh ende hem meynende te verbergen is gevangen geworden ende dat hij Nachtegael ende Michiel 't Meysge het ontlieden. Dat de heeren Schepenen eerst uyt de mondt vande heeren Hendrick de Bruyn Schout tot Ameyde, Claes Harmensz. bode, Jacob Dircksz. Hoeft ende Jasper Ockersz smith allen woonachtich aldaer hebben verstaen dat Jacob Dircks voorn. den voorn. Pieter de Lazerus op Pinxterdagh lestleden onder stijl ontrent thien off elff uyren 's morgens onder de predicatie op de polder Het Extervelt gevonden in een griente ende jegens hem riep soo als hij den selfden vervolchden: " 't Goet leyt daer recht achter 't huys onder een haselaersboom" ende vorder den selven vervolgende op Thienhoven ende meerder hulp becomen hebbende den voorn. Lazerus een drooge sloot hebben gevonden sijn schoenen ende koussen uytgetrocken hebbende den selfden apprehendeerden ende hem vragende waer hij 't goet gelaten hadde antwoorde als vooren dat het recht achter 't huys lagh onder een haselaerenboom al bij malcanderen ende sijluyden seggende: "Gij sult selffs mede gaen". Sweerende den voorn. Lazerus; "Het leyt daer soe waer als Godt in der eeuwicheyt leeft. Wat ben je met een hant vol [bloets] beholpen, laet mij hier soo lange blijven ende gaet het selffs sien". 't Welck geselschap hem onderwijlen wel met 25 persoonen bewarende ende bevonden 't goet soodanigh ende ter plaetse als den voorn. Lazerus geseyt hadde. Dat de schout van Ameyde oock daerbij comende hem gevangen in detentie heeft gebracht alwaer hij t's avont weder is uytgebroocken. Welck feyt bij Jacob Daniels Rietvelt, Pieter Velsen, Gijsbert Hendricks ende Dirck

fol. 168

Adriaens alle tot Ameyde woonachtich gerechterlijck gedachvaert sijnde voor Schout ende Schepenen der stede Ameyde onder eede geconformeert is, dat hij gevangen in 't geselschap van Hans de Moff, Engelschen Zara ende seekere dieffweggen genaemt Willempie ende Maria vanden Bosch alias Mary Pieter van Zutphen inde Streec in Noordhollandt heeft gestolen een silvere bel, een bloetcorale kettingh ende eenich gelt. Dat hij gevangen in 't geselschap vanden voorn. Hans de Moff, Mary vanden Bosch, Vriesie sekeren fameusen dieff genaemt Lange Claes ende een dieffwegge genaemt Goutsche Plagge tot Spengen in 't Sticht van Utrecht¹ uyt een boerenhuys heeft helpen steelen een ketel ende een deel gelt. Sijnde alle 't selve saecken van seer quade consequentie ende schricklijcken gevolgen die in een land van goede justitie niet behooren te werden geleden maer swaerlijck ende met groot rigeur andere ten exemple gestraft. Soo concludeert den heer Eyscher in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zelandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen bij diffinitijff vonnis vanden edele heeren Schepenen deser stede sal werden gecondemneert gebracht te worden op het schavot achter 't stadhuys deser stede ende aldaer geexecuteert te werden met de coorde datter de doot na volcht, dat daerna sijn doode lichaem sal werden gebracht ende gehangen buyten aen 't Gerecht des selver stede om aldaer te blijven hangen ander ten exemple tot dat het selve vergaen ende geconsumeert sal wesen ende dat alle sijn goederen verclaert sullen werden verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hoge Overicheyt.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Pieter Dircks van Enchuysen alis Lazarus off Caelcop jegenwoordigh sijnde gevangen ende gehoord sijne confessien mitsgaders de informatien ende despositie t' sijnen

fol. 168v

laste overgeleyt mitsgaders alle de stucken ende munimenten² in den eysch geroert rijpelijk ende omstandelijk geexamineert hebbende doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren den voorn. Pieter Dircks gebracht te werden op 't schvot achter het stadhuys deser stede ende aldaer met de coorde te werden

¹ Spengen, een buurtschap behorende tot de gem. Stichtse Vecht in Utrecht.

² *GTB*. Munimenten, bewijsstukken.

geexecuteert datter de doot nae volcht, dat daernaesij doode lichaem sal werden gebracht ende gehangen buyten aen 't gerecht der selver stede om akdaer te blijven hangen andere ten exemple totdat het selve vergaen ende geconsumeert sal zijn. Verclaerende voorts dat alle sijne goederen sullen wesen verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt voorsz.

Aldus gesententieert den 30en augusti 1658 op 't stadthuys, present alle den heeren Schepenen dempto Groenendijck de welcke hem met de voorn. heeren heeft geconformeert.

Pieter Dirckz. Lazerus geprepareert sijnde tot de doot bekent selfs ende sonder ymants hulpe tot Ameyde uytgebrocken te sijn ende wel kennis gehadt te hebben dat Michgiel 't Meysgen aldaer om te steelen uytgegaen was ende dat hij Michgiel 't Meysgen aldaer in seecker huys heeft sien gaen om te steelen ende daarvan voorts kennis gehadt te hebben met de Nachtegael. bekent 't feyt vande geschiet te sijn in manieren ende sodanigh als bij de Nachtegael is beleden. Bekent bij 't feyt van Alphen tot de caescoop. Bekent te sijn geweest ende daer kennis van gehadt te hebben ende dat hij 't gelt aldaer gestoolen heeft helpen verteeren. Actum in schepencamer, present de heeren vander Mey ende Suys, Schepenen ende ds. Valckius, Zas, predicanten.

fol. 169

**Johan de Nachtegael geexecu
teerde met de coorde**

Alsoo Jan Andriesz. van Breda alias de Nachtegael out 21 jaeren in plaets van hem tot eenich hantwerck te begeven ende alsoo sijn cost met eeren te winnen, hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheyt aff hem tot een ledich leven heeft begeven, loopende achter 't landt met verscheyde gaeuwedieven ende quaet geselschap die hij om de menichte niet weet te noemen in welcker geselschap hij eenige tijt hebbende gelooen hij eerst om sijn begane delicten soo dieverijen als andere enorme feyten tot Amsterdam op 't schavot voor het stadthuys aldaer is gegeesselt ende in 't tuchthuys aldaer geconfineert is den tijt deraldff jaer ende oock tot Utrecht gevangen gevangen ende drie jaeren aldaer gebannen is. Alle welcke straffe alhoewel hij hem wel hadde behooren tot beterschap te dienen, soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sich te beteren gelijk hij wel hadde behooren te doen vervallende van het eene quaet in het andere wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huisbraeckers sijne medecompligen van welke verscheyden om hare begane delicten op diversche plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen geduyrende sijn detentie den rechter met verscheyde leugenen ende vervalschinge van sijnen naem getracht heeft te abuseren ende sijn feyten te bedecken om alsoo sijn welverdiende straffe te ontgaen ende voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij gevangen in 't geselschap van Simen Jansz. alias 't boerge, Jan Simens van Soetermeer ende Jan Bruyn in 't laetst van july lestleden ontrent Aerlanderveen na Nieuwcoop toe is geweest ende met haer mes de wervel vanden koegroep van een boerenhuys aldaer hebben opengebroomden ende alsoo in huys gecomen

fol. 169v

sijnde de sleutels hangende op een stoel genomen ende de kist geopent geopent¹ hebbende uyt een binnelaetje vanden voorn. kist gestolen ontrent 54 gulden van welke hij genooten heeft 13 gulden. De welke hij den huysman weder heeft gegeven omdat hij wierd geattrapeert. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen aen het ander einde aldaer gestoolen heeft 28 silvere cnoopen de welke hij tot Oudewater bekent vercocht te hebben. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen in Delfflant bij Wateringe in een boerenhuys gecomen is doordat een sijner medecompligen door het dack boorende de clinck vanden deur vanden deur² oplichte ende aldaer gestoolen te hebben een ouden hemdrock met silvere cnoopen. Dat hij gevangen den hemdrock noch aen heeft ende de cnoopen door Moffe Geert vercocht sijn tot Leyden voor ontrent 8-10-0³. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen bij Maeslandsluys in een boerenhuys gecomen sijnde door het openen van een venster met haer mes ende daer door geclommen sijnde de deur hebben geopent ende aldaer verscheyde goederen hebben gestoolen. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen inde Rijnweteringh aen een boerenhuys drie a vier ruyten uyt de glaessen uytgebroocken hebben de clinck ende de stock vande achterdeur heeft helpen affdoen ende in huys gecomen sijnde ende de sleutel vande kast gevonden hebbende deselve hebben geopent ende al het goet dat inde cast was uyt deselve gestoolen namentlijck seven vrouwenschorten, een pack cleeren, een broeck, twee manteltgens ende 't selve vercocht te hebben aen eenen Joost Knevelbaert woonende aldaer sijnde een pinceelmaecker. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen tot Noordwijck Binnen bij nacht in een huys gecomen is door het openen van een venster met een mes ende aldaer gestoolen te hebben drie schorten, twee manteltges, een mans wambas, een silveren onderriem ende een silver cruysgen dat 't voorsz. goet tot Leyden is vercocht door Moffe Geert. Dat hij gevangen met Jan Simens ende Simen Jansz. 't Boertge ontrent vijff a ses wecken geleden tot Voorschooten buyten Leyden bij nacht door den dorpel gravende

fol. 170

¹ Sic, de kist geopent geopent, lees: de kist geopent.

² Sic, vanden deur vanden deur, lees: vanden deur.

³ Voor 8-10-0; voor 8 gulden en 10 stuivers.

met haer messen de aender wegh doende in een huys gebroocken heeft de deur door een sijner complicen de welcke door het gat onder den dorpel was gekroopen geopent sijnde hebben een kist uyt den huys gedragen deselve buytenshuys geopent daer uyt gestoolen een heuyck, een pack cleeren, een swarte vrouwenrock met een paer sijde gespikkelde mouwen. Dat den heuyck ende cleeren door Mofte Geert tot Rotterdam inde lombert ende den swarten rock tot Schiedam inde lombert gebracht zijn ende t' samen daerop gehaelt is 269 gulden. t' Welck sij onder hun drien hebben gedeelt. Dat hij gevangen met de voorn. complicen op Schiedamse kermis in Delfflant in een boerenhuys is gecomen door een venster bij daegh doch daer niets gestoolen te hebben. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen sondagh vande Goutsche kermis lestleden in Rosendael boven Haestrecht¹ in een huys is gebroocken bij nacht de ijsere tralien van een venster stucken breeckende naer dat een van hen complicen met een mes het venster had opgebroocken ende in huys gecomen sijnde vermits de man vanden huys wacker wierdt onverrichter saecke weder wegh gegaen. Dat hij gevangen met Jan Simens ene Simon Janssen t' Boertgen voorn. aen de Schie bij Schipluy in een boerenhuys door een venster is gecomen t' selve met schudden openende daer door geclommen ende de deur geopent sijnde bij daegh door de sleutels die Simen Jansz. vont de cas geopent ende daer uyt gestoolen hebben een silvere portefraes², drie valsche ringen van cooper, een silver kettingh t' welck door Mofte Geert tot Rotterdam is vercocht voor 14 gulden ende t' selve gedeelt ende genooten bij ieder een derde part. dat hij bij Amsterdam bedelende twee hemden uyt een tobbe heeft genomen. dat hij gevangen met een Swart Jan tot Amsterdam gehangen tot Monnichdam gestoolen heeft eenich linnen ende alder in huys gecomen sijn door het openen vanden grendel vande deur door een kousebant. Dat hij gevangen met den voorn. Swart Jan ende Jan met de swarte cleeren mede gehangen totte Oostsaenen door een venster heeft ge-

fol. 170v

clommen ende aldaer eenich linde ende een deel kindercleeren heeft gestoolen met noch twee rocken die daer voor de deur hingen. Dat hij gevangen met Abraham van Greuningen alias Moij Abraham gevangen tot Middelborch ende Jan de Vlamingh gehangen tot Purmerende ende Swart Jan gehangen tot Amsterdam ses off seven pont silver in den Hage heeft gestoolen ende daervan voor sijn portie genoten heeft ontrent 80 gulden, dat sijn ende Swart Jans part door Joosgen sittende t' Amsterdam in t' tuchthuys tot Utrecht is vercocht, dat sij t' s avonts met een leer door de venster sijn geclommen ende dat hij gevangen met den voorn. Swart Jan bij den Uythooren op den Vrouwenacker in seker huys daer clopies inwoonen heeft gebroocken nemende eenigen ruyten uyt de glazen vande sijdecamer ende daerdoor niet connende comen sijn arm gesteecken heeft door t' voorsz. gat ende daerdoor een groot boeck gestoolen heeft ende t' selve weder wegh geschoncken aen eenen [Merten] woonende aen de Schoot. Dat hij gevangen met den voorn. Jan Swart bij nacht tot Breuckelen ten huys vande Schout het venster met een mes heeft opgebroocken ende aldaer op solder eenich linde gestoolen heeft ende t' selve in t' Gooij vercocht. Dat hij gevangen aldaer met den voorn. Swart Jan door een venster eenich linde heeft gestoolen ende [met] het voorsz. goet vercocht. Dat hij gevangen met Jan Lop den swarten ridder ende Swart Jan aen den [.cien.nersluys]³ bij Loenen is geweest ten tijde een [faville.] genaemt Anna van Utrecht ten willens aldaer is verongeluckt ende verdroncken niet sonder suspicie van faute daerinne begaen te geraecken ende den selven in t' water gejaegt te hebben ontrent 3 jaer geleden. Dat hij gevangen met den voorn. Swart Jan ende Lange Hendrick dicht bij de grootste kerck van Loosdrecht uyt een boerenkelder heeft gestoolen een stuck gerooct vleys ende wat boter. Dat hij gevangen aen de Nieuwesluys met Willem van Utrecht veertich dagen voordat hij verongeluckte

fol. 171

uyt een boerenhuys staende aen t' santpat gestoolen heeft een cleyn tonnetie boter ende t' selve in t' Goy vercocht ende dat sij een ijser uyt het keldervenster braecken ende Willem voorn. daer door is geclommen. Dat hij gevangen met Pieter de Lazerus herwaerts van Ouwater comende ontrent acht weecken geleden en passant aen dese sijde vande IJsel tusschen de Haestrechtsche brugge ende Haestrecht 's morgens vroegh terwijl de luyden molcken van achter met een mes den pennen van een koegroep hebben omhoogh gedaen ende geopent. Dat Pieter Lazerus hem oplichte ende soodanich hielp dat hij daer door clom ende de middeldeur opende ende de voordeur opende ende alsoo buytenshuys op den dijk op schiltwacht off op franck gingh staen. Dat den voorn. Lazerus alsdoen in huys is gegaen ende aldaer uyt een kist heeft gestoolen heeft vijff gouwen ringen met negen ducatonen ende noch ontrent een ducaton aen cleyn gelt mitsgaders een stuckgen linnen van 15 a 16 ell met een vest off twee t' welck Piet Lazerus in sijn reyssack stack ende hem 15 a 16 gulden voor sijn portie heeft gegeven voor de ringen ende het linwaet ende dat hij hem oock de helft van het gelt heeft gegeven. Dat hij oock t' samen in desen stadt gecomen zijn ende een wagen gehuyrt hebbende aen den helm den Thiendewegh lancx sijn gereeden naer Utrecht. Dat hij gevangen met Jan Bruyn, Jan Simens ende Simon Jansz. het Boertie bij Rijswijck bij nacht op Rijswijcksche kermis uyt een boerenhuys door een venster door de ijsere tralien heeft helpen steelen vier broecken in welcker eene was ontrent 3 gulden met noch een hemde ende cussensloop welck hemde hij Jan Simens gaff die geen hemt aen hadde ende deelden elcx een broeck. Dat hij gevangen met deselve complicen een ducaton uyt een doosie in Rijnlant gestolen heeft. Dat hij gevangen met Pieter Lazerus ende Michiel t' Meysgen op Pinxtersondach lestleden des voormiddaghs tot Armeide uyt sekere boerenhuys hebben gestoolen twee beeckers ende eenigh gelt t' welck

¹ Rozendaal, een buurtschap in de gem. Krimpenerwaard, Zuid-Holland.

² GTB. Portefraas, metalen ondersteuning van een hoge geplooid halskraag.

³ Zo goed als onleesbaar, vermoedelijk wordt hier de Mijndense sluis bedoeld.

fol. 171v

soo de luyden seyden ontrent 400 gulden beliep. Dat oock de luyden in huys inquamen terwijl sij doende waren ende oversulcx achter door den hoff op haer knien cruypende 't voorsz. goet onder een hasenootenboom hebben versteecken. Dat sij te veldewaert insprongen ende de luyden haer vervolgende over sloten ende weteringe sprongen. Dat Pieter Lazerus moede sijnde seyde: "Ick can niet meer loopen" in een grient sprongh meynende om te verbergen gevangen is geworden ende dat hij ende Michiel 't Meysie het ontlieden. Dat hij gevangen teegens de huysluyden die hem beschuldichde over de dieverijen in Aerlanderveen begaen geseyt heeft: " 't sal U L. soo niet vergaen, als ick hier uyt com, sij connen mij het maer op mijne rugge toetellen, men sal mijn hier niet ophangen". Dat hij gevangen met Jan Simens ende 't Boertie ontrent Maeslantschesluyse kermis aen de de Boonesluis een venster met een mes hebben geopent daer twee ijsers in stonden ende een doosie met 12 stuivers daerdoor genomen.

Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende scharpelijcke gevolgen die in een lant van goede Justitie niet behoort geleden maer swaerlijck ende met groote rigeur anderen ten exempel gestraft soo concludeert den heer Eyscher in den naem ende van wegen de Hooch. Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, Zeeland ende Westvrieslant dat hij gevangen bij diffinitijff vonnis vanden edele heeren Schepenen deser stede sal werden gebracht op 't schavot achter 't stadthuys deser stede ende aldaer met de coorde te werden geexecuteert datter de doot naer volcht dat daerna sijn doode lichaem sal werden gebracht ende gehangen buytens aen 't gerecht der selver stede om aldaer te blijven hangen andere ten exemple totdat het selfde vergaen ende geconsumeert sal zijn ende dat alle sijne goederen verclaert sullen werden verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte van hooge Overicheyt.

fol. 172

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Jan de Nachtegael ende voort als van Pieter de Lazerus. Actum gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 172

**Johan Simense van Soetermeer
geexecuteert met de coorde**

Alsoo Jan Simens van Soetermeer out ontrent 17 jaren in plaets van hem tot een hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheyt aff hem meesten tijt tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't lant met verscheyde gaeuwdieven ende quaet geselschap die hij om de menichte niet weet te noemen in welker geselschap hij eenigen tijt hebbende geloopen, hij eerst om sijn begane fauten¹ ende bedelarijen ontrent drie jaren geleden in den Briel is gevangen geweest ende ontrent terr jaeren geleden met Abraham Keuyteman ende Harmen de Moff sijne mede gevangenen in den Hage is gevangen geweest ende aldaer voor de eerste reyse drie jaeren ende de tweede reysse jaeren uyt gebannen. Tot Utrecht twee mael over sijn begane dieverijen gevangen eens in 't heymelijck aldaer gegeesset omdat hij tot Aernhem ontrent 250 gulden hadde gestoolen ende eens in 't openbaer gegeesselt omdat hij tot Emmenes een deel gout ende silver hadde gestoolen. Tot Wourden, Ouwater, tot Dorst tweemaal, 's Gravensande ende oock tot Purmerent met eene Jan Claes ende Barentgen Maertens ende oock alhier in Blommendal gevangen is geweest, Welcke voorsz. incarceratien ende castimenten alhoewel hij hem wel hadde behooren tot beterschap te [begeven]. Soo is 't echter sulcx

fol. 172v

dat hij in plaets van sich te beteren gelijk hij wel hadde behooren te doen vervallende van het een quaet tot het ander wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijne medecomplicen van welcke verscheyde om haer begane delicten op diverschen plaetsen sijn gehangen. Dat hij vangene geduyrende sijn detentie den rechter met verscheyde leugenen ende vervalschingen van sijnen naem getracht heeft te abuseren sijne feyten te bedecken ende alsoo sijn welverdiende straffe te ontgaen. Dat hij gevangen voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijnende ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij in 't geselschap van Simon Jansz. alias 't Boertge, Jan Bruyn ende de Nachtegael in 't laetst van july lestleden ontrent Aerlanderveen na Nieuwcoop is geweest aldaer met sijn mes de wervel vande koegroep van een boerenhuys opgebroocken hebbende ende in huys geraeckt sijnde de sleutels hangende op den stoel genomen ende de kist geopent hebben ende uyt een binnelaetge van deselve gestoolen ontrent 54 gulden, drie gouden ringen ende 5 silvere cnooppes. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen aen het ander ende van Aerlanderveen met het mes dat hem het Boertgen leende de achterdeur heeft geopent terwijl de Nachtegael ende Jan Bruyn op schiltwacht stonden. Dat hij ende 't Boertge in huys gegaen sijnde van een boerenrockge gesneeden hebben acht ende twintich silvere cnoopen die door de Nachtegael tot Oudewater sijn vercocht voor 6-

¹ GTB. Faute; gebrek; onvolkomenheid; schuld.

7-0 't welck onder haer vieren is gedeelt. Dat hij gevangen ontrent drie weecken geleden met de voorsz. complicen aen den Rijpweteringh drie off 4 ruyten uyt den glazen van een boerenhuys heeft helpen nemen ende gesamentlijk de stock ende grendels vande achterdeur gedaen ende ende¹ in huys gegaen sijnde uyt de cast ende kist dien aenstonden gestolen

fol. 173

hebben een pack donckere sargie cleeren met gouwe passanten beleyt, een brouck met witte sargie onder met linten ende oock ten halffwegen met liden op sijn ruyters, vijff off ses schorten, twee vrouwenmanteltges ende eenige neusdoecken die sij uyt de natte cleeren namen, 't selve vercocht te hebben tot Korteraer² tot Abraham de pinceelmaecker³ naer sijn gissing voor 12 a 14 gulden ende dat aldaer de gepasamenteerde cleederen aldaer noch leggen. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen ontrent een maent gelden tot Noordwijck Bnnen des nachts een venster met sijn mes heeft opengebroocken van een achterkeuckentge daerdoor in huys geclommen de middeldeur geopent ende ter sijde 't bedde daer de luyden lagen en sliepen heen gegaen sijnde inde cas die ongesloten was is gegaen doch aldaer alvorens een venster geopent te hebben om in cas de luyden opstonden daer weder uyt te springen ende uyt de voorsz. cas gehaelt heeft alle de clederen doch den huysman opstaende hebben behouden een rockgen met een riem met silver beslach 't welck 't Boertge aentrock, een hemtrock met silvere cnoopen 't welck Jan Bruyn aentrock ende meer ander goet dat door Moffel Geert alhier inde lombert is gebracht sijnde de bijsit vande Nachtegael ende hebben yder van 't gelt dat daerop is gedaen genooten ontrent 4 a 5 gulden. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen in Westlant bij de Lier met sijn hant door het dack van seker huys boorende ende de deur openende heeft helpen steelen een hemtrock met silvere cnoopen tot Leyden vercocht ende het hemtrock aen Nachtegael gegeven. Dat hij gevangen met de Nachtegael bij Maeslantsluys een venster van een boerenhuys heeft helpen opschudden daer door geclommen ende een hemtrock met silvere cnoopen gestoolen de cnoopen tot Leyden vercocht ende het hemtrock in een herberch verdroncken heeft ende dat het Boertge op schiltwacht stont. Dat hij gevangen met Simon Jansz. 't Boertge ende Jan Balff Paesschen lestleden des namiddagen tot

fol. 173v

Schiedam in een smitshuys geraeckt sijn door de achterdeur vande welke sij met haer mes de grendels affdeden ende binnenshuys gecomen sijnde ende de cast ongesloten vindende hebben deselve geopent ende daer uyt gestoolen een silveren onderriem met silver op sij, een silvere belle, drie gouwe ringen, twee nieuwe silvere heffges⁴, een silveren cnoope van een schee, twee silvere lepels 't welck altesamen door Barentgen Maertens alias Groentie tot Dordrecht is vercocht voor ontrent 80 gulden. Dat sij het gelt onder hen drien hebben gedeelt ende dat Groentge een silver ijser daer aff genooten heeft. Dat hij gevangen met Abraham Keuyteman, Jan Bruyn ende Simon 't Boertie op dynsdagh vande Goudtsche kermis tot Middelburgh heeft helpen steelen een gouwen ringh, een portefraes, een silver oorijser met noch 7-10-0 ende dat hij met Keuyteman 't venster met haer mes opengebroocken hebbende daer door croopen ende de voordeur geopent hebbende ende Keuyteman daer mede ingecomen sijnde ende t' samen met een ijser de cast opgebroocken hebben ende dat Jannitge Jans van Delft alhier mede gevangen 't selve goet alhier vercocht heeft. Dat hij gevangen met Simon Jansz. 't Boertge ende de Nachtegael bij Voorschooten bij nacht in een boerenhuys is geraeckt door het graven onder door den dorpel met haer messen ende handen. Dat 't Boertge onder door den dorpel gecroopen sijnde ende de voordeur geopent hebbende hij met de Nachtegael daer mede binnen sijn gegaen ende t' samen aldaer een kist uyt den huys gehaelt hebbende deselve hebben geopent ende daer uyt gestoolen een swart pack cleeren, een rock, een heuyck, een paer gespikkelde sijde mouwen welck goet voormelte Geert tot Rotterdam inde lombaert gebracht ende daer op gehaelt is ontrent 28 gulden die sij met alcanderen verteert ende verdeelt hebben ontrent een weeck voor Iselmontsche kermis. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen ontrent de voorsz. tijt tusschen Schipluy en Maeslant in een huys geclommen sijn door een venster 't welck sij met schudden openden ende aldaer gestoolen hebben een silveren portefraes, een silvere

fol. 174

kettingh op sij een silver heffge van een mes ende een silver vergult ringetge 't welck tot Rotterdam is vercocht. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen ende Jan Bruyn bij Rijswijck op de kermis aldaer met een stock door de tralien heeft helpen steelen een bombasijnen ende twee oude laeckense broecken ende een out hemdt. Dat hij gevangen met de Nachtegael, Keuyteman, 't Boertge ende Harmen de Moff sondaeghs ontrent middernacht vande laetsteden Goutsche kermis aen den IJseldijck boven Haestrecht bij Ouwater het venster vande voorcamer van een groot boerenhuys heeft helpen openbrecken ende 't samentlijk 't voorsz. venster met een ijsertge geopent hebbende met een pael die sij daer ontrent van een werff hadden gehaelt de ijsere tralien hebben stucken gebroocken ende also in huys geclommen met intentie om aldaer gelt uyt een casgen te steelen ende terwijl sijluyden trachten 't casgen open te breecken de huysman wacker werdende ende sijluyden het licht vernemende ende den huysman hoorende sijn weder 't venster uytgeclommen ende onverrichter saecken heen gegaen. Dat hij gevangen met Nachtegael ende 't Boertge in Delflant bij daeg een venster met schudden

¹ Sic, ende ende, lees: ende.

² Korteraar, buurtschap in de gem. Nieuwkoop, Zuid-Holland.

³ Sic, op fol. 169v, is hij genaamd Joost de Knevelbaert.

⁴ GTB. Hechte; handvat, gevest, steel, hecht, heft; in het alg., dat waarbij men een voorwerp optilt of vasthoudt.

geopent heeft daer door gecloppen sijnde niets gestoolen omdat alles gesloten was. Dat hij gevangen met Jan Bruyn ende 't Boertge bij Maesland door een achterdeur in een huys aldaer op de solder is gecomen ende aldaer gevonden hebbende drie gouwe ringen leggende onder de clederen op de kist deselve mede genomen heeft de welcke tot Maeslandsluys vercocht sijn voor 12 gulden de twee door de bijsit van Jan Bruyn ende de derde door Groentge. Dat hij gevangen met Jan Bruyn bij Honselaersdijck heeft helpen steelen een silveren onderriem, een portefraes ende een gouwen ringh die door de bijsit van Jan Bruyn genaemt Trijn Jans in den Hage sijn vercocht ende dat hij daer van genooten heeft vijftien a sestien gulden, dat Jan Bruyn door 't venster is uyt en in gecloppen sonder te weten off hij het openbegroocken heeft off niet. Dat hij gevangen met Simon Jansz. ende Jan Bruyn aen de Poeldijck van achteren door een schuyff in huys gecomen is, dat hij de sleutels vindende hangen op de stoel de cas geopent ende

fol. 174v

daer uyt gestoolen heeft 7-10-0, een silvere portefraes, een hopringetge¹ door Trijn Jans in den Hage vercocht ende dat hij voor sijn aenpart daer van genooten heeft 6 a 7 gulden. dat hij gevangen met Harmen de Moff, Jan op de Trappe ene eenen Joncker Ouwatersche kermis lestleden een jaer bij Koukerck uyt een boerenhuys hebben gestoolen twee silvere lepels met 3 a 4 gulden ende dat hij met de Moff de klinck vanden achterdeur met een mes geopent ende in huys gecomen sijnde de cas met de sleutels geopent hebben ende 't goet daer uyt gestoolen tot Ouwater door Griet van Amsterdam vercocht hebben. dat hij gevangen met de Moff in een hoijshuyr slapende een bombasijnen pack heeft helpen steelen dat Jan Bruyn aen trock. Dat hij gevangen met Jacob van Leyderdorp ende in [Cortelboergen] 1655 inde voorsomer inde Hasersousche achterbuyrt uyt een cramershuys alwaer sij touback souden gaen coopen heeft helpen steelen 30 gulden die sijn complicen uyt een casgen stalen terwijl hij op schiltwacht stont ende daarvan genooten heeft sijn part van 15 gulden. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen ontrent deselve tijt tusschen Goutsluys ende Alphen bij nacht heeft helpen steelen twee hemdrocken met silveren cnoopen, twee vrouwenrocken ende enich linde 't welck sij te Leyerdorp daer de drie droochscheerders uythangen hebben vercocht ende het gelt daarvan comende t' samen verteert, dat sijn complicen onder den dorpel in huys sijn gecroopen ende hij op schiltwacht stont. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen tot Voorburgh heeft helpen steelen een stuck linnen uyt een cramershuys 't welck door Ariaen alias de Blaeuwe Pruym in den Hage vercocht is voor 3 gulden. Dat hij gevangen met Harmen de Moff, Jan de Vlamingh gehangen inde Beemster, Jan Bruyn buyten Strijen ontrent twee jaeren geleden uyt een boerenhuys gestoolen heeft twee silvere kettingies met een penningh daer aen, een silvere portefraes, een silver heft met 7 a 8 gulden, dat Jan de Vamingh door het

fol. 175

venster van 't voorhuys in huys quam ende dat hij daarvan genooten heeft 5 a 6 gulden voor sijn part. dat hij gevangen met eenen Dionys alias Joncker bij Maeslandt ontrent twee jaer geleden uyt een boerenkelder uyt een blick aldaer staende heeft helpen steelen 15 a 16 gulden ende daer vande helft heeft genooten, dat den voorn. Joncker het venster in ende weder uytclom omdat hij vorders in huys niet conde geraecken, dat hij gevangen met Jaep van Leyerdorp inde verleden nasomer ontrent Haestrecht uyt een boerenhuys heeft helpen steelen een hemrock met silvere cnoopen, eenige clederen ende eenigh gelt ende vergeten heeft hoeveel 't selve was ende daarvan genooten heeft ontrent 12 gulden, dat sij 't venster met haer mes hebben opgebroocken.

Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een land van goede justitie niet behooren te werden geleden maer swaerlijck ende met groote rigeur gestraft andere ten exemple. Soo concludeert den heer Eyscher in den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, dat hij gevangen bij diffinitijff vonnis vanden edele heeren Schepenen deser stad sal werden gebracht op het schavot achter 't stadthuys deser stede ende aldaer met de coorde te werden geexecuteert datter de door naer volcht ende daarna sijn doode lichaem sal werden gebracht ende gehangen buyten aen 't gerecht der selver stede om aldaer te blijven hangen tot dat 't selve vergaen ende geconsumeert sal zijn andere ten exemple ende dat alle sijn goederen verclaert sullen werden geconfisqueert ende verbeurt ten proffijte vande Hooch Overicheyt.

Schepenen gesien den criminelene eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen ende tot laste van Jan Simens van Soetermeer ende voort als van Joan de Nachtegael. Actum gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 175v

**Simon Jansz. gegeeselt ende
gebrantmerckt**

Alsoo Simen Jansz. van Benthuisen alias 't Boertie out 17 jaeren in plaets van hem tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen, hem sooverre heeft verlopen, dat hij van sijn jonckeheyt aff hem tot een ledigh leven heeft begeven, loopende achter 't lant met verscheyde gaeuwdieven ende quaet geselschap

¹ GTB. Hoepring; Een *gladde* vingerring, zonder steen.

die hij om de menichte niet weet te noemen, in welck geselschap hij eenigen tijt hebbende geloopen, hij eerst om sijn begane faicten, delicten ende dieverijen in detentie is geweest tot Ouwerkerck aen den Amstel met eenen Jan Simens ende Harmen de Moff mede alhier gevangens ende tot Amsterdam publyckelijc is gegeesselt ende 10 jaeren gebannen ter saecke hij met sijn complicen door een moolen was gecroopen ende eenige goederen uyt den kist hadde gestoolen, welcke voorsz. straffe alhoewel hij hem tot beterschap hadden behooren te dienen, soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sich te beteren, gelijk hij wel hadde behooren te doen, vervallende van het eene quaet in 't ander, wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers, sijn medecomplicen, van welcke verscheyde om haer begane delicten op diversche plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen geduyrende sijn detentie den rechter met verscheyde leugens ende vervalschingen van sijne naem getracht heeft te abuseren ende sijne feyten te bedecken ende alsoo sijn wel verdiende straffe te ontgaen. Dat hij gevangen voor de heeren Schepenen deser stadt buyten pijnre ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij in 't geselschap van Jan Simens van Soetermeer, Johannes de Nachtegael ende Jan Bruyn in 't laets van july lestleden is geweest ontrent Aerlanderveen na Nieuwcoop toe als wanneer sij met haer mes de wervel vande coegroep van een boerenhuys aldaer hebben opengebroocken ende in huys geraeckt sijnde, de sleutels hangende op een stoel genomen, de kist geopent ende uyt een binnelaetge van dezelve gestoolen 53-10-0, 3 gouwe ringen ende eeninge silveren cnoopen. Dat hij

fol. 176

gevangen met de voorsz. complicen aen 't andere ende van Aerlanderveen met een mes de achterdeur heeft opengedaen ende aldaer gestoolen 28 silveren cnoopen. Dat hij gevangen met Jan Bruyn, Jan Simens ende Abraham Kluyteman op dynsdaghes van Goudsche kermis lestleden tot Middelburgh¹ heeft helpen steelen een gouwen ringh, een silveren portefraes, een silver oorijser ende 7-9-0. Dat sij met haer mes het venster hebben opengebroocken ende daer door gekroopen sijnde de voorduer geopent hebben dan draeiij overgegaen sijnde Kluyteman daer oock in huys is gegaen de kist opengedaen ende 't goet daer uyt gestoolen 't welck door Janntige Jans alhier vercocht is op twee plaetsen. Dat de voorsz. Jannitge van Delft oock een bloetcoraelde kettingh daervan heeft behouden. Dat sij eenigh linde ende twee rockgens achter in een tonne hadde gesteecken met meyninge om deselve des nachts te haelen. Dat hij gevangen met Jan Bruyn, de Nachtegael ende Jan Simens ontrent een maent geleden tot Noordwijck dynsdaghs 's nachts uyt een boerenhuys uyt een cas heeft helpen steelen een heel deel wollen cleederen de welcke alhier in den lombert sijn gebracht door Mofte Geert sijnde de bijsit vande Nachtegael. Dat Jan Simens met sijn mes in een somerkeuckentge het venster heeft opengebroocken daer door in huys geclommen de middeldeur geopent, ende bijsijde het bedde der de luyden in lagen ende sliepen, heen gegaen sijnde inde cas die ongeslooten was, doch aldaer alsovooren een venster geopent hebbende om bij alsdan de luyden opstonden daer weder uyt te springen, ende haelde de cleederen daer uyt 't welck de huysman hoorde ende opstond. Dat hij gevangen een rockge met een riem met silver beslagh daervan heeft aengetrocken. Dat hij gevangen met de voorsz. drie complicen aen den Rijpweteringh bij nacht 3 off 4 ruyten uyt de glaesen van een huys heeft helpen nemen ende dat se de stock ende grendels vande achterdeur gedaen ende in huys gegaen sijnde uyt de kast off kiste daer gestoolen een paer donckere sargie met passement beleyt, een broeck met witte sagie met linten op sijn cuyt ende vier swart ende twee paersche schorten, twee vrouwemantelties

fol. 176v

ses neusdoecken uyt de natte cleeren welck goet tot Abraham Jansz. de pinceelmaecker vercocht is voor 14 gulden, die oock wel wist dat het gestoolen goet was, alwaer de gepassementeerde cieren alsnoch leggen. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen in Delfflant bij de Lier heeft helpen steelen een hemtrock met silveren cnoopen welcke hemtrock de Nachtegael noch aen heeft ende dat de cnoopen tot Leyden sijn vercocht. Dat hij gevangen met Jan Simens ende de Nachtegael bij Maeslandtsluys heeft helpen steelen, staende op vranck off schiltwacht, een hemtrock met silveren cnoopen uyt een boerenhuys. Dat Jan Simens aldaer met sijn mes het venster openbrack ende met de Nachtegael in huys gingen. Dat hij gevangen met Jan Simens ende Jan Balff paeschen lestleden des 's avonts ontrent 5 uyren tot Schiedam in een smitshuys geraeckt is door de achterdeur vande welcke sij de grendel met haer messen affdeden ende binnenshuys gecomen sijnde ende de cast ongeslooten vindende hebben deselve geopent ende daer uyt gestoolen een silveren onderriem met silver op sij, een kints silveren belle met een silver cnoopge, twee nieuwe silveren heffges, drie gouwe ringen te weten een merckringh², een hoepingh ende een steenringh met twee silvere lepels ende 't selve door Groentge vercocht tot Dordrecht aen een silversmit voor ontrent 93 off 94 gulden ende hebben 't gelt met hun drie complicen verdeelt ende dat Groentge daeraff genooten heeft een silver oorijser ende dat hij gevangen met Jan Simens ende de Nachtegael ontrent vijff weeken geleeden bij Voorschoten bij nacht in een huys is geraeckt gravende met haer messen ende handen onder door de dorpel. Dat hij gevangen door het gat onder den dorpel gecroopen sijnde ende de voordeur geopent hebbende de Nachtegael met Jan Simens daarmede binnen sijn gegaen ende 't samen aldaer den kist uyt den huys gehaelt hebbende ende denselve geopent daer uyt gestoolen een swart pack cleren, een rock, een huycck, een paer gespikkelde sijde mouwen, welck goet tot Rotterdam ende Schiedam inde lombert is gebracht voor ontrent 20 gulden. Dat hij gevangen met de voorsz.

¹ Middelburg, buurtschap in de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Alphen aan den Rijn en Waddinxveen, prov. Zuid-Holland.

² GTB. Merckring; zegelring.

fol. 177

complicen bij Maeslandt heeft helpen steelen een silveren portefraes, een ketting langh 2 ellen, 3 ringen doch waeren van geen gout ende bevonden haer daerin bedroogen, welck goet tot Rotterdam door Mofte Geert tot een silversmit is vercocht. Dat Jan Simens het venster van het huys aldaer heeft open gebroocken ende daer door in huys geclommen zijnde de voordeur heeft geopent ende de cast aenstont. Dat hij gevangen met Jan Simens, de Nachtegael, Keuytemans ende Harmen de Moff sondaeghs van laestleeden Goutsche kermis ontrent middernacht aen den IJseldijck boven Haestrecht bij Ouwater het venster vande voorcamer van een groot boerenhuys heeft helpen openbreecken ende t' samenlijcke 't voorsz. venster met een mes geopent hebbende met een pael die sij daer ontrent van een werff hadden gehaelt de ijsere tralien stucken hebben gebroocken ende alsoo hij gevange gaende op den dijk op franck staen, Keuyteman ende Jan Simens daer door 't venster in huys geclommen met meinige om de cast opte doen doch 't volck wacker wordende ende met de caers comende sprongen sij weder 't venster uyt ende gingen soo samen weder heen met haer vijven onverrichter saecken na de kermis alhier. Dat hij gevangen met Jan Simens ende Jan Bruyn bij Maeslant bij daeghe in een huys is gegaen ende daer onder de cleeren die op een kist lagen gestoolen heeft, drie gouwe ringen die door Trijntge Jans in den Hage sijn vercocht. Dat hij gevangen met Harmen de Moff ende Keuyteman bij Ouwerkerck heeft helpen steelen uyt een boerenhuys twee hemtrocken met silveren cnoopen ende is gelijk de welcke bij den schout van Culenbergh opgehouden sijn. Dat hij gevangen met Nachtegael, Jan Simens ende Jan Bruyn bij Rijswijck op de kermis aldaer met een stock door de tralien heeft helpen steelen 4 broecken en welcke eenen noch 3-9-0 was ende dat sij elcx een broeck hebben gedeelt. Dat hij gevangen met Nachtegael ende Jan Simens aen den Boonesluys door een venster daer ijseren tralien in stonden heeft helpen steelen een doosgen met 12 stuyvers. Dat Jan Simens bij daeghe 't venster met sijn mes openbrack. Dat hij gevangen met de voorsz. complicen op de Gaegh bij Maeslantsluys een venster met schudden heeft helpen openen. Dat Jan Simens daer door geclommen sijnde ende de deur geopent hebbende na de sleutels heeft gesocht die die niet connende vinden, sijn onverrichter saecke heen gegaen.

fol. 177v

Dat hij gevangen met Jan Simens ende Jan Bruyn inde Poeldijck bij daeghe van achteren door de schuyff is gecroopen. Dat sijn complicen hen oplichten ende door de schuyff staecken ende hij de deur geopent hebbende gingh met Jan Simens in huys vindende de sleutels hangen op een stoel, de cast geopent hebbende, staelen daer uyt 7-10-0, een silveren portefraes, een vrouwen hoepringh die Trijn Jans de vrouw van Jan Bruyn 't selve vercocht heeft in den Hage voor ontrent 20 gulden ende yder daarvan genooten hebben 6-10-0.

Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolgen die in een lant van goede justitie niet behooren te werden geleeden maer swaerlijck ende met groot rigeur gestraft anderen ten exemple, soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolf, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Simen Jans van Benthuyzen alias 't Boertge tegenwoordich sijnde gevangen ende gehoort sijne confessie doende recht uyt den naem ende van wegende Hooge Overicheyt ende Graefflijckheyd van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemneeren den voorn. Simon Jansz. van Benthuyzen, alias 't Boertge vermits hij gevangen sonderlijcke dienst aen den justitie heeft gedaen in welcke heeren in plaetse van rigeur tot merckelijcke barmherticheyt ende gratie hebben bewoogen gebracht te werden op het schavot achter 't stadhuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeesselt tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt te werden op sijn eene schouder. Bannende hem voorts in 't tuchthuys deser stede den tijt van achthien eestcomende ende achtereenvolgende jaeren om aldaer te wercken ende hem te reguleeren volgens de ordre die hem bij den regenten van 't selve huys sal werden gegeven ende condemneeren hem mede inde costen vanden gevangenis ende missen van justitie. Gepronuncieert ende present als vooren.

fol. 178

**Barentge Maertens alias
Groentge gegeeselt ende
gebrantmerckt**

Alsoo Barentgen Maertens inde wandelinghe genaemt Groentge gebooren tot Zutphen ende te Greunigen opgevoet in plaets van haer tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck haer cost te winnen haer sooverre heeft verlopen dat sij van haer jonckheyd aff haer tot een ledigh leven heeft begeven, loopende achter 't lant met verscheyde gaeuwdieven, dieffeggen ende quaet geselschap die sij om de menichte niet weet te noemen in welck geselschap eenigen tijt geloopen hebbende sij eerst om haer begaene delicten op den 20en july 1654 bij sententie vande Gerecht van Delft in beslooten camer strengelijck is gegeesselt ende gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant den tijt van 25 jaeren. Dat sij gevangen ter sake vande violentie van 't voorsz. bannissement ende noch converserende bij gaeuwdieven ende dieffeggen den lesten october 1655 tot Rijswijck volgens dententie van welgebooren mannen aldaer is geschavotteert, gegesselt ende haer voorsz. ban verlengt den tijt van 25 jaren den mede sij gevangen den 15en january 1656 door sententie van leenmannen van Kenmerlant is geschavotteert met den strop om haer hals strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt mitsgaders nae haer twaelf jarich confinement in den tuchthuys gebannen uyt de gemelte provincien den tijt van 14 jaeren.

dat sij nietjegenstaende alle de voorsz. straffen ende correctien op den 20en july 1657 bij den Hove van Utrecht is gecondemneert te worden geschavotteert, strengelijck gegeesselt ende gebrantmerckt mitsgaders uyt de stadt, steden ende Landen van Utrecht ende Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt gebannen is den tijt van 25 jaeren. dat sij dies niet jegentaende ende noch continuerende ende in haer voorsz. quaet leven in den jare 1657 gerackt is in detentie alhier ende door welgebooren mannen van Blommendael geconemneert in beslooten camer te werden gegeeselt.

fol. 178v

Welcke voorsz. straffen ende correctien alhoewel sij haer tot beterschap hadden behooren de dienen, soo is 't echter sulcx dat sij in plaets van haer te beteren gelijck sij wel had behooren te doen vervallende van het eene quaet tot het andere wederom haer begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven, dieffeggen ende geweldige huysbraeckers. Dat sij gevangen geduyrende haer detentie den rechter met verscheyde, onlijdelijcke leugens getracht heeft te abuseren ende alsoo haer feyten bedeckende haer wel verdiende straffe te ontgaen. Dat sij gevangene voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden dat sij met eene Grootte Anne ontrent Paesschen lestleeden een silveren onderriem, een silveren portefraes, twee gouwe ringen, een silvere belle ende een silvere lepel alle tot Schiedam gestoolen binnen Dordrecht tot een silversmit voor 60 gulden heeft vercocht. Dat sij daervoor genooten heeft een silver ijser dat Jan Simens haer bijsit, Frans Jansz., 't Boertgen ende Jan Balff 't voorsz. silver haer hebben behandicht ende seyden 't selve tot Schiedam gestoolen te hebben. Dat sij gevangen ontrent twee jaeren geleden tot Oudewater inde lombert heeft gebracht een bombasijn pack dat haer Jan Oliphier gehangen inde Beemster in presentie van Pietge van Dordt hadde gegeven ende dat sij haeren 't gelt heeft gegeven. Dat sij gevangen dynsdaghs vande laetsleden Goutsche kermis alhier tegenover 't stadthuys vercocht heeft een ringh voor 12-0-0 die haer Simon Jansz. 't Boertge hadde gegeven ende dat bij het vercoopen vande silveren portefraes, silver ijser ende naelden oock present is geweest. dat sij gevangen den gouwen ringh die Jan Simens haer gegeven heeft als hij het goet tot Maeslandt hadde gestoolen in den Hage vercocht heeft voort ses gulden. Dat sij gevangen ontrent ses weecken geleden tot Schiedam een swarten rock inde lombert heeft gebrocht voor ses gulden die haer 't Boertge hadde gegeven ende dat Mofte Geert den heuyck tot Rotterdam inde lombert heeft gebracht ende dat sij wel wist dat het gestoolen goet was. Alle 't welke feyten sijn die in land daer goede justitie vigeert niet en behooren te werden geleden maer andere rioreuselijck te

fol. 179

exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Barentge Maertens alias Groentge jegenwoordich sijnde gevangen ende gehoort haere confessie doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt condemneren den voorn. Barentge Maertens alias Groentgen gebracht te werden op het schavot achter 't stadthuys deser stede ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen ende daarna gebrantmerckt te werden op haer eene schouder. Bannende haer voirt in 't tuchthuys deser stede den tijt van 25 eerstcomende jaren om aldaer te wercken ende reguleren na de ordre vande regenten van 't selve huys. Ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 179

**Cornelis Pietersz. alias Jan Balf
gegeesselt**

Alsoo Cornelis Pietersz. vanden Haegh alias Jan Balf out 14 jaeren in plaets van hem tot een handtwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen te sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheyd aff hem meesten tijt tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't landt met verscheyde gaeudieven ende quaet geselschap die hij om de menichte niet weet te noemen in welcken geselschap in eenigen tijt hebbende geloopt hij eerst om sijn begane fauten, dieverijen ende bedelarijen in detentie is geraeckt tot Amsterdam ende aldaer voor den tijt van ontrent twee jaeren geconfineert tuchthuys¹ welke voorsz. incarceration ende straffe alhoewel hij hem wel hadden te beterschap behooren te dienen. Soo is 't echter sulcx dat hij in plaetse van sich te beteren gelijck hij wel hadde

fol. 179v

behoren te doen vervallende van het eene quaet tot het andere wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijn medecomplicen van welke verscheyde om haer begane delicten op diversche plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen geduyrende sijn detentie den rechter met verscheyde leugenen ende vervalschingen van sijn naem getracht heeft te abuseren sijn feyten te bedecken ende alsoo sijn welverdiende straffe te ontgaen. Dat hij gevangen voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft dat hij met Jan Simensz ende Simon Jansz. 't Boertgen tot

¹ Sic, geconfineert tuchthuys, lees: geconfineert in 't tuchthuys.

Schiedam is geweest en wel kennis hadde dat sijn complicen op hasaert¹ uyt waren om te steelen ende dat se aldaer oock gestoolen hebben een silveren onderriem, een silvere belle, drie gouwe ringen, twee silvere heffges ende twee silvere lepels. Dat 't voorsz. goet door Groentgen tot Dorcht is vercocht ende dat hij daer van genooten heeft 29 gulden ende dat 't selve dynsdaghs nae Paesschen is geschiet. Dat hij gevangen ontrent 3 jaeren geleden met Jan Borst, Jan de Moff, Evert de Schoth, Scheele Jongen alias Nachtegael, Lambert vanden Bosch ende een Cnolleboer tot Rotterdam op 't Steyger gestoolen heeft uyt een borgers vrouwesack een beursgen daer hij voor sijn portie van genooten heeft 33 gulden. Dat hij gevangen met Jantie den Brabander in den Briel op de Cooremarckt uyt een molenaerssack in 't bijwesen van Horreltge alias Jan Jansz. van Amsterdam gestoolen heeft 200 gulden aen gout daarvan hij voor sijn portie genooten heeft 60 gulden. Dat hij tot Amsterdam op de Coorebeurs uyt een mans sack gestoolen heeft ses 28ers.² Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie niet en behooren te worden geleden maer swaerlijck ende met groote rigeur anderen gestraft en exemple. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen

fol. 180

op ende tot laste van Cornelis Pietersz. vanden Haegh alias Jan Balff jegenwoordich sijnde gevangen ende gehoort sijn confessie condemneren den voorn. Cornelis Pietersz. alias Jan Balff gebracht te werden op 't schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden discretie van Schepenen³. Bannende hem voort uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van 25 jaeren eerstcomende te ruymen binnen 's daeghs sonneschijn ende voorsz. stede ende vrijdomme vandien ende drie daegen daer naer den voorsz. lande op pene van swaerder straffe ende condemeren hem mede inde kosten vande gevanckenis ende misen vande justitie. Actum. Presenten ende [pronunciatum] ut supra.

fol. 180

**Harmen van Ceulen alias de Moff
gegeeselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Harmen Harmensz. van Cuelen⁴ alias de Moff out 18 jaeren in plaets van hem tot een handtwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheyt aff hem tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't lant met verscheyde gaeuwdieven ende quae geselschap die hij om de menichte niet weet te noemen in welker geselschap hij eenigen tijt hebbende geloopt eerst om sijne begane delicten tot Haserwoude in detentie is geraeckt ende aldaer den tijt van thien jaeren gebannen uyt Rijnlandt ende ontrent een half jaer daarna te Leyden geraeckt sijnde in detentie aldaer binnenscamers is gegeeselt ter saecke hij binnen den tijt van sijn bannissement weder in Rijnlandt was gecomen. Dat hij gevangen 19 dagen daer naer met Simon Jansz. 't Boertge ende Jan Simens in detentie is geraeckt tot Ouwerkerck aen den Emstel⁵ ende tot Amsterdam publyckelijck is gegeselt ende 10 jaeren gebannen uyt Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt ter saecke hij met sijn complicen eenige goederen uyten een moolen hadden gestoolen. Dat hij gevangen nietjegen

fol. 180v

staende sijn voorgaende bannissement kermis lestleden een jaer met Abraham Keuyteman, Jan Simens ende Jannitgen Jans sijne medegevangens in den Hage geraeckt is in detentie ende aldaer weder eenige jaeren uyt gebannen is. Welcke voorsz. straffe alhoewel sijn hem wel hadde behooren te dienen tot beterschap, soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sich te beteren gelijk hij wel had behooren te doen, vervallende van het eene quae tot het andere wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijn medecompligen van welcke verscheyde om haer begane delicten op diversche plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen geduyrende sijne detentien den rechter met verscheyde leugenen ende vervalschinge van sijn name getracht heeft te abuseren ende sijnen feyten bedeckende alsoo sijn welverdiende straffe te ontgaen. Dat hij gevangen voor den heeren Schepenen deser stede buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleeden heeft dat hij in 't geselschap van Abraham Keuyteman ontrent Beusecomse marct bij Ouwerkerck aen den IJsel gestoolen heeft twee hemtrocken met silvere cnoopen ende 13 gulden. De welcke bij den schout van Culenburgh opgehouden sijn ende dat Keuyteman sijn vinger door de deur steeckende deselve geopent heeft ende alsoo in huys gecomen sijn. Dat hij gevangen met Jan Simens, de Nachtegael, 't Boertge ende Keuyteman sondaghs 's nachts ontrent middernacht vanden laestleden Goutsche kermis aen den IJseldijck boven Haestracht bij Ouwater het venster vande voorcamer van een groot boerenhuys ende de ijseren tralien daerin staende met een dicke planck heeft helpen stikken breken ende dat hij met Boertgen op den dijck op franck gingh staen. Dat Keuyteman ende Jan Simons door 't selve venster in huys geclommen sijnde met meyninge om aldaer gelt ende goet te steelen, doch dat het volck wacker werdende ende met licht voorkomende

¹ GTB. Hasaert; Kans, op goed geluk.

² Van Gelder (1966) p. 257 en 260. Achtentwintiger (florijn), rekeneenheid twv. 28 stuivers. in de 17e eeuw een silveren munt met dezelfde waarde, een silveren goudgulden, florijn of achtentwintiger.

³ Sic, discretie van Schepenen, lees: ter discretie van Schepenen.

⁴ Keulen, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

⁵ Sic, Ouwerkerck aen den Emstel, lees: Ouwerkerck aen den Aemstel.

sijn sijluyden weder 't venster uytgesprongen ende onverrichter saecke heen gegaen na de kermis vander Goude. dat hij gevangen bij Amersfoort bij het lange huys uyt een boerenhuys gestoolen heeft drie ducats, een rijxdaelder ende wat cleyn gelt, twee gouwe ringen, een silveren onder

fol. 181

riem met silver op sijde, een silveren haeck ende een portefraes. dat hij gevangen de achterdeur incomende de middeldeur op de clinck vont ende de sleutel vande kast uyt de schappraey haelde de kast openende 't selve goet daer uyt stal ende den man op den aengangh comende¹ hij de venster is uytgesprongen. Dat het goet tot Wourden door Cathalijn alias Vier Stuyvers Hoer vercocht is voor 90 gulden de welke hij alleenlijck heeft behouden, 't welck ontrent vijff weecken is geleden, dat hij van dat gelt zijn cleederen die hij aen heeft alhier heeft laeten maecten. Dat hij gevangen ontrent twee jaren geleden met Jan de Vlamingh gehangen tot Purmerend ende Jan Simon ende Jan Bruyn uyt een hooijenbergh daer een man lagh en sliep gestoolen heeft een pack bombasijne cleeren, dat die Jan de Vlamingh aentrock. Dat hij gevangen met Jan op de Trappe, Jan Simens ende Joncker ontrent twee jaren geleden bij Oukerck aen den Rijn uyt een boerenhuys gestoolen heeft twee silvere lepels ende ontrent 9 gulden, dat hij ende Jan Simens de clinck vanden achterdeur met haer mes opende de cast ongeslooten vindende het voorsz. goet daer uyt staelen 't welck door Griet van Amsterdam tot Oudewater is vercocht daer hij zijn gedeelte van heeft gehadt, dat hij aldaer oock een kist opende daer kleren in lagen doch die lieten leggen. Dat hij gevangen op deselve tijt met Jan Simensz ende Jan de Vlamingh gehangen tot Purmerende ende Jan Bruyn buyten Strijen heeft gestoolen twee silvere kettingies met een penningh daer aen, een silver hefft ende een portefraes met ontrent vijff gulden aen dubbelde stuyvers, dat Jan de Vlamingh boven door 't venster in huys clom ende het 't goet soo uyt den cas heeft gestoolen, dat hij gevangen 5 a 6 gulden voor sijn portie heeft genooten. Dat hij gevangen met Jan Bruyn bij Strijen uyt een kist drie ducats heeft gestoolen, dat Jan Bruyn door 't verckenschodt in huys is gecloppen ende de kist open vondt, dat sij yder de helft daer van hebben genooten. Dat hij gevangen oock verscheyde maelen gelt uyt de laede heeft gestoolen.

fol. 181v

Alle 't welck saecken sijn van quade consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een lant daer goede justitie vigeert niet behoort te werden geleden maer swaerlijck ende met groote rigeur gestraft andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Harmen de Moff tegenwoordich sijne gevangen ende gehoort sijne confessie doende recht ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelijckheyde van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, condemnieren den voorn. Harmen de Moff gebracht te werden achter het stadthuys op 't schavot deser stede ende aldaer wel strengelijck te werden gegeeselt tot discretie van Schepenen ende daer nae gebrantmerckt te werden op sijn eene schouder. Bannende hem voort uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van 25 jaren eerstcomende te ruymen binnen 's daeghs sonneschijn de voorsz. stede ende vrijdomme vandien ende drie dagen daernaen den voorsz. lande op peyne van meerder straffe. Ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie. Actum, gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 181v

**Abraham Keuyteman gegeeselt
ende gebrantmerckt**

Alsoo Abraham Jansz. Keuyteman geboortich tot Amsterdam out ontrent 17 jaeren in plaetse van hem tot een hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen, hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckeheyde aff hem meesten tijt tot een ledich leven heeft begeven, loopende achter 't landt met verscheydene gaeuwdieven ende quaet geselschap die hij inde menichte niet weet te noemen in welcker geselschap hij eenige tijt hebbende geloopt, hij eerst om sijn begane fauten ende bedelarien in detentie is geraeckt tot Amsterdam ende aldaer voer seckere tijt in het tuchthuys geconfineert is geweest met eenen Cornelis

fol. 182

van Rotterdam, Hans Hanssen van Leeuwaarden ende Cleyn Friesgen ende tot Rotterdam ontrent twee jaeren geleden om sijn fauten ende dieverijen binnenscamers is gegeeselt. Tot Reynsburch ende voor 12 jaeren uyt Hollandt, Zeelandt gebannen ende te Leyden in 't tuchthuys geconfineert ende oock voor desen met Jan Simens, Harmen de Moff ende Jannitgen van Delft, sijn bijst, in den Hage gevangen ende aldaer eenige tijt uyt gebannen is geweest. Dat hij gevangen tot Leyden met Piet Lazerus ende Baltens Philips alias Domine ende eenige andere dieven uyt het tuchthuys is gebroocken, welke voorsz. incarcerationen ende straffen alhoewel sij hem wel hadden behooren te dienen tot beterschap, soo is 't echter sulcx dat hij in plaetse van sich te beteren hetgeen hij wel hadde behooren te doen, vervallende van het een quaet tot het andere, wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraecker sijn medecomplizen van welke verscheyden om haere begane delicten op verscheyden plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen hem geduyrende sijne detentie

¹ GTB. Op den aengangh comende; naderde, aan kwam lopen.

de rechter met verscheyden leugenen ende vervalschingen van sijnen naem getracht heeft te abuseren sijn feyten te bedecken ende alsoo sijn verdiende straffe te ontgaen. Dat hij gevangen voor den heeren Schepenen deser stede buyten pijnende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij in 't geselschap van Simen Jansz. 't Boertgen ende twee Jannen ontrent één uur uyt dese stadt gestoolen heeft een silvere portefaes, een ringh, een silver oorijser, een silvere naelde ende ontrent 7-10-0. Dat eenen Jan de sloot over springende de wervel van een achterdeurtge heeft gedaen, de voordeur opentrock ende den deuren open dede. Dat hij gevangen over de onderdeur in huys clom ende uyt een casgen dat hij met een Jan met een beytel opende 't voorsz. goet gestoolen heeft op dynsdagh vande Goutsche Kermis lestleden. Dat die vrouwen met alcanderen 't silver alhier hebben vercocht voor ontrent 21 gulden. Dat hij gevangen met Simen Jansz. 't Boertgen ende Harmen de Moff

fol. 182v

ontrent Beusecomse marct bij Ouwerkerck aen den Amstel uyt een boerenhuys gestoolen heeft een hemtrock voor met silveren cnoopen ende aen de mouwen met tinnen cnoopen ende ontrent 12-10-0. Dat hij gevangen door de scheur vande deur met sijn vinger het treckslot opende ende alsoo in huys quam ende dat het goet tot Culenburgh bij den schout is opgehouden. Dat hij gevangen met Jan Simens 't Boertgen, de Nachtegael ende Lazerus, de Moff sondaeghs vande laetstleden Goutsche Kermis ontrent middernacht aen de IJseldijck boven Haestrecht bij Ouwater het venster van voorcamer van een groot boerenhuys ende den ijseren tralien daerin staende met een dicke pael malcanderen ondertusschen verpoosen heeft helpen uytbreecken ende dat 't Boertgen ende Harmen de Moff op den dijck op franck stonden. Dat hij ende Jan Simens door het venster in huys sijn geclommen met intentie om een casgen te openen ende te steelen doch dat 't volck haeren hoorden ende met de caers comende ende sij 't selve vernemende 't venster weder uytgesprongen ende onverrichter saecke alhier na de Kermis gingen. Alle 't welcke saecke sijn van seer quade consequentien ende schrickelijke gevolgen die in een lant van goede justitie niet behoort te werden geleden maer swaerlijck anderen ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie vanden heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Balieu ende Schout deser stede gedaen ende genomen tot laste van Abraham Keuyteman mitsgaders gehooft sijn confessie, condemneeren hem als Simon Jansz. alias 't Boertgen.

Actum, present ende geprouncieert ut supra.

fol. 182v

Thomas Jorisz. gegeeselt

Alsoo Thomas Jorisz. gebooren tot Utrecht out 18 jaeren in plaets van hem tot een hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijne jonckheyt aff hem meesten tijt tot ledich leven heeft begeven loopende achter 't landt met verscheyde gaeuwdieven ende quaet geselschap

fol. 183

die hij om de menichte niet weet te noemen in welcker geselschap in eenigen tijt hebbende geloopen hij eerst om sijn begane fauten ende bedelarijen in detentie is geraeckt tot Amsterdam ende aldaer twee jaeren in het tuchthuys geconfineert ende naderhandt tot Utrecht om sijne dieverijen is geraeckt in detentie welcke voorsz. incarcerationen ende straffen alhoewel sij hem wel hadden behooren tot beterschap te dienen, soo is 't echter sulcx dat hij in plaetse van sich te beteren gelijk hij wel had behooren te doen vervallende van 't een quaet tot het andere wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijn medegevangens. Dat hij gevangen voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijnende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij ontrent 3 weecken geleden tot Rotterdam inde boterhal een beursge gestoolen heeft met 10 gulden. Dat hij tot Schiedam met een vrouw die Mijne hiet ontrent 9 weecken geleeden gestoolen heeft een mantel die hij aldaer op 't erfhuys voor 9 gulden heeft vercocht. Dat hij gevangen een stuckgen swart laecken drie dagen voor sijn apprehensie alhier heeft gestoolen ende tot Delft voor drie gulden vercocht. Dat hij gevangen alhier op de Haven tot een cleermaecker uyt het voorhuys heeft gestoolen een lap couleurt laecken 't welck hem weder is ontjaecht, dat hij tot Rotterdam een stuck linne cattoen van 3½ ellen heeft gestoolen, dat hij tot Delft een beurs met twee 28ers heeft gestoolen, dat hij aldaer oock een beursse met een silvere tandstoocker ende drie rijxdaelders gestolen heeft, welck silver tot Rotterdam door Mine is vercocht, dat hij tot Utrecht een swarte mantel geeft gestoolen die door Mins tot Gornichem in een uydragerie vercocht is voor drie ducatonen. Dat hij tot Gornichem een stuckge linnen gestoolen heeft van 6 a 7 ellen dat door Mijne tot Rotterdam vercocht is voor 7-10-0. Dat hij tot Rotterdam 27 dasies gestoolen heeft die door Mine alhier op 't erfhuys vercocht sijn voor 9-0-0. Dat hij tot Rotterdam op de marct gestoolen heeft 9 gulden aen lint. Dat hij tot Gornichem uyt een voorhuys gestoolen heeft een mantel met een rock, die Mijne tot Rotterdam vercocht heeft voor 19-0-0 ende dat hij den rock noch aen sijn lijff heeft. Dat hij vier tinne kannen gestoolen heeft tot Vianen die Mijne aldaer voor 6 gulden vercocht heeft. Dat hij tot Gorinchem op de marct een beurse met 3-10-0 gestoolen heeft

fol. 183v

Dat hij gevangen aldaer noch een blaew mansrockge gestoolen heeft dat Mijne tot Rotterdam vercocht heeft voor 2-10-0. Dat hij aldaer een silver tuychgen heeft gestoolen dat Mine tot Rotterdam voor 10 a 11 gulden heeft vercocht. Dat hij dit alles in den tijt van ses weecken bedreven heeft. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende schricklijcke gevolge die in een landt van goede justitie niet behooren te werden geleden maer swaerlijck gestraft andere ten exemple. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer en mr. Anthoni vander Wolff, Bailiu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Thomas Jorisz. van Utrecht jegenwoordige sijne gevangen ende gehooft sijne confessie doende recht uyt den naem ende van wegen als vooren, condemneren als Jan Balff. Actum, present ende gepronunchieert ut supra.

fol. 183v

**Agniet Cornelis met roede
te pronck gestaen**

Alsoo Agniet Cornelis vanden Briel out 28 jaeren in plaets van haer tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck haer cost te winnen haer sooverre heeft verlopen, dat sij van haer jonckheyt aff haer achter 't lant met verscheyde gaeuwdieven ende quaet geselschap met de welcke sij eenigen tijt hebbende geloopen eerst in detentie is geraeckt tot Schoonhoven ende aldaer over haer begane delicten binnenscamers gegeeselt ende daerna tot Wourden is geraeckt in detentie ende alhoewel de voorsz. straffe ende incarceratie haer wel behoort hadde tot beterschap te dienen soo is 't echter sulcx dat sij in plaets van sulcx te doen vervallende van 't eene quaet tot het andere haer wederomme begeven heeft in 't geselschap van vagebonden¹, schoyen ende bedelen achter 't lant alle 't welcke saecken sijn van quade consequentie die in een landt van justitie niet behooren te werden geleden maer andere te exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimielen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Agniet Cornelis vanden Briel ende gehooft sijne² geconfessie doende recht ende van wegen als boven. Condemneren den voorn. Agniet Cornelis vanden Briel gebracht te werden op 't schavot achter 't stadthuys deser

fol. 184

stede ende aldaer met roeden in beyde haer armen gebonden te pronck te staen om de justitie te aenschouwen die aen haer medegevangen sal werden gedaen. Bannende haer voort uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrielandt den tijt van thien eerscomende jaeren te ruimen deser stede ende vrijdomme vandien binnen daeghs sonneschijn ende drie dagen daer naer den voorsz. landen op pene van meerder straffe. Ende condemneren haer mede inde kosten vanden gevanckenisse ende missen vande justitie. Actum, present ende gepronunchieert ut supra.

fol. 184

**Maria Jans van Delft met
roeden te pronck gestaen**

Alsoo Maria Jans van Delft out 17 jaeren in plaets van haer tot een hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck haer cost te winnen haer sooverre heeft verlopen dat sij haer begeven heeft tot een ledich leven loopende achter 't landt met verscheyde gaeuwdieven, dieffeggen ende quaet geselschap ende geduyende haere detentie den rechter met verscheyde leugenen getracht heeft te abuseren om haer welverdiende straffe te ontgaen, 't welcke saecken sijn die in een landt van goede justitie niet behooren te werden geleden maer andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien de crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Mary Jans van Delft ende gehooft haere confessie condemneren den voorn. Maria Jans van Delft als Agniet Cornelis maer bannen haer ses jaren uyt Holland, Zeelandt ende Westvrieslandt ende voorts ut supra. Actum, gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 184

**Jannitgen Jans van Delft
gegeeselt**

Alsoo Jannitgen Jans van Delft out 24 jaeren in plaets van her tot eenigh handtwerck te begeven ende alsoo eerlijck haer cost te winnen haer sooverre heeft verlopen dat sij van haer jonckheyt aff haer tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't landt met verscheyde gaeuwdieven, dieffeggen ende quaet geselschap met welcker

¹ Sic, geselschap van vagebonden, lees: geselschap van vagebonden.

² Sic, sijne, lees: haere.

fol. 184

sij eenigen tijt hebbende geloopen sij eerst om haere begane delicten kersmis lestleden twee jaeren geleden met een Jan Simens, Harmen de Moff ende Abraham Keuyteman alle jegenwoordigh hier mede gevangen ende alhoewel sij door de voorsz. incarceratie ende correctie haer wel hadt behooren tot beterschap te schicken soo is 't echter sulcx dat sij in plaetse van haer te beteren vervallende van het eene quaet tot het ander wederom haer begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven, dieffeggen ende geweldige huysbraeckers. Dat sij gevangen geduyrende haer detentie den rechter met verscheyde ende onlijdenlijcke leugenen getracht heeft te abuseren haer feyten bedeckende alsoo haer welverdiende straffe te ontgaen. Dat sij gevangen voor de heeren Schepenen deser stede buyten pijnre ende banden van ijseren bekent ende beleden heeft dat sij met Barentge Maertens alias Groentie op dynsdagh vanden lestleden kermis alhier een silvere portefraes, een silver ijser ende haersteecker¹ heeft vercocht 't welck haer Abraham Keuyteman met de welcke sij eenigen tijt geloopen heeft gegeven hadt. Dat sij den rechter een gestoolen bloetcorale kettingh bij haer in detentie bevonden naer verscheyde leugenen heeft te berde gebracht dat sij gevangen met een Agniet een gouwen ringh tot Utrecht heeft helpen vercoopen de welck haer den voorn. Keuyteman off Harmen de Moff hadt behandicht in een berch tusschen Utrecht ende Amsterdam ontrent Beusecomse marct ende dat sij 't samen 't gelt daervan comende hebben verteert. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie die in een lant van goede justitie niet behooren te werden geleeden maer ander swaerlijck ten exemple gestrafft. Soo is 't dat Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heere ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Jannitgen Jans van Delft ende gehooft haere confessie doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren den voorn. Jannitge Jans van Delft gebracht te werden op 't schavot dachter 't stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannende haer voorts in 't tuchthuys den tijt van 10 jaeren eerstcomende om aldaer te wercken ende haer te reguleren nade ordonnantie vanden regenten van 't selve huys ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie.

fol. 185

**Maria Jacobs Beuckelaer
gegeeselt ende gebannen**

Alsoo Maria Jacobs Beuckelaer vander Goude out 17 jaren in plaets van haer tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck haer cost te winnen haer sooverre heeft verlopen det sij van haer jonckheyff aff haer tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't landt met verscheyde [gaeffdieven] dieffeggen ende quaet geselschap met welcke sij eenigen tijt hebbende geloopen eerst in detentie is geraeck tot Enckhuysen ende aldaer over haer begane delicten geschavotteert ende gegeeselt ende hoewel de voorsz. straffe ende correctie haer wel hadden behooren tot beterschap te dienen soo is 't echter sulcx dat sij in plaets van haer te beteren vervallende van het eene quaet tot het andere haer begeven heeft in 't geselschap van vagebonden ende fameuse dieven, dieffeggen ende geweldige huysbraeckers loopende vagabonderen achter 't landt. Dat sij gevangen geduyrende hare detentie den rechter met verscheyde ende onlijdelijcke leugenen getracht heeft te abuseren ende haere feyten bedeckende alsoo haer wel verdiende straffe te ontgaen. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie die in een landt van goede justitie niet behooren te werden geleeden maer andere ten exemple gestrafft. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van Maria Jacobs Beuckelaer vander Goude ende gehooft haere confessie doende recht uyt den naem ende van wegen als boven condemneren Maria Beuckelaers gebracht te werden op het schavot achter 't stadhuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegesselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannende haer voorts uyt' lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van 20 jaeren eerstcomende te ruymen binnens 's daeghs sonneschijn de voorsz. stede ende vrijdomme vandien ende drie dagen daer naer den voorsz. lande op pene van meerder straffe ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie.

fol. 185v

Pieter Bodelouw gegeeselt

Alsoo Pieter Bodelouw van Limborgh² out 44 jaeren in plaets van hen tot eenigh handtwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij sich tot een ledich leven heeft begeven loopende achter 't landt vagabonderen ende bedelen mitsgaders geduyrende sijn detentie den rechter verscheyde leugenen getrachtet heeft 't abuseren ende dat hij gevangen binnen dese stadt gaende bedelen gebruyckt heeft veele insolentien ende moetwille de burgeren hem eenige aelmoesse uyt commiseratie³ gevende deselve qualijck ende enorm bejagent ende de aelmoesse terugge gesmeten heeft. Alle 't welck saecken sijn van seer quade consequentie die in een landt van goede justitie niet behooren te werden geleeden maer swaerlijck anderen ten exemple gestrafft. Soo is 't dat Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stede gedaen ende genomen op ende tot laste van

¹ *GTB*. Haarsteker, een naald waarmee de kap van vrouwen in het haar wordt vastgezet.

² Hertogdom Limburg, nu grotendeels prov. Luik, België.

³ *GTB*. Commiseratie; medelijden, erbarmen.

Pieter Bodelouw van Limborgh ende gehoort sijn confessie condemneren den voorn. Pieter Bodelouw van Limbergh gebracht te werden op 't schavot achter 't stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen bannende hem voorts uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van ses eerstcomende jaeren, te ruymen binnens daeghs sonneschijn de voorsz. stede ende vrijdomme vandien ende drie gagen daer naer den voorsz. landen op pene van meerder straffe ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie.

fol. 185v

**Hendrick Thijsz. ende Annitgen
Maerlinghs**

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Bailiu ende Schout der selver stede inden name ende van wegen de

fol. 186

hooch Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Hendrick Thijsz. ende Annitgen Maerlinghs gedaechdens in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat sijn beyden gebooren sijnde alhier ter Goude haer houwelijcxsche proclamatie met valsche getuygen hebben aengegeven tot Amsteram in sulcken schijn als off sijn aldaer waren gebooren, op welcke valsche gebooden sijn oock in den dorpe van Sloterdijck in houwelijcke state sijn bevesticht geworden wesende oversulcx straffbaer. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaren de voorsz. delinquanten tot haerder laetster woonsteden hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegewesen is 't 1e deffaut ende voor 't proffijt vandien etc. voorts in forma als 't formulier. Verclaeren 't voorsz. houwelijck nul, onwettich ende van onwaerden bannende voorts den voorn. Hendrick Thijsz. ende Annitgen Maerlingh deffailianten uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van thien eerstcomende jaren sonder binnen den selven tijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe ende condemneren haer mede inde costen vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer der voorsz. stede, den 28en october 1658, present de heeren Baliu, Burgermeesteren ende alle de Schepenen demptis Felbier ende vander Meyde.

fol. 186

Crijn Crijnen tobaxpijpmaker

**Mr. Anthony vander Wolff ratione
officij Eyscher in cas ven delict op ende
jegens het doode lichaem van
Crijn Crijnen toubaxpijpmaker**

Alsoo Crijn Crijnen toubaxpijpmaker vander Goude ontrent 30 jaeren sigh niet en heeft

fol.186v

opden 22en september 1658 des naer middaghs ontrent de clocke ses uyren ten huysse van Gerrit Gerritsz. stoelmaker woonende op den Raem binnen dese stadt eerst sijn eygen huysvrouw met een mes te inflingeren een wonden penetrerende inde caviteyt van haer borst ende daer naer sich selven met het voorsz. mes te inflingeren twee wonden in sijn 's lincker borst van welcke eene door het os sternum¹ soodanich was penetrerende dat hij aenstonts daarvan is gestorven sijnde 't selve seer abominabile feyten ende saecken van grouwelijcke ende seer dangereuse ende schrickelijckce gevolge. Schepenen gehoort den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout der stadt Goude gedaen ende genomen op het doode lichaem van Crijn Crijnen toubaxpijpmaker doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren het doode lichaem van Crijn Crijnen voorn. met een open slede te werden gebracht op de gevangenpoort alhier ende vandaer op een horde gesleept door de stadt tot aen het gerecht buyten deser stede ende aldaer in een mik gehangen met twee kneppelen boven sijn hoofd tot dat het voorsz. lichaem vergaen ende geconsumeert sal sijn andere ten exemple ende verclaeren alle sijn goederen verbeurt ten proffijte van hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt voorsz. Actum den 12en september 1658², present 't Collegie vande Magistraet.

fol. 186v

**Gerrit Joosten off beste
vaer**

¹ Os sternum; borstbeen.

² Sic, Delict op 22 september 1658 gepleegd en de uitspraak gedaan op 12 september 1658.

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen den heer mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout der selver stadt Goude in den naem ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, eyscher in cas van delict op ende jegens Gerrit Joosten alias Bestevaer gedaegde omme te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. Eyscher dat den voorn. Gerrit Joosten alias Bestevaer hem niet en heeft ontsien maer wel stoutelijck vervordert op den vijfsten february 1658 den persoon van Theunis Hendricksz metselaer soodanigh te quetsen ende grieven

fol. 187

met een steeck in den buyck tusschen de cartilago ensiformis¹ ende den umbilicus² penetrerende door het peritoneum³ tot inde caviteyt vanden maegh dat hij eenige dagen daer naer daarvan in gestorven sijnde 't selve een horrible, abominabile ende seer schrickelijcke saecke die in een lant van goede justitie niet geleden maer andere ten exemple wel swaerlijck behoort te werden gestraft. Dat hij eyscher daeromme omme 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner laetster woonstede hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban, maer ten dage diendende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegewesen is 't 1e deffault ende voor 't proffijt vandien etc, ende voort in forma als 't formulier. Bannende hem deffaillant voorts uyt den lande van Hollant, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daer in te mogen comen op verbeurte vsn sijn lijff ende verclaren alle sijn goederen indien hij eenige heeft geconfisqueert ten proffijte vanden hoogh Overicheyt ende Graeffelijckheyt. Actum ende gepronunchieert den 28en october 1658, present den heeren Baliu, Burgermeesteren ende alle de Schepenen demptis Felbier ende vander Meyde.

fol. 187

Cornelis Jansz. la Force

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout der selver stadt Goude in den naem ende van wegen de hoogh Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, eyscher in cas van delict op ende jegens Cornelis Jansz. la Force poorter der voorsz. stede gedaegde om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. Eyscher dat den voorn. Cornelis Jansz. la Force hem niet en heeft ontsien maer stoutelijck vervordert op off ontrent St. Joostbrugge op den Pinxterdagh lestleden des avonts ontrent ten thien uyren te plegen ende stellen groote moetwille, staetschenderije ende geweld sijnde oversulcx straff

fol. 187v

baer dat hij eyscher daeromme omme 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaeren den voorsz. delinquant t' sijner laester woonstede hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peije van 't stadthuys uytgroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegevoucht is 1e deffault ende voor 't proffijt vandien etc, ende voorts in forme als 't formulier. Bannende hem deffaillant voorts uyt den van der Goude ende jurisdictie vandie den tijt van drie jaren sonder binnen den selven tijt daer weder in te mogen comen op pene van swaerder straffe ende condemneren hem mede inde costen vanden processe. Actum, gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 187v

Gillis Bruynwater 's heeren dienaer

Gesien bij den Gerechte vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout der selver stadt in den naeme ende van wegen de hooch Overicheyt ende Graeffelijckheyt Eyscher in cas van delict ende jegens Gillis Bruynwater gewesende 's heerendienaer der voorsz. stede. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Gillis Bruynwater hem niet heeft ontsien maer wel stoutelijck vervordert op den 26en meye lestleden te plegen moetwillige ende geweldige bejegeningen aen de stedehouder Robbrecht Beuyters sulcx straffbaer dat hij eyscher daeromme om 't recht vande graeffelijckheyt te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner laetster woonstede hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban maer ten dage dienende rechterijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegevoecht is 1e deffault ende voor 't proffijt vandien etc. voorts in forma als 't formulier. Bannende hem deffaillant voorts uyt de stadt ende jurisdictie vandien den tijt van thien jaren sonder middelertijt daer weder innen te comen op pene van swaerder straffe ene condemneren hem mede inde costen vanden processe. Actum, gepronunchieert ende present ut supra

¹ Cartilago ensiformis; onderste puntje van het borstbeen.

² Umbilicus; navel.

³ Peritoneum; buikvlies.

fol. 188

**Marinus Jansz. gegeesselt ende
gebrantmerckt**

De heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout der stadt Goude in den naem ende van wegen de hoogh Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra Marinus Jansz. van Brugge ende Willem Willemsz. Cool 's heeren gevangens.

Alsoo Marinus Jansz geboortich tot Brugge in Vlaenderen alhier ter Goude opgevoet out 18 jaeren in plaetse van hem tot eenigh hantwerck te hebben begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij van sijn jonckheit aff sich heeft begeven tot een ongebonden ledich ende Godeloos leven ende de laetste jaeren van sijnen jongentijt heeft bestelt¹ in geduyrich vagabonderen ende te converseren met verscheyde vagebonden ende fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers die hij om de menicht en niet weet te noemen. In welcke geselschap hij eenige tijt hebbende geloopen eerst om sijne begaene delicten, dieverijen ende enorme feyten tot Delft binnen Schielant aen den Blaeck, tot Claeswael aen den middelsluys, inde Nieuwe Tonge in 't Lant van Overflacke is geraeckt geweest in detentie ende aldaer bij gebreecke van claer bewijs off ontslagen off met lichte straffe gecorrigeert ende oock ter Vere in Walcheren over seeckere huysbraecken neven eenen Pieter van Oostende ende een anderen Pieter genaemt [comp.erswijs] publiquelijck is gegeesselt ende noch op den 23en july 1657 over sijn grouwelijcke huysbraken ende geweldige dieverijen binnen Rotterdam met den strop om den hals is gegeeselt, gebrantmerckt ende den tijt van 50 jaeren gebannen uyt den lande van Hollant. Welcke voorsz. straffe alhoewel hij hem wel hadden behoren tot beterschap te dienen soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sich te beteren gelijk hij wel hadde behooren te doen vervallende van het eene quaet tot het andere wederom sich begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven ende geweldige huysbraeckers sijne medecomplicen van welcke veele om haer begane delicten op verscheyde plaetsen sijn gehangen. Dat hij gevangen in vilipendie vande justitie violerende sijn voorsz. bannissement ende in october lestleden alhier geraeckt sijnde in detentie de rechter met valscheydt ende verscheyde leugenen abuserende sijne enorme feyten bedeckende mitsgaders sijne begane huysbraecken

fol 188v tekstverlies door te strakke verlijming

ende dieverijen hartsterrich ontkennende ende alsoo vor die tijt sijn welverdiende straffe ontgaende bij gebreck van volle preuve is gecondemneert geweest in 't tuchthuys deser stede voor den tijt van thien jaren. Edoch naderhant tot kennisse vanden rechter gecomen sijnde menichvuldige delicten, dieverijen ende huysbraecken de welcke hij gevangen begaen hebbende noyt ende nergens heeft geconfesseert ende oversulcx over 't selve noyt is gecorrigeert ende mede dat hij gevangen t' sedert t' sijne laetste straffe tot Rotterdam ontfangen noch verscheyde dieverijen ende huysbraecken heeft gepleeght. Soo heeft hij gevangen bij naerder examinatie buyten pijnende ende banden van ijsere voor de heeren Schepenen deser stadt bekent ende beleeden dat hij ontrent Pinxteren in 't geselschap van Jan Simons alhier gehangen ende Jan Balff ende Groentgen alhier gegeeselt ende gebrantmerckt bij Aernhem heeft helpen steelen door een venster uyt een kasgen ontrent 45 gulden aen gelt ende dat 't selve geschiede terwijl de vrouw van 't huys in haer thuyn en wijde² ende dat sij 't voorsz. gelt onder haer drien verdeijlden yder voor haer portie genooten hebbende 15 gulden. Met welck gelt hij naer de Bousecomse marct gaende 't selve aldaer heeft verteert. Dat hij gevangen in 't geselschap van Jan Cruymel gehangen ontrent Breemen ende Michgiel 't Meysgen mitsgaders Mary Beuckelaers ende Willemijn bijsit van 't Meysgen gegaen sijn naer Gelderlandt alwaer den voorn. Cruymel ende 't Meysgen de deur van seecker boerenhuys uyt de clinck lichtende deselve geopent hebbende hij gevangen aldaer in huys is gegaen ende de sleutels vande cas gevonden hebbende uyt deselve gestoolen heeft ontrent 45 stuyvers an gelt met een cleyn silver pennincxgen 't welck sij onder hun drien hebben verdeelt. Edoch vervolght werdende hij gevangen met den voorn. Cruymel geraeckt sijnde in hechtenis ende wat geslagen sijnde uyt de gevangenis is gebroocken ende dat Michgiel 't Meysgen het ontcomen ende in 't coorn is geloopen. Dat hij gevangen een weeck off twee eer hij hier ter Goude is gecomen in 't Goy op Laren door een open venster in een huys gecomen sijnde uyt een open cas gestoolen heeft een silvere kettingh terwijl de luyden in het achterhuys saten te spinnen. Dat hij gevangen ontrent twee jaeren geleeden in 't geselschap van Cleyn Jantge den Brabander bij Hoorn bij nacht met een groote spijcker door de muyr van seecker huys heeft gebroocken ende alsoo door 't gat vanden muyr in ende uytcruppende aldaer gestoolen heeft verscheyde [...ken] stoffe de welcke sij tot Enchuysen

fol. 189

voor ontrent 80 gulden hebben vercocht. Dat hij gevangen ontrent drie jaeren geleeden met Jaep van Amsterdam gehangen tot Amersfoort inde Streeck bij Enchuysen in seecker huys door de achterdoor sijn gebroocken ende aldaer al het beste goet hebben gestolen mitsgaders de silvere cnoopen vande mouwen ende tassen hebben gesneden. Dat hij gevangen ontrent deselve tijt met Govert van Dort bij Loopick boven Schoonhoven in een boerenhuys is gecomen. Dat Govert van Dort door de tralien van een venster geclommen sijnde ende de deur geopent hebbende sijluyden aldaer gestoolen hebben een silveren onderriem ende een stuck onbekent gout

¹ *GTB*. Bestellen; hier: besteden.

² in haer thuyn en wijde; in haar tuin aan het wieden was.

ende silver. Dat hij gevangen ontrent vierdlaeff jaer geleeden met Gerrit de Jager over Maes bij Rhoon in een huysmans huys is gecomen breeckende een ruyt uyt het glas ende het venster geopent soor 't selve gecloppen sijnde aldaer t' samen gestoolen hebben een deel wolle ende linne cleederen die door de Jager tot Delft zijn vercocht. Dat hij gevangen met den voorn. Jager op den selven nacht 4 a 5 huysen vorder gegaen sijnde in een ander huys is gecloppen door een openstaende keldervenster ende aldaer een sack daer hij meynde dat cruyt in was met een roergen gestoolen heeft. Dat hij gevangen in 't geselschap van Jaco van Leyden ende Cleyn Jantge van Utrecht is geweest bij der Goude inde Roode Leeuw in Gouderack alwaer de voorsz. complices trachten de beursen te snijden met de boeren in 't gevecht raecten doch dat hij gevangen geen mes uyt hadt. Dat hij gevangen ontrent de gemelte tijdt in 't geselschap van Pieter Jansz. la Loo alias Cleyn Pietgen ende Maghdaleen van Schoonhoven buyten der Goude van achteren door een schuyr die open stondt door de muyr ontrent de schoorsteen in een cleyn huysgen is gebroocken ende alsoo in huys gecomen sijnde de sleutels inde kist gevonden hebben ende aldaer gestoolen heeft een swarten hoet ende uyt een casge een silver ringetgen. Werdende bovendien tot laste van hem gevangen noch ingebracht verscheyde indicien van andere huysbraecken ende dieverijen die hij halstarrigh is ontkenkende. Alle 't welcke voorsz. huysbraecken ende dieverijen sijnde saecken van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een lant van goede justitie niet behoren te werden geleden maer andere swaerlijck ende met groote rigeur ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den crimineelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stadt gedaen ende genomen en ende tot laste van Marinus Jansz. van Brugge jegenwoordigh ge

fol 189v

vangen ende gehoort sijn confessie doende recht uyt den naem ende van wegen als boven, condemneren den voorn. Marinus Jansz. van Brugge gebracht te werden op het schavot achter 't stadthuys deser stede ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck gegeeselt tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerct te werden op sijn eene schouder bannende hem voorts in 't tuchthuys deser stede noch den tijt van 10 jaren boven de vorige 10 jaeren makende t' samen den tijt van 20 jaren om aldaer te wercken ende hem te reguleren volgende de orde vanden regenten van 't selve huys ende condemneren hem mede inde kosten vande gevanckenis ende mise vande justitie. Aldus gedaen ende gepronunchieert ter vierschaer den 1e february 1659, present den heeren Baliu ende alle de Schepenen dempto vanden Bergh.

fol. 189v

Willem Cool gegeeselt ende een snede inde wange

Alsoo Willem Willemsz. Cool geboortich in Gouderak out 20 jaeren in plaets van hem tot eenige hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck ende gerustelijck sijn cost te winnen mitsgaders met ende nevens sijnen naesten mensche vreesaem ende gerustelijck te leven sich in tegendeel vandien sooverre heeft verlopen ende misgrepen dat hij van sijn jonckheyt aff sich begeven heeft tot een ongebondenen ledich, onstuyrich ende Godeloos leven converserende met verscheyde vagebonden te bedrijven allerhande petulantie, insolentie, force, geweld ende straetschenderije ende sulx verscheyde luyden te outrageren¹, ontrusten ende onrijdelijck gewelt soo op 's heeren wegen als in ende ontrent haere huysen ende erven aen te doen. Welcke begane delicten enorme ende abominabile feyten hij eenigen tijt gepleeght hebbende ende alhier geraeckt sijnde in detentie den rechter met valsheyt ende verscheyde leugenen abuserende ende sijn enorme feyten bedeckende alsulcx getracht heeft sijn welverdiende straffe te t' ontgaen edoch eyndelijck sijn delicten claerlijck [conf.erende] buyten pijn ende banden van ijsere voor de heeren Schepenen deser stede bekent ende beleden heeft dat hij gevangen ontrent july laetsleden gecomen is ten huys van Wouter Harmans vander Thuyn alias Wouter Baes ende desselffs huysvrouw gevraeght heeft om hem brandewijn te borgen 't welck bij haer geweygert werdende hij gevangen daerop geantwoordt heeft: "Ick wil u niet

fol. 190

betalen, ick sou u liever soo veel gaten in u huyt steken als in een viscaer zijn ende ick sal u noch kerven als een visch eer dat ick vander Goude affscheyden sal" ende alsoo sijn opsteecker uyttreckende verscheyden steecken aldaer in den haert door heeft gestooken ende over de deur oock ten selven tijde met sijn mes naer de voorn. Wouter Baes heeft gesneden, seggende: "Ick heb den bruy vanden Baliu ende den heeren soo langh de beul niet en comt". Dat hij gevangen ontent den voorsz. tijde seecker persoon welcke hij meynt een wael geweest te zijn die t' sijnen huys hadde gedroncken uyt sijn moeders huys is naer gegaen op de Goutcade ende den selven met een blooten opsteecker aggresserende met een snee in sijn wange heeft gequetst ende na den selven soodangh heeft gesteecken dat hij gevangen gecomen ende gegaen sijnde bij Gijsbert vander Helm ende vanden selven sijn gelt van sijn paert geeycht hebbende geseyt heeft: "Geeft mij mijn gelt van mijn paerdt, ick moet wegh, ick heb een carel gequest ende een snee in sijn wange gegeven ende ick na hem gesteecken, ick weet niet off het wordt [heeft] off niet, verneemt daer eens na 't feyt". 't Selve gedaen te hebben vermits den voorn. persoon hem ende sijn moeders huys souden hebben [gedenuncieert] doch bekent dat den persoon welcke hij quetste geen geweer uyt gehadt heeft noch oock hem geslagen nocte oock eenigh tegenwoordich gedaen heeft.

¹ GTB. Outrage, outrageren; schenden, krenken.

Dat hij gevangen ontrent Moortsche kermis een jaer geleden in 't Moortsche Veen staende bij een meydte de welcke hij met hem wilde nemen ende 't selve bij haer geweygert wordende een dienaar van Schielandt aldaer op de wegh is gecomen de welcke jegens hen gevangen seyde: "Laet de meyt met vrede ende gaet aan u herbergh daer gij bescheyden zijt". Dat hij gevangen daerop antwoorde: "Wat hebt gij met de meyt ende met mijn te doen", ende den dienaar daerop seggende: "Ick ben hier toesiender", hij gevangen sijn mes heeft uytgetrocken ende den dienaar in sijn draeghbandt¹ gesneden ende dat den dienaar daerop sijn pistool ende degen heeft uytgetrocken sonder nochtans hem gevangen te quetsen. dat den voorn. dienaar drie a vier weecken daer naer gecomen is ten huuse van sijn gevangens moeder om een halfte² brandewijn te drincken ende soo t' samen gegaen

fol. 190v

sijnde aen den Moortsche Kerckwegh ende hij gevangen willende sijn gevoegh doen den dienaar sijn pistool heeft getrocken seggende: "Vogel, gij zijt den persoon die mij gesneden heeft, geeft u nu gevangen", ende schoot hem met hagel in sijn rugge seggende daerbij: "Hebt gij mij een schenckagie gedaen, nu doe ick u een vereeringh", waerop hij gevangen inde weteringh sprongende het alsoo is ontcomen. Dat ontrent Rotterdamsche kermis lestleeden eenen Piet Cnolleman in sijn gevangens presentie voor de deur van Marritgen Centen uyt de Reeuwijcx Cade eenige steenen uytbrekende nae seecker persoon heeft geworpen de welcke hem weygerde aen een cleyschip te setten 't welck inde Reeuwijcx weteringh lagh ende dreeff. Dat voorn. Cnolleman is sijn gevangens bijwesen saturday's nachts vanden Rotterdamsche kermis gecomen is aen de huysing van Claes Jansz. biersteecker, dat Cnolleman aldaer eerst aengeclopt hebbende om aldaer in huys te geraecken ende de deur niet werdende geopent met een hout off boom met groot geweld ende force getracht heeft deselve te openen. Dat de deur geopent werdende vermits de persoon die ~~hij~~ in huys was assistentie hadde becomen vande scheepmaker tot Reeuwijck tegens deselve met stocken uyt ernst heeft geschermt ende eenen Jan Coenen heeft gedreygt het leven te sullen benemen waer en wanneer hij henluyden conde crygen. Dat ondertusschen Cnolleman sijn blooten opsteecker uyt hadt, dat hij met Cnolleman den honden aldaer doot geslagen somminge inde wippe geworpen ende een omlaegh vastgemaect heeft ende seecker borger alhier alsoen gedwongen heeft te bekennen dat hij op het hondegalgevelt hadde gestaen ende dat den voorn. borger 't selve obedieerde. Dat hij gevangen tegen den gemelten scheepmaker de welcke met vruntschap versocht dat sij vande werff vanden biersteecker soude willen vertrecken ende geen rumoer stellende geseyt heeft dat hem de rugge ieuete ende dat hij deselve soude comen clouwen. dat hij gevangen sijn mes uytgetrocken heeft dreygende den voorn. scheepmaker 't leven te sullen benemen ende trachtende met Piet Cnolleman den eenen met een bloot mes den anderen met een stock inde hant met geweld in huys te geraecken ende bier ende brandewijn eysschende door de gemelte personen op de werff sijnde den daer gewapent hebbende gedwongen wierdt om van daer te retireren niettemin de voorn. personen dreygende als vooren als sij haer quamen te rescontereren³ 't leven te sullen benemen. Dat hij gevangen

fol. 191

met Piet Cnolleman voorn. ontrent een maent naer de laetsleden Goutsche kermis in den avont gecomen is ten huuse van Ary Jansz. Spreij woonende op de Reeuwijcx Cade ende t' smaen naer dat sij aldaer eeige moetwile bedreven hadden inde kleder gegaen ende gepoocht hebben bier te tappen 't welck bij den voorn. Spreij geweeft werdende ende seggende: "Ick wil hier geen geweld bedreven hebben", den voorn. Cnolleman sijn mes daerop heeft uytgetrocken ende naer den voorn. Spreij toetreden die door sijn huysvrouw bevrijt wierdt ende dat sij t' samen uyt den huuse geraeckte ende dat den voorn. Spreij sijn deur ende vensters vast toegesloten hebbende hij gevangen net Cnollmans weder getracht hebben in huys te geraken ende 't selve bij den voorn. Spreij geweygert sijnde de deur vanden schuyr met een stock hebben opengebroomden dat Piet Cnolleman in sijn gevangens presentie 't glas vande kelder aen stucken, de klederdoor opende, het cosijn neffens den dorpel uytgebroomden heeft ende dat sij soo t' samen weder in huys geraeckt sijn. Dat de waert naer boven gecommen ende de deur toegedaen hebbende Piet Cnolleman den selven met sijn mes gevolght heeft. Dat hij gevangen de caers inde kelder heeft gelicht. Dat Cnolleman aldaer noch veel moetwile met tobbe ende half vaten aen stucken te smijten ende op vier te leggen bedreven heeft. Alle 't welcke saken sijn van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolgen die in een lant van goede justitie niet behooren te werden geleden maer swaerlijck andere ten exempel gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stad gedaen ende genomen op ende tot laste van Willem Willemsz. Cool tegenwoordich sijne gevangen ende gehoort sijne confessie doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt condemnieren den voorn. Willem Willemsz. Cool gebracht te werden op het schavot achter 't stadthuys deser stad ende aldaer een bloot mes boven sijn hoofd sal werden gehangen ende alsdan hij gevangen wel strengelijck gegeeselt sal werden tot discretie van Schepenen mitsgaders met 't voorsz. mes 't selve door den scherp rechter affgehaelt sijnde een sneede sal werden gegeven inde wange. Bannende hem voort in 't tuchthuys deser stede den tijt van 25 eerstcomende jaren om aldaer te wercken ende te reguleren na de ordre van 't selve huys ende condemnieren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie. Actum, pronunciaty ende present ut supra.

¹ *Ibidem*, Draagband, draeghbandt. Band die om de schouder gedragen wordt, bandelier.

² *Verhoeff* (1983), 105. Halfje, inhoudmaat voor natte en droge waren, van plaats tot plaats verschillend.

³ *GTB*. Rescontereren; ontmoeten.

fol. 191v

Clement Cornelisz.

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij off van wegen d' heer mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende schoudt der selver stadt in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Clement Cornelisz. inwoonder onser stadt om te compareren in persoon op pene van ba ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. eyscher dat den voorn. Clement Cornelisz. hem niet en heeft ontsien jegens Godt ende sijn evennaesten mensch sigh sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen dat hij opten 24en april 1657 van leven ter doot gebracht heeft eenen Theunis van Buyren waert inde Cortackeren wesende eenen horrible, abominabile ende seer schrickelijcke saecke die in een landt van goede justitie niet geleden maer ander ten exemple wel swaerlijck behoort gestraft te werden, dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaeren den voorsz. delinquant t' sijnder laetster woonstede naer costuyme hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't 1e deffault ende voor 't propffijt vandien etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Clement Cornelisz. deffaillant uyt den lande van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daer in te mogen comen op verbeurte van sijn lijff ende verclaeren alle sijn goederen indien hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffite vanden hoogh Overicheyt ende graeffelijckheyt mits dat sij dat sal mogen redimeren volgens 't privilegie van dese stadt. Actum ende geprouncieert den 25en augusti 1659, present den Baliuw, vier Burgermeesteren ende alle Schepenen demptis Zas ende vander Mey.

fol. 192

*vide supra inde laetste
sententie van Marinus
Jansz.*

**Marinus Jansz. gegeeselt ge
brantmerckt ende in 't tuchthuys
gebannen**

Over welcke enorme feyten hij gevangen op den 2e february lesteden alhier publycken met den strop om den hals is gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen in het tuchthuys deser stadt den tijt van noch thien jaeren boven de vorige thien jaeren.

Alle welke schavotterien ende publycke straffen alhoewel hij hem wel hadden behooren van sijn quaet leven te doen affstaen ende tot beterschap te doen, soo is 't echter sulcx dat hij noch vervallende van quaet tot erger in 't tuchthuys alhier gedetineert om daer te wercken ende getuichtigt te werden in tegendeel vandien sich sooverre heeft verlopen dat hij ontrent een maent naer sijn laetste schavotterie ende publycke straffe sich niet en heeft ontsien maer wel stoutelijck vervordert soals de binnenvader van 't voorsz. tuchthuys des morgensvroegh hem gevangen neffens eenen Willem Cool sijn medegeconfineerde naer haer ordinaris werck trachte te verplaetsen ende over te brengen te samen namentlijck hij gevangen ende den gemelten Willem Cool den eenen van vooren ende den anderen van achteren den voorn. binnevader bij de cop te vatten ende met eenen blooten opsteecker te dreygen settende den voorn. Cool 't selve tot dien eynde tot verscheyde maelen op desselffs borst dreygende den selven te doorstooten ende roepende hij gevangen (alsoo den voorn. binnevader de sleutelen haer niet en wilde geven) tot verscheyden reysen jegens den voorn. Cool: "Bruyt het daerin, bruyt hem in sijn bruyt, dat hem de duyvel haelt", bijtende oock Gijsbert sijnde de knecht van 't tuchthuys in sijn deijen ende seggende tegens hem: "Soo gij de sleutelen niet en geeft ick sla u geheelen duym affbijten", roepende telckens: "Bruyt 'er in, bruyt 'er deur, wij moeten der nu mede deur, wij sijn der nu in". Ende alsoo den voorn. knecht de sleutels ontweldicht hebbende is hij gevangen geloopt naer de camer vanden binnemoeder ende getracht licht te ontsteeken om alsoo de sleutelen haer te ontweldigen vermits de knecht sijde de sleutel vande voordeur niet te hebben ende dat hij die vande binnenmoer most soecken ende dat de binnemoeder

fol. 192v

door de groote alteratie ende verbaestheyt gedwongen sijnde de deur te openen ende oversulcx d' selve niet connende opendoen genoodtdrukt is geweest de sleutel aen den knecht van 't voorsz. tuchthuys over te geven de welcke van henlyuden soo vast gehouden ende gedreycht werdende de voordeur heeft moeten openen ende sijn alsoo uyt den tuchthuys geeschappeert, violerende in vilipendie vande justitie haer voorsz. bannissement. Dat hij gevangen ten voorsz. eynde eene knippel heeft gemaect om desnoods sijnde den binnevader ende anderen van 't voorsz. tuchthuys met geweld te dwingen dat se haer soude moeten uyt laten. Dat hij gevangen alsoo met geweld uyt tuchthuys geraeckt sijnde met Willem Cool op Laech Boscoop in seecker boerenhuys is gecomen ende aldaer vindende 2 off 3 oude luyden aen tafel sitten sij t' samen mede aen tafel gingen staen ende tegens wil ende danck vande luyden mede van 't vleys 't welck aldaer op de tafel stondt sneden seggende: "Ons handen sijn goet als de uwe 't sal daerdoer niet verminderen" ende aten het vleys tegens heugh ende meugh sonder honger te hebben. Dat hij gevangen neffens sijn complicen aldaer gegaen is in een ander huys eysschende een

stuck ende de vrouw 't selve weygerende hij haer 't selve hebben affgedwongen ende 't selve naer sijn sin te cleyen sijnde wilde het de vrouw weder geven doch de vrouw de deur toesluytende seyde: "Wat hoer is dat" ende soo wegh mosten gaen. Dat hij gevangen neffens eenen Oth Pieters Cloot mede geconfineert in 't voorsz. tuchthuys op den 1e augusti lestleden des nachts gepoocht heeft uyt te breecken trachtende het slot vande binne deur daer sijluyden in geslooten saten met gegloede dooffcoolen aff te branden gelijk sijluyden al bereyts hadden begonne te doen met groot perickel ende gevaer dat niet alleen 't voorsz. tuchthuys daerinne sij saten maer bij gevolge het Latijnsche ende Fransche schoolen ende nabijgelegende Godshuysen in brant ende colen soudon hebben connen geraecken. Dat hij gevangen van meyninge was bij aldien sij de voorsz. deur door het branden hadden connen openen de knecht van 't tuchthuys de sleutelen te ontweldigen. Dat hij gevangen soo als hem de voorn. knecht andere wolle bracht om te wercken ende te cammen insgelijcks getracht heeft hem de sleutelen te ontweldigen doch

fol. 193

siende dat de knecht de buytendeur hadde toegehaelt. Bekent sich van sijn voorneemen verset ende geensints kans te sien dat hij gevangen ten dies eynde het klincksel vande kettingh met de welcke hij aen sijn been vast gecloncken sat met een vijl heeft affgevijlt. Dat hij oock eenige steenen aldaer ten voorszine uyt de schoorsteen heeft gebroocken ende dat hij 't selve heeft gedaen uyt vrees dat hij soude werden opgehangen. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een landt niet en behooren getolereert te werden maer swaerlijck ende met groote rigeur andere ten exemple gestraft. Soo is 't dat Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer ende mr. Anthony vander Wolff, Baliu ende Schout deser stadt gedaen ende genomen op ende tot laste van Marinus Jansz. van Brugge jegenwoordich sijn gevangen ende gehoort sijn confessie uyt den name ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslandt, condemneren den voorn. Marinus Jansz. van Brugge gebracht te werden op het schavot achter 't stadthuys deser stede ende dat aldaer een bloot mes ende een kneppel boven sijn hoofd sal worden gehangen ende alsdan hij gevangen met den strop om den hals wel strengelijck gegeeselt sal werden tot discretie van Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijn eene schouder. Bannende hem voort in 't tuchthuys deser stede boven de voorige 20 jaeren noch den tijt van 10 jaeren om aldaer te wercken ende te reguleren volgens de ordre vande regenten van 't selve huys ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie. Aldus gedaen ende gepronunchieert den 19en september 1659, present alle de heeren Schepenen dempto vander Mey.

fol. 193v

Davit Jorisz. Houtstraeten

D'heer ende mr. Anthoni vander Wolff, Baliu ende Schout der stadt Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, eyscher in cas van manslagh ende vadermoort op ende jegens David Jorisz. Houtstraeten poorter deser stede jegenwoordich gevangen.

Alsoo David Jorisz. Houtstraeten poorter deser stede out ontrent 33 jaeren hem niet en heeft ontsien maer seer stoutelijck vervordert jegens Godt de heer Almachtich sijn evennaesten menschen ende sijn eygen vader sich sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen dat hij op den 9en deser maent november eenen Joris Oliphier Houtstraeten voor desen geweest sijnde reysende bode sijnde sijn eygen vader (aen den welcke hij naest Godt de heer Almachtich alle getrouwicheyt natruyrelijcke liefde, eere, respect, gehoorsaemheyte ende danckbaerheyte schuldich was) seer wreedelijck in sijn eygen huys bij doncker soodanich met een blooten opstecker in sijn die te quetsen, ende grijven dat hij plotselijck ter aerde neder gevallen ende aenstonts daer gestorven is. Over welcke horrible, abominable ende schrickelijcke saecke den voorn. David Jorisz. Houtstraeten geapprehendeert ende geraeckt sijnde in detentie den rechter met verscheyden leugenen getracht heeft te abuseren sijn grouwelijck feyt ende vadermoort te bedecken ende alsoo sijn welverdiende straffe te ontgaen, doch eyndelijck sich in sijn gemoet ende conscientie overtuycht om d' ende buyten pijn ende banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij gevangen voor desen dicwils ende verscheyden rijzen met sijn gemelte vader hantsgemeen is geweest ende malcander

fol. 194

hebben geslaegen ende noch 't gunt affgrijselijcker is vervallende van soo groote grouwelijcke quade daet tot erger op den 9en deser sijnde sondagh's avonts ontrent ses uyren (soo als hij met sijn vader ter beGraeffenis hadde geweest tot een Cornelis de wever woonende alhier inde Sack) tesamen t' huys gecomen sijnde ende aen sijn gemelten vader versocht hebbende weer uyt te mogen gaen ende 't selve bij sijn vader geweygert sijnde t' samen soo in woorden sijn geraeckt ende dat hij gevangen daerop seyde: "Ick wil uytgaen". Dat daerop sijn vader hem een clap of twee off drie op sijn hoofd gaff dat daerop sijn vader ende moeder tesamen uyt den huys sijn gegaen. Dat hij gevangen soo als sijn vader uitgingh een mesie genoomen heeft ende 't selve naer sijn vaders lijff heeft gesmeeten doch dat het voorsz. mesge sijn vader niet en raecte maer dat het tegens de muyr aenviel. Dat ontrent een halff uyr daer nae sijn vader ende moeder tesamen weder in huys sijn gecomen ende hij gevangen alsdoen uyt den haert met seecker mes 't welck hem in judicio is verthoont int. voorhuys gecomen sijnde bij

doncker sijn vader met 't voorsz. mes in sijn dye soodanigh heeft gesteecken dat daerop sijn vader soo plotselijck ter aerden nedergefallen ende sonder een woordt te spreekken is gestorven. Zijnde de voorn. vadermoordt een horribel, abominabel ende schrickelijck feyt mitsgaders een saecke van grouwelijcke, seer dangereusen ende schrickelijcke gevolge die in een landt van goede justitie geensints geleeden maer andere ten exemple wel rigoreuselijck en seer swaerlijck behoort te werden gestraft. Soo is 't dat Schepenen met ripe deliberatie van rade overwoogen hebbende al 't gunt ter materie diendende was doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge overichtheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslandt hebben den voorn.

fol. 194v

David Jorisz. Houtstraten gecondemneert ende condemnieren hem bij desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is alhier justitie te doen ende dat aldaer sijn 's linckerhandt (met het welcke hij 't voorsz. grouwelijck feyt ende vadermoort heeft begaen ende geperpetreert) op een block geleyt ende van sijn lichaem sal werden affgehouden ende gesepareert ende voorts geexecuteert sal werden metten swaerde datter de doot naer volght ende dat alsdan sijn doode lichaem op een horde sal werden gesleept tot aen het Gerecht buyten deser stede ende 't selve aldaer geleyt sal werden op een radt ende het hoofd gestelt op een staeck, de handt tusschen het hoofd ende het lichaem aen de staeck gespijckert ende het mes af daerop gehangen sal werden ende dat het voorsz. lichaem, hoofd ende handt aldaer verblijven sullen tot dat 't selve vergaen ende geconsumeert sal sijn andere ten exemple. Verclaren voorts alle sijn goederen verbeurt ende geconfisqueert ten proffite vande hooge overichtheyt ende Graeffelijckheyd voorsz. mits dat men die sal mogen redimeren volgens 't privilegie deser stede ende condemnieren hem mede inde costen vanden gevangenis ende mise vande justitie.

Aldus gepronunchieert ter vierschaer den 24en november 1659, present 't volle Collegie vanden heeren Magistraten dempto Cant, Burgermeester.

fol. 194v

Arien Pieters Slickridder

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij off van wegen d' heer Herberts vander Mey, Balju ende Schout der selver stadt Goude inden name ende van wegen de hooge Overichtheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, eyscher in cas van delict van delict¹ op ende jegens Arien Pietersz. Slickridder poorter der selver stede gedaegde om te compareren in persoon op peyne van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat den gedaegde hem niet heeft ontsien maer ter contrarie wel stoutelijck vervordert moetwille, overlast ende vercracgtinge ten huysse ende aen den persoon van Ariaentgen Jacobs te doen ende perpetreren, 't welck is een seer schadelijcke ende horribele saecke die in een lant

fol. 195

van goede justitie niet geleden maer andere ten exemple wel swaerlijck behoort gestraft te werden. Dat hij daerom omme 't recht vanden Graeffelijckheyd te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner laetste woonstede hadden doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban maer ten dage dienende reghterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegewesen is 1e deffault ende voor 't proffijt vandien ende voorts in forma als 't formulier. Bannende hem deffailliant voorts uyt de stadt ende jurisdictie vandien den tijt van ses eerstcomende jaren sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemnieren hem mede inde costen vanden processe ende mysen vande justitie. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer deser stadt den 2en april 1663, present 't volle Collegie vande Magistraet dempto vander Graeff, Burgermeester.

fol. 195

Isacq Davits alias Booy

De heer Herbert vander Mey bij provisie becleedende het Balju ende Schoutampt der stat Goude inden name ende van wegen de hooge Overichtheyt ende Graeffelijckheyd van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt, eyscher in cas van delict contra Isacq Davits vander Goude vulge genaemt Boy 's heeren gevangen.

Alsoo Isaacq Davits geboortigh binnen der Goude inde wangelingh genaemt Boy out 21 jaren in plaetse van hem tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verloopen, dat hij sich heeft begeven tot een ongebonden, ledigh ende Godeloos leven, ende te converseren met verscheyde vagebonden, fameuse dieven ende huysbraeckers ende [eeret] om sijn beghane delicten voor seeckeren tijt geconfineert is geweest

fol. 195v

¹ Sic, cas van delict van delict, lees: cas van delict.

in het tughthuys deser stede, ende alhoewel 't selve hem wel hadde behooren te dienen tot beterschalck¹ soo is 't echter sulcx dat hij in plaetse van sigh te beteren (gelijck hij wel hadde behooren te doen) vervallende van het eene quaet tot het ander wederom sigh begeven heeft in 't geselschap van fameuse dieven, ende huysbraeckers sijne medecompligen.

Dat hij gevangen [ ] january lestleden geraeckt sijnde in detentie den reghter met verscheyde valsche leugenen abuserende sijne enorme feyten bedeckende sijn welverdiende straffe getracht heeft te ontgaen, dogh eyndelijck bij nader examinatie buyten pijn ende banden van isere voor de heeren Schepenen deser stede bekent ende beleden heeft, dat hij op de derden Pinxterdagh lestleden in Beyerssen van een huysman gestoolen heeft een hemtrock met silver knopen, de welcke hem weder ontjaeght en affgenomen wiert.

Dat hij gevangen op hemelsvaertdagh lestleden alhier op de Cleywegh eenen Lambert [ ] swaerlijck gewont ende gequest heeft.

Dat hij gevangen ontrent drie weecken geleden ten huysse vanden Goeman twee laeckens gestoolen heeft mitsgaders een hemde in 't bijwesen van Ott Pieters sijnen medegevangen ende complice.

Dat een vanden voorsz. laeckens door Maria Bannen huysvrouw van Dirck Jansz. woonende inde Lendulsteegh aen Janne Ludolffs vercoght is voor een gulden ende dat hij het andere laecken mede selfs vercoght heeft aen Jans Wijne, mede voor een gulden ende dat het gestoolen hemde door eene Mette vercoght is voor vijfthien stuyvers.

Bekent dat hij gevangen den 24en december lestleden des naghts ontrent 12 uyren in 't bijwesen van eenen Cleyen Jan van Utrecht ende den voorn. Oth Pietersz. sijne

fol. 196

medecompligen op het Sevestraet² alhier soo als den voorn. Cleyen Jan van Utrecht, op de leuffe³ vanden huysinge Marritgen [ ] weduwe van Sprinckhaen staende de glazen uytbrack, deselve glaesen hem gevangen ende Oth Pieters overgevende, ende met sijn halve lichaem door het uytgebroocken glas leggende, dende alsoo een venster openende, ende in 't voorsz. huys gecomen sijnde, hen gevanghen, ende den voorn. Oth Pieters door het voorsz. venster toegereijckt ende gegeven heeft een vrouwe manteltgen, een goede deecken, een webbe linnen, een saey wachtegat mitsgaders een schoorsteenleet 't welck hij onderdaeghs⁴ hadde laten vallen ende nogh een pack cleederen.

Dat henluyden alle de voorsz. gestoolen goederen weder ontjaeght sijn, uytgesondert het pack cleederen 't welck sij tot Schoonhoven hebben vercoght voor twee gulden vijffthien stuyvers, ende dat sij seecker linnen van 't gestoolen webbe affgescheurt hebbende, aen Jan Cortleven gegeven hebben in betalen van 't gunt sijn ~~same~~ 't sijnen huysse aen brandewijn hadden verteert. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een lant van goede justitie niet behooren te werden geleden maer andere swaerlijck ende met groote rigeur ten exemple gestrafft.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij d' heer Herbert vander Mey, Balju ende Schout deser stadt gedaen ende genoomen op ende tot laste van Isac Davits vander Goude jegenwoordigh sijnen gevangen ende gehoort sijne confessie doende recht uyt den name ende van wegen als boven condemneren den voorn. Isac Davits in 't tuchthuys alhier met roeden te werden gegeesselt tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts in 't voorsz. tuchthuys nopende en tijt mede ter discretie als vooren om aldaer te arbeyden ende sijn cost te winnen naer de ordre vanden regenten ende condemneren hem mede inde kosten vanden gevangenis ende misen vande justitie.

fol. 196v

**Idem qualitate ut supra Eyscher
in cas van delict contra Otto
Pietersz. Cloot vander Goude
's heeren gevangen**

Alsoo Ot Pietersz. Cloot geboortigh binnen der Goude out 19 jaren in plaets van hem tot eenigh hantwerck te begeven, ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen, dat hij sigh heeft begeven tot een ongebonden, ledigh, ende een Godeloos leven ende te converseren met verscheyde vagebonden, fameuse dieven ende huysbraeckers, ende eerst om sijne begane delicten, voor seeckeren tijt geconfineert is geweest in het tuchthuys deser stede, ende alhoewel 't selve hem wel hadde behooren tot beterschap de dienen, soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sigh te beteren gelijck hij wel hadde behooren doen, vervallende van het eene quaet tot het ander, wederom sigh begeven heeft in 't geselschap van fameusen dieven ende huysbraeckers sijnde medecompligen, voornamentlijck dat hij gevangen den [ ] january lestleden geraeckt sijnde in detentie den reghter met valscheyt ende verscheyde leugenen abuserende sijne enorme feyten bedeckende sijne welverdiende straffe te ontgaen doch eyndelijck bij naerder examinatie buyten pijn ende banden van ijsere voor de heeren Schepenen deser stat bekent ende beleden heeft:

¹ Sic, te dienen tot beterschalck, lees: te dienen tot beterschap.

² *Scheygrond* (1979) 223 – 224. Sevestraat, thans Zeugstraat.

³ *GTB*. Luif, leuf, leuffel; luifel, afdak.

⁴ *Ibidem*. Onderdaags; onlangs, kort geleden.

Dat hij eenigen tijt geleden ter saecke hij eenige laden¹ hadden gestolen tot Delft geraeckt is in detentie ende aldaer om sijn jonckheyt uyt de hechtenisse onslagen.

Dat hij ontrent een jaer geleden in het geselschap van eenen Daeff ende Doijen is geweest de welcken flesschen met brandewijn gestolen hebbende over het venster van Roeloff Aertsz. Noppe deselve met malkanderen hebben uytgedroncken, dat hij gevangen soo voorts met den voorsz. Daeff

fol. 197

des nachts over seker huysgen gecloppen sijnde, geraeckt is in het tuchthuys alhier alwaer sij t' samen in der regentencamer gekloppen sijnde het onderste casje 't welck aenstont open hebben gedaen ende soo voorts de pael losgemaect hebbende daer de bosschen op vast gemaect was de voorsz. pael met de bosse, door deselve wegh die sij ingekomen waren weder wegh gekloppen sijnde, gestolen ende opgebroocken hebben ende daer inne bevonden ontrent vier gulden de welcke sij t' samen deijlde.

Dat hij gevangen 't hemde met Isaac Davitsz. Boy ten huysse vande Goeman heeft helpen stelen.

Dat hij gevangen den 24en december lestleden des nachts ontrent twaelf uyren in 't bijwesen van eenen Cleyn Jan van Utrecht ende den voorn. Isaac Davitsz. Booy sijne medecompliden op het Sevestraet alhier soo als de voorn. Cleyn Jan op de leuffel vande huysinge van Marritgen [ ] weduwe van Sprinckhaen staende de glazen uytbrack deselve glazen hem gevangen ende Ot Pietersz. overgevende ende met sij² halve lichaem door het uytgebroocken glazen leggende ende alsoo een venster openende ende in 't voorsz. huys gekomen sijnde hem gevangen ende den voorn. Ot Pietersz. door het voorsz. venster toegereijckt ende gegeven heeft een vrouwe manteltien, een groende decken, een webbe linnen, een saaij wachtegat mitsgaders een schoorsteenkleet 't welck hij onderweeghs hadde laten vallen ende noch een pack kleeren.

Dat henluyden alle de voorsz. gestoolen goederen weder ontjaegh sijn uytgesondert het pack kleeren 't welck sij tot Schoonhoven hebben vercocht

fol. 197v

voor twee gulden vijftien stuyvers ende dat sij seecker stuck linne van 't gestolen webbe affgescheurt hebbende aen Jan Cortleven gegeven hebben in betalinge van 't gunt sij sijnen huysse aen brandewijn hadden verteert.

Alle 't welcke saken sijn van seer quaede consequentie ende schrickelijcke gevolge die in een lant van goede justitie niet behooren te werden geleden maer andere swaerlijck ende met groote rigeur ten exemple gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den gemelten heer Herbert vander Mey qualitate predicta gedaen ende genomen op ende tot laste van Ot Pietersz. Cloot vander Goude jegenwoordigh sijnen gevangen ende gehoord sijne confessie doende recht uyt den name ende van wegen als boven, condemeneren den voorn. Ot Pietersz. Cloot in 't tuchthuys alhier met roeden te werden gezeselt tot discretie van Schepenen bannende hem voort in 't voorsz. tuchthuys nopende den tijt mede tot discretie als vooren om aldaer te arbeyden ende sijn cost te winnen naer de orde vanden regenten ende condmeneren hem mede inde costen vande gevangenissee ende mise vande justitie.

Actum den 22en january 1663 present 't volle Collegie vande Magistraet.

fol. 198

**Idem qualitate predictae Eyscher in
cas van delict contra Jan Dircxs
alias Jan den Backer vander
Goude 's heeren gevangen**

Ter sake hij hem niet en heeft ontsien met eenige vagebonden ende dieven te converseren ende sich sooverre te verlopen dat hij eyntelijck buyten pijnende banden van ijseren voor de heere Schepenen deser stat bekent ende beleden heeft dat hij eenige appelen op de mart vande huysluyden gestolen heeft.

Dat hij op schiltwaght heeft gestaen soo wanneer als [Ooyren] ende eenen Jan Kaeght uyt een thuynde Cortackeren aelbessen hebben gestolen vande welcke hij een gedeelte heeft genoten.

Dat hij inde voorleden somer met eenen Theuyn Jansz. op de Cingel alhier een koperen asketel uyt een huysjen heeft genomen ende deselve achter een turffscheur sette 't welck een foyer siende de voorsz. asketel de eygenaers weder heeft gebracht.

Dat sij oock t' samen een flesse daer een mutsien³ brandewijn in was bij avont inde Cuypsteegh hebben gestolen ende de brandewijn uyt gedroncken hebbende de flesche aldaer ontrent op de balcken lieten staen.

Dat hij met de voorn. Theuyn ende Jan Crawaet bij avont op de hoeck vande kerkdeur aen 't Hooffscheelplaets⁴ een halff tonnetjen met vygen heeft helpen stelen ende met deselve compliden op de hoeck vanden Raem op de

¹ GTB. Lade; Kist, kistje, koffertje, in het algemeen een houten voorwerp, waarin iets opgeborgen.

² Sic, met sij, lees: met sijn.

³ Verhoef (1983), 116. Mutsien, mutsje, inhoudsmaat speciaal voor jenever (ca. 0,15 liter).

⁴ De hoek Achter de Kerk, Willem Voesenpad en de Lange Tiendeweg? Zie ook Scheygrond (1979) 112.

Gouwe een pont off halff gewicht gestolen ende 't selve tot de weduwe van Thonis Aertsz. van Hoef vercocht heeft.

fol. 198v

Dat hij inde voorlede somer een ijsere vuyst die hem Ott Cloot om te vercoopen gegeven heeft op 't Veerstal vercocht heeft voor vier stuyvers vercocht heeft¹ ende dat sij die t' samen verdroncken.

Alles 't welke saken zijn van seer quade consequentie ende schrickelijcken gevolgen de in een lant van goede justitie niet en behooren te werden geleden maer andere swaerlijck ende met groote rigeur ten exempele gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den opgemelte heer Herbert vander Mey qualitate predicta gedaen ende genomen op ende tot laste van Jan Dircxsz. alias Jan den Backer vander Goude jegenwoordigh gevangen ende gehoort sijne confesie van dat hij heeft begaen dieverie doende recht uyt den name ende van wegen als boven. Condemneren den voorn. Jan Dircxsz. gebracht te worden bij de plaets daer de executie vande gemelten Booy ende Ott Pietersz. geschiet om deselve te aenschouwen ende bannen hem voorts in 't tuchthuys deser stede tot discretie vande heeren Schepenen om aldaer te arbeyden ende sijn cost te winnen naer de ordre vande regenten ende condemneren hem mede inde coste vande gevangenisse ende mise vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 198v

Dominicus Jacobsz. de Codde

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen den heer en mr. Antoni vander Wolff, Baljuw ende Schout der stadt Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Dominicus Jacobs de Codde inwoonder der selver stede gedaegde om te compereren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat hij gedaegde hem niet en heeft ontdien maer wel stoutelijck vervordert op dynsdaghs 's naghts sijnde den 25en january lestleden ontrent ten thien uyren comende uyt de herberge vanden Admiraal Tromp inde Vogelsangh

fol. 199

ende gaende naer de Nieuwehaven aldaer in seeckere stoep met sijn medecomplicen de steenen opte breecken ende eenige der selver in 't water te werpen, 't selve gedaen sijnde nogh uyt te breecken seeckee leun, met verscheyde stoepen ende een hangende watergoot noch met deselve sijne medecomplicen aff te trecken seeckere wingaert ende deselve aen stucken te breecken ende hem vorders niet heeft ontsien, te klimmen in seeckeren boom, ende den selven nedergeboorgen hebbende met sijn medecomplicen den bast aff te scheuren, ende dat oock den voorn. gedaegde nogh diversche glasen met steenen seer moedwillige heeft in geworpen. Alle 't welke saecken sijn ten hoogsten straffbaer, dat hij eyscher daerom om 't recht vande Graeffelijckheyd te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner laetster woonstede hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban, maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stathuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem toegevoeght is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien ende voorts in forma als 't formulier. Bannende hem deffaillant voorts uyt de stat ende de jurisdictie vandien den tijt van drie jaren sonder binen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op pene van swaerder straffe ende condemneren hem mede inde costen vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 18en july 1661, present 't volle Collegie vande Magistraet.

fol. 199

Jan van Harthals

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen de heer en mr. Antoni vander Wolff, Balju ende Schout der stadt Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan van Harthals inwoonder der selver stede om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat den gedaegde hem niet heeft ontsien maer ter contrarie wel stoutelijck vervordert op sondagh 's nachts wesende den 30en january lestleden in der nacht de clocke ontrent elf uyren sonder woort off weerwoordt de persoon van Jan

fol. 199v

¹ Sic, vercocht heeft voor vier stuyvers vercocht heeft, lees: vercocht heeft voor vier stuyvers **of** voor vier stuyvers vercocht heeft.

Corteleven ende Willem Willemsz., waervanden eenen sijn suster bij hem hadde op 's heeren straeten te aggresseren ende met een opsteecker inde cleederen ende goet te snijden ende voorts over 's heeren straeten te schrappen ende vordere moetwille te bedrijven. Alle 't welcke saecken sijn ten hoogsten straffbaer, dat hij eyscher daerom, om 't recht vanden Graeffelijckheit te bewaren den voorsz. delinquant t' sijnder laetster woonstede hadde doen daghvaerden in persoon te compareren, op pene van ban. Maer ten dage dienende, reghterijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stathuys uytgeroepen sijnde, ende niet comparerende dat mitsdien hem toegevoeght is 't eerste deffault, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende hem deffaillant voorts uyt den stat ende jurisdictie vandien den tijt van ses jaren, sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op pene van meerder straffe, verclaren alle sijn goederen verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vanden Graeffelijckheit voorsz. ende condemneren hem mede inde costen vanden processe. Actum dende¹ present ut supra.

fol. 200

**Weyntgen Jaspers huysvrouw van
Gillis Baten schuytvoerders
knecht op 't Amsterdamse Veer**

Op huynen is op versouck vanden heere Bailliu der stat Goude geschouwen Weyntgen Jaspers out ontrent 52 jaeren huysvrouw van Gillis Baten leggende in den haert in seeckere huysinge staende aen de Vesten bij de Potterspoort daer sij woont. Welcke Weyntgen Jaspers hadde een streep ofte keep om haer hals. Ende is geoordeelt naer voorgaende advys van statsdoctor ende chirurgijn als mede de verclaringe van eenige gebuyren die haer sien hangen ende affgesneden hebben, dat de voorn. Weyntgen Jaspers haer selven verhangen hadde, 't welck geseyt wierde geschiet te sijn op gisteren op de middach ontrent de clocke twee uyren aen een touw vastgemaect sijnde aen een spijcker die in een balck stack boven op de solder ontrent de trappe. Waer naer 't voorsz. feyt geexamineert sijnde ende bij den voorn. heere Bailliu daerop versocht vonnisse van Schepenen, is bij deselve verstaen dat de voorn. doode (volgens d' ordre ende gebruyck in gelijcke saecke voor desen geobserveert) bij nacht in alle stillicheyt op 't kerckhoff sal mogen begraven werden. Actum den 12 marty 1664, present de heeren Bailliu ende alle de Schepenen demptis Suys ende de Wilde.

fol. 200

De heere Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der stat Goude in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant ende Westvrieslant Eyscher is cas van delict contra de navolgende delinquanten 's heeren gevangens

**Pieter Jacobsz. alias Piet de Wael
gegeesselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Pieter Jacobsz. inde wandelinghe genaemt Piet de Wael geboortigh van Amsterdam out 24 jaeren jegenwoordigh gevangen sijn in ongebonden

fol. 200v

leven ende snoode diverije sooverre heeft verlopen dat hij gevangen dienthalven tot twee distincte reysen tot Amsterdam geapprehendeert is geworden ende aldaer op den 22en marty anno 1633 binnenskamer is gegeeselt een half jaer in 't tuchthuys ende twee jaren uyt de stat ende een mijl in 't ronde gebannen is geworden ende voor de tweede reyse het soodanigh heeft weeten te divigeren dat onaengesien hem gevangen verscheyde dieffstallen door eenige tuchtelingen met groote apparentie van waerheyt in facie aengeseyt wierden, dat hij 't selve wel stoutelijck heeft ontkent sulcx dat hij daerover ende over d' infractie van sijn bannissement alsdoen alleen namentlijck op den 7en novembris anno 1663 voor een jaer geconfineert in in 't tuchthuys ende voor twee jaren gebannen uyt de stat ende een mijl in 't ront. Dat hij gevangen seer weynich tijt in 't voorsz. tuchthuys hebbende geseten ende binnen Amsterdam gevangen werdende eenen Gillis Pouwels over dienste aldaer aen de justitie gedaen met het openbaeren van menichte van dieffstallen bij hem met den selven Gillis Pouwels selffs gedaen het voorsz. sijn bannissement is vercort geworden apparent ende buyten twijffel opdat prosupoost² dat hij gevangen geen andere [delicten] hadde gegaen, ende onder beloffte van sich in toecomende wel ende eerlijck te sullen comporteren. Dat hij gevangen integendeel jegenwoordigh wederom is geapprehendeert ende gevonden in 't geselschap van fameuse dieven ende vagebonden niet anders doende als stelen, debocheren ende vagabonderen, gelijck hij gevangen buyten pijnne ende banden alhier bekent ende beleden heeft dat hij in 't geselschap van Jan de Wael sijnen broeder, Anthonis Pietersz., Huygh Claesz., Johan van Haerlem, Cleyn Teuyntie, Spaensleere Montie, Dirck Duchijn ende Cornelis Verwer geweest te sijn inde voorleden Leytse kermis. Dat sij aldaer inde nach gesamenlijck een heck

¹ Sic, Actum dende, lees: Actum ende.

² GTB. Prosupoost, presumptie; vermoeden, veronderstelling.

fol. 201

aen stuckent braecken elcx een sprot¹ inde hant namen ende daermede de luyden de welcke haer tegen quamen aenransten ende sloegen sulcx dat Spaensleere Montie ende Dirck Dathijn door dat middel elcx een hoet stalen vande persoonen de welcke haer rencontreerden.

Gelijck hij gevangen mede bekent heeft dat hij op den laetstleden Amsterdamsche kermis met Jan de Wael sijn broeder, Jan de Straetvaerder, Schele Davit ende Johannes Corsz. op de Oude Turffmarckt aldaer voorhadden een huysbraeck te doen, dat sij eerst getracht hebben te komen door den drempel ende dat niet willende gelucken daer naer van ter sijden ende eintelijck eenige glasen uyt namen doch dat sij aldaer niet stalen alsoo sij in 't huys niet konden komen.

Dat hij gevangen met het voorsz. geselschap noch bij de Bosies Sluys² een Joot hebben aengeranst de welcke bij twee vrouwspersoonen stont ende dat sij hem den hoet ende mantel ontstalen.

Dat hij gevangen ontrent drie vierendeel jaers geleden in 't geselschap van sijn broeder Jan de Wael ende Starcke Jacob eerst is geweest in een herberge buyten St. Anthonispoorte ende daer naer in 't Jodequartier in een herberge genaemt de Drie Musikanten dat sij aldaer het keetie ledigh maeckten haer geweer trocken ende met haer gelagh doorgingen ende daer en boven inde voorsz. herberge buyten de St. Anthonispoort noch stalen twee mantels.

Dat hij gevangen in 't geselschap van sijn voorsz. broeder twee jaren geleden inde nacht tot Amsterdam op de Nieuwe Marct gerecontreert is twee persoonen deselve hebben aengeranst ende geslagen.

fol. 201v

Laestelijck dat hij gevangen inde voorleden jaere een weynich tijt naer de Enckhuijser kermis is geweest in 't geselschap van Jan de Wael sijn gevangens broeder, Jantie van Utrecht ende Friesse Mary ende dat Jantie van Utrecht in 't overvaren van Enckhuysen op Staveren van seecker persoon stal ses a seven gulden waervan hij gevangen sijn portie heeft genoten.

Alle 't welcke sijnde saecken van seer quade consequentie ende in een stat van reghten niet tollerabel maer andere ten exemple ten hoochsten straffbaer. Soo is 't dat mijn heeren vande gerechte altoorens gehoort hebbende den eisch ende conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangen doende recht uytten naem ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant condemnieren den voorsz. Pieter Jacobsz. inde wandeling genaemt Piet de Wael gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie van d' heeren Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijne eene schouder. Bannen hem voorts uyt de stat ende het distryck vandien voor den tijt van ses jaer, te ruymen binnen daeghs sonneschijn. Ende condemnieren hem mede inde costen vande gevangenis ende misen vande justitie. Aldus gedaen ende gepronunchieert den 21en juny anno 1664, present den heere Bailliu ende alle de Schepenen dempto vander Dussen.

fol. 201v

**Jacomijntie Mechiels alias
Mijne gegeeselt**

Alsoo Jacomijntie Michiels inde wandeling genaemt Mijne out 29 jaeren geboortigh van Leyden huysvrouw van Jasper Jacobsz. vander Straten tegenwoordigh gevangen haer onaengesien sij getrouwt was heeft begeven in het geselschap van fameuse dieven ende huysbraeckers ende geduyrigh haer werck gemaect van gestolen goederen te venten ende vercoopen ende daermede haer

fol. 202

voordeel te doen ende sulcx oock tot seer ongebonden leven dat sij oversulcx tot distinte³ wijze soo tot Rotterdam, Amsterdam als Gorchecim⁴ 't selve voor de justitie heeft weten te verbergen ende dien onaengesien in haer voorige leven continuer ende vrijwillich uin judicio buyten pijn ende banden van isere bekent ende beleden heeft ende mijn heeren vanden gerechte oock gebleecken is dat sij gevangene even voor haer apprehensie ten versoecke van Janne Mauvais ende 't Rotvosie sijnde twee fameuse dieffweggens haer heeft getransporteert van Leyden naer dese stat om hier vandaen te halen eenigh goet dat deselve tot Dordrecht hadde gestolen ende alhier ter Goude verborgen 't geen sijn gevangene wel wiste dat 't selve gestolen goet waer.

Dat Jan van Rotterdam ende Philips de Suyer gestolen hebben 20 ellen laecke sij gevangene daer van genooten heeft laecken tot een borstock.

Dat voorsz. Jan van Rotterdam ende Davit sijnde twee fameuse gaudieven gestolen hebbenden een stuck greyn ende daer vooren genooten 't sestich gulden sij gevangene 't selve heeft helpen verteeren.

¹ *GTB*. Sport; lat of spijl van een hekwerk.

² A. Halberstadt, "Botermarkt en Kaasplein", overdruk: *Jaarboek 8 Amstelodamnum* (1910), 19. de Bosies Sluys, de hoek Kloveniersburgwal – Nieuwe Hoogstraat. Zie hiervoor: <http://www.theobakker.net>

³ Sic, distinte, lees: distincte.

⁴ Sic, Gorchecim, lees: Gorinchem.

Dat sij gevangene voorlede Paesschen een jaer geleden sijnde in 't geselschap vande voorsz. Jan den Rotterdammer tot Utrecht denselve aldaer gestolen heeft een [.ulpe] jack met een schort, dat sij vercocht hebben ende 't gelt met malkanderen verteert.

Dat Jeremias Claesz. mede een fameuse gaudieff een stuck blaeu laecke, een stuck stoff van bier ende brootscoleur¹ ende noch een vat boter, dat sij gevangene deselve boter heeft helpen opeten ende 't gelt dat van 't voorsz. goet is gecomen helpen verteeren.

Ende laetstelijck dat sij gevangene dagelijcx alsnoch haer werckt maeckt van gestolen goederen te vercoopen. Alle 't welcke sijnde saecke van seer quade consequentie ende in een stat van rechten niet tollerabel maer anderen ten exemple op 't hoogste straffbaer, SOO IS'T dat mijn Heeren vanden Gerechte alvorens gehoort hebbende den eysch ende conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangene doende recht uytten naem ende van wegen d' hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren d' voorsz. Jacomine Michiels gebracht te werden op het schavot achter het stede huys deser stat ende aldaer wel strengelijck te werden gegeeselt tot discretie van d' heeren Schepenen bannen haer voorts uyt dese stat ende het district vandien voor den tijt van twaelf jaer, te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemnieren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende misen vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 202v

**Jan Jacobsz. Morlingh
alias Jan van Utrecht gegeeselt
ende gebrantmerckt**

Alsoo Jan Jacobsz. alias Jan van Utrecht geboortigh uyt 's Gravenhage out 19 jaren jegenwoordich gevangen sich in ongebonden leven ende snoode diverijen sooverre heeft verlopen dat hij dienthalven al over acht jaren geleden hebbende in het tuchthuys tot Amsterdam ende daer wederom uytgeraecht sijnde op den 9en november 1600 ses ende vijftigh bij vonnisse van Schepenen van Amsterdam gecondemneert is geworden te werden gegeeselt over 't houten paert² ende gebannen in 't tuchthuys den tijt van tien jaren. Dat hij tusschen de ses ende seven jaeren in 't voorsz. tuchthuys hebbende geseten ende aldaer uytgebroocken sijnde al wederom in sijn snoode leven heeft gecontinueert sulc dat hij tot Medenblijck gevangen werdende aldaer uyt vrees van straffe uyt de gevangenis gebroocken is geweest. Gelijck hij gevange bekent voor sijn apprehentie tot Amsterdam nochmaels tot Amersfoort gevangen sijnde geweest aldaer dort schaffgat³ uytgebroocken was. Dat hij gevangen komende van quaet tot arger in judicio buyten pijn ende bande jegenwoordigh alhier bekent ende beleden heeft:

Dat hij tot Lijwaerden een beurs met gelt heeft gestolen daer inne waer tien a twaelf gulden.

Dat hij gevangen met Piet de Kuyper alhier medegevange tot Lijwaerden noch heeft gestolen een beurs daerinne waer twaelf a darthien gulden.

Dat hij gevange op een ander tijt metten selven Piet ter selver stede heeft gestolen een stuck bombasijn ende 't selve tot Groeningen verseth.

Dat hij gevangen ontrent acht a negen weecken geleeden

fol. 203

is gekomen in 't geselschap van Anna de Paep ende met deselve vleeselijck heeft geconverseert onaengesien deselve Anna de Paep een ander man is hebbende ende dat de voorsz. Anna de Paep in den Haegh op het schuytveer in 't geselschap van hem gevangen gestolen heeft een silver tuygh. Dat hij gevange 't selve maet Piet de Cuyper heeft vercocht ende elcx daarvan genoten hebben twee gulden thien stuyvers.

Dat hij gevangen tot Delft uyt een sack van een boerinne een beurs gestolen heeft daerinne was ontrent elf gulden aen gelt.

Dat noch Claes Coopman in 't geselschap van hem getuyge aen den Leytsedam inde schuyt sijnde van een Fries man een beurs gestolen heeft daerinne was negen gulden aen gelt 't geene sij onder haer drien hebben gedeelt. Dat den voorsz. Claes inde Leytsche schuyt noch een beurs gestolen heeft daerinne was ses gulden d' welcke sij met malkanderen hebben verdroncken.

Dat mede d' voorsz. Anna de Paep in 't uytgaen vande Delftse schuyt op de voorleden Haechsche kermis gestolen heeft een doosie daerinne waere twee costelijcke kanten, dat d' selve Anna d' Paep d' voorn. kanten overgegeven heeft aen haer man genaemt Horreltie. Dat hij gevangen daer van sijn portie soude hebben genooten.

Dat ontrent vijff weecken geleden Anna de Paep in 't geselschap van hem gevange ende meer andere dieven ende dieffweggen op de Beestemarct tot Utrecht uyt een mandeken gestolen hadde elf ponden vlas doch dat de luyden sulcx gewaer wordende 't selve wederom kregen ende dat deselve Anna de Paep noch tot Uytrecht stal twee beursen waer van inde eene was sestalf ende inde andere drie drie gulden.

¹ Bier ende brootscoleur; bruin-gele kleur ?

² Het houten paard, ook bekend als Spaanse paard, werd hoofdzakelijk gebruikt als militaire straf. De veroordeeld zat dan, vaak met verzwaarde benen op de scherpe rug van het houten paard. In de kelder van het Museum Gouda staat nog steeds een dergelijk paard tentoongesteld.

³ Schaffgat, betekenis onduidelijk, mogelijk schaffluik, etensluik, het luik in een celdeur waardoor het eten werd aangereikt? dort schaffgat; lees: door het schaffgat.

fol. 203v

Dat ontrent een maent geleden hij gevangen is geweest tot Gornichem in geselschap van Anna de Paep, Schaepshoofd ende Claes Coopman ende bij yemant van 't geselschap aldaer gestolen wierde een silver tuych. Dat 't selve gestolen sijnde wierde weghgesteucken bij hem gevangen ende dat het selve naderhant daer vandaen is gehaelt daer Jan van Haerlem ende tot Gornichem vercocht.

Dat noch d' voorsz. Anna de Paep sijn bijsit in presentie van hem getuyge op de voorlede Haechsche kermis meynde te stelen een silver tuych doch dat 't selve mislckte¹.

Dat hij gevangen een weynich tot naer d' Enckhuijser kermis overvarende naer Staveren in 't geselschap van Piet ende Jan de Wael, Janne Mauvais, Friesse Mary, Jantie met sijn Bruynoogen ende andere uyt de sack van 2 persoonen gestolen heeft vijff a ses gulden die sij 't samen hebben verdroncken.

Dat hij gevangen op de voorleden Dordrechtse mart is geweest in 't geselschap van Claes Coopman ende dat Claes Coopman op deselve marct van een boerinne een beurs stal daerinne waer twaelf gulden aen gelt de welcke sij samen hebben gedeelt.

Dat hij gevangen dagelijcx zijn werck is makende om bij alle occasien de goede luyden haer beursen ende gelt 't ontsteelen omme alsoo sijn los ende ongebonden leven te continueren.

Ende laetstelijck dat hij gevangen inde voorleden somer in 't geselschap van Pieterke Schaepshoofd ende 't Rootvosie is geweest in Zeelant tusschen Middelborgh ende ter Veer ende dat hij aldaer op het Steenpat aengeranst heeft seecker vroupersoon genaemt Catrijn alias Vriesie ende dat hij gevangen trachtende met haer sijn wille te doen haer onder de voet smeeft. Dat sij echter sulcx niet willende toelaten hij gevangen haer dapper sloegh ende een mes op de keel sette.

fol. 204

Alle 't welcke saecke van seer quade consequentie ende in een stat van rechten niet tollerabel maer anderen ten exempel ten hoogsten straffbaer. Soo is 't dat mijn heeren vanden gerechten, alvorens gehoort hebben den eysch ende conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vanden voorsz. gevangen doende recht uytten naem ende van wegen d' hoogh Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorsz. Jan Jacobsz. Morlingh alias Jan van Utrecht gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie van d' heeren Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijne eene schouder. Bannen hem voorts uyt d' stat ende het distrect vandien den tijt van vijff ende twintigh jaeren te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemnieren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 204

**Jan Claessen inde wandelinghe
genaemt Jantie van Haerlem
alias Dickneus gegeeselt ende gebrant
merckt**

Alsoo Jan Claesz. inde wandelinghe genaemt Jantie van Haerlem alias Dickneus van Valenchien ende opgevoet tot Haerlem out 18 jaeren tegenwoordigh gevangen sijn in ongebonden leven ende snoode dieverijen sooverre heeft verlopen dat hij dienthalven over drie jaren voor de eerste reys gevangen sijnde geweest tot Amsterdam aldaer voor drie jaren gebannen is geweest uyt d' selve stat ende vrijdom vandien ende ontrent twee jaren geleden in 's Gravenhage aldaer publiquelijck op het schavot is gegeeselt geworden ende voor de derde reys inde voorleden winter tot Emden alwaer hij uyt sijn detentie sonder straffe is gekomen ende nu onaengesien in sijn vorige leven continuerende vrijwilligh in juditio buyten pijn ende banden van isere bekent ende beleden heeft ende mijn heeren vanden gerechte oock gebleecken is, dat hij gevangene ontrent een maent geleden op het versoek van Jantie van Utrecht ende Anna de Paep beyde hier mede gevangene gereyst is van Dordrecht naer Gornichem ende aldaer gehaelt een silver tuych dat bij Anne d' Paep tot Gorchum gestolen was ende bij Jantie van Utrecht weghgesteucken. Dat hij gevangene 't selve tuych heeft doen vercoopen ende 't gelt opgesteucken

fol. 204v

Dat hij gevangene inde voorlede Goutse kermis diverse beursen heeft gesneden ende uyt verscheyde luyden haer sack gestolen waervan hij gevange voor sijn portie heeft genoten sestien gulden.

Dat noch hij gevange op deselve Goutse kermis uyt d' sack van een silversmit heeft gestolen twee silvere penninge.

Dat hij gevange voorlede Utrechtsche kermis twee jaren geleden uyt diversche luyden haer sacken gestolen heeft een ende twintigh gulden aen gelt.

¹ Sic, mislckte, lees: misluckte.

Dat noch hij gevange ontrent derdalf jaer geleden tot Amsterdam op d' Nieuwe Brugge uyt d' sack een boodtsgesel¹ heeft gestolen vijff ricxdaelders.

Dat hij in den voorleden jaere een weynigh naer Enckhuysche kermis in 't geselschap van Jantie van Utrecht, Jan ende Piet de Wael alle hier mede gevangenens mitsgaders Janne Mauvais ende Friesse Mary is gevaren van Enckhuysen op Staveren ende dat Jantie van Utrecht in 't overvaren van seecker persoon stal ses a seven gulden waervan hij gevange sijn portie heeft genooten.

Dat voorts hij gevangen dagelijcx sijn werck is maekende om met het stelen van beursen sijn jegenwoordigh los ende ongebonden leven te doen bestaen.

Dat boven 't geene voorsz. is hij gevange ontrent anderhalff jaer geleden is geweest in 't geselschap van Carel Boeten, Philips de Snijer ende eenen Louris is geweest tot Amsterdam inde Waermoesstraet in een kelder met intentie van boven deur te breecken. Dat Karel Boeten d' deur opliep doch dat sij aldaer niet hebben gestolen alsoo de kelder ledich was ende de man boven in 't huys haer gewaer wiert.

fol. 205

Dat noch hij gevange ontrent derdalf jaer geleden in 't geselschap van Jan de Kuyper, Dirck van Leyden ende Jantie van Alckmaer tot Amsterdam op de Heeregracht is geweest bij 't nachtglass² in een huys daer de Cuyper over een poortie klom ende de deur opende. Dat sij gesamentlijck over eenen schutinge henen klommen ende van een bleyckvelt uyt een tuyn staelen een perthije lijnwaet, dat sij op d' Appelmert vercochten voor 24 stuyvers ende dat hij gevangen daervan sijn portie heeft genooten.

Alle 't welcke sijnde saecke van seer quade consequentie ende in een stat van reghten niet tollerabel maer andere ten exemple op het hoogste straffbaer. Soo is 't dat mijn Heeren vanden Gerechte alvorens gehoord hebbende den eysch ende conclusie vande heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangen doende recht uytten naem ende van wegen d' hooghe Overicheyt ende Graeffelijckheit van Holland, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Jan Claes inde wandeling genaemt Jantie van Haerlem alias Dickneus gebracht te worden op het schavot achter stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie vande heeren Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijn eene schouder. Bannende hem voorts uyt de stat ende het district vandien voor den tijt van ses jaer, te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemneren hem mede inde costen vande gevanckenis ende misen vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 205

**Jan Jacobsse alias Jan de Wael
gegeeselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Jan Jacobsz. inde wandeling genaemt Jan de Wael geboortigh van Amsterdam out 21 jaeren jegenwoordigh gevangen van tijt tot tijt sijn heeft begeven tot een ongebonden leven ende tot snoode dieverij ende op die suspitcie geapprehendeert sijnde

fol. 205v

geweest tot Fraeneken aldaer wederom losgelaten is. dat hij gevange komende van quaet tot arger in juditio buyten pijn en banden jegenwoordigh alhier bekent ende geleden heeft:

Dat hij gevangen ontrent drie a vier dagen voor de kermis van 's Hartogenbosch in 't geselschap van Dideloff alias Catie Fransie alias Catie, Sannitie de Vos, Jantie met sijn bruyen oogen ende Piet de Cuyper is geweest tot Utrecht. Dat daer inde morgenstont gestolen wiert bij Katie een laeckens tabbaert met een laeckens rock, dat het selve goet in den Bosch wierde vercocht waervan hij gevangen sijn portie heeft genooten.

Dat sij vandaer sijn gereyst naer 's Hartogenbosch ende dat aldaer bij Jan met sijn bruyen oogen in een spel van een out man gestolen wiert drie ducaten met eenigh cleyn gelt. Dat hij gevangen daervan gehadt heeft twee ducaten ende dat sij 't selve met den anderen hebben verteert.

Dat hij gevangen sijn stieffvaders hemtrock gestolen heeft deselve verset ende daerop gehadt veertien gulden aen gelt.

Dat ontrent twee jaeren geleden Symon den Cattendieff in sijn gevangens geselschap gestolen heeft op de Prinsegracht uyt een herberge een silvere lepel dat sij die vercocht hebben, 't gelt met den anderen hebben verteert ende dat den selven Cattendieff noch aldaer stal een fles met brandewijn de welke sij vercochten voor vier schellingen. Dat hij gevange daervan een derde part ende Cattendieff het twee derde part ende eenen Frederick

[ ] mede een derde part hebben genooten.

fol. 206

¹ Sic, boodtsgesel, lees: bootsgesel.

² GTB. Bij 't nachtglass. Hier in de betekenis van: toen het middernacht was.

Dat den selven Cattendieff gelijcke twee jaeren geleden tot Amsterdam inde Rosestræet noch uyt een gangh gestolen heeft twee vroushemden ende een paer witte kousen. Dat hij gevange voor sijn portie de witte kousen heeft gehat.

Dat noch hij gevange in 't geselschap van Piet de Wael sijnen broeder, Huygh Claesz., Jan van Haerlem, Cleyn Teuntie, Spaensleeren montie, Dirck Fransz. Duchijn ende Cornelis Verwer inde voorlede Leytsche kermis is geweest tot Leyden ende dat den voorn. Spaensleermontie ende Dirck Duchijn aldaer gestolen hebben elcx een hoet ende dat 't selve gedaen wierde in voglende maniere namenlijck dat den voorsz. Dirck een stock inde hant hadde de luyden daermede op het lichaem sloegh ende dat sij deselve hoeden van deselve luyden affnamen ende mede henen liepen.

Dat noch hij gevange ontrent vijff vierendeel jaers geleden is geweest in 't geselschap van Symon den Cattendieff, Groote Jaacq, Frederick, Jan den Oostindieschvaerder¹ ende Samuel Samuelsz dat sij alsdoen tot Amsterdam op de Nieuwemarct aengranst hebben drie personen de welcke sij eerst wel sloegen ende daer naer met messchen naer lieppen.

Dat een weynich naer Enckhuijser kermis lestleden Jantie van Utrecht in sijn gevangens geselschap in 't overvaren naer Staveren gestolen heeft een beurs met eenigh gelt waervan hij gevange sijn portie heeft genooten.

Dat hij gevangen in 't geselschap van Piet de Wael sijnen broeder ende eenen Jan de Straetvader

fol. 206v

een Joodt hebben aengranst de welcke inde nacht stont ende praten bij twee vrouwspersonen ende dat sij hem den hoet ende mantel affnamen doch dat deselve haer vande ratelwacht wederom afgeset wierden.

Dat hij gevangen ontrent vijff vierendeel jaers geleden is geweest in 't geselschap vanden voorsz. Cattendieff ende dat denselve Cattendieff bij de braeck over een schuttingh klom ende aldaer stal een laecken, een hempt ende twee a drie neusdoecken. Dat sij 't selve brachten aen een vrouwspersoon genaemt Liefie, die 't selve voor haer vercocht ende dat sij te samen het gelt hebben verteert.

Dat hij gevangen ontrent vijff vierendeel jaers geleden met Symon den Cattendieff ende Groote Jaacq hadde voor genoomen een huysbraeck tot Amsterdam op de Geldersche Kaij ende dat door 't apprehenderen van Groote Jaecq 't selve wierde beleth.

Dat hij noch ontrent anderhalff jaer geleden in 't geselschap vanden voorsz. Cattendieff op de Braeck uyt een huys heeft helpen stelen twee kinderschorties, twee paer kousies ende een rocxlijff van een kint, dat sij tot een appelwijff vercochten.

Dat hij gevange ontrent drie vierendeel jaers geleden met Piet de Wael, sijn broeder Jaacq de Wael ende Starcke Jacob is geweest in een herberge buyten St. Thonispoort tot Amsterdam. Dat sij de waert aldaer dapper affsloegen sulcx dat hij met al sijn volck de huysse uytliet

fol. 207

Dat sij de kannen ende glaesen over 't huys aen stickent smeten, dat sij daer vandaen sijn gegaen inde stat inde drie Musikanten ende dat sij aldaer mede groote moetwille stelden ende dat sij op beyde de plaetsen met haer gelagh doorgingen ende dat noch op den selven avond de maet van Starcke Jacob in sijn gevangens geselschap bij de Blaeuwebrugge van een Joodt een mantel stal dat Starcke Jacob aengenomen hadde haer daer over inde voorsz. Musikanten vrij gelagh te geven doch dat hij 't selve niet en dede.

Dat noch hij gevange ontrent twee jaere geleden in 't geselschap van Piet de Wael ende Dideloff Cornelisz. tot Amsterdam op de Nieuwemarct gerancontreert hebbende twee personen deselve hebben aengranst ende seer geslagen.

Dat hij gevange ontrent deselve tijt met Sijnon de Cattendief ende Frederick op de Nieuwe Brugge tot Amsterdam twee Joden hebben aengranst ende den eenen sijn mantel ontstolen.

Laetstelijck dat hij gevangen met Jan den Straetvader, Piet sijn broeder, Scheele Davit ende Johannis Kerssen is geweest op de Oude Turffmarct tot Amsterdam meynende een huysbraeck te doen. Dat sij eerst door den drempel ende dat niet willende lucken van ter sijde meynende inne te komen ende eyntelijck eenige glasen uytnamen doch dat sij daer niet stalen alsoo sij daer niet konden inne komen.

Alle 't welcke sijnde daecke van seer quade

fol. 207v

consequentie ende in een stat van reghten niet tollerabel maer anderen ten exemple op het hooghste straffbaer. Soo is 't dat mijn heeren vanden gerechte altoorens gehoort hebbende den eysch ende Conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende voorts gesien de confessie vanden voorsz. gevangen doende recht uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant ende Westvrieslant, condemnieren den voorsz. Jan Jacobsz. inde wandelinghe genaemt Jan de Wael gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeeselt tot discretie van d' heeren Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op sijn eenen schouder. Bannen hem voorts

¹ Vraag: Jan den Oostindieschvaerder, identiek aan Jan de straetvaerder, Jan de straetvader ???

uyt den stat ende het district vandien voor den tijt van ses jaer, te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemneren hem mede inde costen vande gevangenis ende misen vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 207v

**Anna Joosten alias Anna de
Paep gegeeselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Anna Joosten inde wandelinghe genaempt Anna de Paep geboortigh van Dordrecht out 22 jaeren jegenwoordigh gevangene haer van jongs aff heeft begeven in een ongebonden leven ende veele snoode diverijen dat sij dienthalven al over ses jaren geleden tot Rotterdam sijnde in hechtenisse geweest aldaer met de roede op het schavot te pronck heeft gestaen. Dat sij der naer gevangen sijnde geweest tot Amsterdam aldaer voor den tijt van ses jaeren gebannen is geworden. Dat sij naerder hant sijnde geapprehendeert geweest tot Utrecht ende aldaer insgelijcx voor den tijt van twaelf jaeren is gebannen geworden. Dat sij gevangene noch in den voorleden jaere sijnde gevangen tot Rotterdam vermits sij swanger was met roeden langs de straeten heeft gegaen ende voorts uyt den

fol. 208

landen van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant is gebannen geworden voor den tijt van vijffentwintigh jaer ende dat sij gevangene alle dien onaengesien in haer voorige leven continuerende jegenwoordigh vrijwilligh buyten pijn ende banden van isere bekent ende beleden heeft ende mijn heeren vanden gerechte oock gebleecken is, dat sij gevangene op de voorledende Haechsche kermis op het Veer van een vrouwe gestolen heeft een silver tuych ende de penningen daarvan gekomen met Jan van Utrecht haer jegenwoordige bijsit ende Pieter de Cuyper beyde hier medegevangenen heeft gedeelt.

Dat sij gevangene op den darden dach vande voorsz. Haechsche kermis inde Delffsche schuyt van een vroupersoon heeft gestolen een doosje daerinne waeren twee kostelijcke kanten de eene met de naelden gemaect ende d' andere gespeldewerckt ende dat sij gevangene deselve overgelevert heeft tot Dordrecht aen haer man genaemt Horreltie sijnde een fameusen goudieff ende al tot drie reysen toe gebrantmerckt.

Dat den voorsz. Horreltie ende Jantie van Haerlem hier medegevangen tot Dordrecht werdende gecureert vande pocken, zij gevangene benevens Jantie van Utrecht haer jegenwoordige bijsit ende alhier mede gevangen de pennignen over 't voorsz. cureren belooft die sij met stelen hadden bekomen ten deelen heeft betaelt.

Dat sij gevangene ontrent vijff weecken geleden is geweest tot Utrecht op de Beestemarc ende dat sij gevoelt hebbende dat een boerinne eenich gelt in een mandtjen hadde 't selve vermeynden daer uyt te lichten, gelijk sij oock alreeds hadde gedaen doch dat de vrouwe sulcx gewaer wordende sij gevangene 't selve moste achterlaten ende doorliep.

fol. 208v

Dat sij gevangene ontrent een maent geleden tot Gornichum¹ van een vrouwe haer lijff gestolen heeft een silver tuych dat sij gevangene het overlanghde aen haer bijsit Jantie van Utrecht de welcke het op een plaets verberghet hebbende het selve naderhant door Jantie van Haerlem is vercocht tot Gronichum².

Dat sij gevangene noch onlanghs tusschen Utrecht ende de Vaert van twee sondere luyden heeft gestolen vier gulden achtiën stuyvers.

Alle het welcke sijnde saecken van seer quade consequentie ende in een stat van reghten niet tollerabel maer anderen ten exemple op het hoogste straffbaer. Soo is 't dat mijn heeren vande gerechte altoorens gehoort hebbende den eysch ende conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangene doende recht uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt, condemneren de voorsz. Anna de Paep gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeeselt tot discretie vande heeren Schepenen ende daer naer gebrantmerckt op haer eende schouder, bannen haer voorts uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant voor den tijt van 25 jaeren, te ruymen binnen daechs sonneschijn ende condemneren haer mede inde costen vande gevangenis ende mise vande justitie. Actum ende present ut supra.

fol. 209

Den heere Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der stat Goude inde name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict contra de navolgende delinquanten 's heeren gevangens

**Catalijntgen Hendricx alias cleyne
Caet gegeeselt**

¹ Sic, Gornichum, lees: Gorinchem.

² Sic, Gronichum, lees: Gorinchem.

Alsoo Catalijntgen Hendricx alias Cleyne Caet geboortigh van Geertruydenbergh out 18 jaeren in plaetse van haer tot eenigh hantwerck te begeven haer sooverre heeft verlopen dat sij haer selven heeft begeven tot een ledigh leven loopende achter lant schooijen ende bedelen. Dat sij daer over tot twee distincte reysen voor desen alhier gevangen es geweest als namentlijck eens van wegen dese stat ende eens van wegen 't Lant van Steyn daer over sij telckens gebannen is geworden ende alhoewel de voorsz. straffe haer wel hadde behooren te dienen tot beterschap van haer voorsz. ongebonden leven te verlaten. Soo is 't het sulcx dat sij dien niet jegenstaende in haer boos ende ongebonden leven is continuerende ende voortgaende haer begeven heeft in 't geselschap van dieven ende dieffeggen gelijk sij dan gevangene voor Schepenen deser stat bekent dat ontrent anderhalff jaer geleden sij geweest is in 't geselschap van Huybert Jansz. van Schoonhoven ende Geert Schuddebol aen Gousluys ende aldaer gesien hebbende dat seecker venster openstont. De voorsz. Geert Schuddebol in der nacht met een daerinne¹ gecloppen is ende dat sij aldaer stal een pertije linwaet, dat deselve Geert alhier binnen der Goude vercocht hebbende, sij gesamentlijck hetgelt hebben verteert. dat sij gevangene den 22en july juny lestleden, sijnde des daechs daer aen als hier justytie was gedaen, de welke sij aengesien hadde met Antonette 't Vuysgen alhier medegevangene aen den Groenendijck onder Ouwerkerck uyt een huys alwaer de sijdedeur openstont ende de middeldeur op de clinck uyt seecker casgen alwaer de sleutel innestack 't gene sij op ende gestolen hebben een onderriem daer een silveren haeck aen was met twee silvere knoopen. Dat sij gevangene eenige dagen daer naer met deselve Antonetta aen de Vlist gestolen heeft twee kinderhemden, twee kussensloopen. twee gestreekten mutsen, twee nachtmantels ende seventien gulden aen gelt

fol. 209v

uyt seeckere door die stont in seecker sijdecamer van een huys aen de Vlist welke deur sij opende dat sij 't goet ende 't gelt samen hebben gedeelt. Bekent noch dat sij gevangen drie a vier dagen daer naer in 't geselschap van deselve Antonet aen de Gysen² uyt een huys daarvan de deur openstont uyt seecker casgen 't gene sij opende gestoolen hebben drie blauwe schortecleden ende vier hemden. Dat sij de vier hemden inde Nieuwpoort³ hebben vercocht ende 't gelt 't samen gedeelt. Bekent dat sij gevangen met voorn. Antonette in Gysenoukerck⁴ noch gestolen hebben een nieuwe manshemde ende een slaepplaecken 't genen sij benefens noch ander goet tot Vianen hebben vercocht ende 't gelt als vooren gedeelt. Dat sij aldaer dat sij aldaer⁵ voor een oortgen gort coghten ende dat sij goet staelen aeler de vrouw voor inde winkel quam. Bekent wijders dat sij daer naer is geweest mette voorsz. Antonette Jans in Ottelant⁶ ende met een stock door een venster gestoolen hebben een roo rocxlijff. Dat sijlyuden vandaer sijn gegaen in Heycoop⁷ bij haer hebbende Geertgen Allers alhier mede gevangen. Bekent dat sij gevangen aldaer uyt een huys van seecker camer alwaer de man voor de deur van 't selve huys lach en sliep gestoolen heeft een paer laeckens die sij vercocht hebben voor een rixdaelder ende 't gelt 't samen hebben gedeelt. bekent noch dat sij gevangen ten selven dagen in Heycoop tot een cleermaker gestolen heeft een roo rocxlijff, een sarge schort, een linde slaepplaecken, een deel coorden, drie kraplappen, drie silvere knoopen, twee neusdoucken ende een nachtmantel met een stuckgen lindelaecken tot een hemt. Dat sij gevangen onder de predicatie deur een venster klom ende dat Antonette haer oplichte ende haer goet door een venster affnam. Dat Geerte Allers daer van gehadt heeft een rocxlijff ende 't halve laecketgen. Bekent sij gevangen dat eenige dagen daer naer mette voorsz. Anotonette ende Geert in Cabauw gestoolen heeft een silveren neecker, een swart turcx manteltgen ende paers ende een groen schortecleet, een paer schoenen met twee swarte caggas. Dat sij gevangen de onderdeur

fol. 210

openden alsmede een casgen dat in 't voorhuys hingh daer de sleutel innestack ende dats sij het goet Antonette overgaff ende dat sij alles 't samen deelden uytgesondert den silveren beecker die bij den sliversmit tot Woerden is opgehouden. Bekent dat sij gevangen in 't geselschap van eene Anne ende de voorn. Antonette in Loopick gestoolen heeft uyt een huys aldaer daarvan sij de achterdeur opende twee tinne bekeers, twee slaepplaeckens met twee paer schoenen, het goet vercocht ende 't gelt gedeelt hebben. Bekent noch dat sij aen den Rijn tusschen Bodegrave ende de Nieuwerbrugge mette voorsz. Antonette gestoolen heeft door seecker venster 't gene sij aen stucken sneede on⁸ 't haeckgen alsoo te kunnen openen, ende daer door 't goet te haelen, vier pont vlas, een sautee ende twee neerstricken. Dat sij goet vercocht hebben ende 't gelt met haer drien hebben verteert. Bekent sij gevangen daer naer mette voorsz. Antonette onder Haestrecht gestolen te hebben vier mutsen, twee nachtmantels, twee neusdoucken. Dat sij de achterdeur ingingen ende 't gelt daarvan gecomen 't samen gedeelt hebben. Bekent wijders dat sij daer naer tot een backer aen de Reeuwijkse brugge in 't geselschap vande voorsz. Antonette gestoolen heeft een hembtrouck⁹ met silvere knoopen, twee blauwe schorteldoucken, een paer witte kousen, een roode vrouwen borsrock, een kroplap met noch eenigh lindegoet.

¹ Sic, met een daerinne, lees: ?

² De Giessen, veenriviertje in het oosten van de Alblasserwaard.

³ Nieuwpoort, gem. Molenwaard, in de Alblasserwaard, Zuid-Holland.

⁴ Giessen-Oudekerk, gem. Giessenlanden in de Alblasserwaard, Zuid-Holland.

⁵ Sic. Dat sij aldaer dat sij aldaer, lees: Dat sij aldaer.

⁶ Ottoland, gem. Molenwaard, in de Alblasserwaard, Zuid-Holland.

⁷ Hei- en Boeicop, gem. Zederik, Zuid-Holland.

⁸ Sic, on, lees: om.

⁹ Sic, hembtrouck, lees: hembtrock.

Dat sij gevangen de onderdeur openden inde binnenhaert gingh ende aldaer uyt twee casgens de voorsz. goederen stal. Sijnde alle 't selve saecken van quade consequentie die in een lant van goede justitie niet en behooren te worden geleden maer andere ten exemple mette grootste rigeur gestraft. Soo is 't dat Schepenen alvorens gehoort hebbende den eysch ende conclusie vande heere Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangene doende reght inde name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Holland, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren de voorn. Catarina Hendricx inde wandeling genaemt Cleyne Caet gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te worden gegeesselt tot discretie vande heere Schepenen, bannende haer voorts uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant voor den tijt van twaelf eerstcomende jaren, te ruymen deser stede ende de vrijdom vandien binnen daechs sonnenschijn ende de voorsz. landen binnen

fol. 210v

drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemneren haer mede inde costen vande gevanckenisse ende mise vande justitie. Actum ~~ende~~ ende gepronunchieert ter vierschaer den 2en augustij 1664, present de heeren Bailliu ende alle de Schepenen dempto de Lange.

fol. 210v

**Antonetta Jans alias 't Vuysgen
gegeeselt**

Alsoo Anthonette Jans alias 't Vuysgen geboortigh van Schoonhoven out ontrent 17 jaeren in plaetse van haer tot eenigh hantwerck te begeven haer heeft verlopen, dat sij haer selven heeft begeven tot een ledich ende ongebonden leven loopende achter lant schoyen ende bedelen ende de goede luyden het haer te ontstelen. Gelijck sij gevangen dan bekent opden 22en juny lestleden sijnde des daechs daer aen als alhier binnen dese stat justitie wierde gedaen 't welck sij gevangen aengesien hadde neffens Catalijn Hendricx alias Cleyne Caet alhier medegevangen aen de Groenendijck onder Ouwerkerck uyt een huys alwaer de sijdedeur open stont ende de middeldeur op de klinck uyt seecker casgen alwaer de sleutel instack 't gene sijluden open dede gestolen hebben een onderriem daer een silveren haeck aen waer met twee silvere knoopen. Bekent sij gevangen eenige dagen daer naer neffens d' voorn. Catalijntien Hendricx aen de Vlist geweest heeft ende dat bij de voorn. Catalijn aldaer gestolen wiert twee kinderhemden, twee kussensloopen, twee gesteeckte mutsen, twee nachtmantels ende seventien gulden aen gelt. Uyt seecker huys aldaer uyt een sijdecamer waervan sij Caet de deur opende uyt een doos [ ]¹. Dat sij 't selve goet ende gelt t' samen hebben gedeelt ende dat sij gevangen op schiltwacht stont.

fol. 211

Dat sij gevangene drie a vier dagen daer naer in 't geselschap van deselve Catalijntjen Hendricx aen de Giessen is geweest ende dat bij de voorn. Caet aldaer uyt een huys gestolen is drie blaeuwen schortkleeden ende vier hemden. Dat sij de deur openvonden ende dat Caet een kasjen opendeden daer 't selve goet in was. Dat sij de hemden inde Nieupoort hebben vercocht ende 't gelt te samen gedeelt.

Dat sij gevangene noch met de voorgenoemde Catalijntje Hendricx in Giessen Ouderkerck gestolen hebben een nieu manshempt ende een slaepplaecken. Dat sij benevens noch ander goet tot Vianen hebben vercocht ende 't gelt daarvan als vooren gedeelt. Dat sij dat sij aldaer voor een oortien gort cochten ende dat sij het 't selve al gestoolen hadden eer de vrouwe inde winkel quam.

Dat sij gevangene daer naer mette selve Catalijne Hendricx is geweest in Ottelant ende aldaer met een stock bij de voorn. Catalijn alias Caet door een venster gestoolen is een roxlijff.

Dat sij van daer sijn gegaen in Heycoop bij haer hebbende Geertjen Allers alhier mede gevangene ende sij aldaer uyt een huys van een cramer daer de man voor de deur lach en sliep gebben gestoolen een paer laeckens die sij vercocht hebben tvoor een ricxdaelder ende 't gelt te samen gedeelt.

Dat noch ten selven dage bij Catalijntie Hendricx in Heycoop tot een kleermaecker gestoolen is een een² root roxlijff, een sarge schort, een linde slaepplaecken, een deel coorden, drie kroplappen, drie silvere knoopen, twee neusdoecken ende een nachtmantel, noch een stuckjen laken tot een vrouwehempt. Dat d' selve Catalijntie Hendricx onder de predicatie door een venster klom ende dat sij gevangene haer oplichte ende 't goet door het venster affnam.

fol. 211v

Dat sij gevangene eenige dagen daer naer mette voorsz. Catalijntie Hendricx ende Geertie Allers beyde alhier medegevangene in Cabauw heeft geweest ende dat bij deselve Caet aldaer gestoolen wiert een silveren beecker, een swart Turcx manteltjen, een paers met een groen schortcleet, een paer schoenen met twee swarten kopies. Dat sij Caet de onderdeur open dede alsmede een kasjen dat in 't voorhuys hingh daer d' sleutel innestack ende

¹ Zin loopt niet door.

² Sic, een een, lees: een.

dat de voorn. Catalijntie Hendricx haer gevangene 't selve gestolen goet overgaff ende dat sij alles t' samen deelden uytgeseyt den silveren beecker die tot Woerden bij een silversmit is opgehouden. Dat sij gevangene in 't geselschap vanden meergeseyde Cathalijntien Hendricx mede gevangene ende eene Anna in Loopick gestoolen hebben twee tinne beeckers, twee slaepplaeckens met twee paar schoenen. Dat sij de achterdeur openden, dat sij 't selve goet vercochte ende 't gelt onder den anderen deelden. Dat sij gevangen noch aen den Rhijn tusschen Bodegraven ende Nieuwebrugge met de voorn. Cathalijntien Hendricx gestoolen heeft vier pont vlas, een saute ende twee neerstricken. Dat sij met haer mes aen stuck sneden om 't haeckjen alsoo te kunnen openen¹. Dat sij 't goet alsdoen uyt het venster haelden ende dat sij 't selve goet vercocht hebbende 't gelt met haer drien hebben verteert. Dat sij gevangene daer naer mette voorgeroerde Cathalijntie Hendricx onder Haestrecht gestolen hebben vier mutsen, twee nachtmantels, twee neusdoucken. Dat sij de achterdeur ingongen. dat sij 't goet hebben vercocht ende 't gelt daer van gekomen te samen verdeelt.

fol. 212

Dat bij de voorn. Catalijn Hendricx in 't geselschap van haer gevangen tot een backer aen de Reeuwijkse brugge gestoolen is een hemprock net silvere knopen, twee blaauwen schorteldoucken, een paar witte koussen, een vrouwen borsrock, een kroplap met noch eenigh linnewaet. dat sij Caet de onderdeur opende inde binnenhaert ginch al 't selve uyt twee casgen aldaer gestoolen heeft, ende dat sij gevangen op schilwacht² stont ende 't selve goet t' samen souden hebben gedeelt doch dat sijlyuden met het selve goet sijn geapprehendeert ende alhier op de Gevangenpoort gebracht wierden.

Sijnde alle 't selve zaecke van seer quade coonsequentie die in een lant van goede justitie niet en behooren te worden geleden maer andere ten exemple met de grootste rigeur gestraft. Soo is 't dat Schepenen alvoorens gehoort hebbende den eysch ende conclusie vande heere Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande gevangene doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyde van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorn. Antonette Jans inde wandelingh genaemt 't Vuysgen gebracht te worden op het schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer wel strengelijck te werden gegeeselt ter discretie van Schepenen. Bannende haer voorts uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van twaelff eerstcomende jaeren te ruymen deser stede ende de vrijdom vandien binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie eerstomende dagen sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op penen van meerder straffe ende condemeren haer mede inde costen vande gevanckenissen ende mysse vande justitie. Actum ende gepronunchieert ut supra.

fol. 212v

Geertgen Allers met roede te pronck staen

Alsoo Geertgen Allerts geboortigh van Dooyewaert in Gelderlandt out 20 jaeren in plaetse van haer tot eenich hantwerck te begeven haer sooverre heeft verlopen dat sij haer selven t' sedert Alderheylogen³ lestleden begeven heeft achter 't lant schoyen ende bedelen, sulcx dat sij t' sedert dien tijt vijff weecken tot Rotterdam in hechtenis heeft geseten ende alhoewel d' voorsz. detentie haer wel hadde behooren tot beterschap te dienen, soo is 't echter sulcx dat sij in plaetse van haer te beteren vervallende van quaet tot erger haer begeven heeft in 't geselschap van Catalijn Hendricx alias Cleyne Caet ende Antonettie Jans alias Vuysgen sijnde fameuse dieffeggen. Gelijck dat sij bekent dat sij gevangen sijnde in Heycoop in 't geselschap vande voorsz. Caet ende 't Vuysgen dat bij de voorn. Cleyne Caet aldaer uyt een camer van seecker huys staende in Heycoop alwaer de man voor de deur lagh en sliep gestoolen is een paar slaepplaeckens die sij vercocht hebben voor een rijcxdaelder ende 't gelt t' samen hebben gedeelt.

Dat noch ten selven dagen in Heycoop bij de voorn. Catalijntie Hendricx tot een cleermaecker gestolen is een rocxlijff, een sarge schort, een linde slaepplaecken, een deel coorden, drie kroplappen, drie silvere knopen, twee neusdoecken ende een nachtmantel, noch een stuckjen laken tot een vrouwehempt. Dat d' selve Catalijntien Hendricx onder de predicatie door een venster door een venster klom. Dat Antonette Jans haer oplighen ende dat sij gevangen daer van gehat heeft het rocxlijff ende 't halve laeckentien.

fol. 213

Dat sij gevangen eenige dagen daer naer mette voorsz. Catalijntie Hendricx ende Antonette Jans in Cabauw is geweest. Dat aldaer bij de voorn. Caet gestoolen is een silveren beker, een swart Turcx manteltie, een paers met een groen schortcleet, een paar schoenen met twee swarte kopies. Dat sij Caet de onderdeur opende, als mede een kasien dat in 't voorhuys hingh daer de sleutel innestack ende dat sij 't selve goet t' samen hebben gedeelt uytgeseyt den becker die tot Woerden is opgehouden.

Dat sij gevangen mede is geweest aen den Rijn ten tijde de voorn. Caet ende Antonette Jans aldaer een venster van seecker huys met een mes opbraecken ende dat bij deselve gevangenen soo als sij wat vooruyt gegaen

¹ Hier is een stuk tekst vergeten. Zie hiervoor het vorige vonnis van Catalijntgen Hendricx.

² Sic, schilwacht, lees: schiltwacht.

³ *Strubbe en Voet* (1991) 439. Alderh; Allerheiligen (Sollemnitias Omnium Sanctorum), 1 november.

was aldaer gestoolen hebben vier pont vlas, een sautee ende twee neerstricken. Dat sijlyuden het goet hebbende vercocht ende 't gelt daer van comende met haer drie hebben verteert.

Dat sij gevangen mede is geweest aen ofte ontrent de Reeuwickse brugge den tijtde als bij Catalijn Hendricx alias Cleyne Caet in 't bijwesen van Antonette Jans tot seeckere backer aende Reeuwickse brugge gestoolen wiert een hemtrock met silvere knoppen, twee blaeuwe schorteldoucken, een paer witte kousen, een blaeuwe borsrock, een croplap ende meer ander goet doch dat sij alsdoen een weynich was vooruyt gegaen ende dat sij een pack van 't voorsz. gestoolen goet heeft gedragen tot aen de stat toe alwaer sij geapprehendeert is. Sijnde alle 't selve saecke van quade consequentie die in een lant van goede justitie niet en behoorde te worden geleden maer andere ten exemple mette grootste rigeur gestraft. Soo is 't dat Schepenen alvooren gehoort hebbende den eysch ende conclusie vanden heere Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout deser stat ende gesien de confessie vande voorsz. gevangene doende recht inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorn. Geertgen Allerts gebracht te worden op 't schavot achter het stathuys deser stat ende aldaer met roede in beyde haer armen gebonden te pronck te staen omme de justitie te aenschouwen die aen haer medecompligen

fol. 213v

sa worden gedaen. Bannende haer voorts uyt de landen van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van twaelf jaeren te ruymen binnen daechs sonneschijn ende de voorsz. landen binen drie dagen eerstcomende sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op penen van meerder straffe. Condemnieren haer mede inde kosten vande gevanckenisse ende myse vande justitie. Actum, gepronunchieert ende present ut supra.

fol. 213v

Clara Block

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij ofte van wegen den heere Herbert vander Mey, Balju ende Schout der stadt Goude in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt, eyscher in cas van delict op ende jegens Clara Block jongedochter, poorterse deser stede om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat de gedaegde haer niet heeft ontsien blasphenien, valsche, grouwelijcke ende Godslasterlijcke woorden jegens Godes heylige naem, den Godsdienst ende de heylige Sacramenten mitsgaders de bedienaren des Goddelijcke woorts binnen dese stat uyt te spreecken ende te singen. Alle 't welcke is ten hoogsten straffbaer. Dat hij eyscher daeromme, om 't recht vande Graeffelijckheit te bewaren de voorsz. delinquante 't haerder laetster woonsteden hadde doen daghvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confisquatie van goederen, maer ten dage dienende reghterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stathuys uytgeroepen sijnde ende niet comarende dat mitsdienhem toegevoeght is 't eerste deffault ende voorts in forma als het formulier. Bannende voorts haer deffaillante uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van vier eerstcomende jaren sonder binnen den selven tijt daerinne weder te mogen comen op pene van swaerder straffe ende condemnieren haer mede inde kosten vanden processe. Actum ende gepronunchieert ter vierschaer den 1en september 1669, present 't volle Collegie van Magistraet.

fol. 214

Annitgen Jans van Rees

Gesien bij den Gerechte der stede vander Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij off van wegen den heere Herbert vander Mey, Baljuw ende Schout der stadt Goude inden name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, eyscher in cas van delict op ende jegens Annitgen Jans van Rees jongedochter, poorterse deser stede om te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher etc. ende voorts in forma als de voorgaende in 't geheel ende sonder eenige veranderinge.

fol. 214

d' Heer Herbert vander Mey, Baljuw ende Schout der stat Goude Eyscher in cas van delict op ende jegens Floris Thomasz. jager vander Goude

Alsoo Floris Thomasz. jager vander Goude hem niet heeft ontsien op den 18en september lestleden soo als de zoon van Dirck Dircxz. Mansvelder sijn paer¹ hadde ingespannen om te gaen jagen de lijn aen stucken te snijden ende desselffs zoon seer geweldigh te slaen, roepende tegens den voorn. Dirck de Mansvelder: "Comt gij ouden duyvel, ick sal u het pert in u hant geven" (hebbende een bloot mes in sijn hant) seggende: "Ick heb nog een ziel

¹ Sic. sijn paer, lees: sijn paert

voor u". Dat hij mede ten selven tijde is gegaen bij eenen Arien Cornelisz. sijnde mede een jager, snijdende insgelijcx desselfs lijn aen stucken, ende daer naer gecomen sijnde bij seecker schipper genaemt Pieter Boutges die uyt de Potterspoort quam gaen, den selven met een bloot mes inde hant heeft aengeranst, seer geweldig naer den selven snijdende ende steeckende, roepende: "Tsa gij sacramentsen hont, nu sult gij daer affhebben ende ick sal u doortooten als een hont", sulcx dat hij Pieter Boutges genootsaeckt was, om alle pericel te ontgaen in 't water vande Crommense

fol. 214v

Gouwe te springen ende aen sijn schip dat aldaer lagh te swemmen. Sijnde 't selve een puyr gewelt ende straetschenderie die niemant en staet t' leyden. Soo is 't dat Schepenen gehoort den criminelen eysch ende conclusie vanden heer Eyscher doende recht

dogh niet te min gratie

voor rigeur van justitie prefererende, condemneren den voorn. Floris Thomasz. personelijck ter camer vanden heeren Burgermeesteren voor 't Collegie vanden Achtbaeren heeren Magistraten der voorsz. stat ende alder Godt ende de justitie te binnen om vergiffenis mitsgaders nogh daer en boven te betalen aen den heere baljuw een somme van vijftich gulden ende hem naer desen sal hebben te wachten van diergelijck gewelt meerder te plegen op pene van dat hij daerover soodanigh sall worden gecorrigeert als bevonden sal werden te behooren. Actum den 14en october 1664 ende gepronuchieert bij 't Collegie vande Magistraet.

fol. 214v

**Crijtgen Michiels bejaerde
ende innocente dochter**

Op huyden is op 't versouck vanden stedehouder (mits den heer Bailliu uyt der stat was) geschouwen Crijtgen Michiels innocentde dochter out ontrent 40 jaer leggende in 't Catharijnengasthuys op de Haven op haer betstede, welcke Crijtgen Michiels hadde een streep ofte keep om haer hals. Ende is geoordeelt naer voorgaende advys van statsdoctor ende chirurgijn alsmede gehoort de binnemoeder van 't vrouwehuys ende andere vrouwen aldaer die haer sien hangen ende affgesneden hebben dat deselve Crijtgen Michiels haer selven verhangen hadden, 't welck geseyt werde geschiet te sijn tusschen dynsdach ende woonsdac 's nachts aen een kousebende vast gemaect sijnde aen het heck 't welck voor haer betstede was. Waer naer 't voorsz. feyt geexamineert sijnde, ende bij den voorn. stedehouder [w...] den heer Bailliu daerop versochte vonnisse van Schepenen. Is bij deselve heeren verstaen dat de voorn. doode (volgens d' ordre ende het gebruyck in gelijcke saecke voor dese geopserveert) bij nachte in alle stillicheyte op 't kerckhoff sal mogen begraven werden. Actum den 11en marty 1665, present de heeren de Vet, de Wilde, Crabet ende vander Dussen, Schepenen.

fol. 215

Willem Hendricxz. Nye

Op huyden is op 't versouck vanden heere Bailliu vander Goude geschouwen het doode lichaem van Willen Hendricksz Nye out ontrent 58 jaeren provenier in 't leprooshuys der voorsz. stat Goude sijnde in sijn zelle ofte huysgen hebbende een ronde kneep om sijn hals, den welcken soo als gesecht wort van die hem hebben sien hangen, dat hij hem selfs hadde verhangen an sijn kousenbandt die vast gemaect was aen een ringetgen van 't bovenste tresoor van sijn casgen, staende in deselve celle, hangende ter [muer] [neer] met sijn teenen op de vloer. Ende is geoordeelt naer voorgaende advys van statsdoctor ende chirurgijn dat den voorn. Nye sich selven verhangen hadde, 't gene geschiet is soo men presumeert op verleden nacht. Waer naer 't voorsz. feyt geexamineert sijnde ende bij den voorn. heere Bailliu daerop versocht sijnde vonnisse vanden heeren Schepenen, is bij deselve heeren verstaen dat d' voorn. doode volgens de ordre ende het gebruyck in gelijcke saecken voor desen geobserveert, bij nachte in alle stillicheyte op 't kerckhoff sal werden begraven. Actum den 12 juny 1665, present de heeren Schepenen dempto Swaenswijck ende vander Dussen.

fol. 215

**Den heer Herbert vander Mey
baljuw ende Schout der stadt Goude
in den naeme ende van wegen de
hooge Overicheyt ende
Graeffelijckheyte van Hol-
lant ende Westvrieslandt, Eyscher in
cas van delict contra
Phlips Dircxz. alias
Phlips de Snijer**

Alsoo Philips Dircxz. alias Philips de Snijer geboortigh tot Dordrecht out ontrent 28 jaeren jegenwoordigh gevangen in plaetse van hem tot sijn hantwerck te begeven, ende alsoo

fol. 215v

eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat hij sigh heeft begeven, tot een quaet, ongebonden, ledigh ende Godloos leven ende te converseren met verscheyden vagabonden, dieffen ende dieffeggen, ende de goede luyden het hare te benemen ende met geladen pistoolen uyt steelen te gaen, daervoer hij tot Amsterdam publyck is gegeeselt ende eenige jaren in 't tuchthuys geconfineert, ende naer dat hij gevangen daer uyt ontslagen was vermits hij eenigen dienst aen den justitie aldaer hadde gedaen hem al wederom heeft begeven in quaet geselschap, ende met eenen jongen, Laurens genaemt, gestolen heeft een stuck ofte lap swart laecken daervan hij voor sijn portie gehadt heeft vier ellen. Dat hij gevangen met den selven Laurens tot Amsterdam gestolen heeft een fulpe¹ mantel daervan hij voor sijn portie genooten hadde vijff gulden daerover hij mede tot Amsterdam publyck is gegeesselt ende geconfineert in 't tuchthuys den tijt van twee jaeren ende gebannen uyt de stadt met een mijl in 't ronde vier achtereenvolgende jaeren. Ende alhoewel alle 't selve hem wel hadde behooren te dienen tot beterschap van soo een quaet ende ongebonden leven. Soo is 't egther sulcx dat hij in plaets van sigh te beteren al wederom heeft begeven in 't geselschap van fameuse dieven ende dieffeggen, tot dat hij gevangen alhier geraeckt sijnde in detentie den reghter met verscheyde leugenen abuserende, sijne enorme feyten bedeckende sijn welverdiende straffe daerdoor getracht heeft te ontgaen, dogh eyndelijck bij nader examinatie buyten pijnende banden van isere voor de heeren Schepenen deser stat bekent ende beleden heeft, dat hij naer sijn laetste ontslaginge uyt het tuchthuys tot Amsterdam, tot Delft een beurs gestoolen heeft daerinne was drie schellingen. Item tot Dordrecht alwaer maer acht stuyvers is was. Bekent tot Amsterdam uyt een beursge gestoolen te hebben vier stuyvers. Bekent nogh dat Jacob Calotge hier medegevangen verscheyden beursen soo tot Amsterdam, Leyden ende Rotterdam gestoolen heeft.

fol. 216

Dat hij 't gelt 't geene daerinne was heeft helpen verteren. Bekent hij gevangen wijders doen hij laetst uyt Amsterdam gingh uyt een mansbeurs gestolen te hebben een silvere ducaton die hij alleen behouden heeft ende nogh een beurs tot Rotteram daerinne was drie schellingen. Alle 't welck sijnde saecken van seer quade consequentie die in een stadt van reghten niet sijn tolerabel maer andere ten exemple op 't hoogste straffbaer.

Soo concludeert den heer Eyscher dat den voorsz. gevangen over de delicten in sijn confessie geroert bij vonnisse vanden heeren Schepenen sal werden gecondemneert gebracht te werden op 't schavot achter het stathuys alhier opte reghten ende aldaer aldaer andere ten exemple wel strengelijck gegeesselt ende met het ordinaris teijcken deser stat op sijn schouder gebrantmerckt ende dat voorts den voorsz. gevangen sal werden gebannen voor den tijt van vijftigh jaeren uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt ende mede gecondemneert inde costen vande gevangenis en misen vande justitie.²

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heer baljuw ende Schout der voorsz. stadt Goude gedaen ende genoomen op ende tot laste van Philips Dircxz. alias Philips de Snijer jegenwoordigh gevangen ende ghehoort sijne confessie doende reght uit den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt, condemnieren den voorn. Philips Dircxz. inde wandelingh genaemt Philip de Snijer gebracht te werden op het schavot achter het stathuys deser stadt ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslandt den tijt van vijff ende twintich eerstcomende ende achtereen volgende jaren, te ruymen deser stede ende de vrijdom vanden binnen daeghs conneschijn, ende

fol. 216v

de voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemnieren hem mede inde costen vande gevangenis en misen vande justitie.

Actum ende gepronunchieert den 18en juny 1665 bij den heeren Baljuw, de Veth, Cinq, Swaenswijck, de Wilde ende Crabeth, Schepenen ende ten selven dage geexecuteert.

fol. 216v

**Den heer Herbert vander Mey
baljuw ende Schout der stadt
Goude inden name ende van we-
gen de hooge Overicheyt ende**

¹ GTB. Fulp, soort van fluweel met zeer lang haar.

² Van "Soo concludeert" tot aan "misen van de justitie", een streep in de marge met de tekst "Dit dient voor memorie".

**Graeffelijckheit van Hol-
lant ende Westvrieslandt, Eyscher in cas
van delict contra Jacob Pieters
alias Calotgen 's heeren gevangen**

Alsoo Jacob Pietersz. inde wandeling genaemt Calotgen geboortigh tot 's Gravenhage out 18 jaeren jegenwoordich gevangen in plaetse van hem tot eenigh hantwerck te begeven ende alsoo eerlijck sijn cost te winnen hem sooverre heeft verlopen dat sij sigh heeft begeven tot een ongebonden ledigh ende Godloos leven, ende te converseren met verscheyde vagebonden, dieven ende dieffeggen, ende tot diversche reysen eenige beursen vande goede luyden heeft gestoolen daerover hij tot Amsterdam in hechtenis geraeckt ende aldaer op 't houte paert is gegeesselt ende in 't tuchthuys gebannen voor den tijt van twee jaeren ende den tijt van drie jaeren uyt de stat ende een mijl in 't ronde ende naer sijne ontslaginge aldaer is hij dien nietjegenstaende met sijn voorsz. boos ende Godloos leven voortgaende aldaer tot verscheyde maelen wederom geapprehendeert ende nogh tot drie maelen in 't tuchthuys gebannen voor eenige jaeren. Ende alhoewel alle 't selve hem wel hadde behooren te dienen tot beterschap, soo is 't echter sulcx dat hij in plaets van sigh te beteren hem al wederom heeft begeven in 't geselschap van fameuse dieven ende dieffeggen tot dat hij gevangen op den [ ] juny lestleden alhier geraect sijnde in detentie, den reghter met verscheyde

fol. 217

valsche leugenen abuserende, sijn enorme feyten bedeckende daerdoor sijn welverdiende straffe getraght heeft te ontgaen. Dogh eyndelijck bij nader examinatie buyten pijn ende banden van isere voor de heeren Schepenen deser stat bekent ende beleden heeft, dat hij (naer sijne laetste relaxatie off ontslaginge uyt het tuchthuys tot Amsterdam) aldaer een beurs gestoolen heeft daerinne was een ende twintich stuyvers aen gelt. Item nogh een tot Leyden daerinne was tusschen de vier ende vijff gulden. Nogh een tot Leyden met een daelder aen gelt ende nogh een beurs tot Rotterdam alwaer inne was een silvere ducaton. Dat hij al 't selve gestoolen gelt met Philips de Snijer alhier mede gevangen heeft helpen verteren. Bekent hij gevangen nogh van meyninge te sijn geweest tot Leyden, der Goude ende Rotterdam eenige beurse te steelen off snijden dogh dat 't selve hem telcken is misluct. Bekent nogh tot Amsterdam nu onlanx geleden in 't bijwesen van Abram Langhneus een beurs gestoolen te hebben alwaer in was vijff schellingen ende dat sij 't selve gelt t' samen hebben verteert. Bekent nogh dat eenen Cleyn Heyntgen alias Gaercost tot Amsterdam gestoolen heeft een beurs met gelt daarvan hij gevangen voor sijn portie genooten heeft een croon. Bekent wijders dat hij gevangen tot Amsterdam ontrent Jan Rooports tooren in een nauw straetie bij een huys dat aldaer vertimmert wiert een beurs genoomen heeft daerinne was een ducaton met eenigh cleyn gelt. Bekent nogh tot Amsterdam van een boer genomen te hebben een beurs met ontrent ses schellingen aen gelt. Ende dat hij op de laetstleden Leytse kermis voor de luyden heeft gestaen als wanneer sijn cammeraets ende complicen aldaer eenige beursen sneden ofte stooelen, daarvan hij eenigh gelt heeft genooten. Alle 't welke sijnde saecken van seer quade consequentie ende in een stat van reghten niet tolerabel maer andere ten exemple ten hoogsten

fol. 217v

straffbaer ende voorts in 't geheel ende sonder eenige veranderinge gelijk als de voorgaende.

Actum, gepronunchieert ende geexecuteert ende present als inde voorgaende.

fol. 217v

Jan de Lepelaer tapijtsier

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der selver stadt in den naam ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graaffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan de Lepelaer tapijtsier, soldaet onder de compagnie van capiteyn Allart inwoonder onser stadt om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. heer Eyscher dat den voorn. Jan de Lepelaer hem niet en heeft ontsien jegens Godt ende sijn evennaesten mensch sich sooverre te misgrijpen. verlopen ende besondigen dat hij opten 9en july lestleden 1665 van leven ter doot gebracht heeft den persoon van Jan Jansz. varentgesel wesende eene horrible, abominabile ende seer schrickelijcke saacke die in een lant van goede justitie niet geleden maer ander ten exempel wel swaerlijck behoort gestraft te werden. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graaffelijckheit te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner laatster woonstede naar costuyme hadde doen dachvaarden in persoon te compareren op pene van ban maar ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadhuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende, dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't 1e deffaut ende voor 't proffijt van dien etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Jan de Lepelaer deffailiant uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaren sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff ende verclaren alle sijn goederen soo hij eenige heeft verbeurt ende

fol. 218

geconfisqueert ten proffijte vande hoog Overicheyt ende Graeffelijckheyt voorsz. mits dat hij die sal mogen redimeren volgens 't privilegie van dese stad.

Actum ende gepronunchieert den 21en september 1665, present d' heeren Bailliu, Vereyck, Sterre, Groenendijck, Burgermeesteren ende alle de Schepenen.

fol. 218

**Mr. Cornelis van Groeningen
quacksalver**

Gesien bij den Gerechte der stad Goude 't intendit henluyden overgegeven bij ofte van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der selver stad in den naam ende van wegen d' hoog Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant Eyscher is cas van delict op ende jegens mr. Cornelis van Groeningen quacksalver gedaechde om te compareren in persoon op pene van ban ende confisquatie van goederen. Proponerende den voornoemden heer Eyscher dat den gedaechde hem niet en heeft ontsien maar ter contrarie in saacke van overspel met Maria van Wijngaarden sich heeft verlopen mitsgaders het violeren van 's heeren slooten 't welck saacken sijn ten hoogsten straffbaar. Dat hij eyscher daarom, om 't recht vande Graeffelijckheyt te bewaren den voorz. delinquant t' sijner laatster woonstede naar costuyme hadde doen dachvaarden in persoon te compareren op pene van ban maar ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadhuys uytgroepen sijnde ende niet comparerende dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't 1e deffault ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. mr. Cornelis van Groeningen deffaillant uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van vijftich jaren sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op pene van

fol. 218v

meerder straffe ende verclaren alle sijn goederen verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande Graeffelijckheyt voorsz.

Actum ende gepronunchieert den 16en november 1665, present alle de heeren Schepenen dempto Buys.

fol. 218v

Jan Willemsz. den Engelsman

Gesien bij den Gerechte der stad Goude 't intendit henluyden overgegeven bij off van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der selver stad in den naem ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graeffelickeyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Willemsz. den Engelsman wonende aen 's Graefenwegh¹ om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat den voorn. Jan Willemsz. den Engelsman hem niet en heeft ontsien jegens Godt ende sijn evennaesten mensch sich sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen, dat hij opten 26en july lestleden 1666 binnen dese stad van leven ter doot gebracht heeft den persoon van Cornelis Ariensz. van Sevenhuysen wesende een horribele ende abominable ende seer schrickelijcke saeck die in een lant van goede justitie niet geleden maer andere ten exempel wel swaerlijck behoort gestraft te werden. Dat hij eyscher daeromme om het 't recht vande Graeffelickeyt te bewaren den voorz. delinquant t' sijner laetster woonstede naer costume hadde doen dachvaerden in persoon te compareren rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadhuys uytgroepen sijnde

fol. 219

ende niet comparerende, dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijit vandien etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Jan Willemsz. den Engelsman deffaillant uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaren sonder binnen den selven tijt daer inne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff ende verclaren sijn goederen soo hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelickeyt voorsz.

Actum ende gepronunchieert den 5en november 1666, present als in 't ordinaris vierschaer [boeck].

fol. 219

Willem Wier

¹ De 's Gravenweg, een weg en een buurtschap tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en de Rotterdamse wijk Kralingen. Nu liggende in de gemeenten Rotterdam. Capelle a/d IJssel en Zuidplas.

Alsoo Willem Wier jegenwoordigh gevangen bekent ende beleden heeft dat hij ontrent twee jaren geleden dienst genomen hebbende onder den compagnie vanden heere van Gent, alsdoen lieutenant-collonel van 't Walsche regiment naer dat hij ontrent ses a 7 maenden geleden onder deselve compagnie hadden gemiliteert, sich sonder pasport van deselve compagnie hadde begeven, ende niet wetende dat de compagnie vanden selven heere Van Gendt alhier guarnisoen was houdende, alhier gekomen ware om sich wederom in dienst te begeven, directelijck jegens het 16e articule vande militaire articulbrieff wel claerlijck dicterende dat deselve persoonen metten doot gestaft sullen worden. SOO IS'T dat mijn heeren vande krijsraet geexamineert hebbende den voorgeroerde confessie mitsgaders 't voorsz. articule doende uyttten naem ende van wegen

fol. 219v

de hooge Overicheyt van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, prefererende gratie voor rigeur van justitie. Condemneren den voorsz. gevangen gebracht te worden onder de cortegarde¹ staende bij 't Nieuwe Veestal ende aldaer geseth op het houte paert, evenals opte namiddagh de clocke drie uyren sal geslagen wesen ende daer opte blijven den tijt en wijlen toe de parade van beyde de compagnies gints ende weder voorbij 't voorsz. paert gemarcheert sullen zijn, ende condemneren den selven mede inde costen vande gevangenis ende mise van justitie. Actum ende gepronunchieert t' Stadtdoelen den 13en January 1667, present de heer mr. Jacob vander Tocht secretaris deser als bij den heeren Burgermeestere der selver stadt ende [acht] hoofden van deselve gecommiteert inde krijsraet te presideren ende deselve te dienen met een advijserende stemme Thomas Saute lieutenant vande compagnie vanden capiteyn Cornelis de Wit, Daniel van Lanckvelt vendrich vande compagnie vanden gemelten heere van Gent, Jan Nordi ende Michel Clemments sergeants van deselve compagnie ende Thoemas [Oravels] sergeant vande compagnie vanden gemelten De Wit. Mitsgaders Jan van Hoorn majoor deser stadt als bij gemelten heeren Burgermeesteren gestelden auditie.

fol. 220

Jan Goossensz. metselaer

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij ofte van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der selver stadt in den naem ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant Eyschers², in cas van delict op ende jegens Jan Goossensz. metselaer, poorter deser stede om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorsz. heer Eyscher dat den voorsz. Jan Goossensz. metselaer hem niet en heeft ontsien jegens Godt ende sijn evennaesten mensch sich sooverre te te misgrijpen, verlopen ende besondigen, dat hij opten 12en december lestleden 1666 den persoon van Joris van Stralen soodanich te quetsen ende grieffven met een steeck inde stroot sijnde de asperia arteria³ affgesteecken, dat hij datelijck daeroff is gestorven. Sijnde 't selve een horribele, abominable ende seer schrickelijke saecke die in een lant van goede justitie niet geleden maer andere ten exemple wel swaerlijck gehoort gestrafft te werden. Dat hij eyscher daeromme om 't recht vande Graeffelijckheit te bewaeren den voorsz. delinquant t' sijner lester woonstede naer costume hadden doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen, maer ten ten dage dienende rechterlijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende, dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijit etc. (ende voorts in forma als 't formulier). Bannende voorts den voorsz. Jan Goossensz. metselaer deffaillant uyt den lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff ende verclaren al sijn goederen soo hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffijite vande hooge Overicheyt ende Graeffelickheit voorsz.

Actum ende gepronunchieert den 1 marty 1667, present als in 't ordinaris vierschaerbouck.

fol. 220v

Jan Jansz. alias Jan Mourisz.

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henlyuden overgegeven bij ofte van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu ende Schout der selver stadt in den naem ende van wegen d' hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, eyscher in cas van delict op ende jegens Jan Jansz. alias Jan Mourisz. varentgesel poorter deser stadt om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat den voorn. Jan Jansz. hem niet en heeft ontsien jegens Godt ende sijn evennaesten mensch sich sooverre te misgrijpen, verlopen ende besondigen dat hij opten 11en January des nachts door een venster in sijn huys geklommen sijnde Marrichjen Harmens van Balen sijn huysvrouwe die bij 't vier sat seer moordadich met sijn opsteecker te inflingeren acht wonden soo in haer heup als op haer rugge soodat sij den 17en der selver maent daarvan is comen te overlijden. Sijnde 't selve een horrible, abominable ende seer schrickelijcke saecke die in een lant van goede justitie niet geleden maer andere

¹ GTB. Kortegaard, cortegarde (corps de garde); Wachthuis, wacht, het lokaal van de nacht- of ratelwacht.

² Sic, Eyschers, lees: Eyscher.

³ Asperia arteria, slagader bij de slokdarm.

ten exemple wel swaerlijck behoort gestraft te worden. Dat hij eyscher daeromme omme 't recht vande Graeffelijckheit te bewaren den voorsz. delinquant t' sijner lester woonstede naer costume hadden doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechtelijck ter vierschaer ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende, dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien etc, ende voorts in forma als 't formulier. Bannende voorts den voorn. Jan Jansz. deffailiant uytten lande van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daer binnen te mogen comen op ~~pene~~ verbeurte van sijn lijff ende verclaren alle sijne goederen soo hij eenige heeft verbeurt ende geconfisqueert ten proffijte vande hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit voorsz.

Actum ende gepronunchieert den 15en marty 1667, present als in 't ordinaris vierschaerbouck.

fol. 221

**Alexander Hoffman corporael
ende Jan de Jonge soldaet
beyde op 't houte paert**

Alsoo Alexander Hoffman corporael ende Jan de Jonge soldaet onder de compagnie vanden edele heer colonel van Gent, ontrent drie weecken geleden ten huuse van Kees Syvertsz herbergier op 't Verbrande Erf als mede op 's heeren straten groote moetwil ende petulantien bedreven hebben ende als mede voor de groote kerckdeur met blooten rappieren 's heerendienaeren hebben geresisteert sijnde saecken van seer quaede consequentie ende in een stadt van rechten niet tolerable, maer andere ten exemple op 't hoogste straffbaer. Soo is 't dat mijn Heeren vanden Gerechte alvoorens gehoort hebbende den eysch ende conclusie van d' heer Herbert vander Mey, Bailiu ende Schout deser stadt gedaen ende genomen doende recht uyt den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorsz. Alexander Hoffman corporael ende Jan de Jonge gebracht te worden achter het stadthuys ende aldaergeseth op het houte paert tot haerder discretie, den voorsz. Hoffman aen sijn voeten hangende [ ] gewicht ende condemnieren deselve inde costen vande gevangenisse ende inde mise vande justitie.

Actum ende gepronunchieert den 10en marty 1667, present d' heeren Bailliu ende alle de Schepenen demptis dr. de Lange ende Florens de Lange.

fol. 221

Cornelis Nanne gegeeseltt

Alsoo Cornelis Nannen van Gouwerack out ontrent 30 jaeren jegenwoordich soldaet onder de compagnie vande heer colonel van Gent alhier in garnisoen leggende jegenwoordich gevangen buyten pijn ende

fol. 221v

banden beleden ende bekent heeft, dat hij gevangen nu geleden den tijt van seven jaeren alhier binnen desen stadt langs 's heeren straet met een bloot mes op zijn hoet ende in zijn hant geloopt ende over 's heeren straet daermede geschrappt heeft doch dat hij daer met een geltboeten is gestraft gewoorden, 't welck ja wel hadden behooren te dienen tot beterschap echter hem niet en heeft ontsien ontrent den tijt van drie weecken geleden tot Amsterdam zijnde den heer capiteyn den Haen vander Goude op 's heeren straet aldaer te bejegenen met seer vileyne ende onbetaemlijcke woorden uyt te crijten seer grouwelijck te injurieren. Doch dat den heer capiteyn hem ontgaende daer naer hem te gemoet was gecomen den heer capiteyn De Zitter mede vander Goude, welcke hij mede seer groffelijck geinjurieert heeft ende met den selven hantsgemeen is geworden sonder eenige de minste reede gegeven te hebben.

Dat hij gevange ontrent 14 dagen geleeden met een bloot mes geschrappt heeft ten huuse van Ida Visch zeggende: "Dat is voor de reste".

Dat hij gevangen in zijn boos ende quaet voornemen voortgaende ende gelijk mijn Heeren vande Gerechte bij suffisante infformatie is gebleecken dat hij gevangen tot verscheyde malen gevraecht heeft aen seeckere huysman die met een koebeest voor de huysinge stont van Arien Commersz. wonnende naest de Doelen: "Wat hebt ghij of de koe te zeggen". Daer den huysman op antwoorden: "Ik heb niet met al te zeggen, ick sal 'der een touw voor coopen". Daerop hij gevangen sijn rappier uyttrock steeckende daermede naer den huysman, zeggende: "Staet nu", ende heeft hij gevangen soo lange naer den huysman

fol. 222

met sijn rappier gesteecken dat den selven huysman genootsaecht was inde gangh van 't selve huys te wijcken.¹ Dat hij gevangen hem mede niet heeft ontsien op den 17en november lestleden der naerdemiddachs de clocke ontrent halff drie uyren soo als de dienstmeyt in den Doelen alhier van meynige was uyt den huuse vanden

¹ Na: "inde gangh van 't selve huys te wijcken", volgen drie doorgehaalde en onleesbare regels.

Doelen te gaen ende comende inde deur hij gevangen met een blooten degen naer steeckende sij deselve steeck ontwijckende is de steeck inde voordeur gegaen ende daer naer bij de gemeelde dienstmeyt een venster afdoende ende vragende aen twee soldaten onder wat compagnie hij diende daer hij gevangen op antwoorden: "Ik dien onder de duyvels compagnie" ende comende hij gevangendaerop metten bloote rappier om in 't venster off raem te slaen maer haer toe, is hij al struyckelende inde goot vallende wederom opgestaen zijnde ende twee manspersoonen comende gaen langs 's heeren straet heeft hij een van deselve met sijn bloot rappier op den arm geslagen ende willende zijn slach verhalen is hem den selven persoon onder zijn rappier geschooten die hem het selve ontworstelende ontweldicht heeft, zijnde al 't selve een groote moetwille ende notoir gewelt die in een lant daer goede justitie vigeert niet geleeden maar andere ten exemple wel rigoureselijck behoort te worden gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie

fol. 222v

bij den heere Bailjuw ende Schout der voorsz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tot laste van Cornelis Nannen jegenwoordich gevangen ende gehoort zijnde confessie doende recht uut den naem ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeeelandt ende Westvrieslandt, condemneren de voorsz. Cornelis Nannen gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stadt ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt den landen van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van vijff eerstcomende ende achtereenvolgende jaaren, te ruymen deser stede ende den vrijdom vandien binnen daeghs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen comen op pene van meerder straffe ende comndemneren hem mede inde coste van vande gevangenisse ende mise vande justitie.

Actum, gepronuncieert den 1 december bij de heeren Bailjuw ende alle de Schepenen demptis Dr. de Lange ende Ffloris de de Lange.

fol. 222v

**Andries de la Tauche
gegeeselt**

Alsoo Andries de la Tauche gebooren in Vranckerijck inde provincie Anjou¹, out ontrent 22 jaaren jegenwoordich gevangen zijnde mijn Heeren vanden Gerechte bij suffisante informatie gebleecken dat hij gevangen op den 9en decembris laetstleden met twee zijne medemackers is gecomen ten huysen van Jan Claesz. backer woonende op die Turffmarct ende een bolle broot gecocht hebbende, hij gevange in betalinge gaff een ducaton eysschende zoo veel gelt terugge hem in payement [aengetelt]

fol. 223

werdende 't zelve weygerende ende den ducaton terugge becomende trock het cleyne gelt daarbij tot ontrent 30 stuyvers ende zijn zoo wech gegaen.

Dat hij gevange in 't geselschap als vooren daechs daeraen met deselve filoterie² voortgaende ontrent den middach zijn gecomen ten huysen vanden capiteyn van Heusen wonenden op het Zevestraet ende eenich lint daer gecocht hebbende, heeft van gelijcke een ducaton in betalinge gegeven ende hebben soo veel gelt terugge genoomen als hem toequam ende niet comende geraecken tott zijn ooghermerck is hij gevangen met den capiteyn voorn. in debath geraeckt hem dreygende met zijn degen 't' affronteeren ende zoo voorts vandaen geraecktt. Dat hij gevange in sijn quaet voornemen al voort gaende is ten tijde voorsz. gecomen ten huysen van Joost van Sorgen eysschende een stuyver brandewijn die mede een ducaton in betalinge gaff die bij deselve gewijsselt zijnde, over 't gewijsselde gelt eenich dificulteyt maackten 't gelt bij den anderen geschooven ende met de voorsz. ducaton ontrent twintich stuyvers met haer genoomen ende [daer...] voortgaende gegaen zijn tott Ary Govertsz. daer ontrent woonachtich ende gedroncken eene stuyver brandewijn sijn deurgegaen sonder deselve te betalen. Dat hij gevangen niet ophoudende voort gecomen is ten huysen van Crijn Fransz. marctschipper op den Bosch woonende op de Oostzijde vande Haven ende nadat deselve met zijn mackers twee halve

fol. 223v

pintges mede hadden gedroncken heeft deselve gevange een ducaton aen desselfs huysvrouwe gepresenteert die besich zijnde omme deselve te wisselen heeft den ducaton met eenich cleyne gelt tusschen den gulden ende den daelder terugge genomen seer vloeckende ende treeckende aen zijn deegen. Dat hij gevangen noch al niet ophoudende in sijn quaet voorneemen ten selve daage is gecomen ten huysen van Claes Westerhout woonende op het Veerstaet ende nadat hij met sijn compagnons een pintie wijn hadde gedroncken seer vloeckende ende baarde treckende desselfs huysvrouwe bij de arm die om en 't' om slingerende oock dreygende te slaen eenen Jacob Pietersz. schipper op Dordrecht.

¹ Komt ongeveer overeen met het huidige dep. Maine-et-Loire, Frankrijk.

² Filoterie, mogelijk wordt hier bedoeld: fayoter, zich uitsloven. Filoterie; uitsloverij.

Dat hij gevangen noch al niet ophoudende in zijn quaet doen ten selven dage gecomen zijn ten huysse van Jacob Pietersz. van Nyenhoove woonende [ ] ende gedroncken hebbende brandewijn. Hebben als wederom een ducaton in betalinge gegeven, eysschende de moeye gelt wederom te hebben ende terugge gegeven de vijff schellingen in enckele stuyver ende noch vier stuyvers in dubbele stuyvers, den ducaton met gemelte [vijff] stuyver ende een dobbelde stuyver met haer genomen.

Dat hij gevangen ten selven dage noch gecomen is ten huysse van Govert Harmansz. backer op de Gouwe vragende na een bolle broots gevende een ducaton in betalinge die haer desselfs huysvrouwe cleyn gelt op de leun vande [stop]¹ nederleggende tot drie guldens toe. Hebben 't zelve gelt bijeen geruckt nevens [ ]

fol. 224

Eyndelijcks dat hij gevangen ten zelven dage noch is gecomen inde Stoof alwaer Frans Fransz. 's heerendienaer nevens zijn cameraet besich waeren omme de medemackers te apprehenderen hij gevangen daer bij comende den selven Frans Fransz. met zijnen deegen seer swaerlijcken heeft gewont ende alsoo de justitie geresisteert. Zijnde alle saecken die in een stadt van goede justitie niet mach wedern geleden nemaer swaerlijck gestraft anderen ten exempel. Schepenen gesien den criminenen eysch ende conclusie vanden heeren Bailljuw ende Schout der voorsz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tot laste van Andries de la Touche tegenwoordich gevangen ende gesien de informatien doende recht uyt name ende van wegen de Hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, condemnieren den voorsz. Andrie de la Tuoche² gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannen hem voorts uyt den landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van 25 eerstcomende ende achtereenvolgende jaaren, te ruymen deser stede ende de vrijdom vandien binnen daeghs sonneschijn ende de voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen denzelve tijt daar weder inne te mogen coomen op pene van meerder sraffe³ ende condemnieren hem mede inde costen, ende mise vande justitie.

Actum, gepronuncieert den 31en december 1667, present den heere Bailljuw ende alle de Schepenen.

fol. 224v

**Anthonie Banquigny
gegeeselt**

Anthony Banquigny gebooren in Vranckrijck inde provintie van Picardye ondt ontrent 26en jaaren ygenwoordig gevangen zijnde mijn Heeren vanden Gerechte bij sufficante informatie gebleecken dat hij gevangen op den 10en december laetsleeden met zijn macker gecomen is ten ten huysse van Joost van Sorgen, eysschende een stuyver brandewijn die een ducaton in betalinge gevende ende bij desselfs gewijsselt zijnde voor den gewissede gelt eenich difficulteyt maeckende 't zelve na de laade schoven terugge nemende den voorsz. ducaton met ontrent twintich stuyvers van 't gewisselde gelt.

Dat gij gevange noch ten zelve daage is gecomen met zijn voorsz. medemacker ten huysse van Crijn Fransz. marcktschipper op den Bosch wonende op den Oostsijde vande Haven ende nadat se twee pinten meede hadde gedroncken hebben al wederom een ducaton in betalinge gegeven aen desselfs huysvrouwe die besich zijnde met deselve te wisselen hebbende den voorsz. ducaton met ontrent tusschen den gulden ende daelder terugge genoomen, seer vloeckende ende rasende den huysse uytgeraect.

Dat hij gevangen noch al voort gaende in sijn quaet voornemen ten selven dage is gecomen met zijn voorgaande geselschap ten huysse van Claes Westerhout woonende op het Veerstal ende nadat se een pint wijn hadden gedroncken hebben seer gevloecht ende [gebaert] desselfs huysvrouwe bij den arm die om ende 't om slingerende dreygende oock te slaen ende Jacob Pietersz. schipper op Dordrecht.

Dat hij gevange noch al voort gaende met quaet doen

fol. 225

ten selven dage met sijne mackers gecomen is aen huysse met⁴ Jacob Pietersz. van Nyenhoove woonende [ ] ende daer eenige brandewijn gedroncken hebbende eyschende moey gelt gewisselt te hebben ende desselfs huysvrouwe op den toonbanck gelegte zijnde vijff schellingen in enckelde schellingen ende noch vier sogenaemde dobbele stuyvers hebben den ducaton met gemelte vijff schellingen ende een dobbele stuyver met haer genoomen.

Dat hij gevangen ten zelven dage als vooren noch gecomen is ten huysse van Govert Harmensz. backer op de Gouwe ende een bolle broot gecocht hebbende, hebben nochmaels een ducaton in betalinge gegeven die

¹ De leun van de stop; betekenis stoep ???

² Sic, Andrie de la Tuoche, lees: Andries de la Touche.

³ Sic, meerder sraffe, lees: meerder straffe.

⁴ Sic, aen huysse met, lees: aen huysse van?

desselfs huysvrouwe haer cleyn gelt op de leun vander stop ter nederleggende tot drie gulden toe hebben 't zelve gelt nevens den ducaton bijeen geruckt ende daarvan genoomen ontrent vijfthien a twintich gulden.

Eyntelijcken dat hij gevangen ten selven dagen inde Stooftsteegh van des heerendienaers aegedaen zijnde heeft zijn rappier getrocken ende de justitie gerestitueert¹.

Zijnde all saecke die in een stadt van goede justitie niet mach werden geleden nemaer swerlijcken gestraft andere ten exempel. Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailljuw ende Schout der voorz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tott laste van Anthony Banquigny ygenwoordich gevangen ende gesien den informatie doende recht uyt den name ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, condemneren den voorsz.

fol. 225v

Anthoine Banquigny gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt den landen van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt den tijt van vijffentwintich eerstcomende ende achtereenvolgende jaaren, te ruymen deser stede ende den vrijdom vandien binnen daechs sonneschijn ende voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt daer weder inne te mogen coomen op pene van meerder straffe ende condemneren hem mede inde costen vande gevangenis en mise vande justitie.

Actum, gepronuncieert den 31en december anno 1667 bij de heeren Bailljuw ende alle de Schepenen.

fol. 225v

**Warnard Palland ge-
geeselt**

Alsoo Warnard Palland geboortich tot Cleeff out 27 jaren soldaet onder de compagnie vanden edele heer colonel en Baron van Gent alhier in garnisoen leggende jegenwoordich gevangen, buyten pijn ende banden beleden heeft, dat hij opten 1e february laetsleden met eenen Thomas Meeren mede soldaet van deselve compagnie gecomen is tot Haestregt ende beyde hare rappiers uytgetrocken ende langs

fol. 226

heeren straten geschrappt ende wederom na de stadt comende, hebben aengedaen een Steenplaets, ende met haere degens verscheyde glazen sonder eenige de miste redenen, en met gewelt aen stucken gesmeten.

Bekent mede aengeranst te hebben ontrent Haestrecht eenen Joost Hendricksz, ende met sijn rappier hem te hebben gequetst.

Bekent mede hij gevangen gequetst te hebben den persoon op de Derde Steenplaets woonachtich.

Sijnde al 't selve een seer groote moetwil ende notoir gewelt, ende violement van 's heeren wegen die in een lant daer justitie vigeert, niet en can noch mach werden geleden, maer andere ten exempel wel rigoureslijck behoort te werden gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch conclusie, bij den heer Bailliu, ende Schout der voorsz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tot laste van Warnard Palland jegenwoordich gevangen ende gehoord sijne confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen d' hooge Overicheyt, ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelant, ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Warnard Palland, gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stadt ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te worden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voorts uyt der lande van Hollant ende Westvrieslant voor den tijt van thien eerstcomende ende achtereenvolgende jaren, te ruymen deser stede ende de vrijdomme vandien

fol. 226v

binnen 's daechs sonnenschijn, ende den voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt weder daer binnen te mogen comen, op pene van meerder straffe, ende condemneren hem mede inde costen vande gevangenis en mise vande justitie.

Actum, gepronuncieert den 1en marty 1668, present alle de Schepenen dempto de Wilde.

fol. 226v

¹ Sic, de justitie gerestitueert, lees: de justitie geresisteert.

Touchain Partoy gegeesselt

Alsoo Touchain Partoy geboortich in Vranckrijck te Pontoysen¹ out 44 jaren corporael onder de compagnie vanden colonel van Gent alhier in garnisoen leggende, buyten pijn ende banden beleden heeft, dat hij op den 8en february laetstleden des nachts gecomen is, met Martin Mariet, Niclaes Brieu, ende Gijsbert Furgo doende patrouille, op den Thiendenwegh ende aldaer gerescontreert² den Stedehouder met drie dienders hebbende in apprehensie genomen, eenen N. Mortangne, mede soldaet vande gemelte compagnie, die deselve na de gevangespoort waren brengende, ende de drie vordere soldaten hem vragende ofte den selven Mortaigne souden laten na de gevangenis se gaen ofte niet, soude gemelte gevangen gecommandeert hebben van neen, ende den selven alsoe de justitie ontruckt onder dexel gemelten Mortaigne, inde cortegarde souden

fol. 227

brengen ende in verseeckeringe houden, die nochtans alvorens daer te comen, uyt der selver handen ontkomen ende ontsnapt is.

Zijnde 't selve niet alleen een noitair geweld de justitie aengedaen, nemaer eenen groote vilipendie van deselve ende strijdich tegen den eed den lande gedaen, dat in een landt daer goede justitie vigeert, niet geleden nemaer andere ten exemple wel rigoreuselijcken behoort te werden gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu ende Schout der voorsz. stad Goude gedaen ende genomen, op ende tot laste van Touchayn Partoy jegenwoordich gevangen ende gehoord sijn confessie doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Touchayn Partoy gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stad ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te worden tot discretie van Schepenen. Bannende hem voort uyt den lande van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van thien volgende jaren, te ruymen deser stede ende den vrijdom vandien binnen daechs sonneschijn ende den voorsz. landen binnen drie eerstcomende dagen sonder binnen den selven tijt, daer weder inne te mogen comen op pene van meerder straffe, ende condemneren hem mede inde costen vande gevangenis se ende mise vande justitie.

Actum ende gepronunchieert den 1en marty 1668, present alle de Schepenen dempto de Wilde.

fol. 227v

Martin Mariet, Niclaes Brieu, ende Gijsbert Furgo op 't houtte paert

Alsoo Niclaes Brieu geboortich tot Paris out ontrent 30 jaren, Gijsbert Furgo geboortich in Vranckrijck te Monteau³ out 21 jaren, Martin Mariet geboortich van Sedan⁴ out 18 jaren, t' samen soldaten onder de compagnie vanden edele heer colonel van Gent, jeegenwoordich gevangen die gesamentlijcken buyten pijn ende banden beleden ende bekent hebben, dat sij op den 8en february des nachts gecomen te sijn met den corporel Touchayn Partoy, op den Thierendewegh, ende aldaer gerescontreert den Stedehouder met drie dienders, in apprehensie genomen hebbende seecker persoon, die deselve naer de gevangespoort brachten, die deselve op ordre van gemelten corporael als hooft vande patrouille, den voorsz. gevangen met geweld uyt de handen vanden voorn. Stedehouder hebben geruckt, omme deselve voorts naer de corteguarde te brengen, ende in verseeckeringe te houden, die nochtans alvooren daer te comen, uyt der selver handen ontkomen ende ontsnapt is.

Zijnde 't selve niet alleenlijck een notoir geweld, de justitie aengedaen, nemaer streckene tot groote prejuditie van deselve ende strijdich tegen den eedt den lande gedaen, 't welck saecke sijnde, die in een lant daer goede justitie vigeert niet geleden nemaer andere ten exempelp wel rigoreuselijck

fol. 228

behoort te werden gestraft.

Schepenen gesien den criminelen eysch, ende conclusie bij den heere Bailliu ende Schout der voorsz. stad Goude gedaen ende genomen, op ende tot laste van Nicolaes Brieu, Gijsbert Furgo ende Martyn Mariet jegenwoordich gevangen ende gehoord haere confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt, Zeelant ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Niclaes Brieu, Gijsbert Furgo, ende Martin Mariet gebracht te werden achter het stadthuys deser stad ende aldaer geseth te worden op het houten paert, met een vierroer aen yder beenen hangende tot haerder discretie, als mede inde costen vande gevangenis se ende mise vande justitie.

¹ Pontoise, dep. Val-d'Oise, Frankrijk.

² *GTB*. Rescontreeren, rencontreeren; toevallig ontmoeten, tegenkomen.

³ Monteaux, dep. Loir-et-Cher, Frankrijk.

⁴ Sedan, dep. Ardennen, Frankrijk.

Actum ende present ut supra.

fol. 228

**Cornelis Cornelisz. met de
strop om den hals ende &**

D' heer Herbert vander Mey, Balju ende Schout der stadt Goude, Ratione offitii, eyscher in cas van delict, contra Cornelis Cornelisz. out 77 jaren, borger alhier, jegenwoordich gevangen, de welcke buyten pijn ende banden beleden heeft, dat hij ontrent den twee laetsten jaren van het leven van zijn dochter Geertgen Cornelis, continueerlijck bij haer onder een deksel geslapen heeft nudus cum nuda¹, doch seyt haer noyt oneerlijck te hebben aengeraeckt, veel min vleyselijck met haer te hebben geconverseert.

fol. 228v

Dat hij merckende sijn voorn. dochter swanger was, haer 't selve heeft opgestreden² ende gevraecht bij wie sulcx was, sij hem genoemt heeft eenen Jan Gijsen, een getrouwt man wesende.

Dat ten tijde als gemelte dochter verlost inde maent van meye lestleden, hij gevangen alleen bij haer op de kamer was, ende de vrucht op de zolder leggende, gesien heeft dat d' selve dochter deselve met force in een pot duyden als wanneer hij 't selve een snick perfectelijck heeft sien geven, waerop hij seyde: "Wat wilt gij doen". zij antwoordde: "Het is een suyger", daerop hij gevangen repliceerde: " 't heeft voetges, 't is wel een kint".

Bekent noch gesien te hebben, dat sijn dochter de pot met gemelte vrucht wegh geseth hebbende sij een spijcker in haer handt hadde, ende dat d' selve hant seer bebloed was. Waerop hij vragende: "Wat hebt gij daer mede gedaen", kreegh tot antwoord: "Wat roert het u".

Noch dat sijn dochter gebaert hebbende ende de vrucht als boven inde pot sijnde, hij tegen haer seyde: "Gy sult u selven ende mij in lijden brengen", ende dat hij het om de schande vande werelt te bedecken, heeft toegelaten.

Dat gemelte vrucht inde pot doot sijnde, hij 't selve een geheele nacht in sijn huys gehouden heeft, sijnde bij sijn dochter onder haer gemeyne betstede geseth, ende dat hij deselve pot met het gene daer in was, des anderen daechs 's morgens heel vrough buyten seecker waterpoortge

fol. 229

gebracht heeft, ende aldaer soo verre hij konde, inde stadtsgracht heeft gesmeten.

Seyt hij gevangen als hij sijn hert mocht uytspreken niet anders te weten, off het was een kint, ende dat sijn hert daer over seer knaegde.

Seyt noch dat ten tijde hij metten voorn. Jan Gijsen van Maestricht quam ontrent St. Jacob lestleden, hij metten selven in propoost rakende over het gevonde kint inde graft, dat Jan Gijsen seyde: "Het was wel een kint, ick hebbe het opgehaelt sijnde, gesien, ende geleek u dochter Geertgen seer wel", vougende daer by: "Smoort ende swijcht het, ick sal 't oock doen".

Ende naer dien niet te twijffelen is, dat het kint 't gene hij gevangen als boven heeft in 't water gesmeten, het selve is dat eenige weinige dagen daer naer in stadtsgracht op deselve plaets is comen opdrijven, ende aldaer gevonden, hebbende een steeck in 't lijff, 't gene naer apparentie metten spijcker is gedaen, ende oock te meer dat het sijn dochter van aengesicht gelijk was, gelijk mede in 't schouwen bij meer omstanders is gesecht. Soo besluyt hij heer Eyscher uyt alle 't welke voorsz. is, oock mede omdat Jan Gijssen op de vlucht is, waardoor hij gevangen niet kan werden geconfronteert, den selven gevangen evidentelijck is consius et socius delictie³ van dat horrible, abominable ende schrickelijcke feyt, waer een mensch van 't leven

fol. 229v

ter doot gebracht is, 't welck in een lant van goede justitie niet kan geleden maer andere ten exempel wel swaerlijck behoort gestraft te werden.

Schepenen gesien den criminelen eysch ende conclusie bij den heere Bailliu ende Schepenen der voorsz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tot laste van Cornelis Cornelisz. jegenwoordich gevangen ende gehoort sijne confessie doende recht uyt den naem ende van wegen d' hoog Overicheyt ende Graeffelycheyt van Hollant, Zeelandt ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Cornelis Cornelisz. gebracht te worden op het schavot

¹ Geslapen heeft nudus cum nuda; naakt geslapen heeft.

² GTB. Opstrijden; betichten van.

³ Consius et socius delictie; vrij vertaald: een bewuste medeovertreder van.

achter het stadthuys deser stadt ende aldaer ten thoon gestelt (andere ten exempel) onder de galge, met de strop om den hals ende een houte pop in een pot onder sijn arm tot discretie van Schepenen, ende bannen den selven in het tuchthuys deser stede sijn leven lanck geduyrende. Confisqueren sijne goederen ten behouwe vande hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt voorsz. ende condemneren hem inde costen vande gevangenisse ende mise vande justitie.

Actum den 12en marty 1668, present 't Collegie vande Magistraet, dempto de Wilde, Schepen.

fol. 229v

**Mattheus van Holant
gebannen**

Gesien bij den Gerechte der stadt Goude 't intendit henluyden overgegeven bij ofte van wegen d' heer Herbert vander Mey, Bailliu

fol. 230

ende Schout der selver stadt in den naem ende van wegen d' heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant Eyscher in cas van delict op ende jegens Mattheus van Holant om te compareren in persoon op pene van ban ende confiscatie van goederen. Proponerende den voorn. heer Eyscher dat den voorn. gedaegde in persoon hem niet en heeft ontsien, maer ter contrarie stoutelijcken vervordert nu ontrent drie jaren geleden, buyten dese stadt inde Winterdijck onder de jurisdictie van Blommendael (sijnde een seer eenige wegh¹) de persoon van Aeltgen Cornelis seer groot gewelt aen te doen, met haer om het lijff te vatten, onder de voet te smijten, ende haer hant op haer mont te houden, soodanich dat haer daerdoor het krijten, ofte schreeuwen beleth wierde ende siende hij gedaegde eenich volck comen, haer als doen eerste verlaten.

Dat noch hij gedaegde hem niet en heeft ontsien, ontrent ses weecken daer naer de voorsz. Aeltgen Cornelis op den wegh tusschen de voorsz. Winterdijck, ende de Waddinckveensche brugge na te volgen ende bij haer gecomen sijnde, ende jegens haer seggende: "Comt, laet ick u mantgen dragen", ende sij Aeltgen Cornelis daer op antwoorde: "Ick kan 't selve wel dragen", haer aen te vallen ende te trachten om haer borsten te voelen sulcx dat deselve Aeltgen Cornelis, daerover seer quam te schreijen, seggende: "Laet mijn los, daer comt volck", als wanneer hij gedaegde van haer

fol 230v

gescheyden is.

Dat wijders noch daer en boven hij gedaegde in persoon hem heeft vervordert op de 17en september lestleden des avonts de clocke tusschen ses ende seven uuyren inde voorsz. Winterdijck de persoon van Meynsge Cornelis huysvrouwe van Leuff Cornelisz. van achteren te volgen, ende bij haer gecomen sijnde, ende eenige woorden met haer gehadt hebbende, met sijn eene hant haer achter om den hals te vatten ende met sijn andere hant te trachten haer rocken van vooren op te rapen, 't welck de voorsz. Meynsge Cornelis hem beleth hebbende daerna sijn hant te steecken in het splitgath van haer rock², ende daarmede tot tweemaal toe haer bloot lichaem te voelen, waerover de voorsz. Meynsge Cornelis groot rumoer maeckende, hij gedaegde seyde: "Soet, soet en raest soo niet want ick moet u noch fotsen³ ende 't sal der noch wel anders gaen", sulcx dat de voorsz. Meynsge Cornelis met een groote verbaestheyt seyde: "Godt wat sal mijn overcomen, gij meent dat ick wel gelt bij mij hebbe, maer 't en is soo niet off ick hebben geen gelt". Presenterende hem gedaegde een schellingh, daerop hij gedaegde seyde: "Ick moet het al hebben, ende meackt hier niet te [mis..len]", daer bij voegende: "Geeft mijn gelt dan sal ick u laten gaen", daerop deselve Meyntge Cornelis genootsaecht was

fol. 231

hem gedaegde noch eenich gelt te geven, sonder nochtans (overmits de groote alteratie) te weten hoeveel, als wanneer hij gedaegde noch haer wittebroot dat sij in haer schoot hadde affnam, ende alsoo van haer scheyde. Alle 't welcke sijnde saecke van seer quade consequentie de welcke in een lant van justitie niet behoorde te werden geleden maer andere ten exempel rigoreuselijcken aen den lijve gestraft. Dat hij eyscher daeromme omme 't recht vanden heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant te bewaren den voorn. delinquant 't sijnder laetster woonstede naer costume hade doen dachvaerden in persoon te compareren op pene van ban ende confiscatie van goederen maer ten dage dienende rechterlijck ter vierschare ende ter peuye van 't stadthuys uytgeroepen sijnde ende niet comparerende, dat mitsdien hem eyscher toegewesen is 't eerste deffault ende voor 't proffijt vandien geaccordeert een tweede citatie de welck insgelijcxs gedaen wesende ende hij niet comparende, dat tegens hem verleent is tweede deffault ende voor 't proffijt vandien verleent een derde citatie met intimatie. De welcke insgelijcx gedaen sijnde dat den gedaegde noch niet en compareerde mits 't welck

¹ Een seer eenige wegh; lees: een zeer enge (smalle) weg.

² *GTB*. Splitgath; split in een rok.

³ *Ibidem*. Fotse; De mannelijke geslachtsdeelen; fotsen; o.a schunnig; www.etymologiebank.nl; fots in de betekenis van ontuchtige vrouw. Hier vermoedelyk in de betekenis van "ontucht bedrijven".

jegens hem gegeven is 't derde deffault ende voor 't proffijt vandien hem Eysscher geadmitteert te dienen van sijn intendit met een vierde citatie ex super abundantie

fol. 231v

met inthimatie om 't intendit te sien verifiëren ende sententie 't aenhooren. Welcke citatie ende inthimatie gedaen sijnde en is hij dien nietjegenstaende noch niet gecompereert. Soo dat den eyscher sijn intendit mette verificatien daertoe dienende heeft overgelvert ende recht versocht. Schepenen met rijpe dliberatie van rade deurgesien ende overwogen hebbende alle 't gunt ter materie mochte dienen mitsgaders de getuygenissen ende informatien bij den eyscher genomen doende recht inden name ende van wegen d' heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslant, hebben den voorn. Mattheus van Hollandt gedaegde ende deffailliant voor 't proffijt ende uyt machte vande voorsz. deffaulten versteecken ende versteecken hem mits desen van alle exeptien declinatoir, dilatoir ende peremptoit deffentien ende weren van trechten die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannende voort den voorn. Mattheus van Holant deffailliant uytten lande van Hollandt den tijt van thien jaren, sonder middelertyt wederom inne te mogen comen, op pene van swaerder straffe. Ende verclaren alle sijne goederen verbeurt ten behouve vande heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslant ende conemneren hem mede inde kosten.

Actum ende gepronunchieert den 6en december 1668, present als in 't ordinaris vierschaerbouck.

fol. 232

**Passchier Florisz.
gegeeselt ende gebrantmerckt**

Alsoo Passchier Florisz. van Asperen garentwijnder van sijn ambacht out ontrent 24 jaer yegenwoordigh gevangen, den welcke op den 13en october 1664 tot Amsterdam over huysbraeck gevangen sijnde aldaer is gebannen uyt de provincie van Hollandt ende Westvrieslant den tijt van 14 jaeren oock tot Rotterdam op den 17en september 1667 over verscheyde begaene delicten in 't publyc is gegeeselt geworden ende wederom voor den tijt van 12 jaeren uyt den voorsz. provincien van Hollandt ende Westvrieslant gebannen. Dat hij gevangen in gevolge van tijt continueerende op den 30en december over twee verscheyde huysbraecken ende dieverije 't zedert zijne voorgaende straffe tot Amsterdam voorsz. op 't schavot voor het stedehuys aldaer opgerecht met een strop om den hals onder de galge gestaen daer en boven wel strengelijcken gegeeselt ende gebrantmerckt, vier jaeren in het tuchthuys der selver stede geconfineert, ende naer expiratie van deselve seshien achtereenvolgende jaeren gebannen is geworden uyt den voorsz. lande van Hollandt ende Westvrieslant yegenwoordigh niet alleen tot drie diversche maelen sijn bannissement uyt gemelte provincie heeft geinsomgeert¹ nemaer oock in juditio vrijwillich bekent ende beleeden heeft, gelijk oock mijn edele Heeren vanden Gerechte is gebleecken dat hij gevangen ontrent drie weecken geleeden uyt zijne detentie is ontslagen ende alhoewel hij gevangen wel hadde behooren te respecterende sententie bij den edele Gerechte van Amsterdam gepronunchieert ende de provincie van Hollandt geruymt ende sich begeben te

fol. 232v

hebben tot een ordentelijcker ende beter leven heeft des niettegenstaende boven violatie van zijne voorige bannissementen ontrent acht dagen geleden gecomen sijnde binnen dese stadt sich verstout heeft des nachts ontrent de Tolpoort door de muyr van seecker huys te breecken ende binnen zijnde nae achteren te gaen ende hebbende een caers onsteecken ende inde spinde² gesien aldaer genomen genomen heeft een silver hechtge van een mes wijders vandaer sonder kaers te zijn gegaen naer boven op de voorcamer ende aldaer gestoolen te hebben een bonte muts ende een koopere goude kettingh als mede noch twee servetten te hebben geknoopt met meyninge deselve mede te neemen doch dat hij deselve hadde laten leggen.

't Welcke sijnde saecke van seer quade consequentie die in een stadt van rechten niet behoort te werden getolereert maer andere ten exempel wel rigureuselijck te werden gestraft.

Schepenen gesien de crimineelen eysch ende conclusie bij den heere Bailiue ende Schout der voorsz. stadt Goude gedaen ende genomen op ende tot laste van Passchier Florisz. yegenwoordigh gevangen ende gehoort zijne confessie doende recht inden name ende van wegen d' edele Groot Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslant. Condemneeren den voorsz. Passchier Florisz. gebracht te werden op het schavot achter het stadthuys deser stadt ende aldaer met de strop om den hals wel strengelijck gegeeselt te werden ende met het ordinaris teecken deser stadt gebrantmerckt te werden.

fol. 233

¹ GTB. Sommeren, optellen; geinsomgeert, bij elkaar opgeteld.

² *Ibidem.* Spinde; provisiekast.

Confineeren den selven in 't tuchthuys deser stadt tot der selver discretie ende nae expiratie van deselve, bannen hem den tijt van twintich achtereenvolgende jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, condemneeren hem wijders te betaelen die costen zijner gevangnisse ende Gepronunchieert den 9en mey 1669, present mijn heer den Bailjuw ende alle de Schepenen.

fol. 233

Gerrit Gerritsz. Slijp
't swaert over 't hooft

Gehoort bij den Gerechte der stadt Goude den crimineelen eysch ende conclusie bij den heere Herbert vander Mey, Bailjuw ende Schout deser stadt gedaen ende genomen op ende jegens Gerrit Gerritsz. Slijp jegenwoordich gevangen, ter saecke den selven gevangen, onaengesien hij al opten 26en november 1640 bij den voorsz. Gerechten waere gebannen uyt den lande van Hollant ende Westvrieslant den tijt van honder jaeren ter saecke van seeckere manslach bij den selven op den laetsten meye daer bevoorens geperpetreert aen den persoon van Aert Aertsz. schoelapper, sich verstout hadde wederom binnen desen stadt off desselfs jurisdictie, metterwoon te begeven, ende daerinne te continueren tot den dage van desselffs apprehensie mitsgaders gelet op de confessie vanden selven gevangen, ende oock geexamineert hebbende de vordere stucken doo aen de een als andere sijde geexhibeert ende op alles gelet daer eenichsints op te letten stont, doende recht uyt de naeme ende van wegen haer edele Groot Mogende de Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant. Condemneren den selven gevangen gebracht te

fol. 233v

te werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen, ende dat aldaer door den scherprechter het swaert sal werden gesweeft over het hooft vanden voorsz. gevangen, bannen voort den selven gevangen uyt den lande van Hollant ende Westvrieslant den tijt van hondert jaeren sonder binnen den selven tijt daerinne te mogen comen op verbeurte van sijn lijff, ende condemneren den selven gevangen mede inde costen vande gevangnisse ende mise vande justitie.

Actum, gepronunchieert den 19en july 1669, present 't Collegie vande Magistraet demptis de heeren Verboom ende Sterre, Burgermeesteren.

fol. 233v

Petrus Andriesz. gegeesselt

Alsoo Petrus Andriesz. van Amsterdam, snijdersgezel van sijn ambacht oudt ontrent 22 jaeren bekent heeft dat hij gevangen op voorlede woensdach is comen wonen aen den Berchsenhouck¹ tot eenen Chiel de snijder, omme aldaer te wercken alwaer mede woonachtich was eenen Gerrit Jansz. Thuynman, vande welcke hij gevangen bekende gestoolen te hebben een laeckense broeck, een oude laeckense rock, een sarge broeck, ende laetstelijck eenich gelt inde voorsz. broeck, daerinne hij gevangen na desselfs gissinge soude hebben gevonden dartich guldens ende noch een hemt ende hoedt.

fol. 234

ende gehooft sijne confessie, doende recht in den naeme ende van wegen den edele Groot Moog. Staten van Hollant ende Westvrieslant, condemneren den voorsz. Petrus Andriesz. gebracht te worden op het schavot achter hedt stadhuys², ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te werden, ende bannen deselve uyt den landen van Hollant ende Westvrieslant den tijt van ses achtereenvolgende jaeren sonder daerin te mogen coomen op pene van meerder straffe. Condemneren hem wijders inde costen sijnder gevangnisse ende mise vande justitie.

Actum, gepronunchieert den 19en july 1669 bij d' heeren Bailjuw ende alle d' Schepenen demto vander Dussen.

fol. 234 tekstverlies door papierschade

Lijsbeth Jans te pronck gestaen

Alsoo Lijsbeth Jans huysvrouw van Anthony [Hendricxsz.] Blom geboortich van Amsterdam, out ontrent 31 jaeren haer generende met coppen te laeten bekent heeft dat sij gevangene ontrent de [clocke] 12 uyren ordinaris eenige [baeren] op de [straet] siet staen, daer uyt sij seggen can, dat [yemant] [in] dat huys sal sterven, seggende met een [helm] gebooren te sijn, die haer moeder is [ontn...] mede als sij ymant met coppen laet [d...] yemant de

¹ Bergschenhoek, gem. Lansingerland, prov. Zuid-Holland.

² Sic, achter hedt stadhuys, lees: achter het stadhuys.

doot heeft voorseyt, [edoch] [d...] niet en siet uyt het bloet maer uyt het [...] vande baer ende menichte [mensen] [...] [...] swart gecleet.

Bekent sij gevangen, dat sij [verscheyde] [...] heeft wijs gemaect yets te connen [...] ende voorseggen uyt het bloet als [de.] is gebleecken, dat se seecker persoon [heet] wie deselver gemiste gelt gestolen [heeft],

fol. 234v *tekstverlies door te strak inbinden*

oock op wat manier 't selve is geschiet, ende [gege..ren] hoe dat se de gemelte penningen weder soude crygen.

Als mede dat sij tot drie distincte reysen aen [jonge] dochters voorsz. heeft, wat vrijers dat se [souden] geburen ende daervan van sommigen [genoten] 3 stuyvers ende van andere vijff grooten.

't Welcke alle saecken sijn van seer quade ende [dangereusen] gevolge, waerdoor de naeme Godts [ten] hoogsten wert gevilipendeert ende [onteert] de swack geloovige gediverteert van sijn plicht, ende veele vrouwenzielen geergert in een stadt van rechten niet behoort te [worden] getolereert maer andere ten exempel [gestraft].

Schepenen gesien den cryminelen eysch ende [conclusie] bij den heer Bailjuw ende Schout der [voorsz.] stadt Goude gedaen ende genomen, op [ende] tot lasten van Lijsbeth Jans tegenwoordich [gevangne], ende gehoord desselfs confessie, doende [recht] in den naem, ende van wegen de edele Groot [Mog.] [heeren] staten van Hollant ende Westvrieslant. [Condemneren] de voorsz. Lijsbeth Jans gebracht te [worden] op het schavot dachter het stadthuys deser [stede] ende aldaer ten thoon te staen geduyrende [de] executie vande vonnisse hiervooren [geroert] met een papier voor haer borst met dese [woorden] ZIET DE VOORSEGSTER ende bannen [deselve] voor den tijt van twaelf jaeren uyt de [stadt] ende jurisdictie vandien, sonder daerinne [te] mogen comen op pene van swaerder straffe [ende] condemneren deselve inde costen vande [gevangnisse] ende mise vande justitie.

Actum, gepronunchieert den 19en july 1669 bij d' heeren Bailjuw ende alle de Schepenen dempto vander Dussen.

-0-0-0-0-0-